Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLIX
C
1
NAPOLI

IX
C
1

IOANNIS RHO

MEDIOLANENSIS,

SOCIETATIS IESV,

AD

IO. BAPT. CASTALDVM,

CLERICVM REGVLAREM,

INTERROGATIONES APOLOGETICÆ.

In quibus S. Ignatij Fundatoris Societatis IESV, cum B. Caietano Thienæo colloquentis, atque ab eo Theatinorum Ordinem poſtulantis reiicitur FABVLA.

NAPOLI

LVGDVNI,

Sumptibus PETRI PROST.

M. DC. XLI.

MVTIVS VITELLESCVS
Societatis Ieſu Præpoſitus Generalis.

CVm Interrogationes Apologeticas Patris Ioannis Rhò Societatis noſtræ Theologi aduerſus adm. R.P.D. Ioannem Baptiſtam Caſtaldum aliquot eiuſdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi poſſe probauerint, facultatem concedimus, vt typis mandentur, ſi iis ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem &c. Datum Romæ 23. Maij 1641.

MVTIVS VITELLESCVS.

DEfenſionem Illuſtriſſimi Ordinis à R.P. Rhò ſuſceptam non modò probamus, ſed ab omnibus perlegi cupimus; ne quis callidiſſimi aduerſarij fraudibus deceptus, modeſtiã & obſtinatum hactenus ſilentium Societatis IESV ſecùs interpretatus; illam ream faciat, quod illatas iniurias contemnens, aliquid de ſua gloria potiùs decedere maluerit, quàm cum viris Religioſis contendere; cum tamen calumniæ, Religionis prætextu inflictæ, acriùs pungant & vulgi animos faciliùs peruadant. Verùm in tota iſta Diſceptatione ita domeſticæ modeſtiæ memor fuit eloquentiſſimus vir, vt nemini iuſtæ offenſionis cauſam dederit: quare hanc ſcriptionem in lucem edi poſſe omninò cenſemus adſcripti ſacræ Theologiæ Doctores. Lugduni, Calend. Octobr. 1641.

DE VILLE, Vicar. Gener. Subſtitutus.

Fr. I. CHAVANON, Sacr. Theol. Doct.

TABVLA
INTERROGATIONVM.

AD LECTOREM.

S*Cribendi occaſio; cauſſæ genus, ac ſtatus.*

INTERROGATIO I.

De Caſtaldi plauſoribus, ſtylo, & Operis titulo.

Maledictis vehementibus, conuiciis, atque fallaciis præter morem officiúmque omnia paſſim ſcatêre. pag.1.

INTERROGATIO II.

De inſcientia Caſtaldi rerum noſtrarum.

Caſtaldum in Societatis IESV Inſtituto planè peregrinari, ac proinde falsò multa ſcribere. pag.17.

INTERROGATIO III.

De Probationibus.

Probationes facti ab eo afferendas, qui aſſerit; quod donec fecerit, nullum neganti euidentium rationum onus incumbere; quorum primum negauit, ſecundum aſſeruit Caſtaldus. pag.27.

INTERROGATIO IV.

De Traditione.

Traditionem Ignatianæ petitionis, quam Nigronus poſtulauit, & Caſtaldus tertiâ tandem actione attulit, non vſquequâque probari; ipſo Caſtaldo aliiſque ex eodem Ordine teſtibus; tum eam nihil omnino probare.

bare ineluctabili ratione palàm ſit. pag.41.

INTERROGATIO V.

De Argumentatione à potentiâ ad actum.

Iure quàm optimo illius accuſatum à Nigrono Caſtaldum videri, qui euersâ Traditione totus adhuc in illa detinetur. pag.77.

INTERROGATIO VI.

De Chronotaxi.

Temporum rationem maximam in Hiſtoriis habendam eſſe ad rerum antiquarum veritatem eruendam, immeritò negare Caſtaldum, eámque iure depopoſciſſe Nigronum oſtenditur. pag.83.

INTERROGATIO. VII.

De longinquitate locorum.

Coniecturam quâ Nigronus Ignatij cum Caietano colloquium reiecit, à diſtantiâ locorum validiſſimam eſſe, immerito à Caſtaldo negari. pag.97.

INTERROGATIO VIII.

De Conſtantia.

Ignatium, iactis Lutetiæ Pariſiorum Societatis IESV fundamentis, non potuiſſe ſine conſtantiæ labe alienum Ordinem appetere, quod affirmatum à Nigrono, Caſtaldus oppugnauit. pag.111.

INTERROGATIO IX.

De fidelitate.

Ignatium Socios ſine Fidelitatis iniuriâ deſerere non potuiſſe. pag.139.

INTERROGATIO X.

De Prænotione Societatis condendæ ab Ignatio diuinitus accepta.

Prænotionem hanc à Ribadeneirâ, & Orlandino, aliiſque allatam, ac nobiliſſimâ probatam traditione, tum ſummâ virorum clariſſimorum iniuriâ, tum parum beneuolo animo à Caſtaldo oppugnari. pag.145.

INTERROGATIO XI.

De Spiritu Ignatium euocante.

Ignatium ex Caſtaldi ſententia à Diabolico, vel certè ab humano Spiritu ad Theatinorum Ordinem euocacari tantùm potuiſſe. pag.185.

INTERROGATIO XII.

Excuſatur Nigronus:

Quòd viginti auctores ſequutus Ioannem Petrum Carafam Clericorum Regularium Fundatorem dixerit, & quod Caietanum Ordini tunc præfuiſſe affirmauerit, quod quum & Caſtaldus doceat, probabili Nigronus coniecturâ vſus eſt, quod Caſtaldus negauit. pag.194.

INTERROGATIO XIII.

De Ordinum coniunctione atque habitu.

Quæ de Societatis ad ſuum Ordinem optatâ à noſtris hominibus tranſgreſſione, déque Religioſa veſte ab eodem deſumptâ in vitâ Pauli IV. cap.16. Caſtaldus prodidit; eiuſdem notæ fabularis eſſe. p.213.

Progreſſus Ordinis Clericorum Regularium ab anno 24. ſuperioris ſeculi, ad annum eiuſdem 59. quo mortuus eſt Paulus IV. ex Ioanne Baptiſta Tuſo, Antonio Caracciolo, & Ioanne Baptiſta Caſtaldo ſummâ fide collecti. pag.216.

Progreſſiones Societatis IESV ab anno 49. quo Romæ à Pontifice viuæ vocis oraculo primùm laudata eſt, ad

ad annum vſque 59. ſuperioris ſeculi ex Orlandino, & Sacchino punctim adnotatæ, atque in annos ſingulos digeſtæ. pag. 218.

INTERROGATIO XIV.

De Clericatu, & nouis legibus Societatis.

Ignatium Clerico-Monachorum inſtituto, quod Theatini profitentur, allici ad eorum mores potuiſſe, quod Caſtaldus gratis ſibi ſumpſerat, & Nigronus validis nixus rationibus negauit, minùs veroſimile eſſe demonſtratur. pag. 242.

INTERROGATIO XV.

De actione, atque contemplatione Clericorum Regularium.

His allici Ignatium potuiſſe veroſimile non videri, quod à Nigrono aſſertum, indigniſſimè tulit Caſtaldus. pag. 255.

INTERROGATIO XVI.

De Paupertate.

Ignatium excellentiâ Paupertatis, quam Theatini profitentur allici potuiſſe, quod Caſtaldus dixerat in ſuâ Epiſtola, & Nigronus negauit, minùs veroſimile fuiſſe oſtenditur. pag. 274.

INTERROGATIO XVII.

De Perfectione Inſtituti Societatis.

Ignatium perfectiſſimam Religionis formam ſequutum fuiſſe, atque adeò ab eâ, quam animo deſtinauerat, aliorum obiectâ ſanctitate, deſciuiſſe, minus probabile eſſe; quod Nigronus dixit, & Caſtaldus negauit, veriſſimum eſſe demonſtratur. pag. 297.

INTERRO

INTERROGATIO XVIII.
De Spiritualibus Exercitiis.
Ignatium ſpiritualium exercitiorum magiſterio à Deo ampliſſimâ cum animorum fruge nobilitatum, alienum ab eo tractando armorum genere Ordinem expetiſſe minùs verosimile videri, quod à Sacchino & Nigrono dictum, nequicquam impugnat Caſtaldus. pag.313.
INTERROGATIO XIX.
De Fallaciis Nigronianis.
Nihil à Nigrono dictum confictumque per fallaciam, aut impoſturam fuiſſe in Hiſtoricâ Diſſertatione, aut eius Synopſi, ideóque earum iniquiſſimè à Caſtaldo poſtulari. pag.317.
INTERROGATIO XX.
De Pugnantibus, & Contradicentibus.
Quæ à Nigrono dicta, ut pugnantia Caſtaldus impugnat, ſibi conſtare, & de acutiſſimâ Caſtaldi Dialectica. pag.336.
INTERROGATIO XXI.
Adaucta & Miſcella.
Pluſcula vel perperàm, vel per iniuriam à Caſtaldô dicta, quæ ſuperioribus prætérita Interrogationibus & recèns enata, ſiciliuntur. pag.344.
INTERROGATIO XXII.
De Caritate. pag.359

AD

AD LECTOREM.

Scribendi occaſio; cauſſæ genus ac ſtatus.

ANNVS agebatur Seculi huius duodecimus, atque à condita Societate LXXII. ad quem vſque IGNATII Sanctiſſimi Patris Noſtri, tum cõſtantia in ſuſceptis conſiliis planè admirabilis; tum conſtituendæ huius minimæ Societatis, nominíſque illi imponendi acceptæ diuinitùs anticipationes, non modò apud noſtros homines, verùm etiam apud omnes, qui illius res geſtas, vel lectione Hiſtoriarum, vel auditione cognouiſſent, in maxima, & clariſſima laude verſabantur; quod & viro ſanctiſſimo decorum erat, & nobis omnibus incitamentum, ne omni vento doctrinæ circumferremur; ſed Parentis optimi conſtantiam imitati, maneremus in ea vocatione, quâ nos in Societatem filij ſui vocauit Deus; vt quæ non vnius, aut alterius noctis conſilio, veluti funginum genus, effuſa, ſed longo, quamuis tacito, Parentis, molimine concepta, diuiníſque

I. *Quietas res inter PP. Theatinos, & Societatem* IESV.

††† uiníſque

uiniſque illuſtrationibus eius in animo lineata, & demum in lucem edita, ſuſcipiente Paulo III. locum aliquem in Chriſtianâ Republicâ non pœnitendum obtineret.

II. *poſt editas illorum Hiſtorias,*

Prodierant non ita multò antè in lucẽ Clericorum Regularium Hiſtoriæ à viris, vt dignitate ampliſſimis, ſic diligentiâ ſummis, quas legi plurimùm virtuti intererat, ob præclara primorum eius Ordinis Patrum geſta poſteris conſeruata; Et quæ fuit ſcribentium modeſtia, ſummo cum iudicio coniuncta, nihil in illis erat, quo quiſquam ſe magnoperè dicere poſſet offenſum; itaque pax vbique Ordines inter colebatur.

III. *fabulâ Ignatianæ petitionis turbauit Caſtaldus.*

Cùm ecce tibi, *Ioannes Baptiſta Caſtaldus* (qui tandem, quaſi hoſtem profeſſus, bellum, quod dudum re indixerat, profligaturus, certamen, pacis nomine prætento, iniit) editâ Caietani Thienæi viri ſanctimoniâ clariſſimi vnius è IV. viris Ordinis ſui fundatoribus, vitâ, ſemen iecit diſcordiarum; animo quidem minimè malo; nam de viro Religioſo ſecùs interpretari officij mei non ſit; ſed Hiſtoriæ accuratione minùs diligenti; Scripſit enim Ignatium Loiolam anno proximi Seculi XXXVI. Venetias cùm appuliſſet, exceptúſque hoſpitio eſſet ad S. Nicolai à Patribus Theatinis, illorum ſanctimoniâ captum, habitum Ordinis à Caietano Thienæo popoſciſſe; verùm ab eo dilatum primò, mox reiectum; quòd non dubiè, poſt accuratas preces, à Deo cognouiſſet, ipſum ad actuoſioris Ordinis *Cap. 5. Vitæ Caietan.*

dinis

dinis fundationem à Deo euocari. Viſa noſtris hominibus inſolens admodum narratio; quùm de hac tantâ re à maioribus nemo noſtrum quidquam accepiſſet.

IV.

Quem Iulius Nigronus confutauit primùm in Aſceticis;

Ergo inquiri diligenter placuit; quúmque nuſquam eius deprehenderentur veſtigia, iubetur Iulius Nigronus, vir eruditionis diligentiſſimæ, per occaſionem Aſceticorum ſuorum Seculum dedocere; quod ille tam modeſtè, quàm validè fecit, Caſtaldo ne inclementiùs quidem appellato. Qui ſi eam in nos, quam verbo profitetur, ſartam tectam beneuolentiam voluiſſet; (nam ſcripturum ſe minimè fuiſſe dicit, ſi nobis dolituram eam rem diuinaſſet) quùm dolorem noſtrum palàm feciſſemus, quòd eo commento multùm de Ignatij conſtantiâ, multùm de beneficiis à Deo in Societatem hanc minimam collatis detrahi videretur; ſuas nihilominus tueri partes, vulgatâ ad Marcum Thienæum Epiſtolâ, ſemel iterúmque minimè pertendiſſet.

In fine Pacifici certaminis, pag. 136.

V.

iterúmque diſſertatione Hiſtoricâ.

Id verò vt faceret, Hiſtoricorum noſtrorum fidem labefactare, atque vt falſi manifeſtos in re omnium grauiſſimâ, in traditione diuinarum reuelationum, infeſtiſſimè traducere, ipſúmque Nigronum leuitatis accuſare, ſuíque Ordinis decora (quæ ampla profectò ſunt) ita extollere, vt Societatis noſtræ, vel ipſo IGNATIO teſte, illis poſthabenda viderentur, nihil penſi habuit. Duos poſt annos in Nigroni manus ea peruenit Epiſtola. Ille ſe, ſuóſque cariſſimos fratres, viros

clari nominis Petrum Ribadeneiram, atque Nicolaum Orlandinum, totámque familiam indignis modis oppugnari ſenſit; atque, vt erat ſcribendi aſſiduus, & diligens, totam Epiſtolam in particulas diſſectam accuratiſſimè diſcuſſit, atque opuſculo, ſine cuiuſquam iniuriâ, Diſſertationis Hiſtoricæ nomen impoſuit.

VI. *Contra hæc Caſtaldus Certamen Pacificum edit.* In eâ, quùm neceſſitate diſputationis adactus, aliqua de vtriuſque Ordinis Inſtituto diſſeruiſſet, tantum ſtomachum Caſtaldo mouit, vt quaſi tumultus eſſet, ſaga ſumenda, & non modò bellum gerendum, ſed rem in certaminis aleam mittendam cẽſuerit. Itaque Certamẽ Pacificũ edidit Meſſanæ anno xxxv. in quo, ſi tituli partem demas, & aliqua iacta interdum verba, de quibus dicere poſſis ſcitum illud: *Molliti ſermones eius ſuper oleum, & ipſi ſunt iacula*, nihil non atrox, atque hoſtile in Nigronum, & nos omnes. Pſal. 54.

VII. *cui non reſpondendum viſum erat.* Et quia, ad vitandas turbas, quùm viſum eſſet non reſpondendum, nihil à noſtrorum quoquam reponebatur, ac ſi planè debellaſſet, triumphare voluit.

VIII. *ſed recuſo & amplificato libello, neceſſarium fuit.* Ductus eſt hic triumphus tribus ampliùs abhinc annis, in compaſcuis Surrẽtinis, edito grandioribus characteribus, ampliore folio, accuratâ partitionum diligentiâ, & meliori ſpongiâ ſermonis barbarie aliquantulùm detersâ, quamuis per operarum incuriam, maculoſo admodum adhuc libello, habuítque conductorum plauſorum cuneos, qui grande illud ingeminarent, *Io triumphe*

triumphe. Qui clamor, quanquam ex typographicâ officinâ incognitâ, & planè ignobili (quæ enim demum Surrenti eſt?) allabebatur, auditus tamen eſt. Verùm ne optimo ſeni triumphale hoc gaudium nimis citò dilueretur, datum iterum triennium eſt, vt ipſo temporis tractu refrigeratus, quæ ſine veritatis iniuriâ diſſimulari vlterius non poſſunt, æquiori animo poſſet audire. Satis noſtro ſilentio lætatus eſt: nam quòd ab Acatholicis, vt in vltimo Septentrione lites noſtras ridendas Eccleſiæ hoſtibus propinent, auidiſſimè Venetiis libellus grandi ære ſæpiùs ematur, eòque nomine Iuntæ, apud quos proſtat venalis, quæſtum ſe ingentem feciſſe dicant, hoc ego Caſtaldo volupe futurum non credo; vt nec nomen ſuum, & maiorum nobilitate, & Religioſo vitæ inſtituto, & virtutibus clariſſimum, inter eos in Bibliothecis ſpectari, qui contra Societatem noſtram Satyras ſcripſerunt, Lithum Miſenum, Arnaldum, Viretum, Scioppium, alióſque gregales, vel damnatæ, vel ancipitis, ac proinde nullius fidei homines.

IX. *Cauſſæ totius partes duæ; Res ipſa,*

Duo igitur totius cauſſæ, quam ſuſcipio, capita ſunt: vnum de ipsâ re, Ignatianâ ſcilicet petitione: de Nigrono alterum.

X. *& Nigroni defenſio.*

Et fuerat quidem animus, neglectâ Nigroni defenſione, rem ipſam tantùm agere; quòd parum ad ſummam rei videretur pertinere, lapſúſne aliquando fuiſſet Nigronus, quem diligentiſſimum, atque eruditiſſimum quidem, ſed ho-

minem fuiſſe ſcio; Verùm tam indignis modis haberi virum clariſſimum, ac venerabilis memoriæ ita doleo, vt iuſtam mihi eius defenſionem eſſe ſuſcipiendam decernam. Poſcit hoc fides, quâ ille in hac tota cauſſa verſatus eſt; poſtulat ipſa Reſpub. ne qui pro illius incolumitate caput periculis obiecerant, impunè ab aduerſariis poſt mortem lacerentur, quaſi non reſponſuri; neque enim Caſtaldus, neque alius quiſpiam, qui viri eruditionem, atque eloquentiam noſſet, in viuentem tam licenter fuiſſet debacchatus, ſed mortuo leoni barbam vellere vel mures audent. Flagitat demum obſeruantia mea erga virum, morum probitate, eruditionis magnitudine, geſtíſque muneribus venerabilem, qui me, quamuis ætate, atque ſcientiâ imparem, amicum appellaret.

XI. *Operis diuiſio,* Itaque, vbi Caſtaldum de ſtylo, ác laudatoribus, déque probationum iure, atque onere interrogauero; tum ad cauſſam explicandam aggrediar. Et quoniam ea tota vel tabulis, teſtibúſque productis; vel argumentis ab ipsâ temporum contentione, rerum naturâ, perſonarum conditione petitis, agi poteſt: Teſtes (nam tabulæ nullæ producuntur) confutabo; mox temporum rationes explicabo; tum perſonas excutiam, rémque totam diligentiſſimè examinabo. Poſtremas interrogationes Nigroniana ſibi habebit defenſio.

XII. Porrò interrogationibus agere viſum eſt: ne

ſomnus

ſomnus obrepat diſputantibus, & quia commodiſſima verum eruendi ea ratio ſit; quæ ſi acrior fortè cuipiam videatur; dummodo à contumeliis, ac maledictis, meo magis ingenio, quàm aduerſarij exemplo, abſtineam, feciſſe me officium meum credam. Et profectò, niſi Religioſo vtrinque nomini reuerentiam deberem, is eſt Caſtaldi libellus, qui validiori adhuc ſcribendi genere confutari iure debeat. Cæterùm ab eruditione oſtentandâ volens abſtineo, quæ, me quidem iudice, cauſſam potiùs impedit, ac lectorem delectat quidem, ſed abducit. *& agendi ratio.*

Quoniam verò in ipſo diſceptationis puluere complura ego documenta, cùm publica, tum priuata, Epiſtolas, Aduerſaria, teſtimonia, ſubſcriptiones, aliáque monumenta ritè obſignata ad fidem faciendam perſæpe appellaturus ſum, hîc Lectorem in anteceſſum monitum volo, hæc omnia me, quàm primùm Romam rediero (quod ante proximam Quadrageſimam eâ in vrbe concionaturo Deo auſpice, & fortè antequam hæ Interrogationes lucem adſpiciant, cõtinget) in noſtro Romano Tabulario fideliter depoſiturum, tum ad rei geſtæ perpetuandã memoriam; tũ vt vbi ea reperiri queant, nemini lateat; tum vt vnde, ad ipſorummet ſynceritatem, integritatem, ac pondus, ſi fortè opus ſit, in quocumque legitimo tribunali inſpiciendum explorandúmque peti poſſint, compertum ſit; tum demum vt nonnullorum teſtium nomina, quæ in præſens, qui ſuppeditarunt, diſſimulata ac te-

cta omnino eſſe iuſſerunt,non Cimmeriis ex antris à me euocata,neque pro arbitrio compoſita, ſed genuina & ſolida, dati in hanc cauſſam, ſi quando vſus erit,Cenſores liquidò recognoſcāt; ne quis forſitan interim, dum mihi ea vulgare fas non eſt,ceu euanida eleuare,aut reiicere ſolutum ſibi temerè exiſtimet:quod mihi prædicendum fuit, ne teſtium anonymorum fidem ex Iuris Prudentiæ oraculis Caſtaldus reiiciat; qui hoc nomine Nigronum exagitat; quaſi verò illi difficile fuiſſet recenti adhuc fabulâ, quod mihi poſt annos amplius x x. expeditiſſimum fuit.

Denique quia aliam ego in meis Interrogationibus, quàm Caſtaldus ſuo in Pacifico Certamine,viam inſtiti,vt cuiuis perſpectum ſit, nihil eorū,quæ ad cauſſam faciunt, à me fuiſſe neglectum,ſed cuncta planè ſiue in Ignatij conſtantiā, ac decus,ſiue in Nigroni doctrinam,atque exiſtimationem obuerſa tormēta,præualidè eſſe euerſa,ſingulaque candidè, collatóque propiùs pede excepta ac reiecta;adieci ad calcem operis accuratum Indicem, in quo Caſtaldianas Animaduerſiones ordine recenſitas, ſimúlque exaduerſùm,quid ſingulis à me partitè repoſitum ſit, locis diligenter indicatis,adnotatum Lector offendet;quo ſcilicet collatis mutuò teſſeris,diiudicare poſſit, ecquis noſtrum pro veritate pugnet, quis illam oppugnet.In cuius etiam gratiam addo,me in Pacifici Certaminis paginis numerandis Surrentinam Editionem eſſe ſecutum. Anim. 7. p. 45.

INTERROGATIO PRIMA.

DE CASTALDI PLAVSORIBVS, Stylo, & Operis titulo.

Initio Pacifici Certaminis.

Maledictis vehementibus, conuitiis, atque fallaciis præter morem officiúmque omnia paſsim ſcatere.

I. *Laudatores Caſtaldi vanitatis arguuntur.*

QVÆRO abs te, Ioannes Baptiſta Caſtalde, puteſne ad officium hominis modeſti pertinere, laudatores plauſoréſque ita conducere, vt non modò te laudibus inaniſſimis inflent, ſed & illiberalibus maledictis iaciendis aduerſarios laceſſant; ac veluti rorarij velites tuorum maledictorum legionibus prægrediantur? Annon vaniſſimè laudant, cùm *Te orbem terrarum tuâ prædicatione illuſtraſſe dicunt?* Hoccine ſine ingenuo rubore tu audis? Quota enim te Italiæ pars docentem audiuit? quæ te Hiſpania? quæ Gallia? quæ te nouit Germania? Cùm te affirmant in vno Nigrono *Totius mundi ingenia expugnâſſe*? quod anceps dictum ſecus interpretari nolo, ſed ad laudem traho: Cùm nouo belli ac victoriæ genere *Mortuos te iugulare* prædicant? quâ admira-

bili fortitudine iam Turcas omnes delere te poſſe confido: Cùm te *Glorioſum militem* vocant, téque aiunt *in Caudâ exercitus tui habere charitatem*? quod fœdè non minùs, quàm ineptè chartis illitum Latinis eſt? Cùm te Ioanni Baptiſtæ Præcurſori componunt? Contra quem enim Herodem depugnaſti? Mitto reliqua; Laudes, cùm merita anteueniunt, Caſtalde, onerant, non ornant.

II. *Muliebri prece empti.* An eos à te conductos negabis, quos infimis precibus emiſti? Queſtus eſt ex illis non nemo, ſe duos integros menſes nobilis matronæ à te, tuîſve ſubmiſſæ precibus tandem aliquando victum, teſtimonium dixiſſe laudationis tuæ, quod tamen modeſtiſſimè fecit, procul ineptiis, ac maledictis Nomini parco, dicturus tibi Caſtalde (ſi fortè, inſcio te, alij hoc tentârunt) quandocumque ſcire volueris; parco, inquam, nomini, ne ſtigmata leuitatis viro inuram, qui bimeſtrem matronæ oppugnationem non tulerit.

Diſſimulo interim illorum ineptias, qui te Orpheo, atque Herculi componunt: Et ſtipes verè, & cautes ſit, qui vanitatem ſcribentis non irrideat. Tu Orpheus, Caſtalde, qui nondum Latinè ſcribis? Tu Hercules, qui in Mortuum pugnas, quem viuum rogaueras, ne te ſcriptis vrgeret? Prætereo catachreſim *doctrinam tuam fontem è paradiſo progredientem ſibi videri dicentium*; *Ex litteris P. Bart Belluederij.* qui ſe, quàm illimes fuerint illius fontis latices, planè produnt ignorare, cùm illis tuam hanc ſcriptionem tot maledictis lutulentam comparare non dubitant. Mitto ſannas in nos pluſquàm ſcurriles, dum *verecunduli, ac taciti agere* dicimur, *& illud vulgatum profari: Parce defuncto* (quod grandioribus characteribus fuit ſcribendum, ne quid contumeliæ deeſſet) *& belle belliſſimum ſcrupulum iniicere*, ſcilicet triennij ſilentium non ſtudio Charitatis, ſed degeneri timori imputauit quiſquis ille fuit, qui viris nobilibus os ſubleuit.

III. *Et parum Latini.* Taceo pueriles in re Grammaticâ hallucinationes, quibus ea teſtimonia tanquam gemmis Erythræis diſtinguun

diſtinguuntur; quanquam tota tua ſcriptio ita illis exundat, vt, nullo penè labore, collectam illarum lineam apud me habeam, quam magno emptam vellet Valla, vt eius Elegantiarum libellus ſuperbiſſimè poſſet exornari; verùm hæc, aliáque tuæ Logicæ incomparabilis, additæque diuinarum ſcripturarum interpretationis ornamenta in aliam, ſi cui animus erit experiri, ſcriptionem ſeponamus.

Diſſimulo in eorum non nemine, cui nobilitas ingentes animos facit, ingrati animi maculam indelebilem, quòd non leuibus à Præſide noſtræ Societatis beneficiis affectus, & à Sociorum nemine vnquam læſus, in eam liberrimè inuehatur: Non excutio nouam vocis *defenſionis* vſurpationem; nam qui libellum tuum Defenſionem Ordinis tui dixit, hic quoque idem dixit Nabuchodonoſor iuranti, quòd ab omnibus regnis, quæ illius tyrannidi vltrò ceruices ſubdere noluerant, ſe defenderet, hoc eſt, vt omnia, quantùm conari poſſet, peſſundaret, ac deleret. Hæc mitto omnia, & antequam ad maledicta tranſeo, tuos omnes plauſores monitos opere quàm maximo ego peruelim, vt temperantiùs in futurum de alienâ famâ loquantur, néve in alienam contumeliam venuſti eſſe velint: nam ſi dicere pergent quæ volunt, audituri fortè ſunt, quæ nolint. Et noſtro, ſi his armis pugnare modeſtiæ eſſet meæ, ſequitur de vulnere ſanguis, ſcirem & ego in nomine ludere, moréſque aliquorum, & emptos, nobilitate, aut gratiâ litterariæ Reipublicæ titulos, dignitatéſque ludos facere. Sed pluribus abſtineo: Tu verò, Caſtalde, putáſne mihi, meiſque amicos adeò nullos, aut ita nullius eſſe dignitatis ac nominis, vt cùm tu non paucos fabulæ tuæ laudatores in manipulos deduxeris; centurias legionéſque huiuſmodi, ſi inanibus nominum clarorum cauſſæ firmamenta conſtarent, ſub ſignis habere non poſſim? Sed viceris hac plauſorum pompâ, vt etiam contumeliis.

V. *N[illegible] ingrati animi.*

Iudith c. 1.

VI. Quæro enim ex te, Caſtalde, an ea, quæ illi male-

A 2 dicta

Caſtaldus plauſorum ſuorum maledicentiam præſtare debet,

dicta iaciunt, tu probes? hoc enim ſcire vehementer opto. Quid ais? Probas? Igitur criminis particeps, & maledicus es. Improbas? Cur igitur ab iis, quorum tibi eſt improbata maledicendi licentia, laudari non erubeſcis? Laudari à laudatis viris, ea demum ingenua, & probabilis gloriæ vſura eſt: ab illaudatis, illiberalis eſt laudatio omnis. Quid autem tam illiberale, quàm ſcurrarum more maledictis ludere? Id factum abnuis? certè non potes, ſi ea legiſti; quod ſi non legiſti, prudentiam tuam ſi deſiderari dicam, de me queri non

VII. *quæ atrox eſt, cum aliorum.*

potes. Sed age, maledicta, de quibus te interrogaui, videamus. Vocatur Nigronus. *Vmbra ſtridens*, & ab eo dicitur, *Dolus laruata veritas: Nigra* dicitur *anus ſacros tuorum parentum manes pertinaci crocitatu deturbans:* dicimur nos omnes *Millenarij veritatis oſores technas ſtruere, in quas ſimus caſuri*: Vocamur *tuæ Religionis Euerſores*, quam ego calumniam iniquiſſimè fero. Deuouemur diris acerbiſſimis. *Taceant, pereant*, & Nigrono imprecatur non nemo, *Vt in puluere dormiat, & quæſitus non ſubſiſtat.* Hæccine tu probas Caſtalde? Perge porrò: Confertur Nigronus *Goliato*, tu *Dauidi*, atque ob illum proſtratum (quaſi verò Lutherum, Caluinúmque deuiceris) tibi cœleſti in Capitolio triumphus decernitur, vnius tamen tantùm Senatoris ſententia. Dicitur à te deuictus *Latitare voluiſſe ſub ſilentio*, & *inſignia tibi tradere victoriæ*, & quaſi Philiſtæus aliquis à te *Generoſo Samſone proculcatus*: Dicitur, *Eſſe in perditione, & nec veritatem, nec miſericordiam Dei poſſe narrare.* quod dictum inhumanum planè, atque impium, & viro, qui dixit, longè indigniſſimum eſt: Nos omnes componimur Epuloni, qui mortuum in viuentium ſcenam induximus. Dicitur *è tenebris ſepulchri tenebricoſus prodire* Nigronus; & incautiſſimè *Larua Nigroni auras veritatis concutere.* Dicitur, *Ab Orci ſinu ex inopinato procax aſcendere, ſi fortè ſuis offuſis tenebris in lucem inuehi quoquo modo poſſit.*

VIII. Túnc Mari Torelle, cùm tuâ hac procacitate incaſtigatus

ſtigatus hinc mihi abires; niſi ego iuratam huc attuliſſem patientiam? Tu Iulio Nigrono, viro omnigenâ non minus virtute, quàm diſciplinis omnibus ornatiſſimo, quique ſexaginta propemodùm annos religioſis moribus ſpectatus, probatus, laudatúſque eſt, qui ſummâ conſtantiâ atque pietate, me præſente, obiit, ita conuiciareris? Verùm quid ego Marium Torellum accuſo, qui nuſquam eſt? Res planè admirationis pleniſſima, hominem hunc I.C. tanti eſſe nominis, vt libello tuo pondus aliquod auctoritatis maledictis poſſe addere credideris, cùm illius nomen in Albo Iuriſconſultorum totius regni Neapolitani diù quæſitum nuſquam comparuerit. Vt mihi proinde ex manifeſtis dubia æſtimanti fallaciam aliquam hîc adornatã eſſe ſuboleat; quod tamen in medio, donec aliquid diligentiùs explorauerim, mihi eſt relinquendum, ac de re quærendum Caſtalde: quo enim demum ore hæc audis, & probas, quæ tui Certaminis veriſſima probra ſunt? Hæccine Pacifici Certaminis denunciatio? Fac tibi cùm Luthero, & Caluino, aut ſi quos hoſtes Eccleſiæ Dei proximo ſeculo tetriores effudit Orcus, decertandum fuiſſet, quid grauius dici potuit? Diſſimulemus interim alia, grauia illa quidem, ſi ſola dicta eſſent; ſed conſuetâ multorum vnà peccantium felicitate, ímmania hæc inter, nunc temporis mihi negligenda: ſatis enim habeo, ſi de iſtis, quæ in medium attuli, te interrogem. Quódnam igitur de illis iudicium tuum ſit, ex te ſcire volo. Cum eâ enim, quam profiteris, moderatione ſcribendi, quomodo iſta conueniant, non intelligo: ſed fruſtrà ego tuum de aliorum maledictis ſenſum exquiro, quem tuis vbique prodis.

Tum Marij Torelli præcipuè.

Nec mihi ampliùs diſſimulandum eſt, verùm erumpenti veritati locus dandus, &, quæ hîc ſubeſt fallacia in lucem protrahenda. Dixi à tuorum aliquo plauſores tibi conductos, quod hominis vani videri potuit, & in magno quamuis ſapientum numero aliquem vnũ, IX.

Detegitur fallacia nominũ illuſtrium.

qui ſtudio partium leuiuſculè egerit, reperiri minimè mirum eſt;ſed parum dixi : aio nunc,quicumque hoc fecit,abuſum planè licenter ſummorum virorum humanitate : rurſúmque aio per ſummam impudentiam ab eo homine confictos fuiſſe codicillos alieno nomine, intolerabili Lectoribus illudendi licentiâ. Et quidem iam mihi, cùm primùm ineptias illas inficetiſſimas plaudentium legiſſem, fraus aliqua ex ſimilitudine ſtyli ſuboluerat; ſed ne temerè quid affirmatem,ſuſpendere malebam aſſenſum, quàm minùs exploratum aliquid in medium afferre.Sumpſi igitur mihi ſpatium aliquod temporis, vt per idoneum amicum, virum nobilem, ac magnis amicitiis florentem cum laudatorum tuorum nobiliſſimis de iniuriâ expoſtularem; atque hoc maximè pacto exploratâ totius rei veritate, fidenter nunc clamo, nobiliſſimis viris fucum factum,& clariſſima nomina contumelioſis illis libellis non ſine malo dolo fuiſſe ſubſcripta;cùm enim aliquot illorum, ne Latinè quidem ſatis ſciant, rogati tamen ſiue à te,ſiue ab aliquo, qui adornandi triumphi tui ſibi prouinciam depopoſcerat, vt libellum perelegantem,in quo de Ordinis tui, cui addictiſſimi ſunt, præſtantiâ diſſereretur, ſuis auctum vellent nominibus, paterentúrque illi à ſuis honeſtatibus ſplendorem dari;quâ ſunt humanitate, nihil de contumeliis, ac maledictis ſuſpicantes,vel vltrò ſubſcripſerunt,nihil legentes;vel folia pura dederunt. Quâ nobilium virorum humanitate, niſi alienam in contumeliam quicumque hoc fecit(te enim, & probatæ virtutis, quos plurimos eſſe video,Ordinis tui viros exceptos hîc volo)abuſus eſſet, poſſent illi excuſari; nunc nimia credendi facilitas iniuriarum iure poſtulatur. Quis enim eſt mos hic non modo à gentis, ac nobilitatis genio alieniſſimus,ſed planè barbarus, & inhumanus, maledictis eos proſcindere, à quibus ne verbo quidem vnquam læſus fueris? In illâ ipsâ gladiatoriâ monomachiæ licentiâ, qui hyperaſpiſtæ accedunt, omni abſti-

nent

nent contumeliâ, & vbi vulnera inferri fas eſſe credunt, maledicta ſpargi indecorum ducunt: cur igitur hoc illi fecerint in hoc Pacifico Certamine? Muliebre, ac ſeruile hoc pugnæ genus, quibus hic quæſtus in linguâ eſt, vt contumeliis obruant, quos ne digito quidem audent attingere. Quid aliud, ſi iniuriarum iudicium intentem, reſponſuri ſunt nobiles viri, alieno ſcelere maledicentiſſimæ ſcurrilitatis rei, niſi nimium ſe facilè crediddiſſe non ampliùs facturos? Et ſanè qui ſuo Marte adprobationes eas compoſuerunt, ſatis plerique omnes modeſtè ſcripſerunt, vt peſtilitas illa omnis conuiciorum, atque ſcurrilitatum ab vno alterôve calamo deriuata videatur.

X. *& audaciſſima ſycophantia, neſcio cuius,*

Sed quamuis hæc grauiſſima ſit accuſatio, leuis tamen eſt; ſi cum eâ, quæ iam ſequitur, conferatur. Nihil hîc mihi tecum eſt, Caſtalde, quem ex animi mei ſententiâ, ignarum huius fraudis, & fallaciæ, quam nunc prodam, eſſe pronuncio; ſed iuſtiſſimè conqueror, tantùm audaciæ homini alicui fuiſſe, vt facinus faceret longè turpiſſimum. Eum, quicumque ille demum fuit; magnâ voce ad ipſius veritatis tribunal conuenio, & fidenter illi dico, *Ambula in ius*. Interrogo enim illum lege Corneliâ, quâ profectò tenetur, nam codicillos alienos per ſcelus, vt legiſlator loquitur in C.*ad leg.Corneliam*, l.*ſi falſos*, §.*qui autem*. Suppoſuit laudanti teſti, qui eos nunquam ſcripſit, neque illis nomen ſuum commodauit, atque id facere ne ſomniauit quidem. Grauis hæc accuſatio eſt, ſed vera: age enim reſponde, Caſtalde: nónne tuo in libro laudator vndeuigeſimus eſt Ludouicus Ximenius Ordinis Beatiſſimæ Virginis Mariæ de mercede Redemptionis captiuorũ Theologiæ magiſterio nobilis? Eſt. Nónne ſtrenuè cum aliis ineptit, téque laudibus in Cœlum tollit? Primum, inquis, omnino per nego, & tu viro

XI. *cõfictũ Ludouici Ximenij nomine codicillis.*

clariſſimo maledicis: ſecundum, eius beneuolentiæ, atque egregiæ in me fuit humanitatis. De illius iniuriâ ne cures, Caſtalde; fatere modò te ab illo laudatum,

tum,probatúmque illi fuiſſe libellum tuum : fateor,& viro,inquis,clariſſimo gratias ago habeóque.Lubétne, quæ ille tuam in laudem, & Nigroni contumeliam dixit,hîc audire? Audiantur.

Mag Fr.Ludouicus Ximenes,Ord. Beatiſsimæ Virginis Mariæ de Mercede Redemption.Captiuorum.

Fruſtra in ſtadium Pugnator ſecundò acceſſit,qui in primâ acie ſuperatus abſceſſit. Quem viuum ſupplex vna reſponſio deiecit, & vicit:mortuúſne ſtabit?aut millies confoſſus triumphos ſperabit?

Extimuit viuus confracto gladio iterum inire certamen, atque debellata vibrare denuo arma. Siluit,& ſub ſilentio latitare maluit, quàm rurſus reiectum ab arenâ diſcedere. Suſtulerunt mortuum ,ſperantes, quod vel ſic timorem incuteret: ſed qui viuum non timuit , mortuum non expauit. Principia contempſit , indignans mortuo reſpondere , poſtea vt pareret, quæ mira legis parauit. Arcum continuit, qui productior maiori virtute percuſſit.Viuat itaque felix , & columis, ſuæ Religionis cuſtos,& columen. In puluere ille dormiat, & quæſitus non ſubſiſtat.

Papæ ! quàm baſilicè ! iam Troſſulus triumphares; niſi hæc omnia Ximenio ab aliquo Simiâ ſycophantâ eſſent affictа, nihil enim vir grauiſſimus his ineptiis ſcripſit , nihil dixit, cogitauit nihil. Audi , Caſtalde, quid ille pridie Kal.Nouemb.anni M.DC.XL.ſcriptis codicillis ſuo Chirographo teſtatus ſit , quos ego codicillos ritè obligatos habeo in meâ poteſtate. Reddam Latinè fide meliore,quàm ſtylo.

Dico ego Mag Fr. Ludouicus Ord.D.N.de Mercede Redemptionis Captiuorum,quatenus oſtenſo mihi,& à me viſo nomine meo in libro,cui titulus eſt:Certamen Pacificum Io.Baptiſtæ Caſtaldi, edito à PP.Theatinis , miror aliquem auſum eſſe illud ibi apponere,quia ego conſcius huius appoſitionis non ſum, & impoſtura eſt , quæ mihi fit ; In cuius rei teſtimonium hoc Chirographum meâ manu firmaui. In hoc Conuentu Sanctæ Vrſulæ Neapoli,hodie 29.Octobris.1640.

Ego Magiſt.Fr.Ludouicus Ximenes,&c. affirmo vt ſuprà

Ego:

Ego Fr. Io. Bapt. Grottus Secr. & Definitor huius Prouinciæ Italiæ, & Siciliæ, fidem facio ſupradictam ſubſcriptionem eſſe Patris Magiſtri Ximenes ſuâ propriâ manu factam, agnoſco enim eam, & me præſente ſubſcripſit. Atque ita ego meâ item manu firmo, & ſigillo Ordinis munio eâdem die, & anno, vt ſuprà.

Mag. Fr. Ioan. Bapt. Grottus, Secr & Definitor.
Mag. Fr. Michaël de Ceruallo Prouincialis.

Locus † ſigilli.

Quid ego hîc tibi faciam, Caſtalde, cui aliena ſycophantia præſtanda eſt? aliena, inquam, neque enim mihi perſuadere poſſum, te conſcio, tantum ſcelus ſuſceptum fuiſſe, quod iterum dixiſſe non piget. Certè mihi omnium teſtium tuorum ſuſpecta iam nunc fides, nec illis credere iure ampliùs cogi poſſum: & diſſimulâſſem iſta quidem, niſi hoc eſſet in cauſsâ præuaricari; ſed pergamus, & de tuis maledictis videamus.

Quæro igitur, Caſtalde, an maledicta in nos, & in Nigronum, nullâ mortui, nullâ Religioſæ familiæ reuerentiâ dixeris? Quid ais? Fateris ingenuè? Do libens veniam, nec pœnas repoſco. Negas? non ideo muto, ſed dic tamen, quo loco hæc, quæ iam recenſebo, habenda tibi videantur? Separemus, quæ in Nigronum, & quæ in Ordinem totum dicis. Ordiamur à Nigrono. Eum enim *Glorioſum gigantem gladio ſuo perimere* [a] te velle profiteris: Et *verſutum* [b] non ſemel appellas, quod ſine conuicio non dicitur: Ais *Inſidioſum fictionibus adinuentionibúſque te infeſtare* [c]; *Non verum, ſed veri fucum rimari* [d]: Et *fundamenta vitæ ſpiritualis euertere* [e]; hominem, qui de illo viuendi genere tantâ cum laude ſcripſit erudititiſſimos libellos: Minaris, te *os illi obſtructurum* [f]. Accuſas, vt vanum & ſuperbum, monéſque, *ne velit ambulare in magnis, & mirabilibus ſuper ſe* [g]. Reprehendis vt hominem *iræ impotentem*, & *oppugnandi libidine victum* [h]. & *carnali ſapientiâ imbutum* [i]. Argumenta, quæ ille ſpicas dixerat, nulla cuiuſquam

XII. *Caſtaldi maledicta in Nigronum.*

Animad. XXII. [a] p. 170. [b] p. 173. [c] p. 180. [d] Anim. III p. 29. 30. [e] Anim. I. p. 15. [f] Anim. IV. p. 38. [g] Anim. XIII p. 112. [h] Anim. XXIII. p. 198. [i] Ibid. I. p. 191.

 iniu

iniuriâ *tu ſpinas, ex quibus non vuas, ſed tribulos colligas*[k]. Vocas eius Diſſertationem *Famoſum libellum*[l], *Abortiuum, cui prudentum iudicio melius fuiſſet, ſi abſconditus non ſubſiſteret, ſicut qui concepti non viderunt lumen*[m]. Et tanquam Sacchini modeſtiſſima tuæ ad Marcum Thicnæum Epiſtolæ confutatio, *Maſtix ſatyrica*[n] fuiſſet, ab illo te dotes impetitum. Nigronum, vt fallacem totis quatuor Animaduerſionibus[o] laceras, atque vt Tautologiæ vitio laborantem traducis. Vt pædagogo, & cum Grammaticis educato[p] illudis: ais, *Et Nigrono, & Typographo præſtitiſſet in tenebris conticuiſſe magis, quàm aſpexiſſe lucem, quod quidem vtrique honorabile, nunc certè probroſum, & tu quamuis deceptus, certè Lectorem non decepiſſes*[q]. Tum *Parco tibi, quia ignorans feciſti.* Quid grauius diceres, ſi Caluini Inſtitutionem edidiſſet? Iam verò de toto Ordine, quàm veneranter loqueris, qui nos *Venerabiles tibi Patres*[r] *appellas?*

XIII. *Et Societatem vniuerſam.* An non dicis, Nos *pepigiſſe fœdus cum morte*[s]? Nos *Societatis fœdera & pacis terminos*[t] *tranſilire? Iunxiſſe pẽnas alterius ad alterum, & pennarum in te ſtruxiſſe phalanges*[v]? ſcilicet: Tantæ molis erat Caſtaldi vertere dicta. Accuſas nos, vt intolerandæ ſuperbiæ reos, & quidem per calumniam, dum poſt contumelioſiſſimam diſputationem, quaſi morum aliquis magiſter grandi admones ſupercilio: *Non ergo Perfectionis faſtigium præ cæteris ſibi adſcribant, qui infra cæteros tot perfectioris obſeruantiæ monilibus non ornantur*[x]. Per acerbiſſimam calumniam iſta dicuntur, quis enim noſtrum præ cæteris faſtigium illud ſibi adſcripſit? In eo conſiſtere Societatis noſtræ Inſtitutum opinamur, & veriſſimè quidem: at nullos eò euaſiſſe præter nos, quemquam noſtrum dixiſſe, contumelia eſt, & maledictum.

XIV, *Nigronus ſolum Diſſertationis Hiſtoria auctor.* Traducimur, tanquã ſuppoſititiũ libellũ Nigroni nomine vulgauerimus[y]; quod ſanè à te, Caſtalde, dici omnino par non fuit; niſi fortè memoria excidit, te anno XXIII. ad Nigronum tum Domus noſtræ, ad D. Fidelis, Præpoſitum Mediolani ſub meridiem adiiſſe, &

[k] Anim. VI. p. 51.
[l] Anim. XXVII. p. 236.
[m] Anim. I. pag. 8.
[n] In præfat. p. 5.
[o] Anim. XXII & deinceps
[p] Anim. XIII. p. 117.
[q] Anim. XXI, p. 169.
[r] Præfat. p. 5.
[s] In fine p. 236.
[t] Præfat. p. 3.
[v] p. 7.
[x] Anim. XIII. p. 124.
[y] Præfat. p. 7.

ſe,& ab eo contendiſſe,ne quam parauerat, Diſſertationem Hiſtoricam euulgaret. Sed oblitus id fueris. Ego,qui morienti Nigrono affui,ſanctè affirmo,libellum hunc reliquos inter ineditos ſupremâ expolitum manu ab eo nobis relictum, qui deinde vnà cum aliis eruditiſſimis opuſculis lucem vidit, nullis vnquam tenebris obruendus.Quod ſi mihi affirmanti fidem adiungendam negas, teſtem appello virum omni exceptione maiorem,nec tibi,vt arbitror, ignotum, Carolum Sangrium Societatis noſtræ Præpoſito Generali pro Italicis prouinciis Aſſiſtentem. Recitetur eius Chirographum.

Ego Carolus Sangrius Aſſiſtens Italiæ Societatis IESV, *fidem facio, iureiurando etiam, quatenus opus eſt,interpoſito, mihi, cùm Prouinciæ Mediolanenſi præeſſem, à P.Iulio Nigrono Domus Profeſſæ D.Fideli Mediolani nuncupatæ Præpoſito ſæpius narratum, ab ſe lucubratiunculam quandam Apologeticam elucubrari aduersùs P.Ioannis Baptiſtæ Caſtaldi Clerici Regularis, vulgò Theatini editam Epiſtolam,in quâ is iure, ac verè à ſe ſcriptis vulgatum tuebatur,S.Ignatium Societatis* IESV *Fundatorem olim à B.Caietano vt ſe in eandem familiam Theatinorum cooptaret,petiiſſe:quod tamen ipſe in Commentariis Aſceticis nullo ſolido niti fundamento docuerat:cùm autem paucis poſt menſibus idem P. Nigronus morbo correptus,ex quo etiam deceſſit,à Deo ſe euocari ſentiret, eandem lucubratiunculam, quam Diſſertationem Hiſtoricam inſcripſit,iam abſolutam penitùs atque perfectam è cæteris ſuis ſcriptis excerpſiſſe, mihique in manus,vt in lucem, ſi videretur, factâ à R. P. Generali poteſtate,edi poſſet, tradidiſſe. At ego libellum apud me annis compluribus,quòd Ignatianæ petitionis fabellam ſilentio ipſo interituram ſperarem, de induſtria clam habui. Vbi verò illam denuò animatam, atque in ſuggeſtum elatam frequentique concioni propinatam reſciui, tum enimuerò taciturnitati modum ponendum exiſtimaui, acceptâque à R.P.Generali facultate,Diſſertationem Neapolim, vt ibi imprimeretur miſi, eâque in vrbe illa ceu legitima P.Nigroni proles, quemadmodum etiam,vel ipſa doctrina,eruditio, &*

modeſtia reliquis eiuſdem Patris operibus gemina ſatis teſtantur, foras emiſſa eſt. In quorum fidem his propria manu ſubſcripſi, ac muneris mei ſigillum appoſui. Romæ 11. *Maij, anno* 1641.

Locus † *ſigilli*

Carolus Sangrius.

Nos in vltimum Eccleſiæ locum conijcis, quâ de re, quantum noſtra intereſt, publico tibi Societatis nomine gratias tibi agendas mihi puto; quocumque demum id animo à te ſcriptum ſit, Nam de veritate, quoniam ea res publicæ aliquantulum intereſt vtilitatis, in loco videbimus. Hæc omnia, & alia adhuc longè grauiſſima, quæ clanculùm iaciuntur, libentiſſimè ferrem.

XV. *Qui cũ Caſtaldo iure poteſt expoſtulare, quòd hoſtis Clericorum Regulariũ ab eo falſiſſimè fingatur.*

Vnum eſt, in quo iraſci, ac dolenter tecum agere, Caſtalde, te, Ordinémque tuum totum vehementer obſecro, vt per vos mihi fas ſit. Id enim cùm de Nigrono, tùm de Societate vniuerſâ, quæ librum dignum luce publicâ cenſuit, à te dicitur, cuius ſi ille, ſi Ordo vniuerſus, ſi quiſquam omnino noſtrum affinis eſt, immaniſſimi flagitij pœnam deprecor nullam; ſi verò per iniuriam affingitur, tuos ipſos ſodales viros probitate ac ſapientiâ nobiles, quibus hæc minimè probari ſcio, hîc appello, vt inter nos iudicent, quis noſtrum iuſtiùs conqueratur. Ais, Nigronum *Religioni veſtræ perdendæ quantus quantus eſt, incumbere.* Hoccine cogitaſti Nigrone? Liceat nunc te mihi excitare, vt vel pro te in tam atroci criminatione reſpondeas. Ille ſanè, ſi hac mortali adhuc aurâ veſceretur, dolentiſſimè ſic tecum, Caſtalde, expoſtularet. Egóne tantum ſcelus concepi, vt Clericorũ Regularium familiã perditam vellẽ, quam ampliſſimis laudibus exornaui? Ego illam familiam, cum quâ, antequam tu, Caſtalde, pomum diſcordiæ iaceres, ſumma fuit animorum coniunctio? Sed quid mihi agendum fuit veritatem tuenti? Dixeras enim, opinor, Ignatium ad veſtrum Ordinem allici potuiſſe paupertate veſtrâ eximiâ, quippe ſtipem non mendicante. Reſpondi, Ignatio olim viſam, & mihi

In Præf. Pacifici Certaminis, p. 6.

nunc

nunc videri longè ſublimiorem,quæ ſe vſque ad mendicitatem abiicit. XVI. *Nihil enim hoſtile dixit.*

Quæ hîc eſt Ordinis iniuria ? ſi continuò vos ſubli- miorem,quàm Franciſci alumnos, aut Societatis Profeſſos paupertatem colere non dixi, iniuriam feci? Dixeras allici potuiſſe fructu plurimo animarum. Reſpondi vos, per illa veſtra initia, non eam operam, quam nunc nauatis perutilem, illi animarum quæſtui dediſſe. Cæterùm vbinam à me dictum merè contemplatiuam veſtram familiam fuiſſe ? Si continuò Apoſtolos non appellaui; ſi aliquid ampliùs Ignatium cogitaſſe dixi, vos ego perdere volui? Vide, ne ſuperbum ſit, neminem ſibi velle præhaberi: Dixeras nouum fulgorem ex coniunctione *Clericatus*, & *Monachatus* Ignatij in oculos incurriſſe : Negaui nouum fuiſſe fulgorem iſtum, de quo Sanctiſſimus vir Bonauentura gloriatur; quique in Canonicorum Regularium familiâ nunquam omninò occidit: Dixi Ignatium ſocios habuiſſe, quos primis tui Ordinis Fundatoribus in diſciplinarum cognitione præferret, quod verè dixi; Omnes enim illi magiſtri in artibus, & in Theologicis diù multúmque verſati. In quo ergo vos læſi, Caſtalde? Quia nimirum Ignatij dictum vulgaui? Sed niſi perperam interpretaris, ille vaticinatus eſt; nam tantâ vos olim celebritate concionum, cæterorúmque miniſteriorum non agitâſſe, præterquàm quòd litterarum monumenta loquuntur, ſi qui vicini temporum illorum adhuc tecum peregrinantur, ſenes optimi, ac probatiſſimi, profectò non diffitentur.

Hæc ſi dolenter tecum Nigronus agat Caſtalde, tu quid reſpondebis? Sciſne, qui dimittit aquam, caput eſſe iurgiorum ? Si te Nigronus, ſi Ordinem tuum, ſi quemquam verbo læſit, ſi dictum liberiùs dixit, ſi ludibrio habuit; ſi ludos fecit, ſi ſannis illuſit, ſi bellum ex pace collegit, nihil deprecor, quin calumniarum atque iniuriarum à te poſtulatum, quod tu amariſſimè, XVII *Nec omnino grauiori verbo vſus eſt.*

facis,omnium gentium, atque ætatum iudicio damnes. Verum ſi coactus in cauſſam ingreſſus eſt, ſi argumentis validiſſimis,ſummâ vſus eſt modeſtiâ, danda homini venia ea dicenti, quæ minùs tibi placuerunt;quí enim aliud fieri poteſt, cùm de veritate cernitur?cùm facti quæſtio eſt?cùm Inſtitutorum,hominúmque neceſſaria cauſæ inſtituitur comparatio.

XVIII. *ſed neceſſariâ vſus defenſione.* Quæritur;exempli cauſsâ, An à veſtra paupertate allici potuerit Ignatius? Tu probabile ais; Nigronus fieri potuiſſe negat. Hucuſque,niſi tyrannide Pythagoricâ nos premis,nulla tibi facta iniuria eſt. Probas eâ ratione,quòd ea ſumma ſit in Eccleſia Dei:Negat Nigronus, & Frãciſci mendicitatem reiectæ tantummodo in Deum ſpei,hoc paupertatis nomine, anteferendam putat.Si hoc eſt iniuriam facere, Caſtalde, iam,opinor,mihi arenâ excedendum eſt; pauciſſima enim ex dictis tuis probaturus ſum, nam in pleriſque omnibus veritatem deſiderari puto.

XIX. *quod & mihi faciendũ.* Cæterùm,dic ingenuè, Caſtalde, atque ex animi tui ſententia,ſi Societatem,vel ab amplitudine miniſteriorum, vel ab Apoſtolicis miſſionibus, vel à glorioſis mortibus eorum, qui tam magno numero in fidei cauſſa ab eiuſdem hoſtibus atrociſſimis trucidati obierunt, vel à gentibus, populiſque ad Chriſti nomen allectis; vel à continuis cum hæretica colluuie bellis, vel ab infinitis in omni diſciplinarum genere, cum immortali eruditionis fama editis monumentis; vel à capitum numero, quæ ſuprà XVII. millia,XXXVI. amplius Prouinciis continentur:vel à Gymnaſiorum, atque Academiarum ſplendore tantillùm præhabuiſſet,dic quæſo te, an non verè gloriatus eſſet in Domino? an ad perdendum Ordinem tuum clariſſimum incubuiſſet?Annon ſtella differt à ſtella?Et Benjamin (nam nos fratrum veſtrorum minorum loco habes, cuius rei cauſſa gratias ago; toto enim in certamine vt hoſtes habuiſti) plures partes obuenerunt. Nulla igitur cauſſa tantarum querelarum, nulla maledicto- *In fine, p. 257.*

rum fuit. Quæ cum ita ſint,

XX. *Titulus libri Caſtaldini fallax.* Quæro abs te, quî tuo huic libello, quod à maledictis inchoaſti, Certaminis Pacifici nomen impoſueris? Hæc enimuerò, vt cum Iuriſconſultis loquar, eſt *proteſtatio contraria facto*. Pax maledictis non ſeritur, nec falſis alitur accuſationibus; Dicere quis poſſit admirans, qui nouus hic mos, *Pacem orare manu, præfigere puppibus arma*? Mihi nec tecum, nec cum vllo Catholicorum bellum eſt; nam ab adoleſcentia in hac Ignatij Schola in Eccleſiæ hoſtes bellum gerere, ab ipſo erudimur tyrocinio, neque ad hunc vſque diem operæ noſtræ Rempublicam pœnitet: Catholicas inter legiones (ſic Religioſorum familias appello) aliquam oriri æmulationem non inutile creditur eſſe Reipublicæ, vt ipsâ æmulatione acriùs in hoſtes proruant, atque in eos iuſtas iras effundant: verùm ſi vſque ad arma, & bellum erumpant; iam ſcelus eſt, & publicum flagitium. Edico igitur fore, vt quamuis iræ cauſſas haud procul habeam, illam nihilominus teneam, ac de rerum, argumentorúmque veritate ita quæram, vt non vulnerem charitatem. Sequar Nigroni ſapientiſſimi, atque amiciſſimi viri candida veſtigia, in quibus, qui ſe ſpinas inuenire arbitrantur; videant, ne delicatiores ſint, quàm vt ſibi contradici, ac ſe refelli ferre poſſint. Ego te, Caſtalde, nunquam vidi, ſed amo nihilominùs religioſos mores, laudóque diligentiam, quâ clarorum virorum geſta proſequutus, facem poſteris præluxiſti; quo tamen in operé tibi errorem aliquem obrepſiſſe ſi demonſtretur, cur tantoperè indignaris, qui Ribadeneiram, & Orlandinum mendaciorum reos ſupremo conatu agis?

In Epiſt. §. 16. & 31. in Certamine Animaduer. 10. & alibi.

XXI. *Nulla cum Ordine toto ſuſcipitur contentio.* An tibi fas ſit, ab Orlandino tradita, ſi cum tuis pugnant, liberrimâ oratione vanitatis accuſare; mihi eodem iure tecum experiundi fas non erit? Ordinem ego tuum, vt magnum Eccleſiæ ornamentum, & nobilitate, virtutéque excultiſſimum amo, ac diligo: Habeo in illo viros amiciſſimos, & ſanguinis cognatione coniun

coniunctos adoleſcentes bonæ ſpei, quod perhonorificum mihi duco. Si bonis veſtris frui vobis animus eſt, me inter admirantes, laudantes, plaudentéſque habebitis, licet de plebe vnum, vt anno ſeculi XXIV. habuiſtis, cùm de Andreæ Auellini laudibus Auguſtæ Taurinorum coram Carolo Emmanuele Duce frequentiſſimam dicerem ad concionem: Omnes ingenij, eloquentiæ doctrinæque opes, quantulæcumque demum illæ ſint, veſtræ gloriæ, tuendæ, atque amplificandæ libentiſſimè profundam, ſanguinem etiam ſi res ferat, libenter daturus, quod ex animi mei ſententiâ dico.

XXII. *ſed cũ Caſtaldo, & qui idem ſentiunt,* Verùm ſiue Caſtaldus, ſiue quis alius Patrem meum lædit, Matrem meam oppugnat, patimini, rogo vos, Patres, per veſtram fidem, me repellere ac dedocere, quod à veſtrâ modeſtiâ, atque humanitate, quam plurimam profitemini, impetraturum me nullus dubito. Separent tuam, Caſtalde, à communi cauſsâ; tecum enim acriùs, ſed intra modeſtiæ fines, agere mihi conſilium eſt; Iraſcor enim tibi iure, qui quietas res primus turbaſti, vulgatâ domeſticâ fabulâ, nullo demum operæ pretio; niſi aliquod fieri credis, vt dictum dicas, amicum perdere. Sed non ita erit; Scio inter amicos offenſiones enaſci, quæ tamen amicitiam non diſſoluant, & quam Chriſtus ſanguine ſuo coagmentauit, nulla iniuriarum tuarum perdet acerbitas.

XXIII. *vt tamen charitas ſarta tecta ſeruetur.* Eam qui amant, officium à nobis nullum deſiderabunt; qui bella ſerunt, vt creſcant, alios ſibi hoſtes quærant, in quos incurrant: nobis milite limitaneo, & armata pace ſatis erit fines tueri. Nam ſi hanc ſerram adhuc reciprocare volueris, quoniam nouum aliquod argumentum cauſſæque firmamentum afferre te non poſſe ſat ſcio, iam nunc profiteor me, quamcumque demum conuitiorum procellam effuderis, vt ipſo neglectu conſeneſcant, inſuper habiturum.

INTERRO

INTERROGATIO SECVNDA,

DE INSCIENTIA CASTALDI rerum noſtrarum.

Castaldvm in Societatis Iesv Inſtituto planè peregrinari, ac proinde falsò multa ſcribere.

NOn ego tibi Caſtalde rerum noſtrarum inſcientiam obiicerem, niſi de illis diſputares; neque enim tanti nos facio, vt magnâ in viri eruditi laude reponendum putem, ſi quis Rēpublicam noſtram, leges, ac mores calleat; ſuperbum hoc eſſet, atque hominis longè vaniſſimi. Verùm qui eos arguere, qui carpere, ac vellicare, atque, vt mitiſſimo verbo vtar, diſputare de illis voluerit, hūc animo illa priùs cognita, atque explorata habere debuiſſe nō dubito. Fac enim nos formicinū genus eſſe, quos omnes ſupploſo proteras pede; fuerat nihilominùs hominis prudētis de formicis diſputaturi, illarū primò cubilia & Rempublicam nôſſe; quod à te neglectum iure quidem ac merito tibi obiicio, ac niſi ſenectuti tuæ parcerem, huiuſmodi inſcientiam, quæ I. *Cur inſciētia accuſetur Caſtaldus.*

calumnias è ſinu effudit, grauiùs caſtigarem. Patieris tamen me tuos hîc errores non diſſimulare. *Vt*, tuis vtar in Nigronum verbis, *ab ipſo dicendi exordio compertum ſit omnibus, cuius auctoritatis, cuiuſve fidei ſit libellus tuus*, quem à te ſolo ſcriptum gloriari, neceſſe non erat, ipsâ enim ſcripturâ ſe prodit. Anim. I. pag. 8.

II. *Primus Caſtaldi error de ſecularibus curis,* Quæro igitur ex te, Io. Baptiſta Caſtalde, Quâ demum fide ſcripſeris Animad. xv. nobiſcum agens: *Vos ad ſecularia negotia diſtracti, laudabili veſtro Inſtituto id à vobis poſcente, ſupergredimini vniuerſos.* Quàm multiplex hîc calumnia! Sed vt eius atrocitas, & ſcribentis animus, vel certè indiligentia palàm fiat, addam, quæ ex Hieronymo proximè antè in mediũ attuleras: *Cleros Græcè, Latinè ſors interpretatur; propterea clerici dicuntur, quia de ſorte Domini ſunt.* Tum ea ſubdis, de quibus te interrogo. Quid enim? aut ea incredibili negligentiâ ſcripſiſſe te dicere neceſſe eſt; aut ſi eam, quam ibi inſtituiſti, Clericorum, ac noſtrum comparationem vrges, probaturus, quod agebas, nos perfectos abſolutóſque Clericos non eſſe; aduerſantem ſententiam illam eſſe oportet. Itaque ais, nos de ſorte Domini non eſſe, quod atrocius eſt, quàm in eos dici debuerit, quorum Ordinem Preſbyterorum eſſe, atque ad Eccleſiam Dei tuendam, & amplificandam Pontifices teſtantur. Quid autem interfuit, dum reprehendis amariſſimâ ironiâ, nullâ Tridentini Concilij reuerentiâ, cuius ea ſunt verba commendationis ampliſſimæ, *Laudabile Inſtitutum*, dicere? Et quodnam laude dignum Inſtitutum eſſe poteſt, quod alumnos ſuos à Deo auertit, ad ſecularia diſtrahit? Tum illud, *ſupergredimini vniuerſos*, cuius demum notæ eſt? Vniuerſos? Quos? Etiamne mercatores, inſtitores, cauſſidicos, tabelliones, ſcribas? Sed non hîc te iniuriarum reum peragopeta, ſed inſcientiæ. Nóſne, Caſtalde, rebus ſecularibus à Dei ſorte diſtracti, ſupergredimur vniuerſos? idque laudabili noſtro Inſtituto poſtulante? Omnino, inquis; ſcripſi enim. At ego te falſi conuinco. p. 142. Ad Nepot.

III. *graui cum contumeliâ Societatis,*

Audi

Audi Conſtitutionum ab Ignatio conditarum,quibus Inſtitutum omne continetur, & forma Reipublicæ,Partis 4. cap.3. paragraphum 7. quem profectò legiſſe debueras, vt de rebus noſtris ſcriberes ſine vituperatione:*Vt pleniùs poſſit Societas rebus ſpiritualibus iuxta ſuum Inſtitutum,vacare,quoad eius fieri poterit, à negotiis ſecularibus abſtineat, qualia ſunt teſtamentariorum,vel executorum,vel procuratorum rerum ciuilium , nec eas vllis precibus adductis obeunda ſuſcipiant,vel in illis ſe occupari ſinant.* Hoc legum caput in Summarium Conſtitutionum, quas nos omnes ſcire oportet, relatum eſt num.45. & in Regulas communes num. 41. Quid hîc expectas Caſtalde?an vt grauiùs querar?ſatis ipſæ legis verba te falſi reum coarguunt. Nam ſi quid fortè aliquando peccatur ab aliquo, id verò , *laudabili Inſtituto poſcente,* non fit. Et amicè te monitum velim, ne Religioſas familias ex pauciſſimorum hominum moribus æſtimare velis; puto enim vbique in hac tantâ hominum imbecillitate eſſe, quod melioribus doleat, nec ideo dici poſſe leges exaruiſſe ; quòd à parùm cautis (grauiùs enim de viris Religioſis interpretari nolo) aliquando violentur. Pergamus.

IV. *reuincitur ex Cōſtitutionibus.*

Quæro , quâ fide diſſeras de iure noſtræ paupertatis, dicere auſus ſis, non poſſe cogi Religioſos noſtros non profeſſos ad ſuorum bonorum abdicationem,cui non modò voto paupertatis,ſed obedientiæ, vt loqueris,exiſtas tibi Logico eximio conſequens eſt, de quo in loco videro.Aio,te falſiſſimum ſcribere.Recitentur verba Examinis generalis, quod ſtatim noſtris tyronibus traditur,primum veluti Inſtituti, quod ſuſcipiunt,rudimentum. *Quòd ſi ſtatim , propter honeſtas cauſſas,bona non relinquat,promittat*(ingrediēs) *promptè relicturum omnia, vt dictum eſt,poſt vnum ab ingreſſu abſolutum annum,quandocumque per ſuperiorem iniunctum ei fuerit in tempore probationis.*Audin' Caſtalde?Interrogo te, an cogi poſſint, qui promittunt ad iniungentis nutum,ſe omnia dimiſſuros ? Legeráſne , Caſtalde, cùm

Anim. XIII. p. 115.

V. *Secundus Caſtaldi error de Paupertate pluribus item confutatur.*

Cap.4. n.11.

illa tua ſcriberes, Conſtitutionum verba quibus ſancitur poſſe retineri dominium, *Ad certum vſque tempus, quod ſuperiori intra probationis tempus videbitur?* Viderâſne Conſtitutionum earumdem 3. Partis caput 1. §. 7. & 6. Partis Caput 2. Littera N? Quæro, inquã, an hæc loca videris? Vidiſti? Quomodo igitur contra cognitam tibi veritatem tam apertè doces? Non vidiſti? quæ tua eſt prudentia de legibus, in quibus peregrinaris, adeò confidenter diſputare? Adde abdicationem hanc rerum omnium Superioris arbitrio faciendam ita voto paupertatis contineri, atque illigari, vt *Quotieſcumque*, vtor Magni Suarij verbis, *ſuperior præſcripſerit, ac deſignauerit tempus ad relinquendum dominium, & poſſeſſionem omnium bonorum, ſtatim obligetur ſcholaris Societatis ad abdicanda omnia non ſolum ex vi Conſtitutionum (quæ per ſe non obligant ad culpam) ſed ex vi voti; quod per ſe obligat ſub mortali*, non quidem obedientiæ, ſed paupertatis: vt eo loci locupletiſſimus auctor eſt idem Suarius, cui accedunt Sanctius & Molina, quorum aliquem vnum te non vidiſſe, mirandum eſt.

Part. 4. cap. 4. lit. E.

Tom 4. de Religione, lib. 4. de Societ. c. 4. n. 3.

Lib 7. O. M. c. 3. n. 6.

Tom. 1. de Iuſt. diſp. 139.

VI. *Tertius Caſtaldi error de Opibus Collegiorum ad Domos Profeſſas deriuatis.*

Quæro tertium ex te, quâ fide ſcripſeris Animad. tuâ 10. & quia dolum malum ſuſpicari nolo, quâ demum incogitantiâ chartis illeueris: *Quoniam collegia copioſè reditibus cumulata ſunt horum copiâ ſubleuari* (Profeſſos in domibus Profeſſis agentes, de quibus ibi agis) *Apoſtolicis præceptis ſatis congruum videri: ſicut boni diſpẽſatores multiformis gratiæ Dei, fraternitati compatientes: ſic enim docet Ioannes: Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi, & viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?* Quæro vt hũc tibi errorem detraham, putéſne ita fieri, & clanculariis ſubſidiis Domos profeſſas à Collegiis iuuari, aut ſaltem poſſe? Si primum illud aſſeris, doleo virum prudentem vulgi ſermonibus fidem habuiſſe, & quæ nobis obiiceret, de triuio accepiſſe: Tum teſtem inuoco Deum, qui nos iudicaturus eſt, hoc nuſquam fieri, ſed legibus,

p. 89.

legibus, quæ id prohibent, ſuum adhuc honorem, ſuam integerrimam conſtare reuerentiam. Eodemque Deo teſte, affirmo, aut nulla, aut quàm pauciſſima eſſe Collegia, quæ ita bonis abundent, vt facere poſſint, quamuis maximè velint.

Quid igitur? Cenſes fieri debere? At, ô bone, ſcias id legibus nobis interdici. Lege Examinis Generalis cap. 1. n. 4. *Nec domus Profeſſorum, nec aliquis eorum, aut etiam Coadiutorum eiſdem* (Collegiorum bonis) *vti poterit.* Lege Caput 2. Partis 4. & caput 2. Partis 6. Conſtitutionum; lege Regularum Præpoſiti Caput 6. Quamquam quid ego ad iſta te ablego, Caſtalde? Videre hæc poteras apud Thomam Sanctium, & Magnum Suarium. Reliquum eſt, vt videas reiiciendam tuam illam opinationem, cuius contrarium Pontificiâ auctoritate ſancitum eſt, & habetur in diplomatibus ampliſſimis, Apoſtolicâ Ioannis ſententiâ nequaquam fulciri: Quis verò oraculi ſenſus, quæ mens illorum verborum ſit, nemo eſt eruditiorum, qui neſciat, neque ego hîc opus habeo inculcare. VII. *Euertitur.*

Operis M. lib. 7. c. 27. n. 11. Tom. 4. de Relig. lib. 4. c. 11. n. 9.

Animad. XII. p. 120. Quæro 4. vndenã hauſeris errorẽ, in quem ſæpius præcipitas *Pauciſſimos* admodum eſſe in Societate, qui *Dominij ſint incapaces*; quod tuum dictum quàm falſum ſit, nôrunt omnes, qui nos nôrunt. Quotquot enim ſunt profeſſi, ſiue ij quatuor, ſiue tribus editis votis publicum dixerint ſacramentum: quotquot ſunt coadiutores formati, ſiue hi domeſticis operibus ſint addicti, ſiue in procurandâ hominum ſalute operam ſuam Societati nauent; hos omnes dominij ac ſucceſſionis cuiuſcumque omnino incapaces eſſe ſcire te oportebat, antequam illa ſcriberes; tum ſociorum omnium cenſum habere; vidiſſes non adeò paucos eſſe, vt tu velles, ſed omnes omnino, qui ſocietati ſeſe probârunt. Narro tibi Caſtalde. In hac noſtra Mediolanenſi Prouincia Ignatij ſectatores numeramur ſeptuageni circiter ſupra trecentos; nam Tyrones de quibus nulla mihi tecum eſt diſcordia, ego nõ *Et quartus de paucitate incapacium dominij.*

cenſeo ex his CCCLXX. qui Societati longiſſimis experimentis probati, ab eâque varios in ordines more noſtro diſtributi, bonis omnibus externis planè vacui, atque nudi Chriſto ſeruiunt, quoſque ne tuo quidem iudicio *locupletes conſtituit* Ignatius, CXCI. habes, duas nimirum propemodum tertias. Age, mi Caſtalde, quis te Boëtius hanc admirabilem numerorum rationem docuit, vt duas propemodum tertias Pauciſſimos dicas? Sed tu fortè Arithmeticam illam ſubtiliorem ſus deque habes, & iura curas tantũmodo. nam in C. Inquiſitionis ex Gloſſa didiciſti XLIV. paucos dici, quorum comparatione, nos omnes minùs aliquanto eſſe quàm pauciſſimos iure conficies. Sed memineris, ô bone, illa XLIV. ex DC. demi. Cæterùm, vt multùm iura diurnâ, nocturnâque manu verſare ſolitus ſis, duas prope tertias paucorum nomine appellatas non inuenies. Non vrgeo te eorum ſententiâ, qui Ouidium ſequuti, duobus, tribuſve vim vocis definiunt, ſic enim ille loquitur:

Si paucos aliquis treſque duoſque vocat.

De Tribus.

Neque Bartolum oraculum illud I. P. tibi obiicio; qui vltra VIII. non extendi docuit l. ſcire oportet, ff. De excuſatione tutorum. Neque te ad Quartã reiicio, quæ paucitatis regula eſt, C. Quando & quibus &c. l. 2. lib. 10. Per me enim fas tibi eſt, Tertiam paucos appellare C. De Decurionibus l. Nominationum, lib. 10. ſed partem vltra dimidiam Pauciſſimos appellas, iure, quod ego nouerim, planè nullo, ac proinde non ſine aliqua veritatis iniuria. Adeò ſcribendi æſtu abripiebaris Caſtalde, vt ſyrtes ad quas offendis non caueres, adeóne extremi hominum ſumus Ignatij ſectatores, vt hæc diſcere non poſſes? Quis te de Antipodibus ipſis tam oſcitanter ſcribentem ferat? Quis hiſtorico, etiam de rebus aut locorum intercapedine, vel temporum longinquitate maximè diſiunctis tam immaniter hallucinanti nigrum theta non præfigat?

Quæro

Quæro quintò, quâ fide, aut diligentiâ ſcripſeris IX. *Et quintus de diuitiis ſociorum.*
p.120. Animad.XIII. Ignatium *ſuos ſectatores omnes locupletes, pauciſsimis exceptis poßidendi incapacibus conſtituiſſe*? Planiſ- Cic. 1lib. 7.famil. epiſt.16. ſimè.quid enim? ſed non *more Romano loquendo, benè nummatos, ſed quomodo Stoici dicunt, omnes eſſe diuites, qui cælo, & terrâ frui poſſunt.* Locupletes planè, atque, vt loquitur Petrus, *Diuites in fide.* At aliorſum tendis. Sed falleris turpiſſimâ inſcientiâ rerum noſtrarum. Lege Examinis, quod tyronibus ſtatim traditur Caput 1. num. 3. ſatis ibi ſanctiſſimi Legiſlatoris mentem, animum, ac decreta veneraberis. Recitentur. *Sic paupertatem*, inquit, *accipiendo, vt nec velit, nec poßit reditus vllos ad ſuam ſuſtentationem, nec aliud quiduis habere: Quod non tantum in particulari de vnoquoque, ſed etiam de Eccleſiis ac Domibus Societatis Profeſſæ intelligendum eſt.* Hæccine qui præcipit, eum legiſlatorem ſanctiſſimum dicis ſuos omnes pleroſque locupletes conſtituiſſe? Hoc eſt bonâ fide agere, Caſtalde? Præterea, qui omnibus bonorum abdicationem præcipit, niſi maior Dei gloria probationis tempore aliud poſtulet, quam paulò longiorem Inſtituti ratio poſcebat, hîc tibi videtur *Sectatores ſuos omnes locupletes, pauciſsimis exceptis, conſtituiſſe?*

Quæro ſextò, an paſſurus ſis, dedoceri errorem X. *Et ſextus de voluntariâ mendicatione.* aliis nihilo minorem, noſtros homines, quos tu tuâ liberalitate locupletes omnes reddidiſti, quando tales ſunt, mendicare, quod tu tamen adducto magnâ Anim. XIII. p 120. & 121. pompâ Caietani teſtimonio, atque ipſius Nigroni verbis, quaſi fieret, acriter, atque acerbâ ironiâ reprehendis? Sed falleris rerum noſtrarum inſcientiâ. Scire etenim par fuerat earum Cenſorem, Collegiis, cùm ſufficientem pro numero fundationem habent, quicquam non modò petere, ſed & accipere eleemoſynæ nomine nequaquam fas eſſe. Hanc porrò legem tulit Ignatius Conſtitutionum *Part.4. cap.11. §.6.* quam eâ conſtantiâ adhuc ſeruatam video, vt alicubi neque illa ipſa munuſcula; quæ inter amicos miſſitari con-

ſueuerunt,

ſueuerunt,accipiantur. Quod ſi prompti eſſe ad mendicandum VI. *Parte Conſtitutionum*, *cap*. 2. §. 10. omnes iubemur, cùm ſiue anguſtior erit domi res, ſiue id à Præſidibus fuerit imperatum, duarum maximarum virtutum cauſsâ id factum ſcias. Nam Ignatius, qui te nondum magiſtrum audierat, putabat, Franciſcum Aſſiſinatem ſequutus,(ſatis, opinor, Paupertatis idoneum auctorem,) ad eius aliquod ornamentum demiſſionem illam Chriſtianam, quæ plurima exercetur mendicando, pertinere: Et obedientiam validè intendi, ſi quis ad alterius arbitrium mendicare non erubeſcat; quàm autem id arduum ſit, qui non fuerit expertus, ægrè poteſt iudicare. Itaque doctiſſimus Sanctius, ſi quis imperatam abnuat mendicitatem, eum violatæ obedientiæ magis, quàm paupertatis, reum ſibi videri, docet; Ob hanc rem cautiùs te loqui oportuit, Caſtalde, maiorique erga virum ſanctum eiúſque Conſtitutiones à ſanctâ Sede approbatas veneratione agere. Quid enim, rogo, ais, *dubitari poſſe ex doctrinâ Caietani, an ea, quæ S. Ignatius præſcripſit, fieri licitè poſſint?* Quid, inquam, hoc eſt? Quæro, an Caietani placita (quæ Ignatianis contraria eſſe perperam tu quidem, ſed tamen reris) tibi probentur. Atqui probari poſſunt contraria his, quæ Romana probauit auctoritas? Diſplicent? quid ergo ais, dubitari poſſe? Erroris quidem ex falſo dari poteſt occaſio; dubij, autem cùm verum conſtat, nullo modo.

Vbi ſupra n. 36.

Anim. XIII. p. 112.

XI. *cuius ratio redditur.*

Verùm ne vllus tibi ex inſcientiâ rerum noſtrarum ſcrupulus ſuperſit, & errandi occaſio, ſcias plerumque, cùm ad mendicandum in Collegiis exercemur, id nos facere, aut vinctorum in cuſtodiis, aut ægrorum in Noſocomiis decumbentium, aut aliorum pauperum bono. Quod ſi rariſſimè non fiat, actionem certè illam demiſſionis Chriſtianæ, quæ plurima exiſtit, tum ab ipsâ mendicatione, tum ab hominum contumeliis grauibúſque repulſis, ad perfectam ſui vt vocant *abnegationem* (niſi tu tamen aliter doces) vehementer

menter facere; quod nobis, qui ſæpiùs ſumus experti, te quamuis hominem acutum, nullâ tamen huius rei experientiâ prædirum credere par eſſe, iudicabunt viri ſapientes.

XII. Et oſtenditur contra Caſtaldum Societas verè mendicans.

Quæro ſeptimò, an ſi de doceâris, depoſiturus ſis errorem longè maximum, quíque grauiſſimam omnium merétur accuſationem? Recognoſce, rogo te, p.120. Caſtalde; quæ Animad. XIII. ſcripſiſti: *Si S. Ignatius voluiſſet aſſumere illum gradum paupertatis, qui perfectiſſimus in Eccleſiâ Dei cenſetur, quique conſtituit Religioſos verè & propriè mendicantes, vtique aſſumpſiſſet, quem Venerabiles atque Religioſiſſimi Patres Capucini, atque aliæ nobiliſſimæ Religioſorum familiæ ſanctè colunt.* Hæc tu ibi. Mitto inconſtantiam ſententiarum tuarum; quem hìc gradum Anim. XV. pag. 147. Paupertatis *perfectiſſimum in Eccleſiâ Dei* cenſeri dicis, eum ad veſtrum illum apicem non pertinere alibi doces. Sed ſi cenſetur perfectiſſimus, rogo, à quibus? Si ab aliis, te vno, tuiſque exceptis; res mira, tot inter, vos tantùm ſapere. Si veſtro etiam ſuffragio, iam profligata quæſtio eſt, in quâ mirum quantum gloriaris. Iam verò vide Caſtalde, quò progreſſus ſis. Tua illa eſt Maior, quæ in illâ modali, vt cum Logicis loquar, latentem continet aſſumptionem: *Sed non elegit*, cuius iam cōſequens eſt; quam Ignatius conſtituit familiam, verè ac propriè mendicantem non eſſe. Quid hæres? hæc tua ipſiſſima ſententia eſt; neque vllâ vnquam interpretatione tenebis, vt tuis verbis alia ſubſit notio. At, ſciſne Pij V. ampliſſimo diplomate contrarium, non quidem ſancitum, ſed declaratum fuiſſe, & Pontificem loqui non modò de Profeſſorum domibus, verùm etiam de Collegiis, quæ Scholaſticorum ſunt? Sed non huius ego te contradictionis poſtulabo. Pontificis verba ſunt: *Præpoſitum* (Generalem) *ac ſingulas perſonas Societatis huiuſmodi verè & non fictè mendicantes fuiſſe, eſſe & fore*, &c. Confer modò cum hac Pij ſententiâ, tuam illam Caſtalde; Verbum ego non amplius addam.

XIII. *Septimus error Caſtaldi de principio Regularũ.*

Quæro tamen octauò, Conſtitutionéſne aliquando, reguláſque legeris Societatis? & non expectato reſponſo, aio te non legiſſe. Neque enim ſi legiſſes, ſcripſiſſes Animad. XXVII. de Ignatio agens: *Hinc Regulam traditurus, ab his profectò verbis exorſus eſt*, A D MAIOREM DEI GLORIAM. Quàm confidenter iſta dicuntur! Hoccine initium Conſtitutionum? an potiùs, *Hæc minima Societas*? Quid ego dicam, niſi te negligenter, atque contemptim ſcripſiſſe? Niſi fortè vox *Profectò* tibi, cui *Fortaſſe* affirmantiſſima vox eſt, dubitantis ſit, atque diuinantis. Sed facile fuit homini, qui argui nollet, libros, codicéſque conſulere.

P.230.

Anim. VI. p.47.

INTERRO

INTERROGATIO TERTIA.

DE PROBATIONIBVS.

Probationes facti ab eo afferendas, qui aſſerit; quod donec fecerit, nullum neganti euidentium rationum onus incumbere; quorum primum negauit, ſecundum aſſeruit Caſtaldus.

QVÆRO ex te, Ioannes Bapriſta Caſtalde, an Traditionis illius tuæ fabularis, de quâ IV. videbimus interrogatione, in Epiſtolâ, quam Nigronus refutat, vſquam memineris? Nuſquam, inquies; neque enim id temporis eam excogitaueram, quam tandem aliquando, vt ab impreſſionibus Nigronianis me defenderem, aggeſtis aliquot teſtimoniis, veluti aggerem validiſſimum, quem reſcindere nemo poſſit, prudentiſſimè obieci. Non igitur illâ in Epiſtolâ de Traditione verbum vllum feciſti? non feci. Quo igitur iure illam identidem Nigrono obiectas, vt illum minùs validè tua conuellere oſtendas? Quoties id facis, facis autem ſæpiſſimè, toties te victum fateris, aut præuaricaris. Nam ſi traditio non eſſet, nulla tibi reliqua eſſet defenſio: eam enim tanquam ſacram anchoram habes. Quare ſi cùm ſcribebat Nigronus, ea nōdum cuſa tibi erat traditio, ille tuas vaniſſimas coniecturas planiſſimè perdidit. Quod te non vidiſſe vehementiſſimè miror, ob eamque rem ſæpiſſimè ad tuam hanc tradi-

Marginal notes: I. *Caſtaldus nuſquam in Epiſtolâ meminit traditionis:* — Anim. XI. — Anim. VI. pag. 43. — II. *Quare nihil obeſſe potuit Nigrono.*

tionem prouocare,quod quamuis paſſim mihi dicendum neceſſariò videam, hîc tamen volui prædicere, vt te ab illâ contra Nigronum defenſione depellam; nam quod ad me attinet, quare illam ſus déque feram,in loco tibi demonſtrabo.

III. *Qui veriſſimè dixit, Facta non præſumi, niſi probentur.*

Quæro ſecundò, cur Nigronus à te [a]tuiſque [b], vt Iuriſprudentiæ imperitus traducatur? Equidem cùm Iuriſconſultorum nominibus, ac legum titulis pereruditos tuos margines conſpexiſſem, hæſi paululùm addubitans, an locum iſtum, vt cauſſæ minùs neceſſarium,penitùs omitterem. Quid enim,reputabam mecum,Iuriſconſultiſſimo reſpondere ego poſſim;qui neque in Iuriſprudentiæ adyta me vnquam penetraui, neque ſum in foro iudiciiſque verſatus?Itaque iam abibam, ſed reprehēdit Marcus Tullius,monuitque,ſi me modò excitarem, poſſe triduo Iuriſconſultum fieri. Ergo rem aggreſſus, operæpretium feci non pœnitendum: deprehendi enim abs te, tum Nigronum de leuiſſimo amanuenſis errato accuſari; tum legum capita, in quibus nihil pro te habeatur, allegari. Age enim,In quo peccauit Nigronus,Caſtalde?Quæris?dixit *Facta non præſumi,niſi probentur.*Hoccine Nigronus? Planè.Et falſum eſt? vt quod quàm maximè.Quî probas?Primò,quia Iaſonem laudauit,qui hoc tamen non dicit.Si tibi Marij Torelli os eſſet, hoc tamen dicere non debueras,Caſtalde.Iaſon hoc non dicit? Appello hîc fidem diligentiámque tuam; quid enim intereſt veritatis,ſiue amanuenſis, ſiue operarum typographicarum indiligentiâ,locus vnus ex Iaſonis operibus pro alio, & facillimo quidem ob vocum ſimilitudinem lapſu,citetur;& ff.pro Cod. reponatur?Nam titulus,*de collatio.* nuſquam habetur in ff. in quo tantùm reperitur, *De collatione Bonorum*, qui longè alius eſt à titulo, *de Collat.* qui in eâdem l. *ſi emancipati*, reperitur in Codice, in quem Iaſon commentatus eſt, vbi ipſiſſimis verbis expreſſiſſimè id habet: *Facta non præſumuntur,niſi probentur.* Sciebas id Caſtalde? quæ igitur fuit humanitas

[a] Anim. I p. 10.
[b] Anim. VI. p. 44. 45. b in Iudicio Plauſorum.

Anim. VI. p. 44

humanitas tua, Nigronum vt falſum accuſare, tuiſque, plauſoribúſque irridendum propinare? nulláne in tuo Anim. XXII. p.174. hoc opere operarum errata cernuntur? Quid illud *Nouus e Theologus nauta*? aliáque paſſim? Neſciebas? fruſtra te igitur vt Iuriſconſultiſſimum laudant, qui de triumphato Nigrono tibi plaudunt. Sed mitto de his quærere.

Anim. VI p.44 Quæro an tibi dictum illud placeat, *Facta non præſumi, niſi probentur*? Negas, & conuellere conaris. At placuit Iaſoni, placuit Alciato in *Præludiis*, *de Præſumpt. part.3.n.6.* placuit Menochio *lib.6.præſumpt.*14. qui dictum hoc, vt regulam iuris laudant, probántque l. *in bello* ff. *de Captiuis & Poſtlim. reuerſis*, & l. *denique*, ff. *quibus cauſis*: & l. *vnicâ, de mandato Principis*, & l. 1. C. *de Probat.* l. *Aſſeu ratio.* C. *de numer. pecun. Cap. Licet Conſtitutio, in* 6. Patieriſne igitur Clariſſimos viros Iaſonem, Alciatum, Menochium, trium ætatum principes Iuriſconſultos tibi & laudatoribus tuis præhaberi? Nam vt de iſtis ſileam, nos Caſtalde, qui in Theologicis exercemur, minùs bonos aliquando eſſe Iuriſconſultos, mirum profectò non eſt. Sed vide quò me adegeris; Iuriſconſultum agere volo. IV. *Quod tum pluriũ Iuriſc. auctoritate,*

Sciſne hanc regulam adeò firmam eſſe, vt ad eam paſſim controuerſiæ exigantur? Venítne in mentem, Iaſonem ſæpiùs ad eam recurrere? Probaturus *Authentica, Sacramenta pub. l. ſi aduerſùs, num.* 56. Certiorationem non præſumi, quâ aliâ vtitur viâ, quàm hac? *Facta non præſumi, niſi probentur* & *Certiorationem eſſe quid facti.* l. *in Bello*, ff *de Captiuis & Poſtlim.* Rurſum Iaſonem eundem l. *Monendi*, ff *de iure iurando, num.* 5. diſertè docere, ſententiam latam non præſumi, quia eſt quid facti; & Facta non præſumuntur. Et matrimoniũ non præſumitur, quia eſt quid facti, apud Menochiũ *conſ.* 199. Recordariſne (nã qui Iuriſcõſultiſſimus haberi vult, hunc excellenti quadam memoriâ præditum eſſe oportet) traditionem rei non præſumi? Pete huius rei rationem; reſpondebit Iaſon: *Quia eſt quid facti; Facta autem* V. *Cùm ſit veluti regula iuris.*

non præſumuntur,niſi probentur. Sciſne in donationibus præſentiam Donantis & Donatarij,niſi eius fiat mentio,non præſumi? Quære à Caſtrenſi rationem, hanc ipſam reddet; quia eſt quid facti. Recordariſne mandatum non præſumi? quæ huius rei cauſſa? quia eſt quid facti,inquit Cagnolus. Putáſne eum,qui deceſſit, filios præſumi habere ſuperſtites? Vix arbitror; ſed ſi hoc arbitraris, errorem dedocebit Bartolus:quia filios genuiſſe, eſt quid facti *conſil.* 42. *col.* 2. atque addet ita pleroſque omnes ſentire. Putáſne de quolibet præſumi poſſe, ſacris illum initiatum eſſe, aut Eccleſiam quamlibet ſolemnibus dedicatam eſſe ceremoniis? Vtcũque tu ſentias, negabit Alciatus,eâ regulá vſus, *Facta non præſumi,niſi probentur.* Quid ais,Caſtalde,ſatiſne probatum? Si nondum ſat teſtium eſt, ſed eorum nomenclaturâ paginæ ſunt implendæ, adire, ſi hæc cupis, Maſcardum tibi per me liberum eſt, qui eos *concluſ.* 732. agminatim producit; vel Tuſcum *concluſ.* 10. qui antiqua etiam huic ſapientum edicto ſubiacere docet.

VI. *Tum validiſſimâ ratione firmatur.*

Sed age, nulla ſit lex, ſileant codices omnes, nihil de hoc ſanxerint Iuriſconſulti; putáſne Facta præſumenda, etiamſi non probentur? Et hoc feret genus humanum aperiri omnium mendaciorum aſylum? Quodnam verbum excidit ſepto dentium,vt cum Homero loquar? Ergo cuicumque quæcumque dicenti habenda fides?Ergo iam accuſaſſe ſufficit?nullus profectò innocens erit.

VII. *Exemploque.*

Sumatur nobis quidam accuſator importunus, & ineptus Hiſtoricus,qui laudem inauditis rerum narrationibus quæſiturus, maiores tuos centum abhinc annis occulta cum hoſtibus iniiſſe conſilia Reipublicæ perdendæ, ac deprehenſo ſcelere in furcam actos fuiſſe ſcribat per impudentiſſimam calumniam;Rogo te Caſtalde,quid acturus ſis? quieſcéſne,maculámque turpiſſimam diſſimulabis, & factum credes? quis credat?Non calumniatorem vrgebis, vt proferat tantæ

rei

rei legitima documenta ? non veteris Hiſtoriæ ſilentium appellabis, & tanquam certiſſimam fidem implorabis, quòd rem tantam diſſimulatam ab illis fuiſſe, veroſimile non ſit? Non teſtes dari poſtulabis, eóſque ſingillatim, quoniam falſos rei ab omni veritatis ſpecie abhorrentis eſſe oportet, diligenter reiicies.

At ego tuum tibi dictum occinam, & quieſcere iubebo, Caſtalde; quid enim probationibus opus eſt? *Facta, etiam nullatenus probata, præſumuntur.* An neſcis factum præſumptione prius eſſe debere; nam illud eſt, quod præſumi dicimus? an oblitus es, Syluestri dictum
Anim. VI. p. 45. à te afferri, *Procedi poſſe ad condemnationem, nedum ad credulitatem ex violentâ præſumptione?* Quid iam tam incredibile dictum eſt ab accuſatore ? Coniurâſſe, Rempublicam prodere ? An non alij viri nobiles aliquando fecerunt? Fieri ergo & à maioribus tuis potuit. Clamas, hanc eſſe calumniam; accuſatori, niſi probet, non credendum. At factum præſumi, accuſator ait, etiamſi non probetur, téque ipſo teſte vtitur. Laudat tecum
p. 45. Panormitanum, cæteróſque, quos Animad. VI. citaſti; Vidéſne tuâ in machinâ torqueri, tuôque viſco teneri te ? Quânam tandem ratione maiorum tuorum exiſtimationem, famámque tueberis ? Inito, quam volueris, viam; eâdem ego tuas has præclaras rationes eludam.

At audio, quid ſis dicturus: te nimirum non de omni quocumque facto; quid enim ridiculum magis ineptúmque dici queat ? ſed de eo loqui, quod præſumptionis ſit fundamentum. Hoc profecto *Præſumptione* iuris, ſiue de iure credi; nam de his diſputas; Age igitur; cedo legem aliquam, in quâ vel ſpeciatim de Ignatio, vel de viro ſaltem graui, & qui cum Sociis firmatam votorum ſacramento ſocietatem haberet, quíque magna moliretur, in alienum Ordinem, quem vix nôſſe poterat, ab homine hoſpite, quíque nullum gereret magiſtratum, ſe adlegi poſtulaturum, præſumatur.

VIII. *Nullam de Ignatianâ petitione præſumptionem iuris eſſe.*

p. 44.

tur. Perridiculam,inquis,rem poſtulas. Ita planè, ſed niſi hoc dicis,alterum cum conuicio generis humani dicere neceſſe habes: Facta quæcumque, quanquam nondum probata,præſumi tamen: quò te vertis Caſtalde? Aut de facto quocumque loqueris, quod eſſet hominis inſanientis; aut de eo, quod Præſumptioni Iuris,aut de Iure ſubiacet. Ergo ſi hoc ſecundum placet,debes mihi planiſſimè iuris ac legum caput, particulámque aliquam in medium afferre,quæ præſumptionem hanc aut iubeat, aut recipiat; quod donec feceris,nos, qui minùs Iuriſconſulti ſumus, Iaſonem cæteróſque magiſtros ſequuti,quamuis tu nolis, Facta non præſumi,niſi probentur, conſtantiſſimè profitebimur.

IX. *Salomon, probatâ præſumptione, ſententiam tulit.*

At tu, inquis, malâ fide agis. Egóne? quamobrem? quia nobiliſſimum Salomonis factum ex materno amore filium matri iubentis dari diſſimulas; Quod iudicium clariſſimi ac ſapientiſſimi Regis à me allatum rem planè conficit; vt *habetur in textu cap. 2. de Præſumptionibus*, *Gloſſ. ſuper eodem cap. verbo*, *affer tu mihi: vbi dicit: Fuit ſententia definitiua lata per ſolam præſumptionem: & verbo*, *Hæc eſt mater eius*; *Id eſt præſumitur ex dilectione vnius, & odio alterius.* Hæccine Gloſſa, Caſtalde? Eius verbis teneris. Quid enim? An non dicit *ex dilectione vnius, atque alterius odio*, matrem præſumi? Sed quæ maior matris probatio, quàm amor? Quodnam hîc præſumptionis ſolitariæ veſtigium? Certè ante probatum, intentatâ infantis cæde, matris amorem, ſecundùm illam Salomon non pronunciauit. Habuit igitur probationem amoris, quâ in genere coniecturarali, nulla potuit eſſe violentior. Videris ergo, Caſtalde, quàm te iuuet iſta tua Gloſſa, quæ cauſſam planè iugulat; oſtendítque vt aliquam probationem facti, antequam illud præſumeret, ab alterutrâ eliceret, incomparabili ſapientiâ præſentiſſimo infantis periculo maternum affectum exploraſſe Salomonem, quo deprehenſo, quia matrem huius infantis hanc, vel illam Anim. VI pag. 44. & 45.

eſſe,

eſſe,quid facti erat; illi, cui probata amore *præſumptio* fauebat,litem adiudicauit. Si ergo Ignatius Sociorum parens erat,illóſque diligebat tenerrimè,quæ vſquam ratio fuit, vt eos mutato repentè conſilio deſerere vellet?

Sed ſi nulla apud Iuriſp. robuſtior haberi poteſt probatio,quàm quæ ex aduerſarij dictis habetur,vide, ne obliuioſus audias, & tecum pugnes Caſtalde, qui dum maximè probare contendis, falſum eſſe Iaſonis dictum,*Facta non præſumi,niſi probentur*; quod idem valet,ac ſi diceret,*Præſumptionem* veram,validámque dari nullam, quam coniecturæ, atque argumenta non fulciant;paucis poſt verbis eâdem Animad.VI.idipſum planiſſimè ex DD.auctoritate conficias.Quæ enim eſt *Præſumptionis* apud Iuriſp.definitio? An non eſt *Exiſtimatio,quæ ex veriſimilibus argumentis, & coniecturis ducitur*?Hoc ego ibi à te didici. Das hoc verum eſſe?Nulla igitur ſine argumentis,& coniecturis *præſumptio*: concedis? Præſumi autem factum ſine *præſumptione* non poteſt;Ergo nec ſine argumentis,& coniecturis. Non igitur facta præſumuntur, niſi probentur; nam facti probatio,& præſumptionis, vbi de præſumptione iuris non agitur,eadem omnino eſt. Quomodo hinc te explicas, Caſtalde? Præſumptum neceſſariò præſumptionem inuoluit tanquam formam; vt paries hic albus albitudinem neceſſariò animo obiicit.Quomodo enim album ſine illâ; ita nec præſumptum ſine præſumptione;hæc verò quanta,quanta eſt,tota ex argumentis coniecturiſque conflatur; Factum igitur præſumptum, vt præſumptum, coniecturis argumentiſque indiget, & ſine illis eſſe non poteſt.Coniecturas verò atque argumenta probationes appellari quis vnquam dubitauit?

X. *Caſtaldus ex ſuis maledictis conuincitur.*

Pag. 44.

XI. *Nam factũ præſumptũ probã à præſumptione probatur.*

Nemo igitur dubitare poteſt,quin verum ſit, *Facta non præſumi, niſi probentur.* Sed ego præclarâ meâ traditione, inquis, factum probaui: aduerſum quem ita dicuntur? Nigronum,qui probationem facti, ſine illâ

XII. *Quam Caſtaldus Nigrono nõ probauerat.*

 non

non præſumendi,poſtulauit? Nondum è ſuis latebris, in quibus abdita, Caracciolum & Tuſum latuit indagatores licet diligentiſſimos,prodierat iſta traditio;cuius illud conſequens eſt.iure quàm optimo Iaſonis auctoritate contra te Nigronum egiſſe. Si me traditio petit , de illâ mox cernemus; ſed interim de *Negatiuæ*, vt aiunt , probatione præclara tua Iuriſprudentia eſt diſcutienda.

XIII. *Quæ negatiua demõſtrãtibus ſit probanda?*

Quæro igitur ex te,Io.Baptiſta Caſtalde, qui nunc demum ſentias de tertiâ tuâ Animad. in quâ illud efficere contendis , *Probandi aleam ſubire debent negantes concludentibus rationibus , non autem leuibus coniecturis.* p.29. Probas adhuc tuam hanc egregiam Philoſophiam? Reſponde igitur homini nequam,& importuno,quem paulò ante cogitatione fingebamus, maiores tuos ac nominatim præclariſſimum Ducem Io.Baptiſtam Caſtaldum tacitæ cum Reipublicæ hoſtibus colluſionis, ac præuaricationis turpiſſimæ in Tranſiluanico bello editis libellis accuſanti; Ille ait, tu negas. Igitur tibi onus incumbit concludentibus rationibus *negatiuam* probandi.Quî vnquam id facere poſſis, ſi, quæ doces, vera ſunt, non video. Num in Tranſiluaniâ non fuit? At ibi bellum geſſit.Num cauſſa non fuit? At magnæ hoſtium vires, & Turcici nominis maieſtas non procul aberat. An quia à nemine Hiſtoricorum, qui ea tempora literis commendârunt ad poſteritatis memoriam,ad hanc vſque inſtitutæ accuſationis diem, hoc dictum eſt?Hoc nihil eſt;illos enim infelices in eruendâ è temporum parietinis rerum geſtarum memoriâ, præ ſe fuiſſe dicit accuſator. At indignum eſt de clariſſimo Imperatore hoc ſuſpicari. Quidni enim? alios feciſſe legimus adhuc longè clariores.At ſine teſte dicis.Nequaquam,inquiet accuſator, habeo domeſticos teſtes,qui huius rei neſcio quo in pago celebrem fuiſſe rumorem dicunt. At reliquum vitæ maximâ cum fidei ac fortitudinis laude Cæſaribus Carolo & Ferdinando militauit.Parum intereſt;mutauit enim moni-

tus ab hoſtium duce, ne alienam fortunam vellet experiri. At Cæſares ampliſſimis litteris hominis fidem laudârunt. Quippini? ignorârunt latentem fraudem, quam ego diligentiſſimè ac fortunatiſſimè inueſtigaui. At huius facti nulla probatio adducitur. Nihil agis; Facta etiam non probata præſumuntur. At probandi onus incumbit affirmanti. Vetus hoc quidem dictum ineptorum quorundam ex vulgo Iuriſperitorum eſt; nam nos, qui toto Iuriſprudentiæ fonte labra proluimus, ſat ſcimus, *Probandi aleam ſubire negantes, idque concludentibus rationibus, non leuibus coniecturis*, cuiuſmodi hæ ſunt, quas attuliſti.

XIV.
En ſiuect, quæ fundatā Actoris intentionem negat;

Fac vnum aliquem de grege accuſatorum, hominem nullâ fronte, proiectâque audaciâ, atque maledicendi libidine infamem ita contentioſiſſimè tecum agere, an non odioſiſſimum appellabis, ſuperûm, hominúmque fidem teſtatus, ſi huiuſmodi calumniandi licentia gliſcat in Hiſtoriæ foro, nullam ſupereſſe antiquitati veritatis laudem, quam calumnioſiſſimis fabulis homines impij non auſint, ſi velint, contaminare? Hæc tu quidem verè; ſed, ridente accuſatore, dices. Quæ igitur tibi ſupereſt, Caſtalde, via euadendi, niſi ad eam te recipias munitionem, quam extructam contra huiuſmodi hoſtium importunitatem habes, l. 1. C. *de probat.* & à Gloſſa l. 2. in verbo, *Compellere*, C. *de iure Emphyt.* & à l. *in Except.* ff. *de Probat.* & à l. *Inciuile*, C. *de rer. vendicat.* in eam, inquam, munitionem, quam plurium exemplorum veluti propugnaculis, firmant Iuriſperiti; *Negatiuam quandoque probari eo ipſo, quod contrarium non probetur.* Quare, cùm aduerſarius tuus nihil validè probet, ſed fieri tantùmmodo id potuiſſe occinat, & multa fuiſſe, quæ hominem, quantumuis fidum ad defectionem allicere potuiſſe videntur, illius impetus omnes hac ſolâ exceptione refutabis, *Actore non probante, abſolui reum*, omnium gentium præclarâ conſenſione debere; Quæ enim vſquam terrarum tam barbara gens, tam efferatis moribus, tam nullo

XV.
Nam ſimplex affirmatio demonſtrantibus non eſt neceſſariò infirmāda.

iure viuit, quæ nullâ auditâ probatione accuſatoris, reum damnet? Hæc cùm ita ſint, rogo te, Caſtalde, per humanitatem illam, quam verbo profiteris, vt in eodem defenſionis veſtigio, quo tu aduerſarium excipis, hærere patiaris Nigronum; non enim eſſet æquitatis tuæ, publico eum iure prohibere. Quare ſi nullis rationibus, cùm ille ſcriberet, nondum extructis validiſſimis Traditionis turribus, intentionem fundaueras tuam; cur illum accuſas, quòd concludentibus rationibus non probet? quamquam id ipſum falſiſſimum eſſe toto opere demonſtrabimus; Aio enim, etſi coniecturis probet, manifeſtiſſimè tamen probare. Quid? nouum tibi fortaſſe, atque inſolens dictum videtur? Quamobrem? an coniecturæ Manifeſtæ probationis nomen dignitatémque non ſuſtinent? anguſtioréſne tibi videntur, quàm vt huius amplitudinem capiant?

XVI. *Quod tamē coniecturis fecit Nigronus.*

Anim. IX. p. 69

Animad. III. p. 30.

XVII. At alia omnia ſentit Iaſon, fatale tibi in hac lite nomen; is enim commentans in l. *ſi pluribus*, ff. *de legatis*, primo vocem *Manifeſtiſſimis*, quæ eadem euidenti eſt, coniecturis conuenire docet. *Nam dicitur euidens*, inquit, *etiā quod ex coniecturis apparet*, l. *ſi Imperator*, laudátque ibi Bartolum, alióſque magnos iuris Antiſtites, quibus nos, ſupremis illis ſacris nondum initiatos, aſſentiri, Caſtalde, par eſt. Nigronus igitur, qui te nihil niſi potentiam probante, rei totius fabulam coniecturis validis oppugnauit, manifeſtiſſimè ſeſe, Ignatiumque defendit. Verùm age, ſi te Nigronus conueniat, ex reo repentè factus actor, poſtulétque iniuriarum, tu quî potes manifeſtiſſimè *negatiuam* probare? Iura, mi Caſtalde, omnes iiſdem vinculis alligant, quare niſi priuilegio ſolutus ſis, eodem onere concludentibus rationibus *negatiuam* tuam probandi, profectò premeris. Scio equidem cùm actor validis rationibus intentionem ſuam fundauit, transferri in negantem onus iiſdem probandi; verùm ſi ille ait, & hic negat, niſi fortè pondus accedat auctoritatis, quæ in te tuiſque ſcriptis tanta non eſt, vt ei cedere debeam, nihil agit actor;

Quæ ex veroſimili euidentia vim habere poſſunt.

actor; quippe qui, ſi verbo negetur, quod dixit, probare non poſſit.

Verùm vt errorem tibi euellam, in quem apud Baiardum incurriſti; ſcito vnumquemque teneri probare ea; quæ ſunt fundamenta ſuæ actionis, l. *Qui accuſare,* C. *de edendo.* l. 2. l. *ab eâ parte.* l. *in exceptionibus*, ff. *de Probationibus.* Quare ſi alicuius intentio *negatiuam* habeat pro fundamento, is concludentibus rationibus probare tenetur; Quod tunc maximè fieri dicimus, cùm aliquis negat id, quod de iure præſumitur (cuiuſmodi eſſe Ignatianam petitionem nemo, niſi planè inſaniat, dicturus eſt) *Præſumptio enim, ſecundùm pleroſque, eſt probatio iuris liquidiſſima*, ait Franciſcus Herculanus. Nam alioqui tua illa Baiardi regula limitationibus atterenda & mollienda adeo eſt; vt plumbeus hic tuus mucro, quo iugulum cauſſæ te ferire putaſti, nec in Nigronum acui, nec in me ardere poſſit. XVIII. *Nec ſtrictiori iure tenetur.*

De Proban. Negatiuâ n. 5.

Pag. 45. & 46.

Nec me tuo illo Iuriſprudentiæ effato terres: *Magis vnico teſti affirmanti credendum, quàm mille negantibus.* Hoccine, quàm latè ſonat accipi placet? Quid ſi quiſpiam te malum virum eſſe affirmatiſſimè dicat; mille verò, quos inter ego primas mihi vindico partes, excrtè negent; cuinam parti fidem habendam doces? Effatum illud igitur, *ex Cap ad noſtram, de Probationibus*, in criminoſis cauſſis obtinet; cùm quis per aientem teſtem reus probatur; contra quem ſi vel mille teſtes dicant ſe neſcire; non ideò illius dicta conuellunt. At ſi non ſuâ tantùm inſcientiâ niti, ſed validis coniecturis, ſed tabulis, ſed publicis agant documentis, hominiſque innocentiam tueantur, ſecus erit. Quid igitur hîc tibi opis ſitum eſt, qui nullo antiquo teſte narras? Ad hæc falſiſſimum eſt; Præſumptionem à iure conceſſam explodi à Nigrono, quòd ei nunquam ſomniatum; ſicut nec Ignatianam hanc tuam petitionem à iure præſumi: cui tu dicto ſi fidem habes, quia habes, amittis.

Anim. III. p. 51.

Verùm quid ais? *Remouendum actum à ſenſu, non ſen-* XIX.

Qui & remouit actũ à ſenſu. *ſum ab actu?* Audio;ſed quæro,an in coniecturalibus,id coniecturis aptiſſimè confieri non poſſit?Si enim coniecturæ manifeſtiſſimè probant (quæ illi vis etiam ineſt ex Iaſone,Bartolo,aliiſque,) & coniecturis id minimè factum docetur à Nigrono,an non, *actum ille remouet à ſenſu*,quod nuſquam fuiſſe probat? Et quomodo,rogo te,actum *proditorium*, cuius exemplo ſuperius te vrgebam,à ſenſu remoturus es,Caſtalde?Coniecturis opinor.Hoc idem fecit Nigronus.

Sed ineptus oppidò ego ſum, qui fictis te vrgeam exemplis, quem veriſſimo poſſum percellere. Quæro enim ex te,Caſtalde,an non tibi de *prætenſo Io.Petri Carafæ Monachatu* lis ſit cum Sancti Baronti Abbate?Certè libellum in eum *Iudicÿ* nomine hac de re totâ ediſti.Ille ait,tu negas. Itaque ille tibi Caſtaldus eſt, tu illi Nigronus.An ideo minùs illius narrationem infirmare, atque vt falſam ac fabuloſam euertere te credis,quod actum à ſenſu minimè remoues? Quod nullis demonſtrantibus vteris, ſed probabilibus? Quem enim auctorem laudas,qui nigrum à Carafâ cucullum teſtis de viſu remoueat? Legi *Iudicium* illud tuum, ac magnoperè,non dicam iudicium,ſed æquitatem deſideraui,cùm ea tibi licere velle te vidi, quibus Nigrono pluſquàm cenſoriâ ſeueritate interdicis. Temporis rationem à Nigrono initi fers iniquiſſimè: illam tu particulâ V.impensè vrges?Actum à ſenſu à Nigrono, quia *negatiuam* tuetur,remoueri vis;hoc tu, qui in eâdem naui verſaris, nuſquam facis: veterum à ſilentio Nigronum argumentationem ducere vanum putas; tu indidem probationem arceſſis:domeſticorum Scriptorum auctoritatem Nigrono non permittis; tu ſynceritate tuorum gloriaris.Hoc enimuerò eſt *pondus*,& *pondus*. Nôſti reliqua.

XX. *Ex quibus omnibus Propoſitio eſt demonſtrata.*

Quare cùm facta non præſumantur, niſi probentur,quod negabas Caſtalde;& neganti non fundatam aduerſarij intentionem,coniecturis; quæ manifeſtiſſimè probant, agere liceat, quod idem tu inficiabaris, vmbratili

vmbratili Traditionis Caſtello nondum extructo; & probationes à te iure poſtulauit Nigronus, & validiſſimis coniecturis in cauſsâ eodem iure verſatus eſt; quod à te negatum, mihi probandum fuerat.

Verùm in cauſſam iam tandem aliquando ingrediamur, & primò Traditionem illam, quâ maximè niteris, & quam Nigrono toties obiicis, videamus. Facis tu quidem, ac ſi quis poſtquam ſine ſcuto pugnans lethalia vulnera ab hoſte accepit quàm plurima, is cùm ea curare non poſſit, arreptâ, neſcio vnde, aliquâ crate malè textis viminibus fatiſcente, illâ ſe clepens, identidem inclamet: Ego verò vulnerari non potui, putri hoc ſcuto impenetrabili tectus. Ridenda hæc eſſet iactatio. Haud aliter tu, Glorioſe miles, (ne ſuccenſeas ſic appellanti; hanc enim vocem ad laudem pertinere ab vno è tuis laudatoribus didici.) Nam à Nigrono planè confoſſus, putrem tuam traditionem languenti demum brachio induiſti, eámque, dum acceptis à Nigrono vulneribus medicinam facis, ſubinde obiicis, & clamas: Hoc me non ferit; habeo enim traditionum turres: at non habebas cùm Nigronus pugnaret. An verò his te turribus tueri poſſis, poſtquam latè prociderint, téque ipſum pugnantium dictorum mole obruerint, experiemur. Remoue parumper traditionem tuam, habéſne in toto tuo Certamine iſto Pacifico verbum, quo aliquid præter potentiam probes? attuliſtine veteris alicuius fidem? probabilem aliquam rationem? An putas nos adeò fungos eſſe, vt in illis, quæ paſſim concionabundus effundis, nihil virium eſſe non intelligamus? Dum congreſſum Ignatij cum Caietano cæteriſque Patribus fingis, dum eum ad illorum pedes abiicis, dum oſculantem manus, quas militum auaritia, non odium Religionis, in illâ vrbis direptione vinculis adſtrinxerat, prope eſt, vt eius verba per proſopopœiam Rhetor egregius etiam repræſentes; an non diuinas, ac vaticinaris Caſtalde? quæque fieri potuerunt, in medium affers? Sed nouum planè

Anim. II. & deinceps.

Anim. VII. p. 53.

vaticinij

vaticinij hoc genus eſt, quod non modò omnes temporis, vt ita dicam, ætates complectatur, ſed, quod longè mirabilius eſt, ignoratâ ad hanc vſque diem efficaciâ, etiam falſa, & quæ nunquam fuerunt: Supereſt, vt ad Caietani genua prouolutum expingatis Ignatium *ac pedes illos compedibus obligatos* exoſculantem: quidni enim, te vaticinante, hoc aliquis veſtrum faciat? Faciat? Immò Syracuſis factum eſt, nam Caietano ſublimi in Sede collocato, ſuos intermedio quaſi in Concilio aliquo, Ignatium ad pedes in genua abiecistis, ab eo graui dexteræ ſignificatione reiectum. Hîc enimuerò exultant declamatores minùs prudentes; locus enim peramplus eſt; nam viros graues ab harum ineptiarum narratione abſtinere ſat ſcio; Nimirum quia ſancti, viua ſancti Spiritus Templa ſunt, & patres veſtri Martyres erant paupertatis. Caſtalde, ſi ſic argumentaris, viciſti omnium omnino Logicorum ſubtilitatem.

INTERRO

INTERROGATIO QVARTA.

DE TRADITIONE.

Traditionem Ignatianæ petitionis, quam Nigronus poſtulauit, & Caſtaldus tertiâ tandem actione attulit, non vſquequaque probari; ipſo Caſtaldo aliiſque ex eodem Ordine teſtibus; tum eam nihil omnino probare ineluctabili ratione palàm fit.

QVÆRO ex te, Ioannes Baptiſta Caſtalde, putéſne traditionem hanc tuam, quam demum, ne cauſsâ cecidiſſe videreris, Animad. II. nobis obieciſti, nullâ antiquarum tabularum fide probatam, à nullo certo auctore ductam, nullo teſte firmatam, qui ſe vel à Caietano, vel ab aliquo viro omni exceptione maiore, qui ab illo audiſſet, accepiſſe ſe dicat; ſed recentibus tantùm teſtimoniis fultam, quorum nullum ante annum XI. aut XII. ſeculi huius, quo tu Florentiæ Caietani geſta condebas, redditum eſt; Quæro, inquam, an tuam iſtam elumbem traditionem; in quâ tamen tibi, tuiſque plauſoribus triumphare videris, ſatis ipſe tu verè afferri putes? Quæ eſt, inquis, hæc tua inſania, me, qui in eâ opes totius cauſſæ, fortunámque victoriæ ſitam eſſe glorier, qui ad eam paſſim prouocem, qui eius beneficio, etiam antequam naſceretur, Nigroni petitiones exeam, ſic demum interrogare? Rogo te, Caſtalde,

I. Traditio, quam Nigronus poſtulauerat, & Caſtaldus ferò attulit, [right margin]

Anim. II. p. 16. [left margin]

de, per humanitatem, candorémque tuum; pérque communem nobis amorem veritatis, ne mihi, ne tarditati meæ velis iraſci, ſi aliquid tibi fortaſſe magis inopinatum ampliùs ex te ſcire voluero. Quæro enim, an dicta tot Antiſtitum ſatis fide digna eſſe arbitreris? Iam tibi furere videor, ſed noli mirari; Tu enim, & de hoc ſecundo vehementer addubitare coëgiſti; quid enim ego faciam, homo minimè acutus, qui aut te, aut illos falſi debeam accuſare; & vtriſque credere, etiamſi maximè velim, minimè tamen poſſim, quippe contraria admodum affirmantibus, & contradicentia? Hoccine tu audes? inquis? Quidni enim? Nos contraria? vos ipſi teſtes mei mihi? Admodum: Cedo tabulas. Audi.

II. *Ab eodem Caſtaldo euertitur.* Meminiſtíne te ſcribere Epiſtolâ tuâ ad Marcum Thienæum, te fortunatum fuiſſe, quod quæ Caracciolum ac Tufum diligentiſſimos rerum veſtrarum ſcriptores latuerant, magno Dei munere ſub ruinâ veterum temporum abdita, inueſtigaueris, atque in locum protuleris? Cùm enim in Aſceticis ſilentium Caraccioli & Tufi tibi obieciſſet Nigronus; tu allato Ribadeneiræ atque Orlandini exemplo, probare niteris antiquorum Hiſtoricorum ſilentium nihil ſequutis officere. Tum ſic loqueris: *Denique hoc mirabile non eſt, alium alio in inueſtigandis veterum monumentis, vel diligentiorem, vel certè fortunatiorem plerumque exiſtere. Quod mihi diuino munere datum fuiſſe, non obſcurè, vt humaniſſimè Caracciolus ipſe ſignificare dignatus eſt Epiſtolâ ad me datâ ſub anno* 1612. *quâ gratias Deo refert, quod meo labori propitius annuerit, multa ſub ruinâ temporum, vel ſub modio Religioſæ humilitatis latentia in lucem protulerim. Ita cenſuit Caracciolus, cui ſpecialiter meæ reuiſendæ Hiſtoriæ iniunctum eſt opus, vnáque cum aliis grauiſſimis Patribus eam approbauit, non falſâ opinatione deceptus, ſed validiſſimis ductus rationibus, poſt codices exactè collatos, qui conſultò interea apud nos aſſeruantur, aptiori tempore proponendi.* Quonam tandem Caſtalde? nam in hoc demum Certamine fuerant

ſunt hæc arma mouenda, codices nimirum antiqui, & Caracciolo ignorati, qui ſchediaſmata in laudem Caietani minutiſſimâ diligentiâ comparauit, atque in lucem protulit.

III. *Nam illi olim ignota.* Sed antequam progrediar, dic Caſtalde, cùm illa ſcriberes, erátne tibi nota traditio, an non? Erat? Cur ergo ad illam non prouocaſti? Cur ne verbo quidem attigiſti? Vt nudam, ſic enim ais, Nigrono leuiſſimis, ac nullius momenti rationibus agenti, obiiceres veritatem? per ſe notam ſcilicet, cui ſtatim hominem ſanum aſſentiri, ſit neceſſe. Quæ eſt iſta nuda veritas, quam totâ illâ Epiſtolâ conquiſitis probabilium, vt tu quidem rebaris, opinationum centunculis, quaſi mendacium eſſet, oneráſti? nuda ſi tibi placuit veritas, cur illi vero ſimilia circumpoſuiſti? Si hoc facere tibi otium fuit, neque indecorum duxiſti, cur Traditionis, quæ probationum omnium caput erat, non meminiſti? Nota non erat? Cur ergo eam toties Nigrono in hoc tuo Certamine obiicis? Et ſi tibi erat ignota, rumorum huiuſmodi non indiligenti, cui nota demum erat? aut vbi erat? nam traditioni notum eſſe, atque eſſe quid differunt? Vates fuiſti, Nigrone, cùm prædixiſti, ſi Caſtaldus quid huiuſmodi afferret, quod facturum videbas, fidem illi nullam habendam.

Anim. VI p. 42.

IV. *Sicut Caracciolo & Tufo Clariſſimis Theatinorũ Hiſtoricis.* Sed age, Caſtalde, tuam agendi rationem, & Nigronum omittamus, regrediamúrque ad illa tuæ epiſtolæ verba. Ignatij cum Caietano colloquium, & arcana petitio vnum ex his, in quibus inueſtigandis erueendiſque bonus tibi arriſit Deus, profectò eſt; neque tu negabis, qui Caraccioli ac Tufi ſilentium prementi Nigrono, te illis aut diligentiorem, aut certè fortunatiorem in maiorum inueſtigandis, eruendiſque monumentis fuiſſe dicis. Quid ais? Negas? noli facere; ne te aliena loqui dicamus, qui tuam hîc diligentiam fortunámque afferas ad rem ad quam modò illam negas pertinere. Ais? bene habet. & ego tecum ſentio. Ignatianum igitur Colloquium à te inueſtigatum, at-

que erutum eſt; vt hoc etiam nomine, & tibi plurimum debeat poſteritas, & Deo gratiæ ſint agendæ, quod Caracciolus fecit; & verò etiam ſupplicationes ab Hiſtorico ſenatu in aliquamplurimos dies ob Rempublicam veritatis præclarè geſtam decerni potuerint. Res igitur erat abolita Ignatianum colloquium; alioquin enim quomodo duce diligenti & eximie fortunâ inueſtigaſti? eruiſti? in lucem protuliſti? Abditam plane fuiſſe oportet, quæ Caracciolum & Tuſum vel diligentiâ vſos minori, vel certe fortunâ deſtitutos latuit. itáne ſentis, Caſtalde? ita plane, inquis; nam ita ad Marcum Thienæum ſcripſi grauiſſimâ in Epiſtolâ, qua & mei dicti rationem reddidi, & Nigroni opinationes contrarias *planè eluminaui.* Be-

V. *Cœtra Epiſcoporum dicta,* ne iterum eſt. Abdita & latens res erat. Qui ergo dicunt Antiſtites tui iuratiſſimi teſtes, rem adeò apud vos peruulgatam fuiſſe, vt nemo de illâ dubitauerit? Hocne Antiſtites dicunt? Admodum.

VI. *Surrentini,* Audi primum Ioannem Antonium Angriſanum Surrentinum: *Neque hoc vllo vmquam tempore dubium fuiſſe, aut controuerſum; ſed ab omnibus creditum & abſque vllâ hæſitatione narratum.* Anim. II. p. 19.

VII. *Epheſini,* Audi ſecundum Baſilium Cacacium Epheſinum: *Et quod ab ipſo* (à Dom Innocentio Valentino) *percepimus, ſæpiſſimè cum aliis loquuti ſumus, neque apud quemquam vmquam dubitatum aut controuerſum audiuimus.* quàm diſertè perſonas omnes, & tempus à dubio remouet? *Quemquam, numquam.* Ibid. p. 21.

VIII. *Morolenſis,* Audi tertium Thomam Anchoram Morolenſem. *De hoc denique dubium, aut controuerſiam fuiſſe non audiui, cum de eo ſemper omnes, ſine vllâ dubitatione locuti ſint. Omnes locuti ſunt?* Quid, rogo, celebrius aut illuſtrius? Omnes? & ego Caracciolum, & Tuſum numquam audiſſe, numquam locutos fuiſſe credam? Ibid. p. 22.

IX. *Hydruntini,* Audi quartum Caietanum Coſtam Hydruntinum: *Et apud omnes ſine vllâ dubitatione creditum: Et affatim à noſtris Patribus affirmari audiuimus.* Ibid. p. 23. Ibid. p. 24.

Audi

Audi quintum Thomam Caracciolum ex Cyrenenſi iam Tarentinum: *Quâ de re plures ipſe alios allocutus ſui, & alij plerique mihi enarrauerunt, vt pote rem communiter omnibus perſpicuam* (hoc enimuerò falſum eſt) *& abſque vllâ hæſitatione atque ambiguitate.* X. *Tarentini,*

Audi VII. Ianuarium Filomarinum Caluenſem (qui tamen antiquæ traditionis teſtis à te producitur, quùm de annis tantum X X V. teſtimonium dicat, anno ſeculi X X X I I. quibus ſi detrahas X X V. ſuperant VII. antequàm tu ſcriberes, qui anno XII. ſcripſiſti. Quare quàm idoneus teſtis antiquæ traditionis ſit, non intelligo) ſed audi tamen: *Numquam aliquid dubium eſſe cognoui.* Hæc Antiſtites teſtes tui, Ignatianùm nimirum colloquium cum Caietano, rem eſſe apud vos domeſticis celebratam ſermonibus notam, de qua nemo vmquam aut dubitauerit, aut ſine vlla hæſitatione non crediderit. Quæro, igitur, Caſtalde, an ſatis vera eſſe credas, quæ Antiſtites ſacramento affirmant? Quidni? inquis; Rurſum: An te vera ſcripſiſſe confirmes? Admodum, inquis; nam ſi mendacij ſemel conuictus fuerim, nullam vmquam mihi fidem habendam eſſe, ſat ſcio. At tu latentem te rem ſumma diligentiâ inueſtigaſſe, ac maiori fortuna eruiſſe, ob eámque rem Caracciolo & Tuſo præhaberi te velle, dixiſti: Antiſtites rem hanc, (quam tu Hiſtoriam putas, ego fabulam eſſe confirmo) apud vos peruulgatam, domeſticorum colloquiorum materiam fuiſſe aſſerunt, idque tantâ famæ celebritate, vt dubitaret nemo, aſſenſum ſuſtineret nemo, perſpicua omnibus eſſet, crederent omnes. Hæc, mi Caſtalde, profectò adeò contraria ſunt, vt contradicentia etiam ſint. Quare ſi tibi fidem habeo; Antiſtites mendacij accuſo; ſi hos reuereor, te illius habeo manifeſtum. Cùm igitur mihi ob vtriuſque aut alterius ſaltem partis reuerentiã hæreat aqua, vbi, cui fidem habere debeam, tibíne arcanam rem fuiſſe dicenti; an id negantibus Antiſtitibus, tu me docueris,

X I. *Caluenſis, teſtis vicini tatum temporis.*

Ibid. p. 26.

X I I. *Contra quos teſtatur Caſtaldus.*

Caſtalde, tum de tuâ fide videro. Interea tamen quocumque te vertas, teneris. Quid iubes? me tibi tuâ in Epiſtolâ credere? Iam res ante annum XII. aut XI. huius ſeculi arcana fuit, & incognita. Nulla igitur traditio; quæ enim potuit eſſe de re occultâ?

XIII. *Traditio ſine teſtibus rumor eſt.* Tum ſi à te obliuioſam eruderante antiquitatem, gemma hæc eruta eſt, cedo vbi tibi tam feliciter fuit, cum tineis blattiſque luctari? vbinam ſunt vetuſtæ membranæ? vbi codices antiquæ, ac ſynceræ fidei? non hoc à me addi putes, quaſi addubitem fore, vt aliquid huiuſmodi aliquando fingatur; de te certè non credam, ac ne de tuis quidem; verùm homines ſumus, & tibi non latet Periodos Pauli, & totam *baptizati* Leonis fabulam ab Amatore Preſbyterô Pauli amore confictam, animo non quidem bono; non enim mendacio fuiſſet delectatus, at ſaltem non omnino malo, nec ſine aliquâ excuſatione. Mihi quæcumque fortè producentur olim, iam nunc maniſeſtiſſimè ac diſertiſſimè prædico, ſuſpecta erunt, & pro falſis habebuntur.

XIV. *A Prato nō ſcripta.* Certè Caſtalde, ſatis ego mirari non poſſum à Vicodarzere tuo laudari teſtem Ioannem Antonium Pratum, quaſi anno proximi ſeculi XCIV. Petitionem Ignatianam, & Caietani diuinitus acceptam futurorum prænotionem ſibi narrantem, quum idem Io. Antonius Pratus, IV. poſt annos aliquo ſcripto de Caietani miris teſtatus, vt ea in publico Ordinis tabulario ſeruarentur, hanc prænotionem, quâ nihil illuſtrius eius inter geſta fulgeret, ita omiſerit, vt Caracciolus, qui ea Prati chirographa non ignorauit, quippe qui ex illis hauſit, quæ narrat in eiuſdem Caietani vitâ, illam ibi non viderit? Quæro enim, omiſitne Pratus, an non? Omiſit? Ergo alia longè inferioris notæ diligenter adnotauit, prænotionem hanc, quam narrare conſueuerat, errore neglexit? Quis credat? aut certè ſenex optimus inter domeſticas confabulationes, quæ rumoribus, ſine mendacij probro, aluntur,

Anim. II p. 28.

aluntur, & Hiſtoriæ fidem, quæ niſi certis nitatur fundamentis, fœdè labat, aliquid putauit intereſſe.

Itaque quem Vicodarzerio domeſticum anno ſeculi xcɪv Pratus narrauit rumorem, cum idem xcvɪɪɪ. vt indignum tabulis diſſimulauit; aut ſi ſcripſit, Caracciolus, qui eas tabulas vidit, quique ſibi Caietani vitam *opus difficili rerum inquiſitione, quæ illum diù tenuit, planè laborioſum* fuiſſe teſtatur, vt fabulam, non fide modò indignam, ſed etiam narratione tranſmiſit. Quid enim, inquam, viſne me Antiſtitibus credere? XV. *Vt ex Caraccioli ſilentio conficitur,*

Qui ergo rem tam peruulgatam, celebratámque omnium ſermonibus ignorarunt Caracciolus, & Tuſus, diligentiſſimi antiquitatis? Sciuerunt? quæ igitur illis rem tam nobilem cauſſa fuit diſſimulandi? An indignam æſtimârunt, quam ſuis monumentis poſteritati commendarent? Cauſſam ego huius iudicij quæro: an facti erit obſcuritas? at minora multo conſectati ſunt. An nobilitas? at miracula & reuelationes tradiderunt. Et quàm inepta eſſet humilitas, cùm Dei opera ſuis in ſeruis laudes, quæ maximè laudabilia ſunt, ignauiſſimo ſilentio obruere? Si ergo non ſciuerunt, falſum teſtantur Antiſtites, quod ne dicam ſciuiſſe illos, ſed pro fabulâ habuiſſe nunc tantummodo dico, paulò poſt aliquid ampliùs dicturus. XVI. *Et Tuſi,*

Quæro enim ab Antiſtitibus, vel potiùs abs te, Caſtalde, quem tuorum teſtium dicta defendere par eſt, an eos, qui tam affirmatè dicant nunquam dubitatum, ab omnibus ſine vllâ dubitatione, aut hæſitatione creditum, an illos, inquam, quid Venetiis in cœnaculo domus veſtræ anno xɪɪ. vel xɪɪɪ. ſeculi actum ſit, vnquam audîſſe credas? Non, opinor, ſciſſe. Ego narrabo; Habeo enim apud me confectas ritè à publico notario tabulas (producturus ſi opus fuerit, quod modò non facio, ne cuiquam inuidiam, aut odium creem) quæ illud docent. XVII. *Contra dicta Antiſtitum.*

Res ita ſe habuit. Legebatur ſuper menſam recens XVIII.

à te

Teſtimoniũ Alexandri Mammoli. à te Caietani edita vita, magnâ omnium approbatione,& ſancti Patris nobilia exempla admirantium, & tuam, Caſtalde, induſtriam laudantium, cùm improuiſâ admodum vnius hominis virtute refrigerati ſunt. Ventum enim erat ad hanc Ignatiani cum Caietano colloquij longè illuſtriſſimam narrationem, quæ cum pleroſque mirificè caperet (quid enim ſiue ad Caietani, ſiue ad naſcentis Ordinis commendationem excogitari ac fingi potuit illuſtrius?) Alexander Mammolus Sacerdos ſeueritatis antiquæ,& cui ante domeſticorum gratiam veritas eſſet, quippe vt annis, ſic morum integritate, ac longo rerum vſu venerabili, elatâ voce anagnoſtem ea omittere iuſſit, quæ fabulis eſſent ſimillima; falſam eam totam narrationem eſſe: ſe illorum temporum ætate propemodum æqualem, nihil huiuſmodi factum eſſe ſatis ſcire. Auertit res inſolita domi omnium animos, ſed Præpoſiti præcipuè, qui manu Alexandro ſilentium indixit; paruit ille, ita tamen vt falſam eam eſſe narrationem iterum diceret. A cœnâ digreſſi Alexandrum omnes circumſiſtunt, ac certatim interrogant; ille fabulam arguere, ac vanitatis ream peragere. Cui viro quamquam ab ætate & prudentiâ plurima per ſeſe ineſſet auctoritas; tamen, vt in ore duorum ſtaret omne verbum, acceſſit Leo Ariminenſis, antiquus & ipſe Sacerdos, & qui illius proximus, qui nouum hoc tuum commentum, Caſtalde, falſitatis argueret. Quomodo id à me probatum ſit, publicíſque tabulis exceptum, rogo te, Caſtalde, per humanitatem tuam, ne me prodere velis, facturum tamen, ſi aut res, aut tu neceſſarium putabis. Interim ſat ſcis veſtros, noſtróſque homines ſæpiuſculè peregrinari, atque inuicem aliquando excipi hoſpitio; multa minùs cautè, quàm opus ſit, vtrinque dici, inde plurima, quæ domi ſecreta habebantur, in publicum effundi.

XIX. *Cui fides habenda.* Hæccine igitur traditio, de quâ nunquam à quoquam dubitatum ſit? cui omnes vbique ſine hæſitatione

tione adhæſerint? Quid? Mammolo tu fidem habendam negas;non quæro,quàm id iure facias,qui Antonio de Vicodarzere de Ruſticâ me habere iubes:Fiat, vt vis; mihi ſatis in præſentiâ eſt, traditionem hanc tuam,conſtantem apud omnes non fuiſſe;quod etiam ex ſilentio ac diligentiâ Caraccioli legitimè conficiebam. Parum eſt, vno Mammolo niti. Plerique tuorum id teſtantur, quorum nomina populari obiicere inuidiæ,quâ illis conflagrandum eſſet, quamuis fidei noſtræ non ſit, eos tamen teſtes dabo, qui ſe ab illis audiuiſſe ritè ac ſanctè confirmant, quos nemo auſit confutare. Producantur igitur tabulæ, ac primò quid pridie Kalend. Auguſti anno MDCXL. actum ſit, audiamus.. XX. *Et alterius viri grauiſſimi.*

Nos infraſcripti Societatis IESV *Profeſſi fidem facimus, & teſtamur,etiam,quatenus opus eſt cum iuramento,die* 31. *Iulij currentis anni* 1640. *qui dies memoriæ Sancti Patris noſtri Ignatij ſacer eſt, aliquos Patres Theatinos ad noſtram Eccleſiam,Domúmque benignè & humaniter,vt ſolent,acceſſiſſe, & inter alios vnum ex antiquioribus,& grauioribus,qui Neapoli multis abhinc annis degit, per horam integram Nobiſcum valde familiariter conſediſſe; Cúmque occaſione ipſius feſtiuitatis eum enixè rogaremus, vt amicè ſynceréque Nos doceret (erat enim aliquibus ex iis, qui conſederamus, amiciſſimus) ecquod fundamentum in ſuâ Religione haberet colloquium illud,quod Pater Caſtaldus typis iam tertiò mandauerat,videlicet Sanctum Ignatium à Beato Caietano illius habitum petiiſſe,cùm à condita Societate nunquam tale aliquid apud Noſtros auditum fuerit; ſyncerè & amicè reſpondit, duo ſibi eſſe certa, alterum P. Caſtaldum bono animo id feciſſe, nec vnquam credidiſſe fore Societati moleſtum,ſed potiùs valdè gratum,quod à Beato Caietano prauiſa, ac reuelata ſancto Ignatio fuerit futura eius Societas; alterum ſe per omnes ferè Domos, quas ſua Religio in Italiâ habet,excurriſſe,in multis etiam diù commoratum fuiſſe,Venetiis præſertim, nec tale quicquam de illo colloquio vnquam inaudiſſe, niſi ſolùm Neapoli tunc temporis,cùm Pater Caſtaldus vitam Beati Caietani ſcriberet;* XXI. *Qui negauerit verum eſſe Traditionem,*

Quare planè ſe obſtupuiſſe, vnde id in mentem dicto Patri inſcidiſſet, & vnde talis vox, nunquam antea inter ſuos audita, repentè inſurrexiſſet præſertim cùm res tanta neque ab Epiſcopo Tuſo, neque à Patre Antonio Caracciolo diligentiſſimis ſui Ordinis, ſuarúmque rerum ſcriptoribus, qui res longè minutiores typis mandarunt, memoriæ prodita fuerit.

XXII. *Et ſe fruſtrà à Caſtaldo ſollicitatum aſſirmarit, vt ſuo chirographo firmaret.*

Addiditque præterea idem Pater, ſæpè Caſtaldum à ſe petiiſſe, vt teſtatum ſcripto relinqueret, ſe ab ingreſſu in Religionem id audiuiſſe, ſaltem vt tantæ rei memoria in eorum Archiuo, ſeu Tabulario ſeruaretur, ſeque conſtanter reſpondiſſe, non poſſe id tutâ conſcientiâ facere, cùm reuera nunquam, & nuſquam id antea inaudiuiſſet; Cui reſponſo P. Caſtaldum nequaquam acquieuiſſe, ſed potiùs vrſiſſe, affirmaſſéque id tutiſſimè fieri potuiſſe, cum & ſuo Ordini & noſtro valde honorifica eſſet talis reuelatio, & prædictio: ſe tamen in incepto perſtitiſſe, nec vnquam tale quid aut verbo, aut ſcripto teſtari voluiſſe. Cæterùm dictus Pater Nos omnes enixè rogauit, ne ſe vnquam vlli ex ſuis proderemus: noſſe enim optimè tam cordatos ac Religioſos viros, quanto odio futurus eſſet obnoxius, ſi inter ſuos id reſciretur; quod & nos ſanctè illi polliciti ſumus, & infallibiliter præſtabimus; Quod ſi fortè alicui ſupremo Eccleſiaſtico Magiſtratui, à quo iure cogi poſſimus, eius nomen aperire oporteat, ita aperiemus, vt certi omninò ſimus, nulli planè ex ſuis id vnquam notum futurum; In cuius rei fidem hanc paginam manu noſtra ſubſcripſimus. Datum Neapoli, die quarto Auguſti 1640.

XXIII. *Quod viri magni teſtantur.*

Nicolaus Berzettus	*Iulius Cæſar Recupitus*
Io. Iacobus de Alexandro	*Flaminius Magnatus*
Hieronymus Marcheſius	*Marc. Ant. Palumbus*
Ignatius Garganus	*Io. Baptiſta Gal. ota*
Vincentius Carraſa	*Io. Ant. Rodericus.*
Franciſcus Maſcambrunus,	

Vt verò ſciant omnes, qui viri hi ſint ego bonâ illorum veniâ, indicabo.

Nicolaus Berzettus, tertiùm Iam Prouincialis.

Io. Iacobus de Alexandro, ſæpiùs Prouincialis, Rector, & Præpoſitus.

Hierony

Hieronymus Marcheſius Exprouincialis,& olim Præpoſitus Domus Profeſſæ.
Ignatius Garganus, olim Magiſter tyronum; & Rector, nunc Præpoſitus eiuſdem Domus.
Vincentius Carafa, ſæpius Rector, Præpoſitus,& Prouincialis.
Franciſcus Maſcambrunus Coll. Neapol. Rector.
Iulius Cæſar Recupitus, vir omnigenâ litteraturâ editiſque monumentis clarus.
Flaminius Magnatus S. Officij Conſultor.
Marcus Antonius Palumbus Theologicis monumentis notus.
Ioannes Baptiſta Galeota Concionator, & Sodalitatis celeberrimæ diu moderator, qui nuperrimè diẽ ſuũ obiit.
Ioannes Antonius Rodericus, ſæpius Rector.

Horum ego virorum breues has commendationes eâ gratiâ illorum nominibus à me addendas cenſui, Caſtalde, non vt apud te, qui eos nôſti, aliquod illorũ auctoritati pondus accederet; verùm vt, quibus ignoti ſunt, illorũ eſſet dignitas manifeſta. Quantâ porrò fide ab illis agatur, ego ſuperiore anno expertus. Nunquam enim à Nicolao Berzetto quamuis enixè admodum illum rogarem, vt vel mihi ſanctè pollicito me non vulgaturum hominis nomen indicaret, impetrare potui. Nihilo tamen minùs quùm tamdiu ſolum eum noſtris hominibus confidentem video, vt meam ſuſpicionem fatear, Epiſcopum arbitror eſſe; & fors dies dicendi libertatem dabit: nec deſpero. Interim tamen tuus eſt. Age rurſum alium teſtem demus eadem nominis diſſimulandi veniâ ab æquis iudicibus impetratâ. Audi:

XXIV. *Tertius teſtis contra Traditionẽ, ex fide Flaminij Magnati.*

Ego Flaminius Magnatus Sacerdos Profeſſus Societatis IESV *affirmo, etiam, quatenus opus eſt, cum iuramento: paucis abhinc annis cum extra vrbem vna cum N.N. vno ex antiquiſſimis, & grauiſſimis Patribus Theatinis, cui ſocius lateris erat, vt & mihi meus, ambularemus, interrogatum à me fuiſſe*

 dictum

dictum Patrem quonam tandem fundamento niteretur, quod Pater Caſtaldus ſcripſerat in vitâ B. Caietani Thienæi, Sanctum ſcilicet Ignatium Venetiis ab eodem Caietano popoſciſſe in eius Religionem admitti; Ipſum maximâ cum ſynceritate, ſynceriſsimus enim vir eſt, mihi reſpondiſſe, nullum ſe huius petitionis fundamentum ſcire; neque ſe in ſuâ Religione, in quâ LX. *annos vixerat, quidquam huiuſmodi audiuiſſe antequam Caſtaldus vitam B. Caietani conſcriberet. Nomen ſocij huius Patris ego ignoro; meo nomen eſt Antonio Orecchio, qui huic Chirographo ſubſcribet.*

Addo eâdem iuriſiurandi religione, quatenus opus eſt, Patrem hunc, de quo hîc ego teſtor, non eundem illi eſſe, de quo teſtatus ſum 4. Auguſti cum vndecim noſtris Profeſſis, ſed alium omnino diuerſum. In quorum fidem huic folio ſubſcripſi manu propriâ, Neapoli 4. Octobris 1640.

Ego Flaminius Magnatus affirmo vt ſuprà.

Ego Io. Andreas Orecchius affirmo vt ſuprà.

XXV. *Quartus ipſemet Caſtaldus.* Satíſne teſtimoniorũ eſt, Caſtalde? Arbitror aliis ſatis eſſe, ſupérque, tibi tamen nondum ſatis. Víſne me vnum aliquem teſtem dare, cuius nomen prodere nullâ promiſſi religione, nullo odiorum, aut inuidentiæ timore prohibear? Grauem, vt vis teſtem cogita, vincetur omnis tua expectatio, eſt enim tibi cariſſimus. quis? Tu ipſe iterum es, Meminiſſe enim te velim ſermonum, quos aliquot abhinc annis habuiſti cum Marco Antonio Palumbo, viro non tibi modò, & vrbi Neapoli tantùm, ſed Orbi ob edita Theologiæ monimenta notiſſimo; quod vt tibi iam ſeni facilius ſit, neque occiput ſcalpere opus habeas, Chirographum eiuſdem Palumbij hîc Lectoribus exhibebo. Recitetur:

XXVI. *Iuratis teſtibus M. Antonio Palũbo, & Vincentio Carafâ;* *Ego Marcus Antonius Palumbius Aſcanij, Sacerdos Profeſſus Societatis* IESV *ex conſenſu mei Superioris teſtor, etiam cum iuramento, qualiter poſt mortem Illuſtriſsimæ Dominæ Ducis Andriæ, cui nomen Donna Mariæ Carafæ, quæ exinde Monacha in Monaſterio Sapientiæ Neapoli appellata fuit Soror Maria Magdalena, cùm de illius vitâ in lucem ad Dei gloriam*

gloriam edendâ ageretur, mihi neceſſe fuit ad D.Pauli monaſterium PP.Theatinorum adire vnà cum Patre Vincentio Carafa eiuſdem Illuſtriſſ mæ Ducis filio, & alloqui Patrem Ioannem Baptiſtam Caſtaldum Theatinum, in cuius manu erat prædicta vita, ne ſe editioni obiiceret, pateretúrque vnum ab illa vita non auferri, fuiſſe nimirum ſub eiuſdem Ducis morte neceſſe euocari P. Philippum Pantaleonem Soc. IESV, *qui olim eam de tota vita confitentem audiuerat, vt enatos neſcio quos ſcrupulos euelleret, animúmque illi tranquillaret, quod & factum eſt; nam illam quietam reddidit, ac tranquillauit. Quod cùm vehementer quæſito alio colore abnueret Pater Caſtaldus, ego incaleſcens admodum, ei dixi: Pater mi, non debemus fugere, quod verum eſt; V.P. quomodo ſcripſit B.Ignatium popoſciſſe à B. Caietano Thienæo admitti ad Ordinem, cùm tamen nihil aliud fuerit, niſi quòd B.Ignatius poſtulauit recipi in quoddam Xenodochium, cuius curator erat Pater vnus Theatinus? Quomodo ergo veſtra Paternitas æquiuocauit, aſſerens petiſſe ingreſſum in Ordinem? Tunc dictus Pater Caſtaldus, familiari ſibi geſtu humeros mouens, affirmauit quod dixeram, & arridens hæc ipſiſſima verba reſpondit: Nos nobis accipimus, quod pro nobis facit. Cui ego: Sed non cum falſitate, præſertim in ſcriptis tanto noſtro cum præiudicio, multáque addidi vſque in atrium. Hæc cum iuramento, Neapoli 15. menſis Octobris, 1640.*

Marcus Ant. Palumbus Aſcanij Sacerdos Profeſſ. S.Ieſu.

Vinc. Carafa interfui & affirmo vt ſuprà.

Nondum ſcilicet Traditio exorta erat, & timida adhuc fabula vim inſtantis veritatis non ferebat. Quamquam autem tu tibi optimus, omníque maior exceptione teſtis eſſe debeas; attamen agmen illud Epiſcoporum animos, reor, facit, & priuatorum auctoritatem illis à me opponi, rem indignam putas. Mitto, quàm vanum hoc ſit; ſed detur hoc etiam, & tibi fas ſit, *Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis* depoſcere: Opponam Epiſcopum Epiſcopis: illúmque ex eodem tuo Ordine, qui illorum magnâ cum laude fœcundus, vtrique noſtrum teſtes ſufficit; meliori tamen

meâ ſorte, quod nulla in meum poſſit cadere ſuſpicio.
XXVII. *Quintus, Io. Baptiſta Tuſus Epiſcopus Acerrarum,* Quem mihi daturus es? inquis. Ioannem Baptiſtam Tuſum Acerrarum Epiſcopum, Hiſtoricum rerum veſtrarum; Hic enim ab Octauiano Tuſo (vt ſuis Chirographis, quæ apud me ſunt, publicâ tabellionis fide inſuper obſignata, ritè ſanctéque teſtantur, Michaël Nigronus, & Ioannes Baptiſta Galeota Societatis noſtræ Sacerdotes Profeſſi, quorum primus Neapoli, tibi non ignotus, in magnâ nominis celebritate viuit; ſecundus ſuis etiam virtutibus clarus ſupra gentis nobilitatem, dum hæc ipſa compono, ad meliores à nobis abiit) ab Octauiano, inquam, viro doctiſſimo, atque humaniſſimo, & mihi amiciſſimo pro eâ, quæ illi cum Epiſcopo erat, ſanguinis cognatione, interrogatus, quid de hâc tuâ nouitiâ narratione ſentiret, cúrve rem tantam in ſuos Annales non retuliſſet, candidè reſpondit: monitum quidem ſe ab vno è veſtris (noménque addidit, quod tamen Octauianus tacere voluit) vt faceret; verùm quòd nihil de re tantâ in antiquis tabulariis, commentariis, reliquíſque Ordinis monumentis (quod ne te quidẽ feciſſe hucuſque dixiſti Caſtalde, atque vtrùm dicturus olim ſis, ignoro) vnquam legiſſet, neque teſtes idoneos haberet, conſilio abſtinuiſſe, ne rerum certiſſimarum fidem, hoc oneratam
XXVIII. *Teſtante Octauiano Tuſo;* commento labefactaret. Quid abnutas Caſtalde? An Octauiano, vt partium teſti, fidem habendam negas? Vereor, ne iniquè facias. Sed vide, an tibi cauſſæque tuæ expediat, me tuorum nemini credere; quod eodem mihi eos iure liceat reiicere, quo tu Octauiano fidem abrogas.

Sed age, & Epiſcopi non magis ſapientiâ, quàm virtutibus, & prudentiâ longè clariſſimi, quem honoris cauſsâ hîc appello, cuius tu viri fulciendo incertiſſimo rumori teſtimonium nunquam afferes, Pauli Areſij ex alterius Epiſcopi ore ſententiam videamus. Habeo apud me literas à Conſtantino Epiſcopo Veglanenſi, viro litteris & moribus clariſſimo, & verita-

tis amiciſſimo ad Odonem de Comitibus noſtræ Societatis virum generis ac doctrinæ nobilitate Vrbi notum, Venetiis datas 10. Kal. Decembris ſuperioris anni 1640. in hanc ipſam ſententiam, & verba.

Admodum R. Pater in Domino obſeruandiſſime.

Ex occaſione edita à me ſuperioribus annis vita B. Patris Æmiliani Fundatoris meæ Congregationis, quæ per ſua initia vnita fuit Religioni Patrum Theatinorum, quærit ex me R.V. an inter excutiendas veteres ſchedas, dum illius componerem vitam, aliqua mihi venerit in manus, in quâ leue aliquod veſtigium offenderim conſuetudinis à S. Ignatio Venetiis olim habitæ cum B. Caietano Patrum Theatinorum Fundatore: tum vt ingenuè amici mei ſenſum aperiam circa id, quod in vitâ ſupradicti B. Caietani ſcripſit P.D. Io. Baptiſta Caſtaldus, Sanctum ſcilicet Ignatium à B. Caietano poſtulâſſe in Religionem Patrum Theatinorum admitti. Quod ad primum attinet, verbo reſpondeo, nullam Scripturam veniſſe mihi ad manus, in qua vel leuiter aliquid innuatur de conuerſatione inter hos duos Dei ſeruos. Quod ad ſecundum, XXIX.

Sixtus Paulus Areſius ex Conſtantini Epiſcopi fide.

quoniam V.R. meam vult me ſententiam aperire, dicam libere; non eam mihi rem hanc videri, cuius gratiâ ſiue V.R. ſiue quis alius de Societate turbari debeat, vt enim mihi conſtat, neque ab ipſis Patribus Theatinis vniuersè vera creditur illa narratio. Itaque credo fore, vt conſeneſcat per ſeſe. Anno 1622. menſe Maio cùm à Capitulo Mediolani habito factus fuiſſem Præpoſitus ſanctæ Mariæ paruulæ Derthonenſis, data mihi facultas eſt ſæpiùs fruendi conſuetudine honeſtiſſimâ Domini mei Pauli Areſij Epiſcopi eius vrbis, Prælati vitæ integritate, & doctrinâ inſignis, vt palàm eſt. Itaque cùm ei gratularer duas panegyricas orationes Sanctorum, eruditiſſimas, & ſummâ arte compoſitas in laudem Sanctorum Ignatij, & Xauerij, quarum alteram habuerat Mediolani ad D. Fidelis, alteram in oppido Caſtrinoui, in quo Collegium habet Societas, in lucem emiſerat; addidi, vt hominis ſententiam elicerem, potuiſſe illum lepidè meminiſſe cõgreſſus Veneti Sancti Ignatij,

Ignatij,& B.Caietani , in quo ille Ordinem Theatinorum ab iſto petiit. Ad quæ ſtatim Areſius reſpondit : Falſam illam Hiſtoriam eſſe , & P.Caſtaldum nimiâ facilitate lapſum in ſcribendo; eúmque à P.Iulio Nigrono fuiſſe bene conuictum. Ad quæ cùm dicerem , audiſſe me,Caſtaldum , datâ ad amicum Epiſtolâ Nigrono reſpondiſſe , méque eam Epiſtolam videre admodum cupere;illam quidem reſpondit in Summâ Molfeſij reperturum me,ſed non eſſe mihi ſatisfacturam,vt verè non ſatisfecit.Etiam P.D. Michaël Ghislerius eiuſdem Religionis Patrum Theatinorum, cùm illum Romæ ad D.Syluestri inuitiſſem,ortúſque de hac Hiſtoriâ ſermo eſſet,ſe nunquam illam credidiſſe,mihi dixit , addiditque ſine bono , ac reali fundamento imprimi non debuiſſe. Ego verò credo hanc eſſe grauiorum eiuſdem Religionis Patrum ſenſum , quod ex eo conijcio,quòd cùm æneis typis elegantiſsimis vita omnis B.Caietani edita fuerit, congreſſus iſte cum S.Ignatio reliquas inter figuras non ſpectatur, qui vt res maximè plauſibilis imprimi debuit.Hoc eſt,quod ſcribere R.V.habui de hac re totâ , illud iterum addens,per ſe ipſum rumorem hunc periturum, nemine impellente ad gloriam veritatis. Finio méque precibus eius atque ſacrificiis admodum commendo,& felicia natalitia precor.Venetiis x Kal.Decembr. M D C X L.

Septimus Michaël Ghiſlerius ex eiuſdem Epiſcopi teſtimonio.

R.Veſtræ

Addictiſsimus,& obſtrictiſsimus ſeruus
Conſtantinus Epiſcopus Veglanenſis.

XXX. *Imo ex ſuâ ipſius Epiſtolâ Areſius.*

Sed impetrare à me non poſſum , quin particulam Epiſtolæ,quam ad me Areſius ipſe ſuâ manu dedit 8. Decembris anni ſuperioris, hîc veritati dicatam euulgem. Patiatur vir humaniſſimus, quo eſt in veritatem amore, ſuo etiam ſuffragio hoc loco abſolui. Quamquam enim ſe nihil de ipsâ re ſcribere velle dicat, quod ingenio ſit ab his contentionibus alieniſſimo, hæc demum ait : *Patrem Caſtaldum ex ſuo cerebro Hiſtoriam hanc credere voluiſſe,mihi perſuadere non poſſum:noui enim ſemper bonum Religioſum fuiſſe. Vnde verò natus ſit hic ſermo,ego neſcio.* Salue os aureum veritati conſecratum,

tum. Egóne rem hanc veterum traditione peruulgatam fuiſſe, credam, quam Areſius vir tantæ auctoritatis ac ſapientiæ, quíque diutiſſimè apud vos vixit, præcipuum Ordinis veſtris decus, ignorare ſe tradit? Non credam, quamuis me facere iubeas, Caſtalde. Et tanta quidem Areſini nominis eſt amplitudo, vt vno illo contentus eſſe poſſim; nihilominùs alterius etiam Epiſcopi accedat auctoritas, vt non ſolùm dignitate, ſed legitimo numero teſtium tuta ſit veritas, & nouitiæ tuæ Traditionis vanitas palàm fiat. Is erit Laurentius Gauottus Epiſcopus Intemelienſis, qui antequàm infulas indueret, Ordini veſtro fuit à Secretis. Is igitur ad Franciſcum Gauottum Fratrem, Collegij noſtri Sauonenſis Rectorem, ab eo de hac tuâ Traditione interrogatus, litteras dedit, quas an libenter auditurus ſis dubito.

Admodum Reuerende Pater.

Accepi litteras Paternitatis Veſtræ admodum Reuerendæ, quibus à me poſtulat, vt liberè ad ſe ſcribam, an vnquam auditione perceperim, Sanctum Patrem Ignatium Loyolam petiiſſe à Beato Caietano admitti in Religionem Patrum Theatinorum, idque antequam ſuam conderet. Ad hæc ego in veritate reſpondeo, me id ſæpius audiſſe. Sed cum eâdem veritate dico, huiuſmodi ſermonem, quantum quidem ego ſciam, non aliud fundamentum habere, quàm auctoritatem Patris D. Ioannis Baptiſtæ Caſtaldi, qui id in Vitâ B. Caietani tradidit. Quâ verò ratione hoc ille aſſerat, dicere Paternitati veſtræ admodum Reuerendæ ego neſcio. Hæc habui, quæ de hac totâ re ſcriberem, de quâ cùm ſemper parum vtilem exiſtimauerim eſſe numquam diligentiùs inquiſiui. Oret pro me, ſic enim te ex toto corde rogo, & finio. Intimelij, 8. Decembris 1640.

XXXI. *Septimus teſtis L. Gauotus Epiſcopus Intemilienſis.*

P. V. A. R.

Deuinctiſſimus Frater
L. Epiſcopus Intemilienſis.

Vidéſne, homini minimè obſcuri nominis, & qui

Præpoſito ipſi olim à Secretis in Ordine fuit, ignoratam fuiſſe, quam tu tantoperè vrges, Traditionem? Vidéſne ante te Auctorem, nullam illam fuiſſe, quî enim eam ignoraret? Vidéſne tandem validiſſimas illas Turres, ex quibus mille tibi clypei, & palmæ mille pendebant, nullis à te tam validis anteridibus, aut tibicinibus poſſe fulciri, quin ruinam trahant: Sed bonâ Præſulum veniâ, priuata, ſed clarorum virorum teſtimonia proſequamur, ac primum Angeli Sciuorij, quem perſpicuæ amabiliſque eloquentiæ laus, ac interiorum diſciplinarum cognitio, vulgo eximit. Audi Caſtalde.

Teſtificatio admodum Reuerendi P. Angeli Sciuorij Sacræ Theologiæ Magiſtri, & Doctoris, & Concionatoris longè celeberrimi.

In nomine Domini. Amen.

XXXII. *Octauus teſtis Angelus Sciuorius.*

Ego Frater Angelus Sciuorius, Ordinis Carmelitarum Ianuenſis Sacræ Theologiæ Magiſter, & Doctor, Teſtor, & cum iuramento valituro in iudicio quatenus opus erit, in conſcientiâ meâ me ſcire, Hiſtoriam ab admodum Reuerendo P. D. Io. Baptiſta Caſtaldo ſcriptam de S. Ignatio Societatis IESV *Fundatore à B. Caietano Thienæo vno ex quatuor Fundatoribus PP. Theatinorum, eorum habitum petente Venetiis anno ſuperioris ſeculi* XXXVI. *haberi à grauioribus eiuſdem Ordinis Theatinorum pro falsâ, & nullâ veritate ſubnixâ, eoſque exiſtimaſſe ab eodem Caſtaldo nimis leuiter proditam, quamuis bono animo, & quodam amore peculiari, quo in Beatum ſuum Parentem fertur, hoc ab illo factum non dubitarent. Quæ omnia, cùm apud illos viuerem, audiſſe, iuratus, vt ſuprà, confirmo. Quod veritatis teſtimonium rogatus negare non potui. Ego verò nihil vnquam tale ante Caſtaldi Hiſtoriam eo in Ordine, vulgò creditum fuiſſe, omnino ſcio; quamuis ab eo*

tempore

tempore frequens de hac re ſermo fuerit, quod idem iuratus affirmo. In quorum fidem hoc meum chirographum dedi, ac propriâ manu nomen addidi hodie IX. *Kalend. Iunÿ MDCXLI.*

Florentiæ in Collegio Societatis IESV.

Ego idem, qui ſuprà.

Frater Angelus Sciuorius Carmelitanus manu propriâ.

Perſonaliter conſtitutus coram me Notario infraſcripto ſupraſcriptus adm. Reuer. P. Magiſter Frater Angelus Sciuorius Ianuenſis Carmelitanæ familiæ Concionator doctiſſimus, recognoſcendi causâ ſupraſcriptam fidem per eum factam, ac eius propriâ manu ſubſcriptam, medio eius iuramento per me in formâ ei delato, tacto pectore more Sacerdotali, dixit, & aſſeruit contentum in eâ fuiſſe, & eſſe verum, & pro merâ veritate feciſſe, & ſubſcripſiſſe. In quorum fidem & robur

Ego Carolus Tempeſta Coſmi filius Notarius publicus Florentinus manu propriâ ſcripſi, meúmque conſuetum appoſui ſignum ad laudem Dei, die menſe & anno ſupraſcriptis.

Signum Tabellionatus †

Nos Ambroſius de Ambroſiis I.V.D. Ciuis & Notarius publicus Florentinus, & ad præſens Proconſul Almi Collegÿ Iudicum, & Notariorum Ciuitatis Florentiæ, fidem facimus, & publicè atteſtamur, ſupradictum D. Carolum Tempeſtam fuiſſe, & eſſe Notarium publicum Florentinum, Legalem, & fide dignum, eiúſque ſcripturis, & ſubſcriptionibus ſemper adhibitam fuiſſe, & ad præſens adhiberi plenam indubiámque fidem in iudicio, & extrà ab omnibus indifferenter. In quorum teſtimonium has noſtras fieri iuſſimus, noſtri ſigilli impreſſione munitas. Datum Florentiæ die 27 *Maij*, 1641.

Locus † *ſigilli*

Laurentius Bindius Canc. D. N. &c.

Verùm enimuerò ad tui Commenti fucum planè detergendum, & ne tibi tuâ placeas opinione, ſcito mihi adhuc plura ſupereſſe, quibus Traditionem XXXIII. *Alÿ plures teſtes.*

 hanc

hanc tuam inter inania computem. Habeo enim apud me litteras à N. N. viro è veſtris pereruditо ad Fabritium Britium Theologiæ Profeſſorem Societatis noſtræ Genuæ datas ad XII.Kal.Iunias huius anni XLI. quibus diſertè profitetur libellum tuum in his, quæ ad Ordinis defenſionem,vt quidam arbitrantur, ſpectant,haud cunctanter probari téque ob eam cauſſam popularem haberi;non item in his,quæ tibi domi tuæ nata, & à te olim euulgata tueri omni ope contendis. Habeo item litteras ad me Florentiâ ſcriptas ab N.N. viro genere,litteris atque eloquentiâ,& modeſtiſſimis vſque moribus totâ Italiâ clariſſimo & longo olim rerum veſtrarum apud vos vſu nobili, in quibus tuam hanc opinationem *Phantaſticam chimæram*, ex veſtrorum ſenſu appellat. Habeo N.N.Piſaurenſis Sacerdotis virtutis eximiæ,atque anxiæ veritatis teſtimonium, quod hoc ipſo anno XVII. Kal. Iunias ab N.N. Notario,& Cancellario Cardinalis Archiepiſcopi legitimè interrogatus dixit, eiúſque documentum ex formulâ confectum, quo liquidò conſtat duobus abhinc annis quæſiuiſſe illum à Marcello (cujus ille cognomen ignorat, ego Bentiuolum fuiſſe arbitror) Domus veſtræ N.Præpoſito de tuæ Scriptionis veritate,atque ab eo audîſſe,*Te vel non ſatis fundatè, vel non ſatis prudenter,vel vtroque modo* Ignatianam petitionem euulgâſſe. Parco hîc ego integrum documentum exhibere Lectoribus,quod ab amico ad me tranſmiſſum reliqua inter cauſſæ firmamenta interim ſeruo, oſtenſurus, ſi quando prolatis tabulis opus fuerit; téque interea rogo, ne fidem habere mihi abnuas, quod nomina teſtium premam: Scis enim, opinor, quæ ſint amicitiæ leges,& quàm reuerenter ea nobis habenda ſit. Cæterùm ſi vltima in iudicio probationum neceſſitas incubuerit, abs te hæc ipſa teſtium nomina non patiar deſiderari. At præter externa documenta,impacto rationum inſuper ariete tuas iſtas, quas comminiſceris,

Traditionis turres penitùs iam labefactemus, ac proruamus.

Quæro enim ex te Caſtalde, an probatâ tuorum Traditione, rem illico totam te confeciſſe putes? Sic enim arbitraris, imò diſertè pronuncias his verbis: *Nam neceſſariâ conſequentiâ deducitur* (Ignatiana ſcilicet petitio) *quæ omnia probat ipſa Traditio* [a]: & *neceſſariò fateri cogimur Traditione* [b]: & *Nigronus non animaduertens Traditionum robuſtiſſimas turres, etiam validis coniecturis euerti, nec concuti poſſe, multa adhuc leuia excogitauit* [c]. Ne aliena quiſpiam tibi parum æquus, te loqui dicat, totam ſic conficere te oportet argumentationem. Quæcumque à maioribus tradita ſunt, ea neceſſariâ conſequentiâ vera ſunt: Ignatiana petitio nobis à maioribus tradita eſt: Neceſſariâ igitur conſequentiâ Ignatiana petitio vera eſt. Quid muſſas, atque abnuis, Caſtalde? XXXIV. *Caſtaldus Traditioni neceſſariò alligat veritatem.*

a Anim. II. p. 29
b Anim. VII. pag 32.
c Anim IX. pag 69.

Hanc tuam ipſiſſimam eſſe ratiocinationem neceſſe eſſe, Logici omnes mecum dicent: nec petitionem potes exuere; ſi enim ex eo, quod eſt Traditio, dictum probas; neceſſe omninò eſt, te illâ niti propoſitione, quæ iam vides, quàm ſit abſurda. Sed tu iraſceris mihi, vt Nigrono argumentationem à potentiâ ad actum obiicienti, quaſi per verſutiam, & fallaciam te circumuenienti tuámque mentem alieniſſimis à tuâ prudentiâ confictis argumentationibus dolo malo interpretanti: negas enim te tam eſſe impudentem, vt aſſeras, quæcumque à maioribus tradita ſunt, ea neceſſariâ conſequentiâ vera eſſe; addíſque calumniæ poſtulari me poſſe, qui hoc tibi affingam: ſcire te dictum illud audacius eſſe, atque inconſultius, quàm vt ab homine modeſto, atque pereruditо (quam vtramque laudem ego tibi libens tribuo) defendi poſſit. XXXV. *Quod falſiſſimũ eſſe cõuincitur.*

Anim V.

Non te clam eſſe multa olim in veteri, & adhuc Dei Eccleſiâ à maioribus ad poſteros per manus tradita fuiſſe, non modò falſa, ſed abſurda, ſed impia, de quibus nihilominùs non Apoſtoli tantùm, quorum XXXVI. *Exemplis Traditionũ Synagogæ.*

ſucceſſores Antiſtites ſunt, verùm & Deipara Virgo, imò & Chriſtus ipſe veriſſimè iurare potuiſſet, quod Epiſcopi tui iurant, Traditiones illas à maioribus acceptas, habitâſque pro veris, neque cuiquam illorum vnquam veniſſe in mentem de illis dubitare; quas tamen Chriſtus, vt legem Dei euertentes, palàm grauiſſimis verbis accuſauit, atque traduxit; illúdque fundamentum erroris euertit: didiciſſe te à puero, quod nemo Logicorum eruditiorum neſciat, longè aliud eſſe, verè Traditio eſt, &, Traditio vera eſt; quorũ primum Epiſcopi affirmatè dicunt; ſecundum, nec ipſi dicunt,

XXXVII *Et Hermãni Heretici,* nec dicentibus ſuo accedunt ſuffragio: Non ignorare te, quod indignum viro docto, atque in Hiſtoriis monumentíſque maiorum verſato ſit neſcîſſe; multa olim à maioribus accepta, & diù credita fœdæ ad extremum, atque pudendæ vanitatis fuiſſe comperta: quotuſquiſque enim neſciat, Ferrariæ ex maiorum traditione diù cultum fuiſſe frequentiſſimâ populorum celebritate Hermannum Hæreticum, donec Benedicto IX. Pontifice, detectâ per Prædicatores fallaciâ, impuriſſimi nebulonis oſſa è tumulo extracta, &, quod viuens ille effugerat; debito demum rogo abolita fuerunt? *Ferd. Caſtil. p. 2. l. 1. c. 6.*

XXXVIII. *Et Latronis à S. Martino diuinitus detecti.* Quis eruditiorum ignoret propè Monaſterium Sanctiſſimi Epiſcopi Martini, magnâ in celebritate, ac veneratione fuiſſe perditiſſimi olim latronis corpus, ad quod, veluti ad Martyris reliquias, vndique confluerent regionis accolæ, ac vota facerent? & quod adhuc longè fœdius eſt, iacuiſſe ſub altari ab Epiſcopis, Martini deceſſoribus, ſacrato? de quâ totâ fallaciâ, & diuturno populorum errore diuinitus certior factus Martinus, turpes atque impuratas ſceleſtiſſimi hominis reliquias inde abiecit, hominéſque minimè malos, ſed decipi faciles, errore liberauit. *Sulpitius in vitâ.*

XXXIX. *Et Talmudi Alcorani, &c.* Non adeò te peregrinum eſſe in Hiſtoriis, moribúſque hominum, quin ſcias; Traditionis honeſtiſſimum nomen anilibus Talmudi deliramentis à Rabbinis imponi: indidem

indidem inquinatiſſimis Mahometis veſaniis auctoritatem aſſeri ab eius inſaniæ magiſtris: Tibi demum nunquam veniſſe in mentem, vt Propoſitioni ſtolidiſſimæ aſſentireris. *Quæcumque à Maioribus tradita ſunt, ea neceſſariâ conſequentiâ vera ſunt.*

Ac ne fortè quis calumniam inſtruat, quaſi verò illam quidem refutes; hanc tamen amplexeris: *Quæcumque à maioribus noſtræ familiæ tradita ſunt, ea neceſſariâ conſequentiâ vera ſunt*; ſanctè te item profiteri, hoc nequaquam verum eſſe; dementiſſimæ nimirum ſuperbiæ reum fore, qui domeſticis vnius familiæ, licet ſanctiſſimæ, traditionibus ita veritatem alligare vellet, vt ab illis diuelli non poſſet, quod idem eſt, ac dicere: Neceſsariâ conſequentiâ vera eſſe, quæcumque in eâ familiâ tradita ſunt. XL. *Non ſuffragari Ordinis ſanctitatem.*

Addes, didiciſse olim te, cùm Theologos audires, magnum quidem Traditionum ſplendorem eſse, earúmque nomen Eccleſiæ hoſtibus valdè formidoloſum; Verùm triplex illarum genus tantùm eſse, quæ vim neceſariæ obtinent conſequentiæ, Diuinas, Apoſtolicas, Eccleſiaſticas, quo verbo publicâ Eccleſiæ auctoritate comprobatas ſignificamus; reliquas omnes mendaciis obnoxias eſse, ac fabulis ſæpè mixtas, hominum ſiue noua fingendi, ſiue auditis aliquid addendi, detrahendîve mirâ quadam libidine: Harum auctoritatem infra Hiſtoriarum fidem à prudentibus haberi; Nam cùm Hiſtorici, ni fabulatores eſse velint, de rerum ſcribendarum veritate diligenter inquirant, tempora rebus componant, déque rerum conſequentiâ, atque connexione accuratè iudicent; traditiones huiuſmodi ſæpenumero, vtpotè temerario famæ ſinu effuſæ, nihil eorum curant, dummodo loquantur; ídque adeò verum eſse, vt Hiſtoricis ipſis incautè Traditionum nomini credidiſse, fraudi ſæpè fuerit. Quid enim illuſtrius morte Alexandri Magni, & Regni ſucceſſione, quam tantâ pompâ deſcribit Q. Curtius, qui dubio procul aut ipſe, aut illi à quibus ipſe accepit, traditione

XLI. *Quæ Traditiones neceſſariò veræ ſint?* — Bellar. Tom. 1. lib. 4. cap. 11.

XLII. *Humanarũ inconſtãtia.*

XLIII. *Hiſtoricos aliquando deceptos.*

Lib 10.

traditione audiuerant? Sed hoc quàm illuſtre mendacium ſit, in Machabæorum hiſtoriâ legimus: Imò famâ ipsâ eſſe fallaciores, ac malum ſæpe veritati longè nocentius domeſticas haſce traditiones eſſe, ſcire te non diſſimulas; cùm enim Fama ſit, vt viris doctis placet, *Notitia rei recentis à præſentibus ad abſentes tranſmiſſa*; illæ verò definiantur, *Notitia rei antiquæ à maioribus ad poſteros tranſmiſſa*; quis neſciat plura fingi, addíque poſſe longo temporum, quàm regionum, interuallo? Quid quod Traditio famâ ſæpius nititur, cui quidquam neceſſariæ ineſſe veritatis, quis vnquam auſus eſt dicere? addet enim incerto rumori temporis tractum, & vnius penè ſeculi tenebras circumponet, atque ex illis audebit ſibi membra formare, quæ tamen cùm primùm veritas os aureum extulerit, momento reſoluat. Itaque falſiſſimam te iudicare dices Propoſitionem illam, quamuis domeſticæ famæ finibus circumſcribatur. Nullam enim tam ſanctam, atque in confabulationibus colloquiiſque domeſticis tam religioſam veritatis eſſe familiam, cui non aliquid ex vnius, aut alterius errore poſſit adhærere.

XLIV. *Minor illis fides, quàm fama habenda.*

XLV. *Neque de illis locutus eſt Chryſoſtomus.*

Quare, cùm Apoſtolorum, Romani Pontificis, Eccleſiæque totius priuilegium ſit, & quidem longè diuiniſſimum, errare non poſſe, adeóque neceſſariâ conſequentiâ vera eſſe, quæcumque ab illis tradita ſunt, déque illis Chryſoſtomæum illud vſurpari: *Traditio eſt, nihil quæras amplius*, vtramque propoſitionem tam falſam tibi videri, quàm quæ mendaciſſima ſunt. In 2. ad Theſſal. c. 2.

XLVI. *Neque Eccleſiaſticis Diuiniſve componēde;*

Intuliſſè te quidem mentionem ſacrarum traditionum de Sacramentorum inſtitutione, déque B. Virginis Aſſumptione (quamquam non eadem vtrique auctoritas) eâque ratione, quaſi tua probaſſes, probationis onus in Nigronum reieciſſe; nolle tamen quemquam tibi ex eo calumniam adornare, quaſi auctoritatem domeſtici rumoris ſanctiſſimis Eccleſiæ traditionibus æquaueris; videre te nihil ex illâ comparatione dictis tuis firmitatis accedere, cùm longè diſpar ſit vtrorumque ratio; illis Anim. VI p 43.

illis nimirum diuinitatis pondus ineſse: tuis leuitatem planè popularem; ſcripſiſse tamen, ne quidquam à te prætermitteretur, quod vel ſolâ vocis ſimilitudine, ad cauſsam faceret. Quare vtramque te hanc Propoſitionem: *Quæcumque à Maioribus tradita ſunt, hæc neceſſariâ conſequentiâ vera ſunt*; &, *Quæcumque à Maioribus noſtræ familiæ nobis tradita ſunt, ea neceſſariâ conſequentiâ vera ſunt*, inficiari; & primam quidem, vt abſurdam & impiam, ſecundam etiam vt ſuperbam, ac temerariam. Hæc contra me cùm dolenter egeris, Caſtalde, méque calumniæ poſtulaueris, quòd ea te ſentire dixerim, quæ tu modò veriſſimè oppugnâſti. Ego qui illo depellor gradu, habeo tamen, quò me recipiam. Quod antequam facio, vt videas, quæ fides incertis rumoribus à viro prudenti haberi debeat, quid mihi Romæ, atque Alexandro Patri Mediolani acciderit, audîſse te non pœnitebit. Fabella eſt ſanè iucunda. XLVII. *Quia ſæpius falſa.*

Celebrabatur Mediolani Patrum Carmelitarum Diſcalceatorum ſub annum ſeculi XIII. cùm paulò antè in eâ vrbe ampliſſimâ domicilium poſuiſſem; celebrabatur, inquam, fecundiſſimis plebis, ac nobilium ſermonibus vita ad omnem virtutis ſanctimoniam exacta, nec ſupra merita rumor erat: ne tamen fama mendacem ſe eſſe dediſceret; paulatim reliqua inter illius Ordinis decora, iactari cœpit Bellarmini dictum; quaſi dixiſſet Fratri Petro Hiſpano celeberrimi nominis concionatori, atque illius Ordinis clariſſimo ſyderi, ſi vitæ ratio denuò ſibi eſſet ineunda, ſe Ordinem illum vtique Societati præhabiturum. Res videbatur ad claritudinem Ordinis pertinere, ideóque creberrimè in ſermonibus vſurpabatur. Erant tamen plurimi, quibus Bellarmini virtus, & conſtantiſſima in Societatem voluntas eſſet explorata, adeóque famam eiuſmodi contemnerent, nec tamen veritatem ſibi inueſtigandam cenſebant, vt alienam. Alexander pater, vir antiquæ probitatis, ratus indignam rem eſſe, Bellarminum ita traduci, litteras ad eum hac de fabu- XLVIII. *Quod probatur exēplo falſi rumoris de Bellarmino.*

lâ componit,obſignatâſque ad me,qui in Vrbe Theologos audiebam,tranſmittit, vt eas Bellarmino in manus traderem,nec tamen de re quicquam monet.Ego acceptas litteras ad Bellarminum in viciniâ Collegij Romani, vbi nunc Antonius Barberinus Cardinalis tyronibus Prædicatorum ſplendidiſſimè ædificat, habitantem, illico defero. Cardinalis inter legendum paululùm erubeſcere, ac ſubridere:mihi rubor explicatior iam erat in ore, cùm optimus ſenex:Sciſne, in-

XLIX. *Quem ille data ad Alexandrum Rhò epiſtolâ repreſſit.* quit,frater (ſic enim nos nondum ſacris initiatos humaniſſimè compellabat)quo argumento hæ à parente tuo ad me datæ ſint litteræ? Tum ignorare fatenti, fabulam narrat,ſuauiſſimè arridens, datôque reſponſo(cuius autographum apud me habeo) errorem parenti meo,reliquiſque hunc erepturum ſe pollicetur; additque ſe olim Petro dixiſſe per iocum, ſe ſi Ordinem illum ingredi vellet; nudis profectò tibiis non futurum, quòd iam, ſubſidentibus humoribus, intumeſcerent.Hæc ille.Iam verò ſi centum abhinc annis ab aliquo Mediolani Ordinis illius res geſtæ litteris mandarentur, &, qui tam validè Bellarminiani dicti increbruit, rumor ad eum ab his, qui tunc audierunt, tranſmiſſus perueniret, atque ille dictum eiuſmodi, nullâ diligentiore veritatis indagatione chartis illineret,quâ fide illum acturum putas Caſtalde?

L. *De origine fabulæ huius coniectura duplex.* Mutato nomine de te fabula narratur.Arcani alicuius colloquij ab Ignatio cum Carafâ initi (nam cum Caietano nullâ ſimilitudine veri confictum eſt) famam, facili in nominibus errore, fabulæ occaſionem dediſſe,ſi dicam,quid obiicies? Scitum eſt, eàm arcanæ ſermocinationis licentiam eſse, vt Liuius aduertit. Quamquam aliquam petitionem interceſſiſse, Palumbum veriſſimè fuiſse coniectatum, cuiuſmodi tibi negare non auſo ille obiecit, vt paulò antè narraui, mihi facilè perſuadeo. Quærebat nimirùm Ignatius Xenodochium aliquod de more,in quod ſe reciperet, voluitque in illud aditum impetrare,ab aliquo ſcilicet

 veſtrum,

veſtrum, qui id per ea tempora curabat. Nam hoſpitem eũ apud vos ad Diui Nicolai fuiſse, ægrè admodum animum, vt credam, induco. Quid enim homo longè gratiſſimus id perpetuò non ſine ingrati animi labe diſſimulâſset? Rurſum quomodo nobilem, ac tam bene moratum hoſpitem, nullíſque adhuc incommodis ſermonibus laborantem ad conſuetudinem Carafa non admiſit; quod poſt compoſitas turbas factum demum eſse, à te didici? Vtcumque res ſe habuerit (neque enim vates ſum) petitionem illam Ordinis à Caietano fabulam eſse non dubito. Certè ex Caietani ore qui audiuerit, teſtis nullus datur. Sed incertiſſimis auctoribus tota nititur traditio, ob eámque rem,

In Epiſtolâ ad Thiæn. §.xv.

LI. *Rurſum fabulæ vanitas oſtenditur.*

Quæro ex te cur veritati Traditionis huius tuæ firmandæ nullam adhibueris diligentiam? Attuliſti tu quidem teſtimonia Epiſcoporum, qui immotam apud vos celebrémque fuiſſe dicunt traditionem, quod ego, te ipſo, reliquos inter teſte locupletiſſimo, Falſum eſſe demonſtraui; ſed an verum ſit, quod à vobis pro vero, ſine dubio, habebatur, ne verbum quidem addunt; in quo laudo Antiſtitum prudentiam. At, inquies, vtcumque ſit: Nigrono certè os obſtructum eſt, qui ſæpiùs à me traditionem poſtulauit, quaſi herbam daturus, ſi protuliſsem; arbitrabatur enim homo leuiſſimus, me ex meo cerebro Mineruam hanc effudiſse: ſed ego traditionem meam habebam tanquam gladium in vaginâ reconditum, cuius aduerſi fulgore victus, ſi viueret, in eas, opinor, tenebras abiret, quas dudum ſubiit. Rogo te, Caſtalde, ne implacabiliter iraſcaris, ſi te ita loquentem facio, didici enim hæc à laudatoribus tuis illis conductitiis, qui adhuc licentiùs in Nigronum loquuntur, quôſque tibi placere, qui ab illis laudari ac probari voluiſti, manifeſtò doces. Verùm ne de Nigrono ſaltem triumphum ducere te putes, quòd poſtulatam ab eo tandem aliquando Traditionem prouideris, ſcias non falſam eum poſtulaſse

Traditionem, ſed veram cui niti poſset Hiſtoriæ fides; non rumores, fabuláſque domeſticis adoleſcentibus in fide, atque admiratione continendis primò timidè ſatas, deinde æuo iam validas, ac Traditionis laruâ minaciter ſe inferentes. Is ſi viueret apud nos, ſtarétque pro eâ veritate, quam ſe olim defendiſse clarillimâ, vt mihi viri virtus perſuadet, in luce videt, ac

LII. *Cuius nullus idoneus teſtis adducitur,* lætatur; ſi viueret, inquam, à te quæreret: Quiſnam huius traditionis auctor ſit? nam ſi obſcurus, ſi incertus, ſi nullus demum eſt, obſcuræ ac nullius auctoritatis, qui apud vos rumor increbruit, pro verâ traditione afferri non debuit. Sed audio: Antonius Vicodarzere ait, ſe ab antiquioribus hoc accepiſse, etiam antequam Religioni nomen daret (ſpecioſa enim narratio eſt alliciendis adoleſcentium animis non inepta) ſed præcipuè ab Ioanne Antonio Prato, qui cum Caietano egerat, cuius nouitius fuerat. Nihil agis Caſtalde. Nũquam enim dixit Pratus, id ſe à Caietano audiſse, quod ſanè ſi audiſset non diſſimulaſset, vt maior dicenti fides haberetur; & auditurum ab eo fuiſse, ſi Caietanus hoc vulgauerat, aut, cùm eo familiariter *Anim. II p.21.*

LIII. *Cum caput non habeat.* vteretur, interrogaturum quis dubitet? Verùm nihil huiuſmodi à Prato factum, dicit Vicodarzere, ac ne Pratum quidem à Caietani ſociis ſe accepiſse, teſtatum vnquam fuiſse: quamquam de Prato iam diximus, eum inter Caietani mira, quæ in monumentis Ordinis condenda conſcripſit, nihil huic rumori detuliſse. Quare, cùm Traditionis caput non habeatur, & Caietani æquales teſtes producantur, qui profectò ab eo ſcire potuiſsent, eam flocci Nigronus penderet. Non enim credo te dicturum flumen hoc ſermonum ex paradiſo veritatis fluere, cuius ideò ad caput veniri non poſſit; nam licet Ordinem tuum illuſtriſſimum, præ noſtro humillimo Cœlum appellaueris allato teſtimonio Iſaiæ: *Quantum exaltantur cæli à terra*: tamen ne de te tam ſiniſtrè ſentirem, quaſi familiæ tuæ auctoritatem Eccleſiæ æquares, paulò antè me ſapien- *Anim. X. p.89.*

ter

ter admonuiſti. Quæreret præterea Nigronus, quoniam incerto partu edita traditio eſt, an à magnis viris ſaltem ſublata fuerit, atque educata? an membranis veteribus, quaſi faſciis inuoluta, & firmata? Hæc ille ſi quærat, tu quid reſponſi dare poſſis, Caſtalde, non video: Mittamus enim Nigronum, ne vnus aliquis laudatorum tuorum, te probante, infauſto eius *Crocitatu* offendatur; Quæro ego, quis ante ſeculi huius XII. à XXXVI. ſuperioris, quo geſta eſſe dicitur, rem hanc Hiſtoriis prodidit? nemo: Hiſtoriis, dixi? quis priuatos retulit in commentarios? nemo: quis membranis commendauit? nemo: Quo illæ in tabulario aſſeruantur? in Vtopià? Scio ſcribere te, aſſeruari ad D. Pauli Neapoli neſcio quid huiuſmodi, ſed ſcio etiam eas litteras quas ab amicis Florentiæ accipiebas anno XI. ſeculi, quum Caietani vitam elucubrares, eò à te illatas, vt nobile olim eſſent antiquitatis monumentum: vbi etiam recentiſſima Epiſcoporum teſtimonia depoſuiſti, in eamdem ſpem. Quod mihi prædicendum fuit, ne hæc olim ex illo veluti antiquitatis ſacrario prolata, venerationem inuenirent. Vide igitur, Caſtalde, an rumor domeſticus, nullo certo patre editus, atque à viris magnis per tantum æui neglectus, à te demum adoptatus in fidem ac patrocinium, pro verâ Traditione, quam Nigronus poſtulauerat, obtrudi poſſit.

LIV. *N. quę ab vllo Antiquiore fuerit ſcripta,*

LV. *Sed recentibus teſtimoniorum tabulis in Neapolitanum tabularium illatis.*

Anim. II. p. 16. & 17.

Hîc enimuerò mihi venit in mentem nobilis illius fabellæ, quam ſuperiorum ſeculorum indiligentiâ progenitam, atque impio plauſu à Sectariis, Nouatoribúſque exceptam Baronius, Bellarminus, viríque alij oppidò magni, ac nuperrimè Leo Allatius eruditiſſimo edito libello profligârunt, de Ioãna Papiſſâ. Ea enim, ſi tua hæc ratio agendi valet, optimè defendi poſſe mihi quidem videtur, tuæque Ignatianæ petitioni adeò ſimilis eſt, vt aqua aquæ ex alto hauſtæ puteo. Vis mutemus partes perſonáſque? Sic enim res tota clarior apparebit. Fiat. Aio veriſſimam illam eſſe

fabellam, quæ longè fabuloſiſſima eſt. Tu quid ais? Rogas?inquis,nego.Quare?Quia à grauioribus auctoribus antiquis tradita non eſt, qui profectò rem tantam non diſſimulâſſent, illos quippe latêre certè non potuit. At rumor de illâ antiquus eſt, neque enim illam ex Mariani Scoti, quem primum eius eſſe auctorem volunt,capite,vt Pallas armata,& minax orta eſt. Sed enim æqualem illorum temporum non habes. Nec tu tuæ Ignatianæ habes petitionis; nam vt hæc à tuis Epiſcopis audita ſit; ita illa à Martino Polono, & Platinâ Hiſtoricis cætera non malis audita, & ſcriptis prodita.Sed,inquis,Baronius,& reliqui,temporum diligenti habitâ ſubductâque ratione, illam vanitatis arguunt. Hi quidem, te indice, ineptè faciunt: quid enim *tempora moliuntur, & moras*?totus hic labor inanis eſt:neque enim temporum iſta momenta in rebus antiquis ſunt examinanda. Sed iidem plurimis rationibus cubilia fabulæ planè ſubuerterunt,inquis: Quomodo? Quæro enim an demonſtrantibus rationibus id faciant,quòd tu negantibus onus imponis?Rurſum; an teſtes producant, qui actum à ſenſu remoueant, quod tu ab iiſdem neceſſariò præſtandum doces? Non, opinor, faciunt, quî enim poſt tantum æui id poſſunt? Si de recentis adhuc memoriæ facto quæſtio ſit,ſciri poterat à prudentibus tua illa lex: quæ, cùm de antiquioribus noua exoritur dubitatio, inter *ἀδύνατα* prorſus reiicienda eſt. Vidéſne igitur Ignatianæ tuæ huic petitioni rumorem neſcio quem,Traditionis nomine à te infucatum nihil addere probabilitatis, atque ex ſilentio auctorum, cæteriſque coniecturis *negatiuam* optimè probari? Plura adhuc dici poſſunt ad conuellendam tuam hanc inaniſſimam Traditionem,niſi his, quæ hactenus diſputata ſunt, penitùs concidiſſet. Nihilominùs,ne quid à me poſſis deſiderare,memineris neque vnius libelli,quem tamen nullum habes,tantam eſſe auctoritatem, vt veritati officiat. Quid? defendéſne adhuc *Itinerarium perfectionis Chriſtianæ,*

Anim. IV.p.38.

Anim. III.

Ibid.p. 31.

Chriſtianæ, quod ſemel iterumque Io.Baptiſtæ Pegnæ Clerici Regularis nomine, non dicam per ſycophantiam, ſed per craſſam indiligentiam editum eſt, illius partum eſſe, quem Bagnacaualli Minorum Conuentualium Generalis, & Ioſephi Clericorum pauperum Matris Dei, quos Scholarum piarum dicimus, luculentiſſimis teſtimoniis Antonio Cordetio Catalauno Societatis noſtræ homini vindicatum ſcis, ac Panormi publicatum? Enimuerò quia in Pegnæ cubiculo poſt eius exceſſum inuentum fuit M.S. illi adſcribi non debuit. Nimirum faciles homines ſunt, qui ea, quæ ipſi amant, & vera eſſe, & ab aliis credi volunt. Ipſis Apoſtolicis *Breuibus* litteris fraus ſæpe fit. Sed lubricus locus eſt, ideòque abſtineo. Caue tamen vanam aliquando ex dolo malo ſubrepſiſse Traditionem homines leuiſſimi Panormi extundant. Intelligenti pauca, & hæc tibi tantùm.

Verùm antequam interrogationem hanc de Traditione abſoluam, conſilium à te peto, Caſtalde, velémque à te diſcere; quibus tandem Traditionibus fidem me habere par ſit: de humanis loquor, déque illis præſertim, quæ in Religioſis familiis, neſcio quo fato, non modò percrebreſcunt; verùm etiam ex domeſticis latebris à parum cautis, vt mihi quidem videtur, Scriptoribus publicam in lucem Hiſtoriarum nomine protruduntur. Ego enim, vt qui non ſemel tantùm fuerim deceptus, iam omnia ſuſpecta habeo, latéque, quò exploratò credam, temporum ac perſonarum, vt ita dicam, regiones circumſpicio. Habeo namque triplicem Traditionem trium Religioſiſſimorum Ordinum, quibus ego quidem, niſi tu aliter doces, minimè libens credam; vereor tamen, ne illorum offenſionem incurram. LVI. *Falſos rumores etiam in Religioſis familiis percrebreſcere.*

Quid, rogo te per tuam fidem, reſpondere debeo Benedictinis Monachis, qui ex antiquâ Traditione, imò ex Hiſtoriæ fide Ioannem Petrum Carafam Fundatorem veſtri Ordinis, vt ſuum olim Monachum LVII. *Cuiuſmodi Caracciolus vult eſſe cucullum Carafæ.*

à vobis

à vobis repoſcunt, nixi auctoritate Gonzali de Illeſcas, qui Hiſpanicè Pontificum vitas compoſuit? Huic enim viro fidendum negat Caracciolus tuus, nullâ quidem *negatiua* additâ probatione, Sed addere potuit, ideo ſe negare, quòd homo prudens, ac famæ ſuæ minimè prodigus, rem timidè narret, nec omnino affirmet; ſed eſſe qui credant, dicat. Quamquam acerrimam tibi de hac re totâ cum Conſtantino Caietano Abbate Sancti Baronti litem ſuſceptam eſſe video: edidiſti enim anno ſuperiore proximè euoluto libellum, cuius ſuprà memini, indito *Iudicij* nomine, in quo latâ ſententiâ illum indiligētiæ ac vanitatis damnas; quod iuréne, an iniuriâ facias, meum non eſt anquirere. Riſi tamen, quum in manus venit is libellus: quidni enim riderem hominem, qui aliorum fines vaniſſimo nixus rumore incurſauerit, ſuos iam vix tueri? & qui Ignatium ſibi voluerit præripere, iam Carafam vix poſſe retinere? Quis hîc non videat, *Per quæ quis peccauit, per eadem puniri?* quod à me ita dictum te intelligere velim, vt de Hiſtoriæ peccatis tantùm loquar, neque de tuo animo quidquam à Religioſæ vitæ ſanctitate alienum ſuſpicer. Cæterùm is eſt Barontinus Abbas, ſi bene hominem noui, qui vadimonium deſerturus non ſit, neque aduocato opus habeat. Quàm verò ridiculum eſtè tuorum Scriptorum ſynceritate argumentari te, qui viros in Hiſtoriâ clariſſimos Ribadeneiram atque Orlandinum, quum tibi placentia non loquuntur, falſitatis arguas? quæ enim tuorum tanta eſt præ cæteris auctoritas? Rurſum quum externorum auctorum ſilentio Conſtantini dicta reprehenderes, ſatiſne memineras neminem omnino neque externorum, neque tuorum Ignatianam petitionem, præter vnum te, commendâſſe? Quid igitur mihi tandem reſponſurus es, ſi Scriptorum ſilentium non externorum dumtaxat, ſed tuorum etiam cum Nigrono obiecero? Quis mihi hac argumentatione interdicat? Quid ſi Athanaſij dictum vſurpem

Lib. 6. cap. 10. In collectaneis de vitâ Paul. IV.

In Epiſt. §. XVI. & XXXI. & in Certamine Animad. X & alibi.

Epiſt. ad Epiſc. vſurpem: *Maiores noſtros non ita ſenſiſſe*, quo tu aduerſùs *Barontinum* vteris? Quid ſi ab aduerſariorum Ignatij *obmuteſcentiâ*, qui tertius tibi locus eſt, ego pariter argumenter? Quem enim ex Ignatij ac Societatis hoſtibus, quos plurimos fuiſſe, atque adeò eſſe non negabis, & quidem acerrimos, quique frontem hæreſi magiſtrâ ſtrenuè perfricuerint, huius fabellæ auctorem habes? At ſi Ignatio, te quidem iudice gloriosum

Anim. X p. 80. & deinceps fuit alienum Ordinem, prioribus conſiliis omiſſis, appetere; cur probroſum Carafæ futurum fuiſſe credis, Caſſinenſium cucullum induiſſe, vt propterea id illi ab hoſtibus, aut parum æquis ita obiici debuiſſe confirmes, & ex illorum ſilentio nihil ab eo huiuſmodi

In iudicio § 3. tentatum fuiſſe contendas? Et ego iure dicam: *Itaque aduerſariorum Ignatij obmuteſcentia nobis, ac veritati plurimum fauet.* Vt vt ſit de Caſſinenſibus.

LVIII. *Quem & Prædicatores affirmãt.*

Quæro ex te, quid de Prædicatoribus ſentire debeam, qui non ſuum in Ordinem propenſo animo fuiſſe, quod tu *Iudicij* tui §. I. ſcribis, ſed apud ſe aliquãdo egiſſe adoleſcẽtem adhuc Carafam habitumque ordinis geſtâſse, quem tamen poſtea, parentibus rem ægriùs ferentibus, poſuerit; affirmatiſſimè tradunt? Tu verò ne credas, inquis. Quidni autem? nam hoc Neapoli pro concione, veſtro in templo, die feſto Caietani ad circumfuſam nobiliſſimam coronam ex Prædicatorum Ordine Orator confidentiſſimè dixit: quod equidem ab illo dictum nollem, neque enim tãtum inde lucis Prædicatorum familiæ in Republicâ clariſſimæ potuit accedere, vt veſtris propterea Luminibus ille quoquo modo officere, ac vobis ægritudinem afferre debuerit. Sed dixit nihilominus. Caue tamen, inquis, credas. Ego enim rem huiuſmodi falſam puto. At ille nititur Hiſtoriâ ſui Ordinis, quæ hoc narrat. Sed inquis: quæ vnius Lopezij poſt tantum æui id aſſerentis auctoritas? At aiunt, in commentario Legationis Bernardi Nauagerij, quem ille Venetias reuerſus, Senatui obtulit, id haberi, cùm de Ponti-

ficis naturâ, moribus, rebúſque geſtis agitur? Quaſi verò vnius Senatoris dicto in alienis factis peregrinanti fidem habere tu debeas. At Stephanum Sampaium in Stemmate Dominicanorum, & Sandoualium Epiſcopum Pompeiopolitanum in libris de vitâ Caroli V. & Petramalarium in Paulo IV. & Panuinum auctores ſui dicti laudant. Nugæ; qui enim hi ſunt, quos mihi anteferas, præſertim cùm non nemo illorum rem ſatis timidè ſcribat? Caue, credas. Parebo conſiliis.

LVIII. *Et Camaldulenſes ſolitudinē petere cū Sociis voluiſſe tradunt.*

Sed nondum quieto eſſe licet per Camaldulenſes; nam & hi Carafam ad ſe trahunt. Legi enim in illorum Hiſtoriâ poſt abdicatum Epiſcopatum cum tribus eiuſdem propoſiti litteris illum ſuo atque Sociorum nomine datis ad Beatum Paulum Iuſtinianum, id temporis adhuc ſuperſtitem, vt ſe ſocióſque ſuis *Eremitis* adſcribere vellet, vehementer poſtulâſſe, nec impetrâſſe tamen. Quid hîc me facere iubes, Caſtalde? hoc enimuerò ad præclaram Chriſtianæ demiſſionis laudem pertinet, non minùs, quàm Ignatij, te quidem arbitro, commendet humilitatem? Adeône, reſpondes, fabulis delectaris, vt Carafam tantâ virum conſtantiâ, ob quam ineptis quibuſdam obſtinatior, ac contumacior aliquando videbatur, hoc ſpiritu vertiginis agitatum fuiſſe tibi perſuaderi patiaris? An non ego ſcripſi ab Epiſcopatu ad noſtrum condendum Ordinem diſceſſiſſe? Ini temporum rationes, tota ea fabuloſitas profligabitur. Putáſne hoc Carafæ tentamentum incognitum nobis futurum fuiſſe, qui hominis geſta ſummâ fide ac diligentiâ compoſuimus? Quid homini extraneo ac rumuſculoſos, neſcio quos, ſecuto (nam ſi veterum tabulis niteretur, produxiſſet illas, ac ritè obſignatis egiſſet) quid, inquam, homini in rebus noſtris hallucinanti, ac ſuæ eremo celebritatem aliquam ex hac fabellâ captanti credis? Hoc qui faciat, ineptè faciat; nam antiqua ſine teſte componentibus, nulla per me fides debetur. Ius quidem

poſtulare

poſtulare videris, Caſtalde, verùm ego vehementer vereor, ne cauſsâ cadamus. Lucas enim Eremita Hiſpanus tabularum antiquarum fidem appellat. Audiatur: *Extat præterea Epiſtola quædam propriâ manu* (Carafæ, de quo agebat) *ſcripta, ex quâ oſtenditur eundem Carafam voluiſſe cum quibuſdam ſociis ſimul cum Paulo Eremitam fieri, ſed ad aliud maius à Deo vocatus non potuit deſiderium explere.* Hæc Lucas, cuius fides vt conſtet, Carafæ Epiſtolam, quam appellat, integram infra in loco reddam. Quid hîc mihi faciendum cenſes? Quid conſilij das Caſtalde? Iſte Epiſtolam laudat Carafæ manu exaratam, cui fidem non habere res dura ſit. Quid ais? Noli credere, fabula eſt. Quam ob cauſam? quia nobis omnino ignota, & Carafa ad prædicationem verbi Dei vocabatur, non ad ſolitudinem. Hæc ais? & me nihil eorum credere iubes? Iubeo, inquis. Parebo igitur, Sed hac lege, vt nec tibi, eiuſdem æui res adhuc obſcuriores expromenti (nam Camaldulina litteris actam rem prodit, tu arcani colloquij petitiones ac repulſas refers) ſine teſte credam. Abibam iam hinc collecturus paucis, quæ de huius traditionis vanitate diſputaui; ſed retinent, iniectâ veluti manu, Clerici Congregationis Somaſchæ, nouámque afferunt, auctore Stellâ, traditionem de cuius fide mihi neceſſariò es interrogandus: ſed differamus in aliam interrogationem; longiorem enim diſquiſitionem requirit.

Hiſt. Romualdi lib. 3. c. 11. impreſſæ anno 1587.

L X. *Appellàto litterarum Carafæ chirographo exactæ fidei;*

L X I. *Cui ſi fidem habendam negat;*

L X I I. *nullam meretur Caſtaldus.*

Vt ergo paucis multa complectar: Quùm traditio, quæ ab Epiſcopis clariſſima fuiſſe dicitur, Caſtaldo auctore, rei ſub ruinâ temporum latentis, aut nulla, aut obſcura fuerit; Ideóque Caracciolo, & Tufo, & ignorata, & neglecta: rurſus cùm traditioni ſine vllo certo teſte, domeſticis ſermonibus auctæ, non modò neceſſariâ conſequentiâ, quod Caſtaldus docuit, non inſit veritas, ſed plerumque adnaſcantur fabulæ, vt exemplis palàm fa-

L X I I I. *Ex quibus omnibus Traditio planè euerſa, vanitatis conuincitur.*

ctum eſt ; Tertiò cùm de rebus alienis , & ipsâ temporum longinquitate obſcuris, ſine tabulis notæ fidei , & ſine teſte ſcribenti nulla debeatur fides ; Traditio , quam tertiâ demum actione Caſtaldus excudit , nec Nigrono , qui Hiſtoricæ notæ non fabularis traditionem poſtulauerat , ſatisfacit: nec cauſſam ipſam quidquam iuuat , quod mihi fuerat demonſtrandum.

INTERRO

INTERROGATIO QVINTA.

DE ARGVMENTATIONE à potentiâ ad actum.

Iure quàm optimo illius accuſatum à Nigrono Caſtaldum videri, qui euerſâ Traditione totus adhuc in illa detinetur.

QVÆRO abs te Caſtalde, qui Logiciſſimus I. *Quomodo aliquid in ſcripto contineatur.*
Anim. V. & Anim. XXII. p. 171. haberi vis, & Nigronum acerbiſſimè accuſas, quaſi vel dolo malo, qui à Religioſo ſene abeſſe debuit; vel ſupinâ Logicarum præceptionum ignoratione, quæ virum in litterarum ſtudiis ab ineunte ætate verſatum maximè dedeceat, tibi perridiculam, & puerorum ſannis digniſſimam argumentationem à potentiâ ad actum obiecerit; Quæro, inquam, an ſatis verè ab Angelico dictum putes, P. p. q. 36. a. 1. ad 1. rem quampiam duplici ratione in aliquo ſcripto contineri poſſe, *Vel per verba, vel per ſenſum*. Dabis hoc, opinor, Thomæ, vt dicenti fidem habeamus. Quamquam res eſt exploratiſſima, vt nullâ etiam additâ Theologi auctoritate; de illâ tamen dubitare nemo poſſit.

Age, dic ergo, Caſtalde. Obiicítne tibi aliquando II. *Nigroni de argumento à potentiâ ad actum ſententia.* Nigronus, his te verbis vſum: *Potuit Venetus eſſe Caietanus cum Ignatio; Ergo fuit?* Hoc ſi Nigronus fecit, impudentiſſimè, ac per ſummam ſycophantiam fecit; non defendo; non excuſo, non deprecor, quin conuitio ſapientium omnium vapulet: quin non modò eru-

 ditorum

ditorũ Senatu moueatur, ſed in nullo etiã honeſtorũ hominũ ordine conſiſtat. Nuſquã enim in illâ tuâ Epiſtolâ tam fœdè verbo lapſus es: legi eã acutiſſimis oculis, ſemel, iterum, tertiò; magnâ ac liberâ voce teſtor; nihil huiuſmodi inueniri. Sed quid te hoc iuuat, cauſsámque tuam, Caſtalde, de quo illud Ciceronis de Theophraſto vſurpare poſſit Nigronus: *Nuſquam quidem id dicit omnino ſed quæ dicit, idem valent?* Cedo locum, in quo te illa dixiſſe Nigronus afferat. Ille quidem Epiſtolam tuam omnem in particulas diuiſam ſummâ fide, validiſſimis rationibus euertit; neque ignorare potuit, te verbis illis nuſquam vſum, neque vir veritatis religioſiſſimus voluit affingere. Quo ergo iure mihi perridiculam obiicit, inquis, argumentationem? Eodem, quo idem ego facio, qui te à potentiâ ad actum totâ illâ epiſtolâ paſſim argumentari confirmo; quia nimirum feciſti; nos enim ouum ouum, & malum malum dicimus. Ego feci? Tu ipſe non quidem *per verba*, ſed *per ſenſum*, vt cum Theologo loquar, quod non Logices ignoratione vllâ, ſed diſputationis ardore quodam elatum te feciſſe, non admodum mirum eſt; viros etiam magnos, vbi acriùs incaluerunt, errore labi non ſemel videmus, quem ipſi quidem minùs deprehendunt, ſed qui audiunt, facilè vident. Cur igitur iraſceris implacabilibus modis Nigrono, ſi in Logicis ab adoleſcentiâ verſatus, id ſtatim vidit? At diſſimulare debuit, nec ſemel, iterúmque repetere; rem ſuam ageret, errorem in publicum non efferret; hoc eſt, quod mihi dolet; doleo & ego, factum à Nigrono nollem; ſed cùm propiùs, collato argumentationum pede, certatur, id fieri amat, & ſine iniuriâ dicitur, & ſine iracundiâ refellitur. Ego certè iam diſſimulare non poſſum, ſed veriſſimè à Nigrono dictum, téque, ſi traditionem Nigrono ignotam (quæ enim potuit eſſe cognitio rei, quæ nondum id temporis exiſtebat?) tantiſper ſeponamus, eodem etiamnum argumentationis vitio teneri, planiſſimè affirmo. Age, dic Caſtalde,

In Toſcul.

Anim. 5. p. 40.

III. *quo vtitur Caſtaldus in ſuâ Epiſtolâ.*

Caſtalde, an non verum ſit,quod iam narro. Scripſeras Ignatium cum Caietano Venetiis colloquutum. Negauit Nigroñus,rationéſque addidit ſuæ inficiationis.Non potuiſſe veroſimiliter, quo tempore Ignatius Venetiis agebat, ibi Caietanum eſſe, qui id temporis Neapoli à veſtris Hiſtoricis fuiſſe dicatur. Hæc ipſiſſima Nigroni argumentatio eſt. Excute iam totam tuam Epiſtolam, ſi vel vnum verbum inueneris, quo Caietanum,vel iuiſſe Venetias, vel veroſimile id eſſe probes, tum ego Nigronum boni viri officio defuiſſe dicam.

In Aſceticis.

IV. *Semper probans potuiſſe excurrere.*

Ego ſanè hac ipsâ gratiâ ſemel iterúmque diligentiſſimè totam legi,neque veſtigium vllum, vel leuiſſimum obſeruare potui,huius quæ petebatur,probationis;nam illud vnum perpetuò vrges; *Potuit* §§.VIII. *Potuit Venetiis conſuetudinē cum Ignatio habere:* XV. *Ergo eo tempore,quo B.Caietanus Venetiis adeſſe potuit,Ignatius Venetiis morabatur:* XVII. *Fortaſſe hæc commoda monere.* XVIII.*Nec eâ ambitionis face vreretur*(Ignatius.) *vt vellet nouæ prolis parens appellari. Poterit facilè in illum mentem incidere, facilè allicere potuit.* Vidéſne quoties ad hoc *Potuit* tanquam ad metam hæreas?Iterum dico,in totâ illâ Epiſtolâ,in quâ,an ea res facta fuiſſet, quærebatur, verbum nullum dixti, quo factum probares; potuiſſe fieri abſolutè, atque, vt ſubtiliſſimi ſolent Philoſophi, Metaphyſicè probas,quod nemo,opinor,negauit;potuit enim,vel in duobus locis eſſe,Deo naturam legibus ſuis ſoluente. At non id quærebatur,ſed an ibi verè fuerit. Non erat,quod Nigrono potentiam Venetæ profectionis probares,qui eam nunquam in Aſceticis negauerat;ſed eâ Profectione ex ſilentio duorum Hiſtoricorum, quorum vnus alias omnes exequitur diligentiſſimè,improbatâ, colloqui viros ſanctos non potuiſſe validiſſimè confecerat.

V. *Quàm Nigronus probâſſet non excurriſſe.*

Immò Diſſertationis *Num* 39. ad Epiſtolæ tuæ particulam XII.ſic diſertè ait: *Potuit enim, ſed æquè non potuit; niſi probetur excurriſſe, ſemper iure negabitur illa excurſio.*

excurſio. Et ſi Nigronus, potentiam probabilibus vſus coniecturis negauit, illarúmque conſequens eſſe dixit,non fuiſſe,Logiciſſimè argumentatus eſt. Tu, qui potuiſſe, quamuis fruſtrà probare conaris; vide quid efficias,niſi potentiæ illius conſequens eſſe dicas,fuiſſe,quod à Nigronio è dictis tuis confici doles. Quid enim aliud facere potuit homo pereruditus, (& quem tibi præhaberi in Logicis profectò iraſci non debes, vtpote in ſcholis diù verſatum) quùm obortâ de facto controuerſiâ,aduerſarium de eo ſilere, totâque effusâ vi Potentiam probare videret? Sic diſſeruerat Nigronus:Quo tempore Ignatius Venetiis fuit, validiſſimis coniecturis manifeſtiſſimè probatur, Caietanum ibi non fuiſſe;non ergo colloqui potuerunt.

VI. *Ideóque colloqui nō potuiſſe cum Ignatio.* Hanc tu argumentationem vt eludas, debes Propoſitionem aſſumptam euertere, quod tamen nuſquam facis; nec facere in illâ epiſtolâ conaris; nihil enim aliud agis,quàm probare(non dico, quàm benè) potuiſſe ibi adeſſe.Nihil ergo Nigrono reſpondes,aut ſi reſpondes, Potentiæ conſequens actum facis. Hoc

VII. *Quæ valida eſt ratiocinatio.* tibi Nigronus obiecit, quod nunquam dilues. Quid ais? Propoſitionem negas? Quæro, quomodo? Qui fieri potuiſſe doceo,vt adeſſet. At hoc nunquam negauit Nigronus,ſed non fuiſſe docuit,ídque probabilibus argumentis factum negauit: Conſequutionem fortè Nigronianæ ratiocinationis negas? Quomodo id facias,quæro. Quia, inquis, quod Nigronus factum fuiſſe negat, quia fieri non potuit, ego fieri potuiſſe luculenter doceo. Videamus hoc. Quid negat Nigronus? Potuiſse Caietanum Venetias per id tempus excurrere? Non de hoc quæritur primò, ſed cum Caietano locutum Ignatium, qui eſt quæſtionis titulus. Tu Caſtalde fieri potuiſſe doces, quod Nigronus ſuâ in conſecutione non inficiatur. Concludit enim Caietanum,quippe qui Venetiis non fuit, cum Ignatio colloqui non potuiſse. Quare da mihi paululùm placidas aures,& veri,quod te virum optimum amare

non

non dubito, patientes, conabor tibi falſam hanc opinationem eripere, ne à Logicis paulò acutioribus rideaaris.

In vi à B. Caietani, c. 3. Scribis primò Ignatium Venetiis Caietanum conueniſſe. Nudum hoc tuum figmentum reiicit Nigronus in Aſceticis hac argumentatione: Caietanus Venetiis tum non fuit; neque enim veroſimiliter potuit; Non igitur veroſimilia narras, & quia ſine omni probatione, ac veroſimilitudine narras; falſa dicis. Quâ ſanè argumentatione ad Logicam amuſſim nihil in hac totâ cauſsâ potuit exactum magis excogitari. Tu contrà totâ tuâ Epiſtolâ eâdem in fide aberrans, tuum illud *Potuit* ingeminas: quo ex dicto, ſi quidem contra Nigronum aliquid conficere vis, illud neceſſariò colligere debes: Ergo fuit, & loquutus eſt. Teneris, opinor; neque tamen cauſsam iraſcendi habes; nam & viris magnis, vt prædixi, dicta tuendi amor ſæpe fucum facit, in eóſque laqueos induit; quos ſi quis adductis capitibus adſtringat, tum ſe teneri ſentiunt. Cùm enim validas omnino Nigroni coniecturas, atque rationes eſse non ignorares, iſque alterâ ſuæ propoſitionis parte fieri id veroſimiliter potuiſse inficiatus eſſet; putâſti egregiè te ſatisfacturum, ſi eam quomodocumque infirmares; Quaſi verò Nigronus, aut quiſpiam ſanus ignoraret, nuſquam, & nunquam ex ipsâ rerum naturâ duos hos terminos pugnantes eſse, *Caietanum*, & *Venetias*, vt ſimul alligari non poſsent, ſed quia commodè fieri non potuit, & nulla rei probatio fuerat allata, & multa vndique obſtitiſse, ne fieret, demonſtratum fuit, iure optimo negauit Nigronus. Quare quæ ex Iuriſprudentiæ ſcitis in medium affers, extra cauſsam ſunt.

VIII. *quod euidenter palam fit.*

pag. 42.

IX. *Sacramentorum inſtitutionem nō præſumi, ſed diuina fide credi.*

pag. 43. Quod autem ais: *Aliquorum Sacramentorum inſtitutionem, & Matris Virginis in Cœlum Aſſumptionem, aliàs non probari, quàm traditionibus, & tamen firmiter præſumi* tibi quomodo dicas erit videndum. Mitto de Aſsumptione Magnæ Virginis quærere. Túnc *Sacramentorum*

inſtitutionem præſumi ais? Eáne præſumuntur, quæ diuinâ credimus fide? Quæ eſt iſta loquendi nouitas? An exciderat mente Concilij Tridentini Canon 1. ſeſs. 7. in hæc verba conceptus: *Si quis dixerit Sacramenta nouæ legis à* Iesv Christo *Domino noſtro non eſſe inſtituta, Anathema ſit.* Quod & ab ipſo proximè factum decerni aliis eiuſdem Concilij locis planè euincit ſapientiſſimus Suarius. Hanc tu rem tam certam, atque exploratam ad præſumptionem reuocas? Fidémne ego præſumptionem dicam? Quæ igitur illius firmitas?. Cùm enim non de rerum naturis, ſed de liberis hominum actionibus quæritur, nulla ineluctabilis præſumptio eſt. Sed fac eſſe; fac de cauſarum, effectorumque fœdere, atque colligatione ſermonem eſſe; quis violentiſſimam, vt Iuriſconſulti loqui amant, quæ ab illis ducitur præſumptionem fidei componat? Si fumus aſcendat, ignem eſſe: ſi cui demptum ſit caput, eum diem ſuum obiiſſe: ſi quis Mediolani Kal. Maij ſtipuletur, eum tunc Romæ non eſſe, violentiſſimæ præſumptionis eſſe docent Iuriſconſulti. Verùm aliquid ego longè firmiùs credo, cùm fide diuina credo; quod nemo inficiari audeat? Nullius ergo præſumptionis nomen fidei diuinæ ſuffici poteſt; quod ſi me docueris, ingentiſſimus mihi, & Iuriſconſultus, & Theologus hoc nomine, & omnino magnus eris Apollo; nam me huiuſmodi loquendi formam clam eſſe fateor. Scio te aliquid ex Menochio lib. 1. q. 3. num. 14. comminiſci poſſe, ſed fides, quæ hominibus adiungitur, & quæ Deo habetur, longè diſparantur. Sed vt iſta iam mittamus:

Tom. 3. in 3. P. diſp. 12. ſect. 1.

Menoch. de Præſumpt. lib. 1 q. 3.

X. Cùm Nigrono nihil à Caſtaldo totâ ſuâ in Epiſtolâ probationis allatum eſſet, quod veroſimilitudinem congreſſus Ignatij, & Caietani comprobaret, ſed tantum abſolutam eius potentiam, quam ipſe nuſquam fuerat inficiatus, cuiúſque conſequens factum non eſt, rectiſſimè illi vitioſam argumentationem obiecit. Quod mihi hac interrogatione probandum fuit.

Quas ob res iuſtè Nigronus Caſtaldum reprehendit.

INTERRO

INTERROGATIO SEXTA,

DE CHRONOTAXI.

Anim. IV. *Temporum rationem maximam in Hiſtoriis habendam eſſe ad rerum antiquarum veritatem eruendam, immeritò negare Caſtaldum, eámque iure depopoſciſſe Nigronum, oſtenditur.*

QVÆRO ex te Caſtalde, an quùm Animaduerſioni tuæ IV. titulum faceres, *Temporum momenta non ſubtiliter expendenda; non enim officit, quando res euenit ignorari*, an, inquam, Hiſtoriarum omnium fundamenta eruere, ac veritatis indagationi viam omnem occludere volueris? id quidem ſtrenuè tu agis. I. *Ratio temporum Hiſtoriæ neceſſaria.*

Legeráſne apud M. Tullium, *Rationem rerum* (in Hiſtoriâ) *ordinem deſiderare*? Et Hiſtoriam ab eodem *Teſtem temporum* appellari? Et reprehenſionem Antonij, cùm Ciceroni obiecisſet, eius operâ Pompeium à Cæſaris coniunctione auocatum, iure accuſari, quòd *Non quidem in re totâ, ſed quod eſt maximum, in temporibus errauerit?* II. *Ex M. Tullio, &*

Sciebáſne à Dionyſio Halicarnaſſæo Fabium, ac reliquos Romanarum rerum ſcriptores, vno excepto Piſone, grauiſſimorum errorum poſtulari, quòd neglectâ temporum ratione, fabulas ſæpius quàm Hiſtorias III. *Dionyſio Halicarnaſſeo.*

 condi-

condidiſsent, ac nominatim Valerium illum Antiatem, qui temporum ignoratione deceptus Pythagoræ auditorem Numam fecerit?

IV. *& Baronio,* Recordabaríſne Baronij tuis contraria docentis, quum de Nerone agens, illum eſſe Antichriſtum, Pauli eâ ad Theſſalonicenſes Epiſtolâ probari minimè poſſe contendit, quòd ipſa Claudio Cæſare ſcripta fuerit ab Apoſtolo? Cuius hæc aurea ſunt verba: *Ex quo manifeſtè videas quod ſæpe inculcamus, quantùm conferat exacta in rebus inueſtigandis temporis ratio, ſine quâ interdum labi in portentoſos errores neceſſe ſit.* Probaueráſne eiuſdem iudicium, quo in antiquitate iudicandâ vir ille magnus ſemper vſus eſt acerrimo, quùm ad annum LXXVIII. in hæc ſcriberet verba: *At quoniam quid quo anno geſtum ſit, ex antiquis iiſque veris Eccleſiæ monumentis, certum exploratúmque reddi non datur, conſultius exiſtimamus hos* (annos) *rerum noſtrarum vacuos relinquere?* Tom. 1. anno Chriſti 70. §. 3. Ibid. Tom. 1.

V. *Aliiſque.* Reputaueráſne apud te, ante inuentas Olympiadas tempus fabuloſum dici à Græcis, quia quùm diuinis carerent monumentis, nullis etiam illud diſtinguere notis poterant; ob eámque orbationem fabulis opportuniſſimum fuiſſe iudicabant; quibus ipſas tamen qui veritatis laruam circumdare volunt, temporum membra, & articulos diſtinguunt? Hæc qui conſiderauerit, titulum illum tuum minimè probaturum, pro certo habeo.

Quæro rurſum ex te, Caſtalde, an quùm alios temporum lege teneri velis, eâ te ſolutum putes? quodnam tuum hoc eſt priuilegium? Si enim priuilegio non vteris, iniuriam Conſtantino Caietano facis *Iudicij* tui §. V. eum ad diligentem temporum collationem vocans, probaturus nullum ſupereſſe, quo Carafa inter Caſſinenſes Monachos nomen potuerit profiteri. Quid ſi enim Conſtantinus tuum iſtud tibi reponat, *Temporum momenta non ſubtiliter expendenda; nõ enim officit, quando res euenerit, ignorari?* quid ſi eâdem Anim. IV. p. 36.

te

te accuſatione percellat, quâ tu dicam Nigrono impingis, clamétque te *Tempora moliri & moras?* Quamquam Conſtantinum tuâ illâ temporum partitione non tenes: ab anno enim MDIII. quo Carafam Primicerium Neapoli fuiſſe doces ad annum ſeculi eius VII. quo Theatinus Epiſcopus factus eſt, duos annos habet Conſtantinus, quos conſuendo, atque induendo cucullo ſatis eſſe dicet. Videſne igitur, vel te magiſtro, grauiter à te contra Hiſtoriæ leges peccatum, quùm titulum illum ſcriberes? Sed

Ibid. p. 58.

VI. *Præſertim in dubiis.*

Quæro ampliùs abs te, cur additis tribus verbis totam hanc reprehenſionem non effugeris, poteras enim feciſſe, ſi addidiſſes; *Quùm de re conſtat*; Quùm teſtes de viſu, aut de auditu deponunt, tum de illis viſionibus atque auditionibus, quarum teſtes ſunt, articulos omnes temporis anxiè ac religiosè examinari minùs eſſe neceſſarium iudicibus, ſi me tibi Iuriſconſultiſſimo, & quos allegaſti Doctores, iubes credere, ne contentioſiùs agam, quoniam id extra cauſſam eſt, libenter faciam imperata.

VII. *Cuiuſmodi SS. Laurẽtij & Catharinæ geſta non ſunt.*

Nam alioqui exploratum compertúmque mihi eſt quod magni Iuris Antiſtitites tradunt: quando tempus eſt fundamentum intentionis alicuius, debere præcisè probari & qui ſe tuetur tẽpore, ſiue agat, ſiue excipiat, eidem legi obnoxium eſſe: quâ de totâ controuerſiâ Maſcardum habes, quem conſulas, & à quo diſcas, non eſſe tẽporum rationes floccifaciẽdas, cuius ego præclara reſpõſa, vt tẽporis compendium faciam, hîc lubens diſſimulo. His ita conſtitutis, quæ de Laurentio, & Catharinâ in medium attuliſti, quid tuam hanc fabellam iuuent, non video. Illorum enim res geſtæ à magnis auctoribus traditæ, ac Romanæ Eccleſiæ vel tacitâ adprobatione laudatæ, vel præclaris teſtimoniis confirmatæ & in ſacerdotali precum officio deſcriptæ, ſi quam ex perperam digeſtis temporum notis trahunt difficultatem, non ideo labant; ſed tantis nixæ præſidiis auctorum

Tom. 2. Concl. 824. n. 16.

Anim. IV. p. 37.

ingeniis atque induſtriâ depulſis erroribus, qui temporum diuturnitate irrepſerunt, defendi merentur. Tua narratio à te primùm prolata viro quidem probo, ſed poſt tantum æui nouæ rei auctore parum idoneo, nullis firmata teſtibus (nam Antiſtites de re ipsâ ne verbum quidem) nullius antiquarum membranarum auctoritate (nam quas ex Tabulario Neapolitano ſiue tu, ſiue Grauina laudatis, eæ anno demum huius ſeculi XII. ſcriptæ, atque obſignatæ ſunt) nullâ rerum probabilitate ſuffulta, cur ad temporis, quaſi ad Lydij Hiſtoriarum lapidis probationem non exigatur?

VIII. *Probatur auctoritate Euangeliſtarum.*

Lucas ipſe & Marcus, imò Spiritus ſanctus, quum Chriſti Domini mortem tradunt, quam luce palam obierat, totque teſtes habebat, temporis tamen notas addendas diligentiſſimè cenſuerunt, quamuis diuerſam horas enumerandi rationem vterque ſequutus ſit Euangeliſta. Tu Caſtalde; hac te temporum lege putas eſſe debere abſolutum? In veteris Eccleſiæ Hiſtoriâ, quæ diuinis libris continetur, & anteriorum temporum rationibus conſtituendis ſciſne quantum deſudauerint viri magni, hodiéque deſudent? quòd videant ſcilicet, illis labantibus, Hiſtoricorum non quidem concuti fidem, nam diuino nititur verbo, ſed ei tamen apud homines, quamquàm minùs pios, acutos nihilominùs, de ſuo ſplendore multum decedere? Poterant hi omnes, quùm de tempoporum rationibus lis intentabatur, ſi te magiſtrum audiuiſſent, verbulo eam incidere, atque dirimere. Quid enim expeditius, quàm dicere, *Non officit quando res euenit, ignorari?* Miſeret me illorum ignorationis. Hoc tu dicto Nigrono *os obtruis* (ſic enim loqueris quaſi vnus eſſet *loquentium iniqua) qui tempora molitur, & moras*; quod ego immane aliquod facinus eſſe vereor, ob quod os illi velis obſtruere; nam quæ notio illis ſubſit vocibus, vt qui parùm Latinè ſciam, candidè me neſcire fateor. Quare tuâ bonâ cum veniâ,

IX. *& Interpretum diuinæ Scripturæ.*

Anim. IV. Ibid. p. 8. Pſ. 62.

temporum

temporum rationes ſubducamus, vt intelligant Lectores ex illorum contentione nihil tuæ fabellæ probabilitatis ſupereſſe.

Quæro igitur abs te Caſtalde, in quámnam anni xxxvi. tempeſtatem Caietani Venetam excurſionem coniicias? Quid ais? ex tuis ſcriptis nihil ſanè colligi poteſt; nam mirâ inconſtantiâ in hac totâ temporum ratione verſaris. Sed antequam propiùs agamus, *X. Nullũ tempus Caietani Excurſioni deſignari poteſt,*

Quæro ex te, quamdiu Caietanum Venetiis habiturus ſis? multum enim hoc mea intereſt ſcire. Víſne aliquot menſes ibi fuiſſe? Quomodo ergo, ſi aliquot menſes de duobus auferas annis, verè dicetur, *Totum biennium* Neapoli fuiſſe, ac domum ſtabuli gubernâſſe? Quis ita vnquam loquitur? At id ſecundum docent Hiſtorici veſtri. Non igitur primum verum eſſe poteſt. Paucos aliquos dies? accipio libenter, & ſimilitudo illa tua fulguris coruſcantis, quâ vteris Epiſtolæ tuæ particulâ xvii. id planè conficit: Paucis igitur diebus Venetiis fuit. Age nunc, & de tempore huius excurſionis, quod hominibus prudentibus veroſimile videri poſſit, conſtituamus; nam ſi me tuis dictis credere pro imperio volueris, nec rerum aliquam admirabilitatem attuleris; tum ego nihil credam omnino, *XI. Quē paucis diebus Venetiis fuiſſe dicendũ eſt:* *Carac. p. 154.*

Placétne igitur ſub exitum anni xxxv. Caietanum Venetias proficiſcentem fingere? Placet: Ineunte igitur xxxvi. Neapolim regreditur. Quî ergo cum Ignatio colloqui potuit, qui vel tuâ ipſius coniecturâ ſub initium anni xxxvi. Venetias aduentauit? Scíſne quid negotiorum expediuerit, quid itinerum confecerit, quâ tempeſtate iactatus, quâ valetudine afflictus fuerit per eam hyemen Ignatius? Hæc qui nouerit, eum Venetiis vix ad Kal. Martias habere poterit. *XII. Non exitus anni xxxv.* *In Epiſtolâ ſ. xv.*

Iuuat ſanctiſſimi Patris veſtigia terrâ maríque relegere. Diſceſſit Ignatius Lutetiâ ſub exitum autumni anni xxxv. Loyolam versùs, quod iter ccxxx. leucarum eſt. Ibi beneficio patrij cœli cōualuit; Languebat enim ſtomacho, *XIII. Non initiũ xxxvi.*

ſtomacho, quod profectò vnâ alterâque die non fit. Imò Cardinalis de Monte tribus menſibus hanc commorationem definit. Audiatur in Relatione habitâ in Conſiſtorio ad Pontificem: *Ibique per tres menſes in Hoſpitali Magdalenæ oſtiatim victum emendicans & pauperibus inſeruiens tempus traduxit.* Hæc Cardinalis Relatio mihi ante omnium Hiſtoriarum fidem eſt. Confirmatis vtcumque viribus, mox nouum iter, & quidem pedes ingreditur, Pompeiopolim primùm, quæ Loyolâ diſtat leucis XVII. Tum Almãzanum XV. inde Saguntum, totidem ab illo oppido, Toletum XXIII. inde Valentiam L. iter millia paſſuum omnino MLXXX. quod tantum iter alieniſſimâ anni tempeſtate pedes breui ſanè tẽpore conficere non potuit homo longo ſtudiorum labore, & voluntariâ vitæ auſteritate, ac vix confirmatâ valetudine inualidus. Adde ſingulis in oppidis ſociorum negotia domeſtica tractâſſe, & res ita compoſuiſſe, ne quid illis in ſuſcepto conſilio ab eâ parte pararetur incommodi. Quantum, rogo te, Caſtalde, hæc itinera, hæc negotia temporis abſtuliſſe, æquum videtur. Age, iam tempeſtate iactatus longâ, & difficili nauigatione vſus, Genuam tenet; inde Bononiam digreſſus per Apennini tramites errabundus vagatur: Bononiæ æger in Hiſpanorum hoſpitio decumbit ac recreatur. Hæccine tot viarum incommoda totam non ſibi auferant hyemem? Non igitur per eam Venetiis Ignatius venit; Nec tu illam totam ibi Caietanum detines, quem raptim fulguris inſtar, eo vſque Neapoli emicuiſſe contendis. Tota igitur hyeme depulſus, ad XXXVI. anni ver te iam conferas. Quid? inito vere excurrit Caietanus? tum nimirum, cùm eum domo abeſſe minimè oportuit, ſanctiori nimirùm anni tempore, quo vel ſi abfuiſſet, illum reuerti par fuerat, vt diuina, in tantâ ſodalium paucitate, ſolemniùs celebrarentur. Sed & ille in ſimilitudinem fulguris coruſcantis regredi poterat.

XIV. Neque potes in æſtatem iam ineuntem iter iſtud conijcere;

In vitâ Caietani cap 3.

coniicere; nam adfuiſſe Caietanum oportuit, cùm ad D.Nicolai exceptum hoſpitio Ignatium ſcribis, quod hoſpitium ſi fuit,breue admodum fuit:ergo verno tempore ibi fuit Caietanus, quem hyeme profectum dicere,breuitas commorationis; vere, ratio rerum non patitur. Sed tu Caſtalde omnia dicturus es, vt fuiſſe dicas;cùm enim ab vnâ anni tempeſtate depelleris,ad aliam migras. Scripſeras Epiſtolæ particulâ XIII. *Potuit igitur B.Caietanus, vel ſub finem anni trigeſimi quinti, vel ſub initium trigeſimi ſexti Venetias petere, rebúſq; cum ſociis cōpoſitis transfretato Adriatico,vti ſolebat,* (qui ſcilicet tribus,antequam hæc facta finguntur,annis Neapolitanam Profectionem longinquam, & difficilem arbitrabatur;vt loquitur Clemens VII. ſanè verbum illud *ſolebat* conſuetudinem dicit, quæ vnius actionis proles non eſt, ſed tibi hac admirabili abuſione vti commodum fuit) *Neapolim iterum redire, Romam poſt Neapolitana negotia expedita profecturus.* Quænam negotia hîc comminiſceris,Caſtalde, oblitus eiuſdem Epiſtolæ particulâ VIII. te ſcribere, teſtibus Tuſo & Caracciolo, decem menſes Neapoli otioſum deſediſſe Caietanum,quod ego otium à negotiis interpretari tecum velim, ne in virum inclytum, qui in virtutum exercitatione nunquam feriaretur, peccemus; ais enim: *Menſes decem ab initio anni 36.ad extremos Octobris dies excurrunt,in quibus cum Caracciolo & Tuſo teſtibus nihil egerit Neapoli,*&c. quæ eſt iſta ſcribendi inconſtantia, quâ virum hunc ſanctiſſimum pro arbitratu quaſi cerea eſſet Hiſtoriæ tuæ fides, fingis ac refingis? Cùm eo tibi vacuo opus eſt, nihil Neapoli habuiſſe ais, quod ageret;rurſum quùm in rem tuam eſt, negotialem eius facis commorationem. Quis huic tam fingi facili credat Hiſtoriæ? Nō ego,qui ſcio veritatem ſibi perpetuò conſtare, nec illi vllum cum Proteo eſſe commercium. Sed ad id, quod agebamus, reuertatur oratio. Non igitur ineunte vere Venetias abiit Caietanus. Et quando igitur? Per æſtatem,aut eius ſaltem initio.

Non eſtas,

XV. *Nã Neapoli fuit.*

initio. Probè. Et quanto illum tempore ibi habere vis? Paucis iam diebus habendum conuenimus. Ergo ſummis caloribus regreditur. Primùm hoc minùs probabiliter dicitur, quamuis enim iubente Pontifice hoc tribus antè annis feciſſet, tunc eius rei cauſſam habuit, coloniæ ſcilicet deducendæ imperium, nunc nulla, ne probabilis quidem, excogitata eſt.

XVI. *Ignatiũ ſtatim allici nõ potuiſſe oſtenditur.*

Deinde ſi paucis omnino diebus fuit, cui perſuaſurum te ſperas Caſtalde Ignatium tam breui conſuetudine illectum adeò fuiſſe, vt ſtatim & vetera conſilia exuere, & nondum exploratum vitæ genus amplecti non modò cogitaret, ſed planè oblitus fidei, & ſociorum, deliberaret? Legi in antiquo MS. codice, qui noſtro Romano ſeruatur in tabulario, in quo de Ignatij virtutibus ac geſtis Hiſpanico ſermone multa per Satyram congeſta ſunt, illius admirabilis conſtantiæ eam afferri rationem, quòd rerum omnium momenta diutiſſimè penſitaret, ac lentè omnino moroſéque decerneret; Lentis enim deliberationibus minimè pœnitenda imponuntur conſilia. Ignatiúſne pauciſſimis diebus, de re omnium grauiſſimâ, de ſuſcipiendo vitæ genere, ſtatuiſſet, cui de ſacrarij domus Profeſſæ paupertate, re longè minore, XL. ipſos dies aſſiduâ prece, multôque diuino lumine nobilitatos, ſola abſtulit deliberatio? An fortè dicturus es, per otium totâ illa propemodum æſtate Ignatium cum Caietano agere potuiſſe, æſtiuauit enim hic Venetiis per aliquot menſes? Id certè à te dici non poteſt, nam Neapoli decem mẽſes otioſũ fuiſſe tradis ex Tufo & Caracciolo. Quocumque te vertis, Caſtalde, hîc teneris. Quid enim dicturus es? Plurimâ demum conſuetudine bene exploratâ Caietani, atque Ordinis ſanctimoniâ, eius ingrediendi in mentem impulſum fuiſſe? Iam Caietanus diutiùs Neapoli aberit, quàm vt Caraccioli, & Tufi, & tuum ipſius dictum tueri poſſis, qui vis *Decem menſes Neapoli nihil egiſſe*, quod de Caietano dici non poteſt, ſi ex illis duos tréſve Venetiis fuit. In Epiſtolâ par tic. VIII.

XVII. Tum ſi per æſtatem hæc acta ſunt, iam in Ignatium

exortæ incommodæ ſuſpiciones, iam Carafa, vt erat acer, & vehemens, ſuſpectum habebat, iam res ad Nuntium delata. Quis verò ſanæ mentis credat, in tantâ procellâ Ignatium auſum fuiſſe Ordinem petere, in quo penès ipſum etiam Carafam ſumma rerum erat, quem ſibi non ignorabat eſſe infenſum? Sed tu Chronologiæ admirabilis Magiſter iſtas noſtras ratiocinationes, ac leuiſſimas coniecturas facili manu diruis, earúmque vim omnem elidis. Operæpretium eſt te ipſum audire Epiſtolæ tuæ part.xv. *Igitur ante hunc menſem* (Octobrem) *ſuſpicio de Ignatij fide exorta eſt, eius vitæ probitas examinata, ac demum Ignatius ad Carafæ conſuetudinem admiſſus: quæ omnia paucis diebus abſolui nequaquam potuerunt. Præſertim cùm ad illuſtriſſimum virum Hieronymum Verallum Apoſtolicum Nuncium cauſſa delata fuerit, teſtes ſint accerſiti, mores Ignatij examinati probatíque, ac demum de his, quæ ad fidem pertinent, ſit conquiſitum, quæ non tam citò abſoluuntur, vt Nigronus fortaſſe ſuadere conatur.* Quaſi verò Nigronus neſciret Ignatium ſequenti anno XXXVII. Venetiis abiiſſe, aut ab Ignatij abſentiâ narrationis tuæ fidem eleuaret, quam à Caietani longinquitate fabuloſitatis arguebat. Verùm nihil ego iam de Nigrono reſpondeo; Sed aio tuis hiſce verbis planè te irretiri.

Nec hoſpitem Carafæ fuiſſe per æſtatem.

XVIII.

Et aliàs nõ niſi breuiſſimus hoſpes fuit.

Quæro enim ex te, an ante incommodas ſuſpiciones Varalli ſententiâ iam profligatas, ad Carafæ conſuetudinem admiſſus fuerit Ignatius? Omninò, inquis, ita tamen vt tota inquiſitio, quò Ignatij probitas palàm fieret, priùs abſoluta fuerit, quod pluribus menſibus factum vix fuit. Tamdiu ergo Caietanum fulgur illud tuum coruſcans, Venetiis detinebis? Sed illud hîc longè eſt admirabilius, & tuorũ dictorum conſequentiſſimum, Ignatij ad D.Nicolai hoſpitâlem commorationem perbreuem admodum fuiſſe. Neque enim probabile eſt hominem, quem, vt tu ipſe in Caietani vitâ tradis, ingenitæ nobilitatis, & plurimæ ſanctimoniæ mores commendâbant, cum Carafa totius domus

In vitâ Caietani cap.3.

hoſpitalis, vel Præſide, vel Patre, vel certè ſodalium ſpectatiſſimo conſuetudinem non habuiſſe, ſi diuturnus hoſpes fuiſſet. Neque erat humanitatis Carafæ hominem hoſpitem, morum probitate inſignem, nullâ adhuc obortâ errorum ſuſpicione, ſui Inſtituti admiratorem, amatorem, candidatum, à conſuetudine repuliſſe, aut certè neglexiſſe.

XIX. *neque à Carafa in conſuetudinem ſtatim admiſſus,* Non igitur diuturnum hoſpitium fuit; neque hoſpitem, qui apud aliquos malè de fide audiret, diutiùs domi tolerâſſet Carafa, vir animi in huiuſmodi rebus concitatiſſimi. Quomodo igitur tam breui hoſpitio illectus Ignatius, rerum omnium lentus olim examinator, captus eſt?

XX. *poſt verò profligatas calumnias* At enim loco paulò ante laudato Epiſtolæ meæ iam diuinaui Ignatium nonniſi poſt pronunciatam à Verallo ſententiam, Carafæ conſuetudine fuiſſe potitum. Tempori mones, & ego hanc tuam diuinationem tuo ipſius, ſeu oraculo, ſeu chirographo in vitâ Pauli IV. cap. 3. confirmatam memini, vbi poſt narratum Ignatij Venetias aduentum, & ſuſpiciones ex eo ortas, quod homo nondum ſacris initiatus, exercitationibus animos excoleret, ſcripſiſti in hæc verba, quæ ego ſummâ fide Latinè reddam: *Hæ ſuſpiciones ad Nuncium ſuæ Sanctitatis Hieronymum Verallum, poſtea Cardinalem, & ad noſtrum Epiſcopum Theatinum Io. Petrum Carafam, quippe cui plurimum in his negotiis poteſtatis à Pontifice tributum erat, cùm delatæ eſſent; viros hos duos ardentiſſimi Zeli ſuſpenſos ac perplexos reddidère. Verùm cùm Ignatius intimè vt Nuncio, ſic Epiſcopo ſe manifeſtâſſet ab vno abſolutus omni ſuſpicione fuit, ab alio ſapiùs charitatiuè in propriâ, quamuis paupere domo exceptus; factúmque eſt (agnoſceres bonum quæſtorem nummum non admittere, niſi ſimbellâ & Lydio examinatum) vt ſic probatum & carum haberet, & valore legitimo expenderet.*

XXI. *minimè admitti potuit.* Si hæc pro tuis agnoſcis, iam tuis te verbis irretiſti. Quid enim? an non omni ſuſpicione liberatum Carafa Ignatium domi excepit? at liberatus non eſt à

Nuntio,

Nuncio,niſi proximo anno XXXVII.Idibus Octobris latâ ſententiâ,cuius autographum Romano habemus in tabulario. Verùm Carafa Octobri menſe anni ſuperioris Romam vocatus, Venetiis dudum antea receſſerat, neque vnquam eò rediiſſe ampliùs legitur. Quî ergo Ignatius in familiaritatem Carafæ poſt illa omnia admiſſus eſt?Quando illius hoſpes? quanquam nec tu hoſpitem fuiſſe dicis, ſed *ſæpiùs domi caritatiuè exceptum*: quod vocantis ad prandium, aut cœnam eſt. Cur enim tam ſæpè hoſpitium mutaret,ac repeteret ineptiſſimâ leuitate? Quando ergo hoſpes? Cùm primùm aduenit? Viſne hoc?Rogo, quamdiu hoſpes? Pluſculis aliquot diebus? Quomodo igitur Carafæ ignotus? Pauciſſimis? Quomodo tam citò captus, & Caietanus ibi tam ſubitò adfuit?

Et, ſi Caietanus diuinitùs dato reſponſo ſciebat Ignatium Deo carum,nouíque Ordinis parentem futurum, cur non de hoc ipſo docuit Carafam, vt eo æquiore vteretur Ignatius? Quod officium boni viri erga amicum, atque vt tu contendis, etiam diſcipulum omnino fuit, cui defuiſſe Caietanum virum charitatis diligentiſſimum non ſine iniuriâ crederem. Neque hinc euades,ſi cum Caietano ſtatim ab Ignatianâ repulsâ Venetiis abeunte fugias, inſiſtam enim veſtigiis; nam hominem hoſpitem, in quo tanta latebat ſanctitas, Carafæ à Caietano commendatum oportuit,vt qui, niſi aliter viſum eſſet Deo, Ordinis eſſet candidatus. I nunc Caſtalde, & minitare non ſemel, editurum te etiam colloquium Ignatij cum Carafâ, quod in vagina ſcilicet tabularij Neapolitani habes reconditum. Sed vereor,ne eiuſdem,ac Epiſcoporum teſtimonia, ætatis ſit.Id tamen vt feceris, tum ego te de tempore interrogabo, nam colloqui poſt depulſas ſuſpiciones, probatámque Ignatij fidem, vt iam vici,non potuerunt; ſiquidem Carafa Venetiis tum,vt dixi,iam diſceſſerat.

Quod ſi colloquium illud arcanum habitum fuit

XXII. *& aliequi teſtimonio Caietani cõmendari eidem debuiſſet.*

In Præfat. p. 4. & Anim. XI. pag. 102.

 ante

XXIII. *Ochini deprehenſio à Caietano facta minùs conuenit cū Hiſtoria Capuccinorum Bouerij;* ante motam eam tempeſtatem, quod tu non vis, tum ruit omne de Caietani profectione commentum; nam ſuſpiciones contra Ignatium ſatis maturè obortæ ſunt, vt primùm ille animarum quæſtum facere cœpit, quo tempore Neapoli Caietanus habetur, deprehendendis Ochini erroribus intentus, nam quòd demum in anguſtias à Nigrono redactus, ais, concionatum diutiſſimè Neapoli fuiſſe hominem impium, quid te iuuet, non video. Et diuinare ſi cuique licet, momēto vates euadam. Res planè mira eſt, de his Neapolitanis Ochini concionibus nullam à Zacharia Bouerio mentionem fieri. Immò eodem Bouerio teſte, ante ſeculi annum XLI. ab omni hæreticâ labe, quam poſt habita Neapoli Ordinis comitia hauſit à Valdeſio, immunis omnino fuit. Quæ ſi verè narrantur, pleraque à te, Caſtalde, tuíſque de Caietani in hæretico detegendo primùm anno XXXVI. mox & XXXIX. ad Carafam iam Cardinalem deferendo diligentiâ traduntur, profectò non modò labare, ſed euerti quoque omnino palàm eſt. In Epiſtolà §. 15. Anim. III p. 32 & 33.

XXIV. *non enim ante XLI. Ochinus hæreſis ſuſpectus.* Sic enim ille ad annum ſuperioris ſeculi XLI. ſcribit: *Illud tamen omnino certum eſt, Senenſem* (nēpe Bernardinū Ochinum) *hactenus nullum hæretici hominis ſignum voce, aut ſcripto prodidiſſe*; & infrà narrat, cum eo anno XLI. cùm poſt comitia iam Generalis Neapoli ſubſtitiſſet, famâ Valdeſij commotum, *vix prima cum illo colloquia habuiſſe, cùm eum cordatum virum, & multarum rerum peritiâ ornatum deprehendiſſet, eo familiarius vti cœpiſſe, denique familiaritatem exercuiſſe, vt illum ſibi amiciſſimum comparauerit.* Quamquam verò, cur Bouerio in Ochinianâ hiſtoriâ ſummâ fide, ac diligentiâ verſanti non credam, & tibi potiùs fidem habeam, cauſſæ mihi nullæ ſint; non ego tamen viris ſanctis ornamenta detractum eo; & mea tueri, non aliena conuellere propoſitum habeo; at ſi exemplo tuo vti vellem, quam hîc tibi litem intentare poſſem, ſatis, opinor, intelligis.

Verùm

Verùm huius diſcordiæ, quæ vtpote inextricabilibus temporum ambagibus inuoluta,non facilè pacari poteſt, componendæ arbitrium mihi nullum ſumo. Illud mihi certo certius eſt, non niſi exacto vere anni xxxvi. Ochinum Neapoli conciones habere potuiſſe; nam adulto iam vere Capucinorum comitia componendis Ludouici Foroſemproniani turbis, iubente Pontifice Romæ habita ſunt, in quibus cùm adeſſe quàm plurimos voluerit Pontifex, quis dubitet, reliquos inter adfuiſſe Ochinum tanti tunc nominis,quíque proximis Comitiis Generalis factus eſt? Non igitur ſtatim à verno ieiunio conciones habere potuit, ac non niſi,vt celerrimè Neapolim euolauerit,ineunte Maio, nam menſe Aprili habita ſunt turbulentiſſima illa comitia.Non igitur verum, quod tu Caſtalde, fieri potuiſſe diuinas.

Quarum rerum omnium conſequens eſt, non niſi extremo Maio,vel ineunte Iunio Caietanum poſt deprehenſum Ochinum Venetias excurriſſe.Quæ ſi tibi anni tempeſtas initium anni, quo ire potuiſſe tradis in Epiſtolâ §.15.videtur poſſe dici; ego nunquam non aliquid à te admirabile diſcere me vehementer lætor; Potes libellum aliquem de Doctrinâ temporum cum Scaligero,aut Petauio concinnare;nam & modò anni caput exeunti Maio neceſſariò affigere debes, & Animad.XII.exeuntem inter autumnum,& finem anni contradictionem inuenturus es. Quæ præclara tẽporum ratio in principio ac fine anni conſtituendo à te ſolerter excogitata, omnes iſtos Chronologiæ magiſtros,qui *tempora moliuntur, & moras*, quod & Nigronus fecit,fungos eſſe conuincit.Sed age; iuerit Venetias Caietanus exeunte Maio: nulla probabilitas eſt, cum eo tam familiariter congreſſum Ignatium fuiſſe; neque enim ille ampliùs hoſpitio ad D.Nicolai vtebatur,& obortæ iam erant ſuſpiciones incommodiſſimæ, & ob eas maximè iam infenſior Carafa, qui non niſi probatâ Ignatij innocentiâ, quæ longior res fuit, eidem,

XXV. *Noua Caſtaldi ratio Chronologia.*

Anim. IV.p.38.

eidem,ſi tibi credimus,ita placari potuit,vt ad familiarem conſuetudinem admitteret. Ob quæ omnia diutiſſimè Venetiis Caietanum retinere eſt neceſſe,quod tu minimè vis.

XXV. *Qui ex eâ planè conuincitur à Nigrono.* Quare quum temporum ratio, ſapientum iudicio, in eruendâ veteris Hiſtoriæ veritate ſit habenda,quod tu Caſtalde Animad.tuâ IV. negas;& Caietani excurſio Veneta in nullam anni XXXVI. tempeſtatem ſine maximis incommodis coniici poſſit;reliquum eſt, vt probabiliſſimum ſit,nullam omnino fuiſſe; præſertim quum à nullo omninò veterum Hiſtoricorum tradita ſit;contrà verò commoratio Neapolitana tum à Caracciolo, & Tufo, tum ab ipſomet te,Caſtalde, confirmetur. Ideóque quidquid abs te de eâ dicitur, nobilis fabulæ vaniſſimum eſſe fundamentum, quod mihi hac Interrogatione fuerat demonſtrandum.

INTERRO-

INTERROGATIO SEPTIMA,

DE LONGINQVITATE LOCORVM.

Coniecturam, quâ Nigronus Ignatij cum Caietano colloquium reiecit, à diſtantiâ locorum validiſſimam eſſe, immeritò à Caſtaldo negari.

QVONIAM in coniecturali genere cauſſæ verſamur, quum à te nulli teſtes non modò facti ipſius, ſed nec famæ quidem dati ſint, probabilitatibus non apodicticis, ac demonſtrantibus rationibus ius agendi nobis eſſe, eámque veritatis eruendæ vnicam in antiquarum rerum nouis narrationibus viam ſupereſſe Interrogatione III. demonſtrauerimus;

Anim. III p. 34. Quæro ex te, Caſtalde, quo demum ore ridiculum Nigronum appelles, quòd aſſeruit Caietanum, *Quia ſenex erat iter habere non potuiſſe.* Hîc tuam fidem appello Caſtalde. Hoccine Nigronus. Vbi? quâ diſſertationis particulâ? Tam inepti dicti, virum, quem nec tu, nec alius quiſquam te illi offenſior, acutum, doctum, & eruditum negabit, ſine obſignatis tabulis accuſare hominis minùs amici, vt leuiſſimè dicam, ſuſpicionem mouere poſſit. Quid tu, inquies, iſthæc? an non ego disertè locum adnotaui §. 11. num. 37? Ob idipſum te hîc accuſo, Caſtalde: lege locum illum Nigronianæ

I. Nigronus per falſam accuſationē ridiculus dicitur à Caſtaldo;

diſſertationis, ſi vel ſententiâ, vel verbo id Nigronus dixit, impudens ego ſum, qui pernego; ſi non dixit, vide quomodo fidei, famæque tuæ conſulas, qui affirmas. Cùm enim tu Epiſtolæ tuæ particulâ XI. profectionem Caietani Neapoli Venetias Ignatianis itineribus è Galliâ in Belgium, & Angliam probabilem facere conatus eſses; excepit Nigronus in hæc verba: *Nihil proficit* (Caſtaldus) *ob magnam diuerſitatem factorum, & perſonarum. B. Caietanus cœnobio gubernando adſtrictus: S. Ignatius liber, & ſui iuris: Ille ſenior; hic iuuenis; De illo ſcriptores*, &c. Quantum hæc Nigroniana iudicij, ac veriſſimæ plena coniecturæ ab illis perridiculis, quæ illi affingis, diſtant, Caſtalde? An non quærebatur, vtrùm probabilis ea eſset profectio? Quid ergo tibi credam de rebus antiquis, quarum ob temporum longinquitatem inuoluta tenebris veritas eſt, tam confidenter narranti, qui in dictis aduerſarij, quorum prolatis tabulis teneri potes, tam incurioſè agis? Verùm vt intelligas, quàm iure improbabilitatem hanc adduxerit Nigronus,

II. *Qui ſuas peregrinationes enumerans nihil facit.* Quæro ex te, an iter illud Venetiis Neapolim, aut Neapoli Venetias expeditum ac facile fuiſse putes Caietano anno ſeculi XXXVI? Quidni, inquis? Excurrebat ille promptiſſimè quocumque illum Reipublicæ vtilitas euocabat, *In ſimilitudinem fulminis coruſcantis.* Epiſt. § VI. At ego iter illud veſtris hominibus valde formidoloſum fuiſse aſsero, ác proinde non niſi ſuperiori accepto oraculo tentatum. Nugæ, inquis: Ego enim poſt centum annos ab illâ Caietani excurſione *anno ſeculi* XXVI. *Arimini Præpoſitus æſtiuis caloribus Venetiis affui, menſeque Februarij* 1627. *Romam petij, menſe Martij Neapolim profeſſus ſum, ibique hebdomadâ ſanctâ perſtiti. Poſt ſolemnitates Paſchales Romæ Generali Capitulo interfui: eo abſoluto, Neapolim iterum profectus ſum, poſt aliquot dies denuò Romam veni, ſic poſcentibus grauiſſimis meæ Religionis negotiis.* Et paulò antè: *His diebus non ſemel Neapoli profectus ſum, atque terreſter iter peregi viſitator Galliæ Ciſalpinæ,* Anim. III. p. 34.

pinæ, Romæ ſubſtiti die feſto ſancti Ioannis Baptiſtæ: poſt feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli trigeſima die Iunij Româ diſceſsi: 4. die Iunij perueni Florentiam: die 28. Mediolanum: 16. Iulij perrexi Ianuam. Tum incomparabili Logicâ concludis: *Ergo cedendum eſt veritati, nec talia ſubterfugia quærenda.*

Io Pacifici Certaminis Præfatione pag 7.

Gratulor tibi, vires laboribus religioſis viarum ſuffeciſse, etiam recenti à morbo, ex quo recreatum te ad Nigronum confutandum, *calamo accinctum tuo* te prodiiſse tradis, vt iiſdem diebus, & opus grande ſcribere, & per Italiam curſare poſses, vtque eas vires longæua ſeruet ſenectus, ex animi mei ſententiâ voueo: tum tibi poſteritatis totius nomine gratias ago, quod illi præclaros tuos labores latere noluiſti, ex quibus diſcent ſeri nepotes iuſsa maiorum capeſsere, nullâ tempeſtatum incommodarum excuſatione: ibis, & tu in exempla. Sed quàm ad rem hoc ſit, paulò poſt videro: Interim aio, iter illud Caietano, Carafæ, cæteriſque Ordinis tui principibus, ac Fundatoribus, qui Venetiis agebant, valde fuiſse formidoloſum.

III. *Nam iter Venetiis Neapolim vſque Caietano longinquum, ac difficile olim viſum.*

Odioſus inquies, diuinator es, ac fabulator otioſus: quem teſtem dicti habes? Immò teſtes, eóſque locupletiſſimos; quos? minimè omnium ſuſpectos, quorum tu ſenſus, vt oracula, debeas venerari. Quos tandem? Ioannem Petrum Carafam, & Caietanum ipſum, de quo quærimus, tum ſocios omnes, quibus iter illud ingredi ob longinquitatem, ac difficultatem nimis formidoloſum fuit. Quâ tandem viâ id reſcîſti? Quem tui dicti auctorem nuncupas? Iure poſcis; nam in antiquis verſamur, de quibus pudor ſit, ſine teſte loqui. At mihi, quæ de Caietano & Carafâ narro, Pontifex dixit: & is, cuius nomini tota veſtra familia vt confirmatori tantum debet, vt fidem ei abrogare, non modò ob ſupremæ dignitatis reuerentiam, verùm etiam eiuſdem in vos amoris, ac beneuolentiæ reputatione non debeas: Meminiſtíne, Caſtalde, litterarum, quas Clemens VII. anno Pontificatus x. ad Carafam, Thie-

næum ſociôſque Venetiis agitantes Bononiæ dedit? Eas ſuam in Hiſtoriam Tufus inſeruit cap.4. Recitentur: *Venerabilis Frater, & dilecti filij, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis nuper feciſtis, vos per hoc quadriennium* (recenſet Neapolitanorum poſtulata, de quibus ipſi Pontificem docuerant, atque conſuluerant; tum pergit, *Vôſque itineris longinquitate atque difficultate deterritos*, &c. Rurſum paulò infrà: *Illinc tanto vos itineri credere, tanto longè poſita loca recipere, & quod maius eſt, tantam opinionem, expectationémque ſuſtinere audax nimium. & ſupra vires veſtras vobis eſſe videatur.* Audin' Caſtalde? de quonam itinere loquitur Pontifex? Indicóne, an Æthiopico? Venetiis Neapolim peregrinandum erat, & tamen itineris *longinquitas*, *& difficultas* adeò Caietanum deterrebat, ſociôſque, vt quum poſt diuinum auxilium aſſiduis orationibus inuocatum, quoniam, vt ſuprà dixerat, *audax nimium, & ſupra vires illis videbatur*, hærentéſque in ancipiti, *nihil omninò ſtatuerent, nec quod petentibus reſponſum darent, inuenire poſſent: Ad nos tandem*, inquit Clemens, *confugiendum putâſtis*, &c. Vbi ſunt, Caſtalde, tua illa fulgura coruſcantia? Vidéſne quantæ molis putauerint Patres veſtri Venetiis Neapolim proficiſci? tam longo, & difficili ſe itineri committere? tam longinqua loca ſuſcipere? vt quamuis quadriennio toto ab amicis euocati, ac demum à Ciuitate inuitati, propoſitôque animorum bono, ſe itineri credere non auderent, niſi Chriſti Vicario conſulto; quod profectò de re leui, ac facili ſe non feciſſe, ipſi teſtantur, ſed de eo negotio, quod ipſi, quamuis multis precibus conſulto Deo, ſatis nequirent expedire? Quamquam & Tufus ipſe, vt famam ſanctimoniæ longè latéque ad remotiora & lõginqua diditam confirmet, Neapolim vſque perueniſſe tradit. Hiſt.c.4. Ridiculúſne igitur tibi Nigronus, qui Ignatij hominis iuuenis, & longinquis peregrinationibus aſſueti, atque Caietani iam ſenis; & Venetiis de Neapolitanâ profectione cum ſociis trepidantis, non eandem rationem

tionem eſſe dixit?Ridiculáne coniectura,quam à difficultate itineris duxit,in Caietano poſt triennium iam ſeſſiore? Ridiculúmne fuit adnotâſſe geminam eodem anno Romanam profectionem, vt profectò Veneta nihil omnino habeat probabilitatis?

Anim. III.p 34. Quid verò tibi venit in mentem, enumeratâ tuâ primâ illâ peregrinatione,triumphum canere,non video: Age Caſtalde; Peregrinatus es paucis menſibus per Galliam Ciſalpinam.Quid tum inde? Peregrinari ergo potuit Caietanus Neapoli Venetias. Quid poſtea?Perge porrò.Ergo peregrinatus eſt:Id verò ridiculum eſt.Ergo peregrinatum fuiſſe probabile eſt:id verò iterum ridiculum eſt. Atqui Nigroni coniecturas hoc tuo exemplo vt conuellas, alterutrum tibi deducendum eſt. Nam ſi potuiſſe proficiſci ſolùm dicere vís; nihil neque contra Nigronum, neque pro cauſsâ dicis. Si enim Nigronum petis,aërem verberas; nuſquam enim omnino,nuſquam ille negauit fieri poſſe. An tam erat bardus, vt neſciret nullam rei eſſe repugnantiam? an neſciebat potuiſſe ab Angelo virum ſanctum capillo ſuſpenſum, ſi ibi aliquis Daniel fuiſſet,breui momento,in impetu ſpiritus deportari, rurſúmque Neapolim reportari, vt eâdem die vtrâque in Ciuitate videretur? Si probabilem illam Caietani excurſionẽ tuâ te peregrinatione reddere te poſſe putas, Age Logicorum more rem vrge. Egó, vrgentibus Religionis meæ negotiis, Galliæ Ciſalpinæ Viſitator per Italiam cucurri; ergo: quid?Probabile eſt,Caietanum Venetias excurriſſe. Vide, ne te pueri poſticâ ſannâ illudant. At iniuriam facis. Addere debuiſti conſequentiæ,expoſcentibus negotiis:quibus?ſi hæc probaueris,aliquid dices. Verùm cùm negotia fuiſſe probes ex profectione, Epiſtolæ § 10. quæ tua ratio eſt,à negotiis profectioni probabilitatem quærere?

IV. Nec excurſionibus Caſtaldianis perſuadetur.

V. Cùm Caietano excurrendi cauſſæ non fuerint.

Quæro iam de negotiis,quænam tandem fuerunt? Neſcio,inquis,ſed fuiſſe non dubito. Cur?quia Venetias negotiorum cauſsâ excurriſſe, me dicere memini.

In Epiſtolâ §. 10.

Nam naſcentis familiæ commoda parens optimus moderari profectò (hoc enim tibi valet vox illa *fortaſſe*, vt pluribus oſtendere conaris Animadu. VI.) *non poterat, niſi tribus aliis ſociis Venetam Ciuitatem excolentibus ad conſilium vocatis*; quod etiam Animad. XXII. his verbis repetis : *Nam charitas eum Venetias vſque perduxit ad ſuorum ſolatium, conſilium, leuamen*, &c. Priùs, quàm hîc aliud agam, teneo hîc te maniſeſtiſſimæ contradictionis, quâ tota hæc tua ratio eradicatur. Duo aſſeris, *Parentem optimum naſcentis familiæ commoda moderatum fuiſſe* : hoc primum eſt; Alterum; *ea commoda procurare non potuiſſe, niſi tribus ſociis in conſilium euocatis* quod profectò Superioris eſt : Nam Conſulis eſt vocare Senatum, & Prælati capitulum cogere. Quid ais ? Itane eſt? Ipſiſſima veritas; hæc enim paſtoralis ſollicitudo Caietanum Venetias deduxit : optimè : Quî ergo ſcribis Animad. XI. *Ad hunc* (Bonifacium) *ſpectabat cum reliquis ſociis Ordinem regere; Primatus quippe tribuebatur Præpoſito domus Capitularis, quamuis omnes ſimul omnia diſponebant.* Ergo ad eum pertinebat ſocios in conſilium vocare. Nam hoc Ducis etiam in optimatum Republicâ munus eſt; non igitur ad Caietanum. Sed fraudulenter agis, inquies; nonne diſertè Caracciolus à me laudatus dicit : *Penes Carafam, & Caietanum ſummam rerum fuiſſe?* Audio; ſed non moueor. Quamquam ſumma virorum illorum eſſet auctoritas, atque in his præcipuæ opes Reipublicæ ſitæ; non ideò tamen, vel te ipſo teſte, gubernabant. Nam neque Carafa tunc Ordinem gubernabat, neque Thienæus, vt ex actibus Capitulorum generalium liquet. Ergo Caietanus non gubernabat. Concedis? Quî ergo, *Commoda naſcentis familiæ moderabatur*? Conſulere publicis commodis, ac ſtudere, illa procurare omnes poſſumus; moderari, præſidum, atque Prælatorum eſt. Non gubernabat? Quî ergo concilium

Margin notes: pag. 47. — p. 173. — VI. *Qui Ordini non moderabatur.* — pag 99. — ibid.

cilium ſociorum coacturus, Venetias proficiſcebatur? Sed vt de negotiis agamus, eorum tota tibi negotiorum coniectura ex profectione oritur; rurſum profectio à negotiis ducitur. Quid iam conſequens ſit, non ego dicam; malo à te intelligi, quàm à me explicari.

VII. *Mira petitio Principij.*

Quæro rurſum, quódnam negotium in tam puſillâ familiâ grauius poſſit excogitari, quàm illud ante tres annos agitatum de nouâ domo recipiendâ, ob quod tamen iter illud horribile, atque pertimeſcendum Patres illi, niſi conſulto Pontifice, ſuſcipere auſi non ſunt? nullum certè: quis ergo credat, Caietanum tam promptum excurriſſe? Sed quidnam tandem rei fuit? Mira planè res; nulla cauſſa affertur, nulla in ſpeciem ſaltem fingitur coniectura: ſilent omnes Hiſtorici veſtri: negotiorum, quæ Caietanum Venetias euocauerint, in antiquis aduerſariis, tabulíſque (niſi tu tamen aliquid quartâ demum actione prolaturus es) veſtigium inuenitur nullum, & tamen fuiſſe, me iubes credere. Quodnam hoc eſt tuum pluſquam Pythagoricum imperium? Non pareo, non credo. Túne mihi aſſerenti non credis? Pace tuâ, Caſtalde, non credo, abnuo; non enim in tuâ, ſed in veritatis verba iuraui. Repetamus dicta, probationéſque tuas, vt res clariùs teneri poſſit. Aio, inquis, Ignatium Venetiis anno ſuperioris ſeculi XXXVI. per æſtatem *à Caietano*, neſcio quid arcano in colloquio petiiſſe, ac repulſam tuliſſe. Ego verò id veroſimile eſſe pernego, quia viri ſancti ſimul Venetiis non fuerunt; Neapoli enim tum Caietanus agitabat. At eum excurriſſe Venetias dico; potuit enim. Nego id veroſimile eſſe, factum eſſe; nihil enim ibi habebat, quod ageret Caietanus. At negotiorum cauſsâ profectus eſt. Nego vlla fuiſſe negotia. At ille profectus eſt: non igitur nullis negotiis profectus eſt. Hæc tua omnino

Tuſus in Hiſtor. cap. 4.

ratiocinandi ratio eſt; ſi quis vltima primis componat. Iam verò vt de ſecundâ tuâ peregrinatione agam;

VIII. *Quid de Caſtaldi peregrinatione poſt C. annos ſentiendum ſit.*

Quæro quid ex illâ confeciſſe te glorieris? Ais enim, ſi quis poſt aliquot annos ex Præpoſiturâ tuâ Ariminenſi probare vellet, falſum eſſe te aliò excurriſſe, falaciter, ac mendaciter argumentaturum. Primùm quæro, ſi nullum tuæ peregrinationis veſtigium extaret, quâ fide ab aliquo poſſet affirmari? Ex auditu, inquis. At hoc aliquod eſt veſtigium. Age nunc, comparationem inſtitue: finge me poſt centum annos de hac tuâ peregrinatione, de quâ nullum, & nuſquam appareat veſtigium, tecum, qui idem tamen non ſis, diſputare. Negó te fuiſſe peregrinatum. At ego ſcio: memineris te aliam perſonam iam ſuſtinere; nego te ſcire; à quo enim didiciſti? à nemine, ſed non Homerico, non à teſtibus, non à tabulis; ſed ſcio. Nego, inquam, te ſcire; at audiui? à quo? nego illum, qui dixit ſciuiſſe. at à multis: aio illos decipi; à quo enim illi audierunt? à te? aut ab aliquo, cui tu dixeris? Niſi huiuſmodi teſtes des, idoneos non dabis. Quid reſponſurus es, Caſtalde, poſt centum annos, cùm non iam tuâ, ſed aliorum ſcientiâ te niti oportebit? Da mihi teſtes ex auditu, aut viſu Caietanicæ excurſionis, da vel vnum; nihil contradicam, quemcumque dederis, viciſti; ſed nullum dediſti, nec dabis. Tota igitur tua Hiſtoria diuinatio eſt. At ſaltem probaui, id fieri potuiſſe. Quæro, quomodo? Abſolutè, an probabiliter? Quid ais? Primum? quis enim negauit? Secundum? nihil minùs. Quæ enim probabilitas eſt, hominem ſenem, Domus ſuæ Præpoſitum, nullis negotiis (quæ ſanè nec probabiliter quidem fingi poſſunt, quæ certè nulla in medium afferuntur, quorum ne leuiſſimum quidem vſquam in totâ veſtrâ Hiſtoriâ veſtigium reperiri poteſt) iter tam longinquum, & difficile ac pertimeſcendum, alieniſſimâ anni tempeſtate ſuſcepiſſe? Tibi peregrinationis tuæ cauſſas fuiſſe aïs, & credo; Caietanum, quòd

Anim. III. p. 35.

In Epiſt. §.X.

quòd nullæ fuerint,iuiſſe pernego.Tu,vt credam fuiſſe dicis.Quærenti,quæ fuerint?reſpondes:*Naſcentis familiæ commoda, quibus profectò moderari non potuiſſe* dicit, *niſi Venetias excurreret.* quod aut idem eſt, ac dicere, ideo excurriſſe, quia negotia Venetiis erant, quod planè ineptum eſt:aut pro ratione negotiorum,quam ego negans fuiſſe, poſtulabam, poſitionem meam negare, quod adhuc magis ridiculum eſt. Quod ſi tandem amore veritatis adactus, rem iſtam te diuinando dixiſſe fateris Animaduerſ. IV. quid me iubes diuinationi tuæ credere? Tu Caietanus non es, qui diuinitatis inſtinctu anteuortæ ſimul & poſtuortæ vel futura prædîcas, vel præterita videas. Oportuit diuinationis aliquas probabiles rationes inquirere, eas temporibus, locis, perſonis aptare; fidem demum vel in ſpeciem facere; nam Pythagoram ego magiſtrum non agnoſco.

pag. 36.

IX.

cauſſa probabilis excurſionis Venetæ nulla fingi poteſt.

In Epiſto.â §.10.

Quæro præterea, Caſtalde, quâ probabilitate perſuadere velis, Caietanum negotiorum cauſsâ Venetias excurriſſe? *Fortaſſe enim* inquis, *naſcentis familiæ commoda parens optimus moderari non potuit, niſi tribus aliis ſociis Venetam ciuitatem eâ tempeſtate excolentibus ad conſilium vocatis.* Ergo vt illos in conſilium euocaret, Venetias migrauit? hoc enimverò mirabile eſt. Deinde ſi tres ex Fundatoribus Venetiis agebant & *Ariſtocraliter* (ſic enim loqueris) triginta (nam tres ante annos, teipſo teſte, XXI.tantùm cenſebantur) Capitum Rempublicam gubernabant, aberántque tres quatuórve tantùm, quid tandem magnæ rei eſſe potuit, quæ Caietano iter illud ſuſcipere perſuaderet? Ais me odiosè agere, qui te de rebus tam antiquis diuinare cogere velim.At ſi ſemel diuinâti me credere iubeas, ſtrenuè tibi omninò diuinandum eſt;nam vnũ ab altero vaticinium firmabitur, alioquin à me nõ auferes,vt credã iuiſſe Caietanũ,donec aliquam videro probabilitatem.At negotia fortaſſe fuerunt? Edic ſaltem quæ, vt probabile hoc ipſum reddas. Neſcio in-

Anim. III.p 35

In Vitâ Pauli IV.c 3.

O quis.

quis ſed probabile eſt fuiſſe. Quare? quia iuit? nec niſi vrgenti aliquâ rerum agendarum neceſſitate iuiſſe crediderim. At ego iuiſſe pernego, quod tu rumore neſcio quo, quem tui ipſius dictis vanitatis conuici, tantummodo probare conatus es.

Cuius nullum veſtigiũ in Hiſtoriâ Ordinis.

X. Certè negotiorum huiuſmodi aliquod ſaltem veſtigium eſſet in veteri Hiſtoria; quamquam enim maiores tuos infirmos fuiſſe in hac parte doleas, poſteros tamen Caracciolum & Tufum minutiſſima diligentiâ omnia rimatos fuiſſe video, & laudo clarorum virorum ſtudium laborémque; neque enim aurum colligentes, quamuis diuite in venâ vel ipſa ramenta negligere conuenit; opera namque maiorum & virtutum exempla, quamuis aliquando in tenui ſit labor, quolibet Peruano auro pretioſiora qui colligit, ingens profectò operæ pretium facit. Quùm igitur minima quæque maiorum geſta perſequantur Hiſtorici veſtri & horum tantorum negotiorum nullum in illorùm Hiſtoriis vel leuiſſimum quidem ſit veſtigiũ, cui vnquam mortalium, qui affirmandi cauſſas procul habeat, vacuôque à ſtudiis partium animo audiat, illa fuiſſe, probare te poſſe ſperas? Adde Caietani geminam profectionem Veronenſem in veſtris vetuſtis libris ad D.Pauli notatam reperiri additis cauſſis, cur de hac ſilent? Ergóne tam erant hebetes, vt quùm apud vos, ſicut tui volunt Antiſtites, de hac Venetâ Caietani profectione (ſi enim cum Ignatio Venetiis colloquutum increbruerat rumor, profectum fuiſſe profectò neceſſe fuit) frequens fama eſſet, eam penitùs Hiſtorici negligerent? eius cauſſas diligenter non inquirerent? aliquid probabiliter non diſputarent, qui viris magnis, & Græcæ Romanæque Hiſtoriæ magiſtris mos fuit? eius demum omnino obliuiſcerentur, quod omnes palam loquebantur? *Nos infirmi* ais, *fuimus in hac parte*: maiorùm geſta imitatione potius referre, quàm ſcriptis exprimere maluimus. Accipio quod das. Nulla igitur profectionis huius memoria,

Anim. I.I.p. 34.

Anim. XX.I.p. 171. & Anim. XXIII. p197 & 198.

Anim. III p. 34 & Anim. XXIII. p.196.

tia, ante ſcriptam à te Caietani vitam ſupererat. Non hoc ego volo, inquis, de cauſſâ profectionis loquor. Iam hoc videbimus. Nota igitur erat profectio Veneta Caietani. Cui? Hiſtoricis Caracciolo, & Tufo? At illi cùm paſſus viri Dei omnes propemodum enumerent, de hac ſilent, quo ex ſilentio, aut illius famam ne auditione quidem accepiſſe, aut ſi acceperunt, neglexiſſe vt falſam, manifeſtum eſt. Tibi? at tu eius non meminiſti, niſi poſtquam Nigronianis argumentis excitatus, ſerò animaduertiſti, Caietanum tibi Venetiis, tanquam Deum ex machinâ implicandæ, non diſſoluendæ fabulæ ſubitò adfuiſſe: ſaltem vt diligentis Hiſtorici officium poſcebat, dum ſcribebas; *Petiuit à B. Caietano*, addidiſſes, *qui per eos dies Venetias grauium negotiorum cauſsâ excurrerat*, &c. Rem non quidem veram, ſed narraſſes tamen veroſimiliter, atque, ſi cui contradicendi ſiue animus, ſiue libido fuiſſet, anguſtiores ad agendum veluti cancellos circumdediſſes. Tum enim ille quæreret de negotiis, quæ virum totius Ordinis principem, tam alieno anni tempore ſe itineri committere, ac mari coëgiſſent. Quæ negotia, quum à te, ne probabiliter quidem fingi poſſint, reliquum eſt, vt ea nulla fuiſse probabiliſſimum ſit. Neque adeò leues ſunt; quas de maximi itineris difficultatibus coniecturas attulit Nigronus, quem tu Nouum è Theologo nautam, contemptim appellas; & pro tuâ eximiâ modeſtiâ ſubdis, eius Theologiam, *Dum nauticam, & à ſe alienam profeſſionem vſurpat, & propriæ obliuiſcitur, marini vortices, & venti eam diripuerunt.* An eas leges homini Theologo ferendas putas, vt de commodâ maris tempeſtate ſi diſputet, Theologiæ illi iactura facienda ſit? Quæ eſt iſta iocandi minimè liberalis licentia? Quid minùs fecit à Theologo, aut quod tanto nomine indignum facinus deſignauit Nigronus, dum inopportunam ſancto ſeni hyemalem tempeſtatem Venetæ tranſmiſſioni videri dixit? Ergóne Paulus Apoſtolici officij oblitus eſt, quum Gubernatori & Nauclero,

[Margin: XI. *Caſtaldus in Nigronũ iniurius.*]

[Margin: Anim XXI. p.174.]

[Margin: Act. 27.]

O 2 quòd

quòd *iã tuta non eſſet nauigatio,eo quod ieiunium iam præteriiſſet*, ne ſe mari committerent,perſuadere conatus eſt? Quum in ipſo naufragij periculo ſua conſilia inſuper habita illis exprobrauit his verbis: *Oportebat quidem,ò viri,audito me non tollere à Cretá?* Ergóne,inquam, Paulus,quia nauticam verbo attigit, Theologiæ ſuæ, quam in tertij Cœli Academiâ didicerat, oblitus eſt? aut illam marini fluctus ac vortices deuorauerant? Vidéſne Caſtalde, ſi animus eſset imitari, quomodo te hîc ego poſsem ludos facere? Sed abſtineo lubens. Pergo, &c

XII. Quæro ex te,vt me doceas,quæ demum notio,quæ ſententia ſubſit tuis illis verbis Animad. XXII. *Paruæ naſcentis familiæ negotiorum arduitatem, quæ qualiſque fuerit,pertingere arbitratur.* Ego enim, quamuis olim Grãmaticam docuerim, vt fatear infantiam meam, vel quid tibi velis,vel in quo Nigronum accuſes, aſsequi non poſsum. Adiui,quem citas, Synopſis Nigronianæ locum,nec te tamen intellexi. Interrogat ille quidem de negotiis,& quæ tandem eſsent tam diuturnæ commorationis cauſsæ, diligenter inquirit, cui tu reſponſum planè admirabile hîc das. Quæris enim ab eo,vt *Nuntiet tibi, à quo accepit reuelationem negotiorum tunc Patrum noſtrorum;edicat,nunc quæro nomen Angeli,qui reuelauit tempus,qualitates,circumſtantiáſque eorum:grauia an leuia, citò an tardè explenda, proſperè an aduerse*: Papæ! quàm eleganti amplificatione Nigronum perculiſti, irretiſti, confeciſti! Teneris Nigrone; Quî enim audebis Angelorum reuelationem iactare illarum rerum,quæ nunquam, quæ nuſquam fuerunt? Sed rogo te, Caſtalde, ſepoſito Nigrono, naua mihi tantiſper operam, méque illi ſuccidaneum accipe; Forte ego aliquid expediam,quod ille non valuit. Quæro igitur, quod mihi ſæpiùs faciendum fuiſse iam piget, quænam tandem illa negotia fuerint, tam ardua,quæ Caietanum Venetias adducere hyemali tempore,ac per aliquot menſes detinere potuerunt; hoc ex te quæro.

Eiuſdẽ incomparabilis Hiſtoricæ veritatis confirmãdæ ratio.

p.177.

Túne,

Anim. XXII.p 177. Túne,inquis,hoc à me?Inepte;Edic tu mihi; Quis tibi Angelorum reuelauit negotia Patrum noſtrorum? Edic *nomen Angeli, qui reuelauit tempus, qualitatem* &c. Sed quàm ego verè ineptus ſum, qui hæc tecum ago, Caſtalde,quaſi verò tu diſertè teſtatus non fueris Ani-
p.193. mad.XXIII. te de his nolle reſpondere? Quare ſi

Quæro ex te, quæ negotia Caietanum Venetias
Anim. XXIII. p.193. duxerint;*Continuò ſine hæſitatione reſpondes.Non eſt meum eorum,quæ à maioribus meis geſta ſunt,inquirere rationes,ſed humili ſubiectione venerari.* Audite adoleſcentes optimi,qui Religionibus nomen datis, legite, ſi virtutem amatis,locum, quem indicaui; inuenietis admiranda Hiſtoriæ veritatis eruendæ præcepta; nam docebimi-
Ibid.p. 194. ni: *Et nihil curioſiùs inueſtigandum,percunctandum nihil,ſi in viâ Domini progredi concupiſcitis*.Parce mihi,Caſtalde, interroganti: Eſtne quidquam ex illis quæ ibi ſcribis, quod ad cauſſam faciat?An non pudet,dum de Hiſtoriâ diſputamus, de obedientiâ diſſerere? de cruce tollendâ ſermonem inferre? Spem Abrahami laudare? Age,quæ ibi congeris,euoluamus. Quæro,quæ negotia fuerint, centum ampliùs abhinc annis Caietano Venetiis?Hoc tu quæris?nolo reſpondere: Quamob-
Ibid. rem?Quia Fulgentius de Fide ad Petrum, ait: *Hoc eſt, quod ſancti Patriarchæ & Prophetæ ante Incarnationem filij Dei diuinitus acceperunt, quod etiam ſancti Apoſtoli ab ipſo Domino in carne poſito audierunt*,& plura,quæ ibi ex illo affers. Cur mihi cauſſas itineris ſciſcitanti reſpondere XIII. *Et planè noua exceptio.*
Ibid. non vis Caſtalde? *Quia Abraham,vt inquit Apoſtolus, in ſpem contra ſpem credens vnigenito Filio ſuo non pepercit.* Cur alienum putas,te cauſſas inueſtigare rerum à ma-
Ibid. ioribus geſtarum?*Quia Iſaias clamat:Væ qui prudentes eſtis in oculis veſtris,& coram vobiſmetipſis placentes.Et Ieremias: Bonum eſt viro, cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ:*
Ibid. Cur mea poſtulata de cauſſis, tanquam reſponſione indigna,reiicis?*Quia Rex Dauid non ambulauit in magnis, & mirabilibus ſuper ſe.* Cur non vis geſtorum à maiori-
Ibid. bus,vt ea defendas,rationes reddere? *Quia contra Apo-*

ſtolum eſt, Paulus enim apertis oculis nihil videbat; & docuit: Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos, vt ſcilicet (inquit ſanctus Thomas) iudicetis id ſolum eſſe prudentiæ, quod vobis videtur Cur tandem de negotiis reſpondere abnuis Caſtalde? Adhuc mutis? inquies; Audi oraculum: *Et ipſe Dominus docet: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me?* Nigrone, victi ſumus: quàm infeliciter negotiorum mentionem intulimus! Potes tu proinde *in puluere dormire, & quæſitus non ſubſiſtere*, quod palpo ſycophanta ille de grege plauſorum Caſtaldi, ore illoto dicere non dubitauit. Ego poſt nouum hoc atque præclarum reſpondendi genus, hinc tacitus abeo, *ne mihi deterius aliquid contingat.* Bonum factum. Ibid. Ioan. 4.

XIV. *Quâ tamen interrogationi non ſatisfit.*

Attamen cùm Caietano profectionis cauſſa nulla, nec ſaltem in ſpecie afferatur, illumque biennio Neapoli fuiſſe tradant Hiſtorici, nulla ratio eſt, cur de illis ſolidis duobus annis aliquid dematur in Venetam hanc excurſionem, quod grauiſſimè à Nigrono animaduerſum, & nullâ ratione à Caſtaldo reiectum, mihi hac Interrogatione fuerat euincendum.

INTERROGATIO OCTAVA.

DE CONSTANTIA.

Ignatium, iactis Lutetiæ Pariſiorum Societatis IESV *fundamentis, non potuiſſe ſine Conſtantiæ labe alienum Ordinem appetere, quod affirmatum à Nigrono, Caſtaldus oppugnauit.*

QVOD ab Ignatij in ſuſceptis conſiliis conſtantiâ validiſſimum argumentum duxerat Nigronus, mirum quàm primò contemnas mox quàm operosè infringere coneris, Caſtalde. Sic enim primum Animad. X. loqueris: *Verùm his omnibus omiſſis, atque ſeorſim poſitis, vnum me percepiſſe fateor, quod & omnes non percepiſſe cognoui; in quo S. Ignatij fundetur inconſtantia; quippe qui nihil tunc firmum, nihil de Religione condendâ tunc conſtans habebat; & nihilominùs nihil ſæpiùs obijcitur, nihil tam frequenter auditur, hoc ſemper profertur in medium* (quàm elegans amplificatio!) *Religio, quam fundandam ſuſceperat.* Quæ de Conſtantiâ Ignatij, déque diuinâ Religionis condendæ anticipatione dicuntur, te non intelligere, facilè credam; neque enim ad rem tuam faciunt. *Omnes* autem *non intelligere*? Si aliquos non intellexiſſe ais, quid inde conficias, non video; nam aliqui etiam in ipsâ Solis luce cæcutiũt. Si neminem omnino dicis intellexiſſe, parce famæ tuæ, Caſtalde,

pag. 91.

I. *Caſtaldus Nigrono à conſtantiâ Ignatij argumentanti fruſtra illudit.*

ſtalde, nimis confidenter dicis. Num tu omnes omnino viros doctos, & pios interrogaſti? Et mihi perſuadere te poſſe credis, neminem in tanto virorum ſapientum numero, quibus tuus Ordo collucet, neminem, inquam, omnino eſſe, qui tecum non ſentiat? Non ego tam abiectè de illis ſentio, vt ſi vel Nigronum, vel Hiſtorias rerum noſtrarum legerint, ſuſceptum ab Ignatio longè ante Venetam hanc commorationem de Religione condendâ conſilium fuiſſe non percipiant. Sed tibi, qui tecum non ſentiũt, nullo loco, nullo numero habentur, vt video, nã omnes omnino tecum cæcutire dicis, ſcilicet in ipſo veritatis meridie nihil videre. Quod ne tibi ampliùs contingat, age,

II. Quæro ex te, Ioannes Baptiſta Caſtalde, quid de Ignatij Conſtantiâ, quam in eo viro quicunque illius res geſtas attigerunt, Hiſtorici, ſummis laudibus in cælum tollunt; & Cardinalis de Monte, quùm præclariſſima ea fuerit, in ipsâ ſententiâ, quam coram Pontifice ac Patribus Eminentiſſimis, totius ſacræ RituumCongregationis nomine dixit ſacro in ſenatu, ampliſſimis verbis celebrauit, tibi, nobíſque ſentiendum putes? Ego quidem illam planè admirabilem fuiſſe non dubito; & tum res ab eo geſtæ hoc mihi dudum perſuaſerant, tum viſus in Romano tabulario, vt ſuprà memoraui, antiquus liber. Ibi de illius Conſtantiâ hæc leguntur. Eâ præditum fuiſſe, vt nimia quibuſdam videretur; vir enim longè prudentiſſimus, & ſecum multa meditabatur, & alios conſulebat, & non niſi optimo propoſito ſibi fine operabatur, quibus anchoris firmata conſtantia vel ipſos decumanos ridere poteſt. Et me quidem hæc de ſanctiſſimo Parente ſentire, non adeò magnum eſt: Filius enim ſum. Te igitur interrogo, vt inter nos conueniat; Nam ſi Ignatium hominem leuem, inconſtantem, & quolibet vento in diuerſa impulſum dicis, Nigronianum argumentum penitùs difflâſti. Si contrà ſentis, vix illius vim effugere poteris. Interr. VI. §. 16.

Anteuertiſti

Anteuertiſti interrogationem hanc meam,ſententiámque animi tui ipſo ſtatim Animaduerſionis tuæ decimæ initio palàm feciſti; *Satis quidem honorificè de Sancto Ignatio loqui debemus omnes. Quare quæ Nigronus perſuadere ſtuduit,ne leuis haberetur ad omnes, & infidelis ad ſocios, commentitia ea eſſe, & vana validiſsimis rationibus comprobatur.* Heu! quàm frigidè loqueris de viro ſanctiſſimo, ſed quæ eſt inconſequentia orationis tuæ? *Satis honorificè loqui debemus; Quare vana ſunt, quæ Nigronus,ne leuis videretur*(Ignatius)*perſuadere* conatur? Ego impugnaturo,quæ ab Ignatij conſtantiâ ducere ſe putat argumenta Nigronus dicendum arbitrabar, *Nihilominus*,ſed loquere,vt libet: De Ignatij quidem conſtantiâ parum honorificè omnino ſentis, eámque hîc palàm laudas,ſed clàm arrodis Animad. VII. Obiicis enim ex Ribadeneirâ lib.1.cap.2 receſſiſſe eum à propoſito, quod diù firmauerat, cùm Ieroſolymam, quò perrexerat,*in eâ commoraturus, quoad vixiſſet*, deſeruit. Vbi eſt candor tuus, Caſtalde? An potuit, intentato Apoſtolici anathematis fulmine à Miniſtro Prouinciali, ſubſiſtere Ieroſolymis? An hoc eſt,priſtina abiicere conſilia,ea quùm exequi non poſſis, deponere? Sed quam commutationem conſilij afferas, in ſequẽtibus videamus. *Primò famulari Domino meditatus eſt*: perge,oſtende,quî mutauerit: *Secundò propenſionem perſenſit ad laxiorem ſuſcipiẽdam* (Religionem)*vt in reformatione vberiores gigneret fructus.* Hæccine mutatio? Annon Deo famulatus eſſet? Perge porrò: *Tertiò ſtatuit ſuum proſequi Inſtitutum.* Ain' tu ita factum eſſe?Inſtitutum igitur habebat aliquod peculiarius,quàm ſit ſummum illud, Deo famulari, quod inſtitutis fieri poteſt innumerabilibus. Ergo Inſtitutum aliquod habebat? Quàm acutè id probas?Maffeius ait; *Multâ ac diligenti prece & ieiunio explorat numinis voluntatem, ac diu perplexus*, &c. Quid hîc de ſuo Inſtituto?nec verbũ quidem. An,tantùm vt ſcriberes,calamum impellebas? Quæritur, an ſine conſtantiæ labe mutare potuerit Ignatius

Marginalia (left): pag. 80. — pag. 58. — Anim. VI. p. 58. — p. 59 — Ibid. — Lib. 1. c. 16.

Marginalia (right): III. *Non debuit S. Ignatius verbo laudari à Caſtaldo,* — IV. *& acriter impugnari, quod Ieroſolymis non ſubſtiterit* — V. *idque incõſtantiſſimâ ratione.*

P initæ

initæ cum viris præclaris Societatis (quæcumque illa fuerit, hîc non quæro) non vnius voti religione firmata conſilia : ego pernego : tu ais. Quare hoc ſentias, quæro : Quia, inquit, aliàs non ſemel ſponte mutauit. Nego : quî probas? Luculenter. Primò ſtatuit Domino famulari. Oſtende mutaſſe. Cogitauit, an è Dei gloriâ foret, lapſam alicujus religioſæ familiæ diſciplinam reſtituere conari. Hæc mutatio? Tertiò ſtatuit ſuum proſequi Inſtitutum. quod nuſquam, te auctore cogitauerat, aut ſi cogitauerat, id erat de ſalutis animarum procuratione; reformationi alicuius familiæ hæccine contraria, aut diuerſa videntur, vt mutaſſe dicatur?

VI. *Ignatium paupertatis propoſitum mutaſſe, calumnia eſt Caſtaldi.*

Addis: *Ante hæc omnia ſe Deo committens, nullo adhibito ſubſidio ad alimoniam, neceſſario aggredi ſtatuit firmus in corde ſuo: Verumtamen non leuis, aut inconſtans aliquid, quo aleretur, cordatus admiſit; nam ab incepto quandoque atque præfinito ſibi fine deſiſtere præſtantius eſt.* Quo hîc ego te nomine appellem, Caſtalde, non inuenio; nam quod res ipſa depoſcit, & modeſtia meâ, & reuerentiâ ætatis tuæ, Ordiniſque vetor vſurpare : Res certè eſt vltra morem, ſiue diligentis Hiſtorici, ſiue candidi diſputatoris, ea diſſimulare, quæ honeſtas efficiunt actiones, tum verò in illas detruncatas incurrere. Res ita ſe habuit. Anim. VI. p. 59. Ribad. l. 1. c. 2.

VII. *Qui malè de Conſtantiâ philoſophatur.*

Venerat Minoreſsâ Barcinonem Ignatius nauigaturus Hieroſolymam, confeceràtque iter illud ſine viatico, ne quidquam illa ſolicitudine de erecta in Deum fiduciâ detereret. Barcinone à Nauclero quodam, vt in Italiam ſe veheret, cùm impetraſſet, naulum ille quidem remiſit liberaliter; ſed ni quotidianam in alimoniam nautici panis iuſtum demenſum in nauim priùs inferret, ſe facturum præciſè negauit. Angi hîc vehementiſſimè Ignatius, ſe alloqui, atque increpare; tum ſacerdotem arbitrum conſcientiæ ſuæ conſulere, quo iudicante, parendum eſſe neceſſitati; nec videri Nauarchum iniqua poſtulare;

lare; panem corrogatâ pecuniâ emptum intulit, adeò ſuſceptæ paupertatis retinens, vt, qui panem emendi ſupererant, nummos in littus indignabundus abiiceret. Quod hìc mutati conſilij veſtigium? Cur non addidiſti, coactum fuiſſe bis cocti panis aliquid emere? Nam qui coactus facit, conſilium certè non mutat, ſed non exequitur. Cur non vidiſti ita neceſſitati tantùm paruiſſe, vt lautiùs nihil addiderit? vt non abundantem annonam intulerit? vt nummos liberrima indignatione abiecerit? Sed perge ſtrenuè, atque Anim. X. aliquid adde. Quid dicturus ſis, expecto. Ais, à nobis violari Conſtantiæ Ignatianæ dignitatem, cùm ſcribimus eum anno XXXIX. etiam poſt felices ſucceſſus, & Pontificis oraculum, *vehementer vnà cum ſociis addubitare cœpiſſe, & hoc publicis annalium noſtrorum monumentis fateri nos, ob quam rem leuis atque inconſtans aliquo modo à nobis prædicatur, quod quidem nunquam affirmare debemus.* Agnoſco animum tuum, Caſtalde. Et quia de totâ hac dubitatione, & conſultatione in loco tibi reſponſurus ſum, interim ſcire debebas, dubitationem etiam vehementem, quùm difficultates obiiciuntur, nihil de conſtantiâ detrahere; nam illæ menti inſidemt, hæc voluntatis eſt ornamentum; Quùm igitur de Ignatij conſtantiâ, nec ſatis honorificè ſentias, nec ſatis integrâ fide loquaris; nihilominus nolo te hanc culpam præſtare: at veluti ſi honorificè ſentires;

p. 95.

Anim. X. p. 86. 2. 2. q. 57. a. 5. Quæro ex te, quem ad finem producas teſtē Theologum docentem *Inconſtantiam eſſe recedere à bono propoſito definito?* Annon bonum definitum erat Societatem cum lectiſſimis viris initam ad animarum ſalutem tueri? Quid te implicas magnæ Tereſiæ exemplo? Si à fundandis ſui Ordinis domiciliis rerum aliquando difficultate deterrita deſtitit, inconſtans fuit: Verùm ſi ex illis Dei numen interpretabatur, ſapientiſſimè agebat. Mitto, quàm id, niſi aliquid adhuc addas, verum ſit; nam pleraque diu multùmque cum hominum maleuolorum ac rerum iniquitate luctata, demū condidit.

Non ergo ex illis ſolùm de diuinâ voluntate cognoſcebat, ſed proprio quodam lumine diuinitùs animo illabente. Alioqui, aliúdne nullum definitum bonum propoſitum eſt, niſi diuinæ ſe conformandi voluntati? p. 86. Quis hoc vnquam dicat? Sanè damnatas inter inſanias Philoſophorum, & neſcio quorum ignobilium capitum opinatio ab Eccleſiâ proſcripta ſuit docentium nihil à Deo petendum, niſi *fiat voluntas tua*, cuius gemina eſſet aſſertio dicentium: Nullum bonum conſilium ſuſcipi poſſe, niſi Dei Numini ſe conformandi. Addis opportunè, Inconſtantiam non eſſe, cùm in melius mutamus. Cuius dicti veritatem, quæ tamen ex perſonarum, de quibus agitur, conditionibus definienda eſt, ad rem noſtram eſſe pernego; Quamquam enim Religionis iam conſtitutæ ſtatus delineatâ tantùm videatur melior; at tamen illa erant rerum momenta, vt Ignatio longè meliùs eſſet inchoata conſtanter vrgere, quàm abiungere.

VIII. *Non enim omnia abſoluta inchoatis ſemper ſunt anteſerenda.*

Fac nobis, Caſtalde, nauigandum eſſe, quando nauigationis te ſimilitudo delectat: Tu abſolutum habes nauigium, ſed exiguum omnino, lembum, ſcapham, lenunculum; opportunum ſanè deſtinatis, nam Neapoli amicam tibi in vrbem Surrentum migraturus es. Ego, qui ad Sinas vſque Iacobum Fratrem inuiſurus nauigare debeo (quamquam eò illum multis magníſque pro Chriſtiana Republica laboribus functum, & Sinicâ litteraturâ pereruditum, & difficillimâ illâ linguarum omnium pluribus editis monumentis nobilitatum, & Magni illius Regis gratiâ florentem, raptum robuſtâ adhuc ætate fuiſſe audio; atque feliciſſimè abiiſſe confido, quò nullo niſi Crucis nauigio aiunt nauigare quemquam poſſe, & tibi tamen, tuíſque ſuppliciis, ac ſacrificiis quàm enixiſſimè poſſum commendatum velim.) ingentem roſtratam onerariam, conducto Fabro, aliíſque operis, immani poſitâ carinâ, trabibúſque ingentibus in coſtas ſurrectis, certâ futuræ molis delineatione inchoaui, propediem abſolutu-

rus.

rus. Putáſne me prudenter facturum fore, ſi omiſsâ onerariæ meæ fabricâ, in tuum illud abſolutum quidem vtcumque,ſed nondum expolitum,nullíſque admodum armamentis inſtructum actuarium tranſmigrandum mihi cenſuero?Non hoc te dicturum puto, inſanientis enim hominis eſſet. Vidéſne igitur rerum magnarum molitori Ignatio meliùs non fuiſſe veſtram ſeſe in familiam abdere, quæ, vt laudatiſſima ſit,ab iis tamen,quæ tum deſtinauerat.& non ita multò poſt perfecit Ignatius, longiſſimè abeſſe, centum ampliùs annorum experimentis probatum eſt?

Anim. X à p. 85. ad 91.

IX. *Caſtaldi acerbitas in Societatem* IESV.

Placuit hîc tibi,Caſtalde,calamo dudum irato liberaliùs indulgere, & Societatem hanc minimam atrociſſimè lacerare, vt non modò delineatam eam tantummodo,quod in rem præſentem ſatis erat, ſed abſolutam magnîſque Dei ornatam muneribus,diceres:

pag 86. & 87.

Nouiſſimum præ cæteris in Eccleſiâ Dei locum obtinere, inferiorem etiam Equitibus Ieroſolymitanis. Non ego te Magiſtrum ſequar,ſed Chriſtum;qui *cùm malediceretur non comminabatur.*Cenſor ego non ſum in Eccleſiâ Dei,vt quibus in ordinibus vnaquæque Religioſa familia ſedere debeat,ſupremâ poteſtate definiam.Nos,te iudice, infimum locum libenter obtinebimus,dum ferendo agendóque vltimi non ſimus. Vos locum illum, in quo collocauit vos Deus bellè tenetis; laudo: primi omnium in paupertate audire vultis; in hoc non laudo. Sed vtcumque res ſe habeat,veſtra ſtudia, totámque illam primæuam viuendi rationem, & quæ nunc aliquantulum (quod negari profectò non poſſe, nos Hiſtoriarum monumenta docent) amplificata eſt, Ignatianis cogitationibus, quæ vaſtiores admodum erant,non magis conueniſſe,quàm lembum ad extremos hominum Iaponas nauigaturo, certo certius eſt. Si ergo Ignatius longè alia,bono cum Deo,& ampliora meditabatur,opportuna profectò illi non fuit, neque placida, quam tu depingis,in portu ſtatio; neque deſtinatis ad ampliorem diuini nominis gloriam,

Anim. XIII.

X. *Cuius amplior erat, quàm delineatio abſolutus Ordo C.C.R.R.*

minus apta ratio veſtra viuendi. Dâſne hoc, Caſtalde? minimè gentium, inquis. Quid enim Ignatius maiora deſtinauit, qui nihil firmum, nihil propoſitum, nihil de hac tuâ Societatę condendâ id temporis cogitatum habebat? De hoc, Caſtalde, iam videbimus. Interim ſi illa meliora cogitaſſet, mutare ſine inconſtantiâ potuiſſe, noli negare, nam ſæpè inchoata abſolutis nobiliora ſunt; An tu delineatam adumbratámque carbone à Michaële Angelo Bonaroto tabulam à Bufalmacchio coloratæ anteferendam non arbitraris? auri rudimenta, diuitéſque inchoationes argento non præferes? Prudénſne habereris, ſi auro effingendo, ita iam prompta elementa, vt parum admodum abſint à comprehenſione, in plumbum infunderes? Quis tuam illam ferret excuſationem: Abſoluta inchoatis præhaberi? Hæc ideò à me diſputantur, vt in putri ſolo te fabricare intelligas. Sed antequam de delineata inchoatáque Societate tecum curatiùs agam,

Quæro, quamobrem tot adductis Sanctorum virorum exemplis, qui aliquando conſilia mutauère, Lectorem oneres, atque illo Hugonis Lincolnienſis, tanquam victor egregius, inclamato ad reſpondendum è tumulo Nigrono triumphes? Excutiamus ſingula; diſcemus enim nouam aliquam philoſophiam. Quid ais, Caſtalde? Cæciliam Valerianum ſponſum accepiſſe, nec tamen ad eius nuptias perueniſſe: Quid voluntarium Alexij exilium, relictâ ſponsâ virgine, in medium affers? Hæc, niſi legerem oculis, à te viro cordato ſcribi potuiſſe, vix iuratis teſtibus credidiſſem. Fac nuptiarum omnium rationem opere illo maritali, quo flores in fructus erudiuntur, contineri, quis te certiorem fecit, eo, & Alexium, & Cæciliam animo nupſiſſe, vt hoc vellent? Si qua fides eorum geſtis habenda eſt, longè ab eo conſilio vterque ſemper abfuit; non igitur mutârunt. Quomodo ergo laudandæ mutationi teſtes à te producuntur? Sed ratum matrimonium in

Anim. X p. 80 & deinceps.

p. 83.

X I. In Cæcilia, & Alexio nulla ſententiæ mutatio.

Ibid. p. 81.

Religioſum.

Religioſum ſtatum mutare licet, quod operosè probare quid interfuit, rem nemini dubiam? Fateor, quia in melius, & magno Eccleſiæ priuilegio. Perge porrò; quid hinc conficies: Ignatium in melius mutare potuiſſe, non labefactata conſtantiâ: pulchrè dictum, ſed perge porrò: & mutabat in melius: Hoc opus, hic labor eſt. At tota hæc tua ratio paulò antè concidit: Sume tibi hominem, cui meliùs ſit matrimonio operam dare, quàm Religioſum fieri, cuiuſmodi vnum aliquem de multis eſſe poſſe, Theologus non negabit: hunc tu ab inito matrimonio, quod ſibi prudenti conſilio maximè conuenire iudicauit, eodem rerum ſtatu non violatâ conſtantiâ aliò tranſiturum credis? Sed video te clara virorum ſanctiſſimorum nomina in cauſſæ communionem arceſſere, vt eorum fulgore oculos animóſque legentium euerberes: Quid ais? Mutauit Dominicus, mutauit Antonius Patauinus: Nego in his Ignatianæ mutationi, quam probare conaris, quidquam adfine inueniri. Quid enim? Annon Dei gloriam, animorumque ſalutem nouo, quem moliebatur, Ordine longè magis amplificandã fore, quam à ſuâ Canonicos inter perſeuerantiâ, intelligebat Dominicus? Annon eadẽ cogitatio Antoniũ impulit, qui anguſtos intra fines ſe coërceri ægrè patiens, ad *Seraphicam mox* (tunc, dicendum fuit) *exurgentem familiam tranſiuerit*? Quis neſciat à laxiori, molliorique vitæ genere ad longe aſtrictius liberam per conſtantiam eſſe tranſeundi facultatem? At quid ſimile in Ignatio, qui magna & multis partibus (fac in aliquo vinci) veſtrâ viuendi ratione ampliora conſilia dudum ſuſceperat?

XII. *Et Dominicus, & Antonius Patauinus mutârunt in melius.*

Anim. X p. 80. & 81.

Sed Hugonis ſanctiſſimi Lincolnienſium Antiſtitis exemplum, quaſi roboris inuicti argumentum affers in medium. Audiamus: *Sanctus hic ..rerum a. do Canonicis Regularibus ab eis non recedendi ſe adſtrinxerat, Qui tamen nullatenus verbo tam præſtito* (quod monſtrum verbi, hoc eſt, datâ fide, diſpungendum) *permotus,*

XIII. *vt etiam Hugo Lincolnienſis.*

Anim. X. p. 81.

permotus,eôque iuramento firmato factis Deo precibus,&c.ad Carthuſianos tranſiit. Hîcne triumphas?Hîcne mutuatis aliunde verbis, quibus non nemo Patrum in hæreticum inuehitur,Nigrono inſultas?verbo me expediam; nec me in adyta diuinarum reuelationum recipiam, vt reus.Ad meliora tranſiuit Hugo, à quo tranſitu iureiurando nullo debuit retardari; nec ea quæ ſponte cadebant vincula, ſolui inducto per machinam Deo, opus erat.Sed nondum exemplorum acies profligata. Et Romualdum ex Pannonio itinere,& Franciſcum è terrâ Syriâ reuertentes, & Paulum Barnabámque à Iudæis ad gentes Euangelij ſigna conuertentes obiicis. Vt de Apoſtoli facto priùs reſpondeam, vidéſne ampliorem aliquanto Prouinciam comparâſſe Apoſtolum,quàm priùs obtineret? Simile illud eſſet, ſi ad Gentium ſalutem, quas inter nulla adhuc erat Eccleſia,euocatus, intra vnius Paleſthinæ fines induſtriam ſuam voluiſſet includere. Quidni enim, te Magiſtro, laudabiliter feciſſet?Abſoluta delineatis, tuo iudicio, præclariora ſunt.At in Paleſthinâ, ipsíſque præcipuè Ieroſolymis conſtituta iam erat Eccleſia, habebátque paſtorem Iacóbum; in illis prouinciis, ad quas deſtinabatur Apoſtolus, nullum iactum Euangelij ſemen. Cur igitur illi auctor nō fuiſti,vt omiſſis, quæ pleniſſima difficultatum erant,tuta præhaberet? Nugæ. Non igitur Ignatij, qui gentium (Turcarum ſaltem, quod tu non negas) ſalutem animo iam tum complectebatur, anguſtos intra terminos cogi debuit induſtria.

XIV. *Nec Paulus mutauit,niſi in melius.* Quanquàm in hoc Pauli exemplo tanto acumine ſubtilitatis interrogas, vt ego,qui his interrogationibus delectari videor, planè hæream, veluti fulgure ictus,ſic enim ais:*Cur Paulus, qui in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs,in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter,ſemper impauidus; qui Elymam pſeudoprophetam Iudæum ſuæ prædicationi reſiſtentem cæcitate percuſſit, ſic facile Iudæis ceſſit? Cur non eos ſignis,atque prodigiis flexit? Ex his diſce,non ſemper in ſuſcepto opere permanere conſtantiam:* Anim. X. p.83.

tiam eſſe. Quàm præclarè concluſum? Proh Logicam incomparabilem! Paulus Elymam cæcauit,& non cæcauit Iudæos reliquos. Ergo conſilium mutauit. Quid enim aliud dicis,ſi,quæ multis inuoluis,paucis adſtringas? Sed quis te de Pauli conſilio certiorem fecit, ſteтiſſe illi nimirum primò ſententiam Iudæos ſignis, atque cæcatione ad Chriſtum traducere? Illis nunquam cedere? Si poſt hoc animi ſui decretum abſtinuiſſet,illíſque ceſſiſſet, tum aliquid dixiſſe videreris, nunc verò,vt Latinè loquar,nugaris.

At Romualdus,& Franciſcus reuerſi ſunt. Quî enim progrederetur Romualdus, quem immiſſo febris veluti ſatellite ab illâ profectione Deus ipſe manifeſtò reprehenderet? Abraham quoque à filij iugulo manum repreſſit, iubente Angelo. At Ignatium manifeſto Dei numine à ſuſceptis conſiliis deſtitiſſe probare te poſſe quî ſperes? Porrò quæ tandem fuit in Franciſco conſilij mutatio,qui cùm in Syriam,Ægyptúmque nauigâſſet,vt martyrij inde palmam deportaret, poſt breuem velitationem, honorificentiſſimè à Sulthano habitus, rem ſibi è ſententiâ minùs ſuccedere vidit? Quænam de illius conſtantiâ eſſe poteſt controuerſia, qui gemmarum coëmendarum cauſsâ in Indiam nauigans, ſi nullas inueniat, domum reueniat? Sed quàm mira eſt illa tua ex moralis Philoſophiæ arcanis deprompta ratio, Conſtantiæ ab altero extremo *Audaciam* opponentis, tum raptâ occaſione de magnificentiâ diſputantis? In pertinaciam,non in *audaciam* degenerat Conſtantia, teſte Philoſopho. Quid autem hîc cum Magnificentiâ commune habemus? At ad illam *pertinet, quod homo non ſolùm conſiſtat in executione magnorum operum, quod pertinet ad conſtantiam,ſed etiam cum quadam virili prudentiâ.* ait Theologus. An putas extremam illam præclaræ ſententiæ particulam ad conſtantiam pertinere? Falleris,ſi hoc putas; Diceret enim Thomas *Sed tamen*, quæ contrahentis, & dicta paulò ampliora caſtigantis,vox eſt,non, vt dixit, *Sed*

Q *etiam*

XV. *& Romualdus à Deo monitus,*

XVI. *& Franciſcus.*

Anim. X. p.84.

XVII. *Thomas à Caſtaldo minus feliciter exponitur.*

2. 2. q. 126. a. 2.

etiam, quæ augentis & extendentis, coniunctio eſt. Iungitur igitur cum magnificentia, quæ ex operum magnorum, ſed prudenter deſtinatorum, conſtanti molitione conflatur. Mitto Ambroſij Athanaſij, & Auguſtini dicta; cui enim in mentem venit, dubitare aliquando, An timeant ſancti? an fugiant? an lateant? Sed quàm extra cauſſam iſta dicantur, nemo non videt.

XVIII. *Ignatiũ de Societate condendâ ante annum XXXVI. cogitaſſe.* Verùm ego ad hunc vſque locum vnum mihi ſumpſi, tanquam certum fixumque, quod tu Caſtalde, ſupremo conatu niteris conuellere, vt fundamentum argumentationis totius, quam ab Ignatij conſtantiâ Nigronus conficiebat; negas enim vllam Ignatium ad id vſque temporis, Societatis conflandæ cogitationem vllam ſuſcepiſſe, quod cùm Nigronus, & Societatis iam Lutetiæ Pariſiorum initæ, & diuinæ prænotionis argumento factum probaſſet; tu vtrumque eius dicti fundamentum ſubruere niteris. Seponamus proximæ Interrogationi cogitationem illam diuinitus hauſtam, contra quam nullo more, nullaque reuerentia inſurgis, & quæ conuellendæ initæ Pariſiis Societati obiicis excutiamus.

Quæro igitur abs te Caſtalde, annon initam ab Ignatio cum Petro Fabro, Franciſco Xauerio, Iacobo Lainio, Alphonſo Salmerone (quibus viris. Deus immortalis!) ac reliquis Societatem volens libénſque fatearis? Facis hoc quidém, nam negandi, quamuis maxime id velis, nulla ſupereſt via: At illa Societas initium fuit eius, quam deinde condidit, immò rudimentum & delineatio. Hoc enimuerò, inquis, apertiſſimè inficior; ſi enim hoc darem victus iam eſſem; Negas? nego: quin immò aſſero; nullum omnino propoſitum, cogitationem nullam ad id vſque temporis Ignatium ſuſcepiſſe. *Nu quam enim illis neque de proximo, neque de longi quo tale quid in mentem venera*. Nullámne igitur de nouo Clericorum Ordine fundando cogitationem habuerat,

(Margin: A m. XVIII. — p 158. — Ibid p. 160.)

XIX. *Fruſtra negame Caſtaldo.*

buerat, nullam omnino habebat Ignatius? Nullam, inquis, quoties mihi hoc iterandum eſt? Parce, Caſtalde, iterum interroganti: nam mihi affirmatiſſimâ tuâ confeſſione opus eſt. Nullam? profectò nullam. Non ego hîc mentiri te dicam; ſcio enim te ex animi tui ſententia id dicere, ſed memoriam, ſed conſtantiam in dictis tuam deſiderabo. Quî enim dicere potes, nullam eum de nouo Ordine condendo cogitationem tunc habuiſſe, cùm veſtrum in Ordinem admitti poſtulaſſe dicitur, qui eâ gratiâ illũ poſtulâſſe ſcribis, quòd de nouo Ordine cogitanti multa & magna ſubeunda diſcrimina in difficillimæ rei molitione occurrerent, quorum vel vmbrâ territus, alienam opẽ, ductúmque, homo ſcilicet ignauus ac timidus, ſpectauit? Si de difficultatibus, ſi de ærumnis, ſi de incommodis cogitabat, aliquam de eâ re, quæ illis eſſet excipienda, cogitationem ſuſceperat. Recte quidem, inquis, ſed ego cogitâſſe de nouo Ordine conſtantiſſimè negaui. Recitetur Epiſtolæ tuæ ad Marcum Thienæum particula XIV. Audi: *Animo etiam verſabat Ignatius, quæ pati neceſſe ſit in nouo Clericorum Ordine fundando; Hac enim illa erant, &c.* ſubdiſque, *Difficultates in Conuentu Romano* (quem neglectu Chronotaxis, qui tibi ſolemnis eſt, Vincentinum ſæpius appellas) *Patres in medium attulere.* Quid ais, Caſtalde: Verſabat animo, quæ pati neceſſe ſit in nouo Clericorum Ordine fundando, iiſque territus in alium iam fundatum migrare ſtatuebat; & de illo nouo fundando nunquam ad eam diem cogitauerat? Quid dici potuit alienum magis, atque inter ſe pugnans, diſcordiâ pluſquam inteſtinâ? Verſabat animo difficultates nouæ molitionis, ob eáſque aliò conſilia conferebat, & de illâ molitione nihil adhuc ſuſceperat cogitationis? An tu non idem & illius Epiſtolæ, & huius Certaminis auctor? Parum, hoc eſt; iterum enim pro Nigrono pugnas, & Ignatium familiam condere meditatum fuiſſe tradis diſertiſſimè.

XX. *ſibi ipſi contrario.*

Q 2 Incredi-

Incredibilia loqui ne videar, tuâ obtinebo ſententiâ. Quæro enim ſi quis homo ſanæ mentis ita de Ignatio ſocios conquirente loquatur: *Hoc nihil aliud probat quā propenſionem Ignatij proximos adiuuandi, quos vel in ſua (vt meditatus fuerat) inſtituenda, vel ad aliam familiam iam firmatam ingrediendo, prout Spiritus ſanctus cum interiùs impellebat, conſocios haberet.* Hæc, inquam, qui loquatur, nonne Ignatium de familia cōdenda cogitaſſe antequam ſocios eos legeret, aptiſſimè teſtatur? Non inficior, inquis, & non leuiter id feciſſe ex illo verbo *Meditatus fuerat* doceri potes; Hominem proinde qui hæc dixerit, aut ſcripſerit, eum mihi validè aſſerenti, nihil ante annum XXXIX. Ignatio de Societate cogitatum, contraria ſcribere; ac proinde veritatem amanti auctoritatem eius floccifaciendam ex animi mei ſententia pronuncio. Sed, mi Caſtalde illa ipſiſſima tua verba ſunt Animad. XII. p. 58. §. Decimo: qui locus mihi diligenter eſt indicandus, ne in tanta tua ſcribendi inconſtantia me dolo malo agere quiſquam ſuſpicetur. Sed aliud non minus admirabile ex te iam audio. Hoc ipſo enim loco Nigronum accuſas, quòd ſocios ab Ignatio Venetiis quæſitos, ſine vlla dixerit probatione. *Quod aſſumpſit*, inquis *probare debuit.* Quaſi verò res noſtris hiſtoriis vulgata non eſſet. Sed errauerit Nigronus, & Ribadeneiræ id ita factum ſcribenti lib. De vita Ignatij 2. cap. 16. fides nulla habeatur obſecro, datúrne mihi probandi locus? Quidni detur ab æquo Prætore? Excito igitur teſtem, quem vt falſum non reiicies Caſtalde, virum nimirum & generis claritudine, & Religioſi moris profeſſione, & multis virtutibus nobilem: teſtem inquam in hac totâ cauſsâ ſtà diù, multumque verſatum, vt nihil illum præteriiſſe omnes, qui hominis nouerint diligentiam, facilè ſint intellecturi. Is igitur teſtis non in familiari ſermocinatione, in qua vix quiſquam tam linguæ potens, ac verborum parcus eſt, cui aliqua per imprudentiam non elabantur; ſed in grauiſſima quadam Epiſtola, quam

ad Marcum Thienæum Comitem dedit, rẽ ſuo dicto planè conficit. Quid hæres Caſtalde? Te ipſum appello, ac meminiſſe iubeo, te eius Epiſtolæ §. 15. ita diſertè ſcribere: *Nec imprudens prætermitto Ignatiũ ante huius procellæ ortum tres probatos viros ſuarum virtutum odore allectos multorum dierum exercitiis excultos ibidem*(Venetiis) *Domino peperiſſe, ſibique ſociaſſe.* Quàm luculenter Nigroni dicta confirmas! *Sociauit?* ergo ſocios adlegit. Quid ergo aduerſus illam Epiſtolam ſcribens probaret Nigronus, quod tu illi vltrò dabas Caſtalde? Scribit Nigronus Ignatium Venetiis ſibi ſocios comparaſſe? Quid reprehendis Caſtalde? *Quod aſſumit*, inquis, *probare debuiſſet.* Cui? Tibi? at vltrò fatebaris. Quid igitur rem, vel aduerſario exploratam probando tempore abuteretur. Quamquam verò tuo te hîc confecerim gladio; adhuc tamen ex te

Quæro, quid ad Pontificum oracula, & Regum teſtimonia reſpondeas? nam verbo magnificè quidem loqueris, re autem nullam illis reuerentiam adhibes. Ita loqueris: *Quod Apoſtolica veneranda Diplomata aſſerunt, & Regales Francorum Chriſtianiſſimi Regis Epiſtolæ ampliſſimè perhibent, ambigere nefas eſt*: tum non multis interiectis verbis, de delineatâ Societate: *Hoc autem omnino illud non eſt, quod poſtmodum factum eſt.* Si hoc, quod negas, Diplomata aſſerunt, Regis litteræ loquuntur, tu nefas, Caſtalde committis; non enim ambigis tantùm, ſed pernegas. Vidiſtine, quod Paulus III. in Diplomate confirmationis diſertiſſimè tradit, & Nigronus tibi obiicit; quam ipſe ſupremâ poteſtate confirmaturus erat Societatem, eamdem eſſe, quæ dudum coaluerat, quæ eâdem fine duceretur? iiſdem operibus attineretur? Recitentur Pontificis verba, de quibus ambigere nefas Caſtaldo eſt, & ne hoc contrahat, pernegat. *Cúmque ad hanc almam Vrbem ſe contulerint* (Ignatius, & Socij) *& in charitatis vinculo perſiſtentes, ad perficiendam & conſeruandam eorum Societatis in Chriſto vnionem, quandam viuendi formam iuxta ea, quæ ad propo-*

XXI. *tradit Paulus III.*

Anim. XVIII. p. 158.

ſitum ſibi finem conducere vſu didicerunt, &c. Age, Caſtalde, opinationes tuas falſiſſimas Pontificio oraculo contendamus. Pontifex ait, Ignatium & Socios conueniſſe in Vrbem ad perficiendam conſeruandámque *vnionem* Societatis. Tu negas. Egóne? tu planè in hæc verba Animad. XVIII. *Quare neque inchoata Societas, & eo que propinqua perfectioni.* An perfici, & conſeruari poteſt quod inchoatum non eſt? Negas ergo, quod Pontifex aſſerit: nefas igitur admittis. Rurſum Pontifex illos didiciſſe longo vſu, quæ ſibi ad propoſitum finem conducerent, quem finem, vt abſolutæ perfectionis ipſe laudat, opera verò ſuprà enumerauerat; Tu perfectionem eam amplecti decreuiſſe Patres ais anno xxxix. tum, quaſi planè rem confeciſſes, ſubdis, *Nullo pacto dici poteſt, quæ ab initio ab iiſdem diuerſa excogitata fuit.* At, quam dudum in vnum iam ex diuerſis mundi partibus conuenientes coiuerant Societatem, Pontifex ſe confirmare dicit; tu longe diuerſam aſſeris. Nefas ergo admittis. Quæ autem inconcinnitas illa tua, ad explicandum inchoatæ, perfectæque Societatis diſcrimen auium & piſcium mentionem facere? quaſi tantundem diſtent rei initia ab eiuſdem abſolutione, quantum auium ac piſcium diuerſæ inuicem abeunt naturæ: Hominis peccatoris, & *iuſtificandi* ſermonem inferre? Quaſi verò initium ſit aliquod *iuſtificationis* in Peccatore: vide quid dicas. Nullúmne Ignatium inter & reliquos nouem initium Societatis, quam ſi qua vſquam inter homines fuit, modò Religioſam conditæ iam familiæ excipias) firmiſſimam inierant, & quam Pontifex dudum coaluiſſe docet? Túne audes, vt dictum tuearis, aſſerere; *Nunquam illis* (Ignatio & Sociis) *neque de proximo, neque de longinquo tale quid in mentem veniſſe*, quod tamen Pontifex veniſſe affirmat? nam illi *vnionem Societatis eorum in Chriſto, quam iamdudum Spiritu ſancto afflati, vt piè creditur, è diuerſis mundi partibus diſcedentes, & ſocij effecti*

p. 60.
Ibidem.
Anim. XVIII. p. 160.

effecti coiuerunt, confirmandam perficiendámque obtulerunt? Annon eam Societatem confirmabat Pontifex, quæ iamdudum,& iam quamplurimis annis ad nutum Romani Pontificis Chriſto dicauerat, vt idem loquitur? Quod profectò Lutetiæ fecêre Ignatius, & Socij anno eius ſeculi XXXIV.

Cur verò diſſimulanter reliqua tibi à Nigrono allata teſtimonia ſilentio tranſmittis? Profectò, cùm grauiſſima ſint, malam te cauſſam tueri illorum diſſimulatione prodis. Operæpretium tamen erit hic eadem adhibere. Eum diem (Pariſienſis nimirum Sacramenti) quaſi primum eius natalem Patres celebrârunt, vt tradit Orlandinus: Quid ais, Caſtalde? Aut Orlandinus fabulator eſt, aut Patres illi nugabantur: mihi enim ſat conſtat, *Illis nec de proximo, nec de longinquo quidquam tale in mentem veniſſe.* Franciſcus Montanus ait, *Societatem Pariſiis cœptam, primáſque radices egiſſe in Academiâ Pariſienſi; decem magiſtris eiuſdem Academiæ eam bono omine auſpicantibus.* Hoc ille ait? Nugator eſt; nam mihi exploratum eſt inchoatam non fuiſſe Societatem. Florimundus Remundus de Ignatio ſocios Pariſiis conquirente, ait *nouam Societatem inſtituere decreuit.* Fallitur; *Nihil de illâ cogitatum, niſi anno* XXXIX. *Romæ.* Quid ego dicam de noſtris Iacobis Gretſero, Gualtero, Bidermanio viris clariſſimi nominis? Eos tu nauci facies, vt rerum noſtrarum parùm ſcientes; & tibi, qui in illis toto cœlo peregrinaris, fidem haberi voles?

XXII. *Orlandinus, aliíque.*

Lib. 1. n. 89.

Anim. XVIII. p. 160. Contra Aruel. c. 30.

De orig. Heret. l. 5 c. 2.

Anim XVIII. p. 160.

Quid demum de Chriſtianiſſimo Ludouico Gallorum Rege? Annon hic inter reliquas cauſſas poſtulandi à Gregorio XV. Pontifice, vt Ignatio ſupremos Sanctorum honores decerneret, ea Epiſtolâ, quam propriâ exaratam manu, v. Kalend. Martias anni vigeſimiſecundi dedit, illam incredibili quadam humanitatis ſignificatione affert, quòd ad

XXIII. *& Chriſtianiſſimus Rex.*

Regni

Regni ſui, ac Regiæ ciuitatis amplitudinem pertineret eius, quæ Pariſiis coaluerat, Societatis Fundatorem in Sanctorum album referre? Abnuis, & Regis ipſum chirographum poſcis? ecce illud ex noſtro Romano tabulario: *Meum Regnum hoc diuinitus conſecutum eſt bonum, & illuſtrem benedictionem, quòd tantus hic ſeruus Dei ad Pariſienſem meam vrbem venerit ad eruditionem capeſſendam, quòd eodem in loco pios ſibi commilitones adiunxerit, quòd in templo montis Martyrum Galliæ Apoſtolo, religioſè conſecrato, fundamenta Societatis ſuæ initiáque poſuerit.* Hìc enimuerò quomodo Regium hoc teſtimonium refutare poſſis, ego ſanè non video; Regibus enim etiam iniuratis credi par eſt. Verùm, ne qua tibi elabendi vſquam pateat via; age, iuratiſſimos teſtes producamus, viros ſuarum virtutum & religionis, quam profitentur, claritudine nobiles. Et quidem ea eſt Carthuſiani nominis amplitudo, vt contra viros ex illo Ordine probatiſſimos te non excepturum arbitrer, præſertim cùm propriis honeſtatibus inſigniantur. Quid igitur dicturus es, ſi plurium Carthuſianorum Patrum teſtimoniis palàm fecero anno XXXV. ſæculi ſuperioris, antequàm Venetias appelleret, in Hiſpaniis de condendâ Societate IESV, deliberatum Ignatio fuiſſe? Deleturúſne tandem es, quæ tibi incitatiùs ſcribenti exciderunt, vbi ſuprà: *Nihil de illâ cogitatum niſi anno* XXXIX. *Romæ?* Dicturúſne tandem es veritatis inſtinctu; erraui, lapſus ſum? Haud dubito te, qui & morum nobilitate, & religionis ſanctitate ad omnem veritatis amorem ſis effictus, vbi eam ex aduerſo fulgentem videris, vltrò illi manus daturum. Sed ne illam moremur vlteriùs, documentum ipſum, quod ex Hiſpaniis ad me tranſmiſſum eſt, hîc integerrimum exhibebo.

Ex Tabulario Romano.

Teſtimo

Teſtimonia Patrum Carthuſianorum de Societate IESV ab Ignatio deliberatâ ante annum ſuperioris Seculi XXXVI. quo Venetias appulit.

In Dei nomine. Amen. Notum ſit vniuerſis, Anno à Christo nato milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo primo die octaua menſis Ianuarij apud Regium Patrum Carthuſianorum Vallis Chriſti Conuentum, ſitum intra Generales terminos Villæ, vulgò de Altura Diœceſis Segobricenſis Regni Valentini, inſtante Patre Chriſtophoro Perez Rectore Collegij Sancti Petri Societatis IESV, Ciuitatis Segobricenſis per me Vincentium Paulum Balleſter auctoritatibus Regiâ & Apoſtolicâ Notarium publicum, ac dictæ Ciuitatis Segobricæ incolam, teſtium informationem receptam fuiſſe huiuſmodi tenore: XXIV. *Tum P. Antonius Martinus Carthuſianus.*

Die octaua menſis Ianuarij, Anno à Chriſto nato milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo primo. Reuerendus P. Dom Antonius Martinus de Altarriba Regij Patrum Carthuſianorum Vallis Chriſti Conuentus Vicarius, Annum agens quinquageſimum ſecũdum parum plus minúſve, & Profeſſus dictæ domus Annorum triginta duorum, teſtis datus, & productus pro parte, & inſtantia Patris Chriſtophori Perez Rectoris præfati Collegij Societatis IESV; Ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ, teſtatus eſt Dominum Deum, eiuſque ſancta quatuor Euangelia, ſe dicturum veritatem eorum, quæ ſciuerit, & ſuper quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, vtrùm videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & auctor Clericorum Societatis IESV animum habuerit ingrediendi Religionem Theatinorum, priuſquàm Societatem IESV conderet? Pleno ore teſtatus eſt R. Pater, ſe accepiſſe ab antiquiſſimus Patribus Vallis Chriſti Conuentus, & precipuè à Venerando Patre Dom Matthia Ferrez (hic ſexaginta quinque annis Carthuſiam in regio Vallis Chriſti Conuentu Profeſſus eſt eâ ſanctitatis, & Religionis gloriâ conſpicuus, vt dignus fuerit; qui cùm à S. Ludouico Beltran, tum à Beato Nicolao Factor, tum etiam ab Illuſtriſſimo ſanctæ memoriæ Domi-

no Dom Ioanne de Ribera Patriarchâ Antiocheno, & Valentinorum Archiepiſcopo tanquam vir prope diuinus haberetur; Et Vallis Chriſti Conuentus non ſolùm eius cineres honorificentiſſimo loco ab aliis diſtincto veneratur: verùm eius imaginem pietate, & iuſſu Illuſtriſſimi D.D. Petri Gines de Cacanoua Epiſcopi Segobricen. depictam, pientiſſimè colit) ſanctum Ignatium Anno milleſimo quingenteſimo trigeſimoquinto, è Ciuitate Valentiæ in Regium Vallis Chriſti Carthuſianorum Conuentum acceſſiſſe, vt ſuum videret dilectiſſimum Præceptorem Patrem Dom Ioannem de Caſtro, cuius bonis artibus, & litteris imbuendum Pariſiis ſe totum deuouit: & ſuum inſuper aperiret animum de fundandâ Societate IESV *antea conceptum: in eius ad Deum precibus felicem tantæ rei exitum collocabat. Annuit Dom Ioannes de Caſtro votis Ignatij: illo veſpere, noctéque proximâ Deum ardentiſſimè ſuper hac vnâ re precatus eſt. Sequenti die ſic eſt Ignatium adlocutus. Ita, ô Ignati, tua de fundandâ Societate* IESV *arrident vota, vt ſi lubet Carthuſiam deſeram: Nouitius ſum, nondum votis adſtrictus, meam opem, operam, vires, conſilium in te vnum transferam, dummodo tantæ molis negotium felicem exitum conſequatur. Ad quæ Ignatius: Nequaquam Reuerende Pater, ſta inceptis; tuis me precibus Deo commenda: Reuerſurus Valentiam, vt Romam proficiſceretur ad condendam Societatem* IESV. *Idem accepit dictus teſtis à Patre Dom Onuphrio Ripoll Religioſo quinquaginta annorum profeſſo, & Priore Vallis Chriſti Conuentus, viro ſpectatæ virtutis. Qui dixerunt, ſe accepiſſe ſæpiſſimè à pluribus antiquiſſimis Patribus, & præcipuè à Patribus Dom Ioanne Bellot Priore eo tempore, quo S. Ignatius Carthuſiam Vallis Chriſti appulit: & à Patre Dom Ababur, Dom Ioſepho Ferrer; & à Patre Dom Gual, & ab aliis. Hoc teſtatus eſt ſcire dictus teſtis, tum ob ſupra memorata, tum ob communem traditionem inter Patres Regij Vallis Chriſti Conuentus, tum etiam quia vidit, & legit hanc veritatem in manuſcriptis reconditis in Archiuio dictæ Carthuſiæ. Et quia res ita ſe habet, & ob iuramentum præſtitum. Generaliter autem fuit interrogatus dictus teſtis de odio, amore,*

timore

timore, precibus, ſubornatione, minis, malâ, & bonâ voluntate, & aliis circumſtantiis ad præmiſſa neceſſariis, & ad omnia dixit, Non.

Fr. Antonius Martinus de Altarriba,
Vicarius Carthuſiæ Vallis Chriſti.

Prædictis die & Anno,

Reuerendus Pater Dom Andreas Soler Religioſus Antiquior dictæ Carthuſiæ, Profeſſus ætatis ſexaginta octo annorum, Profeſſionis quadraginta nouem, teſtis datus, & productus pro parte, & inſtantiâ Patris Christophori Perez Rectoris præfati Collegij Societatis IESV, *ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ teſtatus eſt Dominum Deum, eiuſque ſancta quatuor Euangelia, ſe dicturum veritatem eorum, quæ ſciuerit, & ſuper quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, vtrùm videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & Auctor Clericorum Societatis* IESV *animum habuerit ingrediendi Religionem Patrum Theatinorum priuſquam Societatem* IESV *conderet? Pleno ore teſtatus eſt Reuerendus Pater ſe accepiſſe à Patre Dom Michaële Monllor ſuo Magiſtro, Annum agente nonageſimum, qui quaſdam litteras ſibi oſtendit, quas vt res ſacras colebat, erant namque Patris Dom Ioannis de Caſtro Carthuſiani Vallis Chriſti Conuentus viri ſpectatæ virtutis, qui eo tempore hoſpitabatur in Scalæ Dei Carthuſia, eique dixit: Hæc eſt Epiſtola ſanctiſſimi viri Fratris noſtri, ſocij ſancti Ignatij. Et tunc ſibi aperuit ſanctum Ignatium acceſſiſſe hanc Carthuſiam Vallis Chriſti, vt videret præfatum Patrem D. Ioannem de Caſtro, Anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo quinto, & vt conferret cum illo conceptum de condendâ Societate* IESV *animum. Tunc S. Ignatius expectans Patrem D. Caſtro Nouitium Veſpertinis horis adſtantē cum reliquâ Religioſorū familiâ, ſedit ad Crucem Cœmeterij Conuentus. Et quia res ita ſe habet, & à cōmuni Patrum traditione accepit, & ob Sacramentum præſtitum. Generaliter antē fuit interrogatus dictus teſtis de odio, amore, timore, precibus, ſubornatione, minis, malâ, & bonâ volunta-*

XXV. *Tum P. Andreas Soler eiuſdem Ordinis.*

te, & aliis circumſtantiis ad præmiſſa neceſſariis. Et ad omnia dixit, Non.

Frater Andreas Soler Antiquior dictæ domus Vallis Chriſti.

XXVI. *Prædictis die, & Anno,*

Tũ B Nicolaus Bonet itidem Carthuſianus. *Reuerendus Pater Dom Nicolaus Bonet Regij Patrum Carthuſianorum Vallis Chriſti Conuentus Religioſus annum agens ſexageſimum parùm plùs minúſve, profeſſione triginta ſeptem, teſtis datus, & productus pro parte, & inſtantiâ Patris Chriſtophori Perez Rectoris dicti Collegij Societatis IESV, ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ teſtatus eſt Dominum Deum, eiúſque ſacta quatuor Euangelia, ſe dicturam veritatem eorum, quæ ſciuerit, & ſuper quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, Vtrùm videlicet S. Ignatius de Loyola Fũdator, & Auctor Clericorum Societatis* IESV *animum habuerit ingrediendi Religionem Patrum Theatinorum priuſquàm Societatem* IESV *conderet? Pleno ore teſtatus eſt R. Pater, ſe accepiſſe ab antiquiſſimis Patribus Vallis Chriſti Conuentus à profeſſione vltra ſexagenarius, & præcipuè à Patre Dom Michaële Monllor, & à Patre Dom Ioanne Bellot, & ab hoc præcipuè audiuiſſe, ſanctum Ignatium accesſiſſe ad dictum Conuentum Vallis Chriſti, Anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo quinto, vt conferret animum antea cõceptum de fundandâ Societate* IESV *cum Patre D. Ioanne de Caſtro Toletano Magiſtro quondam ſancti Ignatij in Vniuerſitate Pariſienſi: & cum eo contuliſſe animum condendæ Societatis* IESV. *Idipſum teſtatur dictus Teſtis, ſæpius audiuiſſe à Patre D Onufrio Ripoll Priore, qui obiit in hac domo anno* 1614. *Inſuper audiuiſſe à dictis Patribus ſanctum Ignatium nunquam habuiſſe animum ingrediendi aliam Religionem, nec Patrum Carthuſianorum. Hoc dicit ſic dictus teſtis, tum ob ſupra memorata, tum ob communem traditionem inter Patres Vallis Chriſti Conuentus. Et quia res ita ſe habet, & ob vim iuramenti præſtiti, Generaliter autem fuit interrogatus dictus teſtis de odio, amore, timore, precibus, ſubornatione, minis, malâ & bonâ voluntate, &*

aliis

aliis circumſtantiis ad præmiſſa neceſſariis; Et ad omnia dixit, Non.

Fr.Nicolaus Bonet.

Super quibus omnibus, & ſingulis præmiſſis dictus Pater Chriſtophorus Perez Rector præfixus requiſiuit ſibi per me dictum, & infraſcriptum Notarium vnum, & plura, publicum & publica, inſtrumentum, & inſtrumenta ad habendum memoriam in futurum. Dicta loco, die menſe, & anno, quibus in principio, præſentibus ibidem Michaele Perez pãnorum paratore, & Michaele Sebrian Agricola Villæ Alturæ habitatoribus teſtibus ad præmiſſa vocatis, & rogatis, & ſpecialiter aſſũptis.

Signum † Tabellionatus mei Vincentij Pauli Balleſter auctoritatibus Apoſtolicâ & Regiâ Notarij publici, qui præinſertam teſtium informationem licet manu alienâ ſcriptam recepi, & præmiſſis omnibus, & horum ſingulis, dum ſic, vt præmittitur, fierent, & agerentur, vnà cum prænominatis Teſtibus præſens interfui, eáque ſic fieri vidi, & audiui in notam ſumpſi, clauſi, & ſubſignaui in fidem præmiſſorum omnium Rogatus, & Requiſitus.

Cùm ex diſtantiâ locorum, & terrarum de fide, & legalitate Notariorum ſæpe dubitetur. Id irco nos Doctor Franciſcus Gonzales Presbyter Canonicus Eccleſiæ Cathedralis Segouienſis, & per Adm. Illuſtri, & Reuerendiſſimo Domino Dom Fratri Didaco Serrano Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Epiſcopo Segobrien. Regióque Conſiliario, &c. In ſpiritualibus, & temporalibus in præſenti ciuitate, & Diœceſ. Segobrienſ. Vicarius Generalis, & Officialis, Atteſtamur, fidémque facimus præſentes vniuerſis & ſingulis Datariæ, & Cancellariæ Romanæ Officialibus, vel aliis quibuſcumque Iudicibus dictæ Curiæ, quibus præſentes peruenerint, & præſentatæ fuerint, quod ſupradictus Vincentius Paulus Balleſter, qui præinſerta teſtium recepit, & ſubſignauit, eſt Notarius publicus tentus, habitus, & reputatus, omnibúſque Inſtrumentis per eum receptis tam in iudicio, quàm extrà plena & indubia fides ſolet adhiberi, & vt omnibus innoteſcat, præſentes noſtras certificatorias litteras manu noſtrâ firmatas ſigillique dict. R. D.

mei Epiſcopi Segobrienſis impreſſione munitas, ac per Notarium, & ſcribam noſtrum infraſcriptum referendatas expediri iuſſimus & mandauimus. Datum, & actum in Ciuitate Segobrienſi, die decimo menſis Ianuarij, anno Domini, milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo primo.

Gonzalez Vic. Generalis, & Officialis.

Locus † ſigilli.

De mandato d. cti Domini Officialis & Vicarij Generalis Segobrienſis, Hieronymus Ruiz de Ripodas Notar.

XXVII. *Interrogationis clauſula prima.* Quæro iam ex te, Caſtalde, an ſatis disertè viri religioſiſſimi, ac grauiſſimi loqui tibi videantur? An celeberrimi Monaſterij traditioni, & antiquis illis litteris, ac libris fidem haberi æquum cenſeas? Quæ demum tua hìc eſt ſententia? Negas? Quâ igitur fronte traditioni tuæ, quæ nullis antiquæ fidei tabulis nititur, credere me iubes? Imperioſus es, ſi hoc facis: Annuis? Iam igitur tandem veritati das manus, & Ignatio Societatem condere, antequam cum Caietano Venetiis colloqui potuerit, ſtetiſſe ſententiam, vel inuitus admittis. Iube igitur deleri de tuo libello verba illa veritati aduerſantia: *Nihil de illâ cogitatum, niſi anno trigeſimo nono Romæ.* Quî enim cum Ioanne Caſtrio in Monaſterio Vallis Chriſti, de Societate IESV, quam vt conderet, nauigaturus erat in Italiam, egit in Hiſpaniis anno XXXV. ſi de illâ nihil, niſi quadriennio poſt, anno XXXIX. cogitauit? An tibi ea Societas, quam ex Hiſpaniis deliberatam apud ſe in Italiam Ignatius attulit, fungorum more noctis vnius dubiâ conſultatione videtur exorta? Vide, mi Caſtalde, in quas te anguſtias coniecerit dicti tuendi nimia quædam animi inductio, quæ ſpecie veritatis tibi, eius, vt opinor, amiciſſimo, ſplendidè impoſuit? Exiguus ſæpè inter conſtantiam, obſtinationémque limes eſt: *Obiecto* potiùs, quàm operatione diſparantur. veritatem, licet ſerò, agnouiſſe nullus pudor; ſed

Anim. XVIII. p. 160.

pars

pars eſt non vltima felicitatis: eidem manus dare viris ſapientibus longè glorioſiſſimum: falli ratiocinatione ſuâ, & in re Hiſtoricâ hominem, quamuis acutum, & diligentem, cui veterum monumenta præſto non ſint, labi aliquando, pronum eſſe, magnis exemplis docemur, & vix reprehenſione dignum eſt: at nolle dedoceri; hoc enimverò eius hominis non eſt, qui in veritatis verba iurauerit; quod Sacramentum qui non dixerit, eum Hiſtorico Senatu motum in fabulatorum plebem reiicit conſenſus ſapientium. Quid igitur tandem hîc dices Caſtalde? Quiſnam te iſtam diſputandi rationem docuit? Malè profectò magiſtris vſus es, ſi ex illorum diſciplinâ aduerſariorum validiſſimas diſſimulas argumentationes: Haud ſatis eſt tua confirmare, niſi contraria conuellas. Cuius præuaricationis ne me poſſis accuſare, iam tibi ad obiecta reſpondebo. Sed da veniam, vt quæ ex noſtrâ congeris Hiſtoriâ, in proximam Interrogationem reiectis, de reliquis te hîc interrogem.

Anim. XVII. p. 168. & deinceps. Quæro ex te igitur, Caſtalde, cur tam multis de formâ ac materiâ diſputes, ac triceris? Tu me interrogas? inquis, Reſponde priùs mihi quærenti: *Cur Nigronus formalem inter vtramque Societatem differentiam ponere non extimuit?* Facilis reſponſio, & planiſſima. Ne ibi timeret, vbi non erat timor. Quid enim timeret? Multum, inquis; Nam *forma dat eſſe rei*, quomodo ergo eſſe dicitur, cui forma deeſt? Quæris? quia eſt in proximâ potentiâ; quia inibi eſt, vt vltimam accipiat perfectionem. An ſi eorum placita ſequaris, qui hominem in materni ventris officinâ primò plantarum more viuere: mox ſenſuum iam compotem vim accipere, ídque ex ipſius quadam, vt ita loquar, materiæ iam bene compactæ *efferueſcentiâ*; ad extremum vbi abſoluta fabrica eſt, perfectiſſimâ animâ, quæ nihil è materiâ trahat, perfici ac conſtitui docet; antequàm poſtremùm

XXVIII. *Inchoata priùs fuit & delineata Societas* IESV *ab Ignatio, quàm perfecta.*

mum hoc fiat, hominem inchoatum eſſe negabis? Huiuſmodi gradus in omni Religioſi cœtus fundatione contemplemur. Annon primò ſuſcipiendum ab aliquo eius condendi conſilium eſt, & cum aliis communicandum? iam lineari occepit: Cùm illi primò in eandem eunt ſententiam, cùm collatis Capitibus in commune decernunt; iam aliquod piæ Societatis incrementum videtur: cùm certis legibus, aut certâ ſaltem officiorum ratione viuunt, iam ſenſus ſuos diſcretos in operationes habent: cùm demum ſupremâ Chriſti Vicârij auctoritate ſanciuntur, tum demum vitam vndequaque perfectam obtinent.

XXIX. *vt alij Ordines præclariſſimi.* Dic, rogo te, Caſtalde, Dominicus, Franciſcus, ac reliqui ſanctorum Ordinum Parentes optimi, antequàm noua viuendi inſtituta Pontifex adprobaret, ac ſanciret, Ordinémne aliquem inchoatum habebant? Societatémne vllam cum ſuis coiuerant? Ne veritati obluctaris (quod quamuis oppidò facias, deſtinatò tamen facere velle non credo) hoc mihi dabis, eos ſcilicet Ordines iam coëgiſſe. Et ſi neges, fateri cogam, exemplo Dominici, qui Romam venit cum Toloſano Epiſcopo ad Lateranenſe Concilium, vt *Ordo, quem inſtituerat, ab Innocentio confirmaretur.* Ergo nondum Religio erat, & tamen iam Ordo erat. Quid? Fortè illis omnia iam decreta, quæ ad illius coagmentationem pertinebant? nequaquam. Iubetur enim Dominicus in Galliam remigrare, & cum ſociis de Regulâ, in cuius verba ſacramentum Religioſum dicerent, in medium conſulere. An ante iſtam conſultationem, in quâ dubitatum eſſe, ac dictis in vtramque partem ſententiis, deliberatum à Dominico, & Sociis, tam veroſimile eſt, quàm quod veriſſimum, nullum fuiſſe Ordinem dicturus es? Quem igitur confirmari ab Apoſtolico poſtulabat Dominicus? An Regulæ ſortitio, & comparatio ad Ordinis formam non pertinet? Sed quid ego de Dominico te interrogem? Tuus ipſe Ordo, nónne, antequam confirmaretur à Clemente VII. erat à IV. viris,

viris Fundatoribus inchoatum? Annon aliquid erat pridie Idus Septembris anni XXIV. quâ die ei bonorum ſuorum, quibus ſe abdicabant, partem IV. viri donârunt? Didici ego id ab Ioanne Baptiſta Tufo Epiſcopo Acerrarum, qui Hiſtoriæ capite I. ſic loquitur: *Donauit tanquam pauperibus Christi huic Religioni, quam fundaturi erant, aliqua bona quæ illi ſupererant*, &c. Audis Religionem appellari, quæ nondum fundata erat? Si rem ad viuum reſecare velimus, ea, quæ nondum fundata eſt, Religio non eſt, nemo tamen Tufum reprehendat; quia iam pia quædam erat Societas hominum, grande aliquod bonum parturientium. Nónne igitur *materialis* quodammodo ea dicitur Religio, cui adprobatio Pontificia nondum acceſſit? Vis adhuc de re apertiſſimâ, in quâ tamen vaniſſime argutaris, altiùs aliquid repetamus? Rogo te, cùm in libro Geneſis verba illa Moſis narrantis rerum molitionem legis: *Formauit igitur Dominus Deus hominem de luto, & inſpirauit in eum ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in animam viuentem*, intelligáſne hominem dici ſtatuam illam ex luto, cui ſpiraculum inditum vitæ eſt? antequam viueret, nónne ex illo nobiliſſimo limo varietatem hanc admirabilem membrorum, articulorum, neruorum, venarum ac viſcerum effinxerat artifex illa Sapientia? Nihil ibi adhuc vitæ, & tamen multum iam hominis erat; Opificium ego illud, ſi hominem *materialem dixero*, tu me audebis, tanquam minùs philoſophicè loquutum traducere? Túne auium, ac peccatoris ampliùs mentionem facies?

pag 8. — XXX. *Et Clericorum i, ſorũ Regulariũ.*

XXXI. *Potuit [illegible] dici [illegible] modo ma-* terialis. — *cap. 1.*

Cum igitur Ignatius & naturæ genio, & Dei munere conſtantiſſimus, omnium teſtimonio eſſet, ſuſceptúmque Societatis conſilium alto dudum animo foueret, neque illi quidquam, quamuis abſolutum conſtitutúmque, quod inchoatis deſtinatiſ-

XXXII. *Quare callidè argumentatur Nigronus.*

S que

que ſuis melius, aut amplius eſſet, obiiceretur; neque à Deo ſuſcepta olim conſilia iuberetur abiicere; hoc ſine leuitatis, atque inconſtantiæ notâ facere non potuit; quæ cum viro ſanctiſſimo inuri non debeat, ídque ex Petitione à Caſtaldo confictâ neceſſariò fiat, veriſſimè, argumento ab Ignatij conſtantiâ dùcto, quidquid Caſtaldus obluctetur, Nigronus eam reiiciendam putauit, quod mihi erat euincendum.

INTERRO

INTERROGATIO NONA,

DE FIDELITATE.

Ignatium Socios ſine fidelitatis iniuriâ deſerere non potuiſſe.

SATIS videri poterant, quæ de Ignatij conſtantiâ ſuperiori à nobis Interrogatione ſunt diſputata, niſi de Ignatij Sociis contemptim interrogaſſes eâdem Animad. X. *Siccine erant Ignatij ſocij, prima veſtri Ordinis planta?* de quibus vt modeſtiùs loquereris, potuit te Apoſtoli Orientis reuerentia admonere. Verùm vt locum hunc paucis abſoluamus: I. *Interrogationis occaſio.*

pag 91. Vide etiam Animadu. XXV. p. 210. & 211.

Quæro ex te, Caſtalde, an quia Ignatium, vt parentem reuerebantur, qui eos ſpiritu genuerat, ideo illos ipſe deſerere debuerit? Quæ eſt iſta conſequentia doctrinæ tuæ? Obſeruatum à ſociis, vt parentem fuiſſe Ignatium, & Nigronus dixit, & Hiſtoriæ loquuntur, &, quando iſtæ ſilerent, magnorum & ſanctorum virorum virtus perſuadet. Quid hinc efficias, non video; nam niſi ego planè in humanis peregrinor, illud huius amoris conſequens in Ignatio eſſe debuit, vt illos amaret, vt filios; Cui ſi tibi iam connexum eſt, illos deſerere; ego te in Morali Philoſophiâ magiſtrum non ſequor; quid enim dici potuit alienius? II. *Ignatium quos amabat, non debuiſſe relinquere.*

Ibid. p. 81. & deinceps.

Non erat, mi Caſtalde, quod operosè de matrimonio rato, quod Religionis ingreſſu diſſoluitur, diſputares, quis enim vnquam ſanus dubitauit, Ignatio quoli- III. *Exemplo matrimonij rati non probatur.*

bet in Ordine Religioſum Sacramentum dicente, ſolutum iri Societatem, quam coiuerant Socij Pariſiis, cùm & in Religioſæ familiæ ſtabilitatem nondum coaluiſſet? Rem minimè dubiam probas. Non hoc quæritur opinor, ſed an ſatis officio functus fuiſſet

IV. *Quum id faciendi cauſſas non haberet.*

Ignatius. Quamquam enim Religioſi ſtatus ea ſit dignitas, & amplitudo, vt humanis omnibus ſocietatibus præhabenda ſit; fieri tamen quandoque poteſt, vt non ſtatim, non aliis inconſultis ſuſcipiendus videatur. Res eſt manifeſtior, quàm vt probari velit. Et Ignatium, ſi eam in mentem incidiſſet, par fuerat ſocios opperiri, cum eis in medium conſulere, veteris conſilij damnati rationes afferre, noui, quod ſuceperat, commoda explicare, demum viri probi, ac boni parentis officio fungi: Non erat eius, qui tantis laboribus ſocios (& quos bone Deus!) adlegiſſet, *animáſque feciſſet* Pariſiis, eos ita repentè deſtituere, vt illorum nulla ad ſe ampliùs pertineret procuratio. At, dices, eos hortari exinde potuiſſet, vt ſe parentem ſequi vellent. Mitto, quàm frigidè hoc dicatur: Quid ſi colloquendi cum illis facultas à maioribus negata fuiſſet? Quid ſi aliquò amandatus? At ſuæ cuique perfectionis ſtudium aliorum profectibus anteponendum eſt. Audio, ſed ſuprà luculenter docui, fieri poſſe, vt ampliora meditantibus, quicumque ſtatus Religioſus melior dici non poſſit. Nec illi ſanè viri erant Ignatij ſocij, quos ille adeò negligeret; nec ipſe adeò periclitabatur ſalute vt quemcumque in portum ſe illico recipere deberet: nec is erat obiectus ſplendor, vt animum maioribus intentum perſtringeret.

V. *Nec Sociorum erat muta illius conſilia ſequi.*

Quæro rurſum (nam audio aliquid aliud ex Sociorum erga Ignatium reuerentiâ, & obſeruantiâ in rem tuam conficere, te putare,) an quia Ignatium, vt parentem reuerebantur Socij, quodcumque demum conſilij ille ſuſcepiſſet, ſequi illos debuiſſe credas? Quidni, inquis? *Paulus apertis oculis nihil videbat.* Et Petrus monet: *Quaſi modo geniti infantes rationabiles ſine* Anim. X. p. 91.

dolo

dolo lac concupiſcite. Nolim te mihi iraſci Caſtalde, ſi dixero, te in tantâ ſcripturarum luce apertiſſimis, pluſquàm Paulo eſſent, oculis nihil videre, & pueriliter ratiocinari. An quia Socii quaſi parentem Ignatium obſeruabant, cum ſequi ita debuerunt, vt nihil, te quidem auctore, *apertis viderent oculis*? Etiamſi ille in abſtruſam aliquam ſeſe ſolitudinem abdidiſſet, eò ſequi debuiſſe Xaueriũ, Fabrum, reliquos, qui pertinacibus commentationibus, atque acerrimis ieiuniis, multàque myſteriorum vſurpatione diuinam explorantes voluntatem, cùm alius de alio neſciret, in opus Euangelij euocari ſe, ac ſeparari manifeſtò ſenſerunt? At Ignatius eorum dux iam alia ſentiebat: Ergo illis ſtatim mutandum? Nihil illis inueſtigandum? Et quia hoc Nigronus minùs veroſimile videri ait, túne viros illos ludos facias, quaſi contra Apoſtolum vtrumque facerent, quòd *apertus oculis* non omni Spiritui crederent, ſed probarent, ſi ex Deo eſſet? Si timerent, ne ſpecie aliquâ honeſti nimiùm doctis dolis illuderet veterator Angelus Satanæ, qui ſe transfigurat in Angelum lucis? Quid? annon hoc viris doctrinâ, & ſanctimoniâ magis dignum fuiſſe, rectè dixit Nigronus? Quid igitur interrogas increpans? *Siccine erant Socij Ignatij primæ veſtri Ordinis plantæ*? Planiſſimè: Sic erant. Quid confeciſti? An illos minùs prudentes, minùs ſanctos fuiſſe? Nego id conſequens eſſe: At, inquis, *apertis oculis videbant*; & acutè quidem. Ergo contra Paulum faciebant, qui *apertis oculis nihil videbat*. Egregia enimuerò diuinarum Scripturarum interpretandi ratio, ob quam non dicam Cornelios inter, Caietanos, & Maldonatos, ſed Hieronymos, & Chryſoſtomos ſedere debeas laureato in ſcabello, vt Sibyllinorum carminum interpretibus olim apud Romanos mos.

VI. *vt contraria ſanctè ſuſceptis.*

VII. *nam prudētiſſimè omnia circumſpiciebat.*

Ibid.

Quid, ſi ego ex vero magis reponam, *Videte fratres vocationem veſtram*? Si vocabantur à Deo ad animarum procurationem, ad quam ſe voto addixerant ampliſſimo; túne illis auctor fuiſſes, vt ſemiſolitariam adhuc in

VIII. *& à Deo alio vocabantur.*

familiam ſe abſtruderent? At hæc Religioſis iam votis firmata ſplendebat, quaſi verò ſola eſſet. Sed audi, Caſtalde; Philippum Nerium conſulturúmne ſibi magis fuiſſe, dices, ſi vobis acceſſiſſet, ad quos, vt apud te legere memini, quoſcumque poterat, ſubmittebat? Id tu quidem non dices. Quamobrem? Palàm eſt; à Deo enim ad alias longè diuerſas viuendi rationes euocabatur. An ille magis, quàm Xauerius? Quàm Faber? Quàm Lainius? Et quî vocationem illam ſuam agnouerat Philippus? Multâ, dices, prece; hoc idem fecerant Ignatij Socij, vt cùm illos ad cæcam, neſcio quam obedientiam, planè intempeſtiuam, deuocare conaris, illis eam adimes ſtabilitatem, quam tantopere commendat Apoſtolus admonens, vt maneamus in eâ vocatione, in quâ vocati ſumus, & ne omni vento doctrinæ circumferamur.

IX. *Caſtaldus ſibi contrarius.* Quoniam verò paulò antè eorum, quæ de Philippo Nerio à te ſcribuntur, meminimus, iubeo ego te illa exigere ad alia longè diſſimilia, quæ à te ipſo eodem in libro de vitâ Caietani traduntur: Ais enim Philippum pluribus auctorem fuiſſe, vt veſtro Ordini nomen darent: *In quo ſcilicet moderatâ viuendi ratione, perturbationibus animi edomãdis ardenter opera datur.* Præclarè omnino ſenſiſſe ſentio Philippum, laudóque hominis ſanctiſſimi, atque interioris totius Philoſophiæ ſcientiſſimi perhonorificum de vobis, veſtrâque diſciplinâ iudicium. Verùm quî hæc conueniant illis, quæ eodem libro ſcripſeras, non equidem intelligo: *Pleroſque ſodalium diuini Amoris* (ex quibus Caietanus, Carafa, & reliqui Ordinis principes prodierunt) *exemplum ne ſequerentur territos à nimiâ auſteritate, quâ viuebatur.* Et paulò infrà: *Cùm à pleriſque ambigeretur in aulâ, an recipiendus Ordo eſſet* (quod tamen tu laudes inter cõmemoras, de tuo agens; at Societati probrum inde creari poſſe non dubitas) ſecùs pleriſque viſum fuiſſe dicis; Quaſi non expediret *Clericorum familiam tam arctâ paupertate, tantâque vitæ auſteritate fundari.* Quæ mihi paulò *Anim. X p. 86. & alibi.*

lò ab illo Philippi iudicio videntur eſſe diuerſa; niſi fortè de illa primâ auſteritate dies ipſa, vt fieri amat, aliquid iam diminuerat, quod ego non credo, & tibi potiùs tua componendi curam eſſe volo, quàm de religioſiſſimâ familiâ ſecus aliquid opinari.

Verùm ni morologus futurus ſum, vellem à te paululùm doceri, quî tua cum Caraccioli fides bellè conueniat; cùm vterque de Patrum ab Vrbe diſceſſu agitis; nam qui Maffeium, & Lucenam committere voluiſti, admirabili tuâ temporum ſcientiâ, quâ ab exeunte anno, autumni tempus ita diſparas, vt inter contradicentia enumeres; æqui, boniſque conſulere debes, ſi mihi aliquid paulò in veſtris libris difficilius videatur. Tu quidem in Caietani vitâ in illo diſceſſu, ita Patrum itineri moderaris, vt eos ad oſtia Tiberina deducas, vbi à Dominico Veniero Veneto Legato in comitatum humaniſſimè aſſumpti, Ariminum deducuntur; nec ſatis explicas, marîne, an terrâ iter fecerint, nam ſi nauibus vecti ſunt, circumnauiganda tota fuit propemodum Italia, & non eſſet quod Neapoli non ſubſiſterent, in quam ſe Arimino recipere, paulò pòſt voluerunt? Vbi ais tu quidem, offendiſſe Auguſtinum Amulium, cuius conſilio, de Neapolitano itinere mutantes, Venetias propitio planè Numine abierunt. Hæc tuæ narrationis ſententia eſt. Diuerſa verò Caraccioli in Collectaneis: Ait enim ad oſtia Tiberina offendiſſe Amulium, quem tu Arimini primùm inducis; Et, ne cuiquam dubium eſſe poſſit, quid hac de totâ profectione ſenſerit Caracciolus, audiendus hîc eſt Hieronymus Magius, ex quo ſua excerpſiſſe Caracciolus non diſſimulat, cuiuſque narrationem ſua inter Collectanea retulit, ad quam ſubinde prouocat. Magius igitur ſic habet; *Quem planè ad locum,* (oſtia Tiberina) *Auguſtino Amulio Venetæ Claſsis Præfecto paucis pòſt diebus appellente, ab ipſo hilari animo hilaritèrque exceptus* (Carafa) *Venetiáſque* [illegible] *ſ*. Hæc tuis non benè conueniunt, qui Arimini occurriſse Amulium

Anim. XXII. p. 170.

X. & Antonio Caracciolo.

Amulium tradis. Quæ eâ gratiâ à me commemorata ſunt, vt videas Caſtalde, tibi in tuorum Patrum Hiſtoriâ non adeo firmam vndequaque fidem conſtare; nam ſi tabularium Neapolitanum appellaueris, vidit illud, opinor, etiam Caracciolus, qui in illis colligendis Collectaneis veteres ſchedas omnes excuſſit. Poſſem aliquid adhuc tibi obiicere toto hoc in genere, ſed non hoc agimus, Quare vt ad cauſſam regrediamur,

XI. *Probatur coniectura à fidelitate.* Cùm Ignatio nulla tanta neceſſitas fuerit, ſocios longè chariſſimos non opperiendi, vti conuenerant, antequam nouum Religionis ineundæ conſilium ſuſciperet; neque ſequuturos illos, vtpote ad alia omnia vocatos, credere prudenter poſset; à debitâ Sociis fide Caſtaldianæ fabellæ impugnandæ à Nigrono non malè ducta eſt coniectura, quod hac breui Interrogatione mihi fuit explicandum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA.

DE PRÆNOTIONE Societatis condendæ ab Ignatio diuinitus acceptâ.

Prænotionem hanc à Ribadeneirâ, & Orlandino, aliiſque allatam, ac nobiliſſimâ probatam traditione, tum ſummâ virorum clariſſimorum iniuriâ, tum parum beneuolo animo à Caſtaldo oppugnari.

Anim. X. & XVIII.

I. *Caſtaldus de Prænotione Ignatij ſibi triũphare videtur.*

NVLLVS in hac totâ controuerſiâ locus eſt, in quo Caſtaldus ſe confidentiùs iactet; quaſi verò demum triumphauerit. Omnibus igitur viribus connixus, quidquid vnquam inuenire potuit noſtrâ in Hiſtoriâ, quod ad eam conuellendam facere opinatus credidit, diligenter corraſit, & penſitauit, ac ne cui ea poſſent latere, grandioribus litteris curauit imprimenda, quâ ego in re hominis tum æquitatem, tum iudicium acrius valde requiro.

Quæro enim, cur in hanc vnam partem tantùm incumbat, cùm Nigroni argumentationem aliâ longè viâ, quæ minùs eſſet o'ioſa, poſſet effugere? Quid enim argumentatur Nigronus? Non potuiſſe Ignatium, qui diuinitus Societatis condendæ prænotionem olim habuiſſet, h bitum Ordinis petere à Caietano.. II.

Anim. VII. p. 62.

Quam eludit,

Annon poteras dicere: *Nihil officit reuelationi, quam de*

ſuâ Societate condendâ habuiſſe volunt Ignatium, petitio noſtri Ordinis; cùm ſciamus Chriſtum Dominum rogâſſe Patrem, vt calicem paſſionis à ſe transferret, cuius reuelationem acceperat. Adde hoc proprium eſſe Sanctorum ſi quandoque illuſtrationibus cælitùs honeſtentur, trepidare, num à Deo, an illuſiones ſint inimici; vel certè ſpirituales viros ſuper his cæleſtibus illuſtrationibus conſulere? Hoc ſi dixiſſes in tuâ Epiſtolâ, & Nigrono aliquid reſpondere viſus eſſes, & quos tibi amiciſſimos, ac venerabiles vocas, quos te in viſceribus (candidioribus ipſis Elephantinis) ferre dicis, non offendiſſes, ſed quæ mihi tua reprehenſio eſt, qui à te ſuperius reſponſum planè mutuatus ſum? Si hoc dato Animad. VII. quieuiſti, fortaſſe te iniuriâ accuſaui; Verùm ſi tacito reuelationis nomine, eandem nihilominùs impugnas, habeo cauſſas expoſtulandi. Anim. XV. p. 144.

III. *& quantum poteſt oppugnat.* Quid enim aliud facis Animad. XVIII. *de modo quærens, quem tenuerunt primi Societatis Patres in eâ condendâ*, quàm reuelationem hanc Ignatianam, quia minùs bellè cum tuis conueniebat, iiſdem, quibus olim in Epiſtolâ, machinis oppugnare? Video equidem eam ab Iulio ſuâ in Diſſertatione ita luculenter probari, vt eam in cauſſam ingredi apertè iterum auſus non ſis; ſed nihilominùs, vt hoc, quantulumcumque demum ornamenti eſt, Ignatio ac Societati diriperes, clanculùm idem agere non deſtitiſti; nam quaſi ea demum profligata eſſet, obiicis nullam Ignatio, vt Romualdo, ac Northberto, aliiſque magnorum Ordinum parentibus, illuſtriorem fundandæ familiæ prænotionem diuinitus conceſſam fuiſſe. Cæterùm & hoc vt clanculum, ita fruſtrà conaris, & quod Animad. VII. reſponſum attuliſti, obiecta non ſoluit. Cernamus collato pede. Aio enim Ignatium, qui de fundandâ Societate IESV, déque nomine illi imponendo diuinitus fuerat edoctus, ingreſſum Ordinis veſtri ſine magnâ diuinitatis iniuriâ tentare non potuiſſe. p. 158. Anim. XXVI. p. 144.

Quæro

Quæro igitur ex te, quam argumentationis partem improbes? Vtramque, dices, inficior; nam falſum eſt, quod tibi ſumis; neque illius conſequens eſt, iniuria prælucentis Dei, quam elicis; Primum abundè ex Ignatij fluctuatione Animad. XVIII. confeci, alterum VII. demonſtraui. Age, hoc vltimum examinemus. Quid enim? *Nonne Caietani oraculo, qui ſanctimoniâ præclarus ab omnibus habebatur, certior de reuelatione fieri potuit Ignatius, omni ambiguitate ſemotâ? Petitionem ergo reuelatione explodere vacuum eſt.* Tu enimuerò hoſtem fingis, quem ferias. Quando enim ſcripſiſti Ignatium conſilij cauſsâ ad Caietanum acceſſiſſe? Id tu quidem nũquam; ſed petiſſe in Ordinem admitti, quod hominis eſt, non de ſuâ prænotione dubitantis, ſed eam omnino, vel non habentis, vel falſam exiſtimantis.

Anim. VII. p. 62.

IV. *Prænotio cum petitione non conuenit.*

Si à Deo ſaltem vocatum fuiſſe Ignatium diceres; facilè tibi foret, Abrahami exemplo, petitiones noſtras eludere omnes: nam vt Patriarchæ diuinum promiſſum condendæ per Iſaacum ſtirpis, quin eundem vnigenam eiuſdem Dei iuſſu immolaret, moram nullam attulit; haud aliter dicere poſſes, Ignatium & certiorem olim à Deo factum fuiſſe de condendâ Societate, & nihilominus eiuſdem imperio in alienum Ordinem ingredi voluiſſe, credentem in ſpem contra ſpem, nodum ſibi quidem inexplicabilem, à Deo arcanis rationibus, ſuo demum tempore fore explicandum. Sed bene habet: nam tibi hanc promptam euadendi viam Caietani præcludit oraculum Ignatio renuntiantis *eum ad illã Religionem à Deo non vocari*; Nulla igitur in hoc Ignatij conſilio, ac petitione reuerentia diuinitatis, tanquam térriculamentum quoddam, mihi obiici poteſt. Nudum igitur hominis conſilium fuit; quod ſi ab his, quæ Deo cordi eſſe olim, eodẽ Deo docente, cognouerat, diuerſum fuit, quin contra Dominum fuerit, nemo excuſabit. Iam igitur ſi tua reſponſio cõſtare debet, nõ certo conſilio Ordinẽ petiit, ſed Caietani ſententiã ſuper prænotione, anticipatio-

V. *Nihil nouè Deo iubẽte.*

In vitâ Caiet. cap. 3.

néque illâ diuinâ rogauit. Hoc enimuerò, Caſtalde, illud non eſt, quod à te ſcriptum Nigronus euertit. Verùm tu domeſticam Caſtaldæ genti militarem diſciplinam in hoc tuo Certamine ſtrenuè imitari videris; videns enim euerberata pilis muralibus mœnia labare narrationis tuæ, munitionem aliam extruis, quâ te vtcumque tuearis; Cæterùm & hæc puerorum ludibria ſunt, & priorum ruinam non fulciunt.

VI. *Fallax Caſtaldi conſequentia.* Quid ais? Potuit ſine reuelationis iniuriâ, de illâ ſententiam Caietani exquirere? Nõ igitur petitio reuelationem explodit. Egregium verò acumen. Effingamus ad Logicorũ noſtrorũ regulas; ſtrigoſiores illas quidẽ, ſed tamen ineluctabiles, hanc tuam reſponſionem. Aio Reuelationi de fundando Ordine petitionem alterius obſtare; Minimè, inquis, & probas. Percunctatio ſententiæ viri alicuius ſanctimoniâ clari non aduerſatur: Non igitur aduerſatur Petitio. Itáne verò rogatio ſententiæ, & Ordinis petitio eodem ſibi locó habentur? An docendus es, primam hominis eſſe non admodum certi, an parêre illi reuelationi ſit neceſſe, dubio adhuc imperio Dei: ſecundam eius, qui alia iubentis propalàm imperium exuat, ſi habuit, aut eius certè, qui nullum habuit?

VII. *Non enim idem eſt dubitare, ac nolle.* Fingamus hominem aliquem ex tuo, meôve Ordine, imperium Indicæ expeditionis accepiſſe quidem, ſed cauſſas aliquas habere dubitandi, an iubentis voluntatem planè, atque explicatè perceperit; poteſt hic quidem ſaluâ, quam imperantibus debet, reuerentiâ amicum de Præſidis ſui voluntate cõſulere; in Germaniam tamen, aliámve ab Indiâ diuerſam adhuc magis regionem abire, niſi violatâ imperij reuerentiâ non poteſt. Si hac tu Logica vteris, iam quodlibet cuiuſlibet tibi conſequens erit, nullo quidem legitimæ probationis iure, ſed deſultoriâ quadam aberrandi licentiâ. Verùm, vt videas non minùs re ipsâ, quàm exemplis tuis à veritate cauſsâque totâ abire te diuerſum

Quæro

Quæro ex te, Caſtalde, An de Oraculo diuino Beatiſſimam Deiparam dubitaſſe credas? Quidni enim? Ego illius interrogationem illam: *Quomodo fiet iſtud quoniam virum non cognoſco?* in medium attuli, probaturus *Proprium eſſe Sanctorum, ſi quandoque illuſtrationibus cœlitus honeſtentur, trepidare, num à Deo ſint, an illuſiones inimici; vel certè viros ſpirituales ſuper iis cœleſtibus illuſtrationibus conſulere.* Mitto egregiam diuiſionis artem, quaſi verò aduerſantia ſint Trepidare, & Conſulere, ac non potius hoc illius conſequens, & maior aliqua trepidatio, cuius exitum cùm viri ſancti per ſe inuenire non poſſint, aliis conſultis opus habeat; quod tu tamen vt rem longè leuiorem affers, hæc enim vis eſt formulæ illius *vel certè*; hæc, inquam, diſſimulo; illud vnum vrgeo. Tuâ quidem ſententiâ Virginem Deiparam, non quâ viâ, id, quod Angelus prædixerat, ſed an eſſet ad exitum perducendum dubitâſſe, quod quamquam Origeni, ac non nemini Græcorum placuiſſe videam, tam mihi tamen certum eſt falſum eſſe, quàm certum iam eſt, de quo olim dubitare nondum nefas fuit, nulli omnino, quantumuis leuiſſimæ, culpæ Magnam Virginem affinem fuiſſe; quæ ab incredulitate abeſſe cùm non poſſit, videris tu, Caſtalde, quàm de Virgine tutò, atque honorificè loqueris; Quod ſi eam de modo tantummodo interrogâſſe dicas, quod omnino dicendum eſt, iam extra chorum ſaltas; neque enim illuſtre illius exemplum eo fine à te allatum eſt; Conſequens enim illius tibi eſt; dubitare aliquando viros ſanctos, ſíntne à Deo illuſtrationes, an à Diabolo; quaſi verò Angelicis viſitationibus dudum aſſueta Virgo timuerit, ne, qui loquebatur, Diabolus eſſet in Angelum lucis transfiguratus. Sed quem tandem conſuluit Virgo? cuius veráne illa eſſet vaticinatio, ſententiam quæſiuit? Illáne de fallaciâ dubitauit, quæ ipſum, de quo dubitabatur, interrogauit? Iam verò preces Chriſti Domini euitandæ mortis cauſsâ ſuſceptæ, *cuius reuelationem* (immò & præceptum)

Anim. V.I. p. 61.

VIII. *B. Virgo nõ dubitauit de re, ſed de modo.*

IX. *Nec Chriſtus D. ſed Patris deprecatus imperiũ eſt.*

Ibid.

ptum) *acceperat*, quid tandem te iuuant Caſtalde? Quid? dubitauítne Chriſtus de Patris imperio? an quidquam contra illius voluntatem molitus eſt? Hoc quidem impium cogitatu eſt; neque vſquam legimus Chriſto imperatum à Patre, ne amariſſimum illum calicem deprecaretur; quàm diuerſum igitur Chriſti exemplum ab hoc, quod tu fingis, Ignatij facto? Ignatius, te auctore, alienum neſcio quid ab eâ, quam diuinitus acceperat, Dei voluntate molitur; nunc, ſaltem de illâ dubitat, hominémque conſulit: in Chriſto nihil huiuſmodi ſuſpicari integrum eſt; quæ igitur ſimilitudo, vt à Chriſti prece ad Ignatij dubium poſſis argumentari? Exigamus ad Dialecticorum amuſſim tuam ratiocinationem. Chriſtus habuit reuelationem de ſuâ morte; huic nihil offecit illam deprecari. Ergo quamuis Ignatius de Ordine condendo reuelationem habuerit, potuit aliena moliri, vel ſaltem de illâ dubitare. Videſne Caſtalde, quantum inter vtrumque interſit?

X. *Cuius nihil ſimile in Ignatio.*

XI. *Reuelationis vox minus propria.*

Non hîc ego ex te quæram, cur vocem illam *reuelationis* Chriſti maieſtate ac ſcientiâ quantũ aſſequor, minus dignam vſurpes? Quid enim illi reuelari potuit, cui nihil vnquam velatum fuit? Nónne in ſplendoribus ſanctis ortus eſt? Fuítne ille aliquando ſine illis theſauris ſapientiæ, ac ſcientiæ Dei, qui in illo reconditi ſunt? Si res omnino omnes futuras, cùm primùm fuit, clariſſimâ, ac geminâ in luce vidit; &, in illâ, quam aurora illi attulit diuinitatis conſpicuæ; & in illâ, quam occidens rerum procreatarum apertis omnium naturis, non negauit; quis vnquam ita locutus eſt, vt aliquid illi latuiſſe diceret? Si nihil latuit; nihil velatum fuit; cuius conſequens omnino eſt, nec reuelari potuiſſe: Sed ſi tibi de ſcientiâ infuſâ ſic loqui placuit, nil te moror; nec enim Chriſtus aliud egit ab his, quæ placita Patri eſſe nouerat, nec de diuinâ parentis voluntate dubitauit, ſed ne id fieret, deprecatus eſt. Quare ſi cum Deo egiſſet Ignatius, & noui

condendi

condendi Ordinis labores deprecatus eſset, Chriſti veſtigiis inſtitiſset: ſed cùm longè aliud, te auctore, egerit, ſine eius, quam diuinitus acceperat, prænotionis iniuriâ non egit.

XII. *Prænotioni votum, & dubitatio obiicitur.*

Verùm clamitas, me vitabundum contorta validè tela, declinatione modicâ corporis exuere, & qui magnificè collato pede pugnaturum me edixeram, nunc capto circuitu impreſſionem hoſtilem eludere. Quid enim, inquis, ad ea reſpondes, quæ de voto Hieroſolymitanæ peregrinationis, atque commorationis, dum eius aliqua ſpes ſuperfuit, quæ de conſultatione atque dubitatione vehemẽti Ignatij, ac Sociorũ ex Maffeio, atque Orlandino ſemel, iterúmque in medium attuli, tũ ad minuendam Ordinis dignitatem, ſi cum noſtro aliíſque componatur; tum ad oſtendendam acceptæ, quam vos iactatis, diuinitus prænotionis vanitatem? Ea certè diſſimulare minimè debes, quæ, ne quem fugerent legentem, grandioribus litteris exaraui.

Anim. VII. p. 52. & 59. Anim. X p 93. & Anim. XVIII. p. 138.

XIII. *Licet in contractiori libro plura ſcribere, quàm in magis fuſo.*

Audio, Caſtalde, neque congreſsum fugio, neque totâ vagor arenâ; eâdem, quam duxiſti, lineâ pugnemus. Sed antequam tibi de hoc reſpondeo, perbreuẽ moram ſinas à te impetrari: quod enim in eâ tuâ Epiſtolâ Ribadeneiræ fidem eleuare conatus eras, cur nũc diſſimulas? Sed non diſſimulas; ais enim *compendium eo, cuius eſt compendium, copioſius eſſe non debere.* Acutè ſanè, ſed fac Ribadeneiram indicem libri minùs aptum excogitâſse, an ideo eius labare debet fides hominis, quem tu ipſe laudibus veriſſimis ornaſti? Sed compendium vitæ ſcripſit, non ſuæ ſcripturæ, quod, ſi quid ego intelligo, nullam ſcribenti neceſſitatẽ imponit, quin aliquid in breuiore ſcribendi genere addat, quod lõgiori vſus omiſerat. An ſi res, ingentibus voluminibus explicãdæ, breuẽ in ſcripturã coguntur, compendium liber dici non potuit? Vide quam legem feras: Si quis Tuſi veſtri Hiſtoriam, quam ille Herodotũ potiùs, quam Tacitum ſequutus, amplo ac lacinioſo ſcribendi genere condidit, excurſibus omnibus reciſis, rebúſque

In Epiſtolâ §. 29. Anim. XXV. p. 210.

rebúſque punctim indicatis paucas ita contrahat in chartas,vt compendium temporis faciat; íſne ſi ignoratam Tuſo Ignatianam hanc tuam petitionem, vt primæ notæ gemmam,in loco illiget, eum tu in compendij leges peccaſſe,aut capitale feciſſe dices? Si idem hoc Tuſus faciat, & candidè, cùm ad ſcribendum aggreditur,teſtatum eſse velit,additurum ſe nonnulla iis,quæ olim ſcripſerat, quorum etiam pleraque non vt falſa,ſed vt minùs in loco dicta diſſimulet, illi tu putidam ac pluſquam Grãmaticam litem de compendij voce conteſteris?Sed de his diſertiſſimè ac diligentiſſimè Nigronus; qui etiam argumentationem tuam totam à dubitatione vehementi Patrum noſtrorum ita labefecit, vt mirum valdè ſit, diſſimulatis omnino eius reſponſionibus, eandem te iteraſse,nullo addito,niſi maiuſculorum characterum fulcimento; Sed age

Quæro ex te Io.Baptiſta Caſtalde,quânam tandem ratione Prænotionem, quam de condendâ Societate Ignatium habuiſse ſcribunt Ribadeneira,Orlandinus, Bidermannus, & alij, conuellas. Non quæro,cur hoc facias;ſed quâ ratione facere coneris; Nam de primo, quod quæram,non eſt. Facis enim;quia ſi vera ſcripſit Ribadeneira,te fabulam ſcripſiſse neceſse ſit:Ergóne, vt tibi fides habeatur, deneganda erit Ribadeneiræ, cui te parem in hiſtoriâ,opinor,non facis? Sed videamus,quid tandem opponas.

XIV. *Votū Prænotione cōponitur.*

Duo ſunt veluti cornua ratiocinationis tuæ,votum, & dubitatio. Si enim poſt diuinitus acceptam prænotionem votum emiſit Hieroſolymitanæ profectionis; cur noſtrum Ordinem petere non potuit?Si certior de nouo Ordine fundando factus erat diuinitus,cur cum Sociis de Societate in poſteritatem propaganda anxiè conſulit,ac de exitu, quem res tandem habitura eſset, vehementer dubitat?Hæc profectò minùs conſiſtunt. Sed hoc poſtremum ita explicatè ab Orlandino traditur ſubſcribente Maffeio, aliiſque,vt librum non parū amplifica-

Anim. VII IX. X. & XVIII.

amplificauerim, illorum ſententiis exſcribēdis. Quare vtrumque verum eſſe cùm non poſſit, quippe pugnam inuoluens, reliquum eſt, vt alterutrum falſum ſit; quod vt ſemel datum eſt, iam fides Hiſtoriæ totius labat, & mihi iure quàm optimo integrum eſt, prænotionem illam, vt figmentum, eleuare; nam in conſultatione, ac dubitatione tradendá lapſum fuiſſe Orlandinum minùs veroſimile eſt; arcanarum autem prænotionum fama incertior, & longè difficilior affirmatio. Satíſne bonâ fide ratiocinationem tuam explicaui, Caſtalde, additis etiam labanti tibicinibus? Ne mihi hanc candidi diſputatoris laudem nega. Sed iſta tua cornua, quibus Ignatianam reuelationem in aſtra, vt pilam, iactare te poſſe credis, non valida taurorum, ſed inertia limacum ſunt; Experiamur. Votum reuelationem euertit. nego. At Societatem Iesv fundare, atque Hieroſolymis commorari non bene conueniunt. Sumamus nobis id, cui nulla aduerſatur Hiſtoriã, Ignatium id tantummodo diuinitus edoctum fuiſſe: Ordinem neſcio quem Religioſum, cui nomen eſſet Societati Iesv; fore, vt ipſe conderet; qui Ordo Collegia plurima olim incoleret: hoc primum; Deinde quum Antuerpiæ Petrum Quadratum vidit, vulſam illi autem fuiſſe, admonitumque diuinitus adoleſcentem illum mercatorem Collegij vnius fundationi olim à Deo deſtinatum, & hoc ſecundum. Rogo, in quo, cum his duobus pugnet Ieroſolymitana profectio, & commoratio? An ibi terrarum condi Sôcietas Iesv non potuit? an per eas oras, vt *Obſeruantium* cœnobia, ita Societatis Collegia eſſe non potuerunt? an nunc etiam in Turcarum Imperio non ſunt? An ibi natus, & Religioſis votis abolito commorationis priori Sacramento, in Occidentem Ordo migrare non poterat? An ibi fixo principe Ordinis domicilio, in Hiſpaniam colonias duci abſurdum fuit? Equitum Ieroſolymitanorum Ordo in eâ ciuitate olim conditus Occidente toto celebratus eſt. Quid tandem illius voti conſe-

quens eſt, quod cum familiâ condendâ pugnet? Nemo noſtrum dixit Ignatium rationem omnem fundandæ Societatis diuinitùs antea edoctum fuiſſe.

XV. *Et conſultatio prudenter ſuſcepta.* Facilior adhuc eſt maiuſculæ illius dubitationis ſolutio, quam cùm Nigronus adduxerit, te contra illam afferre nihil: verùm diſſimulatâ reſponſione, veterem ac recoctam crambem inferre, vehementer non nemo poſſit admirari, quaſi Lectorem, qui Nigroniana non viderit, volueris occupare. Certior diuinitus erat Ignatius de condendâ Societate. Veriſſimum id eſt. Non igitur potuit dubitare: non potuit. At dubitat? id pernego; neque enim dubitauit. Affers tu quidem Orlandini narrationem, ſed illa nihil te iuuat. Quid enim? Initio anni XXXIX. ait ille, *Hoc anno propitio* IESV, *de eâ* (Societate) *in poſteritatem propagandâ, & vincendâ certis legibus Patres conſenſerunt.* Quid hinc conficies Caſtalde? Ergo Ignatius nihil ante eam diem, vel diuinitus acceperat, vel apud ſe certum, atque ſtabilitum habebat? Hoc enimuerò illius cõſequens nõ eſt: At deliberaturi conueniunt, *Preſtantem vt conſtituerint,* &c. tum, quia res dubia, & magni molíminis videbatur, *Statuunt in primis, ampliùs inſiſtendum conſulendo precibus, ieiuniis, & ceterâ afflictatione corporis Deo.* tum diſceptant, ac paulatim deliberant. Nihil efficis, Caſtalde; vt enim multum dubitauerint IX. viri, de Ignatio nihil conficies. Neque illud admodum vrges, Ignatium dici ab Orlandino cum ſociis de re *tota vehementer dubitaſſe.* Quam tamen Ignatij, & ſociorum conſultationem tu, pro tuâ fide, ſed contra Hiſtoriæ fidem, contentionibus plenam fuiſſe dicis: ais enim *non paſſurum fuiſſe Ignatium, ſi futuri Ordinis conſcius fuiſſet, vt conuentus ille in multas ſententias contentioſè abiret, cùm poſſet lites vno verbo dirimere.* Quæ tibi, Caſtalde, contentio fuit, ibi *dictis ſine varietate ſententiis* decreta ſunt facta? Sed tibi contentionibus opus erat, vt

Anim. X. p. 95.

In Epiſtolâ §. X.

Orland. lib. 1.

[Ig]natij prænotionem exploderes; quaſi verò illas caſ-[t]entiones illuſtri Caietani vaticinio dirimere

non

Igu-
dem con-

non potuiſſet. Multa eáque præclara in hanc rem diſputata ſunt à Sacchino, multa etiam addita leguntur à Nigrono, quæ, aut ego immaniter fallor, perſuadere tibi poterant Caſtalde, ne eadem conuellendæ olim prænotioni allata in Epiſtolâ, nunc demum quaſi inuicti roboris arietem conſtantiæ admoueres.

Anim. X. Annon fas eſt viris ſanctis, etiâm poſt diuinitus acceptas rerum prænotiones, humano more agere? rerum momenta exquirere? in vtramque partem diſputare, vt quod ipſi certò futurum ſciunt, prudenter etiam confieri poſſe aliis fiat palàm? Sanè quidem Chriſtus Dominus, qui Andream de ratione paſcendæ tam numeroſæ multitudinis conſuluit, certum iam, deliberatumque apud ſe habebat, miraculo id facere: Quam Chriſti deliberationem aperiendam neceſſariò cenſuit Ioannes, ne quiſquam ex eâ conſulentis ac dubitantis formulâ, de Chriſti Domini ſapientiâ, deſtinatiſque conſiliis minùs decora ſentiret. Itaque huic malo anticipatam medicinam fecit illis verbis: *Ipſe autem ſciebat, quid eſſet facturus.* Fac non ea addidiſſe Ioãnem, liberúmne cuiquã erit dicere, Chriſtum ita dubitâſſe, vt, quid facturus eſſet, ipſe neſciret? XVI. *Probatur ex exemplis Christi Domini.* Ioan. 6.

Repetamus, quæ de Samuele certiſſimam Saülis electionem Sorti cum populo permittente poſuit Nigronus: Quid ais Caſtalde? Tu quidem ſentis Ignatij ſilentio cuſtodi poſſe veritatẽ reuelationis. Quid enim, inquis, tam longâ conſultatione opus? Dicere potuit: Ego diuinitus accepi, Societatem IESV me conditurũ, neque timendum erat, quin ſocij ad vnum omnes in eius ſententiam irent, quem vt communem parentem reuerebantur. Finge tibi animo, non mecum, qui diuinarum litterarũ apices omnes, vt ipſius diuinitatis digito effictos, colo ac veneror, te diſputare; ſed cum aliquo peruicaci ac præfidente Philoſopho, qui diuinam, quæ illis profectò plurima ineſt, auctoritatẽ non agnoſcit, iſque impudentiſſimè neget editũ vel à Deo Samuëli oraculum, vel ab iſto Sauli vaticiniũ de regno; XVII. *Samuelis.*

iſque hac maximâ ratiocinatione vtatur. Si Samuel Regem fore Saulem diuinitus inditâ cognitione perceperat; quæ ratio fuit rem omnem, non prudenti hominum lectiſſimorum conſultationi, quod tolerabilius fuiſſet, ſed temerario ſortis arbitrio committere? Annon cognouerat *vniuerſus Iſraël à Dan vſque Berſabee, quod fidelis Samuel Propheta eſſet Domini?* Cur igitur tantæ apud populum auctoritatis & Princeps & Vates non edicit, quod à Deo acceperat, ſequuturis proculdubio, quem nunquam falſum fuerant experti? Hæc ſi peruicax ille tecum diſputet, putabis te in eas redactum anguſtias, ex quibus minimè poſſis eluctari: an hominem irridebis, qui non videat prudentiſſimum Samuelem id conſilij ſuſcepiſſe, ne pro imperio populi reuerentiâ abuti videretur? Hoc idem de Ignatio dicam, quem tametſi vt nouæ, quam inſtituerant, vitæ auctorem agnoſcerent, ac parentem venerarentur; vt vatem tamen ac futurorum conſcium non ſuſcipiebāt vniuerſi. Vt enim Samuel acceptum diuinitus oraculum noui regis clam populo habuit; haud aliter Ignatius prænotionem Ordinis condendi. Vidéſne hîc Caſtalde nullam in hac dubitatione, atque conſultatione maiuſcularum litterarum (quaſi verò triumphi arcus fuiſſet inſcribendus) occaſionem enaſci? Quis præterea noſtrorum hominum ſcripſit, Ignatio editum Oraculum de fundando illis ſociis Ordine? Si igitur dubitationem omnem, an illis adhibitis Societatem fundaret, fuiſſe dicam, quid obeſt illa tam diligens conſultatio? Vereri poterat, an cum illis initam Societatem in poſteritatem propagare, Deo gratum foret, atque acceptum.

Lib. 1. Reg c. 3. num. 20.

Anim. X p. 93. & 94.

XVIII *Et Moyſis.* Age illuſtriori adhuc exemplo rem hanc omnem explicemus. Vnum aliquem hominem, cum quo Deus familiariùs ageret, quàm Moyſem, ego fuiſſe aliquando, non lego. Huic viro incomparabili pollicitus fuerat Deus, comitem ſe itineris perductorémque Angelum adiuncturum, qui per vaſtas illas ſolitudines viam

monſtraret,

monſtraret, certôque tramite peregrinantes duceret. Quid hic de itineris ratione dubitaret; hominéſque regionis gnaros conſuleret, cui Angelus Dei dux eſſet gemino Ignis ac Nubis miraculo? Et nihilominùs Ietronem ſocerum ſuum diligentiſſimè exorauit, ne abiret; ſed ſecum peregrinaretur, vt deductoris officium facere vellet: *Tu enim*, inquit, *noſti, in quibus locis*
Num. 10.31. *per deſertum caſtra ponere debeamus, & eris ductor noſter.* Hæc hominis profectò dubitantis ſunt, ac multum pauentis, ne per eas ſolitudines populus errabundus palaretur. Neque hanc ob cauſſam reprehenſum aliquando fuiſſe Moyſem ſacra tradunt monumenta, non diſſimulatura, vt nec alia, vel leuiſſima, eiuſdem errata diſſimulârunt. Sed quid reprehenderent, quod prudentiſſimè factum fuerat? Facilius in his eſt initium, quàm exitum innuere, ſi hîc quæcumque ex ſacrâ congeri poſſunt antiquitate, animus ſit recenſere. Quare ne rem per ſe clariſſimam, & illuſtriſſimis exẽplis probatam pluribus onerem, te ipſo iudice, Caſtalde, mihi vtendum eſſe video; neque enim potiorem, quem in his auctorem ſequar, habere in præſentiâ poſſum. Rogo te per eam veritatem, quam diſputando indagamus, an nõ ſine vllâ diuinarum prænotionum iniuriâ, de illarum veritate à viris ſanctis dubitari poſſe dixiſti, aliorúmque ſiue à prudentiâ, ſiue à ſanctimoniâ excellentium virorum ſententiam exquiri? Eâ certè ratione contra Nigronum diſſerebas Ani-
p.61. mad. VII. Quis verò vnquam conſilium expetit, qui non dubitet? Omnis enim conſultatio, de his ſuſcipitur, de quibus nondum nobis certa ſtetit ſententia. Vt igitur nihil violatâ Prænotionum maieſtate, conſilium exquiri; ſic conſultatio poteſt adhiberi. Quamquam id ego non eâdem ſententiâ, quâ tu dixiſti, mihi ſumam: Nunquam enim dubius de Dei voluntate Ignatius, ſed certus ſibi condendam aliquam Religionem, de illo vehementer, cum aliis dubitabat, an initam Societatem in poſteritatem vellet propagatam;

an verò ſociis, qui aderant, alia conſilia ſecutis, fieret nihilominùs à Deo in gentem magnam.

XIX. *Tā pugnares conſultatio cum Ignatiȳ, quā cum Caietani prænotione.* Illud etiam ex te quæro, Caſtalde, nónne Ignatius ex Caietani Oraculo, cui tu fidem illum habuiſſe non negabis, de condendâ olim Societate certior factus erat diuinitus. Planiſſimè; nam vt hoc demum perſuadeas; acriùs, quàm pro aris, focíſque, depúgnas. Potuit igitur poſt tam illuſtre vaticinium, cui clariſſima Caietani ſanctimonia ſplendorem addebat, dubitare cum ſuis; & quia dubitauit, nihil diuinitus prænouiſſe contendis? Video non eandem omnino rationem eſſe; nec tamen negabis, Ignatium Caietano credidiſſe, cuius incredibilis quidam ſanctimoniæ fulgor ita illum ceperat, vt non modò ſe illi totum aperiret, verùm rationes vitæ olim diligentiſſimâ meditatione conſtitutas, ad eius fingeret, ac refingeret arbitrium, ſéque illi traderet in diſciplinam; quæ ſi vera narras, quàm benè cum illâ vehementi ac maiuſculâ dubitatione conueniant, tibi erit videndum. Mihi ſatis iam probatum eſt, quamuis acceptis à Deo prænotionibus imbuti ſimus, dubitare adhuc poſſe, quia illæ non ita omnes ablegent formidinis cauſſas, quin prudentes homines omnia diligentiſſimè non circumſpiciant, rationéſque rerum ad examen reuocent; itáque demum ſe gerant, ac ſi res omnis ab illorum prudentia, conſiliôque penderet. Hoc adeò Ignatio proprium fuiſſe accepimus, vt reliqua inter eius ſublimioris prudentiæ præcepta, illud maximè celebretur: Ita reiectis in Deum curis, tantâque in eum confidentiâ nos in rebus agendis verſari oportere, ac ſi nullus induſtriæ locus ſupereſſet: rurſum adeò acuendam induſtriam, neruóſque omnes intendendos, ac ſi Deus nullam in partem operis veniret. Quæ ſanè rerum ex Chriſtianæ diſciplinæ officiis agendarum ratio eſt longè abſolutiſſima.

In vitâ Caietani, c. 3.

XX. *Eximia prudentia conſultantis Ignatiȳ,*

Maffeius lib. 3. cap 10.

XXI. *& Pauli dubitantis,* Cæterùm ſi adhuc illuſtriſſimo exemplo venia datur, Pauli certam prænotionem, dubitationémque in

eodem

eodem ſuæ ſalutis negotio non diſſimulauerim. Nonne certus omnino (ſi non infimæ notæ auctoribus credimus) ſuæ ſalutis Paulus? nemo dubitat. quî enim tam confidenter diceret: *Certus ſum, quod neque mors*; & quæ plurima enumerat, *poterit me ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu.* Nónne idem ſibi timens, eandem ſalutem caſtigatione corporis, ac pugnandi maximâ contentione munit? Planiſſimè, ait enim; *Ne forte, cùm aliis prædicauerim, ipſe reprobus efficiar.* Quis ita, ſine prudenti aliquo dubio, loquitur? Niſi voculam iſtam *forte* tuo more interpretari velis, Caſtalde; vt iam non dubitantis, ſed validè aſſerentis ſit, quod profectò neque tu dixeris, nec quiſquam ſanus tolerauerit. Annon Petrus, & Apoſtoli, & Seniores de Circumciſione Gentiũ, quæ Chriſto nomen dederant, conſultaturi, conuenerunt, & *magna*, vt loquitur Lucas, *conquiſitio facta eſt?* Quis autem credat, Petro Summo illi Theologorum vertici, & Chriſti Domini Vicario, quid in Eccleſiâ ſeruandum eſſet, reuelatum non fuiſſe? Conſulit nihilominùs, & dubitantes, ac diligentiſſimè in vtramque partem diſputantes audit, ac dictâ demum ſententiâ, in quam Iacobus primus, ac reliqui omnes diſceſſerũt, omnem eximit dubitationem, turbáſque componit.

Rom. 8.

1 Cor. 9.

Anim. VI. p. 47.

Act. 15.

Neque hîc eiuſdem quoque Pauli, in his, quæ diuinitus cognouerat prodendis, celandíſve arcanam prudentiam, cui ſimillimam eſſe videam Ignatianam, ſilentio præterierim. Miraris enim Caſtalde, quid cauſſæ fuerit, cur nobile illud prope vrbẽ viſum Ignatius Sociis ſtatim aperuerit, atque enarrauerit; prænotionẽ de Ordine condendo clam illis habuerit. Idẽ tu in Paulo mirari poteras, qui, vt Hieronymus loquitur; *Neque omnium reuelationum meminit, neque omnes manifeſtat*: nam XIV. ipſos annos arcana Dei ſe audiuiſſe occultũ apud ſe habuit, mirâ tantæ dignationis diſſimulatione, vt propterea id maxima quadam neceſſitate deinde ab eo proditum rectè colligat Hieronymus, ac ſapienter proinde exclamat Theophylactus: *Vide animi*

XXII. *& diuinas prænotiones tacentis, atque opportune loquentis.*

Anim. XXVI. p. 124. & 127.

animi modeſtiam! At hic idem Paulus de ſalute periclitantium certior ab Angelo factus, in nauis forum progreditur; & rem omnem apertiſſimè narrat, vt deſperatis animos adderet, & bona ſpe impleret. Quare nihil ſiue in ſilentio, ſiue in narratione Ignatij habes, quod vellices. Nam cùm hominem ſecreti ſeruantiſſimum fuiſſe, docere te potuit Cardinalis de Monte, qui in Relatione ſic loquitur: *Virtutes ſuas & viſiones, quas habebat, diligenter occultabat.* Nec tamen inutili, obſtinatóque ſilentio, ſed ſingulari, ac planè diuinâ prudentia temperato.

XXIII. *Quæ Ignatius imitatus.*

XXIV. *Prænotionē de Societat. IESV condendâ hauſtam diuinitus ab Ignatio euincit Traditio.*

Illud ad extremum te non celauerim, Caſtalde, rem hanc ita vetuſtâ traditione vulgatam apud nos eſſe, vt non modò octauo & trigeſimo abhinc anno, cùm huius militiæ tyrocinium deponerem, de illâ mihi ſeniores loquerentur, verùm etiam vt in illis ipſis exercitationibus ſpiritualibus, quibus de regno Chriſti, & de duobus vexillis nomen impoſuit, Societatis rudimenta Ignatium lineaſſe affirmarent. Quod ne mihi vni credere te oporteat, dabo teſtes adhuc antiquiores, viros non infulis quidem claros; neque enim id mihi integrum eſt, cùm duorum, quos nuper habuimus in Æthiopiâ, alterum Alphonſum Mendium Abaſſynorum Patriarcham in exilium expulerit; alterum Apollinarem Almeidam Epiſcopum Nicænum ſæuâ cum lapidatione in furcas egerit inſana recrudeſcentis ab Eccleſiâ defectionis rabies; ſed eos tamen dabo, quorum dignitates, ætates, virtutéſque nemo ſanus ſuſpectas habeat. Quod ſi his credere nolueris, adigam te nihilominùs antiquiſſimæ, ac maximè incorruptæ fidei monumentis, ac tabulis, vt vel cunctabũdus fidem habeas. Quanquam ſi meos reiicis teſtes, nullâ tibi obſtrictus reuerentiâ, tuos omnes iure optimo floccifecero; quod qui noſtrûm æquiùs faciat, orbis, ac ſeculorum iudicium eſto. Recitentur igitur teſtimonia, quorum omnium autographa ego apud me habeo, producturus, vt & reliqua omnia, ſi opus fuerit,

fuerit in iudicio. Ea hîc, vt ad me per lata ſunt, recitabo.

Teſtimonium Mvtii Vitelleschi Præpoſiti Generalis.

Ego Mutius Vitelleſcus Præpoſitus Generalis Societatis IESV, *teſtor, etiam cum iuramento, quatenus opus eſt, me* LVII. *abhinc annis ab ingreſſu ſcilicet meo in Societatem audiſſe à maioribus, & ſenioribus Sanctum Ignatium Parentem noſtrum antequam conderet Societatem, de eâ inſtituendâ diuinas habuiſſe reuelationes, eiúſque Ideam, ac formam Inſtituti animo comprehendiſſe, mêque id veriſſimum eſſe credere. In quorum fidem his manu propriâ ſubſcripſi, & ſigillo Societatis muniri iuſſi. Romæ in noſtrâ domo Profeſſorum* XII. *Kal. Decembris Anno* 1640. XXV. *Ex teſtimonio Mutij Vitelleſchi Præpoſiti Generalis.*

Mvtivs Vitellescvs.

Locus ſigilli.

Alvari Arias Hiſpaniarum Aſſiſtentis.

Ego Aluarus Arias Societatis IESV *Aſſiſtens Hiſpaniarum, teſtor, etiam cum Iuramento quatenus opus eſt, ab anno* 1593. *quo in Societatem admiſſus ſum, audiſſe me ab antiquiſſimis Patribus, qui æquales fuerant primorum Patrum, & cum illis diu egerant, Sancto Ignatio olim reuelatum fuiſſe Societatem à ſe fundandam, eiúſque prima quædam lineamenta in exercitiis ſpiritualibus duxiſſe, quod ego etiam credo eſſe veriſſimum. Huius meæ auditionis, ac perſuaſionis teſtimonium hîc dare volui, ne hæc veritas vnquam obliuione exoleſcat. Ideóque hæc meâ manu ſcripſi, & obſignaui ſigillo officij mei. Romæ* XII. *Kal. Decembris* 1640. XXVI. *Et Aluari Arias.*

Alvarvs Arias.

Locus ſigilli.

IOANNIS CHAMEROTÆ Theologi Doctiſſimi.

XXVII. *Et Ioannis Camerotæ.* *Ego Ioannes Chamerota Societatis* IESV *Profeſſus, & ſacra Theologiæ Magiſter, annum nunc agens ætatis octogeſimum ſecundum, teſtor etiam cum Iuramento, quatenus opus eſt, me in primis annis mei in Societatem ingreſſus, hoc eſt, annis abhinc octo circiter & ſexaginta à maioribus noſtri Ordinis accepiſſe, Sancto Ignatio Religionis noſtræ fundatori in ipſis conuerſionis ſuæ primordiis formam, ac typum noſtræ Societatis, quam fundaturus eſſet, diuinitus fuiſſe monſtratum. De quâ re mihi etiam nullum dubium eſt. In cuius rei fidem meâ manu teſtimonium hoc ſcripſi, & ſubſcripſi Romæ die* VIII. *Nouembris* 1640.

IOANNES CHAMEROTA *qui ſuprà.*

CONSTANTII BOVONI viri doctiſſimi & pluribus magiſtratibus functi.

XXVIII. *Et Conſtantij Bouoni.* *Ego Conſtantius Bouonus Societatis* IESV *Profeſſus* 35. *annorum, teſtor, etiam cum Iuramento, quatenus opus eſt, me ab ingreſſu meo in Societatem ab anno ſcilicet* 1588. *audiuiſſe à ſenioribus Patribus vicinis primis temporibus Societatis, quibuſcum familiariter ſum conuerſatus, vt P. Emanuele Sa, Ioanne Baptiſta Velato, P. Lælio Biſciolio, P. Iacobo Crucio, P. Laurentio Magio, P. Ioanne Paolo Oliua, P. Achille Galiardo, P. Fabio de Fabijs, & alijs pluribus S. Ignatium Patrem noſtrum eiuſdem Societatis condendæ diuinitus habuiſſe prænotionem. Quam ego maiorum traditionem pro certiſſimâ ſemper habui, & habeo, nec vllum inter nos de illâ vnquam dubitaſſe intellexi. In quorum fidem præſentes literas manu meâ ſubſcriptas, & ſigillo noſtræ Societatis munitas dedi. Genuæ pridie Kal. Decembris* 1640.

CONSTANTIVS BOVONVS.

Locus ✝ ſigilli.

CÆSARIS

Cæsaris a Bosco Prouincialis, aliorúmque Patrum Siculorum.

Nos infraſcripti Patres teſtamur, etiam cum iuramento, quatenus opus eſt; nos audiuiſſe à grauiſſimis Patribus noſtris S. Ignatium habuiſſe à Deo prænotionem condendæ Societatis multo tempore antequam conderet. In quorum fidem huiuſmodi veritatem manu noſtra ſubſcripſimus. Panormi die 24. *Decembris, anno MDCXL.* XXIX. *& Cæſaris à Boſco, aliorúmque.*

Ego Cæsar a Bosco, *annorum* 65. *& in Societate* 49. *Profeſſus, & Prouincialis in Regno Siciliæ.*

Ego Alexander Neuola annorum 73. *in Societate* 56. *Profeſſus, Præpoſitus Domus Profeſſæ Panormitanæ.*

Ego Petrus Villafrates ann. 60. *in Societate* 41. *Profeſſus, & Rector Collegij Panormitani.*

Ego Ioſephus Auguſtinus annorum 66. *in Societate* 51. *Profeſſus.*

Ego Paulus Garlanus annorum 60. *in Societate* 43. *Profeſſus.*

Ego Ioſephus Caſtelnouus, annorum 57. *in Societate* 41. *Profeſſus, &c.*

Didaci de Bobadilla, Soc. Iesv Procuratoris Prouinciæ Philippinarum.

Sanctè iuro, ex eo tempore, quo Societati ſum adſcriptus, per annos nimirum quinque ſupra triginta à grauiſſimis antiquiſſimiſque Patribus, qui ab ipſo fermè Sancti Patris noſtri Ignatij tempore in Societate floruêre, quorum & ego, ac præſertim Beati Patris Petri de Ribadeneira familiari conſuetudine, atque colloquio fruitus ſum, mihi ſemper conſtanter auditum, certum indubitatúmque planè eſſe, S. Patrem noſtrum fundatorem, antequam noſtræ Religionis iaceret fundamenta, de Societatis inſtitutione reuelationem accepiſſe. Per annos deinde integros quatuor à 1607. *dum litteris humanioribus, atque philoſophicis* XXX. *& Didaci Bobadiliæ.*

operam dedi in noſtro Methinæ Campi Collegio à nobiliſſimis D. Petro Quadrato, & D. Franciſcâ Monſon extructo, cuius Eccleſia Sanctorum Apoſtolorum Principibus Petro, & Paulo dicata eſt, quorum dies feſtus ſolemnis magnificentiâ ſingulari, ac frequenti totius populi conuentu celebratur; vbi etiam iuxta Societatis conſtitutionem, ac morem Collegij Patronus cereo fundationis donatur, qui tunc temporis erat nobilis eques Petrus Quadratus, alterius Petri Quadrati nepos, cum quo ſanctus Pater Ignatius conuenit in Belgio, & cui, vt habetur in noſtris Societatis hiſtoriis, fundatorem Collegij Societatis futurum eſſe prædixit; per eos, inquam, annos quatuor huius prædictionis à concionatoribus noſtris, viris in concionando mirè egregiis, è ſuggeſtu mentionē fieri, magno tum nobilitatis, tum plebis applauſu, gaudiòque id excipientis, ſemper audiui; neque id vnquam (quod innotuerit) in ſuſpicionem, ac dubium vocatum eſt, nec aliquid vnquam in contrarium mihi venit in mentem, aut accepi, vſque dum ad manus meas R. P. D. Ioannis Baptiſtæ Caſtaldi liber peruenit, cuius enarratio noua tanquam, ac penitus inaudita me in ſummam admirationem excitauit. Genuæ die 27. Decembris anno 1640.

DIDACVS DE BOBADELLA *Societatis* IESV *Procurator Prouinc. Philippinarum ad Vrbem.*

Locus ſigilli.

IOANNIS BOLANDI viri eruditiſſimi.

XXXI. *Et Ioannis Bolandi.* *Ex literis datis Antuerpiæ ad Philippum Algabium Romam menſe Decembri anno 1640. Quòd aliàs quærebat R. V. de Petro Quadrato, cui S. P. N. prædixit fundaturum eum Societati Collegium, ita omnes à ſenioribus ſemper audiuimus, vt ſtolidum eum eſſe oporteat, qui de re tam conſtanti famâ à maioribus traditâ dubitet. Eſt hic inter nos P. Gulielmus VVarighemius, qui circiter 56. aut 57. annis fuit in Societate, habitauitque Antuerpiæ ſtatim poſt receptam de hereticis Vrbem: is ita ſe tunc recentiori famâ audiſſe*

diſſe memorat. Monſtrantur in hac vrbe ædes, in quibus hoſpitio exceptus eſt S.P.N. à D.Cuellar Mercatore Hiſpano, cui tum cohabitabat Quadratus ille adhuc adoleſcens.

PETRI CONTINENTE viri geſtis Magiſtratibus nobilis.

Ego Petrus Continente Societatis IESV *quatuor votorum Profeſſus, ætatis meæ* 80. *anno Religionis* 58. *Profeſſionis* 41. *Vixi in hac Aragoniæ Prouincia prædictos* 58 *annos: in quibus diuerſis officiis ex obedientiâ nullo meo merito functus. In primis Bilbilitanum Collegium me alternis vicibus* 18. *annos Rectorem habuit. Cæſarauguſtanum ſex annos: Balearis domus Viſitatorem ſemel excepit. E quatuor totius Prouinciæ conſiliariis vnus renunciatus plerumque fui. Duorum Prouincialium annis quatuor ſocius extiti: cuius eſt aures Prouinciali confitenti præſtare, eum ſui officij commonere; à ſecretis eidem, atque Prouinciæ conſultationibus adeſſe Tandem Prouincialis huic noſtræ Prouinciæ ſex annis præfui. Horum munerum cauſsâ Prouinciæ domos, Collegia cuncta pluries luſtraui: omnîque annorum tempore quos in eâ degi, Patres antiquiſſimos grauiſſimos tum huius, cùm aliarum Prouinciarum quos inter Patrem Hieronymum Domenechum quem S.P.N. Ignatius in Societatē admiſerat, cognoui, atque ſæpius cum illis egi. Idcirco Deum teſtor me (quantum memoriâ repetere poſſum) ab eorum nemine audiuiſſe Noſtrum Patrem ſanctiſſimum Ignatium Theatinorum Ordinem ingredi voluiſſe, nedum attentaſſe: neque ipſos Patres à maioribus tale vnquam accepiſſe. Quin potiùs ab exordio ſuæ conuerſionis Minoreſſæ degentem ſemper in animo Societatem noſtram (qualem habemus) volutâſſe: atque diuinitus edoctum, præſertim inter mirandam illam mentis ecſtaſim octo dierum curſu continuam, eius fabricam didiciſſe, tum hiſtoriâ, tum Patrum traditione perpetuò credidi. Quorum fidem alienâ manu exaratam, meâ ſubſcribo, & Rectoris huius Collegij Bilbilitani claudo. Bilbili decimoquarto Ianuarij, anni MDCXLI.* XXXII. *Et Petri Continente.*

PETRVS CONTINENTE.

Locus † ſigilli.

Francisci de Caspes.

XXXIII. *Et Frãciſci de Caſpes.* *Audiui ſæpius Patrem Michaelem Rhodis Soc.* IESV *patriâ Gironenſem ex principatu Catalauniæ, virum religionis eximiæ, animarum zelo & vitæ auſteritate nobilem de Patre ſuo celeberrimo Iuriſconſulto narrantẽ, illum adhuc adoleſcentẽ P. N. S. Ignatium Barcinone Grammaticæ operam dantem familiariter agnouiſſe, illiúſque virtutum exemplo atque adhortationibus ita ad virtutem exarſiſſe animo, vt eum ſequi, eiúſque ſocium fieri ac virtutes imitari vehementiſſimè cuperet: Id quum Ignatio aperuiſſet, reſpondit ille: Tu non me ſequeris, ſed filius olim tuus Religioſæ familiæ, quam ego diuinâ fauente gratiâ conditurus ſum nomen dabit. Hoc Vaticinium editum eſt anno* XVI. *vel* XVII. *ante conditam Societatem, neque fefellit quia Michael Rhodis Societatem ingreſſus eſt, in eâque diutiſſimè vixit, ac ſenex admodum obiit magnarum virtutum famâ. Hinc colligitur quanto ante conditam Societatem de illâ condendâ diuinitus certior factus fuerit Ignatius; hoc enim ſtatim ab Hieroſolymitana contigit peregrinatione.*

Ita confirmo, & meâ manu ſcripſi ego Franciſcus de Caſpes eiuſdem Societatis Sacerdos Profeſſus LXX. *ætatis meæ anno, & Religioni* LV. *in quâ variis magiſtratibus functus ſum, Rectoris, Præpoſiti, & totius Prouinciæ Aragoniæ Procuratoris ad Vrbem. Itáque Iuro per Deum Dominum noſtrum, & ſancta quatuor Euangelia.* XIII. *Kal. Februarij MDCXLI.*

FRANCISCVS DE CASPE SOC. IESV, vt ſuprà.

Addo ſupradictum Patrem Michaelem Rhodis eiuſque fratris filium Franciſcum Rhodis eiuſdem Societatis Religioſum à S P. N. Ignatio ſeruatos olim fuiſſe, quum pericoloſo in itinere noctu aberrãtes periclitarentur; apparuit enim illis luce circundatus illuſtriſſimâ, eoſque ad pagum deduxit.

Item affirmo quæcunque ſcripſère, quæ iſta ſint Caſtalde ſuprà vidiſti iam; *Patres Carthuſiani Monaſterij Vallis Chriſti ſua in teſtificatione mihi ante hos* XV. *annos nota fuiſſe.*

FRANCISCVS DE CASPES, *vt ſuprà.*

VINCEN-

VINCENTII MARIÆ BARGELLINI.

Vincentius Maria Bargellinus in Societate IESV *Profeſſus quatuor Votorum, & Religioſus triginta & nouem annorum, fidem facio, & iuramento, quatenus opus eſt, affirmo, annis, quibus Romæ degi Theologiæ Scholaſticæ dans operam audiſſe me tùm in priuatis colloquiis, tum in publicis domeſticis exhortationibus, à maioribus meis, & inter alios à Patre Fabio de Fabiis tunc Italiæ Aſsiſtente, & pòſt Prouinciali Prouinciæ Romanæ, à P. Io. Paulo Riſio Rectore tunc Collegij Romani, & à Patre Virgilio Cepario, qui fuit & ipſe aliquando Rector Collegij Romani, audiſſe, inquam, me multoties ſancto Patri noſtro Ignatio, in ſolitudine & meditationibus, quas Manreſæ, & alibi habuit frequentes, non ſemel à Deo reuelatum fuiſſe Societatem noſtram ab ipſo condendam, oſtenſamque eidem ſancto Patri totam Societatis Ideam, &c. Bononiæ die decima quarta Aprilis* 1641. XXXIV. *& Vincentij Bargellini.*

Ego idem qui ſuprà affirmo.

Quando ſemel iterúmque à teſtibus Fabij de Fabiis fides appellatur, ſcias, Caſtalde, virum hunc adeò abſolutæ virtutis fuiſſe, vt omnium, qui hominem nôrunt, ſuffragio inter Religionis primos poſſit enumerari, & poſtrema in eo laus ſit, antiquiſſimi, & clariſſimi generis Romana nobilitas.

IOANNIS BAPTISTÆ FVRNII, ſæpiùs Rectoris.

Ego Ioan. Baptiſta Furnius, qui annos iam quinquaginta tres in Societate IESV *vixi, & adhuc Diuinæ munere gratiæ viuo, plenam, & indubitatam fidem facio, etiam cum iuramento, quatenus opus eſt, me ſæpe ſæpiùs ab antiquioribus noſtræ Religionis Patribus audiuiſſe, Sancto Patri noſtro Ignatio reuelatum à Deo fuiſſe in Manreſiano ſeceſſu, Societatem ab eo fundatum iri, quæ tota in proximorum ſalute, & perfectione procurandâ occuparetur,* XXXV. *& I. Bapptiſtæ Furnij.*

&

& exinde Socios, quos ad id muneris idoneos iudicaret, ſibi adiunxiſſe. Bononiæ die 14. *Aprilis, ann.* 1641.

Ego IOAN. BAPTISTA FVRNIVS, *manu propriâ ſubſcripſi.*

Locus † ſigilli.

HIERONYMI SERRAVALLII, Theologi Doctiſſimi.

XXXVI. *& Hieronymi Serravallij.* *Ego Hieronymus Serrauallius Profeſſus Societatis* IESV, *ætatis annorum ſeptuaginta, teſtor etiam cum iuramento, quantum opus eſt, audiuiſſe me non ſemel à Patribus ſenioribus eiuſdem Societatis, ac præſertim à mox adſcribendis, qui affirmabant Sanctum Ignatium Loyolam eam ex Dei nutu, ac reuelatione ſibi facta inſtituiſſe. Ad cuius veritatis fidem hanc ſchedulam manu meâ ſcriptam, ac ſubſcriptam dedi ad maiorem Dei gloriam. Parmæ in Collegio eiuſdem Societatis, die* 23. *Aprilis anni* 1641.

HIERONYMVS SERRAVALLIVS, *qui ſuprà.*

P. Lælius Biſciola, qui ſe ab eodem Sancto Ignatio audiuiſſe narrabat.

P. Ioannes Gabriel Biſciola. P. Achilles Galiardus. P. Io. Argenta. P. Antonius Poſſeuinus. P. Ludouicus Galiardus. P. Lælius Paſſioneus. P. Laurentius Madius. P. Antonius Valentinus. P. Hieronymus Caprara. P. Franciſcus Coſterus. P. Paulus Comitulus. P. Valerius Gypſius. P. Carolus Regius. P. Bernardinus Confalonerius. P. Lucius Bencius. P. Hieronymus Dandinus. P. Laurentius Tertius. P. Aſcanius Marazzius. P. Iulius Mazarinus. P. Ioſeph Fabritius.

Hi omnes, & ſuis virtutibus viri magni fuerunt, plerique Ignatio æquales, editíſque monumentis nobiles.

IOANNIS DE SANCTIOANNEZ.

XXXVII. *& Ioannis de SanctIoannez.* *Ego Ioannes de SanctIoannez Religioſus Societatis* IESV, *Profeſſus, & in eâ ab anno* 1598. *educatus, ac per interualla temporis regendis partim Collegiis ac domibus Bœticæ huius*

Prouinciæ

Prouinciæ, partim verbo Dei ſeminando annos plus 30. *immoratus fidem facio, me non mediocri curâ indagandis Sancti Patris noſtri Ignatij geſtis, conuerſationi, miraculis, rebuſque noſtræ Religionis ab initio ſui orſus ad hæc vſque tẽpora prænoſcendis inſtitiſſe ſemper; hoc maximè tempore quo Bæticæ huius Prouinciæ hiſtoriæ commiſſo mihi munere totus diſtineor non parum laboraſſe, vt res omnes, quæ ad inſtituti huius initia, progreſſum & famam attinent, percalluerim. Quo ſtudio ex antiquioribus Patribus, qui aut naſcentem videre, aut recens natam Societatem conſequuti ſunt, ſæpè ſæpius perſcrutandi auiditate intellexi non pauca, atque iis de rebus colloquentes obſeruaui ſeniores. Non tamen meas vnquam acceſſit ad aures, perlegi nunquam, quod ſuâ fretus auctoritate Caſtaldus nuperrimè in ſuis de vita B. Caietani Thienæi monumentis inſeruit de Beato Patre noſtro Ignatio. Hunc ſcilicet, quo tempore Venetiis agebat, ad illum vix Vrbi, aut Orbi notum. Theatinorum Ordinem aggregare ſe voluiſſe. Immo noſtrâ in Societate antiquiſſimo omnium conſenſu, concentûque per libros per ſcripta, per ora vagatur incõcuſſa hæc veritas quæ apud noſtrates viguit tanquam prima traditio iam ab eo tempore, quo ſe Manreſam abdiderat, diuinitus edoctum Ignatium de fundando nouo Ordine, nouâque familiâ cui ab* IESV *nomen, cooptandâ.*

Ego vero meum hoc teſtimonium, quo certior ſit fides apud omnes, etiam ſolenni iuſiurandi religione roborandum putaui. Teſtórque Deum omnipotentem nec audiuiſſe me, nec nouiſſe vnquam, qui contrarium huic veriſſimæ traditioni, vel verbo vel ſcripto protulerit. Montellæ in noſtro Collegio Societatis IESV *die ſexta Ianuarij menſis, anni milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi primi.*

Videndi omnino Andreas Lucas in hiſtoria Ignatij lib. 6. c. 4. *& auctor Apologiæ in Hiſtoria Societatis.*

IOAN. DE SANCTIOANNEZ

Locus † ſigilli

IOANNIS CASARVBEI.

XXXVIII *Et Ioannis Caſarubei.* *Ioannes Caſarubeus Profeſſus quatuor votorum Societatis* IESV *in Prouinciâ Bæticâ Iuro in verbo Sacerdotis, me ab ingreſſu meo in Societatem audiſſe & legiſſe in vitâ S. P. N. Ignatij, quod cùm litteris operam daret, Antuerpiam excurrit ad corrogandam ſtipem ab Hiſpanis mercatoribus, ibique dixit Petro Quadrato Ciui Methymnæ Campi in Hiſpaniis, vt ſibi eleemoſynam daret; illum enim olim futurum fundatorem vnius Collegij eius Religionis, quam ipſe fundaturus erat, quod & factum eſt. Quod vaticinium profectò ſine prænotione diuinâ Societatis condendæ edere non potuit. Hoc autem à maioribus accepi ab ingreſſu meo in Societatem, in quâ iam* LIX. *annum ago, cum ætatis iam propè* LXXXVII. *Quorum magna pars mihi in magiſtratibus exacta eſt. Sex enim annis Vbedæ, tres Gadibus, ſeptem Hiſpali, ſimúlque tyronum magiſter, Antiqueræ verò quindecim, tres domui Profeſſorum Hiſpali Præpoſitus, totidem toti huic Prouinciæ Bæticæ, tum tertiæ probationis inſtructor, aliiſque functus magiſtratibus ſum, & cum ab his ceſſauiſſem, rerum ſpiritualium præfecturam ſuſtinui. Itaque tum geſtorum in Religione munerum, tum ætatis meæ ratione magna me veritatis dicendæ tenet obligatio, quamuis non iuratus dicerem, quanto magis, cum omnia, quæ dixi, præuio dixerim ſacramento. Data Antiqueræ in Bæticâ* XVI. *Kal. Febr. anni huius* CIƆIƆCXLI.

IOANNES CASARVBEVS.

Locus + ſigilli.

ANDREÆ LVCÆ DE ARCONE,

XXXIX. *Et Andreæ de Arcone.* Eius, qui vitam Ignatij Hiſpanicè ſcriptam ſummâ cum laude euulgauit; cuius quùm teſtimonium paulò longius excurrat, & Caſtaldum confutet, indicatis locis editæ à ſe vitæ, in quibus de reuelationibus agit, ad extremum præfatus ſe in inquirendis colligendiſque rebus ab Ignatio geſtis ſingularem adhibuiſſe diligentiam, ſic teſtatur.

Ego

Ego Andreas Lucas Societatis IESV *profeſſus, & in Collegio D. Pauli Granatenſi SS litterarum interpres, Diuum Ignatium à ſuæ conuerſionis exordio, ab Spiritu ſancto, vt Societatem* IESV *erigeret, reuelationem diuinam habuiſſe, certam eſſe, & irrefragabilem veritatem, ac traditionem à Patribus ad filios conſtantem, & à Fundatore huc vſque diuturnam per annos* 30. *quos nunc in Societate ago ſemper audiui, ſemperque cognoui. Quapropter quidquid huc vſque poſui, non ſolum conſtanter affirmo, meóque de nomine ſubſcribo, verùm etiam iureiurando in verbo ſacerdotij confirmo. In hoc D. Pauli Colleg. Soc.* IESV *Granatenſi,* 19. *die Ianuarij anni* 1641.

ANDREAS LVCAS DE ARCONE.

GVNDISALVI DE PERALTA.

Ego Gundiſaluus de Peraltá Prouincialis Societatis IESV *nunc temporis Bæticæ, quondam Sardiniæ, olímque Collegiorum ac domorum gubernacula qui ſæpe tenui, ætate valens ad ſeptuaginta & inde annos, fidem facio, quod a primo noſtro in Societatem ingreſſu firmum continuo mente animóque habui (ſic enim à maioribus accepi) Societatem noſtram* IESV *ſingulari omnipotentis Dei ordine & curâ conditam fuiſſe, afflante diuino Spiritu parenti noſtro ſanctiſſimo Ignatio, dum huius animus Manreſæ raptus è corpore, diuina patiebatur diebus octonis: eiſdem ibidémque ab ipſo Deo accepiſſe* IESV *nomen Societati, quam iam iam machinabatur animus, imponendum. Quod quidem noſtri vniuerſi Religioſi Patres, antiquitate, litteris ac ſanctitudine præcipui, vnanimes conſenſu tenuère perpetuo, affirmauère claré, quin ab aliquo huc vſque audierim hac vel tantillum, non conſtare ſibi: Malacæ IV. Kal. Febr. anni* 1641. XL. *Et Gundiſalui de Peraltâ.*

GONDISALVVS DE PERALTA.

Locus † ſigilli

ILDEPHONSI DE MEDRANO.

Ego Ildephonſus de Medrano Sacerdos Profeſſus Societatis XLI.

an verò ſociis, qui aderant,alia conſilia ſecutis, fieret nihilominùs à Deo in gentem magnam.

XIX. *Tã pugnãtes conſultatio cum Ignatij,quã cum Caietani prænotione.*

Illud etiam ex te quæro, Caſtalde, nónne Ignatius ex Caietani Oraculo, cui tu fidem illum habuiſſe non negabis, de condendâ olim Societate certior factus erat diuinitus. Planiſſimè; nam vt hoc demum perſuadeas; acriùs, quàm pro aris, focíſque, depúgnas. Potuit igitur poſt tam illuſtre vaticinium,cui clariſſima Caietani ſanctimonia ſplendorem addebat, dubitare cum ſuis;& quia dubitauit, nihil diuinitus prænouiſſe contendis? Video non eandem omnino rationem eſſe;nec tamen negabis,Ignatium Caietano credidiſſe, cuius incredibilis quidam ſanctimoniæ fulgor ita illum ceperat, vt non modò ſe illi totum aperiret, verùm rationes vitæ olim diligentiſſimà meditatione conſtitutas,ad eius fingeret, ac refingeret arbitrium, séque illi traderet in diſciplinam; quæ ſi vera narras, quàm benè cum illâ vehementi ac maiuſculâ dubitatione conueniant, tibi erit videndum. Mihi ſatis iam probatum eſt,quamuis acceptis à Deo prænotionibus imbuti ſimus, dubitare adhuc poſſe, quia illæ non ita omnes ablegent formidinis cauſſas, quin prudentes homines omnia diligentiſſimè non circumſpiciant; rationéſque rerum ad examen reuocent; itáque demum ſe gerant, ac ſi res omnis ab illorum prudentia, conſiliôque penderet. Hoc adeò Ignatio proprium fuiſſe accepimus,vt reliqua inter eius ſublimioris prudentiæ præcepta,illud maximè celebretur: Ita reiectis in Deum curis,tantâque in eum confidentiâ nos in rebus agendis verſari oportere,ac ſi nullus induſtriæ locus ſupereſſet: rurſum adeò acuendam induſtriam, neruóſque omnes intendendos, ac ſi Deus nullam in partem operis veniret. Quæ ſanè rerum ex Chriſtianæ diſciplinæ officiis agendarum ratio eſt longè abſolutiſſima.

In vitâ Caietani, c. 3.

XX. *Eximia prudentia conſultantis Ignatij,*

Maffeius lib. 3. cap 10.

XXI. *& Pauli dubitantis,*

Cæterùm ſi adhuc illuſtriſſimo exemplo venia datur,Pauli certam prænotionem, dubitationémque in

eodem

eodem ſuæ ſalutis negotio non diſſimulauerim. Nonne certus omnino (ſi non infimæ notæ auctoribus credimus) ſuæ ſalutis Paulus? nemo dubitat. quî enim tam
Rom. 8. confidenter diceret: *Certus ſum, quod neque mors*, & quæ plurima enumerat, *poterit me ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu.* Nónne idem ſibi timens, eandem ſalutem caſtigatione corporis, ac pugnandi maximâ cô-
1 Cor. 9. tentione munit? Planiſſimè, ait enim; *Ne fortè, cùm aliis prædicauerim, ipſe reprobus efficiar.* Quis ita, ſine pruden-
Anim. VI. p. 47. ti aliquo dubio, loquitur? Niſi voculam iſtam *Fortè* tuo more interpretari velis, Caſtalde; vt iam non dubitantis, ſed validè aſſerentis ſit, quod profectò neque tu dixeris, nec quiſquam ſanus tolerauerit. Annon Pe-
Act. 15. trus, & Apoſtoli, & Seniores de Circumciſione Gentiû, quæ Chriſto nomen dederant, conſultaturi, conuenerunt, & *magna*, vt loquitur Lucas, *conquiſitio facta eſt?* Quis autem credat, Petro Summo illi Theologorum vertici, & Chriſti Dómini Vicario, quid in Eccleſiâ ſeruandum eſſet, reuelatum non fuiſſe? Conſulit nihilominùs, & dubitantes, ac diligentiſſimè in vtramque partem diſputantes audit, ac dictâ demum ſententiâ, in quam Iacobus primus, ac reliqui omnes diſceſſerût, omnem eximit dubitationem, turbáſque componit.

XXII. Cur diuinas prænotiones tacentis, atque eſ portantis loquentis.

Neque hîc eiuſdem quoque Pauli, in his, quæ diui-
Anim. XXVI. p. 124. & 127. nitus cognouerat prodendis, celandíſve arcanam prudentiam, cui ſimillimam eſſe videam Ignatianam, ſilentio prætererim. Miraris enim Caſtalde, quid cauſſæ fuerit, cur nobile illud prope vrbê viſum Ignatius Sociis ſtatim aperuerit, atque enarrauerit; prænotionê de Ordine condendo clam illis habuerit. Idê tu in Paulo mirari poteras, qui, vt Hieronymus loquitur; *Neque omnium reuelationum meminit, neque omnes manifeſtat*: nam XIV. ipſos annos arcana Dei ſe audiuiſſe occultû apud ſe habuit, mirâ tantæ dignationis diſſimulatione, vt propterea id maxima quadam neceſſitate deinde ab eo proditum rectè colligat Hieronymus, ac ſapienter proinde exclamat Theophylactus: *Vide*

animi

animi modeſtiam? At hic idem Paulus de ſalute periclitantium certior ab Angelo factus, in nauis forum progreditur; & rem omnem apertiſſimè narrat, vt deſperatis animos adderet,& bona ſpe impleret. Quare nihil ſiue in ſilentio, ſiue in narratione Ignatij habes, quod vellices. Nam cum hominem ſecreti ſeruantiſſimum fuiſſe, docere te potuit Cardinalis de Monte, qui in Relatione ſic loquitur: *Virtutes ſuas & viſiones, quas habebat, diligenter occultabat.* Nec tamen inutili, obſtinatóque ſilentio, ſed ſingulari, ac planè diuinâ prudentia temperato.

XXIII. *Quæ Ignatius imitatus.*

XXIV. *Prænotionē de Societate IESV condendâ hauſtam diuinitus ab Ignatio euincit Traditio.*

Illud ad extremum te non celauerim, Caſtalde, rem hanc ita vetuſtâ traditione vulgatam apud nos eſſe, vt non modò octauo & trigeſimo abhinc anno, cùm huius militiæ tyrocinium deponerem, de illâ mihi ſeniores loquerentur, verùm etiam vt in illis ipſis exercitationibus ſpiritualibus, quibus de regno Chriſti, & de duobus vexillis nomen impoſuit, Societatis rudimenta Ignatium lineaſſe affirmarent. Quod ne mihi vni credere te oporteat, dabo teſtes adhuc antiquiores, viros non infulis quidem claros; neque enim id mihi integrum eſt, cùm duorum, quos nuper habuimus in Æthiopiâ, alterum Alphonſum Mendium Abaſſynorum Patriarcham in exilium expulerit; alterum Apollinarem Almeidam Epiſcopum Nicænum ſæuâ cum lapidatione in furcas egerit inſana recrudeſcentis ab Eccleſiâ defectionis rabies; ſed eos tamen dabo, quorum dignitates, ætates, virtutéſque nemo ſanus ſuſpectas habeat. Quod ſi his credere nolueris, adigam te nihilominùs antiquiſſimæ, ac maximè incorruptæ fidei monumentis, ac tabulis, vt vel cunctabũdus fidem habeas. Quanquam ſi meos reiicis teſtes, nullâ tibi obſtrictus reuerentiâ, tuos omnes iure optimo floccifecero; quod qui noſtrûm æquiùs faciat, orbis, ac ſeculorum iudicium eſto. Recitentur igitur teſtimonia, quorum omnium autographa ego apud me habeo, producturus, vt & reliqua omnia, ſi opus fuerit,

fuerit in iudicio. Ea hîc, vt ad me per lata ſunt, recitabo.

Teſtimonium Mvtii Vitelleschi Præpoſiti Generalis.

Ego Mutius Vitelleſcus Præpoſitus Generalis Societatis I e s v, *teſtor, etiam cum iuramento, quatenus opus eſt, me* l v i i. *abhinc annis ab ingreſſu ſcilicet meo in Societatem audiſſe à maioribus, & ſenioribus Sanctum Ignatium Parentem noſtrum antequam conderet Societatem, de eâ inſtituendâ diuinas habuiſſe reuelationes, eiúſque Ideam, ac formam Inſtituti animo comprehendiſſe, mêque id veriſſimum eſſe credere. In quorum fidem his manu propriâ ſubſcripſi, & ſigillo Societatis muniri iuſſi. Romæ in noſtrâ domo Profeſſorum* x i i. *Kal. Decembris Anno* 1640. XXV. *Ex teſtimonio Mutij Vitelleſchi Præpoſiti Generalis.*

Mvtivs Vitellescvs.

Locus ſigilli.

Alvari Arias Hiſpaniarum Aſſiſtentis.

Ego Aluarus Arias Societatis I e s v *Aſſiſtens Hiſpaniarum, teſtor, etiam cum Iuramento quatenus opus eſt, ab anno* 1593. *quo in Societatem admiſſus ſum, audiſſe me ab antiquiſſimis Patribus, qui æquales fuerant primorum Patrum, & cum illis diu egerant, Sancto Ignatio olim reuelatum fuiſſe Societatem à ſe fundandam, eiúſque prima quadam lineamenta in exercitiis ſpiritualibus duxiſſe, quod ego etiam credo eſſe veriſſimum. Huius meæ auditionis, ac perſuaſionis teſtimonium hîc dare volui, ne hæc veritas vnquam obliuione exoleſcat. Ideóque hæc meâ manu ſcripſi, & obſignaui ſigillo officij mei. Romæ* x i i. *Kal. Decembris* 1640. XXVI. *Et Aluari Arias.*

Alvarvs Arias.

Locus ſigilli

IOANNIS CHAMEROTÆ Theologi Doctiſſimi.

XXVII. *Et Ioannis Camerotæ.* *Ego Ioannes Chamerota Societatis* IESV *Profeſſus, & ſacræ Theologiæ Magiſter, annum nunc agens ætatis octogeſimum ſecundum, teſtor etiam cum Iuramento, quatenus opus eſt, me in primis annis mei in Societatem ingreſſus, hoc eſt, annis abhinc octo circiter & ſexaginta à maioribus noſtri Ordinis accepiſſe, Sancto Ignatio Religionis noſtræ fundatori in ipſis conuerſionis ſuæ primordiis formam, ac typum noſtræ Societatis, quam fundaturus eſſet, diuinitus fuiſſe monſtratum. De quâ re mihi etiam nullum dubium eſt In cuius rei fidem meâ manu teſtimonium hoc ſcripſi, & ſubſcripſi Romæ die* VIII. *Nouembris* 1640.

IOANNES CHAMEROTA *qui ſuprà.*

CONSTANTII BOVONI viri doctiſſimi & pluribus magiſtratibus functi.

XXVIII. *Et Conſtãtij Bouoni.* *Ego Conſtantius Bouonus Societatis* IESV *Profeſſus* 35. *annorum, teſtor, etiam cum Iuramento, quatenus opus eſt, me ab ingreſſu meo in Societatem ab anno ſcilicet* 1588. *audiuiſſe à ſenioribus Patribus vicinis primis temporibus Societatis, quibuſcum familiariter ſum conuerſatus, vt P. Emanuele Sa, Ioanne Baptiſta Velato, P. Lælio Biſciolio, P. Iacobo Crucio, P. Laurentio Magio, P. Ioanne Paolo Oliua, P. Achille Galiardo, P. Fabio de Fabijs, & alijs pluribus S. Ignatium Patrem noſtrum eiuſdem Societatis condendæ diuinitus habuiſſe prænotionem. Quam ego maiorum traditionem pro certiſſimâ ſemper habui, & habeo, nec vllum inter nos de illâ vnquam dubitaſſe intellexi. In quorum fidem præſentes literas manu meâ ſubſcriptas, & ſigillo noſtræ Societatis munitas dedi. Genuæ pridie Kal. Decembris* 1640.

CONSTANTIVS BOVONVS.

Locus ✝ ſigilli.

CÆSARIS

Cæsaris a Bosco Prouincialis, aliorúmque Patrum Siculorum.

Nos infraſcripti Patres teſtamur, etiam cum iuramento, quatenus opus eſt; nos audiuiſſe à grauiſſimis Patribus noſtris S. Ignatium habuiſſe à Deo prænotionem condendæ Societatis multo tempore antequam conderet. In quorum fidem huiuſmodi veritatem manu noſtra ſubſcripſimus. Panormi die 24. *Decembris, anno MDCXL.* XXIX. *& Cæſaris à Boſco, aliorúmque.*

Ego Cæsar a Bosco, *annorum* 65. *& in Societate* 49. *Profeſſus, & Prouincialis in Regno Siciliæ.*

Ego Alexander Neuola annorum 73. *in Societate* 56. *Profeſſus, Præpoſitus Domus Profeſſæ Panormitanæ.*

Ego Petrus Villafrates ann. 60. *in Societate* 41. *Profeſſus, & Rector Collegij Panormitani.*

Ego Ioſephus Auguſtinus annorum 66. *in Societate* 51. *Profeſſus.*

Ego Paulus Garlanus annorum 60. *in Societate* 45. *Profeſſus.*

Ego Ioſephus Caſtelnouus, annorum 57. *in Societate* 41. *Profeſſus, &c.*

Didaci de Bobadilla, Soc. Iesv Procuratoris Prouinciæ Philippinarum.

Sanctè iuro, ex eo tempore, quo Societati ſum adſcriptus, per annos nimirum quinque ſupra triginta à grauiſſimis antiquiſſimiſque Patribus, qui ab ipſo fermè Sancti Patris noſtri Ignatij tempore in Societate floruêre, quorum & ego, ac præſertim Beati Patris Petri de Ribadeneira familiari conſuetudine, atque colloquio fruitus ſum, mihi ſemper conſtanter auditum, certum indubitatúmque planè eſſe, S. Patrem noſtrum fundatorem, antequam noſtræ Religionis iaceret fundamenta, de Societatis inſtitutione reuelationem accepiſſe. Per annos deinde integros quatuor à 1607. *dum litteris humanioribus, atque philoſophicis* XXX. *& Didaci Bobadilla.*

diſſe memorat. Monſtrantur in hac vrbe ædes, in quibus hoſpitio exceptus eſt S.P.N. à D.Cuellar Mercatore Hiſpano, cui tum cohabitabat Quadratus ille adhuc adoleſcens.

Petri Continente viri geſtis Magiſtratibus nobilis.

Ego Petrus Continente Societatis IESV *quatuor votorum Profeſſus, ætatis meæ* 80. *anno Religionis* 58. *Profeſſionis* 41. *Vixi in hac Aragoniæ Prouincia prædictos* 58 *annos: in quibus diuerſis officiis ex obedientiâ nullo meo merito functus. In primis Bilbilitanum Collegium me alternis vicibus* 18. *annos Rectorem habuit. Cæſarauguſtanum ſex annos: Balearis domus Viſitatorem ſemel excepit. E quatuor totius Prouinciæ conſiliariis vnus renunciatus plerumque fui. Duorum Prouincialium annis quatuor ſocius extiti: cuius eſt aures Prouinciali confitenti præſtare, eum ſui officij commonere; à ſecretis eidem, atque Prouinciæ conſultationibus adeſſe. Tandem Prouincialis huic noſtræ Prouinciæ ſex annis præfui. Horum munerum cauſſâ Prouinciæ domos, Collegia cuncta pluries luſtraui: omnique annorum tempore quos in eâ degi, Patres antiquiſſimos grauiſſimos tum huius, cùm aliarum Prouinciarum quos inter Patrem Hieronymum Domenechum quem S.P.N. Ignatius in Societatē admiſerat, cognoui, atque ſæpius cum illis egi. Idcirco Deum teſtor me (quantum memoriâ repetere poſſum) ab eorum nemine audiuiſſe Noſtrum Patrem ſanctiſſimum Ignatium Theatinorum Ordinem ingredi voluiſſe, nedum attentaſſe: neque ipſos Patres à maioribus tale vnquam accepiſſe. Quin potiùs ab exordio ſuæ conuerſionis Minoreſſæ degentem ſemper in animo Societatem noſtram (qualem habemus) volutâſſe: atque diuinitus edoctum, præſertim inter mirandam illam mentis ecſtaſim octo dierum curſu continuam, eius fabricam didiciſſe, tum hiſtoriâ, tum Patrum traditione perpetuò credidi. Quorum fidem alienâ manu exaratam, meâ ſubſcribo, & Rectoris huius Collegij Bilbilitani claudo. Bilbili decimoquarto Ianuarij, anni* M DCXLI.

XXXII. *Et Petri Continente.*

Petrvs Continente.

Locus † *ſigilli.*

Francisci de Caspes.

XXXIII. *Et Fräciſci de Caſpes.* *Audiui ſæpius Patrem Michaelem Rhodis Soc.* Iesv *patriâ Gironenſem ex principatu Catalauniæ ,virum religionis eximiæ,animarum Zelo & vitæ auſteritate nobilem de Patre ſuo celeberrimo Iuriſconſulto narrantē,illum adhuc adoleſcentē P.N. S.Ignatium Barcinone Grammaticæ operam dantem familiariter agnouiſſe , illiúſque virtutum exemplo atque adhortationibus ita ad virtutem exarſiſſe animo , vt eum ſequi,eiúſque ſocium fieri ac virtutes imitari vehementiſſimè cuperet : Id quum Ignatio aperuiſſet , reſpondit ille : Tu non me ſequêris,ſed filius olim tuus Religioſæ familiæ , quam ego diuinâ fauente gratiâ conditurus ſum nomen dabit.Hoc Vaticinium editum eſt anno* xvi.*vel* xvii. *ante conditam Societatem,neque fefellit quia Michael Rhodis Societatem ingreſſus eſt , in eâque diutiſſimè vixit , ac ſenex admodum obiit magnarum virtutum famâ.Hinc colligitur quanto ante conditam Societatem de illâ condendâ diuinitus certior factus fuerit Ignatius;hoc enim ſtatim ab Hieroſolymitana contigit peregrinatione..*

Ita confirmo, & meâ manu ſcripſi ego Franciſcus de Caſpes eiuſdem Societatis Sacerdos Profeſſus lxx.*ætatis meæ anno,& Religioni* lv.*in quâ variis magiſtratibus functus ſum,Rectoris, Præpoſiti , & totius Prouinciæ Aragoniæ Procuratoris ad Vrbem. Itáque Iuro per Deum Dominum noſtrum, & ſancta quatuor Euangelia.* xiii.*Kal.Februarij MDCXLI.*

Franciscvs de Caspe Soc. Iesv, vt ſuprà.

Addo ſupradictum Patrem Michaelem Rhodis eiuſque fratris filium Franciſcum Rhodis eiuſdem Societatis Religioſum à S P.N.Ignatio ſeruatos olim fuiſſe,quum pericoloſo in itinere noctu aberrātes periclitarentur; apparuit enim illis luce circundatus illuſtriſſimâ,eoſque ad pagum deduxit.

Item affirmo quæcunque ſcripsère, quæ iſta ſint Caſtalde ſuprà vidiſti iam;*Patres Carthuſiani Monaſterij Vallis Chriſti ſua in teſtificatione mihi ante hos* xv *annos nota fuiſſe.*

Franciscvs de Caspes, *vt ſuprà.*

Vincen-

VINCENTII MARIÆ BARGELLINI.

Vincentius Maria Bargellinus in Societate IESV *Profeſſus quatuor Votorum, & Religioſus triginta & nouem annorum, fidem facio, & iuramento, quatenus opus eſt, affirmo, annis, quibus Romæ degi Theologiæ Scholaſticæ dans operam audiſſe me tùm in priuatis colloquiis, tum in publicis domeſticis exhortationibus, à maioribus meis, & inter alios à Patre Fabio de Fabiis tunc Italiæ Aſſiſtente, & poſt Prouinciali Prouinciæ Romanæ, à P. Io. Paulo Riſio Rectore tunc Collegij Romani, & à Patre Virgilio Cepario, qui fuit & ipſe aliquando Rector Collegij Romani, audiſſe, inquam, me multoties ſancto Patri noſtro Ignatio, in ſolitudine & meditationibus, quas Manreſæ, & alibi habuit frequentes, non ſemel à Deo reuelatum fuiſſe Societatem noſtram ab ipſo condendam, oſtenſamque eidem ſancto Patri totam Societatis Ideam, &c. Bononiæ die decima quarta Aprilis* 1641. XXXIV. *& Vincentij* Bargellini.

Ego idem qui ſuprà affirmo.

Quando ſemel iterúmque à teſtibus Fabij de Fabiis fides appellatur, ſcias, Caſtalde, virum hunc adeò abſolutæ virtutis fuiſſe, vt omnium, qui hominem nôrunt, ſuffragio inter Religionis primos poſſit enumerari, & poſtrema in eo laus ſit, antiquiſſimi, & clariſſimi generis Romana nobilitas.

IOANNIS BAPTISTÆ FVRNII, ſæpiùs Rectoris.

Ego Ioan. Baptiſta Furnius, qui annos iam quinquaginta tres in Societate IESV *vixi, & adhuc Diuinæ munere gratiæ viuo, plenam, & indubitatam fidem facio, etiam cum iuramento, quatenus opus eſt, me ſæpe ſæpiùs ab antiquioribus noſtræ Religionis Patribus audiuiſſe, Sancto Patri noſtro Ignatio reuelatum à Deo fuiſſe in Manreſiano ſeceſſu, Societatem ab eo fundatum iri, quæ tota in proximorum ſalute, & perfectione procurandâ occuparetur,* XXXV. *& I. Baptiſtæ Furnij.*

&

& exinde Socios, quos ad id muneris idoneos indicaret, ſibi adiunxiſſe. Bononiæ die 14. *Aprilis, ann.* 1641.

Ego IOAN. BAPTISTA FVRNIVS, *manu propriâ ſubſcripſi.*

Locus † ſigilli.

HIERONYMI SERRAVALLII, Theologi Doctiſſimi.

XXXVI. *& Hieronymi Serravallij.* *Ego Hieronymus Serrauallius Profeſſus Societatis* IESV, *ætatis annorum ſeptuaginta, teſtor etiam cum iuramento, quantum opus eſt, audiuiſſe me non ſemel à Patribus ſenioribus eiuſdem Societatis, ac præſertim à mox adſcribendis, qui affirmabant Sanctum Ignatium Loyolam eam ex Dei nutu, ac reuelatione ſibi facta inſtituiſſe. Ad cuius veritatis fidem hanc ſchedulam manu meâ ſcriptam, ac ſubſcriptam dedi ad maiorem Dei gloriam. Parmæ in Collegio eiuſdem Societatis, die* 23. *Aprilis anni* 1641.

HIERONYMVS SERRAVALLIVS, *qui ſuprà.*

P. Lælius Biſciola, qui ſe ab eodem Sancto Ignatio audiuiſſe narrabat.

P. Ioannes Gabriel Biſciola. P. Achilles Galiardus. P. Io. Argenta. P. Antonius Poſſeuinus. P. Ludouicus Galiardus. P. Lælius Paſſioneus. P. Laurentius Madius. P. Antonius Valentinus. P. Hieronymus Caprara. P. Franciſcus Coſterus. P. Paulus Comitulus. P. Valerius Gypſius. P. Carolus Regius. P. Bernardinus Confalonerius. P. Lucius Bencius. P. Hieronymus Dandinus. P. Laurentius Tertius. P. Aſcanius Marazzius. P. Iulius Mazarinus. P. Ioſeph Fabritius.

Hi omnes, & ſuis virtutibus viri magni fuerunt, plerique Ignatio æquales, editiſque monumentis nobiles.

IOANNIS DE SANCTIOANNEZ.

XXXVII. *& Ioannis de SanctIoannez.* *Ego Ioannes de SanctIoannez Religioſus Societatis* IESV, *Profeſſus, & in eâ ab anno* 1598. *educatus, ac per interualla temporis regendis partim Collegiis ac domibus Bæticæ huius*

Prouinciæ

Prouinciæ, partim verbo Dei ſeminando annos plus 30. immoratus fidem facio, me non mediocri curâ indagandis Sancti Patris noſtri Ignatij geſtis, conuerſationi, miraculis, rebuſque noſtræ Religionis ab initio ſui orſus ad hæc vſque tēpora prænoſcendis inſtitiſſe ſemper; hoc maximè tempore quo Bæticæ huius Prouinciæ hiſtoriæ commiſſo mihi munere totus diſtineor non parum laboraſſe, vt res omnes, quæ ad inſtituti huius initia, progreſſum & famam attinent, percalluerim. Quo ſtudio ex antiquioribus Patribus, qui aut naſcentem videre, aut recens natam Societatem conſequuti ſunt, ſæpè ſæpius perſcrutardi auctoritate intellexi non pauca, atque iis de rebus colloquentes obſeruaui ſeniores. Non tamen meas vnquam acceſſit ad aures, perlegi nunquam, quod ſua fretus auctoritate Caſtaldus nuperrimè in ſuis de vita B. Caietani Thienæi monumentis inſeruit de Beato Patre noſtro Ignatio. Hunc ſcilicet, quo tempore Venetiis agebat, ad illum vix Vrbi, aut Orbi notum Theatinorum Ordinem aggregare ſe voluiſſe. Immo noſtrâ in Societate antiquiſſimo omnium conſenſu, concentúque per libros per ſcripta, per ora vagatur incōcuſſa hæc veritas quæ apud noſtrates viguit tanquam prima traditio iam ab eo tempore, quo ſe Manreſam abdiderat, diuinitus edoctum Ignatium de fundando nouo Ordine, nouáque familiâ cui ab IESV *nomen, cooperandâ.*

Ego verò meum hoc teſtimonium, quo certior ſit fides apud omnes, etiam ſolenni iuſiurandi religione roborandum putaui. Teſtórque Deum omnipotentem nec audiuiſſe me, nec nouiſſe vnquam, qui contrarium huic veriſſimæ traditioni, vel verbo vel ſcripto protulerit. Montellæ in noſtro Collegio Societatis IESV *die ſexta Ianuarij menſis, anni milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi primi.*

Videndi omnino Andreas Lucas in hiſtoria Ignatij lib. 6. c. 4. *& auctor Apologiæ in Hiſtoria Societatis.*

IOAN. DE SANCTIO ANNEZ

Locus † ſigilli

IOANNIS CASARVBEI.

XXXVIII *Et Ioannis Caſarubei.* *Ioannes Caſarubeus Profeſſus quatuor votorum Societatis* IESV *in Prouinciâ Bæticâ Iuro in verbo Sacerdotis, me ab ingreſſu meo in Societatem audiſſe & legiſſe in vitâ S. P. N. Ignatij, quod cùm litteris operam daret, Antuerpiam excurrit ad corrogandam ſtipem ab Hiſpanis mercatoribus, ibique dixit Petro Quadrato Ciui Methymnæ Campi in Hiſpanijs, vt ſibi eleemoſynam daret; illum enim olim futurum fundatorem vnius Collegij eius Religionis, quam ipſe fundaturus erat, quod & factum eſt. Quod vaticinium profectò ſine prænotione diuinâ Societatis condendæ edere non potuit. Hoc autem à maioribus accepi ab ingreſſu meo in Societatem, in quâ iam* LIX. *annum ago, cum ætatis iam propè* LXXXVII. *Quorum magna pars mihi in magiſtratibus exacta eſt. Sex enim annis Vbedæ, tres Gadibus, ſeptem Hiſpali, ſimúlque tyronum magiſter, Antiqueræ vero quindecim, tres domui Profeſſorum Hiſpali Præpoſitus, totidem toti huic Prouinciæ Bæticæ, tum tertiæ probationis inſtructor, aliiſque functus magiſtratibus ſum, & cum ab his ceſſauiſſem, rerum ſpiritualium præfecturam ſuſtinui. Itaque tum geſtorum in Religione munerum, tum ætatis meæ ratione magna me veritatis dicendæ tenet obligatio, quamuis non iuratus dicerem, quanto magis, cùm omnia, quæ dixi, præuio dixerim ſacramento. Data Antiqueræ in Bætica* XVI. *Kal. Febr. anni huius* CIↃIↃCXLI.

IOANNES CASARVBEVS.

Locus † ſigilli.

ANDREÆ LVCÆ DE ARCONE,

Eius, qui vitam Ignatij Hiſpanicè ſcriptam ſummâ
XXXIX. cum laude euulgauit; cuius quùm teſtimonium paulò
Et Andreæ de Arcone. longius excurrat, & Caſtaldum confutet, indicatis locis editæ à ſe vitæ, in quibus de reuelationibus agit, ad extremum præfatus ſe in inquirendis colligendîſque rebus ab Ignatio geſtis ſingularem adhibuiſſe diligentiam, ſic teſtatur.

Ego

Ego Andreas Lucas Societatis IESV *profeſſus,& in Collegio D. Pauli Granatenſi SS litterarum interpres, Diuum Ignatium à ſuæ conuerſionis exordio, ab Spiritu ſancto,vt Societatem* IESV *erigeret, reuelationem diuinam habuiſſe, certam eſſe,& irrefragabilem veritatem,ac traditionem à Patribus ad filios conſtantem,& à Fundatore huc vſque deriuatam per annos 30. quos nunc in Societate ago ſemper audiui, ſempérque cognoui. Quapropter quidquid huc vſque poſui, non ſolum conſtanter affirmo, meóque de nomine ſubſcribo,verùm etiam iureiurando in verbo ſacerdotis confirmo. In hoc D. Pauli Colleg.Soc.*IESV *Granatenſi,19.die Ianuarij anni* 1641.

ANDREAS LVCAS DE ARCONE.

GVNDISALVI DE PERALTA.

Ego Gundiſaluus de Peraltâ Prouincialis Societatis IESV *nunc temporis Bœticæ, quondam Sardiniæ,olímque Collegiorum ac domorum gubernacula qui ſæpe tenui,ætate valens ad ſeptuaginta & inde annos, fidem facio, quod a primo noſtro in Societatem ingreſſu firmum continuo mente animóque habui (ſic enim a maioribus accepi) Societatem noſtram* IESV *ſingulari omnipotentis Dei ordine & curâ conditam fuiſſe, afflante diuino Spiritu parenti noſtro ſanctiſſimo Ignatio,dum huius animus Manreſæ raptus è corpore, diuina patiebatur diebus octonis: eiſdem ibidémque ab ipſo Deo accepiſſe* IESV *nomen Societati,quam iam iam machinabatur animus, imponendum. Quod quidem noſtri vniuerſi Religioſi Patres, antiquitate, litteris ac ſanctitudine præcipui, vnanimes conſenſu tenuère perpetuo, affirmauère clarè, quin ab aliquo huc vſque audierim hæc vel tantillum, non conſtare ſibi: Malacæ IV. Kal. Febr. anni* 1641.

XL. *Et Gundiſalui de Peraltâ.*

GONDISALVVS DE PERALTA.

Locus † ſigilli

ILDEPHONSI DE MEDRANO.

Ego Ildephonſus de Medrano Sacerdos Profeſſus Societatis XLI.

IESV *cum iuramento aſſero eſſe vera, certa, & indubitata, quæ in hac paginâ ſubſcribo meo nomine & propria manu.*

Ingreſſus ego in Societatem IESV, *in Prouinciâ Caſtellana anno* 1579. *ſexaginta illorum annorum decurſu ab omnibus maioribus meis Patribus in Religione educatoribus ſēper audiui, & per traditionem didici ſanctiſsimum Parentem noſtrum Ignatium de Loyola, Inſtitutum, Cōſtitutiones & Regulas, quas nobis obſeruandas tradidit, per reuelationem ſupernaturalem à Deo Optimo Maximo accepiſſe, id mihi ſemper cordi fuit vt eas omnes & ſingulas tanquam à Cœlo traditas obſeruarem, venerarer. Id audiui à Patre Conzalo Gonçalez grandæuo plus quàm octogenario tunc temporis quando dicto anno ſeptuageſimo nono me Salmanticæ ad Seminarium quaſi manu duxit, in quam ingreſſus idem audiui à Patre Ioanne Suarez qui ſæpè publicis & particularibus colloquiis inculcabat (erat enim Prouincialis tunc Caſtellanus) fundationem noſtræ Religionis eiuſque conſtitutiones & regulas Parentem ſanctiſsimum Ignatium ſic à Chriſto* IESV *per reuelationem accepiſſe, ſicut antiquus Pachomius ſuam regulam ab Angelo; fuit hic Pater Ioannes Suarez magnæ religionis, & auctoritatis vir, Primus Rector Collegij Hiſpalenſis in Hiſpania, & à Prouinciâ Caſtellanâ ſocius electus Venerabilis Patris Martini Gutierrez qui Galliæ inter hæreticos obiit ſanctiſsimè, ab eiſdem ob Catholicam Romanámque religionem vulneratus, amboque Electores pro Congregatione tertiâ generali deſignati.*

In domum probationis Villagartiam profectus, & ſub diſciplinâ magni Patris Balthaſaris Aluarez eiuſdem domus Rectoris educatus, ab eodem ſemper audiui in publicis exhortationibus Societatis Inſtitutum à Cœlo per reuelationem Parenti noſtro ſanctiſsimo Ignatio traditum, & exercitia ſpiritualia, & orationis mentalis methodum in eiſdem comprehenſam à Deo per reuelationem diuinam eundem accepiſſe: Idémque ſæpius audiui à Venerabili Patre Ludouico della Puente, qui ſub eadem diſciplinâ Patris Balthaſaris Aluarez mecum Villagartiæ tertium probationis annum agens ſimul

tunc

tunc temporis commorabatur.

Certe ſanctiſsimus Pater Ignatius in militiâ ſæculari veteranus, in cæleſti & ſpirituali adhuc Tyro dicta exercitia pro ſuâ Societate compoſuit, viros doctrinâ conſpicuos Pariſiis ſocios adhibuit ſui Inſtituti. Petro Quadrato cuidam nobili Mercatori, dum eleemoſynam ab eo acciperet adhuc ſæcularis apud Belgas, eum futurum fundatorem nouæ ſuæ Religionis in Hiſpaniâ prædixit, quod iam factum oculis vidimus in oppido Methymnæ del Campo, & ab vxore dicti Petri Quadrato, nomine Dominâ Franciſcâ Manſon hanc prædictionem Methymnæ ſepè audiuimus.

Affirmo etiam me ipſum, dum per annos quatuordecim in Collegio Mexicano Prouinciæ nouæ Hiſpaniæ apud nouum orbem Occiduum degerem, id ipſum ſæpius audiuiſſe à Patribus antiquioribus Societatis: vnus erat Pater doctor Petrus Sanctius Prouincialis nouæ Hiſpaniæ apud Indos, qui ingreſſus in Societatem Compluti in Hiſpaniâ, eius Vniuerſitatis Rector eo tempore, quo Beatiſsimus Parens noſter Ignatius inter mortales vitam ageret, audiuiſſe à Patre Araoz, qui primus Complutũ ex Societate adiecit, Inſtitutum Societatis, à Parente noſtro ſanctiſsimo per reuelationem acceptum. Idem mihi aſſirmauit ſæpius Pater Doctor Ioannes della Placâ primus Prouincialis Peruanus, poſt primus viſitator Mexicanus, ſæpius ſe audiuiſſe à primoribus Patribus noſtris Hiſpaniæ: vterque Petrus Sanchez & Ioannes della Placâ, ætate erat tunc temporis octogenarius plus minúſve: elapſi ſunt autem quinquaginta duo anni, ex quo hæc apud Indos audiui, ego autem ſeptuaginta quinque annos ætatis paucis menſibus excedo, quando hæc ſcribo.

Hæc ſcribebam Granatæ, III. Kal. February ann. 1641.

ILDEFONSVS DE MEDRANO.

Locus † ſigilli.

FRANCISCI AGVADO

Ego Franciſcus Aguado Profeſſus Societatis IESV *in Prouinciâ Toletanâ, Et in eâ Collegiorum Complutenſis, Madritenſis, & aliorum olim Rector atque Præpoſitus, Nouitiorum*

quoque multis annis Magiſter nunc ſecūdò eiuſdem Prouinciæ Prouincialis, Philippi quarti Hiſpaniarum Regis concionator, annorum ſexaginta nouē, Societatis verò quinquaginta duo, cum interrogatus fuerim, quid ſciam circa reuelationē noſtri S.P. Ignatij de Loyola quam de fundanda Soc IESV *Minoreſſæ circumfertur habuiſſe in primis conuerſionis ſuæ feruoribus, teſtimonium do, id me ita ſcire, velut ſi nihil aliud ſciam, nec ſciuerimus huius Prouinciæ Patres. Maiores noſtri quaſi rem affirmabant ſine dubio: nos accepimus vt exemptam ab omni tergiuerſatione, nec indigentem teſtimonia obſeruari, ſed velut in fide Parentum, aut potiùs in ipsâ veritate, ſanctam, ſtatam, atque inconcuſſam. Si dubitandam putaremus vnquam, mille hinc inde ebullirent teſtimonia facili modo negotio colligenda, at in re tam admiſsâ obſeruatio putabatur otioſa, curioſitas ſuperflua tamen fidem hoc magis commendabat, quod eruditio putaretur triuia, quod veritas putaretur de vulgo. Sed animus inſedit ſemper: id docuere maiores, id credidere huius Prouinciæ alumni, nil in contrarium vnquam auditum fuit. In quorum fidem hanc paginam manu noſtrâ ſubſcriptam, & ſigillo noſtri officij munitam dedimus Matriti in noſtro Collegio Imperiali die tertia Martij, Anno Domini, milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo primo.*

FRANCISCVS AGVADO.

Locus ſigilli.

FRANCISCI ROBLEDILLI.

XLIII. *& Franciſci Robledilli.* *Ego Franciſcus de Robledillo Profeſſus Societatis* IESV *in Prouincia Toletanâ, & in eâ Domus Toletanæ Profeſſæ olim Præpoſitus, Collegiorum Optenſis, Conchenſis, Occanienſis, Complutenſis, Domus Probationis Matritenſis, & eiuſdem nunc ſecundò Rector, Annorum ſeptuaginta, Societatis verò quinquagintaquinque, teſtimonium do, & fidem iuratam facio, me, dum ad tempus beatificationis noſtri S.Patri Ignatij Murciæ in noſtro Collegia commorarer, & ſanctæ celebritatis feſtum effusâ celebraretur pompâ, commiſsâ concione, ac laudibus ſancti Patris Illuſtriſsimo Domino D.Franciſco Martinez*

tinez Cenizeros (qui prius in Complutenſi Academiâ primarius fuerat Theologiæ Profeſſor, tunc Epiſcopus Carthaginenſis, poſtea Gienenſis, ſemper intemeratæ auctoritatis vir) inter alia audiuiſſe ab ipſo concionante, Deum ad octiduanam illam ecſtaſim, quam Minoreſæ ſanctus Pater Ignatius paſſus eſt, reuelâſſe illi totam Societatis IESV *fabricam, totam Religionis fundandæ ſtructuram: ipſam Religionem ad diuinos afflatus tunc conceptam, iam inde primum eſſe accepiſſe, etiam vitales animos, queis poſtea decurſu temporis tam iam fœtu maturo in lucem prodiit, & alia id genus multa. Neque hanc reuelationem tantus vir prædicauit vt rem nouam, immò potius vt ſtatam ratámque, quámque nullus ex noſtris ignorabat, vt propterea non tam in veritate probandâ, quàm in expendendâ eſſet multus. Cuius reuelationis fama quaſi triuium quid ſemper fuit apud noſtros, nulli res dubitata, omnibus firma: nunc dum exterus impugnat, admirationem potiùs, quam vel leuiſſimam opinionem parit. In quorum fidem ac teſtimonium certum hanc paginam manu propria ſubſcriptam do. Matriti in Domo Probationis, die 7. Febr. an. 1641.*

FRANCISCVS DE ROBLEDILLO.

Locus ſigilli.

PETRI FERDINANDI DE MVDAIRA.

Ego Petrus Ferdinandus de Mudairâ Profeſſus Soc. IESV *in Prouincia Toletanâ, & in eâdem Viſitatoris, atque Prouincialis Secretarius, Collegiorum Carauacenſis, Bellemontani, Oropeſani, Concherſis, Murciani, Matritenſis, tum Nouiciatus eiuſdem Rector, atque Domus Profeſſæ Præpoſitus, Sardiniæ quoque olim Prouincialis, annorum octoginta, Societatis verò 56. teſtimonium do quæſitus de fide atque notitia reuelationis noſtri S. Parentis Ignatij ſuper fundanda Societate* IESV, *quã in primis conuerſionis ſuæ feruoribus Minoreſæ accepiſſe circũfertur: Et declaro, ita eã reuelationẽ vbiq; habitam, ſuiſſe creditam, vt certitudine penitus immemoriali ſibi præſcripſerit fidẽ. Contra eã aliquid attẽtare nec fuit, qui auderet hactenus,* XLIV. *Et Ferdinandi de Mudairâ.*

nec cui in mentem veniret. Omnes huius Prouinciæ in ea fuimus, vt in re quadam aut euidenti propter teſtimonia maiorum aut indubitatâ propter omnium aſſenſum ac veluti ſacrâ propter vtrumque, Nec magis ſcitum omnibus, nec vlli magis ſtatum atque certum vt propterea in indagandis tam ratæ rei teſtimoniis nec fuerimus curioſi, nec fore neceſſarium curauerimus vnquam. In quorum fidem hanc paginam manu noſtra ſubcriptam do. Matriti in noſtro Imperiali Collegio die Febr. 18. an. 1641.

PETRVS FERDINANDVS DE MVDAIRA.

Locus ſigilli

NICOLAI BERZETTI, & aliorum vndecim.

XLV. *Et Nicolai Berzetti, necnon aliorum vndecim*

Nos infraſcripti Societatis IESV *Religioſi & profeſſi teſtamur etiam cum iuramento, quatenus opus eſt; nos ab antiquioribus noſtris Patribus conſtanter audiſſe, vulgatum, ac creditum inter illos fuiſſe ſanctum Patrem noſtrum Ignatium priusquam Societatem* IESV *fundaret, de illâ condendâ diuinam accepiſſe reuelationem præſertim Manreſæ. In cuius veritatis fidem ac teſtificationem nos propriâ manu ſubſcripſimus. Neapoli pridie Kal. Iunias 1641.*

Nicolaus Berzettus Prouincialis in Prouinciâ Neapolitanâ.
Ignatius Garganus Præpoſitus Domus profeſſæ Neapolitanæ.
Franciſcus Maſcanbrunus Rector Collegij Neapolitani.
Vincentius Campanilis Rector & Magiſter Nouitiorum Domus Probationis Neapolitanæ.
Io. Iacobus de Alexãdro Rector Collegij S. Franciſci Xauerij.
Marcus Antonius Palumbus Soc. Ieſu Conſultor S. Officij.
Flaminius Magnatus Soc. Ieſu Conſultor S. Officij in Regno Neapolitano.
Siluanus de Vico Soc. Ieſu Conſultor S. Officij in Archiepiſc. Neapolitano.
Petrus Alois Soc. Ieſu S. Scripturæ interpretationis profeſſor.
Bernardinus Mazziotta Soc. Ieſu Theologiæ profeſſor.
Octauius Brunus Soc. Ieſu Theologiæ profeſſor.
Ioannes Baptiſta Trotta Soc. Ieſu Theologiæ profeſſor.

Locus + ſigilli

Quanquam ſat eſſe teſtimoniorum hîc videam, quorum offusâ nube te premam, quibúſque omnibus me, vel difficili, & moroſo rerum æſtimatori ſatis feciſſe non dubito; mihi tamen nondum ſatisfeci, arbitror enim traditionem hanc veteribus membranis, corúmque dicto, qui de Ignatio ipſo audiuerint, eſſe comprobandam, quod à te in tuâ traditione omiſſum (nihil enim huiuſmodi habuiſti, quod in iudicium afferres) eam planè perdidit. Age recitentur veterum librorum teſtimonia.

Ex Aduerſariis M. S. Lvdovici Masoni, viri claſſimi nominis in Siciliâ.

Inter reliqua Ignatio diuinitus reuelata, de fundandâ Societate illum certiorem factum ſic tradit: *Tertiâ die vidit altitudinem inſtituti Societatis, quam ipſe condere debebat, & admirabiles illius progreſſiones.* Hæc ita in illis incorruptæ ſynceritatis Aduerſariis, quæ Panormi apud noſtros adſeruantur ſuis ad me datis litteris teſtatus eſt Cæſar à Boſco Societatis in Siciliâ Prouincialis. XLVI. *& Ludouici Maſoni.*

Ex M. S. Hiſtoriâ Hieronymi Natalis, viri Ignatio chariſſimi, ab eôque ad promulgandas, explicandáſque conſtitutiones in Hiſpanias miſſi.

Hic in ſuis de rebus Societatis monumentis Ignatianam prænotionem poſteritati his verbis commendauit. *Cùm de Inſtituti ratione rogaretur, ſolebat cauſſam referre ad eximiam illam mentis illuſtrationem, quam illi Deus gratificatus eſt Manreſæ, quæ illa omnia accepiſſet à Domino in ſpiritu quodam architectonico.* XLVII. *& Hieronymi Natalis.*

Ex M. S. aduerſariis Ludouici Gonzales à Camarà viri magnâ nobilitate, Regum & Ignatij amicitiâ, & omni virtutum genere florentiſſimi, qui à Ioanne III. Luſitaniæ Rege eà gratiâ in Vrbem olim miſſus fuit, vt quàm diligentiſſimè, de Ignatij moribus ac ſanctitate, cuius egregia fama latè didita erat, ad ſe perſcriberet. Quid ille ſcriptum reliquerit, ex Pantaleone Carualho audiamus

XLVIII. *Et Ludouici Gonzales.* *Ego Pantaleon Carualho Societatis* IESV *Religioſus, in ſacris Canonibus Baccalaureus formatus in Vniuerſitate Conimbricenſi, teſtificor me legiſſe Manuſcripta facta à Patre Ludouico Conſalues de Camarâ eiuſdem Societatis, & Portugalliæ Aſsiſtente, qui Romæ tempore Sancti Ignatij diu commoratus à Rege Luſitaniæ Ioanne III. in mandatis habebat omnia notatu digna circa perſonam & vitam eiuſdem Sancti Patris Ignatij conſiderare & ſcribere, quibus Rex, quem abſentem videre non poterat, ſaltem hac ſcripturâ delineatum conſpiceret: quâ occaſione cùm eſſet ab eodem S. Ignatio propter eximiam virtutem ſpiritum & Religionem intimè dilectus, & cordis etiam ſecretarius factus, adeò vt S. Pater eiuſdem aſsiduâ conuerſatione deuinctus, promiſsionem de totâ ſuâ vitâ præteritâ enarrandâ feciſſet, quam tamen propter repentinum è Româ diſceſſum non potuit conſequi, vt ipſe fatetur, multa accuratè notauit; quæ manuſcripta in Prouinciâ Luſitaniæ aſſeruantur, & inter alia multa, hæc quæ ſequuntur continebant.*

Primò fatebatur iſte Pater ſe ab eodem ſancto Ignatio intellexiſſe, diſpoſitionem & ordinem fundandæ Societatis in reuelatione Manreſæ habitâ accepiſſe. Secundò addebat alio in loco, ſe ab eodem ſancto Ignatio petiiſſe, cur aliqua in particulari in Societate conſtituiſſet, & ipſum totam cauſſam, ea, quæ Manreſæ expertus erat, aſsignaſſe. Quod autem hæc reuelatio de fundatione Societatis in eâ Prouinciâ nota ſit, & à multis annis etiam publicâ prædicatione, & traditione comperta, & quod ſupradicta legerim affirmo, & quantum

opus

opus eſt ad fidem faciendam, *Iuro. Romæ 25 die Decembris, Anno* 1640.

Locus ſigilli.

PANTALEON CARVALHO.

Habeo igitur vnum alterúmque teſtẽ, Natalem nimirum, & Gonzalium, qui ſe ab Ignatio audiſſe dicunt. Verum, vt non in ore duorum, quod lex diuina ad fidem faciendam ſatis eſſe voluit, ſed trium, quos vltra petere non potes, ſtet omne verbum, audiendus adhuc eſt Ægidius Gonzalius, qui Franciſco Borgiæ, & Eucrardo Mercuriano Societatis IESV Præpoſitis Generalibus olim pro Hiſpaniarum Prouinciis Aſſiſtens ac ſæpius in Hiſpania Prouincialis, & magnis virtutibus Philippo ſecundo Regum prudentiſſimo percharus, in illâ Hiſpanicæ aulæ luce diu vixit.

Ex M. S. ÆGIDII GONZALII.

Vidi ego Romæ apud Aluarum Ariam Aſſiſtentem Hiſpaniarum, librum Hiſpanicè ſcriptum ante hos annos L V. formæ, vt vocant, octauæ iuſtæ magnitudinis, in quo Ægidij ad ſocios de Societatis Inſtituto ac legibus domeſticæ leguntur adlocutiones. In earum prima hæc, quæ ſumma fide Latinè hîc reddam, & à publico ſcribâ excerpi curaui, ad verbum leguntur. XLIX. *Et Ægidij Gonzaly.*

Finis noſter eſt, ſocios nos addere IESV *in reductione animarum, & acquiſitione mundi, vt Pater Eucrardus in quodam ſermone dicit ſe audiuiſſe Patrem noſtrum Ignatium, & ſocios eius dicentes cum primùm illi obiecta fuit meditatio regni terreſtris*, (habetur in libello exercitiorum hoc titulo, *de Regno Chriſti*) *impreſſas illi fuiſſe notiones de ideâ Societatis. Et enim, &c.*

Verum enimverò quid ego ex M. S. Ægidij teſtimonium repeto? audiantur viri clariſſimi, quos ſuperſtites adhuc eſſe voueo, & ſuperioribus menſibus fuiſſe gratulor, luculenta enim teſtimonia dixerunt. Recitentur.

LVDOVICI DE LA PALMA.

L. *Et Ludouici de la Palma.* *Ego Ludouicus de la Palma Profeſſus Societatis* IESV *in Prouinciâ Toletanâ, & in eâ bis Prouincialis, multoties Rector, atque Præpoſitus, annorum octoginta vnius, Societatis verò ſexaginta ſex, teſtimonium do, multis me abhinc retro annis audiuiſſe Patrem Gillium Gonzales, (cuius munera & merita ecquis ignoret?) dixiſſe, ſe, dum adſtaret domeſticæ cuidam concioni, quam ad noſtros habebat P. Euerardus Mercurianus, & ipſe Societatis* IESV *Præpoſitus Generalis, audiuiſſe inter alia ab eo, Deum, dum noſter ſanctus Pater Ignatius de Loyola in primis conuerſionis ſuæ rudimentis ſpirituales exercitationes Minoreſæ conſcriberet, ad exercitium Vexillorum illi reuelaſſe vniuerſam Societatis* IESV *fundandæ methodum, totum artificium atque integram ſtructuram: id ſanctum Patrem Ignatium ipſi Euerardo faſſum eſſe, id ab hoc audiuiſſe Patrem Gillium, id hunc referre ſolitum, de hoc me pluries colloquutum ad noſtros. Cuius reuelationis fama ſic in hac Prouinciâ percrebruit, vt nihil vnquam dubitationis paſſa ſit, & vt negari modò primum fuerit dubitandi veſtigium, & prima in tam pacatâ certitudine nubecula. Adeò ſemper inſedit omnium animis, & extra omnem dubitationis aleam ſtato iure facta fuit amica. In quorum fidem ac teſtimonium certum hanc paginam manu noſtra ſubſcriptam do. Matriti in Collegio Imperiali noſtræ Societatis die quinta Febr. ann. 1641.*

LVDOVICVS DE LA PALMA.

Locus + ſigilli

ANDREÆ DE CAZORLA.

LI. *Et Andreæ de Cazorla.* *Ego Andreas de Cazorla Religioſus Profeſſus quatuor votorum Societatis* IESV, *& omnium Patrum & fratrum huius Prouinciæ Bæticæ indigniſſimus, ſed tempore Religionis antiquiſſimus, ætate propè octogenarius officiis & Prælaturis per quadraginta annos perfunctus, cum antiquiſſimis Patribus huius, & aliarum Prouinciarum familiariſſimè conuerſatus, & cum ſingulari obſeruatione informatus, & certior factus de rebus pertinentibus ad Sanctiſſ. fundatorem noſtrum, & fundationem*

dationẽ noſtræ Religionis, inſtitutum, & primos Patres, & Parentes noſtros primi Parentis noſtri ſocios (quorum duos Alphonſum Salmeron, & Nicolaum Bobadillam conſequutus ſum viuentes) fidem facio, & coram Deo in verbo Sacerdotis, teſtor ſemper intellexiſſe apud omnes ſupradictos Patres in comperto fuiſſe noſtrum Sanctiſſ. Patrem Ignatium ſe ſæpiſſimè confeſſum fuiſſe nihil habere proprium in ſtructurâ noſtri Inſtituti quoad ſubſtantialia, ſed omnia veniſſe de manu Domini, vt faceret ſecundum opera exemplaris, quod in mente mõſtratũ eſt, id eſt in receſſu Manreſano in exercitatione, ſeu meditatione, quam inſcripſit Regni temporalis, quæ eſt prima inter meditationes ſecundæ hebdomadæ aurei libelli exercitiorum, & hoc tam firmiter inhæſiſſe menti Beatiſſimi Patris, vt in rebus minimis cùm deſideraret eandem certitudinem, nec haberet, interrogaſſe Patrem Magiſtrum Lainez, quid ſenſiſſet vel intellexiſſet, fundatoribúſne Religionũ omnia minutiſſima à Deo reuelata, vel ſaltem illa maiora, & ſubſtantialia? & reſpondiſſe Lainem: Hoc vltimum ſibi certum fuiſſe: annuiſſéque Patrẽ noſtrũ. Hinc illa tã anxia quadraginta dierũ indagatio plena mille reuelationibus, & diuinis illuſtrationibus ad ſtatuendã omnimodã paupertatẽ, etiã quoad Eccleſiã & ſacriſtiã; & hæc omnia quæ illi data ſunt, & oſtentata à Deo & Virgine Matre, apud me habeo ſcripta eiſdẽ verbis, quibus ab ipſo Parente noſtro Sanctiſſ. ſcripta reperta sũt poſt eius beatã mortẽ.

Teſtor deinceps P. Ægidium Gonzales de Auilâ vnum è contemporaneis & coætaneis primorum Patrum Prouincialem, Viſitatoremque omnium Hiſpaniæ Prouinciarũ, Patris denique noſtri Euerardi quarti Generalis pro Hiſpanijs Aſſiſtentẽ, mihi narraſſe ſcribẽtique dictáſſe ſe ex ipſo Patris noſtri Euerardi ore excepiſſe, ipſumet (Euerardũ nẽpè) hæc eadẽ, vt ſuprà dicta sũt, ab ipſo Sanctiſſ. Patre noſtro Ignatio eiuſque ſocijs audiuiſſe. Pro maiori autem huius dicti claritate appoñã hic verba Hiſpana, vt mihi ſcribẽti ab eodẽ P. Ægidio dictata sũt anno Domini 1586. El fin de la Cõpañia es hazer Cõpañia à Ieſus en la reduciõ de las almas y cõquiſta del Mũdo, como el Padre Euerardo dicia en vn diſcurſo, que oio à nueſtro S. Padre Ignatio y ſus Compañeros, que quan-

do le puſieron delante la meditacion del Reino temporal le eſtamparon juntamente la traza y fin de la Compañia, &c. *Memoriâ item, immo & in ſcriptis habeo apud me, quod P. Didacus de Guzman notæ ſanctitatis & nobilitatis vir, (qui duobus annis cum SS. P. N. Ignatio familiariter egit, vt, ipſo mihi atteſtante, nullus præterierit dies, quo eius ſuaui non perfrueretur alloquio) meo rogatu dictauit circa annum Domini* 1592. *nimirum, quod cum iuſſu SS. P. N. Ignatij duo Patres Cardinalem nuncupatum de la Cueba Parentis noſtri noſtrarúmque rerum amantiſſimum eius nomine inuiſerent, Cardinalem eis inter loquendum dixiſſe, ſibi minimè probari nomen* IESV *Societati noſtræ impoſitum, ne magnam apud alias Religiones inuidiam excitaret, quam Cardinalis ſententiam cùm relati Patres domum regreſſi ſanctiſſ. Patri noſtro renunciaſſent, in hæc tunc Sanctiſſ. Patrem prorupiſſe verba*, ſi no ſe dijeſe Compañia de Ieſus, *(vtar eiſdem Hiſpanis vocibus, quas relatus Pater Didacus de Guzman mihi roganti, inſtillauit, & dictauit)* ſe podria dezir Congregacion de Ieſus, ò Religion de Ieſus, ò Orden de Ieſus, mas el nombre de Ieſus no creo que ſe quitara dando à entender claramente, que el nombre de Ieſus, auia ſido dado del miſmo Ieſus. *Veritatem probauit euentus, nam cum ſæpe tentatum fuerit, maximè à Sixto V. Pontifice Max. vt nomen* IESV *è noſtra Societate excluderetur, numquam id actum, perfectúmque fuit, quinimmò idem Sanctiſſimum* IESV *nomen ab eius ſucceſſoribus ſtabilitum ſæpius, confirmatúmque fuit.*

Teſtor inſuper me a multis audiuiſſe Ioannem Petrum Carafam ex ordine Theatinorum, Cardinalem poſtea Theatinũ, nuncupatum, Paulum denique IV. Pontificẽ Max. vehementer optaſſe, vt ex ſuâ noſtraque vna conflaretur familia, itavt noſtra ſuæ adiungeretur, noſtrum vero S. P. Ignatium eius votis nequaquam acquieuiſſe, immo Carafam ipſum de rebus ad illius nouum Ordinem pertinentibus aliqua cum charitate prudenter admonuiſſe, quæ Carafa non æquo animo tulit, quâ ex causâ poſtmodũ erga . Patrẽ noſtrum non ita animatus Carafa fuit, quod diſſidium quod quantumque fuerit, P. Ioãnes Polancus

Polancus noſtri Patris Secretarius,& Secretorum illius maximus ſubodorator licet omninò non intellexerit, ſcriptum tamen reliquit, quidquid illud fuerit,leuis momenti non fuiſſe.

Teſtor tandem quod quoties noſtræ Societatis cum reliquis Ordinibus SS. P. N. Ignatio diſcrimen aliquod obiiceretur,toties ſeſe SS. Patrem ad ſeceſſum Manreſanum remiſiſſe, clare indicans eo in monte primùm noſtræ Societatis iacta fuiſſe fundamenta, neque ſibi integrum remanſiſſe ius ad aliquid ex iis immutandum. Teſtor omnia hîc contenta ſic audiſſe ſic intellexiſſe,& meo nomine firmo & confirmo, die 29. Ianuarij anni 1641. Hiſpali in Domo Probationis Societatis IESV, *ſub titulo ſancti Ludouici.*

ANDREAS DE CAZORLA.

Locus † ſigilli.

LII. *Atque ex his vtriuſque Traditionis contentio.*

Quæro hîc iam ex te, Caſtalde, an tuam traditionem huic meæ componi poſse credas? Tu nullum veterem librum affers, quamuis te facturum, in Epiſtolâ ad Marcum Thienæum magnificè minitatus fueris; Ego illos attuli optimæ fidei: Tu nullum teſtem dediſti,qui ante editam à te Caietani vitam ſcripſerit; ego antiquiſſimos dedi: Tuorum teſtium nemo caput traditionis appellat à Caietano ſe audiſſe, aut ab aliquo ſaltē,qui ſe ab illo,accepiſſe dicere,teſtatur nemo;meorum tres id luculentiſſime affirmant: Quid ego hîc de Petro Ribadeneira dicā,cuius auctoritas,vel rerum geſtarum magnitudine,vel arctiſſimâ cum Ignatio familiaritate,vel editis librorum monumentis, vel Regum iudiciis,& laudationibus ampliſſimis(detur veritati venia)tuâ ſemper Orbi potior erit?Hic auctoritate Apoſtolicâ legitimè interrogatus, dicto ſacramento amplè teſtatus eſt,nihil ſe ſcientem,volentémque in editis à ſe Ignatij vitis etiam breuiori (quam tu nullis rationibus oppugnas) falſi ſcripſiſſe. Hic idem tranſmiſſam ad ſe in Hiſpanias vſque Orlandini Hiſtoriam (vide quâ diligentiâ, & fide in eâ condendâ verſata Socie-

tas

tas ſit) ac diligenter ad vetuſtam memoriam examinatam planè adprobauit, vt ſi tibi omnimoda ei fides habènda videtur, de hac Ignatij prænotione ſine graui totius Societatis iniuriâ, quaſi verò inſcio Ribadeneirâ aliquid per ſycophantiam additum fuerit, nullus tibi ſupereſt dubitandi locus. Quod ſi adhuc facere volueris, ſpondeo me ex ipſis autographis tibi planiſſimè ſatisfacturum.

LIII. *& diſputatorũ in hac Interrogatione conſequentia.*

Quare cùm Prænotio, quam de condenda Societate IESV diuinitus habuit Ignatius, & à grauiſſimis tradatur auctoribus, & validiſſimâ maiorum traditione firmetur: & cum eâ, quam Romæ ſuſcepit, conſultatione, votôque ipſo Hieroſolymitanæ profectionis, & commorationis bellè conueniat, nec ille à Deo, ad Theatinorum Ordinem ex Caietani oraculo, ſi Caſtaldum ſequimur, vocaretur, horum omnium conſequens eſt, illum nunquam id conſilij ſuſcepiſſe, quod huiuſmodi prænotioni eſſet oppoſitum, aut diuerſum: adeóque totius Caſtaldianæ narrationis improbandæ optimam inde coniecturam cepiſſe Nigronum, quod à Caſtaldo negatum, mihi hac Interrogatione probatum fuit.

INTERRO

INTERROGATIO VNDECIMA.

DE SPIRITV IGNATIVM euocante.

Ignatium ex Caſtaldi ſententiâ à Diabolico, vel certè ab humano ſpiritu ad Theatinorum Ordinem euocari tantùm potuiſſe.

Interrog. VII. I. — I. *Caſtaldus ſumit ſibi, à Deo vocatũ fuiſſe Ignatium.*

PROPE eſt, vt ſuperioris me diſputationis pœniteat, quâ, improbatâ Caſtaldi fabulâ, Ignatij Conſtantiam, ne turpiter eius narratione labefactaretur, tueri conatus ſum. Ridet enim in ſinu Caſtaldus, habétque paratiſſimum atque impenetrabile ſcutum, quo ictus meos refutet; habet, quo me vt parum admodum in rerum à viris ſanctis geſtarum Hiſtoriis verſatum, & nihil admodum ſancti Spiritus morum ſcientem accuſet. Ait enim ſi ad illuſtria mutationum, vt ipſe quidem arbitratur, exempla quis reſpondeat, quod cuique promptum eſt, illos peculiari diuinitatis inſtinctu ſuſcepta quandoque deſeruiſſe conſilia, nouiſque curis animum intendiſſe; illico idem ſe de Ignatio dicturum.

Animad. VIII. p. 66. 67. 68.

Anim. VII. p. 67. — II. *Cui obtemperare humilitatis, non inconſtantia fuerit.*

Hinc Caſtaldo & Plauſoribus ad fictas humilitatis laudes, veráſque inconſtantiæ vituperationes facilis, & prompta materia. Quid enim in viro ſancto laudabile magis, quàm ad Dei nutus ſuſcepta conſilia fingere ac refingere, atque ab illis ſuſpenſum aptúmque viuere? Hinc Caſtaldo Ordiníque ſuo, vt ipſe ait, præclaræ huius Ignatianæ humilitatis exemplum conſer-

uandi cura & ſtudium, ne tam illuſtri ſidere, quod apud nos tenebris æterni ſilentij obrutum ingratiſſimè latebat, virtutum Reſpublica careret. Hinc reſponſio illa pulcherrima quærentibus, cur hoc à Caietano editum ſibi oraculum, ſociis numquam indicauerit Ignatius, noluiſſe nimirum virum ſanctum incomparabile hoc humilitatis ſuæ exemplum, ex quo tantùm gloriæ redundaret, cuiquam mortalium ſidere, ne perderet, opinor, mercedem ſuam: & alia eiuſdem notæ, quæ riſum Lemuribus poſſint elicere: Vbi eras Caſtalde, quum iſthæc commentareris? Peregrinabaríne animo, vt corpore, nam Pacificum tuum Certamen in peregrinatione ſcripſiſſe gloriaris? Ibid.

III. *Probatur falsò id à Caſtaldo aſſumi.*

Quæro enim ex te, Nónne Ignatium ad Ordinem, ſi nòn à Dei ſpiritu fuit vocatus, ab humano, vel Diabolico euocatum fuiſſe, fateri neceſſarium ſit? Sepone tantiſper diuinitatis inſtinctum, de quo mox videro, da mihi hoc, quod negare non potes; ſi non à diuino, ab alterutro ex duobus ſpiritibus vocationem illam fuiſſe. Quid hæres? Víſne quæ tibi obiicit Nigronus, in compendium contraham? Parebo, in gratiam legentium. Spiritus omnino quinque enumerantur, Diuinus, Angelicus, Diabolicus, Mundanus, Humanus: his cieri atque moueri animum aiunt. Verùm quoniam Angeli, Dei miniſtri ſunt, & mundus Diabolo ſeruit, ad Diuinum, Diabolicum, atque humanum motiones incitationéſque animorum noſtrorum ſat habent exigere. Legitima igitur argumentatio: ſi nòn eſt à Diuino, ab alterutro duorum reliquòrum, vocationem neceſſariò eſſe debere. Elige, quèm volueris, pro ſingulari tuâ in virum Sanctiſſimum, quæ vbique ſe prodit, reuerentiâ. Diabolicúſne placet? Inſolens eſſet de viris Sanctis hoc affirmare in re tam graui; ac de Ignatio præſertim, qui admirabilia diabolicarum fraudum agnoſcendarum poſteris documenta ante eam diē conſcripſerat; neque id tu vis; nam indecorum nimis eſſet Ordini tuo; ſi ad eum à Diabolo allectum Ignatium fuiſſe diceremus. Quid? Humanus placet inſtinctus? At hæc illa eſt leuitas

Interr. VIII tas mentis humanæ,ſi non iudicij & conſtantiæ clauo regatur,de quâ ſatis, opinor,ſuperiori interrogatione diſputatum eſt. Sed iam iraſceris, quaſi verò ego per ambages te diutiùs ambigam, ac circumducam.

Anim. VIII. p 66.& 68 &69. Anim. XXI I. p. 90. Quæro igitur, à quo ſpiritu ductum fuiſſe opineris Ignatium? Non ſemel ais,Diuinitus inſtinctum,ideóque admirabili humilitate poſtpoſitis omnibus quæ orſus fuerat,Deum ſequutum.Túne hoc audes dicere? Immò conſtantiſſimè dico. At ego eâdem conſtantiâ, falſum te dicere affirmo.Iniuriã facis,& maledicis.Veriſſimũ loquor,nam tu contra oraculũ loqueris.Quodnã eſt hoc oraculũ?Illud,quod tu, poſt exploratiſſimæ veritatis cortinam,cunctis præhabebis. quodnam tandem?Caietani viri ſanctiſſimi,Parentis tui optimi, quẽ diuinis huiuſmodi illuſtrationibus aſſuetũ fuiſſe tradis, & ego credo, ſatis gnarus Deum cum humilibus colloqui libentiſſimè, atque apud illos imperij ſui ſæpius arcana deponere.Caietanuſne vnquã dixit, Ignatiũ à Deo nõ vocari?Te quidẽ teſte dixit.At hoc,inquis,dicere non potuit;nam ego Anim.VIII. allato Theologi teſtimonio affirmo dubitari non poſſe, *An propoſitum de* p 53 *ingreſſu religionis in eius*(qui vocatur)*corde exortũ ſit: à ſpiritu ſancto,cuius eſt ducere homines in terram rectam.* Vera tu quidem narras, ſed hæc nondum circumſpexeras, quum Caietani vitam ſcriberes primò,immò cùm eius p. 1. vitæ locũ in huius Certaminis præfatione ſumma fide exſcriberes;quẽ tamen in epiſtola ad Marcũ Thienæũ Ibid diſſimulâſti. Audi tuamet ipſiſſima verba:*Caietan. Ignatio renuntiauit,quod Spiritus ſanctus nõ illum quidem vocabat ad hanc Religionem,ſed quod ſeruitium Dei futurum fuiſſet, vt ipſe altam presbyterorum Religionem,ſed actuoſiorem fundaret.* An ſatis diſertè loquitur Caietanus, Ignatium à Deo non vocari?Ergo rectiſſimè infert Nigronus, vel à Diabolico, vel ab humano Spiritu; quartus enim non eſt.Quid hîc mutias, non habes;teneris omnino. Tricaris quidem Anim.VIII. quam omiſſam oportuit,ne indiligentiam tuam proderes, vt probes, quod nemo ſanus ierit inficias, Deũ ea quãdoque iu-

IV. ..ctorit.. te ..ſim Caietani,

V. quâ Caſtaldus validè tenetur.

bere, quæ fieri tamen nolit. Quid extra lineas euagaris? Quid exempla incerta congeris & obſcura? Poteras vnius Abrahami facto rem abſoluere. Quis enim ignorat imperatam à Deo filij cædem, quam factam noluit? Non hoc eſt, quod quærimus: Sed quis vnquam niſi planè impius, dixerit ad filij cædem à Deo vocatum Abrahamum non fuiſſe? Si hoc quiſpiam ore polluto diceret, dicti huius conſequens omnino eſſet, vel à diabolico, vel ab humano ſpiritu ad illam Tragicam ſcenam Patriarcham fuiſſe productum. Quid de Ignatio à Deo, ne Hieroſolymas nauigaret, prohibito nugaris? Conficiendum erat ex hoc, quod prohibitus fuiſſet, minimè priùs vocatum videri. Cur ad argumentum Nigronianum non reſpondiſti, ſed effugio fucum facere minùs attentis ſtuduiſti? Quæritur, an vocatus fuerit à Deo; nam hoc ex Caietani dictis negandum eſſe, vrget Nigronus. Tu ne ſilentio te victum fatearis, ais vocari ſanctos aliquando ad ea, à quibus eos mox Deus prohibeat. Inepta reſponſio; quis enim hoc vnquam in controuerſiam vocauit? Fatere tandem te à Nigrono teneri. Scio equidem in Epiſtolâ te aliter loqui, Ais enim: *Illi (Ignatio) à Thienæo hanc militiam interdictam fuiſſe*: Caſtigatè omnino, ſed tuæ illius prioris narrationis ratio tibi reddenda Nigrono eſt, cui, velis nolis, in ipſo Certaminis ingreſſu ſuccubuiſti. Verùm vt illa Caietano à te falsò affingi, te quidē iudice, probē, Anim. VIII. p. 67.

V I. *Dubitare licet de aliquâ vocatione ad ſtatum Religioſum.*

Quæro ex te: *An Ignatio renuntiauerit, quod ſpiritus ſanctus non illum quidem vocabat ad hanc Religionem, ſed quod ſeruitium Dei futurum fuiſſet*, &c. Renuntiauit; nam mihi negare integrum non eſt. Ergo poteſt aliquis dubitare, an à Deo ſit vocatio ad hanc Religionem. Illud enim in deliberationem vocari poteſt, de quo bonúmne ſit, an malum ambigitur; & ſat ſcimus quæcūque à Deo non ſunt, ea bona non eſſe. At Ignatij vocatio ad Religionem, ſi Caietano credimus, à Deo nō fuit, non enim illū vocauit Deus: Non igitur bona fuit. Sed aliqua vocatio fuit; Ergo aliqua vocatio eſt non In vitâ Caietani, c. 3.

bona.

bona. Rurſum de eo genere rerũ, quæ quandoque nõ bonæ ſunt, quandoque bonæ, dubitare ſapiẽtis eſt; Nõ igitur verũ, eſt, ſi ad hanc indiuiduã Religionẽ adſtringas dictũ Theologi: *Non poſſe eſſe dubium, an propoſitum de*
Anim. VI.l. p. 68. *ingreſſu Religionis in eius* (hominis vocati) *corde exortũ, ſit à Spiritu Dei, cuius eſt ducere homines in terrã rectã*, quod tu afferebas in medium, probaturus Magiſtros interioris huius Philoſophiæ, cùm Spiritus omnes in tres illos partiuntur, non loqui de ſpiritu ad ingrediendũ in aliquam Religionem, qui abſque dubio non poteſt eſſe niſi à Deo. Mnemoſyne Caſtaldo fer opem; Obliuiſcitur enim oraculi ſui, Ignatio reſpondentis. *Quod Spiritus ſanctus non illum quidem vocabat ad hanc Religionem.* Quæ eſt dictorum tuorum pugna, Caſtalde? Iam minùs miror te longè alia docere in vitâ Pauli IV. cap 7. cùm inter admiranda illius nondum Pontificis narras, eum cenſuiſse Octauium Cæſarem adoleſcentem, qui annum integrum apud nos egerat in tyrocinio, parentibus, qui repoſcebant, eſse reddendum; nam quanquam acriter adoleſcentis cauſsam agente Ignatio, Pontifex contra Ioannem Petrum Cardinalem ſententiam tulerit, iuſserítque adoleſcenti liberũ eſse perſeuerare; ille poſt aliquot annos à Societate defe-
In vitâ Pauli IV. c. 7. cit. *Exitus*, inquis, *deinde declarauit non modo ſagacitatem, prudentiámque boni Cardinalis, verum etiam ſolidum & verum amorem, quo eam Religionem proſequebatur; cuius amplitudo, vt & cuiuſcumque alterius, non in numero, ſed in virtute alumnorum conſiſtere debet; Adoleſcens enim poſt aliquanti temporis perſeuerantiam, maiori deinde cum ſuo damno, & exiguâ Societatis ſatisfactione per ſeipſum egreſſus eſt: & tanquam ſtirps, quæ ſine bonâ radice creuerat, lo o fructuũ, quos bono agro debebat, in ipſo ſpei flore caruit.* Hæc tu ibi, in quibus tria ſunt, de quibus neceſſe habeo te interrogare. Quorum illud primum eſt: An ea Cæſaris vocatio fuerit à Deo. Propoſitum certè fuit de ingreſſu Religionis, de quo ſecundùm Thomæ doctrinam, non poteſt eſſe dubium, an ſit à Spiritu Dei, cuius eſt ducere

VII. *Probatur auctoritate Io. Petri Caraffæ Cardinalis.*

homines in terram rectam. Quid ais Caſtalde? Si vera docet Theologus, falsò iudicauit Carafa: Si ſagax iſte diſcernendis Spiritibus, dubitari ergo poteſt de Spiritu vocante, quod tu tamen non vis.

VIII. *& Caj. Idi ſententia* Quæro rurſum, cur iudicium hoc Carafæ laudes? Ego enim Ignatij aliquanto melioris in hac ſcholá magiſtri, quod ne dictum ægrè feras, te etiam atque etiam rogatum velim, cenſeo præhabendum, quod & Pontifex fecit. At, inquis, non perſeuerauit. Hæccine tua eſt Philoſophia? Quicumque igitur conſtantiam non tenent, illi à Deo non vocantur? Hoc enimverò eſt vitæ ſpiritualis fundamenta ſubruere, ne quid grauius dicam, quod tute videre potes, qui nôſti cuiuſmodi ſenſus ſit rebellium Hæreticorum, quos deſignat magnus idem Aquinas paulò antè laudatus. Dic, ſodes, Iudas nónne excidit *vt abiret in locũ ſuum?* Non igitur ille vocatus à Chriſto. Si Carafa tuus, vel quis alius Iudæ conſilium dediſſet, ne Chriſtum ſequi vellet, fac vaticinum fuiſſe, atque impuriſſimi capitis nefaria illa ſcelera diuiná anticipatione cognouiſſe) illũ tu ſagacẽ diſcretorẽ ſpirituũ appellabis? Quotuſquiſque vocatur ad pœnitentiã, qui denuo nõ labatur? quis tamẽ vnquã à Deo vocari negauit? Malè conſulis Reipublicæ, ſi ab euentu, humanæque voluntatis cõmutatione hominũ prudentiam, Deique ſpiritum æſtimare nos iubes. 1. 2. q. vlt ad 1. Act 1.

IX. *vt parum tuta.* Quæro poſtremò, cur addas Octauium per ſe ipſum Societate abiiſſe? dimitti potuit volens, abire per ſe nõ potuit poſt tyrocinium, quod tu innuis. Sed interim oblitus tuæ huius Philoſophiæ, ſtrenuè vrges, dubitari non poſſe, an Propoſitũ de ingreſſu Religionis in corde hominis exortũ, ſit à Spiritu Dei, quod Carafa tuus *Mi abili iudicio* non eſſe pronunciauit. Ipſe verò Carafa quo demum conſilio habitũ Prædicatorum induit? bono? Quomodo ergo dimiſit? Malo? In dubium igitur reuocari poteſt, quo Spiritu aliquis impellatur. Sed locus de illâ Thomæ ſententiâ diſputandi non eſt, & quomodo verè ſenſerit magnus ille Myſtes veritatis, eius docent interpretes. Vſurpare iam illud Dauidicum, Anim. VIII. p. 68.

Thren. III. cum, longè tamen aliâ mente, poteris. *Memoriâ memor ero, & tabeſcet in me anima mea*, quod ne mea culpa fiat, non ampliùs vrgeo. Sed vt quæ genere quodam coniuncta ſunt, omnia hîc excutiam:

Quæro abs te, Caſtalde, quid totâ demum Animaduerſione tuâ X I X. facias; cum quo lucteris? ſitne tibi aliquid, quò collimes, an paſſim coruos teſtaſque ſequaris? Quæris, quæ Sancto Ignatio de ſuâ iam coalitâ Societate prædicere potuit B. Caietanus? Ne quære Caſtalde, verbo ego reſpondebo, omnia ea, quæ geſta fuerant, & quæ gerenda olim erant, potuit vaticinari: potuit cum Samuele Sauli omnia, quæ erant in corde illius, indicante, arcana etiam cordis Ignatio aperire, si *Dominus reuelaſſet auriculam eius*, vt habetur in arcano ſermone. X. *Animaduerſionis X I X. Caſtaldianæ vanitas.*

1. Reg. 9.

Adeóne inſcij rerum ſumus, vt à te demum diſcere debeamus, vaticinos homines tempora omnia percurrere? & rerum etiam præſentium ſcientiam, ſi tamen abditæ ſint, atque latentes, in vaticinij rationes inferri? Nónne id apertè tradit Nigronus, potuiſſe Caietanum à Deo de Ignatij rebus certiorem fieri? quis de hoc ambigat? Neque tu id neſciebas, Caſtalde, ſed occaſio aliqua captanda erat difficultates & conſultationes Patrum in condendâ Societate vellicandi, quod omnino egregiè facis; quaſi verò illud demum ad rem aliquid faceret. Nemo de potentiâ vaticinandi dubitauit: quod negatum à Nigrono, tibi probandum fuerat, non hoc eſt; verùm an noua aliqua, & Ignatio ignorata de cōdendâ Societate illi vaticinatus fuerit Caietanus; Neque hoc ita dico, quaſi verò omnia omnino ille iam ſciret, varios ſcilicet euentus, & rerum momenta ſingularia, quorum prænotiones omnes diuinitus Ignatium accepiſſe nemo noſtrum dixit; ſed de re totâ loquimur. Potuit ergo Caietanus multa, magna, illuſtria huius minimæ familiæ decora, quæ fortaſſe ignorabat Ignatius, ei prædicere, atque ad hæc ipſa tempora vaticiniū extendere, glorioſáſque mortes illius filiis tum Apollinari Almeida Epiſcopo Nycæno, XI. *ea probanti, quæ nemo negauit.*

In Diſſertat. n. 10.

Hyacintho

Hyacintho Franciſco, & Franciſco Roderici in Æthiopia; tum Gaſpari Oſorio, & Antonio Ripari Cremonenſi in Paraquariâ crudeliſſimè in Romanæ Eccleſiæ, aut Euangelij odium à ſchiſmaticis Abaſſinis, Ethniciſque Caucis illatas enarrare, quas nos recentiſſimis ſociorum litteris accepimus.

XII. *Multa viri ſancti prædicere potuerunt. Caietanus Ignatio.* Potuit, quæcumque ab Eccleſiæ perduellibus, & barbaris Idololatris, & improbis Catholicis paſſa olim hæc eſt familia: potuit infinitam ſcripturarum & libellorum vim, quibus impugnata eſt, illi prænuntiare. Quæ potuerit prædicere, quæris? Quæcumque Deus in illam contulit ornamenta quæcumque hoſtes odère, quæcumque boni amant, nec tu negas, potuit Caietanus cognitione diuinitus anticipare, atque Ignatio prædicere.

XIII. *Et hic Caietano item multa.* Potuit vice versâ Ignatius, ſi à Deo accepiſſet, Caietano multa, eáque perhonorifica de ſuo Ordine vaticinari: altricem Epiſcoporum familiam futuram, & quamuis diù illi luctandum eſſet, amplificandam nihilominus multâ alumnorum celebritate per Italas Vrbes, magno earum emolumento: claros habituram Oratores, viróſque doctos, qui libris in lucem editis Rempublicam litterariam illuſtrarent. Potuit de Carafæ Purpurâ, & Pontificatu, déque rebus eius è Reipub. geſtis: Potuit de Scoti, & Arezzij Cardinalium laudatiſſimorum dignitatibus ac virtutibus: Potuit de Ioannis Marinoni, atque Andreæ Auelini duorum abſolutiſſimorum domeſticæ ac frugiferæ aliis Sanctimoniæ exemplorum claritate: Potuit de templorum magnificentiâ, & cultu mundiſſimo; de ſuffragiorum, quibus defunctorum animis ſecundâ quâque feriâ vtilem opem fertis, celebritate; de Colchicâ, ſiue Mingrelianâ expeditione, ad reuocandas ad Petri caulas errantes ouiculas paucis ante annis ſuſceptâ: Potuit de Collegij propagandæ fidei adminiſtratione recens ſuſceptâ, vt huiuſmodi munus Clericorum non eſſe, mihi poſthac obiicere non poſſis: Potuit de Antonino

tonino Dianâ celeberrimæ famæ Theologo, de Agellio, & Ghiſlerio illuſtribus diuinarum litterarum interpretibus; de Toloſis, Pontanis, Myrthis, Iuſtinianis Filingeriis, Gilibertis, Paſſerinis, Denticis, Caſertis, qui ſuperiore, aut etiam noſtrâ ætate eloquentiæ gloriâ floruerunt; de Guindaciis, Antinoriis, Bardellijs, Marinis, qui nunc apud vos dominantur in ſuggeſtibus, deque Bozomo, mihi amiciſſimo, qui quintũ iam annum Mediolani in ſummâ ampliſſimâ Æde, iubente Cæſare Montio Cardinale Archiepiſcopo, cui gratiſſimus eſt, concionem frequentiſſimam per æſtiuas ferias beatâ quadam detinet facundiâ: Potuit de Stephano Mediceo ciue meo, ac patriæ ornamento ſingulari, quem proximis Comitiis ob perſpectam virtutem prudentiámque iterum Præpoſitum Generalem feciſtis; cuique iſtam tuam fabulam tam improbari non dubito, quàm illum virum eſſe modeſtiſſimi ingenij, veritatis amantem, ac, vno verbo, ſapientem ſcio: Potuit de Aloyſio Nouarino veſtri Ordinis erudítiſſimo, ac totius ſacræ atque prophanæ antiquitatis ſcientiſſimo: Potuit de Paulo Areſio ciue meo, Epiſcopo Derthonenſi, viro extra inuidiæ iactum, virtutum magnitudine, atque multiplici ſapientia collocato multa prædicere. Quid potuerint viri ſancti, nulla mihi tecum diſcordia eſt, niſi tu de hoc etiam volueris altercari; quid fecerint inquirimus.

Quare, quum à Deo vocatus non fuerit Ignatius, teſte Caietano, reliquum eſt, à Dæmone, vel ab humano Spiritu vocatum fuiſſe, quod quum profectò dici Caſtaldus nolit, reliquum iterum eſt, vocatum omnino non fuiſſe; cuius conſequens eſt, nihil eâ occaſione à Caietano, qui multa potuit, ei de Societate prædictum, quod à Nigrono aſſertum, & à Caſtaldo ſtrenuiſſimè impugnatum, mihi fuerat probandum. XIV. *Interrogationis clauſula.*

INTERROGATIO DVODECIMA.

EXCVSATVR NIGRONVS:

Quod viginti auctores ſequutus Ioannem Petrum Carafam Clericorũ regularium Fundatorem dixerit, & quod Caietanum Ordini tunc præfuiſſe affirmauerit, quod quum & Caſtaldus doceat, probabili Nigronus coniecturâ vſus eſt, quod Caſtaldus negauit.

I. *Nigronus de Fundator. Cleric. Regul. ſentit cum eorũ Hiſtoricis.*

QVÆRO ex te, Caſtalde, quânam tandem pœnâ ob ingentiſſimum illud ſcelus, quod deſignauit, Nigronum dignum putes, quum viginti auctores, eôſque inter, Antonium Caracciolum, & Ioannem Baptiſtam Tufum Hiſtoricos veſtros, immò Conſtitutiones veſtras, immò te ipſum ſequutus Carafam Fundatorem primum veſtri Ordinis eſſe contendit? Annon tu Pauli IV. geſtis à te conſcriptis titulum præfixiſti Fundatoris abſolutè? Si non primus, ſi non ſolus, cur *Confundatorem*, vt loquuntur, nón dixiſti? Cur non vnum è quatuor Fundatoribus? Cur cap. XVII. eiuſdem vitæ datas ab eo leges Ordini aſſeruiſti? Quam Nigroni probationem admirabili conuellis reſponſione; ais enim, *Regulas à Carafa & Conſtitutiones datas fuiſſe admitto* (quî enim neges, quod docuiſti?) *Sed non ab eo ſolo*; at illius tantùm meminiſti; tum diuinas more tuo: *Hoc* (quidnam rogo? Solum non dediſſe? quis ita loquitur?) *ſi cuipiam competere debet ex quatuor, præcipuè & maximè de Caietano*

In Synopſi n. 19. 20 21. 22. 23. 24. & n. 25. Hiſtor. Anim. XXII. p. 185. In vitâ Pauli IV.

II. *& cum Caſtaldo ipſo*

Anim. XI. p. 99.

III. *qui parum conſtanter loquitur.*

Caietano videtur dicēdū, à quo tanquā à perēni fonte, primus fundandæ Religionis Spiritus emanauit in cæteros. Hîc verò manifeſtiſſimè principiū petis. Negat Nigronus Caietanum fuiſſe principem Ordinis Fundatorem: quare? quia leges non dedit, quas, te auctore, dedit Carafa. Quid ais Caſtalde? Nego, inquis, Carafam ſolum dediſſe. At vnū nominaſti. Quid tum? intelligere debuiſti hoc de Caietano videri dicendum. Quare hoc? quia primus auctor fuit Religionis. Quid ſi tu huius ipſius Animaduerſionis titulo id negas? Recitetur titulus:

Ibid. p. 96. *Thienæus & Carafa in noſtrâ Religione fundandâ omnino compares.* Compares ergo, ac omnino compares fuerūt. Ergo nemo primus. Si enim primus, ergo nō iam tempore par. Ergo nemo ſpiritu & conſilio condendi Ordinis prior; nam qui prior eſt, par in eo, quo prior eſt, eſſe quî poteſt? At per te Thienæus, *Perennis fons, à quo primus fundādæ Religionis Spiritus emanauit in cæteros.* Ergo & tēpore prior, & Spiritu, qui ab illo promanauit? Ergo non par? Cur ergo cōpares vocas Caietanū & Thienæum? Cur pares dicis in titulo, quos diſpares in ipsâ probas diſputatione? Quid? an non tua hæc ſunt verba? *A quo* (Caietano) *humiliter atque enixè Carafa admitti petijt, memorabili poſterorum exemplo ad Caietani pedes ipſe Epiſcopus prouolutus.* Hinc compares, quorum vnus ab altero *humiliter* ad eius pedes prouolutus, admitti poſtulat? Si hoc verum eſt; Ergo Primus Fundator Caietanus. Cur ergo ante hos paucos annos, quibus de referendo in Beatorum Ordinem ſeruo Dei Caietano agi cœptum, tam conſtanter à vobis Carafa Fundator nullo addito, aut etiam explicatè primus, vt à Tufo, dictus eſt? Sed quando, & tu temeritatis nomen Nigrono intentas, ſi contrà hiſcat, & nō nemo ex tuis plauſoribus cum violatæ ſacroſanctæ Pontificum auctoritatis impudentiſſimè reum peragit: Age, pernego, dicæ gratiâ, Caietanum primum fundatorem: aio fuiſſe Carafam. Vbinam contrariū docent Pontifices? Aiunt Caietanum Fundatorem fuiſſe. Quid tum? hoccine

Margin notes (left): Anim. XI. p. 99. — Ibid. p. 58. — Anim. XI. p. 96.

Margin notes (right): IV. *exæquans Carafam, & Caietanum,* — V. *& hunc illi anteferens.* — VI. *Ex Pontificum diplomatibus quis eorum primus fuerit, non conſtat.*

cine eſt dicere primum? Quid ais Caſtalde? Affirmare non potes; nam & tu Fundatorem Carafam dixiſti. Ergo primum? quod ne ſit, contentioſiùs digladiaris. Negas? Cur temeritatis mentionem infers, quaſi Nigronum territaturus, qui tamen fundatorem eſſe virum Dei vnum ex quatuor, & à Carafa præcipuum non negauit. Annon diſertiſſimè id aſſerit, & quam tu diſtinctionem affers, ipſe prior docuit? Quæ ergo fides ſcribentis eſt, fingere, contra quem pugnes? Id vnum efficere ſe velle Nigronus teſtatur, penes Caietanum ſummum tunc ordinis magiſtratum non fuiſſe, & Carafæ, non demiſſionis cauſſâ, ſed ex officio ſubditum fuiſſe, quod adeò confecit ac demonſtrauit, vt tu argumenta diſſimulare, quàm refellere malueris.

VII. *Nigronus non negauit Caietanum Fundatorē fuiſſe.*

Quæro ex te, vbinam legeris Nigronum ex eo, Anim. XL p. 96.
quod Caietanus non moderaretur Ordini, inde conficientem, eum non fuiſſe fundatorem? Id tu quidem impugnas; ſed Nigronus non dixit, ac proinde cum laruis luctaris.

VIII. *Caſtaldus in explicanda ſuorū maiorum Repub. non conſtat.*

Quæro rurſum, vt me pro tuâ humanitate doceas, cuiuſmodi per ea tempora veſtræ fuerit Reipublicæ forma; ego enim ſub vnius imperio viuere aſſuetus, parum in illis, quæ *Ariſtocratiter*, vt loqueris, fiunt, Anim. LI. p. 55.
verſatum me eſſe ingenuè fateor, ac ne illud occinas antiquum: Hoſpes in alienâ Republicâ curioſus ne ſis, hanc rem totam diligenter euolui: ad cauſſam aio pertinere. Arbitror igitur in omni Ariſtocratiâ vnum aut geminum caput eſſe debere, aut certe magiſtratum vnum, quamuis X. virorum, in quo tamen per vices ſaltē, vnum, principem locum obtinere ſit neceſſe. Ita planè ſe res habet, & tu Rempublicam veſtram optimatū eſſe, ac Generalē, qui olim erat Venetæ domus Præpoſitus, Ducis loco eſſe, ais. Peto, qui tū erat Ordinis Ibid. Anim.
moderator? Bonifacius, inquis; vnus, opinor, ex quatuor XI.
Fundatoribus. Bene habet. Ergo non Thienæus? Nullo p. 99.
modo, & ego id, inquis, docui. Ergo priuatus Thienæus? ſaltem Venetiis. quid ni? Annon diſertè à me dictum eſt:

Ibid. eſt: *Neque Carafa tunc Ordinem gubernabat, neque Thienæus*? quoties dicēdum eſt? Tardioris ingenij diſcipulum nactus es Caſtalde, qui arcana imperij veſtri non capiat, poſt duas enim tréſve periodos ſic loqueris. *Nam vnà ſimul gubernabant omnes primi noſtri Ordinis cōditores, præcipuè tamē Carafa & Thienæus, penès quos, teſte Caracciolo, erat ſumma rerum.* Videbantur mihi duo hæc dicta inter ſe pugnare: *Gubernabant Carafa & Caietanus*; & *Caietanus & Carafa non gubernabant*, ideóque à te doceri volebam; ſed animaduerti diligentiùs additam particulam *præcipuè*, quâ forte ſignificare vis minimè illos gubernâſſe: appellaſti etiam teſtem Caracciolum, qui quùm dixit penès hos duos rerum ſummam fuiſſe, ne tibi dicenti nō gubernâſſe, pugnantia dicat dicere voluiſſe, neceſſe eſt illos Rempublicā minimè attigiſſe.
p. 8. Quibus ego teſtimonium tuum addam ex vitâ Ioannis Marinoni, qui Caietano in Neapolitanam expeditionem comes à Carafâ additus eſt. Te ipſum audi cap. 11. *Sed alium præcipuum finem habuit Carafa, Beatum hunc Patrem mittendi.* Miſit ergo Carafa, vt hominem ſpiritualibus Mariæ ſororis exercitationibus opportunum. Ac ne eo effugio, quod tibi ſuperiore Interrogatione aperui, elabaris; nulla hîc dignitatis ac eminentiæ, ſed
Animad. III. p. 35. auctoritatis, ac *guberny* (vt tuâ antiquiſſimâ & pulcherrima voce vtar) ſuſcepta cum Nigrono eſt diſputatio. Sed quæro, ſi omnes ſimul gubernabant, conſilione, an imperio id faciebant. Conſilio? nulla igitur poteſtas. Imperio? quale hoc regimen vt quadraginta, vt quàm plurima numerem, capitum familiam & ordinarius magiſtratus, Præpoſitus nimirum Venetæ domus, & IV. viri fundatores ſummâ cum poteſtate temperarēt? At ſumma poteſtas non erat. Penes quem igitur erat?
Animad. III. p. 55. Penes Bonifacium. Ergo is arbiter rerum: ſed more Ducum in Rebuspub. inquis, qui vt nihil ſine Senatu decernūt, ita hîc nihil ſine Capitulo. At Capitulum non ex his IV. Viris tamen conſtabat: ergo IV. viri non gubernabant auctoritate aliquâ propriâ, ſed ſenatoriâ.

 His

His igitur conſtitutis;ſi àCapitulo,domus ſcilicet Venetæ,nam altera nuſquam erat, & Generale Capitulum dicebatur, haud dubiâ futurorum ſpe,(nam alioqui quomodo Generale voces interrogabũt te Logici) Reſpublica adminiſtrabatur & huic ſummo in totum Ordinem cum imperio præerat Bonifacius,

IX. *Caraſam Ordini moderatum fuiſſe probatur ex eiuſdẽ Epiſtola ad Caietanum*

Quæro,quo iure Carafa ſummæ vir demiſſionis, qui nec iure fundationis (Secundarius enim tibi extra titulum eſt)nec Venetæ Præpoſituræ (nam eam obtinebat Bonifacius,) litteras det ad Ciuitatem, quaſi à ſe mitteretur Caietanus ? Quæro, quis illam ſcripſerit Epiſtolam Anno ſeculi xxxiv. quam excuſſit Nigronus num.34.Neque tu,vt inde obiecta dilueres,niſi leuiſſimè attigiſti,& ſapienter quidẽ, vt ſoles:quid enim eã attingeres,quæ cauſam iugulat?Nam quæ notaReligioſi Imperij eſſe poteſt,quæ in eam Epiſtolam Carafæ non conueniat?Ea data eſt ad Caietanum ipſum xviii. kalend. Ianuar. Et legitur apud Caracciolum p.15.Collectaneorum. Nam ſi nomine Capituli data eſt,cur nihil de hac re,vt auctoritatem Epiſtolæ conciliaret? Quanquam quid neceſſe eſt coniecturis agere?longè alia ſubſcribendi publicis Epiſtolis ratio tunc fuit. Nam Epiſtolæ, quam à Caietano datam in eius vitâ tu vis, ita ſubſcriptum lego : *Præpoſitus,& Fratres Clerici Regulares*;ſic enim docuit Capituli nomine ſcribentem agere.Quanta verò Carafæ,& quàm abſoluta in Ordinem fuerit auctoritas,vel ipſe Clemens VII docet;quãuis enim anno xxxiii. Præpoſitus domus & totius, qui illâ continebatur Ordinis,eſſet Caietanus, *Breues* nihilominus litteras ad Carafam,& Caietanum dedit idem Clemens haud dubio imperij Religioſi indicio,quo ſi Carafa iam abiiſſet,ingẽs profectò priuati hominis fuiſſet arrogantia. Leges dare paribus, & Caietano præcipuè,qui Neapolitanæ domui inchoatæ præerat. Itáne verò Carafa aduersùs Caietanum Ordinis fundandi, vt tu vis, principem ſuperciliosus fuiſſet,qui ad eius olim pedes abiectus, admitti ab illo in

X. *quæ Capituli nomine ſcripta dici non poteſt*

Animad. XI. p. 100.

Animad. XI. pag. 98.

in ſocietatē poſtulauit? Non ſic viri magni: Certè Xa-
p.100. uerius, quātus ipſe: Ignatio de genu ſcribebat. Scripſit,
inquis, nomine domus Venetæ: Nullum apparet veſti-
p.101. gium iſtius Senatuſconſulti. At, inquis, ad Mariam ſo-
rorem Carafa ſcribens, ait: *Inde ortum eſt, vt exigentibus id à nobis vrbis iſtius rectoribus*, &c. Non loquitur de ſe, ſed ſimul de omnibus. At hoc negabit Nigronus, & plurali numero vſum Italico idiomate, dicet. Sic enim ad Mariam ſcripſiſſe arbitror, aut etiam Latino ſermone, illum de pluribus, non de ſe vno loquutum fuiſſe, nequaquam probat; quoties ita loquimur, & ſcribimus etiā priuati? Cæterùm ab eo, quod ſcribit ad Mariam ſororē, argumētari velle de his, quæ Caietano mandat vereor ne imbecillis ſit argumentatio à diſparato. Ne autem Lectorē ad legendam Diſſertationē Nigronianā ablegemus, reliquas notas imperij hîc attingamus.

XI. *Plura in ea Religioſi imperij argumenta.*

Quæro enim ex te, Caſtalde. Admittere ad Ordinē, illumve petentibus negare: Cogitationes de miſſione Sociorum, & Caietani præſertim fundatorū principis ſuſcipere: Formam Religioſi Sacramēti, quam Profeſſionem dicimus, ſcribere: ſe ſacris ſocios initiâſſe (nā & Pontifex erat Carafa) & porrò adhuc maioribus initiis perfecturū ſe dicere, nónne tibi ſummi in Republicâ Religiosâ imperij notæ legitimæ ſunt? Nullus dubito: Sed non hinc cōtinuò efficies Carafam Ordini moderatum eſſe. At ita loqui, atque agere hominē priuatum
p.100. intolerādæ ſuperbiæ eſt, atque tyrannidis, in optimatū Republicâ non ferēdæ. Rectè mones, inquis, Et ego, ne hoc dicam, aſſerā nomine Capituli illa dicere. At nuſquā hoc dicit, Nihil hac notâ aliis in Epiſtolis de Capituli ſententiâ ſe feciſſe ſcripſit. An tibi neceſſe fuit, ne Carafam ſuperbum diceres, tā longè petitâ, tāque exili defenſione vti; quaſi alterutrū verum eſſe ſit neceſſe, aut Carafam imperiū non ſuū vſurpâſſe, aut Capituli nomine ſcripſiſſe, quorum alterum indignū viri virtute ac ſanctimoniâ eſt; alterū leuiſſimâ probatū cōiecturâ; neque enim ita hæc duo mēbra rem omnē exhauriunt; vt tertiū, quod vrgebat Nigron. legitimū ſcil.

imperium non ſuperſit.Sed tu pro tuâ in reſpondẽdo prudentiâ,quùm Nigronus diceret ex eâ totâ Epiſtola confici alterutrum, aut Carafam ſuperbum,aut Præſidem Ordinis fuiſſe,ita reſpondes:Ego,ne cogar fateri Carafam ſuperbum fuiſſe, dicam, alieno imperio ſcripſiſſe. Logicos appello, qui dum hanc nouam reſpondendi formulam expediunt, tu mihi iſtâ Capituli non tam mentione quàm ludificatione hinc nõ euades.Quis enim credat Capituli nomine ſcripſiſſe, qui ſic ſcripſerit: *Aliquid tentare decreueram, eramque animi dubius,vtrùm tu Frater mittendus eſſes,an literis res agẽda; & quidem vt tu accederes,magis ſedebat animo.* Tum paulò poſt: *Noſtro,& totius Congregationis nomine admitti noluimus;* Quis vmquam ſine imperio,ac priuatus ita loquatur ac ſcribat? Adde iam Caraccioli fidem in vitâ Caietani de ſecundâ Sodalium Neapoli miſſione his verbis ſcribentis: *Carafa igitur* (poſt acceptas Caietani litteras) *extemplo ſex alios veluti ſubſidiarios milites Neapolim ablegat.* Nõne hoc totũ Imperatoris eſt? idque factũ anno ſeculi XXXIII.conſignatur. Quid de ipſius Caietani miſſione? in quâ imperantis ac mittentis partes ita Carafæ tribuit, vt mirari ſatis non poſſim, vllum illa legenti dubitationis locum ſupereſſe: cur verò Caraccioli fidem ſuſpectam habere debeã, nihil habeo. Illud certè mirum eſt, Caietanũ qui tibi anno XXXIII. domus Venetæ ac proinde totius Ordinis, Præpoſitus erat, ſi eius ea eſt Epiſtola, quam in illius vitâ recitaſti à Carafâ, cui nullum eſſet imperium, mitti atque ablegari eíque ſocij, quem maximè vellet, eligẽdi poteſtatem ampliſſimã fieri, quâ illo memorabili demiſſionis exemplo vti noluit. Neque magiſtratu dici poteſt abiiſſe ante Decembrem anni XXXVI. quo habita ſunt Romæ Ordinis comitia.

Animad. XI. p. 100.

XII. *Idem probatur ex Caracciolo;*

Animad. XI p. 100.

XIII. *Et aliis argumentis.*

Quæro inſuper ex te, an Caietano in Neapolitanâ ſuâ domo agenti ius fuerit in Ordinem adlegendi? Fuit? Contrà docet Epiſtola nã ex his, quorũ ille petitiones ad Carafam per Epiſtolam detulerat, hic duos

reiicit, tertium admitttit. Non fuit Neapoli, vbi Præpoſitus agebat? Multò igitur minùs Venetiis, vbi hoſpes erat, quod Ignatium, ſi eam cum illo contraxerat familiaritatem, quam dicis, ignoraſſe, veroſimile non eſt. Si ergo ab eo admitti non poterat, quis putet ab eo hominem minimè ſtolidum id poſtulâſſe? Arrides in ſinu, Caſtalde, hanc Nigroni coniecturam, quaſi hominis, qui neſcierit etiam à priuatis habitum Religionis peti poſſe; ſed ego cum Nigrono, id à viris prudentibus fieri nego. Saltem vt fabulæ probabilitas aliqua eſſet, dixiſſes Caietanum ab Ignatio conſultum, quid ſibi agendum cenſeret, adhibitúmque interpretem, vt ſiue à Carafâ, ſiue à Bonifacio hoſpes ipſe gratioſus id ſibi impetraret. Horum neutrum dicis, ſed ore rotundo: *Petiuit à Caietano, vt ſe in ipſorum cœtum aggregaret: atque habitu ipſius Religionis indueret.* Adde Caietanum tanquam de re, quæ ſui iuris eſſet, non reſpondiſſe relaturum ſe ad Scottum, aut Carafam, aut denique ſocios, quod priuati hominis officium fuit, ſed preces indixiſſe, ſempérque ita ſe geſſiſſe, ac ſi res tota ad ſe pertineret. Quod ipſum (nam etiam penicillo huic ſcenæ ſeruiendum fuit, vt fabulæ olim ex auctoritate antiquarum imaginum fides conciliaretur) Caietani Ignatium reiicientis, atque aſpernantis geſtus, quo illum expictum in templis propoſuiſtis, ſatis indicat.

Anim. XI. p.101. & Anim. VII. p.52.

In vitâ Caietani c. 3. Ibid.

XIV. *Hinc Ignatiana Petitio confutatur.*

In ſynopſi n.24. & in diſſert. n. 35.

Quæro poſtremò, quâ tandem ratione validiſſimam Nigroni coniecturam infirmes dilemmate hoc vtentis; nam legere me in tuis Animaduerſionibus, non ſatis memini: Carafam inter Ignatiúmque conflatam fuiſſe amicitiam omnes fatentur, & offenſiones deinde interueniſſe aliquas ex vetuſtis monumẽtis nouimus. Quærit igitur Nigronus, quonam tempore petitio facta dicatur. Integrâ cum Theatino amicitiâ? quis credat ad ignotum hoſpitem (nam XV. diebus paulò ampliùs Caſtaldus Caietanum ſuum Venetiis continet) non ad amicum, qui ſupremum

 auctori

auctoritatis, vel dignitatis locum obtineret inter ſuos, ſuum hoc votum delaturum fuiſſe Ignatium? Poſt ſubortas ſimultates: In eum ſcilicet Ordinem admitti poſtularet Ignatius, cuius cum Principe ſibi aliqua eſſet ſimultas?

Quæ cùm ita ſint; Caietano ſcilicet nullam tunc in Ordinem fuiſſe poteſtatem: nec IV. viros fundatores imperium in eumdem obtinuiſſe, & Caietanum Neapoli ad Ordinem non admiſiſſe, & a Caraffa imperia accepiſſe, & hoſpitem breuiſſimum Venetiis fuiſſe, ſi fuit; prudenti ac valida coniectura Nigronus vſus, nihil ab eo petiturum Ignatium fuiſſe aſſeruit, etiamſi Venetiis conueniſſent, & ea Ignatio mens incidiſſet, quod mihi erat probandum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA TERTIA,

DE ORDINVM CONIVNctione atque habitu.

Quæ de Societatis ad ſuum Ordinem optatâ à noſtris hominibus trangreſſione, déque Religioſâ veſte ab eodem deſumptâ in vitâ Pauli IV. cap. 16. Caſtaldus prodidit, eiuſdem notæ fabularis eſſe.

QVÆRO ex te Caſtalde, quæ tibi cauſa fuerit tam dolenter (nam inimicè facturum te pro tuâ modeſtia ac religioſâ charitate negas,) querendi de Nigrono, quaſi gemino dicto Diſſertationis ſuæ §. 18. num. 70. tibi iniuriam fecerit; quorum vnum quidem veriſſimum eſt; ſed tam longè ab omni calumnia, quàm cum ipſiſſimâ veritate coniunctum: alterum nuſquam apud Nigronum legitur. Ais, dixiſſe Nigronum, *voluiſſe te nos deludere?* Vbi hoc? legatur indicatus Diſſertationis locus, nuſquam inuenietur. An idem putas eſſe, quod vir modeſtiſſimus ſcripſit: *Denique videat Caſtaldus, quomodo teſtes productos eludat &c.* & quod tu eum ſcripſiſſe conquereris? Vereor, vt hoc Grammatici ferant: Sanè Nigronianis dictis ea ſubeſt notio: Teſtes, quos ibi dabat, adeò rem probare, vt nullo modo ab aduerſario poſſent eludi; quod ſi iniuriam eſſe reris, vide, ne delicatius agas, quàm vt diſputanti par ſit.

I. *Nigronus falsò accuſatur,*

m. XVII. §154.

II. *qui modeſtiſsimè ſẽper egit.*

Nigronus quidem tantâ Religione ſcripſit, vt quum te illis verbis Aſceticorum ſuboffenſum opinaretur, *Caſtaldum falsâ opinione deceptum*; deinde in Hiſtorica Diſſertatione cauerit disertè id ſine vllâ contumeliâ atque offenſione dictum, eorúmque verborum innoxias notiones anxiè inueſtigârit, ex illíſque omnem, ſi qua dicto ſubeſſe auribus quantumuis delicatis videatur, offenſionem amoliri conatus ſit, vt minimè propter hoc dictum de teſtibus, inuidia criminis Religioſo Sene indigniſſimi, maledicentiæ nimirum, illi conflanda fuerit. Alterum querelæ caput, ſcripſiſſe Nigronum, *Veritum te fuiſſe, ne coniunctio illa cederet in opprobriũ Pontificis.* Hoc ſcripſiſseNigronũ verè tu quidẽ dicis; ſed nõ ex vero ſcripſiſſe, falsò quereris. n. 58. Anim. XVII. p. 54.

III. *Rurſum falso accuſatur Nigronus.*

Annon ſcribis eo cap. 17. Vitæ Caietani, Pontificem ſpirituum generoſiorum haudquaquam laturum fuiſse, vt Religio in quâ condendâ tantum ipſe laborum exanclauerat, detrimenti aliquid ab illâ coniunctione pateretur? Et quid hoc eſt aliud, quàm quod à Nigrono traditur? Verùm ſi hoc tuum dictum eſse, appellato etiam Lectorum iudicio, inficiaris, ac tibi affingi doles; quæ, rogo, tituli, quem Animaduerſioni XVII. præfixiſtî, eſse poteſt ſententia? *Quid veritatis duo Caſtaldi dicta contineant, quæ Nigronus improbat.* Quæ eſt iſta loquendi ratio? Tua & dicta, & vera eſse innuis, quorum alterum vt falſitatis manifeſtum, tuum eſse negas? Si nec tuum, nec verum eſt; quomodo & tuum, & verum appellas? Hoc enimverò ænigma eſt. Niſi fortè dicturus es, *Doctrina mea non eſt mea.* Illud etiam Nigronò affingitur, quaſi dixerit, *Vos ſegnes ad labores præ ſolitudinis amore fuiſſe:* alienos ab his dixit quidem, ſegnes dixiſse non lego. Hoc enim verbum ſine aliquâ contumeliâ non dicitur; illud prius nullam omnino continet. Sed mittamus tricas haſce, & inutiles querimonias, & quoniam dictum tuum de coniunctione Ordinum, quamuis timidè ſatis, adhuc tamen tueris, nec reuocas, rem propius videamus. Ioan. 7. Ibid. p. 156. Ibid. p. 154.

Quæro

In vitâ Pauli IV.c.17. p.155.

IV. *Societatis ad Theatinorum Ordinem ineundum inclinatio minimè probabiliter cõfingitur.*

Quæro igitur ex te, quo auctore tradas, Ieſuitas inclinâſſe animum ad duorum Ordinum coniunctionem, propter perſecutiones, quibus nondum adulta exercebatur Societas? Cardinalibus, inquis, duobus Vitellio, & Sirleto. Mitto; quod Sirletus nondum purpuram induerat, agebátque apud vos, Religioſâ in Cellâ ad S.Syluestri in Quirinali, ne me ſplendore purpuræ terreas. Quis dicentes audiuit? Quis litteris mandauit? Quem dicti teſtem adducis? Sed fac dixiſſe: pernego rem ſatis exploratam habuiſſe, quod vt faciam, & res ipſa, & Ribadeneiræ auctoritas, & antiquiſſimus Hiſpanicus manuſcriptus liber, qui noſtro Romano in tabulario aſſeruatur, perſuadent. Quæro igitur, quonam tempore eam in noſtris hominibus inclinationem animorum fuiſſe dicas: Ignatio adhuc ſuperſtite? Nequaquam, inquis: nam Ignatius eorum, quæ à Caietano audiuerat, retinentiſſimus ſemper fuit. Benè habet, quòd nihil hîc de Ignatio comminiſceris; verùm illius conſtantiam in ſuſceptis conſiliis, non Caietani vaticinio, quod nuſquam editum fuit, ſed incomparabili viri ſanctiſſimi virtuti, & Spiritui ſancto, cuius ductu ab illâ aberat leuitate, debemus. Neque ego te auctorem ſequar, vt cauſſæ parum fidum, ſed Ribadeneiram, cui tu fidem ampliſſimam habendam eſſe non inficiaris, teſtem appellabo, illúdque conficiam, non modò hæc non cogitâſſe Ignatium, ſed per Lainium, qui Venetiis ad Vrbem reuerterat, de paucorum capitum, quibus veſter tunc Ordo conſtabat, in Societatem ingreſſu, illatos ſermones illum reſpuiſſe; non quòd virorum illorum virtutem, ac ſanctimoniam eo, quo par erat loco, non haberet, ſed quod nobilis quamuis ſtirpis ſurculos, vix bene in lõgè diuerſi ſucci arborem adoptari poſse prudentiſſimè crederet. Ribadeneiram, inquam, teſtem appello, qui eâ in Epiſtolâ, quam ad Nigronum dedit, de hac re totâ ſic diſſerit: *Anno quinto ſupra milleſimum quingenteſimum, & quadrageſimum, Aprili menſe Laynius Venetiis in vrbem*

V. *Sine certo auctore.*

VI. *Cõtra Ignatij conſtantiam,*

Anim. XXV. p.110.

VIII. *Qui Theatinis admitti poſtulantibus non annuit.*

Quæ in Tabulario Romano extat, vt liquet ex Nigrono, num.79. Differt.

VIII. *Quod docet Ribadeneira.*

reuerſus, egit cum Beato noſtro Patre, me præſente (non rumuſculos, opinationeſque narrat, ſed rem ipſam, meramque veritatem) *nomine primorum Patrum Theatinorum, qui Venetiis agebant, vt Ordinem illum in Societatem vellet admittere, & ex duobus corporibus vnum conflare, quod e re diuinæ gloriæ futurum fore videbatur. Noſter Sanctus Parens, allatis in contrarium rationibus, reſpondit iudicare ſe è maiori Dei gloriâ eſſe, ſi vnaquæque Religio in eo, quod à Deo acceperat, viuendi instituto perſeueraret.* Teſtis hic omni exceptione maior eſt ob vitæ probitatem, & claritudinem nominis, ac rerum geſtarum, ſcriptorúmque gloriam, qui ſe interfuiſſe, qui ſe audiuiſſe teſtatur. Attamen producamus aliud incorruptæ antiquitatis monumentum, quod in Tabulario, vt aieBam, Romano aſſeruatur, librum ſcilicet Hiſpanicè ſcriptum, & rubro, ni memoria fallit, corio tectum, in quo multa Ignatij facta, & dicta adnotabantur. Reddam bona fide Latinè, quæ ibi Hiſpanicè leguntur, nihil enim

IX. fraudis ſuſpicaturum te arbitror, Caſtalde. *Anno millesimo quingenteſimo quadrageſimo quinto Patres Theatini tentarunt vniri Societati, & vnum corpus conflare; itaque rem per patrem Magiſtrum Laynium propoſuerunt, a poſtularunt; Verum Pater Noſter non venit in eam ſententiam. Neque item voluit coniunctionem illam cum Ordine,* &c.

& antiquus codex M.S.

X. Non igitur Ignatij tempore inclinâſſe animum noſtros homines ad tuum Ordinem ineundum dici, Caſtalde, & ex contrario id à veſtris tentatum ego ſignatis agens tabulis, & teſtibus demonſtraui: Quandonam igitur id factum oportuit, quod tradis: Laynio nimirum Præpoſito Generali. At id rurſum a vobis tunc tentatum aſſerit Sacchinus, Pontifice Paulo rem de more vrgente, idque ſuaſione Cardinalis Scoti, qui ob repulſam, Laynio iam minùs æquus, auctor exinde Paulo fuit, vt ſuperiorum Pontificum decretis conuulſis, Generalis magiſtratus triennio definiretur, vt ſcilicet abeunte Laynio, à nouo Generali coniunctionem impetraret. Sed fefellit Scotum ſua ſpes; ab

Incredibilitas dicti Caſtaldiani, Laynio Generali ob Reipub. tempora.

exceſſu

exceſſu enim Pauli rediit Societati libertas, repetiitque mores ſuperioribus Pontificibus probatos. Sed quando Sacchinum tibi præhaberi doles, quanquam qui Sacchini religionem in ſcribendo nôrunt, vt nihil niſi ex antiquis, fidiſque monumentis ſuam in hiſtoriam referret, id ſine vllâ iniuriâ fieri arbitrentur, age, quid pro vtrâque dici veroſimiliter potuit, videamus. Quæro ex te, an ſcias pleroſque id temporis, qui rerum noſtrarum columina erant, Hiſpanos genere fuiſſe, atque in Hiſpaniis tunc maximè adoleuiſſe Societatem? Non arbitror te ignorare, qui Hiſtorias legeris. An igitur credibile tibi videtur, tam alienis Hiſpanorum animis à Paulo, quem plerique omnes Ordinis veſtri Fundatorem arbitrabantur, homines Hiſpanos, qui in Hiſpaniâ cæteriſque Philippi regnis conſtituta ſui Ordinis haberent domicilia, in non amiciſſimi Pontificis familiam immigrare voluiſſe? An erant adeò vecordes, vt non intelligerent id Regi minimè probatum iri? Sed quorum fuit iſta inclinatio animorum? Scire hoc ex te cupio, Caſtalde. Non arbitror, te de gregariis loqui, quanquam enim diuinare aſsuetus, horum tamen iudicium, quorum cùm nulla eſset in Republicâ dignitas & auctoritas, minùs ad cauſsam faceret, tibi diuinandum non cenſes. Ergo eorum, qui Rempublicam adminiſtrabant, quique Ordinis, vel ſapientiâ, vel dignitate Principes erant. Ergóne Laynius, qui, quùm abhorruerit Ignatius ab eâ coniunctione, ab ipſo audiuerat, id ſenſit? id Salmeron? Borgia? Caniſius? Quid ſingulos memoro? tot illuſtres viri, quibus iam tum abundabat Societas? quique apud vtroſque Indos, extremóſque Iapones rem Chriſtianam promouebant, Societatémque amplificabant? Societáſne veſtrum in Ordinem voluit immutari? Quibus hæc narras, Caſtalde? Edic, rogo, quot capita veſtrorũ ſodalium, cum cenſerentur? nõ inuenies, vt plurima dicere velis, pluſquã quinquaginta. Dic quibus in terris ſedes haberẽt? Nó ex his Italiã.

XI. *Societatis felices progreſsiones.*

Enumera

Enumera quot domiciliis rem Chriſtianam procurarent:non habes pluſquam duo, & ſemis, Venetum, Neapolitanum,& inchoatum Romæ in Quirinali. Inchoatum dixi, ſequutus diligentem Hiſtoriæ veſtræ conditorem Tuſum,qui ob ſodalium paucitatem non potuiſse ad annum ſexageſimum ſuperioris ſeculi à veſtris hominibus diuini cultus officia in eâ Eccleſiâ celebrari diſertè tradit. Hic fuit per ea tempora rerum veſtrarum ſtatus, non quidem pudendus viris, qui benedictionem Domini expectarent in patientiâ, & veteris Inſtituti, ac Fundatorum mentis memores familiam ſuam dilatari nollent, quod ego à te didici Caſtalde,ſed is, inquam,ſtatus Reipublicæ veſtræ non erat,qui animos Societatis ad ſe poſset allicere. Quid-

XII. *Vbique Gentium.* ni enim hoc liberè dicam,Caſtalde? Dei dona laudamus,cùm parentum *magnalia* prædicamus.Illáne igitur Societas, quam Ignatius hinc excedens pluſquam mille auctam ſociis,centum ſtabilem domiciliis, duodecim in Prouincias diſtinctam per Europam, quàm latè patet, pérque Aſiæ oras vltimas, & Africæ interiores Abyſſinos, in ipsâque Americâ propagatam reliquit florentiſſimam? Illáne Societas,quæ Laynio rebus moderante,ſexaginta ſedibus aucta,Romæ cccxx. capita numeraret, tantâ nomen certatim profitentium celebritate, vt quamuis anguſtâ re familiari, ad centenos recipere ſæpiùs neceſse eſset? Mitto claros viros per Hiſpaniam, Italiam, Germaniam, Indiam, Braſiliam,Iaponiam. Hóſne tot, tantóſque optaſse vt in Ordinem puſillum numero(nam virtutum comparationem inire odioſum eſt, vtque omnes veſtri fuerint virtutis abſolutiſſimæ,aliquem etiam illius ſplendorem noſtris hominibus à magno luminum Patre id temporis collatum fuiſse humaniſſime Caſtalde, non negabis:) tam amplámne, inquam, Societatem in Ordinem puſillum numero intrudere ſe voluiſse aliquis credat?

XIII. At tu iam quereris, me diſſimulatâ validiſſimâ ratione

ratione, quam huius animorum inclinationis diſertè attuliſti, oratorio ambitu cauſſam agere, & argumenti robur eludere. Quænam tandem eſt iſta ratio, quâ te etiam Nigronum *contudiſſe* [a] dicis? Audiatur: *Perſequutionibus exagitabatur veſtra nondum adulta ſocietas* [b]? *per aduerſa, & obſtantia,*

[a] [illegible] XVI. [illegible] [b] [illegible]

[illegible]ucte linguis: Hæccine cauſſa fuit præclariſſimis vi[illegible] ſu[ſ]cepti Ordinis eierandi, atque in alterum transmigrandi? Quid illas procellas timerent, quas inter tot iam annos feliciſſimè nauigauerant? Annon legiſti quod à Maffeio ſcribitur, Ignatium cœlo receptum nouos ſpiritus ſociis afflâſſe, & contractos ſuâ morte animos tam viuidâ ſpe impleuiſſe, vt nouo impetu capto, alacritate admirabili, cœpta prom[o]uerent? An vos ſine moleſtiis agitabatis, in quos exacut[o]s canum dentes didici ex Epiſtola Carafæ, cuius tu meminiſti? An ſociis nulla euadendi ſpes, niſi eſſe deſinerent? Quid durius ab omni procellarum immanitate, hoſtiumque acerbitate timere potuiſſent, quàm vt deleretur nomen eorum, quod tu tamen, ne perſecutionibus vexarentur, illos facere voluiſse dicis? An in vobis quadraginta, aut quinquaginta, tantum opis erat, vt vim illam tempeſtatum veſtro ſuperinducto nomine, tanquam adamantino aliquo clypeo, protecta Societas poſset excipere? An à Paulo IV. id ſperarent, quem etſi ingentium animorum virũ, ſuam ipſam, quam condiderat familiam, quámque in oculis, vt par erat, ferebat, ne hilum quidem promouiſse videre poterant? cuius ſenecta iam ætas ſpes vetaret inchoare longas? nam & paulò pòſt extinctus eſt. An nihil ſpei, ſiue auxiliorum cœleſtium, ſiue humani fauoris ſupererat Societati, quæ & Ignatium, & Xauerium, & alios, etiam propriâ nobiles purpurâ, ex ſuis inter cœlites haberet? quæ Cæſaris Ferdinandi, Ioannis Luſitaniæ, Philippi Hiſpaniarum Regum, Alberti Bauariæ, Octauij Parmæ Ducum, totque Cardinalium ac Principum virorum gratiâ floreret? Cui tot paſſim Collegia fundarentur? Cui Henricus Luſitaniæ

XIV. *contra quæ nihil in vobis humana opis.*

Lib. 11. vitæ, 623.

XV. *ac ne quidē in Paulo IV.*

XVI. *præſertim cùm Societati nō deeſſent magna præſidia.*

niæ *Infans*, ac demum Rex Eborenſem conderet Academiam? Quis furor fuiſset, in tanto rerum ſuarum nunquam interrupto curſu, atque incremento, quam à Deo ornandam acceperant, Spartam repentè abiicere, ac tot præſidia aduersùs Eccleſiæ hoſtes ſibi tradita prodere? Quis, inquam, furor fuiſset ab illis auxilium poſcere, inque illorum nomen tranſire, quos omnes, quamuis *laicos* adnumeremus, in Duces ſi eligerent, vix tot erant, vt tertiam noſtrorum ordinum partem ducere poſsent? In eum Ordinem, qui nulliſdum certis conſtitutionibus à Pontificibus approbatis regeretur, eam migrare familiam, quæ conditis ab Ignatio legibus, & conſtitutionibus & non vnius tantùm Pontificis ampliſſimis oraculis laudata, nouâ quadam Reipublicæ formâ temperabatur? In eum Ordinem, qui priuatis litterarum ſtudiis, ſi tamen ſtudia litterarum tum domi veſtræ inſtituta erant, nullo edito publico documento attinebatur; qui nulla id temporis concionum celebritate floreret, Societatem transformari voluiſse, quæ apertis vbique terrarum gymnaſiis bonarum artium, omnium in luce gentium ac populorum verſaretur? Cuius princeps Laynius, vt de aliis diſſimulem, Cardinalium coronâ frequentiſſimâ ſæpius diceret ad Concionem? Illíne Ordini, qui priuilegia ampliſſima, quibus nunc fruitur, per ea tempora Societatis tantùm imitatione communicata haberet? Illi Ordini, qui Monialium curam ſuſcepiſset, accedere voluiſse Ignatij Societatem, qui ab illo perneceſsario quidem Reipublicæ & ſalutari officio, ſed tamen vt ab earum, quas ex Inſtituto profitetur, & tunc quàm maximè feruebant, Apoſtolicarum excurſionum impedimento abhorrebat? Sed Cardinales duo dixerunt: vnus, inquam, dixit, ſi tamen dixit. Sed fac dixiſse, aliquid hac de re, quis non videat potuiſse aliquos è noſtris non alienos fuiſse ab eâ petitione veſtrâ, quam ad Ignatium Laynius Venetiis olim detulerat? Si enim, te quidem iudice, appellatio ſequitur

XVII. Vtriuſque Ordinis longè diuerſa incrementa.

quitur maiorem partem, confla nunc mihi duos Ordines Caſtalde, quorum vnus L X. ad ſummum capitibus contineatur, alter Romæ C C C. & in reliquo orbe ſupra C I Ɔ. cenſeat? A qua parte denominabis? A minori? Quî ergo Pauperum appellationem Societati detrahis; quia vt tu (falsò tamen) reris, in ea maior pars eſt dominij capax? A maiori? Iam igitur veſtrum nomen erat delendum; vt minoris alicuius fluuij, quùm in maiorem ſe exonerat, magnóque nomine, ſui oblitus, ſuperbit. Sed immortales Ignatio gracias, quòd riuus hic minimus, qui ab ipſo profluxit, illimis, & ſui coloris aquas trahit, nec alienis creſcit; nã reliqua inter impedimẽta ad hũc Ordinem ineundũ, eſt, vel paucis horis in aliorũ caſtris Religiosâ in veſte, vel inter tyrones meruiſſe. Vidéſne Caſtalde, quàm nullis teſtibus, nulla probabilitate ſcripſeris?

Sed nimirum ne filij à Patris inconſtantiâ degenerâſſe viderentur, quod de Ignatio meditabaris, idem de filiis fuerat prædicendum. Niſi offenſionem tuam vererer, Caſtalde, quid mihi de his attentiùs cogitanti venerit in mentem, libenter enarrarem; Quùm enim vix mihi poſſem perſuadere tam claris contrà teſtibus, tam nullâ rei probabilitate, de hac animorum Societatis inclinatione ad tranſmigrationem in veſtrum Ordinem, iactatum fuiſſe, videbar mihi fabulæ caput reperiſſe, ſi dicerem; euulgatam ab aliquo è noſtris arcanam Venetorum Theatinorum per Laynium factam petitionem, ægriùs quempiam è veſtris tuliſſe, atque, vt fit, inter inficiandum fortè addidiſſe; quin immò illos nobis adiungi quippe antiquioribus, & Pontifice Fundatore nobilibus, par fuit; ſcis deinde famæ conſuetudinem ac mores, quæ etiam Ignatium ſuâ hac fabulâ ex Veneti hoſpitij & amicitiæ cum Carafâ occaſione inuoluit. Si hæc mea ſuſpicio non placet, mihi perinde eſt; ac proinde ab hac iam fabuloſiſſimâ fabulâ abeo. Sed tu quereris, quaſi quod ſuperiore Interrogatione de Somaſchis promiſeram, XVIII. *De ortu huius sermonis coniectura probabilis.*

Dd 3 vt

vt debitor malæ fidei malo ſilentij dolo diſſimulem. Rectè mones,ac reprehendis.

Quæro igitur ex te,vt tibi faciam ſatis,quid mihi de Andreâ Stellâ ſentiendum ſit,qui Æmiliani vitæ lib.3. cap.6 neſcio quid ſcribit,quod ſi verè ſcribit,caput illud tuum XVII. Vitæ Pauli IV. magnâ parte conuellitur; vt verendum propterea magnoperè ſit, ne gemini erroris conuictum totius Hiſtoriæ fidem affligat.

XIX. *Caſtaldi de Congregatione Somaſca dictum,*

Tu quidem ais voluiſſe Somaſchorum Congregationem veſtræ adiungi. Sic enim ſcribis in vitâ Pauli IV. cap.16. iam memorato: *Verùm quia Congregatio Patrum de Somaſcâ, vt ope peculiari noſtri Carafæ fundata erat, qui Hieronymum Æmilium intimum ſuum ad illos miſerat, ita vehementi inclinatione animorum in noſtram ferebatur; eapropter ſæpius inſtitit ad illam aggregari. Paulus Papa III. ipſis, quod optabant, indulſit,&c.* Addis Paulum datis ad Carafam litteris, pro imperio iuſſiſſe, vt admitterentur. Primùm quid ais,Hieronymum à Carafâ miſſum ad illos Somaſcos? quos,rogo dicis;ſi ante Hieronymum nulli fuerunt Somaſci? Sed alienas ego cauſſas non ſuſcipio; plurimum tibi rei cum illis iam erit, ſi vera audio: Stella certè tuis omnino contraria ſcribit.Si mihi contraria,inquis,ne crede;quamuis enim acceptas à Deo reuelationes afferre ſe dicat, tu ne crede; illas enim ego contundam, ac falſitatis arguam; vt tuam illam Ignatianam ab Orlandino falsò traditam, quæ dictum meum ſubuertebat, planè difflaui. Vt libet, Caſtalde. Viſne tamen, vt illum audiamus; videtur enim probabiliter loqui,vt in quo reprehendi debeat, ego propterea doceri velim.

XX. *Somaſcarũ Hiſtoriæ contrarium.*

Videns verò (Epiſcopus Theatinus) *opus à ſe inſtitutum lentis atque infirmis progreſſionibus procedere, venit illi in mentem optimum ad illum ſtabiliendum fore, ſi coniunctionem Congregationis de Somaſca & Patrum Theatinorum procuraret; cui cogitationi vt reſponderet, rem tentare cœpit, obtinuitque* In vitâ Æmiliani lib.2. cap.6.

nuitque à Sancto Paſtore. Et Carafæ quidem res ex ſententiâ ſucceſſit; plerique enim noſtrorum, tribus votis quum ſe obligaſſent, non parum PP. Theatinorum numerum auxerunt; qui hoc modo iam validiores poſt exceſſum Pauli III. & Iulij III. Paulo IV. iam Pontifici ſupplicárunt, vt coniunctionem illam diſſolueret, quòd diuerſa eſſent inſtituta; & plerique nollent votis Profeſſionis adſtringi.

Principio quod ait Carafæ familiam lentis admodum initiis ſe promouiſſe, veriſſimum eſt; nam ad annum vſque ſuperioris ſeculi L V. duobus domiciliis & ſemis continebatur. Deinde quod ſecundò affirmat, potuiſſe aliquid roboris ex illâ congregatione accedere, omnino verum videtur; nam plures numero erant, & viri virtutibus nobiles erant. Quare quùm in reliquis propemodum conueniatis, cui veſtrum in his, quæ diſcordant, credere me velis, ex te quæro: edic; habebis in poteſtate; Stellæ? at tua labat fides. Tibi? At Stella tabulas ſui Ordinis antiquas producet. Verùm hæc ideo attigi; vt qui in omnes incurris, non cum vno me rem tibi futuram ſcias.

XXI. *Leuior de habitu diſputatio*

Sed Sommaſcorum ego cauſſam non ago; neque enim me patrono indigent, nec illis deſunt diſertiſſimi viri; neque ego, ſi res mea non agerétur, tecum diſ-
Anim. XVI. p. 153. putarem Caſtalde; nam hoc ipſum contentioſius ſcribendi genus minimè amo. Quare quæ de re veſtiariâ diſputaſti, pereleganter exæquans commoda & incommoda; quòd vos foris per hyemem frigeatis, nos æſtate ſudemus (quaſi verò generis humani hæc ſcire valde interſit) lubens omitto.

XXII. *reycitur.*

Quæro tamen, an ſcias Clericalem veſtem Ignatium nullâ certâ formâ (de quâ in veſtris conſtitutionibus diligenter præſcribitur) delegiſſe, ſolùm præſcripſiſſe ſuis, vt modeſtè ac pauperum Clericorum more in-
In vitâ Pauli IV. c. 17. duerentur? Hæc qui non ignorauit, minùs æquum fuiſſe cenſeo illum ſcribere, veſtri Ordinis imitatione noſtros homines *clericalibus* vti cœpiſſe. Sed hæc &

leuioris omnino momenti, & vix ad cauſſam facientia, & à Nigrono profligata, atque à te allatis ſententiis exornata miſſa faciamus. Mihi certum eſt, clericos alibi fuiſſe, qui modeſtiſſimo cultu vterum clericorum ſanctimoniam præferrent, vt Ioannem Aquilam cum tota illâ ſuâ Baëzana ſcholâ in Hiſpaniis.

XXII. *& quod propoſitum erat, conficitur.* Igitur quùm & teſtibus omni exceptione maioribus, & antiquis monumentis, & continuâ traditione palàm fecerim, ſemel iterúmque à Clericis Regularibus tentatum, vt in Societatem ab Ignatio primùm, mox à Laynio reciperentur; & contrarium, quod à Caſtaldo ſcriptum fuit, incredibili rerum repugnantiâ falſi conuincatur, nec vllis legitimis documentis probetur; reliquum eſt, vt eiuſdem, ac Ignatianæ petitionis commentum, fidei, hoc eſt, nullius, ac plane fabularis habeatur, quod mihi propoſitum hac de Interrogatione fuerat demonſtrandum.

XXIV. *Vtriuſque Ordinis ad annum ſuperioris ſeculi LX. progreſſiones.* Cæterùm quia noſtro in Ordine deprimendo tam multus, Caſtalde, es, vt cum infra Equites etiam Ieroſolymitanos abieceris, itáque agitatum olim fuiſſe contẽdis, vt totus veſtram in familiã tanquam in portum cõcederet conatus ſit, cogis me ad Ordinis vtriuſque progreſſiones ſingulos per annos certis capitibus comprehenſas, quò omnium, quæ cùm à te, tum à me dicta, vel ſcripta ſunt, fides ſine fuco & fallaciâ conſtet planiſſimè, ad obitum vſque Pauli IV. digerendas, ac Lectoribus exhibendas. Equidem ab hiſce teſſeris non ſine inuidiæ periculo conferẽdis tum meopte ingenio, tum modeſtiæ, & caritatis ſtudio ſemper fui alieniſſimus. Sed quando ad has me toties vocas, toties inuitum ac reluctantem laceſſis atque compellis, tibi imputa, ſi minùs arriſerint. Æquus certè rerum exiſtimator durum neceſſitatis telum illico animaduertet, iuſtúmque noſtri patrocinium Ordinis vel à te ipſo imperatum calculo abſoluet ſuo. Cui hoc vnum ego huiuſmodi tabularũ contentione cupio perſuaſum non

Anim. X p 86. 87.

fuiſſe

fuiſſe res noſtræ familiæ vſque adeò, vt tu vis, acciſas, vt veſtræ coaleſcere neceſſe habuerit, aut operæpretium putarit; nihil autem penitus volo detractum, quò minus de veſtrâ quiſque, vt par eſt, quàm honorificentiſſimè ſentiat.

PROGRESSVS ORDINIS CLERICORVM REGVLARIVM,

Ab anno XXIV. ſuperioris Seculi ad annum eiuſdem LIX. quo mortuus eſt Paulus IV. ex Ioan. Baptiſta Tufo, Antonio Caracciolo, & Ioan. Baptiſta Caſtaldo ſumma fide collecti.

ANNO SECVLI	*Ordinis augmenta.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hereticos, & Schiſmaticos*	*Ethnicos, aliósque*	*Vocationes, & mortes illuſtrium virorum*
24.	Ordo fundatur à IV. viris Caietano Thiæneo, Io. Petro Carafa (olim primo) Boniſfacio à Colle, Paulo Conſiliario. Recipitur à Clemente VII. Prima domus ad Pincij montis radices.	Sacramentorum vſurpatio frequens in Oratorio Diuini Amoris, auctore maximè Caietano. In Noſocomiis operam nauant vtilem ægris: aures dant confitentibus, adſunt moribundis.			
25.		Sermones habent in auditorio.			Bernardinus Scotus poſtea Cardinalis vocatur, & alij ad XII.
26.	Carafa de ſolitudine aliqua incolendâ datis litteris agit cum Paulo Iuſtiniano Camaldulenſium in Monte Corona Fundatore.				

In.

ANNO SECVLI	*Ordinis augmenta:*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos, & ſchiſmaticos,*	*Ethnicos, alióſque*	*Vocationes, & mortes illuſtriū virorū.*
27.	In Vrbis direptione vexantur à militibus, & Caietanus præcipuè à ſuo olim famulo. Conſtantiſſimè agunt: Venetias omnes abeūt.	Hortantur ciues ad conſtantiam. Carafa milites obiurgat. Luſtrat Diœceſim Veronenſem.			
28. 29.	Domus Venetæ initia. Priuilegia duo à Clemente VII.	Inſanabiliū Noſocomij, Caietanus, & Carafa ab illius Gubernatoribus protectores conſtituuntur. Benignè Caietanus fouet famelicos Venetiis.			Vocatio Ioānis Marioni viri ſancti.
30.	Euocantur Neapolim.	Carafa Venetiis in magnâ celebritate arbiter conſcientiarum. Et ſorori Mariæ auctor eſt condendi Monaſterium Neapoli, & innumera pietatis munia ſubiiſſe nulli dubium, ait Caſtaldus p. 110. Carafa cum Epiſcopo Paulano Nuntio apud Venetas diſſidium Reipublicæ, & Archiducis Ferdinandi arbiter cōponit. Scribit de modo à Republica in beneficiis tenēdo	Pro Græcis reuocandis à ſchiſmate laborat.		
31.					
32.	Caietanus Veronā excurrit, ſummâ paupertate vitam tolerat: Capituli, & Epiſcopi diſſidia componit.				

Anno seculi	*Ordinis augmenta,*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ.*
33.	Neapolim conſulto atque iubente Pontifice mittitur Caietanus cum Ioãne Mariono. Negat Carafa Ioanni Baptiſtæ Siluatico. ſe Ianuæ poſſe ſedem figere, quod Socij toto decennio ad XXI. tantùm excreuiſſent.				Benedictus poſtea Seuerus Titionus vocatur.
34.		Noſocomiis Neapoli inſeruiũt: moribundis operam nauant.			Et Petrus Veronenſis.
35.					
36.	Comitia Ordinis Romæ. Carafa euocatur Romam à Pontifice.		Ochinum Neapoli concionantem audit ac detegit Caietanus.		
37.					
38.	Migrant Neapoli ad S.Pauli.	Pietas & religio ad D. Pauli adeuntium.			
39.	Confirmatur iterum Ordo. Carafa fit Cardinalis.	Et concurſus ibi myſteria vſurpantium.	Ochinum iam à deprehenſum ad Carafam Cardinalem defert Caietanus.		

PROGRESSIONES SOCIETATIS IESV

AB ANNO XXXIX. QVO ROMÆ à Pontifice viuæ vocis oraculo primùm laudata eſt, ad annum vſque LIX. ſuperioris ſeculi, ex Orlandino, & Sacchino punctim adnotatæ, atque in annos ſingulos digeſtæ.

ANNO SECVLI	*Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.*	*Operæ fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*E. thnices,*	*Vocationes, mortes illuſtriũ viror*
39.	Societas anno 1535. Pariſiis coalita, Romæ habitâ Patrum conſultatione magis ſtabilitur, & viuæ vocis oraculo à Pontifice laudatur.	Patres in valetudinariis laborant. Miſſio omnium prima Senenſis Paſchaſij, Scenici Sacerdotis mira conuerſio. Montepolitiana Stradæ, Parmẽſis Fabri, & Laynij, Biſinianẽſis Bobadillæ, Luſitanica & Indica Roderici, & Xauerij. Patres Romæ docent in Gymuaſio ſapientiæ. Concionantur ſtupente plebe Linteatos in ſuggeſtibus.			Hierony mus Dom necus, & Paulus Achilles, vi poſtea ma gni, Societa tem ingre diuntur.

ANNO SECVLI	*Ordinis augmenta,*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ*
40.	Caietanus fit Præpoſitus domus Venetæ. Et Marionus Neapolitanæ.				
41.					
42.	Feruēs domi exercitatio virtutum. Domus Veronenſis admittitur : dimittitur.		Carafa auctor præcipuus Congregationis Inquiſitorum à Paulo III. fundatæ.		
43.	Caietanus Præpoſitus Neapoli.				

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtriū virorū.*
40.	Confirmatur Societas à Paulo III. Domus Profeſſorum Romæ.	Miſſio Belmōtenſis Claud. Iaij Hiſpanica, Antonij Araozij. Xauerius cum Simone in Luſitanicâ Aulâ rē Chriſtianā ſtrenuè gerit. Laynius Parmæ ſodalitatē excitat.	Petrus Faber in Germaniâ cum Ortizio Cæſaris legato abit, & rem Catholicam tueri incipit.	Xauerius auctus poteſtate Nūtij Apoſtolici, cum duobus Sociis in Indiam ſoluit.	
41.	Prima Congregatio, in qua Ignatius multum reluctans fit Præpoſitus Generalis.	Faber in Hiſpaniam ex Germaniâ. In Luſitania Socij ob egregias virtutes Apoſtoli vocantur. Ignatius XL. continenter dies maximo ardore animi tudimenta Chriſtianæ fidei publicè docet. Iaius Faientiæ.	Hæreticus adoleſcens Romæ noſtrorum ſpectatâ virtute conuertitur. Faber Ratisbonæ laborat.	Xauerius in Mozambico hyemat, & Chriſtum prædicat.	Moritur Ioannes Codurius Xuir, eius obitus Ignatio reuelatur. Vocatur Io. Polancus, vir olim magni nominis.
42.	Inchoantur Collegia, Patauinum, Conimbricenſe, & domus S. Antonij Vlyſſipone.	Laynius Veneriis. Araozius Barcinone magnos cient animorum motus. Exercitiis excolitur Prior Lippomanus.	Alphōſus Salmeron, & Paſchaſius Nuncij Apoſtolic in Hyberniâ; Iaius & Bobadill in Germaniā abeu. Faber reuertitu in eādem. Spiræ, & Moguntiæ rem Catholicam tuetur.	Xauerius Malindæ, & in Socotorâ Chriſtū prædicatur . oā appellit, & uitatē iuuat. Anton. Criminalis in Indiā nauigat cū Nicol. Lācilloto.	
43.	Confirmatur ſecundò Societas ab eodem Paulo III. & ampliſſimis augetur priuilegiis. Pariſiis Socij habitant.	Miſſiones Neapolitana Araozij, Fulginas Paſchaſij, Mutinenſis Salmeronis, Luſitana Fabri. Claudius Iaius Ingolſtadij Echij ſucceſſor. Ignatij operâ Romæ fundantur Domus Catechumenorum, Orphanorum, Miſerabiliū puellarum. Renouatur Conſtitutio Innocētij III. de medicis. Richard Tāpes exercitiis extollitur.	Bobadilla coram Ferdinando Rege cum Lutherano diſputat Viennæ. Idem rem agit Norimbergæ., Spiræ, Paſſauij. Faber Coloniæ rem Catholicam ſuſtinet. Parmæ hæreticus concionator detegitur. Iaius Ratisbonæ laborat, & hæreticos allicit manſuetudine.	Xauerius in Comorino inſignis & portentis Chriſtū prædicat. Brachmanas confutat, & conuertit innumeros.	Petri Caniſij Germani vocatio inſignis Et Cornelij Vviſhauæi viri Sanct Belgæ. & Oliuerij Menarai, item Belgæ.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hareticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ.
44.					
45.					

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes il luſtriũ virorũ*
44.	Carthuſiani germanitatem cum Societate inſtituunt. Valentinum Collegium inchoatur. Louanij Socij ſubſiſtunt. Romæ domus propria.	Laynius Brixiam, Paſchaſius Regium Lepidi, Araozius Conimbriam abeunt, & vbique ingentem animorum quæſtum faciunt.	Iaius Ratisbonæ, Faber hæreticorum anteſignanos ad diſputandũ prouocat;& Coloniam in fide confirmat. Bobadilla in Cõuentu Vormatienſi. Iaius in Saliſburgenſi Concilio perutilis.	Xauerius Regnum Trauantoris obit. Impetrat à Rege populis illis Euangelij recipiendi libertatem In Comorinum Socios ducit. Concionatur ex arboribus ad infinitam multitudinem. Manſillam in Trauancorem mittit.	Ioannis Nuñij, poſt ea Patriarchæ Alyſſi norum vocatio nobi l ſſima. Et Max miliani Ca pellæ adm tabilis.
45.	Collegia Barcinone, & Gandiæ traditur. Seminarium Indorum Goæ Societati traditur. Laynius Epiſcopatum recuſat. Eiicitur è Societate ab Ignatio Gulielmus Poſtellus, quamuis incomparabilis litteraturæ vir. Imprimuntur exercitia.	Pinciam adeunt Araozius, & Faber; hic etiam Mantuam Carpentanorum. Laynius, & Salmeron Theologi Pontificis Tridenti. Claudius Iaius in eodem Concilio. Societas, obiicit ſe Concilio Nationali. Simon Rodericus Principi Luſitano admouetur à Ioanne Rege. Ignatius ortum diſſidium inter Põtificem, & Luſitanum Regem componit.	Laynius, Baſſanum ab hæreſi expurgat. Et Paſchaſius Fauentiam, in quâ ſe penetrauerat Lutherana peſtis. Caniſius explicat Coloniæ Epiſtolam ad Timotheum,& hæreticos reuincit. Contra Hermanum Hæreticum Præſulem legatus Cleri adit Carolum Cæſarem.	Xauerius in Ceilano, & Meliapuræ, & Malacæ Chriſtum prędicat, deprauatóſque mores ad mirabiliter corrigit. Ceilani Proceres Goæ Catechiſmo à noſtris imbuuntur.	Hieronymi Natalis V.C & Ludouic Conſalui à Cameiâ vocationes, & Emanuelis Sà.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illuſtriū virorū.
46.					
47.		Carafa in Conſiſtorio pro auctoritate Papæ perorat.			Moritur Caietanus vir Sanctus IV. vir Fundator.

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos;*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ viror.*
46.	Gradus Coadiutorum ſpiritualium & temporalium in Societate inſtituuntur. Prouincia Luſitaniæ conſtituitur. Collegium Bononienſe.	Initium docendi ſi Gandiæ. Miſſio Sicula Iacobi Lothij. Ioannes Polancus Piſtorium, Pratum, Florentiam excolit. Strada Luſitaniam obit concionabundus. Prima miſſio Caſtrenſis in Caſtris Caroli Cæſaris. Recuſantur tres Epiſcopatus à Patribus, & obſtruitur aditus honoribus. Florentiæ Polanci operâ Periclitãtium mulierum domus, & Barcinone noſtrorum item operâ Orphanotrophium aperitur.	Bobadilla pro Catholicis Colloquio Ratisbonenſi intereſt. Pro Catholicis Germanis ad Pontificẽ ſcribit, ab eóque redditis litteris laudatur.	Xauerius in Moluecas abit: Amboinâ, Ternatem Batacinam, Mauricam excolit. Iſabellam Reginã Chriſto adiungit. IX. Sociorum Indica Miſſio. Nobilis Saracenus à Simone Roderico Regis Luſitani iuſſu catechiſmo excolitur.	Moritur Romæ Petrus Faber Xuir, clariſſimaiũ virtutum, & defenſæ fidei propagatæ, que Societatis gloriâ longè celeberrimus. Vocatio Frãciſci Borgiæ, & Gaſparis Barzę & Coſmæ Turriani virorum magnorum.
47.	Liberatur Societas à curâ Sanctimonialium. Non admittit cõiunctionem Congregationis Patrũ Somaſchorum. Prouincia Hiſpaniæ. Collegia, Meſſanenſe, Cæſarauguſtanum, Complutenſe. Ratio exercendi tyrones ab Ignatio inſtituitur. Prima regulatum rudimenta. Litterarum annuarum initium.	Miſſiones vbique præſertim in Luſitaniâ frequentiſſimæ. Conciones Romæ tum in Æde propria, tum ad Virginum Collegia. Laynius Bononiæ per occaſionem Concilij, & cum Otellio Peruſij. Claudius Iaius Ferrariæ, Syluester Landinus in Liguribus Apuanis. Exercitia ſpiritualia Toleti magno cum Sacerdotũ fructu celebrantur.	Laynius in Concilio Tridentino tantâ celebritate agit, vt ei tres ad dicendum horæ attribuerentur, præter aliorum morem. Bobadilla Germaniam percurrit. Solemnẽ ſupplicationum morem reuocat, Apoſtolũ agit, vt ſcribit Viennenſis Antiſtes.	Miſſio trium Sociorum in Congum. Xauerius reuertit è Malucis Mulacam. Angelũ primum Iaponũ omnium ibi ad Chriſtum conuertit. Henricus Henricius in oram Piſcariã mittitur vir magnis deinde rebus geſtis, ærumníſque toleratis, & populorum ad Chriſtum conuerſione nobilitatus.	Vocatio perelegans Petri Tallures, & Ignatij Azebedij poſtea Martyris.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ.
48.					Moritur Bonifacius à Colle IV vir Fundator, vir magnarumq; virtutum.
49.					

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud* Catholicos:	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtriū virorū.*
48.	Approbatur à Pōtifice exercitiorum libellus, & ratio. Collegia Tyburi, Salmanticæ, Bazaini inchoantur. Decernitur Academia Meſſanenſis. Franciſcus Romæus Generalis Prædicatorum Societatem ſuis commendat. Solitudinis amorem in ſuis Ignatius non probat.	Salmeron Veronæ laborat. Miſſiones Luſitaniæ feruent. Societas ſe verberantium Vlyſippone inſtituitur. Landinus circa Sarzanam, & Fulgini quæſtum facit animorum. Iaius Ferrariæ.	Nicolaus Bobadilla ſummo ardore obiicit ſe libello *Interim* dicto Ideóque faceſſere iubetur è Germaniâ.	Gaſpar Barzæus in Indiā cum decē Sociis, & Armuziam mittitur, Cyprianus Meliapuram; Frāciſcus Petrus Malacam. Xauerius Ceilani Regē Chriſto adiungit. Ioan. Nunnius, & Ludouicus Comſanus in Africā Tituanum ablegantur. Hēricus Hēricius primus barbarorū Comorinenſium linguâ Catechiſmum edit.	Ioannes Fernandius, frugiferum poſtea Iaponiæ nomen, recipitur.
49.	Priuilegiis nouis à Paulo III. ornatur Societas. Collegia Pariſiē ſe inchoantur, & Panormitanum, mirâ nationum varietate. Valetudinarium Goanum: ſubleuatur diuinitus paupertas Romanæ domus. Complutenſis Collegij initia.	Salmeron, Iaius, Caniſius, Ingolſtadij docent. Laynius in Siciliâ plurimum in vinea Domini laborat. Landini mira in Ligutibus Apuanis.	Bobadilla plurimas diœceſes Regni Neapolitani latentia hæreſum ſemina elidens, cōcionabundus obit. Salmeron, Iaius, Caniſius in Germaniâ docendo publicè in Academiâ Ingolſtadienſi hæreſi ſe opponunt.	Nunnius Nobrega cum quinque ſociis in Braſiliam. Nicolaus Lācillottus Conlani laborat. Antonius Gomius Regē Tanoris ad Chriſtum conuertit. Nunnij Riberæ, & Io. Beiræ in Molucis miri, & fructuoſiſſimi labores. Xauerius die Aſſumptæ Virgini ſacrâ Iaponiam tenet, & magna parat.	Ioannes Auila V. C. diſcipulos ad Societatē hortatur, quam ſenio ipſe inualidus amplecti non poterat. Mors Antonij Criminalis, qui primus è Sociis à Bagadis fidei hoſtibus interficitur.

ANNO SÆCVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illuſtrium virorum.
50.					
51.	Confirmantur Priuilegia Ordinis.				Moritur Petrus Veronenſis recuſato Epiſcopatu nobilis.

ANNO SECVLI	*Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, mortes ... ſtriũ viro...*
50.	Iulius III. confirmat Soc. Conuentus Patrum Romæ quibus Ignatius Conſtitutiones oſtendit. Collegia inchoantur Venetiis & Armuziæ. Meſſanæ prima domus Prob.	Laynij Miſſio Claſſiaria in Aphricam cum Ioanne Vega; & Pactenſis Fruſij, & Tigitana Emmanuelis Fernaudij.	Iaius Auguſtæ Catholicam fidem promouet. Keſſelius Coloniæ.	Domus Catechumenorum paſſim in Indiâ. Barzeus Armuziç Iudæos, Saracenos, Ethnicos diſputationibus concionibúſque ad Chriſtum traducit. Alphonſus Blaſius cum tribus Sociis in Braſiliam. In Africâ operam captiuis nauant Socij quatuor.	Corneli... Crouus H... landus S... cerdos hær... ticorũm ho... ſtis acerri... mus vocatu... ad Societa... tem. Moritur Stephanus Capuoſaccus vir ma... gnæ auſteritatis.
51	Fundantur Collegia Romanum, Florentinum, Neapolitanum, Vienneſe, Methymnēſe, Ferrarienſe, Eborenſe, Domus Probat. Coccini Scholæ aperiuntur. Iulius Pontifex Societatem magno ſtudio defendit. Ludouicus Granatenſis eam ſummis laudibus ornat.	Natalis cum claſſe in Africam. Miſſio Burgenſis. Borgia concionabundus Hiſpaniam luſtrat. Conſaluus Sylueria Apoſtolico more Luſitaniam. Salmeron primo loco, Laynius vltimo mirâ Patrum adprobatione ſententiam in Concilio Tridentino dicunt. Laynius ſtrenuè atque induſtriè pueros docet Catechiſmum.	Hæretici exploratorem mittunt, qui ſe in conſuetudinem patrum dat, ſed deprehenditur. Et libros plures per fallaciam, qui deteguntur.	Leonardus Mēdez in Braſiliâ ad S. Vincentij Aſpilcueta Bayæ, Nobiega Pernambuci ſtrenuè rem Chriſtianam promouent. Expeditio Africana Io. Nunnij, & duorũ Soc & Melchioris Nunnij triúmque aliorũ Indica. Rex Maldiuarũ, & Trinchnemali Princeps, ſacro fōte abluuntur. Xauerius Bungi Regem adit. Bonzios doctrinâ & cōſtantiâ frāgit. Ingens Iaponum cōcurſus ad Chriſtiana ſacra.	Moritur Ioannes Antouius Ap... pulus nō ſin... miraculo o... bedientiæ, & Iſidorus Bel... linus mirâ in naufragio conſtantiâ. Vocatio Io. Baptiſta Eliani ex Hebræo ad Chriſtum traducti, vir... poſtea inſi... gnis, & Ioannis Carreræ Angelo ſuo familiariſſimi.

Anno Secvli	*Ordinis augmenta,*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mortes illuſtrii virorũ.*
52.	Conſecratur Neapoli Cimiterium, in quo viri nobiles, ac pij ſepehri ambiunt.				
53.		Per hæc tempora Ioannes Marionus Montem Pietatis Neapoli erigi curat.	Thomas Goduuelus in Angliam abit cum Polo Cardinali.		

ANNO SECVLI	*Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mo- tes illuſtrium vi- rum.*
52.	Inchoantur Collegia Eugubij, Peruſij, Montis Regalis. Prouinciæ Italia & India decernuntur: Hiſpania in duas diuiditur. Coniunctio nem Patrum Barnabitarum Ignatius non probat.	Landinus in Corſicâ planè Apoſtolico more laborat. Natalis Catanæ, Andreas Galuanellus in Valle Tellinâ. Collegium Germanicum operâ Ignatij in Vrbe. Sodalitas Goæ 15000. Virginum. Conuerſio Sebaſtiani Alanſonij celeberrima Meſſanæ. Ludouicus Gonſaluus, & Iacobus Miro Confeſſiones Ioannis Regis Luſitaniæ recuſant audire, quod factum Ignatius improbat.	Caniſius in Germania docendo, & concionãdo inſequitur Hæreticos: dicitur ab illis Canis Auſtriacus.	Xauerius ſuperatis magnis difficultatibus, Sinēſem expeditionem aggreditur. In Braſiliâ confutantur Impoſtores venefici. Abolentur paulatim eſus carnium humanarum. Et ſeminaria puerorum paſſim excitantur. Coſmus cum Sociis in Iaponiâ Amangoximæ; atque Amangutij rem præclarè gerit. Supplementũ Sociorum eò mittitur.	Moritur in Sa- ciano Inſula Xauerius Apoſtolus I- diarum poſt innumera miracula, eá- inter xxv. mortuo- vitæ redditos, & ba- ptizata duodecie- centena capitu- millia. Item Claudi- Iaius Xuir maxima- rum virtutum, & Chriſtianæ in pri- mis demiſſionis laude clariſſimus. Ludouicus Men- dius à barbaris in- terficitur. Vocatio Martin- Olauij viri doctiſſimi, & Antonij Cordubæ recuſatio Car- dinalatu.
53.	Iulius III. Expeditionem Hieroſolymitanam Societ. decernit. Conſtituuntur Prouinciæ Sicula, & Braſilia. Collegium Cordubenſe, & Abulenſe; Initia Genuenſis. Ludouicus Bloſius V.C. Societatem magnis ſtudiis fouet, vt etiam Bartholomæus Torres defenſo exercitiorum libello.	Benedictus Palmius, & Petrus Ribadeneira in Vrbe vicatim in triuiis concionantur. Borgia Aulam Luſitanicã ad pietatem, præſertim erga B. Virginem inſtituit. Landinus & Gomius in Corſicâ Rempublicam ſtrenuè gerunt. Laynius Genuæ concionatur.	Caniſius Viennæ magnâ nominis celebritate docet. Epiſcopatũ eius vrbis recuſat. Preces perpetuas & ſacrificia Societati ab Ignatio indici curat pro Regionibus Septẽtrionalibus.	Secunda Miſſio Congema. Fructuoſi Nogueræ: Bungi ſtrenuè laboratur, & ædificatur Eccleſia. Supplementum mittitur in Braſiliã, & reliquos inter Ioſephus Anchiera celeberrimæ vir ſanctitatis.	Moritur Gaſpa- Barzæus, alter In- diarum Xauerius.

ANNO SAECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes,& mortes illuſtriũ virorũ.
54.	Inſigni Dei prouidentiâ Patribus Neapoli annona ſubmittitur.				
55.	Carafa fit Pontifex. Domus S. Syluestri in Quirinali inchoatur. Priuilegia Societatis IESV. Ordini communicantur Goduuelus fit Epiſcopus Aſaphenſis. Bernardinus Scotus fit Archiepiſcopus Tranenſis, Epiſcopus Placentinus,& Cardinalis. Ioannes Marionus Archiepiſcopatum Neapolitanum recuſat.		Goduuelus ſtrenuè ſuam diœceſim colit.		

ANNO SECVLI.	*Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vexationes, & mortes illuſtrium virorum.*
54.	Ignatius Regulas modeſtiæ non ſine miraculo publicat. Tertia in Hiſpaniis Prouincia. Borgia Cõmiſſarius fit: Collegia Lauretanum, Cordubenſe, Bibonenſe, Syracuſanum, Nonocomenſe, Tornacenſe, Hiſpalenſe, Conchenſe, Granatenſe, Placentinum. Domus Prob. Septimacenſis	Defenditur frequens vſurpatio Myſteriorum Parmæ. In Luſitaniâ feruent miſſiones per oppida. Neapoli & alibi Sodalitates plurimæ eriguntur.	Ioannes Nunnius fit Patriarcha Abyſſinorũ, & Andreas Ouiedus, & Melchior Carneras Epiſcopi & ſucceſſores. Renata Dux Ferrariæ à Palaterio cõuertitur. Purgatur Argentre Oppidum ab hæreſi Caniſius iuſſu Ferdinandi Regis Catechiſmũ incredibili cum fructu edit.	Bernardus Iapon à Xauerio miſſus primus ſuæ gentis Romam venit. Congi diſputationes cum Rege. Piratiningæ laborat Anchieta. In Iaponiam ſupplementum Sociorum.	Moritur in Corſicâ Syluester Landinus vir ſpiritus Apoſtolici. In Braſiliâ trucidantur à Barbaris Petrus Co[illegible]a, & Ioannes Soſa.
55.	Marcellus Ceruinus Pontifex Societati ſemper, & Ignatio ſe perbeneuolum præbet. Collegia Pragenſe, & Belmontenſe. Martinus Olenius Societatem ſcripto tuetur.	Miſſio Belgica Ribadeneiræ. Hiſpali mira ſocij patrant.	Caniſius & natalis egregiè rem catholicam in Germaniâ promouent. Conſaluus Rodericius præmittitur in Æthiopiam. Ignatius ad Imperatorẽ Æthiopiæ litteras dat.	Duodecim Socij in Indiam nauigant. Melchior Nunnius Cantonum Sinarum Vrbem primus aduehitur Et Sinarum Sacerdotem diſputando ad fugam compellit. Extruitur Bungi valetudinarium.	Ludouicus Almeida magno Iaponicæ Eccleſiæ bono Societatem ingreditur.

NNO CVLI	*Ordinis augmenta.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtriū virorū.*
56.					Andreas Auellinus vir ſanctus Ordinem ingreditur.

ANNO SECVLI	*Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mortes illuſtrium virorum.*
56.	Paulus IV ius attribuit Collegio Romano Doctores creandi. Prouincia Germaniæ. Ex petuntur Collegia ab Ariminis, Aſculanis, Anconitanis, Maceratenſibus, Collienſibus, Spoletinis, Narnienſibus. Inchoantur Senis. Catanæ, Barcinone, Billomi, & Monte Regij, in Galliâ Louanij. Laynius Vicarius.	Excurſiones per Diœceſim Hiſpalenſem. Ouiedus Eborenſem luſtrat, & in Indiam ſoluit. Miſſiones Maldutana, Cingulaoa, Camertina. Salmeron in Poloniam. Prima ſupplicatio XL. horarum ante cineralia. Conſaluus Syluesia Goæ plurimum proficit. Benedicti Palmij conciones in Vrbe celeberrimæ. Primæ Philoſophicæ Theſes impreſſæ in Indiâ.	Melchior Caroerus ad Chriſtianos Thomæos ſchiſmate, atque hæreſi infectos mittitur in Indiâ. Andreas Ouiedus Epiſcopus in Æthiopiam mittitur.	Ciorani Inſulæ accolæ, & Tanæ Chriſtum induunt. In Molucis L. capitũ millia Chriſtianorum à paucis Sociis coluntur. In Braſiliâ Infantium baptiſmus Sociorum labores conſolatur.	Moritur Ignatius Fundator vir Sanctiſſimus. relinquit CIↃ. Socios, duodecim Prouinciis, & C domiciliis diſtributos Fulget miraculis celeberrimo in funere, & alibi. Iacobus Equia à Confeſſionibus S. Ignatij, & Martinus Olauius, & Andreas Fruſius. Baſilius Auila celeberrimus Concionator. Vocatio inſignis Adalberti Bauſech, & Ioannis Ramirij, & Ioannis Mendozæ eiuſdẽ mors.

NNO CVLI	*Ordinis augmenta.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ.*
57.					Moritur Paulus Conſiliarius IV. vir Fundator, Paulo IV. amicorum intimus, ſeruatâ ad extremũ vſque virginitate illuſtris. Ingreditur Ordinem Paulus Arerzus, poſtea Cardinalis.

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ*
57.	Nouus in Societate feruor animorum ab Ignatio impetratus è cœlo. Conſtitutiones à Cardinalibus recognitæ nulla re immutatâ probantur. Soluitur Argentæ Collegium. Laureti mira Sociis accidunt. Album defunctorum Sociorum Romæ conditur.	Laynij conciones maximo concurſu celebrantur, etiam Cardinalibus. Salmeron, & Ribadeneira in Belgium. Maurici Neophyti excoluntur in Hiſpaniâ Michaël Turrianus viduæ Luſitaniæ Reginæ à Confeſſionibus.	Caniſius,& Gaudanus in Collegio Vormatienſi: contra primum hæreticorum odia ſanguinaria. Pragæ, Coloniæ, Viennæ laboratum egregiè. Buſtamantius Hiſpali hæreticos detegit. Ouiedus per honorificè à Claudio Abaſſynorum Imperatore excipitur. Diſputat coram eo cum Doctoribus ſchiſmaticis. Melchior Carnerus Neſtorianos apud Thomæos laboribus maximis ad Eccleſiam reuocare conatur:appetitur inſidiis.	Franciſcus Rodericus Goę fit Neophytorum Pater:cõuerſiones Ethnicorum inſignes in Indiâ Subſidium in Molucas. Conuertitur Baciani Regulus. Funai & Firandi, & Bũgi in Iaponiâ magnæ inclinationes animorum ad Chriſtum.	Iacobi Ledeſmæ viri doctiſſimi vocatio nobilis. Moritur Franciſcus Villanoua, Sacerdos Ignatio laudatus,vir maximarũ virtutum, & Ioannes Carrera, & Bernardus Cantaber.

ANNO SECVLI	*Ordinis augmenta,*	*Operar. fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ.*
58.	Ioannes Marionus priſcæ virtutis vir reiicit oblatam à Benedicto Ferrero pecuniam.				

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtrium virorum*
58.	Congregatio generalis, in qua creatur Præpoſitus Laynius. Paulus IV. laudat Patres. Iubet in Choro noſtros canere; Præpoſitus Generalis magiſtratum triennio definit. Italiæ Prouincia in tres diuiditur in Neapolitanam, Lóbardicam, & Hetruſcam. Germania in Superiorem atque inferiorem. Collegium Foroliuienſe, Nolanum, manante manna è corpore S Felicis. Indicitur gratiarum actio pro incremento Societatis. Calatabellotæ Sedes. Ferdinandus Cæſar Societatem maximè fouet. Carolus V. Borgiam inter procuratores teſtaméti deſignat. Collegium Mentellanum Ocaniẽſe, Toletanum, Belmontanum, aliæ ſedes.	Patauij ſodalitas Pietatis. Palmius Venetiis multa gerit præclara. Bohadilla in Vallem Tellinam. Concurſus maximi Romę ad Laynium audiendum. Sodalitas S S. Apoſtolorum ab eo inſtituitur. Hieronymus Otellus Meſſanæ vtiliſſimam operam nauat. Viennæ Collegium puerorum; Catecheſis per cópita Compluti; & Antonij Madridij conciones feruentiſſimæ. In Hiſpaniâ ſæuiente peſte noſtri præclarè illâ contactis deſeruiunt. Miſſio Martinij, & Domeneci in Africam.	Caniſius Tabernas Alſatias excolit, & Argentorati reliquias Catholicorum fouet. Luſtrat Sletſtadium, Colmariam Briſachum Rubeacum. A Cardinali Auguſtano ei abluuntur pedes. Concionatur Stauroliugæ. Miræ vtilitates è Scholis in Germaniâ. Caniſius in Poloniam abit, & rem Catholicam procurat. Cóſtantinus hæreticus Hiſpali Societatem ambit, vt ſibi opinionem cóciliet, deprehenditur, Epiſcopus Armenus hæreticus Cocim conuertitur.	Braſili barbari cicurantur: conditur pagus San ctiſſimæ Trinitatis. Facatiæ in Iaponiâ conſtruitur prima Eccleſia. Finandi Tacuximæ, Taquaquini, alibi Chriſtiana res promouetur in Iaponiâ.	Ingrediuntur Societaté viri magni Franciſcus Toletus, Vincentius Brunus Ludouicus Auſſellus, Regij fratres tres Sardij quatuor, aliique Moriuntur Andreas Galuanellus, Daniel Pacibruck, Theodorus Amſterodamenſis, virtutibus, & laboribus magni, Petrus Venuſtus Rector Bibonenſis ob opus bonum trucidatur à ficatio. Alphonſus Caſtrius à Mahometanis in Molucis acerbiſſimè cruciatus interficitur, virtute ac ſanctimoniâ clarus.

[A]NNO [S]ECVLI	*Ordinis augmenta,*	*Opera fructus apud Catholicos,*	*Hæreticos,*	*Ethnicos,*	*Vocationes, & mortes illuſtriũ virorũ.*
[15]59.					Moritur Paulus IV. Fundator Pontifex, & ſeueritate morum, & fidei zelo, & vitiorũ proſcriptione præclarus.

ANNO SECVLI	*Ordinis incrementa & domicilia.*	*Opera fructus apud Catholicos:*	*Hæreticos,*	*Ethnicos.*	*Vocationes, & mortes illuſtrium virorum.*
59.	Moritur Paulus IV. Societas ſuum tenet inſtitutum, quod ille mutauerat. Agitur de creando Pontifice Laynio; fugit è Conclaui. Initia Collegij in Valle Tellina, & Monachij, Apamææ & Lucronæ, & Segobiæ, & Damani, & alibi. Henricus II. Gallorum Rex Societati fauet. Academia Eborenſis Societati traditur ab Henrico Cardinali.	Ludouicus Conſaluus, Sebaſtiano Regi præceptor datur. Collegium Romanum floret mirâ varietate nationũ, & nobilitate profeſſorum.	Bobadilla coram hæretico Vallis Tellinæ prætore fidem ardẽtiſſimè profitetur, atque eum terret. Caniſius Auguſtanis datur concionator. Ouiedus in Æthiopiâ ab Adama peſſimis modis diuexatur.	Ethnici inſignis conuerſio Goæ, & in Ciorano noua conuerſio. Miſſiones paſſim in Indiâ. Cõſaluus Sylueria Cafrariæ ſigna Euangelij infert: Regem Monopotapæ ſacro fonte abluit cum procerum plurimis: paulò pòſt martyr. Meacenſis Miſſio in Iaponia.	Tres fratres Galiardi mirabiliter vocantur ad Societatem, & Antonius Poſſeuinus. Moritur Cornelius Visbauæus, & Iuuenalis, Boterus, & Alphõſus Cyprianus zeli acerrimi viri.

INTERROGATIO DECIMA QVARTA.

DE CLERICATV ET NOVIS legibus Societatis.

Ignatium Clerico Monachorum inſtituto, quod Theatini profitentur, allici ad eorum mores potuiſſe, quod Caſtaldus gratis ſibi ſumpſerat, & Nigronus validis nixus rationibus negauit, minùs veroſimile eſſe demonſtratur.

I. *Clerico Monachorum Inſtitutum non ōnino nouū in Eccleſia videri.*

QVÆRO ex te Ioannes Baptiſta Caſtalde, an ita tuos Clerico-Monachorum primos arbitreris, vt nihil vnquam huiuſmodi poſt illa prima Reipublicæ Chriſtianæ tempora, in eâ viſum fuiſſe credas? rurſúmque ita, quæ Clericorum ſunt, munia omnia, tuos implere, vt quaſi grauiſſimâ acceptâ iniuriâ, ſi quis alios plura obire dixerit, iraſcendum tibi propterea ſit, & non ſine conuicio agendum? Non arbitror virum, qui Chriſtianam Religioſámque moderationem profiteatur, hoc tibi ſumpturum, quod cum illâ pugnare apertiſſimè videatur; quamobrem æquo animo ea refelli, quæ de hac re totâ in nos ſcripſiſti, te laturum confido.

II. *Franciſci Aſſiſinatis exemplo, & Bona-*

Quæro igitur, an quidquam demum intereſſe credas, inter illud iter, quod Athenis Thebas, & quod Thebis Athenas inſtituitur? Hoc ſanè videris velle, quùm Nigrono affirmanti ex Bonauen-

turâ

turâ Franciſcum (quod etiam de Dominico, aliiſque *ventura probatur.*
Mendicantium Ordinum Fundatoribus dici potuit)
Ordinem inſtituiſſe, in quo Chriſti virtutum imitationem, contemplationem aſſiduam, & lucrum animarum coniungeret, proptereáque nouam omnino hanc Clerico-Monaſticam viuendi formam non videri; hæc enim obiicienti Nigrono reſpondes Animaduerſ. x i v. p. 136. illos quidem Monachos fuiſſe Clericorum opera exercentes, vos verò Clericos Monachorum *obſeruantias* ſectantes. Quod quamuis aliquam præ ſe ferat differentiam, ea tamen in morali hominum æſtimatione minima eſt cenſenda; cùm vita mixta vtramque partem ex æquo complexa, vtramque dicat in recto, vt cum ſcholis loquamur. Quare non erat accuſandus, & grauiter caſtigandus Nigronus, quaſi iniuriam feciſſet, quùm affirmauit mixtum hoc vitæ genus, quod abſolutiſſimæ ſanctitatis eſt, Theologo teſte, à Franciſco aliiſque aliquot ſeculis antequam Caietanus, & Carafa de illo cogitarent, fuiſſe in Rempublicam inuectum.

Sed quid ego Prædicatores Minoréſve connumero? III. *& Canonicorum Regularium.*
An Canonicos Regulares Clericos eſſe arbitraris? nouúmne vos vitæ genus ex hoc capite inuexiſtis in Eccleſiam, quod aliquot ante ſeculis Canonici inceptârant? Et queri quidem iuſtiſſimè de te Nigronus (Anim. XIV. p. 131.) poſſit, quem tu ais dixiſſe *nihil ſpectabile, aut certè admiratione dignum in Ordine veſtro fuiſſe*; quod ſanè ille nuſquam dixiſſe mihi videtur, & citari locus debuit, vt iure poſſet accuſari. Quare de tui Ordinis laudibus eâdem Animaduerſione diſſeris, ſanè quàm eloquenter, ea ego ita amplector, vt his tamen permouendum fore Ignatium minimè credam, ſi res coniecturis eſt inquirenda, quando is longè alia, & plura deſtinauerat, quod & feciſſe videmus, & deſtinâſſe animo mihi eſt longè certiſſimum. Adde ſplendorem illum virtutum maximarum, non vſque adeò latè pertinuiſſe, niſi nos fallit Caracciolus, qui per hæc (Anno 1533.)
IV. *Nigronus falsò accuſatur.*

eadem tempora primos illos generis veſtri parentes in ipſâ Vrbe Neapoli propemodũ incognitos egiſſe tradit, quod nõ exprobrandi cauſsâ à me refertur; neque enim adeò ſum peregrinus in rebus, quin ſciam rerum maximarum lenta eſſe molimina, & viros ſanctos ex fumo dare lucem; ſed vt oſtendam Nigronum à te vapulare non debuiſſe, quòd ſcripſerit, non eſſe neceſſe,
V. *& de iniuriâ reprehenditur.* vt in oculos Ignatij incurreret, neque ea legentis oculos Nigroni euerberatos fuiſſe, vt ſcribis, quaſi verò apud Cimmerios ipſe enutritus huiuſmodi lucẽ, aut etiã ad longè ampliores fines pertinentem, numquam vidiſſet, vt ob eam rem *amicè à te fuerit exculpandus* (ſic enim loqueris) cui quantum in te eſt oculos exculpis. Anim. XIV. p. 135.
Nullam hîc ego comparationem inſtituo perfectionis; ne tu id ægriùs feras; ſed nôſti vnumquemque in ſenſu ſuo abũdare. Fruatur vnuſquiſque, quam Deus duit, perfectione & ſine aliorum iniuriâ, dona Dei laudet cum Auguſtino. Ignatium certè plura complexum animo fuiſſe Clericorum officia nollem negaſſes, nam reuinci potes. An illis ad altiorem graſſatus fuerit perfectionis gradum, quæſo te, vt aliorum iudicio ex fructuum, rerúmque geſtarum æſtimatione permittamus. Plura autẽ deſignaſſe, vt verè, ſcias, dixiſſe Nigronum. Ibid. p. 141.
VI. *Apoſtolicorum Clericorum officia.* Quæro ex te, Caſtalde, qui à Clericorum officia puerorum inſtitutionem disertè repellas, quòd Apoſtoli eam non fuerint profeſſi; an illa tantùm Clericorum munia arbitreris, in quibus ſe ſe Apoſtoli exercuerunt? P. 142. Anim. XIV.
Tum illud quæro, an vos omnia, quæ Apoſtoli exercebant, ita cõplexi ſitis; vt Ignatio illos imitari conãti, ita nihil reliquum ex illâ opulentiſſimâ Apoſtolicorum exemplorũ hæreditate ſuperfuerit, vt ſi id facere perſeueraret, in veſtros illi fuerit mores tranſeundũ? Tum illud quæro, an Clericis eius tẽporis nihil ab Apoſtolis iniunctum fuiſse credas quod ipſi per ſe non facerent? ſciáſne luſtralibus aquis abluendi partes Apoſtolos, vbi miniſtros habere cœperunt, non vſurpâſse? Demum, an docendi pueros morem antiquis in Eccleſiâ
Clericis

Anim. XIV. p.141. Clericis fuiſſe neges? Et quia eum nobis obiicis, vt neges Ignatium plura complexum Clericorum officia, illúmne à Clericis, an à Monachis, an à Clerico-Monachis, ſiue Monacho-Clericis ſubmoueas? & habeo cauſſas cum admiratione quærendi, ab homine, quem de antiquitate pronuntiantem, illius ſcientem fuiſſe par fuit. Quæro enim, an Panthænum, & Heraclam Clericos fuiſſe putes? At hos litteras etiam humaniores docuiſſe Alexandriæ, qui Euſebium attentè legerit, non dubitabit. An Caſſianum nobilem ludi litterarij moderatorem Martyris purpuram conſequutum ſcias? At hic ex Baronio Epiſcopus fuiſſe creditur, & ex Germaniâ pulſus ac profugus Foro Cornelij ſubſtitiſſe? An Concilium Lateranenſe Alexand. Papa III. antiquorum Clericorum mores ſciuiſſe credas? At eius Parte 1. cap. 18. de præceptoris vitâ & moribus cauetur, quem ne Clericum eſſe debere dubites, Beneficium ei conferri iubetur, vt gratis doceat. An VI. Synodum quidquam de antiquo Clericatu intellexiſſe tibi perſuadeas? At ea cap. 5. ſancit Presbyteros & Clericos per vicos, & villas ſcholas habere, *& ſi quis fidelium ſuos paruulos ad diſcendas litteras eis commendare voluerit, cum ſummâ eos caritate docere, neque quidquam pretij ab eis accipere.* An demum Concilium Tridentinum veteri Clericorum diſciplinæ reuocandæ ſatis accuratè decreta condidiſſe credas? at ſeminaria inſtitui mandat, in quibus Clerici vbique docent; & verò id voluiſſe Concilij Patres, Carolus Borromæus, qui eius ſeruantiſſimus fuit, exemplo docuit, eámque facem pleriſque omnibus præluxit. Cur ergo ſcripſiſti, Caſtalde, antiqui æui Apoſtolici Clericos ab hac iuuentutis inſtitutione alienos fuiſſe? Et quî abſtinerent Clerici ab opere longè pulcherrimo, ac Reipublicæ admodum ſalutari, à quo nec ipſi Monachi ſibi abſtinendum eſſe cenſuerunt? Non ego te arbitror ignorare, quod de venerabili Monacho, eius magnâ cum laude, ſcriptum reliquit Chryſoſtomus,

VII. *Quæ inter puerorum inſtitutio eſt.*

Hiſt. lib. 1. c. 1. & lib. 4 c. 1 1.

VIII. *Monachis etiam vſurpata.*

Anim. XIV. p. 141.

lib. 1. ad 11. vitup. vitæ Monaſt.

mus,

mus, operam nimirum ſuam nobili puero erudiendo locâſſe, cuius longè optimi exempli longè plures exiſtere imitatores optat Antiſtes ille, animo ac virtute non minùs, quàm ore aureus. Recordari te æquum fuerat, Hieronymum operam ſuam Paulæ infantulæ verba nondum conanti erudiendæ vltrò pollicitum fuiſſe Lætæ. Non oblitum Baſilij, qui ſuis in regulis officium id facere Monachos, quorum Rempublicam moréſque fingebat, non indecorum duxit: Protogenis viri ſanctiſſimi aliquam rationem habuiſſe, quem à Valente in exilium pulſum, apertóque ludo pueros non modò altiora, ſed etiam celeri manu notas ſcribere docentem Thebais venerata eſt. Quare quùm & Clerici, & Monachi id olim factitauerint, quid erat cauſſæ, cur eam curam, vt Clericatu minorem nobis obiiceres? An illud venit in mentem quod ſingulis per ſe ſpectatis conuenit, id verò ex vtriſque mixtum Ordinem deducere? Vix arbitror; quis enim paulò eruditiorum neſciat id olim Prædicatoribus placuiſſe, generalibus in comitiis? id etiam olim feciſſe Canonicos Regulares. Nóſne veterum Clericorum mores imitatos negabis? Certè mihi non perſuadebis.

In Epiſtolá 7. ad Lætã

In Reg. B. cu 29

Theod. Hiſtor. lib 4. cap. 16.

IX. *& Clerico-Monachis*

Caſtil. lib. 11. c. 70.

Concili. Aquiſgian. c. 135.

Pariſ. lib. 1. c. 30.

X. *Alia Clericorũ munia, quæ Societas obit.*

Quæro rurſum abs te, an Euangelij lumen Idololatris inferre, ob eámque cauſſam ad Orbis remotiſſimos fines peregrinari Apoſtolicorum Clericorum officium putes? An ad eoſdem pertinere arbitreris teneras ætates prima elementa Chriſtianæ fidei docere? An cum Eccleſiæ perduellibus propius collato pede congredi coràm diſputando, eóſque librorum cùm multitudine obruere, tum robore contundere? An in Noſocomiis lãguentibus, ac morientibus adeſſe? quod apud vos deſitum eſt. An vinctos in carceribus, & in triremibus adire? An in compitis & foris ad infimam plebeculam de Chriſtiani hominis officiis verba facere? An mancipiorum viliſſima capita iiſdem erudire? An per vicos & caſtella curſando, ac diœceſes obeundo ignem Domini circumferre? An, vbi Reſpublica

poſtulat,

poſtulat, deſertiſſimis in regionibus Parochorum vicarias vices obire; Hæc, inquam, omnia an ad Clericos pertinere arbitreris, eâ ego de cauſsâ ex te quærendum arbitror, Caſtalde, quòd hæc illa plura ſint, quæ Ignatium ſuis miniſteriis complexum fuiſſe, dictum à Nigrono adeo indignè tuliſtì, vt in eum velis remíſque incurreres; Non puto te negaturum; quod ſi feceris, tum vt paulò antè de puerorum inſtitutione feci, totâ te obruam antiquitate.

Quæro rurſum abs te, Ioannes Baptiſta Caſtalde, an nullos omnino Clericos in Eccleſiâ eſſe arbitreris, præter tuos; hoc enim ex tuis dictis euidentiſſimè conficitur, ac, ne me calumniatorem dicas, Nónne adducto Hieronymi loco de non poſſidendo auro, argentóve, ſtatim addis: *Hæc autem copiosè qui poſſident, parum Clericorum munia ex ipſo nomine ſibi adaptare poſſe declarant.* Hæc tua eſt, Philoſophia. Iam ergo Eccleſia Clericos non habet, perítque hierarchicus ille ordo admirabilis; nam omnes plerique Clerici, & presbyteri aurum & argentum & poſſeſſiones habent? Et verò ſi non habeant, neque ab Eccleſiâ alantur, ſacris initiari non poſſunt. Quid hîc dicis Caſtalde? vide, quò te noſtra carpendi impetus extulerit. Vereor ne illorum fines doctrinâ perſtrinxeris, quorum nomen & geſta, ſat ſcio, abominaris.

Anim XIV. p. 143.

XI. *Caſtaldus ſolos Theatinos in Eccleſia Dei abſolutos Clericos eſſe docet.*

An Somaſchos Barnabitas, Oratorij Patres, quos Philippus Nerius inſtituit, Oblatóſque, quorum Carolus Borromæus auctor fuit, quos ego omnes honoris cauſsâ nomino, vt alios diſſimulem, qui aurum habent, & argentum habent, & poſſeſſiones ſiue publicè ſiue priuatim: ánne, inquam, iſtos omnes, vt nobis ægrè facias, Clericatu moturus es? Qui igitur tibi Clerici ſunt, ſi hi non ſunt? Sed illa rurſum admirabilis doctrina eſt: Nos minùs Clericos eſſe, quoniam mendicamus, quod tu à Clericatu ſubmoues; de cuius ſententiæ inconcinnitate mox videro. Interim ex tuis dictis colligo, nullos in Eccleſiâ Dei Clericos eſſe, præ-

XII. *Non ſine Eccleſiæ iniuria.*

Ibid.

ter

ter vos, aut poſſeſſiones habent, aut ſtipe viuunt emẽdicatâ. Horum alterutrum qui faciat, is tibi Clericus non eſt. Annon igitur, ex Logicorum legibus, rectè conficitur, Clericos præter vos nullos tibi eſſe? Nec diffiteris; ais enim, vobis; *Qui verè, & propriiſſimè omnibúſque numeris abſoluti Clerici* eſtis; *illud* mendicare *iniungere noluiſſe Patres veſtros altiora petentes.* Ergo vos ſoli propriiſſimè, atque abſolutiſſimè Clerici? Quid morantur Chriſtianæ vtriuſque Orbis Eccleſiæ, quin ad ſe vos rapiant, ne ſine vobis, qui propriiſſimè & abſolutiſſimè Clerici eſtis, tamdiu ſint? An antequàm veſtra oriretur familia, ſine propriiſſimis, atque abſolutiſſimis Clericis fuit Eccleſia Dei? Quid tibi verborum excidit, Caſtalde? Cæterùm non tu es neſcius, de quibus Clericis loquantur Doctores, cùm eos mendicare non debere docent, & res adeò eſt aperta, vt mirer vehementer, quid tibi venerit in mentem illius canonis meminiſſe. Vidéſne, per noſtrum latus omnium mendicantium Sacerdotum iugulum te petere? Vidéſne te illam familiam à Clericatu abſoluto ſubmouere, quam Summus Pontifex Paulus III. ampliſſimis decretis Preſbyterorum appellat, atque à ſe erectam amoris ergò gloriatur? quã Concilium Tridentinum apertiſſimè Clericorum eſſe dicit? Miſeret me, tui Caſtalde, qui hæc ſenſeris. Pergamus.

Anim. XIV. p. 143.

Apoſtoli in Odæum non conueniebãt ad cantum.

Quæro ex te, an Clericorum eſſe ita officium putes in Odæum conuenire, vt qui in illud non conueniunt, Clerici tibi non ſint? Negas? At id diſertiſſimè doces: *Clerici, qui de ſorte Domini ſunt, & pars illorum Dominus, Odæũ frequentãt: vnde S. Bonauentura, &c.* Ais? Ergo quicumque in Odæum non conueniunt, vel omnino Clerici, vel certè ex illo perfectiſſimorum, atque abſolutiſſimorum genere, ex quo vos ſati eſtis, non ſunt. Rogo te, Caſtalde, vt me doceas, quodnam in Odæum ad canendum Chriſto Deo laudes, conuenerint Apoſtoli, quos de ſorte Domini fuiſſe te minimè inficiaturum haud dubito. Ego enim ignorare me fateor.

Anim. XIV. p. 143.

Quod

Quod ſi nuſquam in Odæo cantârunt,quidni ego eâdem, quâ tu paulò ante ad deterendam puerorum inſtitutionem vtebaris ratione, pariter vtar; neque enim peiori iure me tecum agere par eſt. Si igitur dicam: *Nos Clerici Societatis* IESV *in Odæo non canimus Apoſtolorum exemplo, quos primos Clericos regulares his vacâſſe non legimus.* Tibi quidem validiſſimè noſtri Clericalis moris rationem reddidero, aliis forſitan aliquid ampliùs dicturus ad profligandam hanc tuam, toties ab inimicis, aut parum æquis amicis repetitam contra nos accuſationem. Quamquam verò in eâ refellendâ, egregiè verſatus ſit Magnus Suarius, nihilominus hîc ego vnum aut alterum ex te quæram.

tom. 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 8. n. 3.

XIV. *Nec debent nobilioribus occupati.*

Quæro igitur primò, quùm duplex ſit Clericatus exercitatio officiúmve, alterum circa Chriſti Domini corpus verum, in ſacrificio: alterum circa eiuſdem myſtica membra; Pſalmodiam ad quod horum duorum reris pertinere? Ad ſecundum, opinor, vt homines cantu ad deuotionem prouocent. Optimè: at nónne docet Theologus, *Nobiliorem modum eſſe prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam & prædicationem, quàm per cantũ: & ideo Diaconi, & Presbyteri, quibus cõpetit per Prædicationem, & Doctrinam animas hominum prouocare in Deum, non debent cãtibus inſiſtere, ne per hoc à maioribus retrahantur.* Quam ſententiam olim dixerat Magnus Gregorius, in Concilio Epiſcoporum Romæ, queſtus Diaconos, & Prælatos, qui Prædicationi & Doctrinæ operam dare debent, cantu attineri, quod Subdiaconorum eſt, quibus nec prædicatio, nec doctrina competit. Quî ergo dicis, cantum in choro ſummæ perfectionis indicium eſſe, quam profectò in Preſbyteris & Diaconis maiorẽ agnoſces, quàm in Subdiaconis, quos Pſalmodiæ, vt leuioris operæ negotio, operã dare voluit Gregorius, primos illos ad altiora depoſcẽs? Hæc, quæ adeò abſtruſa nõ ſũt, putáſne ignoraſſe Ignatiũ, quum ſuã familiã legibus tẽperaret? ignorâſſe Põtifices, quum

2. 2. q. 91 a. 2. ad 3.

lib. 4. Reg. c. 88.

Anim. XIII. p. 124.

XV. eas ampliſſimè laudatas ſciuerunt? Ignorâſſe Triden-
quod gna- tinos Patres, qui non acerbâ cum ironiâ, quæ tibi non
rum Igna- ſemel tantùm placuit, ſed veriſſimâ atque ampliſſi-
tio. mâ cum laude *laudabile noſtrum inſtitutum* & Clerico- Anim. XIV.
rum eſſe dixerunt? At Bonauentura Cantum dixit, p.142.
eſſe Clericorum. Audio: ſed interrogo, te, Caſtalde, 143.
an non rectiſſimè dicere quis poſſit, Auium eſſe cane- Alphab.
re? Ideóne Aquilas aues eſſe negabis, aut Pſittacos? Relig.
ſuadebíſne illis, vt fulmina omittant? his, ne huma-
num imitentur ſermonem, vt cum Luſciniis & Car-
duelibus, Chalandríſque cantillent? vt horum cantu
reſonant ſyluæ, ſic illarum fulminibus terrentur homi-
nes, & ſermonem iidem admirantur. Clangor quaſi
tubarum, non Luſciniæ modulatio Aquilas decet.
Perge porrò.

XVI. Quæro etiam, Caſtalde, an proprium Clericorum
Cantumolim cantum putes, & quo id modo putes? Mihi enim ex-
plebi etiã ploratum eſt, id etiam Chriſtianis omnibus adeò con-
communis. uenire, vt habitos ab illis cœtus antelucanos ad ca-
nendum Chriſto Deo commemoret Plinius ſecun-
dus. Neque tamen negauerim ex Pſalmodiâ ſplendo-
rem exiſtere, qui tamen ſi aliunde maior habeatur,

XVII. quid iam queri poſſis, non video. Doleo equidem Annal.
Error illi- Zachariæ Bouerij viri religioſiſſimi ac ſapientiſſimi to n.1.
tus margini Annalibus ab aliquo Saperdâ, ac, planè dixerim, te- Anno
Zachariæ merario illitum fuiſſe in margine dictum falſum, & 1569.
Bouerij vi- inficetum his verbis: *Relgio ſine choro imperfecta Re-* n.11.
ri Clar. *ligio.* Huic tu Caſtalde, imperare potes, vt ſapere ali-
quando diſcat, lectionem Theologi 2.2. quæſt. 188.
art.7. ad 1. qui eum, téque vnâ, ſi cum eo ſentis, lucu-
lenter dedocebit.

XVIII. Non omittam hîc te admonere: nuſquam Igna- Anim. XIV.
& Caſtaldi tium nobis Pſalmodiam imperâſſe, quod tu tamen di- p.141.
de Pſalmo- ſertè tradis pro egregiâ tuâ ſcientiâ rerum noſtra-
diâ ab Igna- rum; permiſit quidem, vt veſperæ detinendæ con-
tio impera- cioni canerentur voce aſsâ & nihil molle ſonante,
tâ. ídque, arbitror, antequam Paulus IV. quæ ab aliis
Pontificibus

Pontificibus ſcita fuerant, immutaret; quæ tamen ab eius exceſſu priſtinum in locum ſunt reſtituta Pergamus.

Anim. XIV p.141-144. Quæro abs te ſecundo loco, an minus nos clericos eſſe clames, quòd ſacris in quibuſdam ritibus paulum ab aliis abeamus? Vos, qui propriiſſimè, qui abſolutiſſimè Clerici eſtis, nihilne omnino, nihil proprij moris habetis? Rogo te, Caſtalde, Romanus Clerus vbique terrarum, quot pallis vtitur in Sacrificio? vnâ opinor; vos vtimini duabus; ideo forſan abſolutiſſimi Clerici eſtis. Romani Clerici cum in ſolemni myſteriorum celebritate ſacerdotibus miniſtrantes confeſſionem publicam faciunt, nonne ponè genuflexi ſe continent? vos ad latera diſceditis obuersâ inuicem fronte Cherubinorum inſtar. An non Sacerdotes ac miniſtri Romani Cleri in ſolemnioribus Miſſis ſedent, vos diſertè cauetis in Conſtitutionibus, ne id fiat. Non hoc ego reprehendo, neque ſi quid aliud huiuſmodi eſt in ſtatione ac ſeſſione Pſallentium in Odæo; habent enim rationes ſuas: ſed ideo commemoraui, vt intelligas, ſi quid à nobis vſurpatur peculiaris moris, hoc totum ad clericatus abſolutionem parum facere. Prædicatores, aliíque plerique proprio ritu myſteria peragunt, quæ Clericorum ſunt, & nemo illos accuſat, cur nobis id vitio vertitur? XIX. *Vana eiuſdem de ritibus accuſatio.*

Sed age, quæro, Caſtalde, abs te, Mediolani putáſne Clericos eſſe? vt longiùs progrediar, Græcanicam, Chaldaicam, reliquaſque ad Orientem ſolem Eccleſias putáſne Clericos habere? At vnaquæque gens ſuos ſequitur mores. Age, in ipsâ Europa, quæ omnis penè Romano ritu facit, nihilne putas inter Germanos Hiſpanóſque Clericos in iis, quæ nobis obiicis, Ibid. intereſſe? Sed cur id tu improbes, quod tantâ celebritate in Vrbe fit, nec improbatur? ſcilicet quia plerique in funeribus noſtrorum albati non procedimus, perfectiſſimo atque abſolutiſſimo Clericatu mouendi ſumus. En crimen, en cauſam, cur id Caſtaldo vi-

dcatur. Sed bene habet. Cenſorem te non habemus, accuſatorem non metuimus: quamquam quid ego hæc diſputo, quaſi verò vbi his ritibus ad Catholicæ fidei maieſtatem retinendam, atque augendam opus eſt, nos cuiquam illorum vſurpatione concedamus: Teſtem appello Septentrionem, ſed ea mundi plaga tibi nimiùm friget. Mihi igitur credes, vir humaniſſime.

XX. *Quid noui moris ex antiquo attulerit Ignatius.*

Quæro ex te, an nihil noui, quod paupertati ſtipem non poſcenti operæ vel pretio vel dignitate æquari poſſit, ab Ignatio aut inuectum, aut ex antiquitate reuocatum fuiſſe credas? Nihil omnino dices, ne his, quæ Animad. totâ XV magnificè de illâ prædicas, contradicere videaris. Placétne igitur Caſtalde, hoc per collationem vrgere? ſic opinor. Age: ego ordiar.

XXI. *in miſsionibus Apoſtolicis.*

Ignatius nouam Legionem Chriſti Vicario ad longinquas quantumuis & periculoſiſſimas expeditiones; vel apud Barbaras, immanéſque gentes Euangelij cauſsâ eius nutu, nullo petito viatico ſuſcipiendas expeditiſſimam primus inſtituit. Tu dices: At hoc nihil eſt ad noſtra; Nos non mendicamus.

XXII. *in Reipub. variis Ordinibus.*

Ignatius familiam ſuam omnem plures in ordines diuiſit, in Profeſſos quatuor & trium votorum, in Coadiutores ſpirituales, in Scholaſticos approbatos, in Coadiutores domeſticorum operum: tyrones ipſos in indifferentes, eóſque, quos vel Scholaſticis vel Coadiutoribus certè adſcribendos admittit Societas. Hui, quàm leuia commemoras! Nos non mendicamus.

XXIII. *in dilatione profeſsionis & dimiſsione.*

Ignatius ad ſolemnem Profeſſionem ſuos non niſi poſt abſoluta litterarum ſtudia, diutiſſimóque experimento & tertiæ probationis integro anno recoctos admittit, & quos viſum fuerit è Republica, votis ſolutos ſuas ſibi res habere iubet. Hoccine tu aliquid putas? Nos non mendicamus.

XXIV. *in ratione paupertatis, ex antiquiquitate repetita.*

Ignatius ſuis ante profeſſionem, aut publica emiſſa vota, ſi opus ſit, rerum ſuarum dominium permittit,

mittit, vſum vel vnius quadrantis ſeuerè interdicit, quod ex antiquiſſimâ & multis ſeculis deſitâ Monachorum diſciplinâ repetitum cum religioſâ paupertate belliſſimè congruere,nefas eſt dubitare. Hoc totum enimuerò ſuſdeque habendum eſt ; nos non mendicamus.

XXV. *in Academiis, Gymnaſiis.* Ignatius toto terrarum orbe Academias inſtituit, Gymnaſia gratis aperuit, alendæ atque educandæ in ſeminariis,atque Collegiis adoleſcentiæ, ſiue in Cleri ſupplementum,ſiue in ciuium ornamentum,moleſtiſſimam curam ſuſcepit. Hoc enimuerò puerile eſt atque pædagogicum:Nos non mendicamus.

XXVI. *in experimentis Tyronum.* Ignatius ſuos tyrones peregrinationibus & Noſocomiis,aliiſque integro biennio duris exercuit experimentis.Vah quàm friuola hæc ſunt ! Nos non mendicamus. Ignatius ſuos dignitatibus quibuſcumque petendis,ambiendis,admittẽdis, voto abſterruit,eodémque ad ambientium indicium peragendum obſtrinxit. At nos hæc flocci facimus;non enim mendicamus.

XXVII. *in tradendis rudimentis Fidei.* Ignatius Chriſtianæ fidei rudimenta pueris tradendi curam,quod id temporis ex inſtituto cuiuſquam familiæ nuſquam fiebat,primus in ſe ſuóſque etiam voti religione interpoſitâ ſuſcepit. Quaſi verò hoc aliquid Reipublicæ interſit.Nos non mendicamus.

XXVIII. *in longè abſolutiſſimâ obedientiâ.* Ignatius ſuorum obedientiam , dummodò diuinis legibus non aduerſentur imperia, nullis finibus voluit eſſe deſcriptam, quæ quidem ampliſſima laudatio , vt aliquid noui habeat(nam ſi nihil addatur, eam ſequutus eſt Franciſcus Regul.cap.10.aliique)efficient , quæ de abſolutiſſimâ obedientiâ,quam ſuperioribus, nullo cuiuſquam ætatis , aut munerum geſtorum priuilegio, præſtamus,& quam Romano Pontifici vouemus,præſcripſit Ignatius,quæ notiora ſunt, quàm vt ſæpius repetere habeam neceſſe.Sit ita,quãdo vis,nihil agis;nos enim non mendicamus.Ignatius ſuis nullum certũ ve-

XXIX. *In veſtibus.* ſtis genus præfiniuit , modeſtiâ , & paupertate magiſtris vti iuſſit , atque Clericorum veſtes pro regionum

more induere. Iam nunc nugaris. Nos non mendicamus.

Anim. XV. p. 147. Valla l. 5.

XXX. *Quæ omnia Caſtaldus paupertate non mendicante fruſtra eleuat.*

Siccíne omnem ludo operam? Sanè pœnitet nunc me de his Nouitatibus diſputâſſe: nam omnes tu Caſtalde, hac vnâ voce eliſiſti. Nos non mendicamus. Sic enim ais: *Vna legum noſtrarum nouitas, ſumma nempe paupertas, quæ mendicatum explodit* (rem ſcilicet contumeliâ dignam, quæ eſt vis verbi *explodo* apud Latinos) *cuncta noua præcedit.* Quod ſanè vereor, vt verbo perſuadeas.

XXXI. *Cõtradictio Nigrono per calumniam impacta, repellitur.*

Anim. XV. p. 145.

Illud quoque, priuſquàm de Nouitatibus finiamus, mihi ex te quærendum eſt, Caſtalde, quo iure Contradictionis dicam Nigrono ſcribas, quod Nouitates appellet, quas tamen ab antiquitate manaſſe tradis? Hæccine tu bonâ fide recitas? Cur eiuſdem parentheſim (*vt ita more vulgi dicam*) diſſimulas? Silicet ſi recitata fuiſſet, nullâ ſpecie contradictio infucari poterat; & tibi ſine illâ, *Pauca verba magnam obuoluunt contradictionem.* Cordatior erat Nigronus, quàm vt iſta non videret. Sed quæ olim vſitata paulatimque longo æuo exoleta reuocantur in mores, ea noua eſſe vulgò dicimus. Nec tu religioſior es in loquendo, qui tui Ordinis nouitates eodem iure defendas.

Anim. XIV. p. 132. 133.

XXXII. *Cõcluſio dictorum.*

Igitur, vt locum hunc abſoluam, Cùm plura omnino noua ad ſuæ Reipublicæ conſtitutionem, atque adminiſtrationem, & Chriſtianæ rei vtilitatem, omnia propemodum Clericorum munera cogitatione olim complexus Ignatius, opere demum expleuerit, non erat, quod à propoſito, quod & longâ plurium annorum meditatione inſtructus, & diuino lumine illuſtratus ſuſceperat, aliorum cœptis præclaris quidem, ſed ad deſtinata minùs facientibus, auerteretur: Quod veroſimile fuiſſe falsò à Caſtaldo dictum, veriſſimè à Nigrono negatum, hac interrogatione mihi fuerat demonſtrandum.

INTERROGATIO DECIMA QVINTA,

DE ACTIONE, ATQVE contemplatione Clericorum Regularium.

His allici Ignatium potuiſſe veroſimile non videri, quod à Nigrono aſſertum, indigniſſimè tulit Caſtaldus.

I.
Falsò à Caſtaldo accuſatur Nigronus, vt hoſtis Clericorũ Regularium.

p.114. QVÆRO ex te, Caſtalde, cur adeò paſſis velis in Nigronum inueharis Anim. XII. quaſi voluerit *Funditus, omni conatu atterere, & penitus annihilare, ſi poſſet ea, quæ à maioribus veſtris, etiam in ipſo Religionis exordio, ad Dei gloriam, ad Fidei Orthodoxæ propagationem & defenſionem, & proximos in ſpiritualia prouehendos præclarè ſunt geſta*. Huius tam nefarij conatus iniuſtiſſimè Nigronum accuſas, quòd id facere tentauerit in ſuâ Diſſertatione, in quâ tamen illius nullum deprehenditur veſtigium. Quid enim dixit aliquando Nigronus, ex quo id iure conficias? An quia non eum, qui nunc eſt, fuiſſe veſtrorum miniſteriorum ſplendorem, ac celebritatem dixit? An quia vos ab effusâ illâ lucrandorum animorum, latéque ad omnes gentes pertinente cupiditate abfuiſſe dixit? An quia vos ſolitudinis tunc amantiores fuiſſe, quàm cum Ignatij conueniret ardentiſſimâ in Deum hominéſque charitate dixit: Sic enim loque-
p.162. ris Animad. XIX. *Noſtrorum priſcorum Patrũ ſolitudi-*

II.
Non veriſſimè de primorum Patrum ſolitudinis amore diſputauit.

nem

nem, atque è mundo ſeceſſum nimiùm, quàm debuiſſet, multis in primis amplificat, & præter nomen, quæ Eremitarum ſunt, tribuens illis omnia. Fateor de primorum Patrum ſolitudinis amore aliqua diſputâſſe Nigronum, ſed iniuriam feciſſe pernego; nam potuit etiam ſine vllâ contumeliâ, *Eremitas Sancti Nicolai* vocare, quod Venetiis factum reliqua inter maiorum tuorum decora memini à te recenſeri. Sed ea Nigronus appellatione abſtinuit, & quæ dixit, veriſſimè dixit. Principio in eo diplomate, quo erectus, & confirmatus Ordo eſt à Clemente

III. *qui probatur litteris Clementis VII*

VII. nihil de animorum ſalute procurandâ ab illis primis IV. viris cogitatum legimus, quod tamen, ſi veſtro inſtituto id intimum eſſet, diſſimulatum non oportuit; nam morem obtinuiſſe videmus, vt quæ præcipua ſunt inſtituti, ea *Bullis* confirmationis inſerantur. Apud Tuſum c 4. p. 21.

Mitto de noſtrâ Societate dicere; nam eam adeo paruipendis, vt eius exemplo nihil mouendus ſis. In confirmatione aliorum magnorum Ordinum res eſt manifeſta. Deinde quæſo te, Caſtalde, per fidem tuam, an non Neapoli Caietanus ipſe ignotus propemodum agebat; quod Caracciolo [a] dictum tu quidem nolles, [b] ſed iam reuocari non poteſt? Nónne tu ipſe ais; [c] cum Neapoli nihil per æſtatem habuiſſe, quod ageret? Sed quid hæc, quæ quomodocumque eleuare conaberis, ego conſector? Profectio illa Neapolitana, quæ primis illis Patribus adeò longinqua, difficilis & formidoloſa viſa eſt, vt inconſulto Apoſtolicæ ſedis oraculo illis ſuſcipienda non videretur; Spiritus ille ſanctæ quidem demiſſionis, ſed non adeò erectus, aut Apoſtolici plenus vigoris, quo verebantur, vt concitatæ de ſe vnicâ in Vrbe expectationi reſpondere poſſent, videtúrne tibi ſatis excuſare Nigronum, ſi ab eâ, quam nunc profitemini animarum lucrandarum procuratione, maiores veſtros abfuiſſe dixit?

a p 223. b Anim. XXII. p 178. c In Epiſtol. §. 8. Apud eundem Tuſum ibi de quo ſupra Interrog. 7. §. 8.

IV. *Et prima Neapolitanâ profectione.*

Profectò ſi eo fine Ordo fuiſſet inſtitutus, vt Regiones peragraret, Euangelij lumen circumferendo,

& gladio verbi Dei monſtra perimendo peccatorum,
Ibid. opus non erat, de vna Neapolitanâ, nec longinqua (nam Venetiis eundum erat) nec difficili miſſione Vicarium Chriſti tantâ trepidatione conſulere. Nec tam timidus, atque tentabundus etiam poſt Pontificis imperium in cauſſam deſcendiſſet Carafa. Nam Caietanum, Thienæum, & Ioannem Marinotrium, inquit Caracciolus, Neapolim miſit non adhuc certus illic domicilij firmè figendi, ſed vt aliquantiſper experiretur, an res ſuccederet, atque vt iſtis eò miſſis, & patriæ deſiderio, & Summi Pontificis placito aliqua ratione ſatisfieret. Dominicus vt Ordinem ſuum Chriſti Vicario probauit, illico ſuos Epiſtolis Pauli inſtructos, & pleroſque multâ potiùs charitate, quàm eruditione validos, prædicationis faces vitiorum ſpinis quaquauerſum illaturos, immiſit. Franciſcus, vt ab eodem oraculo ſuæ item familiæ adprobationem abſtulit, nihil cunctatus, Fratres in omnes terrarum fines prædicaturos pœnitentiam dimiſit; quid enim cunctarentur id agere, ad quod fuerant vocati? De antiquis conſtitutionibus, quas in Tabulario aſſeruari tradis, nihil habeo quod dicam; quo enim tempore conditæ ſint, non addis, & nos de moribus Ordinis naſcentis diſputamus. Fas tamen minimè placuiſſe argumēto eſt, quòd quæ *de ſeruiendo gratis altari*, illæ ſanciunt, abolita eſſe palam eſt; nam & Miſſarum cauſa eleemoſynas accipere adeò non a veſtris moribus abhorret, vt acceptæ pecuniæ tabulas conficiatis; quarum pluſculas Mediolani habemus. Imò Conſtitutionum editarum parte 2. cap. 1. ſic lego: *De Altari & Euangelio nos Clericos viuere oportet.* Quam Apoſtoli legem vos puto interpretari ex lib. 3. *Decretal. De Præbend. cap. Cum ſecundum.*

V. *Mutatum aliquid de primis Conſtitutionibus, quæ abditæ latent in tabulario Neapolitano.*

Anim. XII. p. 103.

Ibid.

Præterea cùm illæ lateant, quid de illis ſcire potuit Nigronus? Sed latet etiam, qui bono publico prodiret in lucem Petri Veronenſis liber, ab eo in laudem vitæ contemplatiuæ multa eruditione conſcriptus, vt eam doceret actiuæ anteferendam, ſéque ab illorum accu-

VI. *vt etiam liber Petri Veronenſis de ſolitudinis laude.*

Tuſus c. 14 Hiſt. p. 37.

 ſationibus

ſationibus tueretur, qui hominem curionem quod relicta ea vigilia, quæ illi non ſine animarum lucro, fuerat demandata, nouum vitæ genus ſuſcepiſſet, ineptè quidem, ſed tamen reprehendebant, argumento non leui eam tunc primorum Patrum viuendi rationem fuiſſe, quæ plurimùm ſolitariæ haberet contemplationis. Huius viri certè a te mentio alieniſſimo tibi loco fit, quum præclara maiorum geſta pro ſalute proximorum componis. Anim. XII. p. 113.

VII. *Celebritas Concionatorum a Toloſa exorta.* Quæro iterum ex te, Caſtalde, ante Pontanos, & Paulum Toloſam virum clariſſimæ eloquentiæ, quem veſtrum concionatorum nouerant Italiæ vrbes: fuiſſe non neminem, qui verbum Dei pedeſtri ſermone in auditoriis aliquando traderet, ego non dubito; ſed de concionũ celebritate interrogo. Sanè Caracciolus frigidiſſime loquitur apud te ipſum. *Accepimus etiam eos non raro habuiſſe ſermonem ad populum; Carafam præcipuè, & Thienæum,* &c. Age rurſum, quas expeditiones ſuſceperunt Principes Ordinis, non te extra Italiam traho, ſed in hac ipſa Italia. Anim. XII. p. 106.

VIII. *Carafæ geſta ſolitudinis amorem non excludunt.* Affers tu quidem Carafæ geſta præclara, ſed illis, quod agis, non conficis. Nónne Bernardus publica in Eccleſiæ cauſſa alieniſſimis illis temporibus, in quæ incidit illius virtus, aliquanto plura, & maiora patrauit? Efficiéſne ex illorum commemoratione Bernardi familiam à ſolitudine atque contemplatione fuiſse ſemotam. Ibid.

IX. *à qua ſemper alienus Ignatius.* Addis & aliorum virorum illuſtrium nomina; quorum ego & virtutem amo, & claritudinem ſuſpicio; verùm non adeò in ſole atque arena verſabantur, vt Ignatium ea ratio poſset allicere. An non idem tu Caſtalde, *Solitudinis amore eum illectum ſcribis?* quod deinde verbum vt emollias, minùs enim ad rem iam faciebat, in hoc Pacifico Certamine aut acerbiſſimè, quamuis clancularіis maledictis, in nos inueheris, aut Ignatium animarum quæſtui cum ſuo illo heroũ manipulo deuotum caput, ſolitudinis amantiſſimũ fingis Epiſt. §. 18. Præſertum Anim. XII.

tum

eum maximè, cùm deliberata Euangelij prædicatione, minacia eiuſdem ſigna in ſæuiſſimos Eccleſiæ hoſtes, Turcas ipſos, inferre meditabatur.

X. *Caſtaldi dictum Eccleſiæ minus honorificũ.*

Verùm, quam viuendi rationem Principes veſtri Ordinis per ea tempora maximè probauerint, antequam pluribus palàm faciam, dabis mihi veniam, ſi te laudationis impetu abreptum aliquid ſcripſiſſe dixero, quod, ſi tertiò Certamen tuum reuideris, atque euulgaueris, planè tibi ſit inducendum; Neque enim eadem eſt Dei Eccleſiæ, ac Societatis noſtræ ratio; in hanc enim incurrere fortè ſine ſcelere licet; de illâ quidquam minùs commodè dicere, non licet. Ordinis tui decora vt amplifices, Eccleſiæ aliquid minùs decorum dicis, quod te, qui totus es in Animaduerſionibus, non animaduertiſſe, mirum poſſit videri. Cùm enim nauatam rei Catholicæ à Carafâ operam amplificandam tibi ſumpſiſſes, ſic ordiris: *In toto Orbe irrepſerat*
Anim. XII. p. 109. *teterrimus error ex Auernis imis conſurgens, Orthodoxæ Fidei veritatem de Iuſtificatione obumbrans, & inficiens. Fœdauerat plurimos, maculauerat vniuerſos, ipſa quoque præcipua capita ſacerdotum inuaſerat* Itáne vero? Nihil in Eccleſiâ non maculatum? Quomodo ergo illa ſine macula? Qui vniuerſos dicit, neminem excludit, omnes igitur hæreticis tum maculis aſperſi? Quis hoc vel in ipſa Germaniâ ferat, ex quâ prima tanti mali labes erupit? Quot ibi erant, qui pro Eccleſiâ, & veritate ſtabant? At tu de toto loqueris Orbe Hoccine audiat Luſitania? hoccine Gallia? hoccine Hiſpania? hoccine Italia in quâ Deus ſedem, ac principatum Religionis collocauit? Queri de te poteſt orbis terrarum; neque Carafæ virtus ampulloſis hiſce ornanda eſt amplificationibus; ſatis enim ſimplici veritate collucet.

XI. *Carafæ ſenſus de ſolitudine ſuorum in Epiſtola ad Caietanum.*

Sed quando Carafæ meminimus, quid ille de Ordine à ſe condito ſenſerit, audiamus. Tu quidem ex illius
Anim. IX. p. 76. Epiſtolâ ad Mariam ſororem, quam ego non vidi, neſcio quid affers in rem tuam; ego ex illa, quam

ſuis in Collectaneis vulgauit Caracciolus, cur contra ſentiam manifeſtè habeo; Cùm enim ſcripſiſſet ad illum Neapoli Caietanus: *Noſtros opportunum quidem contemplationi nactos eſſe locum · mitteret igitur quam primùm alios quibuſcum vnà poſſent Religionis officia obire, &c.* P. 111.
Reſpondit Carafa his verbis: *Summopere placere teſtamur* (locum illum ſolitarium) *atque vtinam Dominus IESVS ſic ſibi cohærere faciat, vt mundus nos vixiſſe non ſentiat.* Hoc, quamuis ſanctiſſimum votum ſit, eius tamen eſſe non potuit, qui Apoſtolico viuendi more populis vellet opitulari. Quid enim tam diuerſum ab Apoſtolicâ luce, quàm latère, atque ignorari? Quomodo ſi hoc Apoſtoli ſequuti fuiſſent, *in omnem terram exiret, vt fuiſſet ſonus eorum?* Quomodo *non fuiſſent loquelæ, neque ſermones, quorum non auditæ eſſent voces eorum?* Quomodo non ſub modio fuiſſet illorum lucerna, quos Mundus vixiſſe non ſenſiſſet? Quod ſi ea Epiſtola non ſolius Carafæ, ſed totius Capituli fuit, quod tamen ipſa falſum eſſe conuincit; haberemus non Carafæ tantùm vnius, ſed totius Ordinis locupletiſſimam ſententiam. Et tu quidem Caſtalde qui eidem Epiſtolæ Capituli conſulti nomen imponis, negare non poteris, toti Ordini in votis fuiſſe ita latère, vt alumnos ſuos vixiſſe mundus ignoraret. Cur autem hanc ad Caietanum Carafæ Epiſtolam, illi ad Mariam ſororem præhabendam putem, habeo cauſſas; nam hæc de rebus longe grauiſſimis, & ad Caietanum data eſt; quem totius ſpiritus veſtri perennem fontem fuiſſe dicis, vt ſi Solis ac pulueris ille tunc fuiſſet, tam aliena atque diuerſa ſcripturum ad illum Carafam fuiſſe, nemo ſapiens rerum æſtimator ſibi poſſit perſuadere; illa Mariana priuata quodammodo, & vere familiaris ſit. Anim. XI. p. 99.

XII. *Probatus Antonio Caracciolo.* Hæc probata Caracciolo, & inter præclara Ordinis monumenta ab illo recitata, eâ potiſſimum fine, vt cùm decimo ab inſtituto Ordine anno ſcripta fuerit: *Percipere poſſit Lector, quæ cunabula, qui ſpiritus, quanta in Dei cultu religio, quàm ſolida, viuidaque*

ad

ad inuicem charitas, quàm ingens paupertas, puritatiſque zelus noſtris patribus extiterit; inquit Caracciolus ipſe: illa adhuc lateat in tabulariis, iudiciorum ancipitem lucem nondum experta.

lib. 3. c. 15. de quo ſupra In. terrog. 4. §. 60. Quid ſi vera ſcripſit Lucas Hiſpanus in ſuâ Romualdinâ, & Carafa cum ſociis eremi ſeceſſum à Paulo Iuſtiniano per litteras impetrare tentauit? aut quod in epiſtolâ habetur, deliberatâ iam ſolitudine, ipſo Caietano non diſſentiente, in montem aliquem omnes abituriebant? profectò de ſenſu maiorum veſtrorum apertiſſimè conſtat. Iíne in ſolem & puluerem ſe à Deo vocatos arbitrabãtur, qui ſolitudinem aliquam, in quâ quieti operarentur, & tacitæ rerum diuinarum contemplationi, circumſpiciebant? qui Soracte in mõte ſedem ſibi deſtinabant? & quidem quum apud Lucam Hiſpanum ea de ſolitudinis deſiderio legerem, hærebam dubius, homininе crederem, ore rotundo affirmanti; an tibi potiùs timidè neſcio quid de Carafa prodenti accederem. Ais enim in vita Pauli IV. antequam cum ſociis conueniſſet (quamquam in Caietani vitâ eamdem Clericorum Ordinis fundandi mentem priuſquã de Caietano audiſſet, Carafæ fuiſſe tradas) de Camaldulenſium Ordine à Carafa fuiſſe cogitatum. Verùm vt amici operâ ex tabulario Camaldulenſium ad montem Coronam in manus meas ea venit Epiſtola, omnis quidẽ de ſolitudinis amore, quo Carafa, ſociíque tenebantur, dubitatio excuſſa eſt; ſed Lucæ aliquam indiligẽtiam deprehendi; neque enim à Paulo ſuos inter Eremitas adſcribi poſtulat Carafa (niſi fortè idaliã Epiſtolã fecit, quod ego in medio relinquo, & aliquod in hac ipsâ alterius veſtigium apparet, ipſo ſtatim initio.) ſed de ſolitudinis deſiderio, déque totâ ſui conſilij ratione loquitur; quod quia te huc vſque clam fuiſſe intelligo, ideóque tam confidenter, ac magnifice te alia omnia ſcripſiſſe; hîc operæ pretiũ erit publicare, vt ſciant poſteri, quæ fuerit condito iam Ordine, Carafæ mens, & quàm ille à cœnobiticâ vitâ

XIII. *Idem Carafa, & ſocij Ere cum amatores.*

XIV. *etiam poſt conditum Ordinem.*

cum ſociis abhorruerit, atque Eremi accolarum more diſcluſis inuicem in caſulis, cellíſve vitam ducere deſtinauerit. Excerpta Epiſtola eſt ex autographo ipſius Carafæ ab Iulio Sancto publico ſcriba Peruſino & cõfecto ritè publico documento, ad me tranſmiſſa. Porrò quia Epiſtola reſponſio eſſe videtur ad litteras ad eum datas à Paulo Iuſtiniano, & harum quoque in eodem tabulario exemplar inuentum eſt, ipſum etiam ab eodem publico ſcribâ tranſmiſſum recitandum eſt, vt Carafæ reſpondentis mens palàm ſit.

IESVS.

XV. *Pauli Iuſtiniani exemplar Epiſtolæ.*

Reuerendo Epiſcopo Theatino, & venerabilium fratrum Clericorum Regularium Præpoſito, frater Paulus dictus Eremita, in Dei ſeruitute proficere, & ad perfectionis apicẽ anhelare, atque demum ad æternam beatitudinẽ peruenire. Fr. Bernardinus Eremita, cui ad D. Gaetanum noſtrum litteras dederam, retulit mihi tecum familiariter alloquutum fuiſſe, & inter cætera hoc illi te mandaſſe, vt tuo vtique nomine mihi iniungeret, vt curarem locum aliquem ſolitarium inuenire, in quo congruè cum fratribus tuis poſſes habitare. Quæ ſi ſerio, & ex animi propoſito a te dicta fuerint, non ſatis intelligo: mouet enim me multum ad dubitandum; quia res tanti momenti, ſi hæc erat vere mentis tuæ ſententia, non pauca hæc verba, ſed ſerioſam Epiſtolam exigebat.

XVI. *Hortatur ad ſolitudinem.*

Si tamen vere ſentis, & hoc eſt mentis tuæ propoſitum, valde gaudeo, & inæſtimabili afficior iucunditate. Mihi enim, ſicut à principio viſum eſt, ita nunc certiſſime videtur, ſolitudinem vobis ad tranquillitatem animi acquirendam (quam nimirum Carafæ aulicarum turbarum pertæſo cordi fuiſſe paulo poſt ex Matteſilanõ demonſtrabimus) *& ad perfectionis Religioſæ, & ſpiritualis vitæ culmen attingendum valde neceſſariam eſſe, & ſi verborum meorum non es oblitus, in hac veſtra conuerſione ad Dominum, tria vobis ſolum optabam. Religionis votum, ſolitudinis receſſum, & ſeparatas in ſolitudine cellas; quorum primum multo magis, quàm optare potuiſſem, magnificè*

magnificè & fortiter perfeciſtis : reliqua duo, ſi verè relictâ ciuili, & vrbanâ frequentiâ, quæ omnibus Religioſæ vitæ ſtudioſis valde eſt inimica (Eremiticæ vitæ inſtauratorem hæc ſenſiſſe minimè mirum eſt) *implere deſideratis, locus vobis deeſſe nequaquam poterit : nam in primis nos Eremitæ S. Romualdi Camaldulenſis Ordinis in hac Anconitanæ Marchiæ Prouinciâ pluria ſolitaria loca ſatis commoda his, qui anguſtis cellulis & humilibus Oratoriis contenti ſunt, habemus : Ex quibus quemcunque vobis magis placuerit, concedere parati ſumus, ſiue velitis nobiſcum vnà, ſiue ſoli in vno habitare. Nos enim non loca, ſed ſeruorum Dei profectum amare, quantum poſſumus, inſtituimus : & pro profectu veſtro magnum lucrum exiſtimabimus nos conſequutos, ſi vobis ad ſolitudinem confugere cupientibus vnum ex locis noſtris cum omnibus tam mobilibus, quam immobilibus rebus, quæ ad illum locum pertinent, accommodare & condonare mereri valebimus. Si vero anguſta, & humilia ſatis loca noſtra placere vobis non poterunt, ſunt in his partibus, & in totâ Italiâ, & ab omnibus derelicta ſolitaria loca, vt facile ſit. ſi qualem locum deſideratis, intellexero, iuxta cordis veſtri deſiderium locum vobis ſolitarium inuenire, & præparare, ſi iuſſeritis. Eſt inter alia quidam in Anconitani Montis vertice amœnus, & ſatis aptus locus, qui ad Anconitanum RR. Cardinalē pertinebat, ſed ipſe illum R. nuidam D. Nicolao Maureceno, & ſociis eius Eremitis ſine profeſſione conceſſerat, qui locus nunc omni carere videtur habitatore; nā præfatus D. Nicolaus ob quandā corporis infirmitatem ad patriam reuerſus eſt, nec ſperatur, illum ad præfatū locum eſſe reuerſurum : ſocij verò eius partim mortui ſunt, partim aliam vitæ inſtitutionem ſuſceperunt; qui ſi vobis placeret, à præfato D. Nicolao, credo, facile impetraretur; præcipue ſi pecunia non multa, quam in cellulis, & aliis habitationibus conſtituendis expoſuit, redderetur ei. Id etiam fieri ſine vllâ peccati labe poſſe iuris quidam periti, quos conſului, aſſeruerunt. Quare ſi hæc animo veſtro ſedet ſententia, & continuò elongare vos à tumultibus, & fugere ad ſolitudinem, & in ea permanere deſideratis, etiam integri anni experimēto didiciſtis,*

XVII. *vt perfectiſſimum vitæ genus.*

XVIII. *Offert illi ſolitaria loca.*

XIX. *& de vno præcipuè conſulit.*

didiciſtis, quàm parum alijs proficiat, & quàm multum veſtræ tranquillitati, & perfectioni officiat vrbis commoratio, & propterea ex animo ſolitudinem optatis, de hac veſtrâ intentione, veſtris me litteris certiorem facite, obſecro, vt & ſolidius de hac veſtrâ intentione gaudere velim, & loca veſtra omnia vobis præparare, vel alia, & alia inquirere, quæ vobis magis placeāt, omni ſtudio, & diligentiâ valeam: Nunc enim quamuis Religioſus ille frater hoc ſine vllâ ambiguitate aſſerat, quia tamen res magni momenti eſt, vix credere id poſſum, niſi de ipsâ ſententiâ mentis veſtræ veſtras litteras legam.

Hæc Paulus, ad quæ III. Nonas Auguſti MDXXVI. in hæc verba, quæ bonâ fide Latinè reddam, Carafa reſcripſit, (vt quidem videtur:) Inſcriptio autem implicatæ Epiſtolæ ſic habet.

Admodum Reuerendo Patri Fratri Paulo Eremitæ Ordinis Camaldulenſium Priori honorando, &c.

XX. *Carafa ad Paulum Iuſtinianum Epiſtola.*

Reuerende Pater. Poſt acceptas ſuauiſſimas litteras, quibus Veſtra Paternitas mihi reſcripſit, nulla mihi fuit via certa, & ſecura litteras mittendi. Et hæc ipſa occaſio Fratris Ludouici, quæ mihi ſe nunc offert, adeo breuis eſt, vt mihi non poſſim ſatisfacere. Dicam tamen, quod potero. Principio Dominum rogo, vt vobis oſtendat, quantâ humanitate vtamini erga nos, & quantâ conſolatione nos afficiatis, quum noſtri memoriam habetis, & quandoque ad nos ſcribitis. Quanto vero maiori cum libertate eâque auctoritate, quæ verum noſtrum Patrem decet, ſcribitis, tanto id nobis gratius erit. Circa noſtram habitationem rogo Paternitatem veſtram, ne cogitare omnino velit, quod noſtra voluntas ſit viuere atque habitare hoc modo more Cænobitarum (arrige aures Caſtalde, tua hîc res agitur) *nam omnino contrarium eſt noſtræ voluntati vnanimi,* (ergo etiam Caietani, niſi fallit Carafa) *omnium noſtrum, & vocationi noſtræ.* (Audin'?) *Verum quia in alienâ domo habitamus, & in medio Vrbis tumultu, vt inde*

XXI. *Alienum ſe cum ſuis à Cænobiticâ vitâ profitetur.*

quàm

quàm primùm migraremus, ſtatim ac Dominus dedit nobis pro[..]iam ſedem, non quidem ædificandi animo, cuius rei nulla nobis eſt facultas, ſed ne rueret domuncula, quam inueneneramus, & ne penſionem pro habitatione ſolueremus, aliqua facienda fuit reparatio, vt poſſemus ibi habitare. Quod ipſum tunc factum eſt, cùm neque habebamus, neque ſperabamus nos habituros ædes has, quas Dominus nobis auxiliatus prouidit, in quibus ſatis tolerabiliter habitamus. Quod ſi de hoc per id temporis cogitaſſemus, eius operis, quod in monte factum eſt, aut nihil actum eſſet; aut inceptum aliquid eſſet pro habitationibus ſeparatis (non enim Cœnobitæ eſſe volebant) *quod noſtrum firmiſſimum conſilium, cùm Dominus auxilium feret.*

Circa tria illa, quæ V.P. in nobis deſiderabat; iam duo habet: Profeſſionem trium votorum, & diſtinctas habitationes, quas tenemus in propoſito, etſi nondum in re. De tertiâ etiam vobis ſatisfacere ſperamus, hoc eſt, de ſolitudine. Et quamquam nobis neceſſarium videatur, in quemcumque caſum locum habere in hac terrâ, in magno nihilominus deſiderio ſumus habendi ſolitudinem aliquam in hac vi[..] Quod ſi Dominus voto noſtro annuet, vt videamus Soracte habitatum ab eius legitimis ſeruis, ſperamus & nos ibi angulum aliquem habituros, & omnino credimus adſpirante Domino aliquem receſſum nobis non defuturum. Itaque, Pater mi cariſſime, noli nos ob quamcumque cauſſam deſerere; ſperamus enim vobis obedientes, filios nos præbere etiam in eo, quod ipſi per nos non videmus. (vidéſne nihil Carafæ ſociiſque adhuc deliberatum, ſed à Pauli, qui ad Eremum incolendam, vt ſolitariæ diſciplinæ inſtaurator hortabatur; eos conſilio monitiſque pendere? Idque biennio poſt conditum Ordinem?) *Præſertim, cùm ea, quæ P.V. amanter atque prudenter conſulit, videatur ſine vllâ contradictione oſtendere Deus, è re noſtrâ eſſe* (ſolitudo ergo è re veſtrâ tum erat, Carafa teſte.) *Quod ad officium pertinet breuitas temporis, quæ ſentio ſcribere non permittit. Attamen in primis inuentionem horarum vnius Capituli, quã quaſi filiolam oſculabar ad primam inſpectionem litterarum*

XXII. *Solitudinẽ in Soracte anhelat.*

XXIII. *& Pauli conſiliis paritura,*

XXIV. *et a Deo miſſis.*

XXV. *Narrat de Canticis & Pſalmodiâ.*

tuarum abieci. Et ne V.P. moleſtus ſim, V. P. in allegatâ huic epiſtolæ chartâ videbit, quid poſt multos labores putem me de Pſalterio facere poſſe. Neque enim aliud video, quod mihi nũc placeat. Nam etſi D. Benedicto tribuam plurimum, & fortè in hac ipsâ re plus illi ſoli, quàm cæteris omnibus, non tamen vſque adeo, vt omnia illius inuenta recipiam. Mihi ſufficit, ſi qualibet hebdomadâ Pſalteriũ volo recitare, vt Dominicâ die ſemper à capite repetatur. Ad vigilias. In Regula c 18. Item de 12. Pater noſter ad vigilias. Reſponſoriorum ſatis habebimus nobis, & vobis. Cantica, quibus Dominæ noſtræ conflatum eſt officium, adhuc in Palimpſeſto ſunt, itaque nullum mittere cum hac illorum exemplum poſſem, ſpero minimè diſplicitura. P.V. Bernardinum noſtrum (de Bernardino Scoto loqui videtur, qui hoc ipſo anno nomen dederat) *ſpero P.V. non indecorum futurum; vſque adhuc ambulat de virtute in virtutem Et ipſe & omnes nos precibus P V. noſmet ipſos commẽdamus, eã rogantes, vt proximo Septembri, iuxta promiſſum, nos velit inuiſere. Commendo P.V. noſtrum hunc fratrem Ludouicum, qui quam in ſuis ærumnis charitatem ei præſtitiſtis, vbique deprædicat. Datarium his diebus minùs frequenter videmus, pluribus enim negotiis diſtinetur. Rogate Deum pro illo, Rogo te Pater mi, & de officio & cæteris omnibus liberè reſpõde. Ne timeas, Noſter enim D. Caietanus non contradicet, imo cum maximâ pace ipſe in primis, & reliqui nos omnes per gratiam Dei vnanimes ſumus in* I E S V *Domino Chriſto, cuius gratia ſit ſemper tecum, Chariſſime Pater, & cum omnibus tuis, amen. 3. Auguſti* 1526.

P.V. filius Ioannes Petrus Clericus Reg. Epiſcopus Theatinus.

Vide iam mihi Caſtalde, Animaduerſionem tuam XII. planè ab hac Epiſtola tota conuelli? Hiſtoriámque tuam de vitis Patrum tuorum non parum labaſcere? Quid? Nónne illi Animaduerſioni titulum hunc præfigis: *Contemplatiuam, & Actiuam vitam ſociare præcipuus noſtratum ſcopus?* An Carafa & veſtras & veſtratum id temporis Summatum Princeps non fuit? nec de ſe vno loquitur, verùm omnium ſenſus conſiliúmque exponit Quid ais? Nónne ſolitudinis à Paulo admonitus, ſe illi cum ſuis ipsôque Caietano pariturum profitetur?

XXVI. *Hac Epiſtola Caſtaldi Animaduerſio XII. conuellitur.*

Nónne

Nónne ait, eam ſuâ è re eſſe, oſtendere Deum? Nónne Cœnobiticam vitam ſui eſſe inſtituti negat? Nónne in
Anim. XIX. p.162. Monte Soracte locum optat? Quæ igitur de Nigrono tam dolenter querendi tibi cauſſa fuit. Quæ? Nos, dempto nomine, Eremitis ſimillimos credi voluit. Hoccine tu reprehendis? Optimè fecit, naſcente enim Ordine id eſſe, vobis erat in votis. Negas? at Carafa diſertè affirmat: Concedis? non igitur veſtratibus primo illo tempore animorum ardor tantus, qui vos ab adamatâ ſolitudine dimoueret.

Et ne Carafam ante fundatum Ordinem ſolitudinis amore captum dicas, quod in eius vitâ innuis; verùm incaleſcentem ad lucra animarum, alia omnia deinde cogitâſſe; biennio à condito Ordine data Epiſtola eſt. Vbi illa Cleri reformatio? Vbi bellum, quod Romæ ad nouæ familiæ exortum conflari ſibi ab ipſis vſque Saxonicis ſuis munitionibus trepidauit Lutherus? Annon diſturbatis Vrbanorum temporum iniquitate conſiliis, quod in monte Soracte non potuerunt, Venetiis exequi perſeuerârunt? Id laudati à Caracciolo auctores docent, & ipſa *Eremitarum Sancti Nicolai* appellatio, quâ XXVII. *data enim eſt biennio à condito Ordine.*

Anim. IX. p 76. Venetiis inclaruiſtis, planè conuincit. Videris ergo Caſtalde, quomodo vnica illa tua ad Mariam ſororem Epiſtola, duarum, quas ego ex Caracciolo, & Camaldulenſi tabulario protuli, fidem poſſis eleuare, aut aliquid firmum de ſpiritu illo primæui Ordinis conſtituere, ne incertâ veluti vocatione fluctuaſſe videatur. Neque enim ſatis erit dicere, Clericorum Regularium fuiſſe, quaſi Clerici eſſe non poſſint, abdicatâ procuratione, & quæſtu animorum, & myſteriorum religioſiſſimâ celebratione retentâ, quæ eſt altera, & quidem potior Clericorum laus; nam & ſanctos Sacerdotes ſolitudines vel olim incoluiſſe, vel etiam XXVIII. *Venetiis olim Theatini dicebãtur Eremitæ.*

Anim. XVII. p.157. nunc colere non ignoramus. Iam verò ſi teſtimonia exterorum audienda ſunt; nam tu Adrianum laudas, habeo, quæ in medium afferam, à vobis etiam laudata. Legi enim apud Caracciolum Marci Matteſilanij verba, excerpta ex libro, XXIX. *quod Clericatui non officit.*

LI 2 quem

XXX. *Eorum ſolitudo probatur ex Matteſilanio.* quem ille de Guelphis & Gibellinis conſcripſit, quem teſtem omnino grauem eſſe oportet, quum à Caracciolo in laudem Carafæ, pro cuius famâ tum maximè laborabat, in medium adducatur; ſic habet: *Theatino Epiſcopatu* (Carafa) *ſe abdicauit, atque adſcitis aliquot viris* (ipſe igitur Ordinis princeps) *eiuſdem ſancti propoſiti ſocij, ad contemplationis arborem extendit manum, indéque ſuaues illos decerpſit fructus, qui ſe ſe ingerunt his, qui mundanis ſoluti ſollicitudinibus, cupiunt huiuſmodi delicijs ſaturari. Teſtantur id, perpetuóque teſtabuntur remota à rumoribus loca, ac proinde exercendæ perfectæ contemplationi valde idonea, quæ vir ille Veronæ, ac Venetijs incoluit.* Nihil potuit pro Nigrono ſcribi luculentius: nec dubito, quin ſi ab ipſo hæc dicta eſſent, indignabundus exclamaturus ſis, eum perdendo tuo Ordini, quantus quantus eſt, totum incumbere. Quid enim de hominibus Eremiticam profeſſis ſcribi poſſit amplius, non video. Rem dicit, & veritus, ne quis dictum vellet inficiari, ad primas illas Carafæ ſedes prouocat, teſtimonium apud ſeros etiam nepotes dicturas. Non hic Nigronus eſt, Caſtalde, ſed Marcus Matteſilanius eſt, cui tantum auctoritatis Caracciolus attribuit, vt inter Carafæ laudatores, aſſertoréſque famæ ac dignitatis enumeret; haudquaquam facturus, ſi Ordinis famam his atteri, attenuaríque crediliſſet. Verùm Caracciolus Nigrono non reſpondebat, ſed condebat Hiſtoriam, cuius in veritate præcipuæ opes. In Collectaneis. In præfat. Pacifici Cettam. p. 6.

XXXI. *Et Hieronymo Magio.* Audiatur & Hieronymi Magij de eodem Carafâ teſtimonium, cui etiam plurimum tribuit Caracciolus. *Quo perfecto* (abdicato ſcilicet Epiſcopatu, ac patrimonio) *in eâdem ipſâ vrbe Româ, vbi tunc erat, ſe in concluſum, & ſecretum locum contulit, in quo vitam tranquillam cum paucis degebat, Deo verè in pace ſilentióque deſeruiens.* Hæc profectò Apoſtolica vitæ ratio, atque inſtitutio non eſt, quamuis ſanctiſſima ſit, & Monachorum ſimillima. Nam & ſolitariis ſimillimam vitam duxiſſe Patres veſtros Venetiis, *Vbi Eremitarum Sancti Nicolai* In Collectaneis.

nomen

nomen non Apoſtolorum inuenerunt, tu ipſe ſcribis. Sed his tanta habeatur fides, quantam æquum cenſuit habendam eſſe Caracciolus; ipſimet Caracciolo, tibi ipſi, & Clementi VII. Pontifici quantam me iubes habere: Clemens quidem in illâ Breui Epiſtolâ, quâ Neapolitanam expeditionem laudat, imperátque; ita cum Carafa, Caietano, cæteríſque loquitur, quomodo cum hominibus quæſtui animarum ex inſtituto deuotis, nemo ſanus loqueretur. Audi. *Cumque nos Paulus Apoſtolus non quæ noſtra, ſed quæ* I E S V *Chriſti ſunt, quærere doceat, quemadmodum ipſe, non quod ſibi eſſet vtile, ſed quod multis, vt ſalui fierent, ſe quæſiſſe teſtatur; debetis & vos aliquid laboris aſſumere, vt iuxta Domini præceptum valeatis proximorum vtilitatibus inſeruire.* Non hæc illis erant à Clemente dicenda, ſi ex ſuſceptæ vitæ rationibus tam ardenter in animarum ſalutem ferebantur; hortantis enim hæc ſunt ad inſueta & noua. Tu ipſe nónne Caietanum Neapoli per ipſos decem menſes otioſum ſediſse dicis, quod ego ſuperiùs non de Religionis cultu atque virtutum aliarum exercitatione, ſed de curâ & procuratione animorum leniſſime ſum interpretatus?

Apud T. f. n. in H. l. cap. 4

XXXII. *& Clementе VII.*

XXXIII. *& Caſtaldo ipſo.*

In Epiſt. §. 8. Inter 6. 9. 15.

Rurſum Caracciolus in operis ſui Præfatione nónne diſertiſſimè ait, primos illos Patres veſtri moris, *Maximam vitæ partem Deo tantùm & Angelis teſtibus tranſegiſſe?* Quid? nónne Paulus Arellus Victoriæ Sanſeuerinæ Matris primi Ducis Vitrij arcanas confeſſiones audire ſe nolle profeſsus eſt, quod minùs eſset ex inſtituto? Nónne à maioribus veſtris Neapoli Comes Briatici Sanſeuerini, quum ad ſe illos ire vellet arcanæ confeſſionis cauſsâ, quòd ipſâ valetudine minùs bonâ vteſ, ad templum ire non poſset, repulſam tulit ob id potiſſimũ; quòd dicerent, ſibi horũ miniſteriorũ cauſsâ pedẽ efferre domo non licere? Id vobis iam licet; nuſquã enim huiuſmodi Eremiticæ rationes obtinent; ſed hominum ſaluti, in publicâ ciuitatum luce, collocatis in earum frequentioribus regionibus domiciliis præclarã

XXXIV. *& Caracciolo:*

XXXV. *Ex Epiſtoliſque:*

operam nauatis, quod Ignatianæ prudentiæ vaticinio firmando ſatis eſſe, ſupérque debet. Neque enim inficiari poteris, niſi tui Ordinis Hiſtoricis, tibíque fidem habendam neges, plurimùm inter illam veterem, atque hodiernam rationem intereſſe; Nam ſi ab ipſo naſcentis familiæ ortu propoſita Ordini fuit animorum procuratio, quod tu latentis *Bullæ* teſtimonio confirmas, dicendum omnino eſt, viros illos prudentiſſimos tam tenuibus rebus per illa initia, lentè admodum in eâ ſibi verſandum crediſſe: donec bono cum Deo, ſuccreſcente ſobole aliud faciendum ipſa dies doceret; quod iam nunc factum, & vobis, & Eccleſiæ gratulamur. Nam, mihi crede Caſtalde, quæ tu vndecumque congeris, egregia quidem opera, ſed rariora ſunt, quàm vt inſtitutæ ad proximorum ſalutem familiæ dignitatem tanto annorum ſpatio poſſint ſuſtinere. Lege Prædicatorum, Minorúmque Annales, & noſtras etiam Hiſtorias, ſi nos hoc honore dignaberis, videbis, quàm denſâ vbique ſint pro ſalute animorum geſta.

An … xi … 103.

Toiâ A- n … xi2.

XXXVI. *Quare prudenter prouidet Ignatius amplificandam alienæ ſalutis procurationem.*

Cæterùm quid aliud opinabatur Ignatius, quàm illud olim faciendum; quod vos tandem feciſtis, vt de Altari, & de Euangelio viueretis? Quàm quod literis familiaribus ad Mariam ſororē ipſemet ſcripſit Carafa? *Religiones, quæ ad ſpiritualia, prædicandum, confeſſiones excipiēdas ſunt inſtitutæ*, &c. *nulla re indigere; ordinauit enim Dominus, vt viuant ex Euangelio: & vult, vt ex debito ſuſtentētur; Dicit enim: dignus eſt operarius mercede ſuâ.* Cùm igitur ſolitudinis vos amantiores videret, quàm vt cum Euangelij prædicatione bellè componi poſſe crederet, vir longè prudentiſſimus acutè vidit, eam demum viuendi rationem eſſe amplificandam; in quo quid integrâ velis Animaduerſione reprehendere, non video, quia factum, quod ille præuidit, tota iamdiu videt, & gratulatur Italia. Quotus enim quiſq; vos ob ſolitudinem Eremitas iam vocat, qui in mediâ hominū luce verſantes, Prædicatoribus, Minoribúſq; nō ceditis? Nobiſcū enim vos non compono, ne tibi bilem moueam; nam

Anim. IX p. 76.

Anim. XXVII. p. 210. & deinceps.

XXXVII. *Nec aliud ſcripſit Nigronus, falſo à Caſtaldo accuſatus.*

nam doctrinis tradendis diſtinemur, quod opus quidem bonum eſſe vis, ſed *diſtractiuum*. Fruſtrà igitur ac parùm amicè de Nigrono quereris, quaſi verò ſcripſerit, Ignatium olim dixiſſe defecturos à ſua vocatione Carafam, & Thienæum, quod ille nuſquam ſcri-
p 77. pſit, ſic loqueris Animad. IX. *Quomodo ergo Paulo IV. non multò poſt Pontificiis infulis ornato, & Caietano Thienæo, cuius ſanctitatem omnes venerabantur, dum ſummæ perfectionis opus aggrediuntur, Euangelicæ legis ſpecimen, & ornamentum, defectionem, de qua nemo vnquam dubitauit, nec experientia eam contingere potuiſſe docet* (hoc enimuerò falſiſſimum eſt, docet quidem non contigiſſe, quam tu dicis, defectionem) *Sanctum Ignatium prudentia ac pietate conſpicuum adſcripſiſſe credendum eſt?* Aliud opinor, eſt, Caſtalde, quod Ignatium præuidiſſe aiunt, aliud, quod tu quereris. Mutationem aliquam factam veſtrâ in Repub. palàm iam factũ eſt: Defectionem futuram à perfectione, nec ex Ignatio retulit Nigronus, nec quiſquam noſtrum omnino dixit, & temerè ſanè loquutus fuiſſet, qui hoc dicere auſus fuiſſet. Nigronus quidem Ignatij dictum afferens, adeò diſertè addidit, *Niſi ampliorem animorum procurationem exerceret*, mirari vt ſatis non poſſim te, conditione illâ diſſimulatâ, vehementiùs in hominem inuehi, pérque illius latus Ignatium ipſum impetere, quaſi dixerit Ordinem non duraturum, quod crudum ſanè videtur, & ab experientiâ refellitur; Neque adeò infans erat Nigronus, vt etiamſi fingere voluiſſet, iſta nõ videret. Verùm cum dixerit, non duraturum, niſi procurandis animorum cõmodis maiorem operam nauaret, ídque ſibi faciendũ maiores veſtri cenſuerint; quid eſt, in quo ſe quiſquam iure dicere poſſit offenſum? Neque hîc diſſimulauerim duarum huc pertinentium contradictionum iniuriâ Nigronũ à te accuſari. Quaſi
Anim. VII. p. 63. verò Ignatiũ de veſtra Religione, quã nõdum nouerat, vaticinantẽ inducat. Sed nulla eſt; ſat enim ille nouerat, quòd ſtatim ſe prodebat, Patres tuos ab appellatio

ne

ne *Eremitarum ſancti Nicolai*, quâ Venetiis inclaruerant, parùm admodum eſſe diuerſos. Nec benè aliarum familiarum, quæ veſtrâ, adhuc ab hominum procurandâ ſalute remotiores, inſtitutum, ſartum tectum tenent, exemplo Nigronum vrges; Cur enim reliqua Ignatij diſſimulatur ſententia? Is eas familias deficere neceſſarium credidit, quas nec animorum quæſtus, nec vitæ commendaret auſteritas; nec proprij alerent reditus. Iam mihi vnam aliquam huiuſmodi, quæ perennauerit, nomina, & viciſti: ſed quæ nuſpiam fuit, non reperies, & fruſtra quæras. Iam verò altera contradictio Nigroniana tibi eſt; quod Ignatius, ſi illi credimus, & Ordinem veſtrum deſiturum dixerit; & coniunctionem Ordinum reiecerit, quòd ſatiùs duceret vtrumque Ordinem in ſuo inſtituto perſeuerare. Quorum dictorum cùm primum vt ſine exceptione à te fingitur, falsò Ignatio affingitur; Et cum illâ, nihil à ſecunda diſcordat. Cùm enim vtraque familia quæſtum animarum, veſtrâ ex illius ſententiâ aliquid mutante, factura eſſet, cum ſuis artibus vtramque facere ad Maiorem Dei Gloriam putauit pertinere vir ſapientiſſimus. Porrò vtrumque dictum verum eſſe, ego, ſi per te licet, Ribadeneiræ, quæ oculis ipſe viderat quæque ab Ignatio audiuerat, adfirmanti, quàm tibi qui adhuc nobiſcum viuis, de antiquis rebus pro tua lubentiâ, vel diuinanti, vel inficianti, magis credam. At non magis teſtis vnus de viſu vt loquuntur quàm centum de auditu æſtimatur? An cum de alicuius verbo quæritur is qui ſe audiſſe teſtatur, ei qui coniecturis inficiatur præhabendus non eſt? Et tibi igitur, Caſtalde, Ribadeneira. Verùm dic, rogo te Caſtalde, quo magis animus à contemplatione rerum diuinarum auocari putas, audiendíne in arcana Confeſſione conſceleratis, an diſciplinis tradendis? Et profectò res mira eſt nos *homines ad ſecularia diſtractos*, & Ordinis longè quàm veſter ſit, vt tu loqueris, actuoſioris, contemplationis magiſterio nobiles haberi, domóſque

Anim. IX p 78. 79.

Anim. XV p. 142.

que

que noſtras ab illis, qui ſolitudinem captare animúmque rerum diuinarum meditatione volunt excolere, frequentari, vt anno XL. huius ſeculi ad D. Andreæ in Quirinali, cùm ibi agerem, ad C. Ignatianis Exercitationibus fuerint exculti, tanta celebritate, vt nec Vaticanæ purpuræ ſplendor ſit deſideratus: Ac ne, in alios quidem hæc deriuari, dicas, ſed quæ docemus, nos minimè facere; aio nullum ex mixti generis familiis plura nobis in hoc genere præſtare. Et de tuo quidem Ordine palàm eſt. Ede enim, Caſtalde, legum veſtrarum caput, in quo de ſeceſſu, de ſolitudine, de perpetuâ plurium dierum meditatione, atque contemplatione procul à publicis, procul à domeſticis curis, ipſo etiam litterarum ſtudio ſepoſito, caueatur. Edic mihi, ſi iis explorantur tyrones menſem integrum, cùm primum Ordini ſe addicunt? Si eodem ſæpiùs probantur; ſi reliqui omnes ſingulis annis vtuntur per dies octo? ſi ſexto quoque menſe adoleſcentiores triduo eidem operam dant? Si cùm ſacramentum primum exacto probationis biennio, ſi cùm ſolemni more dicunt luce palàm profitentes? Si cùm ſacris primò debent operari idem repetunt contemplationis otium hebdomadam integram, pluréſve dies ſecedentes, quò ſibi tantùm vacent & Deo? vt hoc feceris, quod poſtulo, aliquíd ego ampliùs per otium videro; nam licet non doceatis in Gymnaſiis, ſi perpetuò vos contemplari perſuaſeris, tunc te Suadæ medullam vorâſſe dicam. XXXVIII. *Societas ad contemplationem erudit.* XXXIX. *Et ipſa plurimum incumbit.*

Cùm igitur, & ſolitudinis admodum amantes maiores veſtri fuerint, & quâ nunc, non eâ olim operâ & celebritate, Rempublicam animorum attigerint; reliquum eſt veriſimile nullo modo eſſe, Ignatium, qui velis remíſque ad procuranda proximorum commoda ferebatur, ab eâ ſanctæ ſolitudinis quiete illectum fuiſſe. Tum illum prudentiſſimè, quid olim à vobis faciendum eſſet præuidiſſe, quòd mihi contra Caſtaldum, & pro Nigrono palàm hac Interrogatione faciendum fuit: XL. *dictorum concluſio.*

INTERROGATIO
DECIMA SEXTA, DE PAVPERTATE.

Ignatium excellentiâ Paupertatis, quam Theatini profitentur, allici potuiſſe, quod Caſtaldus dixerat in ſuâ Epiſtolâ, & Nigronus negauit, minùs veroſimile fuiſſe oſtenditur.

I. *Caſtaldus acerbior in Societatem Ieſu.*

QVÆRO ex te, Ioannes Baptiſta Caſtalde, quùm ad ſcribendum de tui Ordinis, noſtræque Societatis paupertate aggrediebaris, an tibi propoſitum fuerit Societatem hanc minimam clàm, palàm maledictis proſcindere, & quæ Dominus illi contulit Euangelicæ paupertatis ornamenta, quibus demum cumque poſſes machinis diripere: an quod virum Theologum, atque Hiſtoricum decebat, de illâ quæſtione, cuius olim Molpheſius tuus ſemina iecerat, minus cautè aſſerens, *Domos noſtras Profeſſas pauperes eſſe ab extrinſeco*; túque tuis coniecturis promoueras, & Nigronus profligauerat, diligentiùs diſputare, hominémque erroris arguere? Si enim primum illud voluiſti, & ſine caritatis iniuriâ fieri potuit, habeo cauſſas tibi gratulandi, quòd ſtrenuè id conatus fueris; verùm quoniam id tibi vel ab amicorum aliquo temperatioris ingenij admonito, vel ipſo temporis tractu, refrigeratum iam animum violatæ charitatis pœnitentiâ ſubeunte, dolere non dubito, nullus iam gratulationi, ſed dolori ac veniæ locus eſt. Doleo enim ea

Anim. XIII.

In Diſſer. n 65 71. 76.77.

ea te ſcripſiſſe,quorum te in ſinu pœnitere,quippe qui caritatem ames, minimè negabis:veniam verò totius Ordinis mei nomine dare me poſſe cõfido:Hæc quippe noſtra Societas, à ſuo exortu maledictis audiendis aſſueta, valido didicit experimẽto,illa nihil ſibi obfuiſſe, ſed profuiſſe quamplurimùm. An verò maledictis egeris,& conſcientiam tuam, & Lectoris iudicium appello. Ego certè adeo ſtipes non ſum, vt quid palàm dicas,quid clanculum carpas, non videam,non intelligam:Si verò ſecundum ex his duobus,de quibus in- *II.*
terrogaui,agere voluiſti;tunc,quod bonâ tuâ veniâ di- *minùs verè*
ctum velim, te nihil omnino egiſſe pronuncio. Quod *de pauper-*
quàm verè à me dicatur, vt intelligas,age, propiùs de *tate ſentit.*
paupertatis perfectione tecum congrediar, efficiámque, niſi mea me vehementer fallit opinio, non eam eſſe,quam nobis perſuadere conaris.

Quæro enim ex te, an non mihi concedas, tum III.
rem magis abſolutam, perfectámque cenſeri, quùm *eſſentia re-*
magis, vt cum ſcholis loquar, de ſuâ formâ partici- *rum in quo*
pat, eíque arctiori quodam vinculo alligatur? Non *conſiſtat.*
negabis, vt qui ſcias niuem ac lilia alba maximè exiſtimari,quoniam albitudinis nihil, quod illis addi poſſit,ſupereſſe videatur.

Interrogo te vlteriùs, in quo vim, abſolutionem, IV.
eſſentiámque Paupertatis ſitam eſſe arbitreris:nam de *Pauperta-*
illâ,ac ſi res aliqua eſſet,quæri oportet.Haud dubito te *tis eſt ipſa*
cum ſapientibus dicturum, in vacuitate abſolutiſſimâ *vacuitas.*
bonorũ omnium,quorũ vani homines arbitram fecère fortunam,quæ hominem circumſtant,& ab illo poſſidentur.Quæ quùm rectiſſimè dixeris,tum ego illud iure conficiam; vbicumque maior ab omnibus bonis temporalibus,externíſve vacuitas fuerit, ibi abſolutiorem paupertatẽ eſſe oportere.Tum illud mihi aſſumã, quod nemo ſapiens negauerit ibi maiorem eſse vacuitatem, quæ numquam, nullóque iure poteſt repleri, quàm vbi libero nulliſque robuſtioribus vinculis adſtricto pendet ab arbitrio; nam illud ipſum, poſse

impleri, aliquid eſt, quod adhuc vacuari, & pretio æſtimari poteſt; ideóque abſoluta vacuitas non eſt.

V. *quæ apud Clericos Regulares ſumma non eſt.*

Age nunc, Caſtalde, conferamus tuam cum Minorum, aut etiam noſtrâ Paupertate; quamquam vereor, ne hoc tibi ſtomachum moueat, ſed conferamus tamen. Quod vt facilius fiat víſne Conſtitutionum veſtrarum partis II. cap. I. particulam inſpiciamus? Recitetur. *Etſi neque per Profeſſionem, neque per ſacros Canones prohibeamur annuos redditus in communi poſſidere; per Concilium autem Tridentinum id nobis ſit conceſſum; nihilominus (voluntariè tamen, vt nullo vnquam vinculo adſtringamur) ab illis abſtineamus, quo à ſecularibus negotijs liberiores*, &c. Horum verborum conſequens manifeſtiſſimè dixit eſſe Nigronus; vos *Poſſidere bona immobilia poſſe, ſi velitis.* Quod tu dictum acriùs reprehendis, quaſi ad *diſtortam conſtitutionis interpretationem, ſed inutiliter confugerit.* Quod valde miraris in homine *inter primarios Grammaticæ Profeſſores enutrito, diúque verſato*, quaſi *ſimplicia conſtitutionum veſtrarum verba non penetrauerit.*

Anm. XIII. p. 116. 117.

Differt. num. 71. Anim. XIII. p. 117.

VI. *Vt liquidò ex illorum Conſtitutionibus probatur.*

Sed audi Caſtalde, ne vnius Nigroni admirationi tibi ſit tarditas, ego eorumdem Grammaticorum alumnus, & Grammaticæ olim magiſter, in quo Chriſti cauſſâ glorior vehementer, paratus, cano etiam capite, pueros docere, aut ſi quod adhuc tibi deſpicabilius eſt miniſterium, tradere, Ego, inquam, Nigrono accedo, vt me cum illo irrideas. Tum Orbilios, Gniphones, Nicanores, Opiliones, Catones, Epicadios, Verios, Agellios, Vallas, Clenardos, Emanueles, adde etiam Scioppios omnes hîc appello, & tibi ridendos propono: omnes enim Nigrono accedant neceſſe eſt.

VII. *poſſunt enim, ſi velint poſſidere.*

Negas? at id iam fateberis. Quæro enim, an non ſimplicia ea verba ſint, hoc eſt, ſine fuco, ſine dolo malo ſcripta? ſunt. Aítne Nigronus *Poſſe vos poſſidere, ſi velitis?* ait. Et falsò hoc ait? falsò. Non ergo poteſtis poſſidere, ſi velitis? Nō poſſumus? Ergo vinculo aliquo

quo ligati eſtis? non ſumus. Ergo liberi? ſumus.Poteſtis igitur, in quo alio enim libertas conſiſtit? Aliud longè eſt,mi Caſtalde, ſponte vinculis eſſe alligatum, aliud nullo omnino vinculo vos teneri, quod Conſtitutio docet. Illud primum poſt dictum votorum ſacramentum, Religioſorum omnium mendicantium eſt, qui te auctore,proximo à vobis gradu diſtant,quorum ſecundum eſt.Annon voluntariè abſtinetis,nullo vinculo adſtricti? Ergo eâdem voluntate poſſidere vobis liberum eſt? Quid ais,Caſtalde?Audio:Conſtitutionibus prohibemur.De his ego te rogo:Iniiciúntne vincula necne?Non iniiciunt:Nulla igitur grauior religio eas impedit mutari?Nulla.Ergo mutare poteſtis? poſſumus.Et hoc voluntariè?Ita ſanè. Si igitur non mutatis,voluntariè facietis?conſequens eſt.Quî ergo negare potes,Caſtalde,*Vos poſſidere poſſe,ſi velitis*, qui nullâ religione adacti, nullo vinculo conſtricti, voluntariè non poſſidetis?Si eadem Collegiorum,ac vnius hominis ratio eſt,eadem hæc veſtra paupertas illi eſt,quam Io.Auila in Hiſpaniis, & Io.Baptiſta Vitellius Fulgini, & Philippus Nerius Romæ coluerunt. Nihil omnino poſſidetis,nullo iure,nullâ voti religione,nullo vinculo adſtricti, ſed animi validâ inductione,quàm vt mutare pro libito vnuſquiſque horum poterat, ita tota veſtra Congregatio poteſt. Quæro hic præterea, ſi domus aliquâ ex *Capitularium* voto poſſidere velit, validéne ac licitè poſſidebitur. Quidni enim? Quo iure à poſſeſſione depellitur? quâ religione prohibetur; ſi neque per Profeſſionem, neque per ſacros Canones prohibemini? At conſtitutiones? at eas non obſtare Panormi, Capuæ,alibi docemur. Sed quid Conſtitutiones appello? Tu ipſe in vitâ Caietani de hac veſtrâ paupertate magnificè diſputans diſertiſſimè ais, *Nouos paupertatis mundos, antiquis quidem Patribus notos à ſuis Clericis quæri voluiſſe Caietanũ,abſque vllâ tamen obligatione,quæ illos adſtringat*, quæ poſtrema verba ne quis negligentiùs legeret,parentheſi incluſiſti.Quamquam

VIII. *vt poterat Phil.ppus Nerius, aliique.*

IX. *Et fatetur Caſtaldus ipſe.*

cap.4.

nouos hos Mundos eſſe Demetrius Cynicus Senecæ laudatus negabit, cuius ſententiâ, ſi illo recuperatore vteremur, vincere poteras. *De Vitâ Beatâ c. 18.*

XI. *Tridentinũ fruſtra appellans.* Quæro præterea, quid vobis conceſſerit Concilium Tridentinum. Vetitúmne vobis tunc erat poſſidere, an non? Vetitum? arctioríne iure, quàm nunc, an eodem: ſi eodem, nihil opus conceſſione, vbi iure licet: ſi arctiore; aliquid mutatum eſt.

XI. *Societatis Profeſſæ vacuitas.* Societas noſtra Profeſſa adeò vacua ab omni dominio eſt, (ſi domos ac templa, ac vnius fortaſſe horculi agellum excipias, cuius quidem olera, & poma eſſe poſſumus, ſed vinum meſsémve colligere non poſſumus nec illis diſtractis hortulanum pretio alere), adeo, inquam, ab omni dominio aliena eſt, vt & vi Inſtituti, magnâque voti religione adacta, eiuſdem capax eſſe non poſſit; abſolutiſſimè igitur vacua eſt, quippe quæ à potentiâ etiam capacitatis voto atque inſtituto arceatur, nec ſine ſcelere id tentare poſſit Quotquot enim Profeſſi ſumus, ſiue tria, ſiue quatuor vota ſolemnia emiſerimus, voto inſuper adigimur numquam paſſuros nos, eorum, quæ de Profeſſarum Domorum paupertate ſancita ſunt, quidquam laxari.

XII. *nec iam libera ſed voto firmata.* Ergo vacuitas cuiuſcumque dominij nobis profectò iam libera non eſt, ſed neceſſaria; niſi violatæ voti religionis rei eſſe velimus: Vobis bona immobilia poſſidere per Profeſſionem vetitum non eſt, quod diſertis verbis Conſtitutionum veſtrarum p.2.c.1. aſſeritur. Nobis per Profeſſionem id non licet, quia eam profitemur paupertatem, quæ in Conſtitutionibus præſcribitur, quæ dominium omne excludit: Vos *voluntariè, & nullo vinculo aſtricti*, quod ibidem habent conſtitutiones bona immobilia non poſſidetis; nos votorum vinculo ab eâ poſſeſſione ſubmouemur: vos quia id voluntate faci- *Pereg in procemio Conſt. n. 4.*

XIII. *Cuiuſmo i Clericorum Regularium non eſt.* tis, ſi in comitiis veſtri Ordinis placeat Conſtitutiones paululum immutare aut abrogare, quod nullo iure facere prohibemini, iam poſſidere poteritis iure quàm qui optimo; quum Tridentino Priuilegio non renunciaueritis. Neque de hac re dubitat doctiſſimus Conſtitutionum

Conſtitutionum veſtrarũ interpres Alexander Peregrinus;qui cautiſſimè etiam in Commentario par. 2.c. 1.non dixit *poſſidere non poſſe*,ſed *non poſſidere*; quamuis capaces ſitis ſuccedendi in annuis redditibus, quod antea ab eodem traditum fuerat in *Priuilegiis Ordinis*; Nos nullo vnquam tempore laxamentum hoc poſſumus admittere,quippe qui voti ſãctitate adſtricti,quod ad eſſentiam inſtituti pertineat. Domus veſtræ ſuccedunt ab inteſtato in bonis ſuorum profeſſorum, vt lego in Peregrino: Noſtræ non ſuccedunt; imò neque Collegia ipſa vllum in ſuorum bonis ſucceſſionis ius habent,eadẽ libertate paupertatis Euangelicæ & Profeſſorum,& non Profeſſorum hæreditatibus renuntiauimus, quæ ad propinquos deuoluuntur. Quis ergo neget maiorem apud nos vacuitatem,eſſe,quàm apud vos,cùm nos de non capacibus capaces fieri nullo noſtro iure poſſimus;vos,ſi velitis,iure optimo poſſitis? At ſi maior hìc eſt vacuitas, maiorem paupertatem eſſe ne dubites;Nam paupertas eadem vacuitati eſt.Si hæc in Auellanarum nobili Syluâ Plateenſi in Siciliâ conſidentes, vel in paſcuis campis Lupienſibus in Apuliâ ambulantes,vel in publicis ædibus prope menſas publicanorũ publica vectigalia Catanzarij redimentiũ, vel certè in Latifundio Figaraſſarũ (locum fac eſſe in campis Gurguſtidoniis Plautinis) deſidentes diſputaremus,id ego dulciſſimè adhuc tibi demonſtrarem.Sanè Minores, qui abſolutiſſimam paupertatem profitentur,aut Capucini,qui,vtpotè oſtiatim ſtipem emẽdicantes,ab illo ſummo paupertatis culmine,quò tuos euaſiſſe gloriaris,te quidem iudice,adhuc abſunt,latifundium illud xxx.iam ampliùs annos non poſſidẽt;ac ne quidẽ hæreditate cepiſſẽt.Nos ipſos,quos tu præ te, tuiſque contẽnis,ſtatim vendere oportuiſſet;quod ſtatim vt longiſſimè producas,ad decenniũ nõ extendes. Neq; enim te, qui adeò in iure verſatus videri vis,vocẽ *ſtatim*, aut *quamprimùm* ad xxx.vſq; anos extenſurũ arbitror; nam hoc certè grãde humani æui ſpatium eſt. Sed vereor ne hæc Figaraſſarum dulcitudo tibi bilem moueat. Quare abſtineo de illis vlterius quærere.

In Priuil. lit.F. 2.p.tit. Heredit

XIV. *Vt experientia patet.*

Ex publicis documẽdis.

Anim. XIV. p. 133.

Neque Honofrij de Palmâ, Neapolitani Aduocati ex acerrimâ de veſtrâ paupertate diſputatione, quidquam decerpo, neque enim omnia eius dicta mihi probantur,& pleraque vehementiùs dicuntur, quàm vt meum ſit imitari:Puto te illam vidiſſe,Caſtalde, & Neapoli edita in manibus eſt.

XV. *Capucinorũ paupertas abſolutiſſima.* Verùm quoniam de Capucinis mentio illata eſt, quos Chriſtianæ Paupertatis Conſules in noſtris variæ virtutum Hiſtoriæ libellis veriſſimè appellauimus, quæro ex te, Caſtalde,an illorum tuam paupertatem audeas præhabere?Caue facias; magno enim generis humani conuicio vapulabis. Sed non facturum te ſcio:Quî ergo dicis, vos in apice Euangelicæ paupertatis conſiſtere? *Anim. 14.p.141* Quid toties repetis, quod Franciſcus Panigarola vir humaniſſimus, atque vrbaniſſimus dixiſſe fertur,vos Clericos eſſe D.Franciſci? Suóſne ille agnoſcat, qui hæreditates capiunt?qui latifundia, etiã vt vendant,poſſident per VII.iam Olympiadas?qui de illorum iam venditione atque emptione iure experiuntur?Quis credat? Certè non ego, qui ſciam illam genuinam Franciſci ſobolem, nec palmum quidem ſoli vſquam terrarum poſſidere, nec hæreditates vllas capere, nec de legitimâ nomen profitentium portione,accuratè paciſci, nec in illorum iura tranſire: nec ad cenſus perpetuos ius illis eſſe, quod tibi tuas per Conſtitutiones licet. Quis iam poſſit culmen montis aſcendiſſe, ex illôque altiſſimo iugo cæteros deſpicere,qui per eius ardua nondum enixus eſt?Quanto cautiùs,quum de noſtrâ, & Minorum paupertate ageret, *Tom. 2 in Decal. lib 7. cap 17.* locutus eſt Sanctius in eo libro, quem ſuprà laudaui; docens eas inuicem excederi, atque excedi, ídque probauit, vt apud eum videre poteſt? Sed res noſtras proprias agamus; eſt enim aliquid aliud, de quo, antequàm de ſtipe emendicandâ diſputem, te interrogatum velim;nam ad paupertatis abſolutionem nonnihil conferre magnis viris videtur, & res ipſa demonſtrat.

Quæro

Quæro enim ex te, Caſtalde, an putes ad aliquam paupertatis abſolutionem perfectionémque ſpectare, non poſſe homines noſtros aſſumi ad Epiſcopatum, aliúdve Beneficium curatum, etiam de ſuperiorum ſuorum licentiâ, niſi ſupremum accedat illud imperium, quod nullo inferiorum voto poteſt imminui? Sanè Sanctius eodem in libro id paupertatis intereſſe veriſſimè putauit; eſt enim ea facultas pretio æſtimabilis, quod nemo non videt. Veſtris autem hominibus id fas eſſe, magno Reipublicæ bono quotidie videmus; plurimi enim Epiſcopi fiunt; & Abbates fieri poſſe, docuit nos Fulgentius Gemma, Abbas Sanctæ Barbaræ Mantuæ vir humanitate atque eloquentiâ nobilis, quem honoris cauſsâ nomino.

XVI. *Dignitatū repudiatio voto firmata pertinet ad paupertatem.*

cap. 17. num. 30.

Quæro rurſum, an eleemoſynas pro Miſſarum celebratione accipere paupertatis quidquam intereſſe putes? At nos accipere prohibemur: quid vobis iuris ſit, ego neſcire me fateor, accipere enim non modò, ſed etiam petere, tam mihi certum eſt, quam liquidò conſtat hîc Mediolani viros ex veſtris domo ac Religione nobiles ad D. Fidelis, vbi nos habitamus, ſæpiùs adiiſſe rogatum ſacræ ædis Præfectum Bernardum Ianuarium, quem dum hæc ipſa compono, præſentem habeo; vt quoniam nobis quidquam pro ſacris faciendis capere integrum non eſſet, ſi qui vltrò eleemoſynas eâ de cauſsâ conferre vellent, illos ad ſe mitteret, acceptúmve ab illis argentum daret; haud leue domeſticis anguſtiis ex eâ ſacrâ ſtipe leuamentum parari. Quod non ideò ego commemoro, vt te mendacij arguerem; fortè enim aliquid mutatum eſt. Sanè quidem reliquas tu laudes inter, nouitatéſque reponis: *Nihil pro altaris miniſterio accipere*; quæ nouitas iam planè exoleuit. Et ſyngraphas quidem receptæ pecuniæ ſi fortè inſpicere velis, exhibere non dubitabo. Sed vt luce clarius oſtendam, quos adeò deſpicis, in hac ipſâ Paupertatis contentione non vno nomine antiſtare; neque abs

XVII. *Et multo magis nihil pro miniſterio altaris accipere.*

re ſcripſiſſe Emmanuelem Rodericum Societatem hanc non ſolùm in paupertate, ſed in extremâ neceſſitate in Domino tantùm confidentem conſiſtere videri; de communi vſu rerum adhuc quæro; nam memini me Genuæ ad S. Syri cum Præpoſito eius Domus V. C. familiariùs agentem, quærentemque quî tot capita aleret, quantúmque pecuniæ in veſtiarij rationem inferret, ab illo audiſſe; exiguum id omnino eſſe, nam quamuis plurimi domi eſſent, ac pro modeſtia religioſa ſatis honeſtè induti, eorum tamen pleriſque, quippe domi nobilibus, à conſanguineis veſtes ſubmitti, quibus vterentur; eâque largitate domeſticam paupertatem faciliùs tolerari. Hoc ego non accuſo; ſed apud nos aut per leges licere, aut in morem inductum eſſe pernego. Verùm vt tandem de ipsâ Mendicatione videamus,

Tom. 1. qq. Reg. q. 1. a. 2. v. Prima Concluſ.

XVIII. *Nec a cognatis veſtes accipere*

XIX *Mēdicatio Paupertati iam conſtitutæ accedit.*

Quæro ex te Caſtalde, quùm Paupertatem in vacuitate diuitiarum ac dominij conſiſtere iam conſtitutum ſit, mendicationem autem ad rerum vſum comparandum referre ſit neceſſe, an ad illius abſolutam perfectámque eſſentiam quidquam eam putes pertinere, an potiùs illius additamentum ornamentúmque eſſe arbitreris? Hoc ego ſecundum tibi viro docto & acuto placiturum non dubito. Antequam enim de rerum neceſſariarum vſu contemplemur, per abſolutam vndecunque vacuitatem *incapacitatémque* vt aiunt, dominij ac diuitiarum, pauperem Euangelicum habemus, cui, ſi ad eam ſe vacuitatem adegerit, nihil de eſsētiâ deſit Paupertatis. Priùs enim pauperē eſſe hominem oportet, antequàm ſiue ſtipē petēdo, ſiue à Deo neceſſaria ſubſidia expectando, de victu cogitet, atque veſtitu: ergo iſta cogitatio, quomodo demumcūque ſuſcipiatur, conſtitutam iam paupertatem, niſi rerum ordinem, naturæque conſequentiam perturbare velimus, ſequi neceſſe eſt. Etenim iſta nobis prouideri poſſunt, vel bonorum dominio, & vſufructu, vel vſu tantùm qui vel ſtipe corrogatâ, vel vltro datâ

datâ poteſt aquiri: quæ duo poſtrema, quùm diuitum non ſint, pauperum eſſe neceſſariò conſequitur. Ergo priùs diues non eſſe debet, qui de illis vult cogitare; quod idem eſt, ac dicere, Paupertati iam conſtitutæ hæc accidere, vt ornamenta; Ornamenta dixi, non detrimenta; nam eam vacuitatem bonorum hìc Paupertatem appellamus, quæ ab indigentiâ diſiuncta non eſt, quam Latini mendicitatem dicunt, cuiuſmodi in beatis mentibus ab hac mortali concretione ſeiunctis non reperitur, quas nemo, niſi exornationis cauſsâ, pauperes appellauerit.

XX *Vt ornamẽtum illius proprium.*

Quærendum igitur mihi ex te eſt, Caſtalde, vndenam maius rebus ornamentum accedere putes, à cognatiſſiie, & quæ quadam ratione propriæ ſunt; an ab illis, quæ & longiùs abſunt, & aliis multis æquè conueniunt? Rem haud dubiam quæro. Carbunculo enim eximio, quem gemmarij noſtri *Rubinum* eſse plerique contendunt, plus gratiæ additur, ſi aliis gemmis, quæ eius peculiari quadam ratione ardorem excitent, ab aurifice coronetur, etiamſi minoris notæ auro claudatur; quod hoc genus ornamenti gemmis omnibus, vilioris licet indicaturæ, commune ſit. Haud aliter hìc fieri exiſtimandum eſt. Virtutes enim plures Paupertati congeneres mendicando exerceri quis neget? Et humilitas quidem, quam geminã paupertati eſse Chriſti Domini Oraculo quùm primã beatitudinem Paupertatem laudat, ſanctorum magiſtrorum auctoritate docemur, ſtatim ſe prodit; quàm enim ſe alteri ſubmittit, qui ab illo opem, auxiliúmque petit? Quis vnquã ſuperbiæ inſtinctu alterius opem implorauit, vt viuat? ac non poſtulare, ſuperbiæ & contumaciæ imputandum videri, ſi quis ideo malit egere, quàm petere, ne illo, à quo ferri poteſt auxilium, minor eſse videatur, quis dubitat? Ergo humilitas intrinſecus petendo exercetur, quæ laus non petenti non contingit, quùm id aliquando hominis ſuperbi eſse poſſit, qui malit emori, quàm

XXI *Vt humilitatis plurima.*

Nn 2 cuiusquam

XXII. *& toleran tiæ aliarũ que virtutum ex D. Thoma.* cuiuſquam ope ſubleuari, atque eapropter minorem videri. Adde patientiam validiſſimè probari creberrimis repulſis, quas ferre ſit neceſſe in tantâ ingeniorum diſſimilitudine, quæ ſæpe graues habent contumelias, & probra, niſi patientia Chriſti firmaretur exemplo, non ferenda. Longum eſſet ire per ſingula.

Sed age, Caſtalde, quid tibi venit in mentem, Nigronum, vt falſum accuſare, quaſi per craſſam ignorantiam, aut impudentem dolum Thomam ſui dicti laudauerit auctorem, apud quem tamen, *Neque in Summa, neque in Opuſculis* inueniri, quod Anim. XII. p.119. aſſeritur, negas? Hoc enimuerò, vel Nigroni flagitium eſt, vel tua oſcitantia. Conferamus teſſeras. Quid ais Nigrone? *Exiſtimabat* (Ignatius) *cum* Differt. Hiſtoricæ. §.76. *Sancto Thoma, & aliis Chriſtianorum officiorum magiſtris, plures virtutes exerceri mendicando quàm abſtinendo à mendicatione: nimirum humilitatem, patientiam,* &c. Quid tu, Caſtalde? Aio: *Apud ſanctum Thomam, neque in Summa, neque in Opuſculis inueniri, quod aſſeritur.* Dic ergo, quo in Thomæ libro tibi reponatur Articulus 5. Partis 2. 2. q. 186. At ibi Theologiæ Sol exertè ſcribit: *Cauſsâ humilitatis aliquos laudabiliter mendicare.* 2.2.q. 187.a 5. Si Arabicè Theologus loqueretur, aliqua tibi eſſet excuſatio; verùm in hac tanta luce, quis niſi volens cæcus ſit? Agit, & de aliis virtutibus, eaſque certis notis delineat, quamquam omnes, quas appellat, à Theologo enumerari nuſquam dixerit Nigronus, Sed carpendus, & vellicandus tibi erat.

XXIII. *Cui accedit etiam ſpes.* Vnâ igitur ſpe, Caſtalde, niti videris; ſed huic Anim. XIII. p.135. & Anim. XIII. p. 120. nihil officit omnino nos vnà adlaborare, vt diuinam beneficentiam eliciamus. Quid enim obſit ſpei circa viliorem ſui *obiecti* partem agitanti, quod in ſupremâ illâ intentæ, tantùm abeſt, vt aliquid ſplendoris detrahat, vt etiam plurimùm iuuet, ne

in

in temeritatem amentiámque degeneret? Quæro enim, Caſtalde, ſi quis magnâ, ſuo quidem iudicio, ſpe nixus, re autem verâ temeritate præceps, ita ſibi beatitatem Dei largitate obuenturam crederet, vt ſibi laborandum pro eius conſequutione minimè cenſeret, ſed precibus tantùm, ac votis agendum putaret, hunc tu hominem ſpei alumnum diceres? Rurſum minorîne ſpe præditum arbitraris, qui mendicat, quàm qui vltro oblatâ ſtipe ſuſtentatur? Ego non vſquequaqúe rem hanc clarè conſtare puto, arbitrórque tam auium iam volantium, quàm pullorum coruinorum ſimilitudine nos ad collocandam in Deo ſpem noſtram excitari; aues verò mendicantium eſſe ſymbolum, quoniam diſcurrunt, & ſatagunt: coruinos pullos non mendicantium, quoniam ſolis gemitibus, ſi ita loqui volumus, Deum inuocant. Animantes autem omnes à Deo expectare, *vt det illis eſcam in tempore opportuno*, magni Dauidis oraculum eſt. XXIV.

Pſalm. 144. *contra quã faciunt qui à Deo expectant prætermiſſâ propriâ actione.*

Quæ verò cum Chriſtianæ prudentiæ officiis maximè conueniat expectatio, ex Theologo fortè didicerit Ignatius de hac ipsâ re diſſerente: *Expectare à Deo ſubſidium, in quibus ſe aliquis poteſt per propriam actionem iuuare, prætermiſſâ propriâ actione, eſt inſipientis, ac Deum tentantis. Hoc enim ad diuinam bonitatem pertinet, vt rebus prouideat, non immediatè omnia faciendo, ſed alia mouendo ad proprias actiones. Non eſt igitur expectandum à Deo, vt omni actione propriâ, quâ ſibi poteſt ſubuenire, prætermiſſâ, Deus ei ſubueniat. Hoc enim diuinæ ordinationi repugnat, & bonitati eius.* Patieriſne igitur, Caſtalde, nos omnes mendicantes diuinæ bonitati, atque ordinationi non repugnare? Quamquam nec vos repugnatis; domeſticas enim neceſſitates exponere nuſquam prohibemini, aliíque

lib. 3 cõtra gentes, cap. 154.

petunt, quamuis odioſo Quæſtorum nomine proſcripto.

XXV. *Auguſtini auctoritas defenditur.* Quod ſi nobilem illam Alphonſi de Caſtro, quam Nigronus attulit, imò Auguſtini in Pſalmum CVIII. Mendicitatis definitionem (Neceſſitatem ſuam per ſe, ſiue per alios aperire,) eâ de cauſâ reiicis quòd *Quædam quandoque Patres dicunt per ſimilitudinem, non per proprietatem,* ſatis me apertè doces, quonam pacto Chryſologum interpreter, cuius recitato teſtimonio triumphum canis in hæc verba: *Contrarium ergo affari quam tutum ſit qui legit intelligat.* Quamquam quid mihi opus ſic Chryſologum interpretari, quem alia agentem in cauſſam trahis? Quid enim Chryſologus? Iraſcitur hominibus *tot & tantis voluminibus* cauenti non credentibus. Rectiſſimè: verùm dic, ſodes, vbi non mendicantibus potiùs, quàm mendicantibus cauerit Deus? Nam quæ ex Diuinis oraculis in medium affers, nouerant opinor & Franciſcus, & Dominicus, & Bonauentura & Thomas, qui tamen, nullâ reiectæ in Deum ſpei iniuriâ, mendicabant. Exempla porrò Beatorum Marinoni, & Caietani ego quidem ſuſpicio atque exoſculor, ſed ſecundi factum tuam cauſſam non firmat. Nam alios, ex mendicantibus viros ſanctimoniâ claros duram inediam paſſos arbitror, non illico indicatâ hominibus quâ vrgebantur neceſſitate. Rurſùm Magna Virgo Deipara non alterius nomine, non à ſponſis rogata filio ſuggeſſit, *vinum non habent*, ſed propriæ miſerationis inſtinctu; ob quam illius exemplum quum ad rem non faciat poteras diſſimulaſſe.

D. Sect. § 20. n.77. Anim. XIII. p.128.

XXVI. *Et Chryſologi explicatur.*

Ibid. p.127.

Ibid. p.128.

XXVII. *Locus Climaci falsò à Caſtaldo allatus.* Quæro ex te Caſtalde, vbinam legeris in Climaco, quæ Animaduerſione XIII. magnificè recitas? Sunt autem huiuſmodi: *Quare ſicut maioris eſt perfectionis non rogatum dare; ſic maioris vtique perfectionis eſt, nequaquam hominibus neceſſitatem ſuam aperire; ſed diuinam miſericordiam expectare.* Narro tibi Caſtalde. Illuſtris, exertúſque mihi pro tuâ ſententiâ viſus eſt locus & quamquam olim Climacum legerem, & nihil huiuſmodi p.130.

memineram;

memineram; fugienti tamen memoriæ fidere nolui. Legi itaque denuò, ſemel atque iterum, quem in margine appellas Gradum X X V. cui magnus ille Abbas titulum fecit: *De victrice omnium paſsionum humilitate.* Et aut ego lippientibus oculis ſum, qui tamen ſatis adhuc acutè vident; aut tibi à ſenio caligant, aut indiligentibus ſociis vſus es. Aio nullum verborum illorum eo loco à Climaco ſcriptum haberi, & codicum fidem appello. Scio quid Gradu X X V I. ſcriptum reliquerit nobilis ille cæleſtium ſcalarum artifex; ſed longè aliud eſt ab eo, quod apud te lego. Audiamus Clima-

pag. mihi 243. cum. *Piorum quidem*, inquit, *eſt omni petenti dare; magis verò piorum etiam non petenti tribuere; ab eo autem, qui tollit à ſe aliquid, non exigere, cùm maximè id poſsint, illorum tantummodo proprium eſt, quos nulla tangit perturbatio.* Hæc Climacus. Vbinam eſt tuum illud *quare* in quo tibi triumphare videris? Fac per typorum indiligentiam iiſdem, ac Climaci verba characteribus ea ibi legi, quòd vltrò concedam (hanc enim veniam petimúſque damúſque viciſſim;) reliquum igitur eſt, vt tua ſint. Quòd ſi fateris, vide quâ conſequutionis lege vſus ſis, mihi enim vnum ex alio conſequens non eſt. Age: Sic Enthymema effingamus. Magis pium eſt dare non petenti, quàm petenti: Ergo magis pium eſt, non petere. Logici veſtram fidem! Sed clamitas me malâ fide agere, aut certè in Climaco minùs eſſe verſatum, qui aliquid ex illis, quibus conſequutionem tuam concinnas, eius eſſe negauerim. Quid enim? Non gradu X V I. in quo de auaritiâ differit, diſertè ait, Nudum Monachum, quem, quia Deo ſe credidit, totius mundi Dominum vocat, etiamſi egeat, ab homine non petiturum? Fateor; ait enim: *Non dicat homini neceſsitatem ſuam, ſed quæ offeruntur quaſi de manu*

XXVIII. *Nec ſatis ad rem.*

pag. mihi 181. *Domini accipiat.* Hæc ibi Cæleſtis Scaliger. At vbi aliquando docuit *Maioris*, vt tu loqueris, *perfectionis*, hoc eſſe, quàm petere? De Climaci porrò ſententiâ, ne cui lateat, ſcire licet, ita ſcalas illas ab ipſo fuiſſe

compactas;

compactas; vt perfectioribus, abſolutioribúſque gradibus continenter attollantur. Itaque dum de Humilitate diſputat, quàm de Auaritia differens, ſublimiora depromit. Ex eo igitur Gradu XXV. in quo tibi ſtare videbaris, luculentiſſimis verbis deiicit te Climacus,
XXIX. *Vera Climaci mens.* quæ operæ pretium ſit audire. Sic ait: *Humilitatis nerui, a viæ ſunt non ſignorum manifeſtatio, ſed nuditas rerum omnium, inuiſibilis peregrinatio, ſapientiæ cauta occultatio, pronunciatio varietate carens, eleemoſynæ quæſitio: Nihil enim, vt paupertatis ſtatus, & Mendicorum vitâ viuere, animam humiliare aliquando poteſt.* Audiſne mendicationem ſemel atque iterum inter præclara Humilitatis vt commemorat, quibus vt corporis coagmentatio neruis, maximè continetur? Quid igitur opus fuit Climacum teſtem producere, cuius teſtimonio tua affligitur cauſſa? Sed vlteriùs

XXX. *Chryſologus extra cauſſam citatus.* Quæro ex te, Caſtalde, quid demum grandi illo ſupercilio tibi velis, quum de Dei fide, quæ neminem vnquam fefellit; adducto Chryſologi teſtimonio, ſeuerè pronuncias *Contrarium ergo affari* (hîc etiam habent, quod tecum rixentur Grammatici ſubtiliores) *quàm tutum ſit, qui legit, intelligat?* Quis enim vmquam Nigronus contraria Chryſologo effatus eſt? Credere nos Deo debere docet aurei ſermonis Antiſtes: Credimus & nos, qui mendicamus. Quare, niſi cum laruis lucteris, aliquid te aſſumere neceſſe eſt huiuſmodi: At Deus non mendicantibus pauperibus minimè ſe defecturum pollicitus eſt; quod ex diuinis oraculis non exculpes: Nam quæ de diuina in pauperes prouidentiâ denſiùs in medium affers ex Pſalmo 54. ex 1. Petri Epiſtolæ cap. 5. ex Eccleſiaſtici cap. 2. veriſſima quidem ſunt; ſed ab his mendicationem explodi, adhuc tibi probandum eſt (quod facies nunquam,) vt illis ad non mendicantium auxilia peculiari aliquâ ratione Deum teneri conficias. Cur igitur nobis grandibus illis verbis obnuncias: *Qui legit, intelligat?* Interea moneo, collato pede cùm diſputamus,

[Right margin: An. m. XIII. p. 127. — Ibid.]
[Left margin at "mo 54": XXXI. *eius mens.*]

mus, teſtium verba preſſiùs eſſe examinanda. Quamquam enim quæ concionabundus de tuæ paupertatis laudibus congeris (etſi non pauca alieniſſimis ſenſibus afferri video) facilè diſſimulem; Chryſologum tamen datæ pauperibus à Deo fidei teſtem laudare non debueras; qui de eleemoſynæ præmio vſu ráqueagis, quod ad rem noſtram non facit.

Ibid. p. 137.

Sed quæro adhuc ex te, quid reſponſi demum attuleris, vt Bonauenturæ ictum declinares; num eius verba ſecundùm Nigronum de paupertate ex Franciſci ſententiâ pronuntiant? Recitentur. *Propter ſanctæ paupertatis amorem omnipotentis Dei famulus oſtiatim quæſitis vtebatur libentiùs, quàm oblatis.* Hæc Bonauentura. Cui acutiſſimè, vt tibi videris, Thomam obiicis docentem, *Non omnia ſupererogationis opera à quolibet ſancto exerceri præceptum eſſe.* Mitto inconcinnitatem ſermonis, neque enim ſupererogationis opus præcepto cõprehenditur, quod ſi fiat, ſupererogationis iam non eſt; nec magnus Aquinas tam oſcitanter loquitur. Audiatur. *Nullus eſt, qui omnes ſupererogationes poſſit implere; cùm vnus in vna, & alius abundet in alia.* Vbi hîc præcepti mentio? Verùm, vt hoc mittam, aio, te nihil ibi ad rem dicere. Non enim eâ gratiâ Franciſci exemplum vrgebatur à Nigrono, vt oblatis tantùm vti ad paupertatem ſpectare negaret, quod illi numquam venit in mentem facere; ſed vt emendicato illam libentiùs victitare conficeret. Quod Franciſcum ſenſiſſe, ſi Bonauenturæ vlla eſt reuerentia, qui Latinè intelligat, ierit inficias nemo. Age? ſi quis ita loquatur, Titius ob Sanctæ Caſtitatis amorem maluit Virginitatem colere, quàm matrimonio illigari; hunc tu aliquid interius eſſe Caſtitati Virginitatem, quàm Nuptias, ſenſiſſe, quî poteris negare?

XXXII. *Bonauentura teſtimonium.*

lib. 1. vitæ cap 7.

XXXIII. *cui Caſtaldus Thomã falsò obiicit.*

Anim. XIII. p. 125. opuſc. 17 c. 16.

Si ergo ob amorem ſanctæ Paupertatis reiectæ tantùm in Deum ſpei, mendicationem, illæſis tamen ſpei finibus, præhabendam putauit Franciſcus; hanc illi, quàm tantopere deperibas, paupertati magis cor-

XXXIV. *à Nigrono validè allatum fuit.*

di eſſe Franciſci ſententiam fuiſſe, velis, nolis, rectè ac ratione conficit Nigronus. An id ſublimius aliquid ſit atque ad Chriſti Domini conſilia exactum magis, modò non quærimus, ſed de Franciſci ſententiâ diſputamus: Quem auctorem, quo potiorem non habuit imitandæ Chriſti Domini paupertatis tota ſuſpicit, ac veneratur Eccleſia.

XXXV *Propoſito imitandi Chriſtum conſequens non eſt paupertatis nō mendicantis potius quam mendicantis deſiderium.* Quæro inſuper ex te, Caſtalde, quàm legitima illa tua tibi videatur conſequutio, quam eâdem Animaduerſ. XIII. ex conſtanti Ignatij propoſito imitandi Chriſtum Dominum admirabili tuâ elicis Dialecticâ? Ais enim, te de illo propoſito non dubitare, tum addis. *Sed hinc quid ſequitur? Illud certè, propenſionem mentis Ignatij ad noſtram paupertatem amplexandam.* Ni, vt Grammaticus, à te exibilari metuerem, monendus hîc mihi eras, vt à Tertianis pueris caueres; verùm cum Logicis iam tibi res erit. Quid? Si ex conſtanti propoſito imitandi Chriſti Domini legitimè ſequitur, *Propenſio mentis ad veſtram paupertatem amplexandam*, an non huic conſequens illud etiam eſt: Quicumque veſtram paupertatem non amplexatur ab eo propoſito excidere; quod nemo, ne tuorum quidem, qui plerique omnes viri ſapientiſſimi, certè modeſtiſſimi ſunt, ferendum putabit. Quid enim? Tui ſoli Chriſtum ſequuntur? Quòd ſi propoſitum illud latiùs pertinet; quàm vt veſtræ tantummodò paupertatis deſiderio contineatur; iam nihil omnino dicis. Sed nimius es, Caſtalde, vt humaniſſimè loquar, rerum tuarum admirator. Suſpicimus quidem omnes tuæ paupertatis rationes, tuóſque in primis Chriſti pauperum ſubſelliis ſedere arbitramur; non tamen ante omnes, cuius dicti gratiâ iraſci te mihi minùs æquum eſſet. At Chriſtus ex oblatis vixit.

Anim. XIII. p. 114.

XXXVI. *Nam Chriſtum Dominum mendicâſſe ſiu-* Quæro igitur quî ſcias, ex his tantummodo vixiſſe: laudas quidem in margine Lucæ cap. 8. in quo habetur de mulieribus, *Quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis.* Audio; ſed in rogatam miniſtrâſſe non audio,

Ibid. p. 115.

audio, & propius eſt, vt pernegem. Tum Ioannis caput 12. appellas, in quo Iudas dicitur loculos habuiſſe, & ea, quæ mittebantur, portâſſe; quaſi verò emendicata non mittantur, ac portentur. Certè Chriſtum non mendicaſſe probabis nũquam, vt ego mendicâſſe demonſtrabo. An non hoſpitium per diſcipulos petiit, & quæ faciendo Paſchati erant neceſſaria? Non ſolui iumenta, & dominis edici à ſuis voluit, ſibi ea opus eſſe? Non à Zachæo prandium? à Samaritanâ aquam ipſe non poſtulauit? Quæro hîc ego iam, ſi quis tuorum ſitiat, poteritne frigidam à quoquam poſtulare? Negabis, opinor, ne ab illo ſublimiſſimo paupertatis faſtigio mendicando deuoluatur. Vt lubet, Caſtalde; Patere modò nos mendicare cum Chriſto; qui propter nos, *Egenus factus eſt, cùm diues eſſet*, quod valet, mendicauit; nã qui Græcè ſciunt, vocẽ ἐπτώχευσε, quâ Paulus vſus eſt, vix à mẽdicatione ſeparant, defluxitq; ad nos Italos vt infimos pauperũ; vulgò *Pittoccos* appellamus non ſine contemptu, vt abiectiſſimæ mendicitatis. Addo vaticinium luculentiſſimum Dauidis Pſalm. 39. quem Pſalmum de Chriſto Domino Paulus interpretatur Epiſtolæ, quam ad Hebræos ſcripſit, cap. 9. In eo igitur Pſalmo Chriſtus ſe mendicum appellat his verbis: *Ego autem mendicus ſum & pauper.* Quarum duarum vocum admirabilis coniunctio eſt. Et primam quidem in alienas intelligentias rapi non poſſe, Hebraicam vocem אֶבְיוֹן teſtem habeo, quam Deuteronomij cap. 15. eodem ſenſu à Moyſe vſurpari palàm eſt; qùum quolibet ſeptimo anno ita liberales Iudæos eſſe iubet, vt ob illam liberalitatem nemo mendicare cogatur; ait enim: *Non erit in te* אֶבְיוֹן *mendicus.* Eadem Dauidis de Chriſto vaticinantis ſententia Pſalmo 108. *Qui perſecutus eſt hominem inopem, & mendicum.* Quod vaticinium ad Chriſtum eſſe referendum Theologorum vertex ille Petrus docuit. Quoties autem Chriſtum petentis, atque emendicantis ſpeciem (quomodo hæc fiant, luculentiſſimè Tyræus noſter diſſerit) in-

ſtra in dubium vocat Caſtaldus.

XXXVII. *Quod ex diuinis oraculis probatur.*

duiſſe legimus? Quoties Angelorum obuia hæc ſunt in Sanctorum hiſtoriâ, vt diutiùs in his immorandum non ſit, quum præſertim de mendicantis Paupertatis excellentiâ orationem ſcribere non inſtituerim, ſed tuum illud dictum cõuellere, probabile nimirum tantummodo eſſe, Chriſtum mendicâſſe. Quod ego vix tutò dici poſſe arbitror. Vide igitur, Caſtalde, quàm ſapienter ab Ignatij propenſione fuerit argumentatus Nigronus, eum ad mendicationem inclinâſſe; cuius tu contrariam conſequutionem nullâ probabilitate colligis. Petiſſe aliquando Chriſtum fides docet. Sponte oblatis plerumque tantummodo vſum, quod tu pro explorato habes, nondum docuiſti, & niſi immaniter fallor, Kalendis ſcilicet Græcis docebis, hoc eſt, nunquam. Quod ſi aliquando vſum euincas, fruſtrà nihilominùs eris; quod enim mendicabulum hominis tam abiectæ conditionis inuenturus demum es, cui à piis hominibus aliqua vltro non dentur? Quis verò ex hoc illum ſtipem non mendicâre, niſi ineptiſſimè colligat? Quod vnum ex Auguſtino dicere poſſes; illum, qui neceſſitates ſuas palàm facit, mendicare, tibi leuiùs dictum eſſe video, quàm vt tanti nominis auctoritatem tueatur. Sed non tanti tu mihi es, vt magni Chriſtianæ Theologiæ conditoris dictum clypeo excogitatæ tuo Marte metaphoræ validè repellere te poſſe credam. Porrò de hac Chriſti mendicatione, quam virulentus ille antiqui Draconis Catulus VViclefus ferociter, ſed fruſtra, momordit, iubeo te Thomam VValdenſem legere, qui lib. 4. *dentes peccatoris* validiſſimè contexit, & Patrum teſtimonia recitat, quibus impudentiſſimi erronis os ferreum euerberat. Cuius tamen te longè alium eſſe ſcio, qui eam non improbes, ſed omnino certam exploratámque non eſſe contendas. Si iocorum in re grauiſſimâ eſſet licentia, quæ de Mendicatione per nutus ineptiſſimus nebulo in Chriſto comminiſcitur, materiam ſalibus miniſtrarent. Sed ſancta ſanctè habeamus, & quæ de

XXXVIII. *Et contra negantem VViclefum demonſtrat VValdenſis.*

Apoſtolis

Apoſtolis, vt comperta tibi ſumis, inſpiciamus; vereor enim vt probare ſatis commodè poſsis.

Anim. XIV. p. 133. & 136. Quæro igitur ex te, quonam magiſtro dediceris Apoſtolos nunquam coactâ, ſed ſponte oblatâ ſemper ſtipe vitam toleráſſe? nam niſi vtrumque docueris, tum mihi iure, quàm cui optimo, integrum erit, tibi viro quidem optimo, ſed diuinanti non credere? Quid ais? nuſquam legimus. Ergo non mendicârunt? Iubeo te hîc tuæ doctrinæ memorem tantiſper eſſe, ac proinde negantem hanc ratiocinandi formulam procul in mare Creticum ventis aſportandam dare. Quibus enim legibus Nigronum obnoxium eſſe voluiſti, iiſdem teneri te æquum eſt. Rem quidem hanc alto vbique antiquorum monumentorum ſilentio obrutam ita eſſe arbitror, vt nihil admodum certi atque explorati confidenter affirmari poſſe credam, verùm Apoſtolicæ mendicationis, quæ minimè obſcura veſtigia ſacris in monumentis obſeruare mihi viſus ſum, relegamus. XXXIX. *Paulum, & reliquos Apoſtolos à mendicatione non abhorruiſſe longè probabilius videtur.*

Quid enim? Nónne Paulus Philemonem de hoſpitio Epiſt. ad Philemonẽ n. 22. interpellat, illis verbis *Para mihi hoſpitium?* Nónne neceſſitatem ſuam homini dicit, integrâ tamen in Deum ſpe, cuius nihil eâ petitione detritum eſt. Rurſus, quum Philippenſes ſummis proſequitur laudibus, cap 4. com. 17. quòd *Soli omnium Eccleſiarum cum illo communicaſſent in ratione dati & accepti*, nónne diſertè ait. *Non quia quæro datum, ſed requiro fructum abundantem in ratione veſtrâ?* Quid autem aliud hoc eſt, quàm cupiditatis ſuſpicionem, quæ ex petitione oriri poterat, ita amoliri, vt huius cauſſam, non tam in ſuam, quàm in illorum, qui daturi erant vtilitatem conferret? vt plerique omnes interpretantur? Nónne *collectarum* meminit, qui- .Cor. cap. 16. com. 1. & 2. bus & ipſum, quum illas Ieruſalem perferret, victitaſſe longè veroſimillimum eſt? Demum Apoſtoli, & Cephas, quum Paulo, & Barnabæ dexteras ſocietatis dederunt, vt hi in Gentibus, illi autem in Circunciſione Apoſtolatu fungerentur, nónne tantùm mo- Ad Gal. cap 2. com. 10. nuerunt, vt pauperum memores eſſent, *Quod etiam ſol-*

licitus fui hoc ipſum facere, ait Apoſtolus? Quos enim alios pauperes commendatos intelligas, quàm Ieroſolymitanæ Eccleſiæ, in quâ non minùs, quàm alios, ipſos etiam Apoſtolos, qui & omnia reliquerant, & quæ ad pedes ſuos ponebant credentes, vel largis abſumpſerant eleemoſynis, vel ab hoſtium crudelitate per rapinam ablata amiſerant, ad inopiam fuiſſe redactos, manifeſtum videtur? Porrò quàm ab illâ in Deum tantummodo reiectâ ſpe, quam tu illorum exemplo, quod nullum habes, perſuadere conaris, Paulus abeſſet, labor ille ſutorius, quo manus miraculorum potentes exercitæ non ei ſolùm, ſed & illis, qui cum ipſo erant, miniſtrauerunt, ſatis loquitur. Quid verò, quod ad ſpei rationes attinet, inter coactũ (Act 20. n. 34.) è conſutis pellibus lucellum, & corrogatam mendicatione ſtipem differat; quia per me ſatis non expedio, à te, ſi docueris, libens audiam. Ac de Paulo ſatis. Quid de reliquis Apoſtolis? Sanè veteri Hebræorum more pias mulieres ſororum nomine circunducebant, quæ illis miniſtrarent, quas rogatas feciſſe, vt minùs certum, ita veroſimile videtur. Porrò quum in longinquas, barbaráſque prouincias peregrinati ſunt, niſi perpetuo ac minùs neceſſario miraculo, vltrò, qui exciperent, hoſpites occurriſſe, antiquis fidiſque Hiſtoriarum monumentis doces, prudentiùs mendicâſſe credam. Quid enim aliud facerent, ſi extrema illos admoneret neceſſitas?

XL. *An in ſupremâ neceſſitate tutum ſit non mendicare.*

Quæro enim ex te, Caſtalde, quàm demum validè (Differt. n. 77. Anim. XIII. p. 127.) argumentum, quod ab hac duxerat Nigronus, refutaueris? Audio equidem præclara de Virginitate diſputantis Ambroſij verba, quaſi & tu ex illâ formulâ viuas: *Quam nec natura ſuis incluſit legibus* (quaſi verò voluntaria Chriſti amore mendicatio intra naturæ pomœrium proueniat) *& è cœlo accerſiuit, quod imitaretur in terris.* Veriſſimè, ſed non in rem tuam dixit melleus meus Antiſtes; tanta enim Virginitatis dignitas, is eius eſt ſplendor, & amplitudo; vt vitæ ipſi præhaberi poſ-

XLI. *vt mori pro tuenda Virginitate.*

ſit.

ſit. Ob eamque cauſſam & Caſimirum regium, ac ſanctiſſimum iuuenem & Robertum Nobilium Vaticani Senatus floſculum, quòd repudiatis Venereis medicis, Virginitatis victimæ conciderint, omnis admirabitur poſteritas. Vnum verò aliquem hominem, ne mendicatâ ſtipe ſupremam depellat neceſſitatem, labentemque animam retineat, emori velle, an ſapientes laude dignum iudicaturi ſint, ego vehementer ambigo; & ſi datâ tabellâ in ſuffragium mittantur Theologorum tribus, vt ego autumo, ſine reprehenſione non faciet. Inſcribi cuiuſquàm tumulo cum laude poſſe *Malo mori, quàm mendicare*, vt addi poteſt: *Malo mori, quàm fœdari*; quum Chriſtum mendicantem viderim, haud facilè credam. Et potuit quidem de re ipsâ luculentiùs diſputari; niſi tu me clanculum irrideres, vt qui ab hoc ſupremæ neceſſitatis periculo, & promptâ piorum hominum liberalitate, & mutuo ab amicis ære, ſi lentior illa fuerit, te noueris vindicare, quod hominis prudentis, ſed qui à prærupto illo, ſi hominum iudicia ſequimur, altiſſimo quidem, & quo altiùs nemo poſſit eniti, Chriſtianæ paupertatis iugo, in quo Franciſci ſoboles firmis hæret veſtigiis, longiùs adhuc abſit. Moneo tamen, ſi Angelorum more modóque (quando quæ de Virginitate ſcripſit Ambroſius ad Paupertatem pertinere vis) viuere tibi votum eſt; Tobiæ perductoris exēplum imitari tibi per me ſolutum eſſe; qui *cum cibo inuiſibili, & potu, qui ab hominibus videri non poteſt*, vteretur, videbatur quidem *manducare & bibere*: ſed non vltra viſionem illa erat manducatio. Nobis tam felicibus eſſe adhuc non licet. Paupertatē verò non mendicantem, humano ingenio comprehendi non poſſe tam falſum eſt; vt eam Demetrius, è Cynico grege neſcio quis, palàm fuerit profeſſus. Sed iam mihi te iraſci vereor, quaſi odioſè atque inutiliter diſputanti.

Seneca De V. B. cap. 18.

XLII.

Caſtaldi luculenta in Societatem iniuria.

Anim. XIII. p. 131.

Quæro igitur poſtremò ex te Caſtalde. Cur *odioſum & inutilem laborem* aſſeras eſſe de vtriuſque familiæ paupertate diſſerere? an vt ſua cuique conſtet honeſtas,

ſtas,ſuiſque bonis,quæ Deus contulit,*ſine Satana & occurſu malo* fruatur?Laudo conſiliũ:Sed non hoc agis;verùm vt quæ in Societatis dedecus effutiiſti,decumano cumules contemptu. Cùm enim, vt non mendicantem mendicanti eſſe præferendum conficeres, Societati exilem ac nullã propemodũ eſſe doceres, nóſque de illo,in quo nos Deus cum aliis plurimis collocauit, deiiceres gradu, totâ illâ Animaduerſione XIII.cõtentioſiſſimè laboraueris,tandem vt indignos,qui compararemur,abiicis, & populi voce, cui Diuinam auctoritatem ineſſe vis, ſeuerè damnas. Hoc enimuerò eſt, contemptim calce appetere,cui infracto colapho iniuriam feceris, quaſi viribus imparem, nec ſatis dignum, quo cum congrediaris. Pro quâ iniuriâ Deum enixiſſimè precor, vt bonis te multis, magníſque auctum,& mactum velit. Anim. XIII. & XIV.

XLIII. *De Ignatij Paupertate concluſio.* Quare, vt rem in pauca contraham explicatâ Paupertatis naturâ; de quâ fuſiùs adhuc diſputari poſſe non dubito,ſubtili Philoſophorum more ſerram eandem aſſiduè reciprocantium; Ego ſanè non video cur Ignatius, qui ad eam, quam ſummam eſse paupertatem Franciſci,atque Minorum exemplo ſemper arbitratus eſt,deſtinatione animi ferebatur,quámque imitari ſtuduit, ab eâ, quam tui Ordinis ſanctiſſimi viri orſi erant,de quâ etiam nunc, an primas obtineat, diſputari poſse vides; ita allici potuerit, vt quæ tamdiu fuerat meditatus, obliuiſceretur. Adde eam illi placuiſse paupertatem, quæ ſuſcepto vitæ inſtituto maximè congruebat,quam ſi veſtram fuiſse arbitratus eſset, dubio procul imitari eam non piguiſset. Quare cùm eam deſtinatis minimè idoneam crediderit, cur eius ſplendore,quantuſcumque is demum ſit, de quo nihil detractum velim,etſi laudationem eius me iuſseris inſtituere, habeo aliquid, quod declamantium bono his,quæ congeſſiſti,addere poſſim; cur, inquám, à ſuſceptis cogitationibus,quas oppidò nobiliſſimas fuiſſe res ipſa loquitur,potuerit auelli,ego ſanè non video.

Quæ quum ita ſint, quod tu Caſtalde vaticinando fieri potuiſſe dixeras, id validiſſimis rationibus veroſimile non eſſe demonſtrauit Nigronus, quod mihi hac Interrogatione tibi fuerat probandum.

INTERROGATIO DECIMA SEPTIMA, DE PERFECTIONE INSTITVTI Societatis.

Ignatium perfectiſſimam Religionis formam ſequutum fuiſſe, atque adeò ab eâ, quam animo deſtinauerat, aliorum obiectâ ſanctitate, deſciuiſſe, minùs probabile eſſe; quod Nigronus dixit, & Caſtaldus negauit, veriſſimum eſſe demonſtratur.

Anim. XIV. p.142. ROGIS me, Caſtalde implacabili tuâ Societatem obterendi acerbitate, ad hanc inſtituendam Interrogationem; ais enim (& egregiam in nos beneuolentiam non ſemel profiteris) Societatem noſtram, *quoad maximam ſui partem, quæ omnino firma non eſt, & expulſioni obnoxia, nouiſſimum præ cæteris in Eccleſiâ Dei locum obtinere, inferiorem etiam Equitibus Ieroſolymitanis*: aliáque multa ibi congeris, aut alibi ſpargis, quæ tuum in nos animum manifeſtant. Vincam te, ſi non aliâ re, animi certè moderatione. Neque enim ego huiuſmodi de vobis dicam, neque anxiè quæram; quid in tuos dicam,

I. *Excuſatio ſuſceptæ diſputationis.*

Anim. X. p.86.

quos ſummis ornare laudibus & cœlo tollere deſidero. Arbitror tuum Ordinem illuſtriſſimum eſſe in Eccleſiâ Dei, ac perfectiſſimum inſtitutis, legibus, moribus: Patieríſne Caſtalde ſolum non eſſe? vt in pluribus vincat, in quibuſdam etiam vinci? De illo vſurpari poſſe: *Non eſt inuentus ſimilis illi?* Eccl. 44. quæ laus ita ſingulis ſanctorum propria eſt, vt tamen communis omnibus eſſe non deſinat? Sed

II. Quæro ex te, quæ tibi cauſſa fuerit, tam contemptim de hac familia loquendi, quæ de vobis ſemper honeſtiſſimè ſentit, ac loquuta eſt? Nam ſi Nigronus aliquid dixit, quod minùs vobis arrideret, abſtinuit ille, omni verborum acerbitate, nec extra cauſſam dixit. Diuinaueras tu quidem potuiſſe Ignatium allici tui Ordinis ornamentis; quid faceret Nigronus qui rem, cuius tu probabiles cauſſas ex rerum poſſibilium coniecturis venabaris, quum exploratò falſam haberet quas tu veroſimiles eius probationes arbitrabaris, nullâ niti probabilitate demonſtrabat? Sed non hîc querelarum tempus eſt. Age enim,

& Nigroni qui coactus & ipſe diſſuauit.

III. Quæro abs te, an roſam vltimum in florum Repub. locum obtinere dicturus ſis; quòd magnâ ſui parte ſpinis horreat, illíque Cyclaminum ſis præhabiturus, quòd de ſubito, vix, aut ne vix quidem editis foliolis, floreat. Hoc ideo quæro, ne deſpuere pergas, qui ſtatim à primo tyrocinio publico ritu non profitentur. Quæro inquam, putéſne nobiliſſimos Equites Ieroſolymitanos, quæ illorum humanitas eſt, accuſationi tuæ ſubſcripturos, viros militares, quíque armorum tractatione peregrinos tutari ſoliti, aut ægros hoſpitio magnificè excipere, interioris caritatis opera, quibus ſalus animorum quæritur, ne attingunt quidem? Sacros Regularium Ordines adeò inclementes aut inurbanos fore, vt nos à conſortio etiam ſummæ perfectionis explodant

plodant? Adeóne anguſtum eſt Chriſtianæ virtutis culmen, vt vbi ſui veſtigium poſuêre, neminem alium velis conſiſtere? Hanc ego virorum vitute atque ſapientiâ clariſſimorum, qui Ordinis tui lumina ſunt, mentem vt eſſe credam, nunquam adducar. Si qui ſunt, quod nolim, quibus tua iſta probetur acerbitas, eos ego & leuiſſimos eſſe homines, & nullius pretij puto. Sed age interrogo te, an Socios noſtros omnes, etiam nondum ſolemni ritu profeſſos, Religioſos verè, & nunc eſſe, & olim ſemper fuiſſe reris? Quidni? inquis; aliter enim mihi integrum mihi opinari non eſt. Hoc ideo mihi à te dari volo; quia vereor, vt ſatis intelligas, in quo ſita ſint Reipublicæ Religioſæ ornamenta, quæ quaſi verò ex reciprocâ traditione atque ſtabilitate petenda eſſent, (quod falſum eſſe in loco euincam) vbi illa tibi deeſſe videtur, tenuia admodum eſſe pronuncias.

Dic ergo, Caſtalde, rerum dignitas, atque perfectio, an non tibi ex fine intimo videtur petenda? Negari non poteſt ab homine Philoſopho; ab extraneis enim res conſtitui, dicere, omnino Philophiâ eſſet indignum. Benè. At finis potuitne amplior, ac dignior aliquis excogitari, quàm is, ad quem Chriſtus Dominus omnia ſua retulit, Patris ſcilicet Dei gloriam quàm ampliſſimam, & hominum ſalutem? Minimè gentium. Perge. An ignorabas id vnicè Ignatio propoſitum fuiſſe, quod ipſe in Regulis teſtatur, quod Pontifices ampliſſimis atque honeſtiſſimis ſuis Bullatis Diplomatibus tradiderunt? Hoc enimverò neſciſſe videris. Verumtamen hoc te ſcire decuit; tum meminiſſe, quæcumque Religioſæ familiæ mixto ac propterea contemplatiuo actiuóque vitæ genere agitant, (quod Prædicatoribus, & Minoribus, cæteríſque Mendicantibus ſemper honeſtiſſimum erit,) eas adeò perfectionem deſtinatis ſuis promouiſſe, vt altiora petere non poſſint? Hoc ex Theologo didiciſ-

IV. *Dignitas rerum à fine est petenda.*

Vide Suarium tom. 4. de Relig.

V. *non à ſolâ ſtabilitate.*

ſe te, ne credam, facit tua illa ratiocinatio, quâ Perfectionem ex omnimodâ ſtabilitate definis, quæ profectò ratio ab illo afferri non potuit, qui vnamquamque rem tum ex fine, tum ex viis, quibus ad ipſum fertur; quæ duo ab ipſâ, quam tu vrges, ſtabilitate multum abſunt, nouit æſtimare: cuius autem prudentiæ fuerit, Religioſos eos, qui *Profectum animarum in vitâ & doctrinâ Chriſtianâ, & propagationem fidei præcipue intendunt*, vt cum Paulo III. Pontifice loquar (cuiuſmodi eſſe Religioſos noſtros, etiam nondum ſolemnis Profeſſionis ſacramento adactos, nemo inficiabitur, qui res noſtras, & quæ de illis à Pontificibus Iulio & Gregorio ſancita ſunt, vel ſummis labris attigerit) Equitibus Ieroſolymitanis, cæteríſque quibuſcumque minùs nobiles caritatis actiones ex inſtituto profitentibus, contemptim poſthabere? Vide ne eam à te prudentiam ita requirant ſapientes viri, vt illorum reprehenſionem obiectâ, quam ex Leſſio emendicaſti, non omnimodâ ſtabilitate, effugere minimè poſſis. De quo ſanè Leſſio, (vt ſtrictim id regeram) neſcio quid tibi velis illis verbis *Nec mentiri me facit Leſſius*; quem enim vnquam fecit ille mentiri? Sed tu Grammaticos contemnere didiciſti, indignumque arbitraris Animaduerſiones tua ſub Donati regulas mittere. Sed redeo. Huius, inquam, Auctoris placitum tibi opitulari nequaquam poteſt: Etenim, quum ea, quæcumque demum ſit, non omnino profeſſa ſtabilitas, nihil de eſſentia non modò Religioſi ſtatus numquam imminuerit (quod abſque accuſatione temerarij erroris in fide poſt geminum Gregorij XIII. oraculum, nemo poſſit affirmare) verùm etiam ſtatui perfectiſſimo, in quo Societas cõſiſtit nihil detrahat; nã hi omnes, quos tu deſpicis, verè Societatis Religioſi sũt nihilominus, quàm ſint Profeſſi ipſi ſiue noſtri, ſiue cuiuſcũque alterius Ordinis; ego certè, nõ rerũ noſtrarũ affectu, verùm ad temeritatis notã vitandã, tecũ, Caſtalde, ſentire non auderem. Quid enim? Negabíſne illos,

Anim. X p. 86. & deinceps.

In primâ Bulla confirm.

VI. *quæ ad eſſentiam Religioſi ſtatus non pertinet.*

Anim. X p. 87.

In Bullis quamdo fructuoſius & Aſcendente.

Ib. p. 86.

illos, quos tu electioni obnoxios, neſcio, honoriſne, an contumeliæ cauſsâ, ſæpius appellas, Religioſos eſſe? Id verò neſcire non potes. Idque perfectiſſimè atque abſolutiſſimè? ne id quidem potes, niſi Pontificum decreta conuellantur. Negabis Religioſos eſſe Societatis? hoc verò eſſet inſanire. Negabis Religioſos Societatis ſalutem animarum, quod diuinorum diuiniſſimum opus appellauit Dionyſius Areopagita, ſibi procurandam ſuſcepiſſe, ad eámque rectiſſimis viis tendere? Ne id quidem integrum eſt homini, qui Eccleſiæ auctoritatem eo habeat loco, quo apud te eſse non dubito. Non igitur inficiaberis eiùs Ordinis illos verè atque abſolutè Religioſos eſſe, qui & altiſſimum atque maximè diuinum finem cùm ſibi propoſitum habeat, ad eúmque aptiſſimâ viâ gradiatur, in ſummo perfectionis Religioſæ genere verſetur. Quî ergo tam animosè (danda eſt venia veritati, quæ vlteriùs diſſimulari non poteſt) eos Equitibus Ieroſolymitanis, viris militaribus, quos ipſa laudatiſſimi inſtituti profeſſio ferocior ab altari, & ſacris ſubmouet, poſthabendos iudicâſti? Nolo grauiùs vrgere, quamquam te poſſim adhuc accuſare; Cæterùm ne illâ tuâ, quam tantopere
Ibid. amas, ſtabilitate, in hac tuâ falſiſſimâ opinatione ampliùs obdures,

VII. *Perfecta ſeruitus nunquam obligationem nō poſtulat.*

Quæro ex te, Caſtalde, an ſeruitutem nullam perfectam eſſe arbitreris, in quâ dominus tradenti ſe perpetuam in ſeruitutem ſeruo, viciſſim fidem non obliget, nunquam ſe illum manumiſſurum? Quis vnquam ita opinatus eſt? Ergóne nulla ſeruitus perfecta eſt, niſi, quæ ita perpetua eſt, vt neque à domino ſolui poſſit? Quid cenſes, Caſtalde? nullam eſse? Non ergo perfecta ſeruitus in populo Dei, in quo ſerui omnes ante perforatam auriculam, certis quibuſdam temporibus neceſsariò manumittebantur ex lege; neque quiſquam oſtendet illos ipſos iam ſtigmaticos manumitti à dominis non potuiſse; ſed ad manumiſſionem iure repetendam poſt ritus illos, nullam illis actionem, ius nul-

lum ſuperfuiſſe. Quod ſanè quàm ſimillimum eſt noſtris in hominibus; qui vouent ſe vitam acturos, mortémque obituros in Societate; quæ abſoluta & perfecta ſui traditio eſt, poſtquam nullo iure libertatem repetere poſſunt, nullámque ad illam ampliùs actionem habent. At verò, inquis, reciproca traditio iſta non eſt? Quamuis ea non eſſet, non ideò Religioſæ ſeruitutis ſtatum conuelli eſt neceſſe; illa tamen aliqua eſt, donec Societas id ſibi è re ſuâ eſſe iudicabit.

VIII. *Vinculum quodcunque ſolenne ſolui poteſt ab Eccleſia.*

Sed quæro ex te, Caſtalde, an vinculum aliquod tam arctū Religioſæ ſeruitutis fabricaturus ſis, quo homines ſolui nō poſſint ab illo, penès quem rei Chriſtianæ arbitrium eſſe voluit Chriſtus, cuíque olim dixit: *Quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis?* (Matth. 16. cap. unicum) Quidquid olim opinati fuerint viri magni, poſtquam ſolemnitatem ab Eccleſiâ ſuperadditam eſſe Pontificum oraculis palàm factum eſt, nullū tale vinculum necti poſse, res eſt adeò clara, vt non niſi diſputandi cauſsâ in dubiū poſſit reuocari: Cuius ego veritatis conſequens eſse confirmo, nullam, cuiuſmodi tu optas, ſtabilitatem firmari poſse. Si enim votorum quorumcumque non ſolemniū vincula ſoluere poſse Pontificē certū eſt; & ſolēnitas omnis ab illius arbitrio pendet, poterit profectò etiam ſolemnia Profeſsorum vota relaxare, ſi è Republicâ, aut hominis alicuius ſalute, id eſse iudicabit. Nō igitur illa omnimodam habent ſtabilitatem. Negas? (Anim. X. p. 87) Atqui eam ob cauſſam ſimplicia noſtrorum Scholaſticorum ab eâ tibi laudatâ ſtabilitate arcebas, quod ſolui vincula eorum poſſint; à quo verò poſſint, ſtabilitatis parum intereſt. Satis ſtabilia sūt, Caſtalde, quæ ſemel homini iniecta, ita totum complectuntur, & continent, vt nullā, aut quóquam progrediendi, aut ſe commouendi facultatem illi relíquam faciant, cuiuſmodi hæc ſcholarium noſtrorum eſſe cùm verbis ipſis, quibus Sacramentū hoc dicunt, tū Pontificū decretis palàm fit. Porrò cū de rerū perfectione agitur, eā ab extimis, quæque externo illi accidūt nutu, arceſſere, an hominis philoſophi ſit, tu pro tuâ prudentiâ videris. Verū hæc te, aut

per otium docere, ſi neſcis, aut fateri cogere, ſi diſſimulas, longioris otij res eſt. Et verò téque à turpi lapſu, méque ab hoc qualicumque labore liberâſſes, ſi (tom 4. de Relig.) Suarium argumentum hoc totum diligentiſſimè abſoluentem legere non piguiſſet. Quare abeamus hinc, & de ſingulis votis agamus.

IX. *Votum caſtitatis perfectiſſimum in Societate Ieſu.*

Interrogo te enim Caſtalde, quidnam tandem in voto Caſtitatis, quo ante ſolemnem profeſſionem obſtringimur, ad perfectionem deſideres? Audio, vt ma- (Ibid. & Anim. XIII. p. 113.) trimonium ratum non conſummatum diſſoluat; nam niſi hoc faciat, iam tibi euiluit. At quid hoc ad abſolutam Religionis perfectionem addat, ego ſanè, quâ ſum tarditate, non intelligo, & à te velim edoceri, quod antequam facias, quæ mihi, alia omnia ſentiendi ſint cauſæ, tibi exponam. Mihi enim aliqua exploratiſſima ſũt, quæ tuam hanc ſententiam funditus eradicant. Primùm vim illam ſoluendi matrimonij voto non ineſſe, & Religioſum ſtatum per votum perpetuum emiſſum in alicuius manus, & acceptatum conſtitui; quod tu nõ negabis: Tum vim illam Eccleſiæ auctoritate votis ſolemnibus Religioſis eſſe ſuperadditam; nam eam poſſe voluit Chriſtus; cuius etiam in ipſum naturæ ius, quo matrimonij vinculũ adſtringitur, imperium eſt, quod tu quoque non diffiteris. Demũ votũ ſimplex pari modo apud Deũ obligare, ac ſolẽne, quod tradidit Cæleſtinus (c. Rurſus.) III. Cùm igitur ſolutio illa matrimonij rati, nec voto, nec, qui ab eo conſtituitur, Religioſo ſtatui intrinſecus quidquã afferat, perfectionis, nam & voto, & Religioſo ſtatui extranea, extimáq; res eſt; quid cauſſæ tibi fuit, vt votũ, quod ſolẽnitatẽ ſibi omnino intimã nõ habet, vltimo loco collocares, ac veluti in ordinẽ redigeres, cẽſor votorum ac Religionũ nouus? Si te interrogem, quis te conſtituit iudicem? quid reſponſurus es? Cæterùm quid illi deſit voto, quod totam ſui *obiecti*, quantùm quidem vouẽti iã integrũ eſt, amplitudinẽ complectitur, quódque homines ad ſupremam abſoluti operis perfectionem perducit? Faciam, quod facere poteſt, Eccleſiam

nouâ

X *ſolemnitas voto externa eſt.* nouâ ſanctione vim illam ſoluendi huiuſmodi voto indere,& de non ſolemni reddere ſolemne; credéſne aut maiore eos,qui ſuſcipiant , obligatione teneri, aut amplioris veluti operis arbitria relaturos à Deo ? Ais? non puto te hoc dicturum;quid enim difficultatis operi accreuit ? Et quis vnquam meritum dignitatémque operis ab alienâ voluntate ſuſpendit?Negas?Idem igitur hoc modo ſimpliciter vouens , ac ſolemniter vouens facit. An tu , Caſtalde,equo generoſiſſimo ex regiis phaleris roboris , & generoſitatis aliquid accedere dicturus es?Additur quidem ac circumponitur dignitas aliqua extima , quæ non tam reapſe , quàm vanâ hominum opinione celebratur;quâ ſi careat,non ideo minus aut curſu,aut ſaltu, aut robore animi membrorúmque equus valebit.Vt verbo dicam:vbi votum caſtitatis,& ampliſſimum , & religioſâ ſtabilitate perpetuum ex ſe eſt;tum illi addi ad perfectionem nihil poteſt omnino : quam ob rem vide , an quæ de noſtro ſimplici , ſed Religioſo caſtitatis voto à te dicta ſunt, ſatis tutò,atque exploratò dicta ſint.

XI. *Paupertatis votum perfectũ in Societate Ieſu.* Quæro iam ex te de voto paupertatis quid ſentias? Diſertè , inquis , ſcripſi exile videri. Vellem, non feciſſes, quia vt dictum diceres , his erroribus captus es , quorum & nulla tibi ſuperſit excuſatio , & verò, niſi integrum tibi à ſcelere atque calumniâ animum integrum eſſe ſcirem, mendacia appellare non dubitarem ; ais enim , cogi non poſſe ad deponendum dominium rerum ſuarumReligioſos noſtros non profeſſos , cuius tui dicti contrarium legibus noſtris , vt Interrogatione ſecundâ demonſtrauimus , non vno earum capite cauetur. Sed de hac tuâ exilitate iam videamus , quæ inde à te ducitur , quòd vouentes retinere poſſint rerum ſuarum dominium ; (nam cogi non poſſe , quod alterum tibi erat caput exilitatis , ampliùs dicturus non es) quam rem tu cum perfectione Religioſæ paupertatis ita demm credis conſiſtere poſſe , vt illam tamen atterat, ac valdè reddat exilem,

Anim. 13.p.123.

Ibid.

exilem; nam exilis paupertatis votum eſſe ego intelligo poſſe,ſed votum exile , quod Religioſum conſtituat,quî eſſe poſſit nõ intelligo.Neque enim puto votum illud,quod ſuâ vi ıe'iqua inter , Societatis ſcholaſticos verè ac propriè,ac nihil minùs quàm Profeſſi cuiuſcunque Ordinis, Religioſos facit quod de hoc ſine temeritate negari non poteſt,exile dici debere ; Nam ſi noſtrorum Scholaſticorum Paupertatem eâ , quam nos profeſſi colimus , aliquanto inferiorem eſſe diceres,non ego tecum de re manifeſtâ diſputarem. Verùm quia exile illius votum tibi videtur,non exilis mihi tecum,vt porè falſitatis hac in re compertiſſimo ſuſcepta eſt diſputatio.Aio enim te falsò hæc iactare ; non enim exile illius eſt votum Paupertatis , ſed amplum, & Religioſis hominibus nullâ ex parte indignum; quamquam perfici deinde non negem. Aio, inquam, exile non eſſe. Quid enim?an minùs ligat?an minùs conſtanter , quantum ad vouentem pertinet , validè, diuturnôque tempore coërcet? At hoc, quidquid eſt rei ſuprà profligatum eſt.Exilem autem eſſe paupertatem non abdicato illo dominio tam verum eſt quàm exilem eſſe caſtitatem in Religioſis coniugibus poſt conſummatum matrimonium ſolemni ritu profeſſis, XII.
quos dominium inuicem ſuorum corporum retinere certiſſimum eſt;quid,? abnuis Caſtalde?Fac ergo ſolui vtrumque voto , liberámque vtrique fieri ab Eccleſiâ coniugalia iura repetendi facultatem; liberíne erunt vt iterum nubant,ac maritentur?In hoc certè non dices,quia ſi diceres,& primus, & peſſimè diceres. Dic, rogo te Caſtalde in Virgine Deiparâ exiléne caſtitatis ac virginitatis votum fuiſſe credis , an verò quàm ampliſſimum ? hoc ſecundum placet; nam illud prius homini pio ac Virgini maximè addicto,quem te eſſe credo , placere non poteſt. At Virgo corporis Ioſeph poteſtatem ac dominium habuit;erat enim veriſſimè coniux.Non igitur dominium alterius corporis , cuius vſus omnino ſit interdictus , caſtitatem exilem reddit;

Cui dominium nudum non repugnare exemplo B. Virginis probatur.

quùm tamen etiam illa traditio quædam ſit quæ Deo fit per votum, eorum omnium quæ ad Veneream pertinent voluptatem.

XIII. *& r tione* Age rurſum: Illúdne tibi votum exile videtur, quod ad perfectionis acquiſitionem perfectè conducit? Nequaquam inquis, neque enim à te docendus ſũ Theologiæ rudimenta, paupertatem ſcilicet non perfectionem, ſed viam ad illam cenſeri, neque propter ſe appeti poſſe, ſed vt inſtrumentum alterius. Gratias ago, quod me de his interrogandi onere liberâſti: iã enim interrogo, ſi dominium, quod retinere poſſunt nõ profeſſi ſcholaſtici Societatis, nec perpetuum eſt (nam id ad aliquod tempus illis permittitur) nec proprij arbitrij; (nam ad alterius nutum ſe abdicaturos vouent) nec ſollicitudinem affert (nam vſus & adminiſtratio alienæ itidem ſubiacet poteſtati) quid demum cauſſæ fuit Caſtalde, vt tam contemptim de huiuſmodi noſtro voto loquereris? quid ſi antiquos & sãctiſſimos Monachos, quos vt magiſtros omnis Religioſa poſteritas ſuſpexit, ac reliquos inter Hieronymum, dominium *Seminitarum villularum quæ barbarorum effugerant manus, & parentum communium cenſus* cum Pauliniano fratre retinuiſſe doceo? Sed hæc enucleare loci huius nõ eſt præſertim quùm præter noſtri Ordinis viros longè doctiſſimos, præclarâ cum laude id fecerit Baſilius de Põte. Pergamus igitur, ſed prius obſignemus locum iſtum Theodorici Colonienſis cancellarij aureâ planè ſententiâ, *Magis nocere Religioſis vſum peculij ſine proprietate, quàm proprietatem ſine vſu.*

XIV. *rurſúmque veterum Monachorũ exemplo.*

Epiſt ad Pammachium

Cartħ. opuſc. de reformat. Clauſtralium.

XV. *Obedientia Societatis abſolutiſſima omnino.* Quæro ex te Caſtalde, cur de obedientiâ, quam abſolutiſſimam ſuis omnibus numeris profitemur, quæ eſt gloria noſtra, & honorificentia, ita enim loqui iuuat, populi noſtri, negotium nobis faceſſere voluerint, exilitatem eiuſdem obijciendo? Mitto errore te lapſum turpiſſimo, quaſi verò cogi non poſſint non profeſſi ad rerum abdicationem. Fac ita eſſe, ex vnône hoc capite, ſi exciperetur, adeò tibi ſtatim

Anim. X. II. p. 113.

Ibid.

attenua

attenuatur obedientia, vt illam exilem dicere non verearis? Ergo Religioſiſſimos Monachorum Ordines, qui obedientiam iuxta regulam vouent, cùm multa profectò ſint, quæ illis à maioribus non poſſunt imperari, continuò exile obedientiæ votum habere definis? Non ego hîc diſſeram; de obedientiæ, quam profitetur Societas, amplitudine, ac dignitate; Res eſt adeò illuſtris, vt quamquam te rerum noſtrarum valde incurioſum fuiſſe videam, tamen vel ex inimicorum incommodis ſermonibus, quæ de cæcâ obedientiâ nobis inculcantur, cuius tuendæ cauſsâ iuſta ſæpè doctrinæ arma fuerunt induenda, auditione aliquâ te accepiſſe non dubito; ſed eam hîc non vrgeo. Illud vnum quæro ex te, Caſtalde, an exile putes votum illud, quo obligamur ad ea omnia, quæ ſiue ad propriam perfectionem, ſiue ad proximorum ſalutem ſpectantia imperare nobis poſſunt Superiores, eo imperio, cui qui non paruerit, grauiſſimo ſe ſcelere obſtringat? Audi quid Conſtit. part. 9. cap. 3. §. 20. habeat lex: *Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propoſitum Societatis finem perfectionis, & auxilium proximorum, ad Gloriam Dei faciunt, omnibus præcipere in virtute ſanctæ obedientiæ poſſit.* Hæccine exilia ſunt Caſtalde? Si iubear ire ad Turcas, ad Arabes, in Iaponiam, in Paraquariam, in Canadam, in Marilandiam, voto teneor. Et tu hoc exile putas? Ieiunare, & quidquid auſteritatis eſt, ſubire ſi iubear, voto teneor; & hoc exile putas? Chartis impalleſcere, Confeſſionibus audiendis, concionibus habendis, Chriſtianæ fidei rudimentis tradendis immori ſi iubeor, voto teneor; & tibi hoc exile videtur. Si Oratorio modo hîc agerem, facile mihi erat de ampliſſimis obedientiæ noſtræ finibus diſputare; ſed non hoc agimus, Caſtalde; Teneo enim te manifeſtò; nam ex eo, quod per errorem tibi perſuaſeras, exilem illam obedientiam dixiſti,

quâ nulla, opinor, poteſt latiùs pertinere. An tua tuorumque eadem huic noſtræ ſit; & me fateor ignorare, & ſi aſſeris, credam libentiſſimè, & verò etiam gratulabor Neque enim ex aliorum dignitate quidquam nobis decreſcere arbitror, quod anguſti ac puſilli ani-

XVI. *Nam Ignatius ad ſibi propoſitum finem aptiſſima elegit media.* mi eſt. Non poſſum tamen hîc admirabilẽ valdè tuam Philoſophiam diſſimulare. Dic Caſtalde, *Aſſumpſitne Ignatius vota ſecundùm illum gradum, quem ad præſcriptum ſibi finem magis appoſitum exiſtimauit?* His ipſis verbis hoc vltro concedis Animad. XIII. Rogo iam te, nega- P.124. turúſne ſis, Ignatium rectè putâſſe, atque inſtrumenta opportuniſſima ſuum ad finem elegiſſe? Non arbitror te, quam ei laudem Pontifices tribuerunt, negaturum. Rurſum quæro: An præter propriam ſalutem ac perfectionem, aliorum ſalutem per doctrinam & prædicationem, ac fidei defenſionem, propagationémque, comparandam ad finem ampliſſimum, & quo nullus dignior poſſit excogitari, pertinere putes? Nulla dubitatio. Quum igitur & caſtitas, & paupertas ipſa per ſe bona non ſint, ſed vt inſtrumenta ad perfectionem expetantur; omnis verò inſtrumentorũ laus ex habilitate ad operá peragẽnda deſumenda ſit; profectò quæ nobiliſſimi operis aptiſſima erunt inſtrumenta, ea quoque perfectiſſima cenſeri erit neceſſarium. Quæ quum ita ſint, vides eorum, quæ tibi aſſumis, contrariam deſtinationi tuæ conſequentiam eſſe. Quî enim potuit non altiſſimum votorum gradum aſſumere, qui quum altiſſimum finem haberet ante oculos, ea inſtrumenta (quæ vota profectò ſunt) elegit, quæ deſtinatis conficiendis eſſent aptiſſima?

XVII. *Explicatur ſimilitudine Horologij rotati.* Rogo te Caſtalde, an Horologium aureis compactum rotis (ſi non materiæ, ſed artis certamen committatur) chalybeis coagmentato antelaturus ſis? Cûr non facies? niſi quia ex Chalybe ductæ rotæ aptiores longè ſunt ad munia compactilis illius machinæ, quàm ex auro forent, & perfectior illa rota eſt, quæ viliori quantumuis è materia, deſtinationi artificis magis inſeruit.

ſeruit. Profligatis, quæ de votorum exilitate obieceras; iam reliquum eſt, vt acceptis de medio vulgi accuſationibus reſpondeam.

Anim. XIII. p. 124. tom. 4. de Relig.

XVIII. Societas nõ caret auſteritatibus.

XVIII. Quæro igitur ex te, cur toties de ieiuniis nobis accuſationem intendas? Nam Societatis ratio toties à magnis ingeniis defenſa eſt, vt otio abuti, actumque agere nolim. Videre tu quidem poteris, ſi hæc ſcire tua intereſt, quæ locupletiſſimè diſputat Suarius. Et, ſi ante has Interrogationes noſtri de virtutibus libelli prodierint, videbis pluſculos ex noſtris hominibus duriſſimo vitæ cultu fuiſſe nobilitatos; neque tamen ibi animus fuit omnes recenſere. Interim, neque tu, mi Caſtalde, neque vllus vmquam Theologicis aſſuetus, dignitatem, perfectionémque Religioſorum Ordinum, ieiuniis ac reliquâ vitæ duritie dicet contineri.

Anim. XII. p. 103. 104.

Diſſimulãtur calumniæ.

XIX. Quærò ex te, quæ pagina obiectas; ſed diſſimulemus calumnias & maledicta de triuio, vt ſpreta obſoleſcant.

Anim. XIII. p. 122. 121. p. 186.

Diu probatam fuiſſe Societatem probrum nõ eſt. vt nec de votis eius ab aliquibus dubitatum.

XX. Quæro tamen, cur vt probrum obiicias definito numero Profeſſorum à Paulo III. fuiſſe probatam Societatem; id enim facis Animad. X. addíſque: *De cuius* (Societatis) *prouentu anceps ſummus Pontifex Paulus III. haud omnibus quibuſcumque (ſicut cæteris indultum eſt) ſed paucis tantummodo præſcriptis Sodalibus ad probationem*, &c. Hoc enimverò mihi in laude ponendum videbatur. Nam quum eximium, & ad id temporis planè nouum, vtpote ex antiquiſſimorum Monachorum, & ipſorum Apoſtolorum imitatione conflatum, viuendi genus attuliſſet in medium Ignatius; & maximè formidoloſa Eccleſiæ eſſent tempora, viſum eſt ob rei dignitatem paulo diutiùs probandum. Vis, verbo dicam, Caſtalde? Societas hæc noſtra ita condita fuit, hodiéque perdurat, vt per aduerſa atque obſtantia ſemper illi fuerit eluctandum; vt contradictores, obſlocutoreſque experta, docendo, ferendóque peruicerit, atque ad hanc demum amplitudinem dignitatémque, cu-

ius illis auctor Deus, non ingloria peruenerit. Cæterùm Eccleſiam ſuam ſimili à Chriſto Domino experimento probatam fuiſſe poteras recordari. Quis vmquam vile plumbum Lydio lapide, aut igne probauit? Quis vitrum diutius veluti examini ſubiecit? Auri hoc eſt primæ notæ, atque gemmarum optimæ indicaturæ. Tuus ipſe Ordo ſtatimne probatus eſt? Laboratum fuiſſe à IV. viris, ac præcipuè à Caietano, vt ſuſcepta noui Inſtituti conſilia, quæ pleriſque non ſatis conſiſtere poſſe videbantur, Romanæ aulæ probarentur, antequam votis annuerit Clemens VII. legi apud Caracciolum in vitâ eiuſdem Caietani. p. 194.

XXI. *Laus ei ex aliqua ex opera fructu.* Quæro iam, an ad probrum putes, & contumeliam pertinere, dubitatum olim ab aliquibus fuiſſe, an qui nondum erant profeſſi, habendi eſſent Religioſi? Magna enimverò accuſatio, & quæ multum detrahat dignitatis ac ſplendoris. Dic Caſtalde, de ipſâ Chriſtianâ fide, nemóne vmquam dubitauit. Anim. X. p 86.

XXII. *Conſequentia diſputatorum.* Sed operæ pretium facturum me arbitror, ſi nouiſſimum, & quem infra omnes Ordines etiam Ieroſolymitanorum Equitum, tu Cenſor Maximus ſedere Ordinem iuſſiſti, ad Chriſti Domini amuſſim per contentionem comparationémque fructuum exegero. Agamus inter nos, Caſtalde, & litem noſtram ab aliorum Ordinum dignitate ſeparemus. Víſne nouiſſimum hunc, meúmque Ordinem cum tuo paululum contendamus, atque à fructibus, quos vterque edidit in Eccleſiâ Dei agnoſcamus. Vis comparemus Regiones Chriſtianâ fide imbutas? Componamus populos ab hæreticâ inſaniâ reuocatos? Videamus quàm verus vates olim fuerit Lutherus, quùm vobis naſcentibus magnum ſibi parari bellum dixit? Edamus inuicem Regum Capita ſacro fonte abluta? Proferamus vtrimque Imperia à diro ſchiſmate Eccleſiæ Ibid. Anim. XII. p. 114.

Eccleſiæ reddita ? Enumeremus vtrinque Academias grauiſſimarum diſciplinarum ? Ineamus numerum eorum, ac non ſemel centuriemus ; quos ferro, flammis, vndis, laqueo, veneno, ærumnis in pulcherrimo, aut fidei ſerendæ ac defendendæ, aut morum caſtigandorum opere abſumptos Ordo vterque deſiderauit ? Luſtremus Academias, ſacrarum litterarum publica emporia (nam de humanarum litterarum Gymnaſiis, quæ deſpuis, nulla mentio habenda mihi eſt) ſiue ad Orientem, ſiue ad Occaſum ſolem excitatas, apertáſque adire, atque ſine argento ſapientiam emere volentibus ? Exhibeamus veluti in Theatro viros ſanctimoniâ, atque omnigenâ litteraturâ, infulis, purpurâ, ſummâque tiarâ claros, qui ex illis prodiêre, quorum ex vno tantùm Romano Collegio nobiliſſimum ſpectaculum, plaudente Vrbe, ſuperiore anno vidimus, quíque progreſſi, Religioſis omnibus Ordinibus nouam quotidie ſobolem ſufficiunt ? Inſtruamus multis noſtrorum vtrinque hominum voluminibus in omni diſciplinarum genere bibliothecam longè celeberrimam ? Experiamur Principum ac Regum iudicia, ad animi atque conſcientiæ arbitria ex vtroque viros lectiſſimos adhibentium : Laudemus Ciuitatum, Prouinciarúmque maximarum certatim euocantium honeſtiſſimas contentiones ? Non diſſimulemus hoſtium Eccleſiæ implacabiles iras, & odia pluſquam Caluiniana ? Quid ais Caſtalde ? placétne in his aliquid otij ponere ? Quaſi verò, inquis, hac tua contentione facturus ſis, vt *nouiſſimum locum in Eccleſiá Dei Ordo tuus non obtineat, inferiorem etiam Equitibus Ieroſolymitanis.* Ego dixi. Domanus, Caſtalde, ſed vide Dei mirabilia ; *Vult de locuſtis iſtis*, vt cum Origene loquar, vincere gigantes.

Hom. 7. in Numer. cap. 12.

Quum

XXII. *Co. el ſio.* Quùm igitur Ignatius altiſſimam perfectionem, cùm in ipſo fine, tum in ipſis opportuniſſimis inſtrumentis ſequutus fuerit, quod hactenus demonſtraui; non erat, cur quacumque aliorum obiectâ ſanctimoniâ, ab eâ condendâ Societate, quam animo conceperat, cuiuſcunque ineundæ familiæ cauſsâ, deſiſteret, quod Nigronus dixit, & Caſtaldus negauit, mihíque hac fuerat Interrogatione conficiendum.

INTERROGATIO DECIMA OCTAVA, DE SPIRITVALIBVS EXERCITIIS.

Ignatium ſpiritualium exercitiorum magiſterio à Deo ampliſſimâcum animorum fruge nobilitatum, alienum ab eo tractando armorum genere Ordinem expetiſſe, minùs veroſimile videri, quod à Sacchino & Nigrono dictum, nequidquam impugnat Caſtaldus.

QVÆRO ex te, Caſtalde, an probato ſolitudinis amore in Caraffâ, & Thienæo, reliquiſque ſodalibus, vt ſupra Interrogatione X V. vidimus, ſatis exinde validam Sacchini, & Nigroni, quam ab exercitiis ſpiritualibus ducunt, coniecturam eſſe arbitreris? Ego quidem, te ita ſenſurum non dubito, qui eam petitionem Animad: V I I. exuere te putas quùm dicas: *Nec deſerere oportuiſſet illud armorum genus ad animas Deo ſubdendas aptiſſimum; cùm hoc noſtræ Religionis munus præcipuum ſemper extiterit.* Quare ſi hoc tunc non fuit, conſequens eſt, ea illi arma fuiſſe deponenda. At quàm latere vellent Patres illi, vt ne mundus quidem eos vixiſſe ſciret, docuit nos Carafæ gemina Epiſtola; vt proinde Ignatio, quemadmodum olim ad Montis Serrati arma terreſtris militiæ ſuſpendit, nouum vitæ genus auſpicaturus; ita, ſi veſtrum illum

I. *Non benè conueniebat cum priſ à Theatinorũ vitâ tradẽdorũ Exercitiorum Ignatiana conſuetudo.*

p. 59. Allata inter. XIV.

Ordinem ſuſcipere voluiſſet, ad D. Nicolai poſtes Exercitiorum libellus fuiſſet ſuſpendendus. Quî enim illo vti potuiſſent, ſi ex Carafæ voto ita victurus erat, vt *eum mundus viuere neſciret?* Teſte Catac. p. 221.

11. Quæro rurſum, cur Animad. eâdem paſſis velis in Nigronum incurras, quòd dixerit Exercitiorum tractationem magiſtri eſſe, non diſcipuli? Quid hîc peccatum eſt? Immaniter, dices: Nam Chriſtus Dominus omnium Magiſter, ac dux *ſubditus erat illis. Nam Theodoſius Cœnobiarcha futuræ prolis, quam ſpiritualiter Dominus pariturus erat, accepto oraculo, mox ab alio ſe illico inſtituendum curauit. Nam Romualdus Marini diſcipulus fuit. Nam Paulus Apoſtolus Ananiæ ſubeſſe voluit.* Recitas deinde non exiguam Hieronymianæ Epiſtolæ partem de Platonis, & Pythagoræ peregrinationibus ſapientiæ cauſsâ. Quæ omnia quid tandem tibi conficiant, non video, quùm nihil ſimile cum hac noſtrâ cauſsâ, nihil habeant commune. Quis enim vnquam negauit, poſſe nos diſcere, dum viuimus? Et neminem tantum eſſe magiſtrum, qui alterius adhuc non poſſit ope iuuari? Plenæ ſunt exemplorum veterum, ac recentiorum Hiſtoriæ, & poteras illis aliquot adhuc paginas exornare. Quamquam Romualdus, nec Theodoſius adhuc erant magiſtri, quùm ſe in aliorum diſciplinam tradiderunt. Et Paulus iuſſus à Deo erat Ananiam audire, & de Chriſto Domino ſubditum quidem fuiſſe legimus, didiciſſe autem à Mariâ & Ioſepho non legimus, quod tu tamen videris velle. Quid enim diſceret Sapientia Dei? Porrò ſententiolam peracutam, quam ex Ambroſio in medium affers, intelligíſne in Carafam, Caietanum, & quoſcunque interioris Philoſophiæ magiſterio nobiles poſſe torqueri? Cæterùm ſumamus nobis noui armorum generis, & quidem validiſſimorum inuentorem aliquem eſſe, qui illis tractandis plurimos exercuerit, ac ſecum ſub ſignis habeat, progreſſurus in expeditionem, quis

[Margin: p. 59. & p. 60. — Loc. cit. p. 60. — p. 61.]

quis tibi perſuadere poſſit, eum ſub alieno ſigno merere velle, vbi illorum armorum nomen ipſum adeò eſſet ſuſpectum, vt quaſi Reipub. noxium accuſaretur?

Hæc ad confirmandam Sacchini, & Nigroni coniecturam, & ea, quæ Animaduerſione VII. affers, refutanda, ſatis mihi equidem videntur, ſupereſt iam, vt de Grauinâ, & Caietano te interrogem. III. *Fabuloſus error Ardinghelli & Caietani.*

Quæro igitur, an neſcio cui Ardinghello, quem tu Grauinam fuiſſe opinaris, ex Antonij Scipionis Elogiis ſcribenti, Ignatium in monte Caſſinate, vnius alteriúſve Monachi à Præſide aſſignati ope adiutum, Regulas Societatis ſcripſiſſe credas? Tum eidem ex Conſtantini Caietani M. S. opuſculis tradenti, Ignatium nomen dediſſe S. Benedicto, & Oblatorum, *Roanam* ſiue *Tané* veſtem nuncupatam aſſumpſiſſe, & in Monte Serrato tria vota ſimplicia ex illorum more edidiſſe, eáque poſtea in ſuam Societatem induxiſſe? Quæro, inquam, an Ardinghello hæc temerè chartis illinenti fidem habeas? Si bene de te ſentiens non fallor, non habes. Quâ enim probabilitate primùm dicitur, quùm Ignatius per dies tantùm XI. tradendis exercitiis Ortizio Cæſaris procuratori in Caſſinatem montem ſeceſſerit? quùm in Conſtitutionibus condendis totum decennium poſuerit? quùm apud nos habeamus libellos eius autographos, in quos diuinas, dies per ſingulos, illuſtrationes dum Conſtitutiones conderet, referebat? At pleraque ex IV. Benedicti placitis, aut illis ſimillima in eius Conſti- *Confutatur.* tutionibus leguntur. Quaſi verò Benedicti Regulæ, & Conſtitutiones non omnium manibus terantur, & illarum cognoſcẽdarum cauſſâ in montẽ Caſſinatẽ illi abeundum, & monachorum doctrinâ animus eſſet informandus. Rurſũ, quæ de veſte, & de votis dicuntur, ea procul ab omni veroſimilitudine dicuntur. Sed iã dato veluti ſigno in ſanctiſſimũ virum Ignatium incurritur,

vt etiam ab Henrico Vanderzype id ſit audiendum; quaſi verò lapidi ad æternam rei memoriam in Monte ſerrato commendatum legeretur, cuius ego viri prudentiam in eo laudo, quòd fabulam narratā ſibi recitans, ſuboluiſſe ſibi falſitatem non diſſimulat, addens *ſi tamen ex vero*; & mira profectò eſt in hominibus quibuſdam fingendi, atque aſſeuerandi licentia, quum lapis ille Montis ſerrati fuiſſe quidem ibi Ignatium, & arma depoſuiſſe, expiatâque conſcientiâ rebus humanis nuncium remiſiſſe dicat, de *Roana* autem aliiſque ineptiis ſileat, quamuis enim lapidea illi frons ſit & litterata, non adeo tamen depuduit, vt tam luculenter mentiatur. quare niſi Ardingellus ſiue quis alius, antiquarum narrationum legitimos auctores laudauerit, niſi bonæ fidei tabulas codicéſque antiquos protulerit; eum ego nunc fabulatorem eſſe maximum aio, & ſomnia narrare proclamo; atque apud præſentes, & futuros olim, vel leuitatis, & fabuloſitatis; vel calumniæ, atque ſycophantiæ, vt illi magis adlibuerit, reum perago. Quod ideo me facere oportuit ne ſilentio modeſtiâque noſtrâ mendaciſſimis libellis aliquid accedat auctoritatis.

In Examine de vitâ Religioſâ.

V. *Admoneturque ſeculum*

Quùm igitur Ignatius illud armorum genus à Deo accepiſſet quod eum primâ illâ clericorum Regularium diſciplinâ minùs bellè conueniret prudenter à Sacchino, & Nigrono ductâ ab illis coniecturâ quæ de Ignatianâ petitione ſcripſerat Caſtaldus, oppugnata fuerunt; quod mihi hac erat Interrogatione conficiendum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA NONA.

DE FALLACIIS NIGRONIANIS.

Nihil à Nigrono dictum confictúmque per fallaciam, aut impoſturam fuiſſe in Hiſtorica Diſſertatione, aut eius ſynopſi, ideóque earum iniquiſſimè à Caſtaldo poſtulari.

MOnitum hîc ego velim lectorem meum earum, quas Caſtaldus congeſſit, fallaciarum pleraſque tam ab omni eius Logicæ labis contagione abeſſe, vt eos recitaſſe, diluiſſe ſit; quod à me factum eſt, ne moroſè ac putidè Logicum agerem. Conſulat æquus lector Caſtaldum ipſum & à me nihil vlteriùs deſiderabit.

Logicam argumentantis Auguſtini vſque adeo extimuiſſe olim Catholicos, vt ſolemni precum formulâ ſe ab illa liberari, Deum poſcerent, detrita fabella eſt. Sed ego eandem precem neceſſariæ defenſionis cauſſâ, diſputante Caſtaldo, vſurpare cogor; adeò enim non quidem ſua probantis, ſed aduerſarij argumenta eludentis, & fallacias abditiſſimas deprehendentis acuta & perſpicax eius Logica eſt, vt miſer Nigronus, eo flante, totus abierit in fallacias & contradictiones; quod & mihi ne fiat, iam vereor, quanquam mihi nullius fallaciæ conſcius ſim. Eas autem Nigroniano ex agro tam abũdè legit Caſtaldus vt IV. in *Recollectiones*, veluti in manipulos compegerit, totidem extremis Animaduerſionibus. Quare optimum factu fore cenſui

I. *Caſtaldus minus logicè Nigronum fallaciarum accuſat*

ſi erudiendorum adoleſcentulorum gratiâ, eas dilucidè hîc proponerem; quum enim pleraſque omnes tum in Ariſtotele, tum in Petris Ramo, & Hiſpano, cæteríſque Dialecticorum rudimẽtorum antiſtitibus deſiderari ſciam; magnam me gratiam à Logicorum Republicâ initurum ſpero, ſi illorum in ærarium tam diuites manubias, quas ex debellato Nigrono Caſtaldus retulit, ac præ ſe in triumphum tulit, ego intulero.

II. *non ſine iactantiâ*

Accedit emolumentum ingens, quod ſibi eius exhauriendæ moleſtiæ cauſſam fuiſſe Caſtaldus ait; ne qui ex hac noſtrâ Societate cum fidei atque Eccleſiæ perduellibus gladio verbi Dei coram diſputando, ſcribendóve depugnant, *huiuſmodi verſutiis nunquam profuturis aſſueſcant. Quod ad maiorem Dei gloriam ex caritate ſit dictum.* Quàm meliores veſtros libros, Bellarmine, Gretſere, aliíque viri magni haberemus, ſi Caſtaldum audiſſetis: nam vehementer vereor, ne fallaciis ab illo detectis, quos nunc habemus, ſcateant. Quare dic tandem aliquid, vt profiteris, *Veritatis magis expreſſiuum, ad ipſius maiorem euidentiam, & diſciplinam illorum qui talia agunt.* excidit, opinor, calamo, *quia regnum Dei non poſſidebunt*, eâdem nimirum elegantiâ dici potuiſſet. Anim. XXII p. 170. 171. p. 170. 171. ibid. p 170. 1. Cor. 6.

III. *Fallaciarum obiectarum vanitas oſtenditur.*

Quæro igitur, Caſtalde, quas in Nigrono obſeruaſti fallacias: edicito; nam ego, quidni enim ruditatem meam fatear? nullam inuenio. Tardus enimuerò, inquis, es; ego iam docebo. Diſcam libenter, ne ſi aliàs mihi erit diſputandum, fallacioſus euadam.

IV. *Prima de potentiâ ad actum*

Prima, eáque ingens, & capitalis. Ait me argumentari à potentia ad actum; qui tamen numquam hoc dixi, ſed probaturus Caietanum Venetiis fuiſſe, validiſſimâ tunc ratione (neque enim id tẽporis Traditionum moles excogitaueram) comprobaui; quia Caietanus excurrere ſolitus erat huc illuc; ergo potuit & Venetias excurriſſe: cui ſecundum conſequens per fallaciſſimam fallaciam ipſe attexit. Ergo excurrit, quaſi verò id neceſſarium eſſet homini illam Venetam excurſionem per hanc potentiam probaturo, Anim. XXII. p. 171. 172.

qua

quæ certè iniuſta vexatio eſt: immo ad quoſlibet hac fallaci opinione imbuendos nouâ & maiori verſutiâ in Indice appoſuit illam, vt omnibus innoteſceret. Audi Ariſtoteles nouum elenchum.

p.173. Secunda fallacia: dixit Caietanum à ſuâ Eccleſiâ diebus Natalis Domini abfuiſſe, & hoc inconueniens reputari. Proh fallaciam! quantum hîc fucum lectoribus facit homo nigerrimus! V. *Secunda, &*

p.174. Tertia & immanis. *Tempus ſcrutatur & moras Venetæ perfectionis & commorationis.* Quandoquidem ego neque præfiniti temporis neque moræ fecerim mentionem. VI. *tertia, &*

174. Quarta ait: è *Theologo nouus nauta* Adriaticum hyeme commodè traiici non potuiſſe à Caietano, *qui imperabat ventis & mari; ſilere faciens fluctus eius.* Hic enimvero vapulare debet verſipellis hic homo. VII. *quarta &*

174. Quinta docet, anno XXXVI. deprehenſum à Caietano Ochinum, quod ipſe excogitauit, vt illum Neapoli affixum habeat, laudátque Caracciolum, quaſi id dicentem & Tufum, quum tamen hic ſileat, ille verò manifeſtè doceat à trigeſimo ſexto ad trigeſimũ nouum elapſum tempus ab obſeruatione ad deprehenſionem Ochini. Hîc vnum bonâ Caſtaldi cum veniâ adnoto, Caracciolum ſic loqui: *Initium detegendæ impietatis à nobis factum anno ſcilicet XXXVI.* quod ſatis liberat fidem Nigroni, ſi in Synop. n.8. anno eodem dixit deprehenſum: (Nam detegere impietatem, ac deprehendere, homini illi ſemigrammatico idem fuit.) VIII. *quinta, &*

175. Sexta, quùm ego *diſtributiuè* dixerim potuiſſe initio anni Venetias migraſſe Caietanum, quaſi X. menſes Neapoli abfuerit, ſic per euidentiſſimam fallaciam argumentatur. *Aut abfuit X. menſes, & hæc breuis excurſio dici non poteſt; aut ſi vult eſſe aliquod breue tempus, aſſignet, & tunc oſtendam nec in eo quidem colloquium eſſe potuiſſe.* Diſce lector immanem nigri hominis verſutiam. VIIII. *ſexta, &* Nigr. in Synopſ.

Septima

X. *ſeptima, quæ omnes Chronotaxim ſpectant, &*

Septima *partitur, immò perdit menſes*, vt excluſis partibus, totum excludat, quæ eſt fallacia maxima. Anim. XXII. p. 176. 177.

XI. *Octaua de negotiis, &*

Octaua, Quærit de negotiis paruæ familiæ, de quibus ab Angelo ipſe nequaquam edoctus eſt.

XII. *Nona de famâ, &*

Nona ait noſtrorum famam in Gallias, Hiſpaniáſque tunc non perueniſſe; qui tamen Romæ profeſſi fuerant. Probat, quia Neapoli in ipsâ incogniti erant: Laudátque teſtem Caracciolum, allatis verbis: *Plerique omnes vix de nomine, aut ne vix quidem Patres noſtros, nouique Ordinis inſtitutum nouerant.* Et hæc quidem fallacia eſt, Hiſtoricum pergrauem Ordinis allegare, quaſi ſeriò hæc dicentem; qui *modo quodam dicendi* illa ſcripſit; qui modus nobis familiaris eſt; nam & ego paulo ante dixi Caietanum per eos menſes *Neapoli in nullo fuiſſe occupatum.* Quod ſcio te ſecus interpretari. 178. p. 223. Anim. XXII. p. 176.

XIII. *Decima de ingenuis Ignatij moribus.*

Decima ait pugnare cum bonis moribus Ignatij, vt ignotus hoſpes in hoſpitium incognitum, non inuitatus ſe ſe intruderet, quæ fallacia eſt: Nam *Ignatius olim dormiuit in Porticis* (ſic enim in vtrâque editione habetur) *S. Marci.* Quare iure queri poſſum, qui non modo coniecturis & opinationibus, verùm etiam *fictionibus adinuentionibúſque inſidiose inſector*, quaſi verò dicendum ſit. p. 179. Nigr. in Synop. n. 15.

Ferte arma viri, date tela, ſcandite muros.

XIV. *Vndecima de aduentu, & morâ.*

Vndecima, nimis ſubtiliter diſtinguit moram ab aduentu; quaſi verò aliquid intereſſet inter hæc duo: *Quum veniſſet Venetias*, & *quum moraretur*; quod accuratè ſcribentes inſuper habent: Satis enim conſtat, qui hoſpes moratur, aliquando veniſſe, & hæc fallacia impietatis viciniâ laborat; nam Matthæus docet Centurionem iuiſſe, Lucas pueros ad Chriſtum miſiſſe, quod componit Auguſtinus, & huiuſmodi plura ego affero exempla, quibus docti Hiſtorici has temporum minutias, & loquendi formas putidas minùs obſeruent in poſterum. Et recordari illum oportuit Ambroſij verba: *Nec diſcordant Euangeliſta, quando concordat myſterium.* p. 180. Matth. 8. Luc. 7. lib. 2. De concord. Euang. c. 20. Anim. XXII. p. 185.

XV. *Ambroſius minùs ad rem appellatur.*

lib. 10. in Luc. *myſterium.* Quibus tu addis: *Et hinc impugnandi ſumere occaſionem, lubricam tantummodo mentem indicat oppugnantis.* Quaſi verò, Caſtalde, quùm de veritate non conſtat, à diuerſitate narrantium argumentum eruere falſitatis, perfidioſum ſit. Si conuenientia teſtimonia non ſunt, an non perfidia proditur teſtium, vt habemus in Euangelio? an tuam hanc fabulam myſterium dices, ne Ambroſium laudans, extra chorum ſaltare videaris? Nuſquam diſcordia eſt ſacros inter Hiſtoricos, quæ ſi eſſet, alter eorum mendacij manifeſtus haberetur; nam veritas vna eſt. Quid igitur ad rem facit obuiam omnibus eruditionem oſtentare? Probandum fuerat non diſcordare, quas contrarietatis Nigronus arguerat, narrationes, quod ille verè, & acutè fecit. Sed perge:

Ibid. In Epiſtolâ §. 15. p. 242. Duodecima fallacia eſt. *Me allegat, quem ſemper ablegat* (iam raſis ludis in antithetis) *Caracciolum laudat, cuius dicta eius ratiocinationem explodunt.* Verùm, Caſtalde, neque hîc fallacia eſt, neque tu argumentum Nigroni eludis. An non dixiſti ab initio anni Venetias excurriſſe Caietanum? An non dixit Caracciolus anno eodem obſeruatum Ochinum? Ergo ſi à reliquo anni excurſionem, Caraccioli teſtimonio, remouet; neceſſe eſt, vt ſi fuit, initio fuerit ſuſcepta; nam initio tu ſuſcipi potuiſse dicis, quare initium anni tibi, medium Caracciolo rectè tribuit Nigronus. XVI. *Duodecima de partitione anni.*

Anim. XXII. p. 186. Decimatertia fallacia. *Protulit iudicium Patris ſui.* Non tamen vltra verum; nam iudicium ante latam ſententiam abſolutum nón dicitur; ſententia autem lata fuit poſt ſacerdotium Ignatij anno 37. Non igitur protrahit Nigronus, ſed rem candidè narrat. Addis; Caſtalde, ex eo, quia Ignatius toto eo tempore, quo Carafa Venetiis fuit, anno ſcilicet 36. ad Octobrem vſque menſem, *Velit nolit Nigronus,* potuit cum Caietano colloqui. Egregiam verò Logicam, quâ Nigronus *velit nolit*, ſcilicet euidenti argumentatione cogitur aſſentiri. Audiamus. Ignatius fuit ad Octobrem vſque XVII. *Decimatertia de iudicio & abſolutione Ignatij.*

Venetiis cum Carafâ; Ergo euidenter potuit colloqui cum Caietano. Plaudite: At cur diſſimulas ibi fuiſſe Caietanum? Primò quidem non dicis. At intelligere debueras, niſi me iniuſtâ vexatione ſtipitem velis eſſe. Egóne in tuo Enthymemate id pro conceſſo, & inter nos conſtanti accipiam, cuius contrarium à me ad conuellendum tuum dictum, vt argumentum validiſſimum aſſumitur? Non faciam. Ais Caietanum cum Ignatio Venetiis collocutum; nego; quia Venetiis id temporis fuiſſe Caietanum mihi longè ab omni veroſimilitudine videtur. Tu probas potuiſſe colloqui. quomodo? quia Ignatius cum Carafâ colloqui potuit. Si valet iſta ratiocinatio, iam tibi conficiam, colloqui potuiſſe cum Magno Cham Tartarorum. At traditio rem probat. Nondum ea concepta erat, quùm ſcriberet Nigronus.

XVIII. *Quartadecima de Carafâ fundatore*

Quartadecima fallacia, quot & quàm immanes continet! Viginti auctores dedit Nigronus de Carafâ fundatore agens, ego plures attuli. Ergo fallaciter ab auctoritate arguit. Ait me principatum Carafæ tribuere & legiſlationem: quod quidem fateor; neque enim inficiari poſsum, quod cap. XVII. eius vitæ ſcripſi: ſed ſenior factus principaliùs ac magis propriè de Caietano enunciaui. Igitur fallax Nigronus. Laudat Caracciolum, & tamen non ſemper ſequitur. Fallax ergo, quùm teſtem laudat. Ait conſultum oportuiſse Carafam; quod ego factum ſcio, nec prodo: ergo fallacia eſt: O quantùm eſt offuciarũ! Sed pergendum eſt ad ſecundam Recollectionem XXIII. Animaduerſionis, in quâ Orbiliano flagello adhuc grauiùs vapulet infelix Nigronus, qui totus ex fallaciis, offuciiſque tibi conflatus eſt. Vertendus ſtylus, & ſatietati occurrendum, ne tot fallaciæ faſtidio ſint. Agamus rem eandem diuerſo modo. *Anim. XXII. p. 186.*

XIX. *Animaduerſionis 23. fallaciarũ vanitas oſtenditur.*

XX. Quæro ex te Caſtalde, An fallacia ſit, dixiſse, Indecorum futurum fuiſse Ignatio, qui ſe ad alia diuinitus deſti *Anim. XXIII. p. 183.*

deſtinatum acceperat, alienum Ordinem petere? Dubitas? Glorioſum fuit Dominico ex Canonico Oxonienſi fieri Ordinis Fundatorem? Quidni etiam Ignatio, ex Fundatore deſignato ampliſſimæ familiæ, fieri alterius vix natæ, & adhuc in cunis vagientis alumnum & tyronem? Ergo fallacia eſt.

Prima de mutato conſilio, &

p.188. Quæro, an mollia promittere, & acriùs agere, fallacia ſit? Euidentiſſimè. Nam *quod blandè promittitur, ſeriò non impletur*; Præterea; an, qui ſibi iniuriam factam arbitratur, ſi iraſcatur, eámque repellere conetur, fallaciæ reus ſit? Planè; neque *enim quempiam læſimus*, licet primi litem hanc intentauerimus, Ignatiúmque vobis præripere conati ſimus. Sed *ille rem per nebulam ſuſpexit. Quod eſt hæreticorum calumnijs viam ſternere*, quæ fallaciarum omnium maxima eſt.

XXI. *Secunda de ſtylo acriori, &*

cap. 4. A ioi. XXIII. p.189. Quæro Caſtalde, quâ ſe fallaciâ obſtringat Nigronus, ponderans dictum à te in vitâ ex Caietani ore, Ignatium à Spiritu ſancto non vocari. Mox in Epiſtolâ illi à Thienæo interdictam hanc militiam fuiſſe; quod tibi diuerſum nihil ſonat, & multis fruſtra obuoluis quærens: *An non Spiritus ſanctus Deus eſt?* Vis ſcire quantum diſtant? Si quis dicat Abrahamum ad immolationem filij à Deo non vocatum fuiſſe & ab eâdem à Deo fuiſſe prohibitum; idémne tibi dicere videtur? Primum falſum & impium. Secundum veriſſimum. Fac primum illud enunciari. Statim oritur quæſtio: A quonam ſpiritu vocatus fuerit; quæ ex ſecundo dicto oriri non poteſt. Nam Deus aliquid iubet ad explorandum hominum virtutem, quod fieri non vult: Ideóque explicatiſſimè
Gen 22. dicitur *Tentauit Deus Abraham.* Cui dicto ea notio ſubeſt, explorauit Deus Abraham.

XXII. *Tertia de Spiritu euocante, &*

Anim. XXIII. p 190. Quæro, an fallacia ſit à domeſticis teſtibus argumentari ex Ariſtotelis diſciplinâ? Admodum. Nam & ego meis vtor pro me; quod tamen, quando Nigronus ſcripſit, latente adhuc traditione, non feceram.

XXIII. *Quarta de teſtibus domeſticis, &*

XXIV. *Quinta de potentiâ excurſionis, &*

Quæro an dixerit aliquando Nigronus Caietanum non potuiſſe abſolutè Venetias excurrere? Non ille quidem dixit, ſed non eſſe veroſimilem illam excurſionem; quam, quia ego fieri potuiſſe aliis eiúſdem allatis itineribus euiceram, fallaciâ intolerabili vſus eſt. Noli Caſtalde cum Nigrono diſputans de illius Diſſertatione traditionem obtrudere, quæ tardâ abortione tibi tandem aliquando in lucem protruſa eſt. Ibid.

XXV. *Sexta de ancipiti vocis vſurpatione, &*

Quæro, an *Æquiuocum* putes dicere: A veſtris Hiſtoricis Neapolitana Caietani commoratio biennij fuiſſe traditur, nullâ Venetæ excurſionis, quæ ſecum tam illuſtris vaticinij memoriam traheret, factâ mentione. Haud igitur veroſimilis ea videtur? Admodum, reſpondes, non enim aliàs notaſſem. p. 191.

XXVI. *Septima de poſtulatione probationis &*

Quæro, quodnam genus fallaciæ ſit facti probationem poſcere? Turpiſſimum; nam *notorium* illud fuiſſe, ego me luculenter poſt petitionem illam probâſſe contendo. Quare per fallaciam à me probationem expoſcebat, quam aliquot annis pôſt excogitaui; Hæc enim traditio mea eſt. p. 192.

XXVII. *Octaue de gubernatione Ordinis, &*

Quæro, in quo fallacia argumenti huius ſit, *Caraſa Ordinem gubernabat, & Bonifacius domum Venetam. Ergo Caietanus non erat Ordinis præſes?* Magna ineſt, inquis. Nam licèt Præpoſito domus Venetæ ſuprema in Ordinem eſſet poteſtas, tamen IV. viri Fundatores omnia gubernabant, & licet hi omnia moderarentur, penès Carafam tamen, & Caietanum ſumma rerum, quod quamuis veriſſimum ſit, *Neque Caraſa tamen, neque Caietanus gubernabant.* Quis hæc explicet? Quis me ſeruabit Apollo? Anim. XXIII. p. 194.

XXVIII. *Nona de ſilentio Hiſtoricorum.*

Quæro an fraudulenter argumentari putes hominem, qui à recenti memoriâ, à ſcriptoribus eiuſdem Ordinis rerum aliarum diligentiſſimis, huius tam illuſtris itineris nullam factã mentionem eſſe cùm videat, illam gratis fictã ſuſpicetur? Omnino inquis; Nã Suarez veſter profectionẽ Hiſpaniẽſem Apoſtoli Iacobi, nihil 195.

De Feſtis ſanctorum cap. IX n xv. tam magnum ac prodigioſum habuiſſe cenſet, vt in vniuerſum orbem illius fama exierit, quâ poſſent excitari Hiſtorici ad id memoriæ prodendum. Egregia enimuero contentio. In illâ Iacobi profectione nullum prodigium: in hac Vaticinium, quo nihil illuſtrius in vitâ Caietani collucet. Ibi de Hiſtoricis externis; hîc de domeſticis ſermo. Et profectò illa maximarum Eccleſiarum traditione conſtanti & ſacris firmata ceremoniis: Hæc incerto vnius familiæ rumore vulgata, & poſt Caſtaldi, neſcio quo nomine appellem; dicam leuiſſimè, nouitatem euentilata eſt. Quæ demum culpa Nigroni, ſi in corruptos à typographis Caraccioli codices incidit? Sed XXIX. *quod vbi nullus idoneus rei auctor, validum eſt argumentum*

Anim. XXIII. p. 198. Quæro ex te Caſtalde, an ſatis vigilans, poſt commiſerationem infelicis Nigroni, atque excuſationem, *quem oppugnandi libido vincebat* (dixiſſes ſaltem *repugnandi*, nam reus Nigronus in hac totâ controuerſiâ, & tu actor) ſcripſeris, quæ ex me ipſiſſima tua verba nunc te audire neceſſe eſt. *Hæc autem ſi non aduertit* (diuerſam à te, & à Caracciolo profectionem Veronenſem ſcribi) *firmiorem præ oculis habebat probationem; illam vtique, quam plenam probatiſſimam faciunt manuſcripta Archiuij S. Pauli, quæ alteram ab alterâ diſtingunt, vt nihil magis*, &c. Nigronus illa Tabularij veſtri Manuſcripta habebat ante oculos? illa manuſcripta, quæ abdita latent? quæ nemo in lucem dedit? quorum tu verba nunquam attuliſti, quamuis ex illis, vt olim Antonius ex Cæſarianis Chirographis, omnia probes? Illáne probationem habebat ante oculos Nigronus, iis confectam ex tabulis &c. quæ nunquàm prodierunt? Quæro, quid ad rem noſtram faciat profectio Venetiis Romam iuſſu F. Io. Baptiſtæ ſuſcepta, cùm ea ante conditum Ordinem contigerit? Quin, ſi aliarum tam diligens enumeratio, huius, quæ nobiliſſima fuit, cur tam pertinax ſilentium, vel apud ipſum te? XXX. *Caſtaldi admirabilis poſtulatio.*

Nouus iam mihi ex *Recollectione* tertiâ fallaciarum naſcitur ordo; maius opus mouet Caſtaldus: & initio XXXI.

Animaduerſionis XXIV. fallacia vaniſſima ſuâ hac traditione Nigronum præclarè docet, ſed ſerò nimis; antea docendus fuerat, ne ſcriberet; nam omnia illius argumenta fallaciarum à traditione, quam ipſa te excogitare ſubegerũt, argui nõ poſſunt: *quamuis enim multa dixerit, ea tamen infirma apud ſe, & refrixa manſerũt*, quæ à te excuti par eſt, atque è folliculis fallaciarum educi. Sed dabiſne mihi veniam, Caſtalde, vt ea, de quibus iam interrogaui, ad temporis compendium faciendum, nam eo non admodum abundo moriturus, & lectoris faſtidium leuandum diſſimulem, & meras putas fallacias hîc recenſeam? Dabis profectò, quâ es humanitate. Igitur Anim. XXIV. p. 199 & 200.

XXXII. *De ſomno in porticibus capto.* Quæ tandem fallacia eſt dicere Ignatium de Hoſpitio & domunculâ conducendâ cogitare debuiſſe, quùm ſocios expectaret in hac ſecundâ Venetâ commoratione? Quia inquis, ante annos aliquos, qùm ſolus in ipſo æſtu conuerſionis Ieroſolymam peregrinaretur, eum nulllo vſum hoſpitio, ſed noctu in plateâ dormiſſe ex Ribadeneirâ ego noui. Cur autem poſt vndecim ampliùs annos diuerſiſſimis ſuis temporibus idem non faciat? Fallacia eſt hoc dicere. Anim. XXIV. p. 100.

XXXIII. *De affictâ Ribadeneiræ ſententiâ* Quiſnam captioſus elenchus eſt mirari, *quod Ribadeneiræ affigatur* (fortè vtriuſque editionis operæ *affingatur* apponere omiſerunt) *eum Ignatij negâſſe miracula? quia ego dixi Ribadeneiram excuſare Ignatium, quòd non patrârit miracula*; Iſte per fallaciam me accuſat, quaſi dixiſſem Ribadeneiram negâſse miracula: Acutè ſemper aliquid diſco. Etenim ad hanc diem putaueram eum, qui excuſat aliquid non factum, negare; ſed video me iam malis in Logicâ magiſtris vſum. P. 201.

Quæ tandem fallacia eſt, falſam vocare opinationem illam, cuius nulla eſt probatio, & ingens incredibilitas. Quia ego traditione poſt decem circiter annos probaturus eram. Vapula fallax Nigrone; quia non diuinaſti; nam cum Caſtaldo non niſi Vatem certare decuit. Ibid.

Quæ fallacia eſt aſſerere Ignatiũ noluiſse veſtri Ordinis Anim. XXIV.

102. dinis cõiunctionem *ob odium ſolitudinis?* hoc tam triſte verbum prudentiſſimo Nigrono vbinam excidit? & ſi nũquam dixit, quâ fide illi affingitur? quia Ieroſolymis ante xx. circiter annos hærere voluit. Egregiè: ſed quis tibi dixit ibi eum ſolitariam vitam degere voluiſſe? Imò fidelibus, & infidelibus operam nauare voluiſſe conſtat, quod minùs fideliter diſſimulatur. XXXIV. *De falſa opinatione & odio ſolitudinis*

Ibid. p. 102. Quæ fallacia eſt, te prudentem vocare? Maxima, nam *me dicit diuinare*. Audite vates.

Ibid. Quæ fallacia eſt, dicere Ignatium, quam animo dudum conceperat, & iam inchoauerat Societatem, vehementiſſimè amâſſe? Ingentiſſima planè; nam operum rudimenta ſæpe, ſi meliora excogitauerint, lacerant artifices. XXXV. *De amore Ignatij in Societatem*

Ibid. Quæ eſt fallacia, dicere Ignatium amore ſui operis captum minùs veroſimiliter dici, ad veſtra animum conuertiſſe? Multò maxima; nam teſte Maffeio, quem laudat Nigronus, diù perplexu hæſit Ignatius. *Poterit ergo in illâ diuturnâ perplexitate in hanc deuenire ſententiam, vt ſuis poſtpoſitis cogitationibus à Caietano vero Dei ſeruo, Dei vellet intelligere voluntatem.* Hìc verò Caſtalde, Chryſippos & Dialecticos omnes iam nihili ducere præ te potes, iure quàm qui optimo plumbei illi ſunt, ſi cum hoc tuo fallaciarum indagandarum acumine contendantur. Quis illorum vmquam vidiſſet in eâ deliberatione, quæ XII. ante annos, ſcilicet eius ſeculi 24. Barcinone ſuſceptâ, vt diſertè Maffeius, id quod tu vides, potuiſse Ignatium de veſtro Ordine ineundo, qui nondum conſtitutus erat, Caietanũ Venetiis cõſulere? Scio & ſenex, quamuis difficulter, erubeſcere tamen; quare non vlterius vrgeo, moneo tantùm aliud eſse pueris fabulas narrare, aliud reſponſuris ſcribere. Offendis iterum ad hãc Ignatij *perplexitatem.* XXXVI. *De diuinatione pulcherrimus Caſtaldi Anachroniſmus.*

lib. 1. c. 16.

Anim. XXIV. p. 103.

loc. cit.

p. 108.

Anim. XXIV. p. 103. Quæ fallacia eſt, ſcribere ſplendorem veſtri ordinis in Gallias, Hiſpaniáſque vſque non videri tunc ſe explicâſse? Hoc tu quæris? Benedicti ſãctitas vicinis è pagis ad eũ monachos adduxit: & noſtra fama, vt omnes XXXVII. *De ſplendore ordinis nulla fallacia.*

Hiſtori

Hiſtorici noſtri teſtantur, Neapolim vſque peruaſit. Ergo fallacia eſt.

XXXVIII *De ſplendore Ordinis nulla fallacia, cui parum decora ſcribis Caſtaldus.*

Interrumpo fallaciarum Ordinem, vt te, Caſtalde, amicè moneam, relegas diligentiùs, quæ p.205. §.*quia Clericorum Monachorum Ordinem*, à te ſcribuntur; nam Ibid. ea ſine ſanctiſſimorum tui Ordinis Fundatorum, ſi diligenter animaduerteris, iniuriâ grauiſſimâ non dicuntur, quam ego ob reuerentiam, quæ viris longè clariſſimis à me debetur, luculentiùs non explico. Sed

XXXIX. *Canè ſcribis Caſtaldus.*

Quæ fallacia eſt, conqueri de tuo dicto? noſtros P.205. ſcilicet homines veſtræ familiæ habitum imitatos, quum de vobis Pariſiis nihil audire potuiſſent. Non parua, & manifeſta; nam ſcribit Ribadeneira Pariſiis in eâdem domo non habitâſſe Ignatij ſocios, neque eodem veſtitu vſos.

X L. *Ignatij ſocij omnes magiſtri.*

De ſolitudine, de paupertate abundè diſputauimus, ſed quæ fallacia eſt, dicere Ignatium ſplendore P.206. litterarum allici non potuiſſe? Maxima. *Numquid vos omnes Doctores? omnes litteris eruditi? omnes magiſtri?* De p.207. quibus me rogas? de illis primis, opinor, de quibus agitur. Reſpondeo igitur omnes litteris eruditos & *magiſtros in artibus* fuiſſe omnes ad vnum, vt patet ex Pontificio confirmationis diplomate Pauli III. vbi enumeratis X. primis Patribus ait: *In artibus Magiſtri, in Vniuerſitate Pariſienſi graduati, & in Theologicis ſtudijs per plures annos eruditi.* Omnes ergo illi magiſtri, quod interrogando negabas. Nam ſi de nobis, qui poſt illos aut fuimus, aut ſumus, rogas, ne tibi ægritudinem faciã, quum ad cauſſam non faciat, patere, quæſo te, me non reſpondere.

XLI. *Legitima argumentatio à Conſtantiâ.*

Quæ fallacia eſt, ab Ignatij conſtantiâ argumentari? Maxima; quia Machabæi, *quum quidquam facere non poterant, quod prodeſſet, ſe abſcondebant*, quod illis laudi vertit Chryſoſtomus. Sed probandum fuerat, Caſtalde, nihil agere potuiſſe Ignatium, quod prodeſſet; nam alioqui nugaris. Et quidem ſtrenuè; nam ſi te ſequimur auctorem, nec cogitationem quidem rerum difficilium agendarum ſuſceperat. Anim. XXIV. p.208.

Quæ

p.109. Quæ fallacia eſt, dicere: Hominem emendicatâ XLII.
ſtipe viuere aſſuetum, quod & Chriſti Domini & ma- *& a mendi-*
ximorum ſanctorum exemplo facere ſe credidit, ideó- *catione.*
que in illo perſeuerauit, aliam huic contrariam viuen-
di rationem initurum minimè veroſimile eſſe? Eſt
omnino; nam propoſitum mutare poſſumus: at Ca-
ſtalde viri ſancti in id, quod melius non putant, non
mutant: an meliorem Ignatius veſtram illam ratio-
nem putauerit, palàm eſt; nam vos imitatus non eſt,
ſed Franciſcum.

Arbitrabar fore, vt poſt tantum laboris exhauſtum XLIII.
ex iſto fallacium vndarum pelago me poſſem emer- *Caſtaldus eadem mo-*
gere. Sed quaſi tranſmiſſo freto, nouus excipit Ocea- *roſiſſimè re-*
nus. Fallaciarum nomine Animad. XXV. & XXVI. *petit.*
pene totâ Controuerſiam de Conſtantiâ, & de ſociis
repetis, Caſtalde, ideóque eadem repetis, vt mihi in
mentem venerit cogitare à duobus confutatam fuiſſe
Nigroni diſſertationem, quorum labores in tuum
Certamen pacificè coierint: ſed nolo ſuſpicioni meæ
fidem haberi; dicatur potiùs eadem te repetere, nec
tamen Tautologum eſſe, quod Nigrono, qui Syno-
pſim opuſculo ſuo præmiſit, tu obiicis, Quaſi verò
Anim. XXII. p.170. Synopſim vnam præfigere crimini dari poſſit; *Recolle-
ctiones* omnino quatuor iiſdem oneratas dictis adiicere
laus ſit. Sed durandum eſt, & quod ſupereſt, adhuc fal-
laciarum enauigandum.

Anim. XXV. p.210. 211. 212. 213. Quæro, in quo ſit captioſum argumentum: Igna- XLIV.
tius vel ſocios erat deſerturus, vel non? Si primum; *Agitur de*
hoc eſt hominis maximè inofficioſi; ſi alterum, quî *fide erga*
potuit ſibi prudenter de illorum commutandâ volun- *ſocios.*
tate promittere, quam illi longiſſimâ deliberatione
ſuſceptam dicto etiam ſacramento firmauerant? In eo,
inquis, quòd, vocante Deo (quod nec Nigrono pro-
bare tentaueras, & mihi nondum probaſti) ſocios con-
temnere debuit: Quàm aptus hic ad excurrendum
cămpus! In eo præterea, quod Ignatium reuere-
bantur vt patrem.. Ergo importunâ inconſtantiâ,

quæ ante ſancta eſſe voluerant, turbantem ſecuti fuiſſent.

XLV. *Nulla Nigroni Catachreſes.* Quæro ex te, Caſtalde, quænam ſunt amplificationes, quæ Catachreſes, quibus præter omnium morem vtitur Nigronus? quæ? Ait, Societatem adumbratam fuiſſe, quod anno XXXVI. verum erat, neque ego nego. Hæc eſt amplificatio? Hæc Catachreſis? p. 214.

XLVI. *Ingens prodigium à Caſtaldo innuitur* Quæro, quæ fallacia eſt, dicere: Ordinem veſtrum Hiſpanis Galliſque ignotum fuiſſe? Magna. Nam mũdus totus deſiderabat, quod nos fecimus, & *ex Oratorio diuini Amoris* noſtri prodierunt & Thienæus vir nobilis, & Carafa olim tantus, & ex Ambroſ. *ſuâ ipſâ luce ſe ſignat.* Sol, opinor, *Quod ſi per impoſſibile ſcitũ vbique non fuiſſet, prodigioſum vtique cenſeretur, & incredibile.* Præclarè dictũ; nam & hoc, ſi alia deſint, inter conditæ veſtræ familiæ miracula & prodigia enumerari poteſt vbiq; agnitã nõ fuiſſe. Quod ego patratũ fuiſſe prodigiũ cõfirmo, aut tu contrariũ doce; præſertim quùm de claritate famæ, quã tu dicis ad vltimas terrarũ oras fuiſſe portatam, Hiſtorici veſtri, vt doceant, quàm longè latéque pertinuerit, Neapolim vſque perueniſſe ſcribãt; non diſſimulaturi, ſi quid de Hiſpanis Galliſque audiſſent, niſi tu fortè ex arcanâ traditione aliquid eruiſti, quod illis latuit. Verùm ſi tantus erat rerum geſtarum ſplendor, & veſtra noua viuendi ratio deſiderata cunctis gentibus, qualenam prodigium fuit à ſola tantùm Neapoli, quæ Carafæ patria erat, per annos viginti accerſitos fuiſſe? p. 216. 161. Ibid.

XLVII *A Carafæ moribus nulla fallacia.* Quæro, annon veroſimile admodum eſt, Carafam hominem, qui diuina maximè reuereretur, cognito Ignatium diuinitatis inſtinctu nouam à ſtirpe familiam condidiſse, perſuaſurum ſibi eodem quoque numine, ab eo temperaturum, ac proinde nihil in illâ mutaturum? Nequaquam, inquis: fallaciarum in grege hoc argumentum eſt reponendum.

Quæro, an eiuſdem rei delineatio, quùm in abſolutã euadit figuram, in aliã trãſmutetur? Negas? Cur ergo Anim. XXV.

reprehen

p.216. vſque ad 220. reprehendis Nigronum, quòd initam Pariſiis ab Ignatio cum præclariſſimis iuuenibus Societatem, & quorumdam votorum firmatã ſacramento, eius delineationẽ, quã demũ Romæ abſoluerũt eſſe dixerit? quare? XLVIII. *Neque à delineatione, & forma.*

217. quia illa *Pia Societatis ſimulacrũ eſt; hac Religioſi cœtus vera effigies* (redundat hæc vox, nam res effigies ſui non eſt) *atque adeo diuerſa ad inuicem, vt ſicut ſupra pronũciatũ eſt, formaliter diſtinguantur.* Acutiſſimè enimuerò; quaſi res abdita ſit, prima lineamenta rei *formaliter* à re diſtingui vt inchoatum à perfecto. Sed doce me Caſtalde: Ordo veſter extititne repentè, vt fungus, an aliquâ conſultatione inter IV. viros fundatores præmiſſâ, & conſulto per dies aliquamplurimos precibus Deo, maturè ac prudenter de illo condendo deliberatũ eſt? Quis dubitet ibi multa conſilia fuiſſe, ne illos pœniteret? Age, ſi quæ de cogitatâ & adũbratâ ab Ignatio familiâ dicis, de tuâ mutato nomine narrentur, patieríſne dici, quùm veſtri Platonem fingere voluiſſent, aberrante arte Ariſtotelem efformâſſe? Vt vis, inquies: argumentum Nigroni mera fallacia eſt.

p.220. Quæro ex te, Caſtalde? Annõ dixiſti occultatã fuiſſe vitã Ignatij à Ribadeneirâ ſcriptam? Non ſcripſi: & quaſi à te ſcriptum hoc tibi obiectat Nigronus? & quidem dolenter, ac multis n. ſuo 99. quo particulam epiſtolæ meæ XXVII. examinat, & calumniatur, *in me calamum acuens, & matrem necans.* Proh facinus! Nigrono matricidæ Culleus. Dic ſodes, non ſcripſiſti? Age Nigrone, Recitetur epiſtolæ particula: *Nec mihi Nigronus obiiciat Ribadeneiram hoc affirmare in Ignatij vitâ quàm Latinè edidit, cum de dono ageret prophetiæ. Fruſtra eum librum iactat, quem perpetuâ occultatione latere multis abhinc annis accurata diligénſque multorum conquiſitio comprobauit.* Hæccine ſcripſiſti? Omnino, ſed occultatum à vobis non dixi. Et hæc viris dicuntur? Quis enim occultauit? ſed quàm infeliciter huius Nigronianæ reſpõſionis meminiſti? Cur non reponis aliquid ne victus iudiceris? nimirum librum tibi tam acri quæſitũ XLIX. *Nigronus per calumniam vicitur matricida* L. *Negat Caſtaldus quæ ſcripſit.*

inda.

indagine ſæpius redditum, typis proſtare venalem, demonſtrauit Nigronus. Ergóne Matricida Nigronus?

De Ribadeneiræ teſtimonio, & Orlandini dictis abundè diſputatum eſt. Sed

L. *Defenditur Orlandinus.* Quæro, cuius criminis vindex, in nos contorqueas quæ tibi Nigronus obiecit? An de Ignatianis excurſionibus? Quamquam eandem ſemper tundas incudem, reſpondendum eſt; quia Orlandinus eas ex antiquiſſimis manuſcriptis Tabularij Romani eruit: Tu Venetam Caietani neſcio quo ex rumore, à tuis aut neglecto, aut irriſo coagmentaſti? quoties eadem dicenda ſunt? Ibid. p. 222.

LII. *Nouus fallaciarum ordo.* *Extremum hunc* (non Arethuſa, ſed) *Pie Chriſte mihi concede laborem.* Supereſt adhuc fallaciarum agmen poſtremum, quas XXVI. Animaduerſione difflauit Caſtaldus. Proh quàm immanes! quàm contra omnium argumentationum fidem audaces! audiamus. Víſne opponendi partes, Caſtalde, tibi aſſumere, vt tuas, & perhonorificas, nam de reuelationibus agitur? Ego qui hactenus interrogaui, reſpondentis perſonam ſuſtinebo: ſic fiat; leuior erit tuúſque, meúſque & legentium labor. Incipe Caſtalde.

LIII. *De ſilentio diuinarum illuſtrationum.* Aio, inquis, *tempus tacendi, & tempus loquendi eſſe, & Sacramentum Regis abſcondere bonum eſſe, opera autem Dei reuelare, & confiteri honorificum eſſe.* Quid tu? Firmâ id ego fide teneo. Ergo potuit Ignatius tacere hanc præclaram Caietano factam reuelationem. Quid tu? Potuit. Ergo veroſimile eſſe, eum proditurum fuiſſe, quod per fallaciam Nigronus obiicit, minùs verum eſt. Quid ais? Pernego. At Chriſtus dixit Petro: *Confirma fratres tuos*; hoc eſt Bedâ interprete, *Sicut ego tuam fidem, ne deficiat, orando protexi; ita tu infirmiores fratres, ne de veniâ deſperent, confortare memento.* Quid ſubrides ad hæc ſacra? Quia non ſunt ad rem, ideo ridendi mihi ius. Anim. XXVI. p. 223.

LIV. Agnoſce aliam fallaciam. Dic Magiſter. Nigronus reuelationem Ibid.

reuelationem Caietano factam, ſociis ideo ait Ignatium non aperuiſſe, quia non videbantur credituri, mox viſum illud percelebre, in quo pollicitus eſt Chriſtus Dominus ſe illis Romæ propitium fore, retuliſſe, quia ad imminentes ærumnas tolerandas facere plurimum videbatur. An hæc tibi homini minimè malo fallacia non videtur? Nequaquam. Nam Ignatium nouerant ſocij déque illius fide dubitare non poterant. De Caietano nihil audiuerant, neque ſciebant, ater, an albus eſſet; nam antequam Venetias appellerent, ille Neapolim inde diſceſſerat, quamquam non diſceſſerat, qui id temporis ibi omnino non fuerat. Quamquam hîc ego tibi magnam, ſed minimè voluntariam fallaciam impingo, quam enim tacitæ prænotionis cauſſam §.32. num. 3. Nigronus attulit, ea tuam iſtam, de quâ num. 92. egit poſtea, nequaquam ſpectat, ſed Minoreſſanæ ſilentium honeſtiſſimum fuiſſe demonſtrat. Quod tibi in tanto fallaciarum æſtu ſus déque habitum eſt. *Præſertim vnius, & de alterius, manifeſtatione.*

p. 116. Anim. XXVI. Sed agnoſce fallaciis aptum Nigroni ingenium: laudat teſtem Ribadeneiram lib. 1. cap. 16. quaſi Ignatius, dum animarum ſalutem meditatur, Societatis quædam duceret lineamẽta; quùm tamen ibi Ribadeneira, ſtatuiſſe illum dicat, operam ſuam nequaquam intra vnius familiæ cancellos includere. An non agnoſcis fallaciſſimam fallaciam? Abnuo; nam nouam familiam ex animi ſui ſententiâ condere, aliud longè eſt, quàm quod noluiſſe Ignatium Ribadeneira tradit. De Hieroſolymitanâ commoratione ſatis ſupérque dictum. Perge *De Ribadeneiræ Teſtimonio.*

eâdem p. 225. Sed ego dixi, Ignatium ad acuendum guſtum rerum diuinarum litteris operam ſedulam nauare decreuiſſe: quod Nigronus negauit: tu quid dicis? Pernego & ipſe. Nam huiuſmodi deliciis ne à ſtudio litterarum auocaretur, acriter illi fuit laborandum, vt tradit Maffeius. LVI. *De importunis litterarum ſtudio conſolationibus.*

Ibid. p. 227. At quæ eſt iſta argumentatio? Ignatius ſilentio LVII.

Iterum de taciturnitate. aſſuetus, diuinos huiuſmodi fauores prodere non ſolebat? Illéne, qui celebrem illum Romani itineris ſtatim ſociis aperuit, & plurimos in libello adnotauit? Annon hoc dicere fallacis hominis tibi videtur? Mihi verò minimè; nam vnam ſemel aperuit; reliquas memoriæ cauſsâ, & certâ quadam opportunitate in aduerſaria retulit, ex quo nihil contra eius taciturnitatem, quam verbo laudas, & re impugnas, confici poteſt. Perge.

LVIII. *De conſulto Caietano.* Si Ignatius diuinitus doctus de condendâ familiâ more tamen dubitat humano; cur non de eâdem conſulat Caietanum virum Spiritum ſancto plenum? *Hoc non eſt pondus ſanctuarij, ſed regula Lesbia*, fallaciarium architecta. Numquid dicta non probas? Si per te licet, improbo. Nam cur Caietanum conſuleret, cum quo nihil illi erat in commune deliberandum? Cum ſociis diſſimulat; quia illorum ſententia, & conſenſus ad id, quod faciendum diuinitus acceperat, requirebatur; quem vt quàm leniſſimè exprimeret, vir longè prudentiſſimus, rem illorum permiſit arbitrio. Anim. XXVI. p. 128.

LIX. *De prædicto ſocijs nomine Societatis.* Quæ eſt ineptia, de reuelato nomine Societatis? aut quid ad rem pertinuit eius prænotionem ſociis ingerere? Fallaciæ aliquid hîc latet. Nihil omnino, mi Caſtalde, neque imprudenter arcanum nominis aperuit Ignatius; nam ſuperbum quibuſdam videbatur, & diu deinde, multúmque nobis contra perduelles Eccleſiæ, alióſque pugnandum fuit, vt illud tueremur. Ibid.

L X. *De ſpiritualibus exercitijs.* De ſpiritualibus exercitiis nihil addo. Si vos his externos paſſim excolitis, te audiam; ſi ignotum vobis hoc exercitationum genus eſt, quod Ignatius tanti faciebat, quibúſque plurimos Deo lucrabatur, quódque eius poſteri tam felici vbique celebritate continuant; tum tu nihil omnino dicis. Nam quod Grauinam, & Caietanum tibi ſuccidaneos reponis non cum illis mihi modò res: quare cùm extra cauſſam ſint & ſuperius aliquid diſputatum à nobis ſit, ſeponantur in aliud tempus. p. 129.

Igitur

Igitur vt tandem aliquando ab his tuarum fallaciarum ſpinoſiſſimis *Recollectionibus* Lectorem dimittam; quùm omnia argumenta Nigroni ex maximâ rerum veriſimilitudine & probi viri officio ducta ſint; quúmque illis Traditio, neſcio quæ fabularis tantùm opponatur, de quâ mirum in eâ, quam Nigronus confutat, Epiſtolâ ſilentium ſit; & fœdiſſimo anachroniſmo Caſtaldus laboret, aliiſque inutilibus argumentationum formulis vtatur, Fallaciarum per quatuor Animaduerſiones Nigronus poſtulandus non fuit; quod mihi erat probandum. LXI.

Nigronum ab omni fallaciâ immunẽ fuiſſe concluditur.

INTERROGATIO VIGESIMA.

DE PVGNANTIBVS, ET CONTRADICENTIBVS,

Quæ à Nigrono dicta, vt pugnantia Caſtaldus impugnat, ſibi conſtare: & de acutiſſimâ Caſtaldi Dialecticâ.

I. *Caſtaldus Nigrono diras imprecatur*

MAgnificentiſſimè certare orſus, Caſtalde, operi Nigroniano, *quaſi abortiuo, dignòque quod non ſubſiſtat requiſitum* (& me deinde ad caritatem hortaberis?) diras imprecatus es; quarum ego obnunciatione neglectâ nihil de te ſiniſtrum dicam. Diſtuli hucuſque de Pugnantibus, quæ congeris *Memorialis* nomine, in primam Animaduerſionem; quia non fuit operæpretium ab his ordiri. Sed interim reſponde, Caſtalde, pro tuô incomparabili acumine. Anim. I. Pag. 8.

II. *Eiuſdem admirabilis Mathematice.*

Quæro ex te, cur Animad. XXII. clariſſimos Hiſtoriarum ſcriptores Lucenam, & Orlandinum committere volueris, tanquam pugnantia ſcripſerint? Cedo, quænam iſta ſint? Eccilla. Primus per autumni tempus; vergente ad exitum anno Ignatij Venetiis diſceſſum alter conſignauit. Pudor eſt, Caſtalde, iſta dicere virum qui Mathematicas vel à limine ſalutauerit; quid enim dici potuit obtuſius? An non annus extremo autumno ad exitum vergit? An Nouember penultimus anni menſis Autumno non contribuitur? Quid canis triumphum? *Oppoſitio certè & contradictio vera & realis.* P 180.

Tollat

Tollat ergo quod ſuum eſt,& vadat. Paruit Nigronus, ſuorum hiſtoricorum veritatem tollit; tibi quid reliquùm hîc ſit,tu videris;audio,te ſenem admodum eſſe,iam ſi quis hæc me ſcribere,Caſtaldi vitâ ad exitum vergente;alter ſenectâ iam Caſtaldi ætate dicat, contradicentia hi duo tibi loqui videbuntur?

Quamquam quid magnæ rei fuiſſet auctores duos in temporum ratione conſignandâ vno inuicem menſe diuerſos abire, quùm videamus magnos magiſtros in ſuorum dictorum explicatione ſibi planiſſimè eſſe cõtrarios?Age Caſtalde, ſcripſeras in illâ tuâ Epiſtolâ §.xvi i.in hæc verba: *Quid potuerit Ignatij animum inclinare ad noſtri Ordinis inſtitutum ſuſpiciendum & ſuſcipiendum omnino non conſtat, Fortaſſe tamen hæc,quæ ſubdam prudentiſſimũ virum commoda mouerunt.* Ad quæ Nigronus, poſtquam oſtendiſſet idem valere, ac ſi dixiſſes: *planè incognitum eſt*,monuiſſétque erroris fortè operarum voculam tranſponentium adeóque legendum, *non omnino conſtat* laudauit deinde modeſtiam tuam quod dubitantis voce vſus fueris *Fortaſſe*, nimirum vt qui eorum, quæ ſcriberes, imbecillitatem prudentiſſimè agnoſceres. Tu Grammaticus, ac Logicus planè incomparabilis paratragœdias atque homini nigro iraſceris, quòd voculam *fortaſſe* dubitantis eſſe dixerit, ſpiſſáque eruditione probare contendis eam valere *profectò*, atque adfirmantis eſse. Non ego ſummo hîc iure agam ſit duarum vocum *fortaſſe*, ac *profectò* eadem notio. Quæ igitur erit ſui ſermonis inconſtantia ſic loquentis. *Quæ cauſſa fuerit Ignatio omnino non conſtat. Sed profectò fuit ?* Hæc conuenientiáne ſunt an pugnantia?fortè correctio eſt,ſed corrigenda magiſtro, in quem ſi quod ipſe Societatem acerbè perſtringens Nigrono obiectat *ſciat quòd non cum pueris quos primis imbuat elementis agat*, ego reiecero,iure tuis te verbis alloquar Caſtalde *Tolle igitur,& vade*,hec totum tuum eſt.

III. & inconſtantia ſermonis

Anim. VI. p.47.

Quæro, quæ ſit argumentatio à potentiâ ad actum IV.

IV. *Ribadeneiræ & Orlandini conſenſus.* Anim. 1. p. 9 & Anim. VI. p. 46.

in Nigrono. ſcribit Orlandinus tribus annis iuiſſe Ignatium in Belgium, ſemel progreſſum eſſe in Angliam: Obiicis Ribadeneiram, qui primo & altero anno iuiſſe in Belgium, tertio in Angliam, quaſi pugnantia ſcribat. Soluit Nigronus docens nihil repugnare, nam potuit per Belgium ire in Angliam quod ſolens eſt;factum conſtat,potentiam prodit Nigronus; Hoc eſt à potentia ad actum?An actu probato,[potentiam explicare?

V. *Nuſquam Nigronus nõn cauſsã pro cauſſà attulit* Anim. 1. pag. 9.

Quæro vbi cauſſam pro non cauſſâ adducat? quia Caietanus ſuperior Ordinis non erat. Ergo ab eo Ordinem petiiſſe Ignatium impoſſibile eſt: veriſſima ratio,& negandi cauſſa;Conſuli quicumque poteſt,admitti in Ordinẽ niſi ab eo, qui facultatem habeat vir prudens non petat:veriſſima igitur cauſſa non petendi;nec Logicæ cuius precepta in Academiis olim tradiderat,Nigronus immemor.

VI. *Nec à parte argumentatus eſt ad totum,* Ibidem

Quæro, an qui à deſtructione vnius *particularis* genus impugnat, vniuerſum, à parte argumentetur ad totum? Petrus non eſt rationalis: ergo non omnis homo eſt rationalis. Huiuſmodi eſt Nigroni argumentum. Non vbique vita duci poteſt non petitâ ſtipe.Nõ igitur is modus viuendi diuturnitatem habiturus videtur: addere potuit voculam *vbique*, ne tibi occaſionem daret reprehendendi:ſed vir prudens putauit Ordinem Religioſum huiuſmodi eſſe debuiſſe; vt ex vario rerum euentu non penderet. Vbi diſ-

VII. *nec à diſparatis*

paratio? Per Natalitia, Epiphania, & Cineralia Caietanus Neapoli attinebatur, non ergo Venetiis fuit. Hoccine eſt diſparatum? Rurſum, Caietanus breuiſſimo tempore Venetiis fuit per te, ſi fuit. Ergo Ignatius è Galliá in Hiſpaniam aduenìens quibus in regionibus Caietani nomen auditum nunquam fuerat, non videtur tam citò in eius, vtpote hominis, & ſibi ignoti, & Venetiis hoſpitis ſe familiaritatem inſinuare potuiſſe. Hoccine diſparatum cuius causâ,vt Logicæ immemor vapularet Nigronus?

&

& tibi de antiquitate diſputanti credam, qui vbi libri ſunt in manibus iſta ſcribis?

Anim. 1. p. 10. Quæro, quid repugnantiæ ſit in hoc argumento Nigroni quod reprehendis: Ignatius non fuit vocatus à Spiritu ſancto. Igitur ab alio. Non ab humano, neque ab Angelico bono. Ergo à Diabolico: quid ais, Caſtalde? excita aliquando te ipſum. Quid repugnantiæ hîc? Multum. Oſtende. Falsâ vtitur inductione. Itane Logicam didiciſti? Vbi hîc inductionis veſtigium? An partium remotio inductio tibi videtur? *At omnes à Spiritu ſancto vocatum ſentiunt.* Omnes? qui? non Nigronus, non ego; qui tamen extra omnis vniuerſitatis fines non ſumus; non quibus cor ſapit, & emunctis naribus Hiſtoriarum fallacias odorantur: quid ego hos nomino? Non Caietanus tuus ſi tibi credimus: Nam fingis dixiſse illum Ignatio, *cum à Spiritu ſancto non vocari.* Negas? Reuoco ad caput illud quod totius controuerſiæ fons fuit II. eiuſdem vitæ. VIII. *Aſtra Caſtaldi inductionis ratio* In vitâ Caiet. c. 3.

Anim. 1. p. 10. Quæro quæ contradictio ſit errore amanuenſis, aut typographi laudatum Iaſonis locum vnum pro alio fuiſse quùm de dicti veritate nulla niſi apud eos, qui fraude agunt, ſit dubitatio? Sed quid ais de *Præſumptione?* Illa, ex tuo iuris lexico *ex veriſimilibus coniecturis & argumentis* conflatur, ſi harum nullam protuliſti, quam præſumptionem feceras? Ergo ſi ſine argumentis præſumptio non eſt, ac rurſum ſine illâ facta non præſumuntur, conſequens vtriuſque eſt facta non credi ſine argumentis, quod idem eſt ac dicere, niſi probentur: quod dictum tu Nigrono pro tuo incomparabili acumine ac iuris prudentiâ penitiſſimâ, vt contradicens obiectabas. IX. *Et de Præſumptionibus doctrina*

Anim. 1. p. 10. Anim. vi. p. 49. a. Quæro ex te, Iuriſconſultiſſime Caſtalde, an ſatis intelligas, de quâ determinatione loquaris, dum de dāno infecto diſputans (nā ob errorē characterū, quibus tria verba Nigroni, legē *quia fieri potuit* interpretātis, ac X. *& de Dāno infecto ſolemnis iuris prudentia.*

ſi legis ipſius eſsent, exprimuntur, cum vehemētiùs accuſare, animi minùs amici eſt) ais, determinatum damnũ eſse? Planè non aduertiſse videri potes, nã neſcîſse te non dicam celebratam in Philoſophorũ ſcholis determinationis diuiſionẽ; aliã enim eſse docĕt quod ad ſpeciẽ, aliam quod ad exercitium. Quis enim neſciat ſuffoſſo aggere, domum nõ ardere. ſed fruges alluuione vaſtari? corruente pariete non campis calamitatem inferri, ſed vicina impelli, atque opprimi? An Nigronum tam ſtolidum fuiſse putas, vt crederet de hac loqui legiſlatorẽ? At agger cõuelli potuit & non cõuelli: ruere domus & non ruere; quare damnum, quod inde imminet quia inferri poteſt & non inferri, ideo dicitur dãnum infectum. Habeo ego hîc viciſſim de quo

XI. *eiuſdem cõtradictio.* te interrogem; vereor enim vt quæ Anim. VI. ſcribis, p. 49. ſatis intellexerim. Age, tua met verba recitabo: *Potentia, quam adducit Nigronus vel eſt determinata ad tale* p. 50. *damnum, vel non. Si eſt determinata ad tale damnum, nihil pro ſe probat vt dictum eſt quia non eſt anceps ad eſſe, & non eſſe, ſed ad tale eſſe* Oracula loqueris, & ænigmata. Adeſte Logici & contradicentia hæc componite, ſi poteſtis. *Si eſt determinatum ad tale damnum, eſt anceps ad tale damnum.* Idem enim valet *ad tale eſſe.* Anim. I.

XII. *Et chronotaxis neglectus,* Sed recognoſce mecum Caſtalde, quam contradi- p. 11. ctionem agnoſcas Nigronianis his in verbis: *Theatinorum non is erat ſplendor, qui nunc eſt magis in receſſu quàm in fronte:* Et *quia plerique nos Theatinos vocabant. ſanctus Ignatius, vt Theatini Romæ domicilium haberent, optauit & valde egit.* Quando hoc actum Caſtalde? puto aliquot annos poſt id temporis de quo loquitur Nigronus: ſed tu iam chronotaxi vt Hiſtoriæ impedimento nuntium ſtrenuè remiſiſti; imò palàm bellum indixiſti, eámque profligaſti: ſed fac de eodẽ tempore dictum. Quid magni nominis erat ſi in vrbe Caraffâ iã Cardinali, ac tãtùm non Pontifice quùm ab eo

inſtitu

inſtitutam ſcirēt ho mines Clericorum familiam,quæ Venetiis, & Neapoli ſe contineret, eóſque à Cardinali Theatinos dicerent, viderént que Societatem noſtram Clericorum itidem familiam eſſe, facili vulgi errore nos etiam Theatinos nuncuparent? Quis vnquam hinc famam, celebritatémque nominis, quæ in ore omnium eſſet, quâve totus inſonaret orbis, poſſit colligere?

Anim.J. Fateri hîc cogor; quod ſæpius feci, tarditatem meam; nam quid dicas p.12. quamuis non ſemel legerim aſſequi non potui; ignoſce mihi Caſtalde, *Dauus*,inquit ille, *ſum,non Oedipus*, ſed conemur. Non deſituras perſecutiones dicit primò Nigronus, imò pro domiciliorum incremento aliquo, augendas tunc fuiſſe videri, ſi in exiguam L. capitum familiam Societas CIↃ. eſſet intruſa. Rurſum ait, ſi alienum in nomen tranſmigrâſſet,deſituram fuiſſe Societatem. Hæc veriſſima Nigroni dicta. Verùm quo modo moleſtiarum ceſſationem in hoc ſecundo dicto agnoſcat,ſi quis acutiùs videt, doceat; quaſi verò nominis appellatio, & non indictum vitiis bellum, eas turbas excitaret. XIII. *& Nigroniani dicti aliena interpretatio.*

p.4. & 12. Quæro & te Caſtalde, an verè te *Mendacem* Nigronus appellauerit? Si hoc fecit, viro probo maledixit, & quanquam cauſſam dicendi haberet, facere omnino non debuit. Egò etiam quamuis ſæpiùs te falſa dixiſſe demonſtrauerim, præſertim quum de iure Societatis noſtræ ageremus, huiuſmodi vocem,quæ vix abeſſe ſolet à maledicto, vſus nunquam ſum: ſat ſcio, aliud longè eſſe falli,aliud ſcientem, volentémfallere, illud ab officiorum magiſtris falſitatem, hoc Inter.2. dici mendacium. Quare quùm grauis hæc ſit Nigroni accuſatio; probanda fuerat, ne calumniator audires. Eâ enim Epiſtolæ particulâ 12. num.39. nuſquam te mendacem dictum reperies, & quî poterat, qui cornuto ibi vtitur dilemmate? Legat Lector, ſi otium eſt. Ego hoc à Nigrono dictum vſpiam pernego, XIV. *& eiuſ.em falſa accuſatio.*

& ab eodem Caſtaldum validiſſimè ſæpiùs reuinctum affirmo.

X V. *Non idem probandi onus Nigrono, quod Caſtaldo incumbebat.* Quæro ex te, Caſtalde, an eamdem tuam, & Nigroni in probationibus cauſſam eſſe putes? Tu rem fabuloſiſſimam primus in medium attuliſti, nullâ additâ probatione ad fidem faciendam. Refellit Nigronus validis vſus coniecturis. Tu futiles opponis, & probabilibus tantùm vteris, illud perpetuò occinens: *Potuit, potuit.* Nondum enim elaboratus ſtramineus traditionis aries fuerat. Nigronus rem probari, non eius poſſibilitatem poſtulat: Ipſe factam eſſe, haud veriſimile videri, quàm quod maximè demonſtrat, nam incredibilitas rerum coniecturis optimè probatur. Párne igitur vtriuſque cauſſa? Sed iam video me ineluctabilibus vrgeri. Tenemur Nigrone, enimverò tenemur. An non tu contradicentia, & pugnantia loqueris, qui demonſtrare debes, nec demonſtras? quì probationes requiris à Caſtaldo, cuius dictis non credere flagitium eſt? nam in te, qui non credis, probandi onus tranſlatum eſt; qui lectâ Carafæ Epiſtolâ ſe Caietanum mittere ſcribentis, ab eo miſſum putaſti? quàm hîc triumphat Caſtaldus, qui ex Actis Capitulorum generalium à Capitulo id factum docere ſe putat? Sed Carafæ Epiſtola, in quâ tanquam præſes loquitur, in quâ ſe facere, ac deliberare dicit, ſingulari etiam numero vſus, ne inter plures elaberetur Caſtaldus, in manibus eſt; acta latent in tabulario, quæ ſi prodierint, cum Carafæ Epiſtolâ committentur, fortè, vt ex colliſis elementis, aliquid plurimum habens admirabilitatis procreabitur. Interim nulla in Nigroni dictis contradicentia ſunt. Anim. I. p. 12. 13. Anim. I. p. 13. & Anim. III. p. 29.

XVI. *Falsò iterũ accuſatur Nigronus.* At Caietanum fundatorem negat. quis? Nigronus. Ergo qui Carafam præcipuas in condendâ familiâ partes egiſſe tot teſtibus probat, Fundatorem & Caietanum fuiſſe negat? Omnino, inquis. Te igitur, qui olim ſcripta egregiè reuocas, & Caietani primas partes fuiſſe contendis, Carafam Fundatorem negare dicam. Anim. I. p. 13.

dicam. Eadem quippe conſequentium vtrobique lex, & dic, ſodes, vbi Pontifex Præcipuum FVNDATOREM Caietanum appellet? Sed fortè præcipuus eſt, quia tu maiuſculis characteribus ſcripſiſti.

Ibid. Adhuc Nigronus pugnantia, & contradicentia loquitur; audiatur Caſtaldus: *S. Ignatium nemini ſubeſſe vult, qui omnibus ſubeſſe voluit*: Video, quid dicere velis, ſed quia non dicis, dic rogo, quo modo pugnantia loquitur? nam terminus alter Ignatij voluntatem appellat: alter Nigroni. Saltem dixiſſes: Contraria Ignatianæ docet voluntati. Rurſùm quæ contradictio, ſollicitum facere pro ſociis, qui ſui viuebat incurioſus? XVII. *Caſtaldi loquendi forma mirabilis.*

Anim. VII. p. 65. Quæro ex te, cur Nigronum ex Quintiliano docentem, *argumenta ſi non valent; quia magna ſunt, valere quia multa ſunt*; & dicta ex Modeſtini Doctrina comprobantem tam acriter reprehēdas? Quia, inquis, contraria Modeſtinus docet, atque Nigrono refragatur. Sed memineris duas à Modeſtino ſententias referri; alteram nonnullorum cenſentium excuſari cum: *Qui iura multa poterit dicere, quorum vnumquodque per ſe ipſum ſatis validum non eſt*: Alteram aliorum ſecus autumantium. In illam primam cum Speculatore, aliiſque in tit. de inſtit. ædi. §.7. iuit Nigronus, quod illum ab omni tua accuſatione abſoluit. XVIII. *Modeſtinus perperam Nigrono obiectus.*

Abiungo, quamuis aliqua ſuperſint, ſed quia ſatis, opinor, ſuperiori Interrogatione iam confutata ſunt, libens omitto, &c.

Quæro ex te Caſtalde, an non iure tautologiæ à me ſis accuſandus, quùm pleraque omnia, quæ in Animad. primâ in *Memoriale* coëgiſti, Pugnantium, & Contradicentium nomine; eadem in poſtremis Animaduerſionibus fallaciarum appellatione, in ſcenam producens, repetitâ crambe, quæ mors eſt, ex veteri prouerbio, Lectorem enecaueris. XIX. *Nigronus abſoluitur.*

INTERRO

INTERROGATIO VIGESIMA PRIMA, ADAVCTA, ET MISCELLA.

Pluſcula vel perperàm, vel per iniuriam à Caſtaldo dicta, quæ ſuperioribus præterita Interrogationibus & recèns enata, ſiciliuntur.

TAM largus reprehenſionum, dictorúmque in Nigronum, & eos omnes, quos illi cauſſa coniunxit, fuiſti Caſtalde, vt quamuis diligenti meſſori, ſpicilegium aliquod relinqui fuerit neceſſe. Ergo qui perpetratis legitimis veluti Interrogationibus, opus me abſoluiſſe credebam, animaduerti plurima tuis in Animaduerſionibus animaduerſione digniſſima, ſupereſſe, aliaque ſe aliunde obtulerunt, quæ tranſmiſſo iam ad Typographos libro, ſuis locis commodè adnecti quum non poſſent, viſum eſt in hanc Interrogationem nulla proſâ aut verſu, ſed, vt locum ceperint, Capreolarino coniicere, nec omnia quidem; quis enim hoc audeat polliceri? ſed paucula modò, ne vniuerſa funditus diſperirent. Quare patere, obſecro, de his more, ritûque noſtro te interrogari.

I. *Nigrono contradictio falsò impingitur à Caſtaldo.* Quæro igitur I. ex te Ioannes Baptiſta Caſtalde vbinam ſuæ diſſertationis ſcripſerit Nigronus Caietanum Neapoli peccata confitentibus aures dediſſe? Quod tu ideò illi impingis, vt hominem veluti immemorem, & contradicentia ſcribentem traducas, nam in Diſſertationis *Anim. 1. p. 2.*

tationis num. 59. Ribadeneiræ accedere videtur, qui ſuâ illâ in Epiſtolâ, *Veſtros à principio confeſſiones non auſcultâſſe*, ad eundem Nigronum ſcripſerat. Si bonâ fide agis Caſtalde, Nigronum inconſtantiæ habes manifeſtum. Verùm vide, ne te contradicentia vndique irrito conatu conquirentem oculus fefellerit, nam fidem ſubleſtam fuiſſe cogitare non auſim. Certè loco à te indicato, Synopſis nimirum num. 6. nihil de Confeſſionibus Nigronũ habere, oculorum iudicium eſto. *Curam* quidem *extranearum ouicularum* tanquam Patri ſpirituali, tribuit; de confeſſionibus ne mutit quidem. Omneſne igitur, qui Ordinis ſui clientibus conſilio ac piis monitis adſunt, illóſque in viâ Domini iuuant, hi tibi aures confitentibus dare videntur? Quo igitur loco habes Capucinos, quos ab eo miniſterio in terrâ Italiâ abſtinere quidem, ſed plurimis vt Patres ſpirituales adeſſe non ignoramus? Quo veteres Monachorum Patres, quorum plerique ſacris abſtinebant initiis, & ſibi commiſſis gregibus nihilominus moderabantur?

A. in. XI I. p. 129. Quæro I I. quî ex Animaduerſione XIII. ſine Franciſci, ac Dominici iniuriâ dicere potueris; ex hoc non mendicandi inſtituto, quod ego laudo & ſuſpicio, homines *admirari cæleſtem hominum vitam ab omni prorſus terrenarum rerum affectu diſiunctam*? An illorum vita, qui ſtipem emendicant, terrenarum affectu concreta eſt? Hoc profectò ſine conuicio non dices: at niſi hoc dicis, nihil ſingulare dicis. Quis autem credat Franciſcum, Mendicantium Patrem, minùs *à terrenarum rerum cupiditate diſiunctam vitam* duxiſſe, quàm tuorum quemlibet? Non ego, nec quiſquam, cui cor in pectore ſaliat. I I *Qui ſanè gloriatur.*

anim. XIV. p. 142. Quæro I I I. Quinam ſint illi Religioſorum cœtus, quibus Nigronus per intolerandam iactantiam, homo ſcilicet glorioſus, Societatem hanc minimam antetulit? Omnes, inquis, ſic enim ſcribis Animaduerſione XIV. *Hic equidem non pro noſtris tantùm, verùm pro* I I I. *Et Nigrono immane ſed falſum crimẽ affingit arrogans.*

 vniuerſis

vniuerſis Religioſis cœtibus laceſſitus reſpõdere debes,quomodo ſe omnibus præferat, qui Clericorum munera minùs omnibus tractat? Hæc enimuerò, Caſtalde, non impudens Nigroni arrogantia, ſed tua parum beneuoli animi acerbitas eſt. Nigronus Societatem omnibus Religioſis Ordinibus antepoſuit? Inſolentiſſimè fecit, hominémque ob hanc rem deteſtor, ſi fecit, ſed tantum arrogantiæ crimen homini modeſtiſſimo impingendum, eíque ex arrogantiſſimâ ſententiâ non erat inuidia concilianda non allatis recitatíſque illius verbis. Huiuſmodi quidquam dixiſſe aliquando Nigronum conſtantiſſimè abnuo: tu ne calumniator audias, quî probas? At inquis; *Ignatio res noua non erat, qui delineauerat Ordinem, qui clericatum cum ſtatu regulari coniũgens, & clauſtrali, plura Clericorum officia & munia complexus, quàm Ordo Theatinorum;* Hæc apud te Nigronus. De re iam diſputauimus, de tuâ interpretatione nunc videamus. Quibus hîc verbis vniuerſos Religioſos cœtus læſit Nigronus? At ne tuum quidem læſit: nam qui vera dicit, neminem laceſſit, niſi eum, cui veritas dolet. An Tui veluti genus quoddam ampliſſimum, vniuerſos Religioſos cœtus ita continent, vt qui illis ægrè faciat, omnes continuò lædat? Quæ hîc Monachis, qui ſuopte inſtituto à Clericorum muneribus longiſſimè recedunt, infertur iniuria? Intelligo, quid moliaris: vt Ordinem noſtrum in inuidiam adducas, quaſi cum omnium aduerſario agis; vt contra illum, ac ſi manus eius contra omnes eſſent, omnium ibidem manus ſint, ac veluti ferum & piloſum oppugnent. Sed caſſabunda hæc ſunt conſilia, Caſtalde; Nos Religioſas omnes familias reuereri, de illis quàm honorificentiſſimè loqui, ab ipſis huius diſciplinæ noſtræ incunabilis docemur, nobíſque honeſtiſſimum ducemus, nos illis eſſe ſuccentiuos, ídque palàm profitemur. Tuum ipſum Ordinem colimus, etſi abſque iniuriâ æmulari chariſmata meliora conitimur,

Anim. XIV. p. 141.

nitimur, quod cuique lege licet, ſeparanda igitur Ordinum ſanctiſſimorum cauſſa eſt, neque dicta Nigrono affingenda, vt amicos à nobis abalienes. Quod cùm hîc à te factum videam, Caſtalde, humanitatem fidemque tuam requiro. Sed aperiendus tibi aditus erat erumpenti ſtomacho, vt in Societatem, quàm contumelioſiſſimè illum effunderes, quod indignis vſque
Inter. I. modis à te hîc factum, abundè docui, ſed leuiora iam videamus.

Anim. IX. p 75. Quæro IV. ex te Caſtalde, quid tandem cauſſam tuam iuuet illa Petri poſitio: *Bonum eſt nos hîc eſſe*, cuius magnificâ explicatione duabus paginis libellum tuum factum fuiſſe habitiorem tibi gratulor? Reſignatus Eccleſiæ Paſtor, illâ nihilominus lucis dulciſſimæ iucunditate illectus, oblitúſque demandati ſibi muneris, tabernacula in illo fugitiuæ beatitatis diuerſorio iam fabricaturiebat; quidni ergo Ignatius, quamtumuis Societatem olim à ſe condendam diuinitus edoctus, visâ Caietani, ac noſtratum ſanctimoniâ exclamauerit; *Bonum eſt nos hîc eſſe*! Vt de animoſiore comparatione nihil dicam; aio Petrum cùm illa loqueretur, *Neſciiſſe quid diceret*; quod vmbratilem neſcio quam viſionis illius iucunditatem ſolidæ expreſſæque Chriſti anteferret imitationi. Hoc idem de Ignatio Ordinis tui quietem illuſtrem improuidè adamante, ac laborioſiſſimæ, quam meditabatur, Societati anteferente, ſi dixero, *Neſciuiſſe* ſcilicet *illum, quid ageret*, tu qui Petri factum in medium attuliſti, indigne ferre non debes. Verùm non ego hoc dicam; nam ille non fecit.

IV. *S. Petri dictum minus ad rem affertur*

Anim. VI p.47. Quæro V. quid tibi in mentem venerit, Caſtalde, cùm Animaduerſione VI. Nigrono dicam ſcriberes de cauſſa liberâ, quaſi homo Philoſophiæ ignarus, Stagiritæ ac Sueſſani auctoritatibus abuteretur. Grande enimverò pandis Philoſophiæ arcanum, quum doces, operantem cauſſam, quandiu in

V. *Et de cauſſa libera inceſſum diſputatur*

opere eſt, ex connexo illius, neceſſariò operari, nec liberam id temporis dici Quæ verò ſit tuæ inficiationis vis, quo Nigroni dicta reuellere te credis, non ſatis intelligo. Sic enim loqueris: *Quare fruſtra docet, cauſſam non neceſſariam, etiam poſitis omnibus inſtrumentis ad ambulandum, aliquando non ambulaturam, quia libera eſt.* Hæccine tibi falsò dicuntur Caſtalde? Quidni, inquis. *Poſito enim actu, non amplius libera dici poteſt, ſed pro illo tunc neceſſaria.* Acutè ſanè, ambulationem nimirum inuoluit cauſſa ambulans, dum ambulat, à quâ nulla eam eximat libertas. Nigronus videlicet hoc ignorabat. At non de actu ſecundo, vt loqui amant, ſed de primo ille diſputabat: quàm verò ad rem id faceret contra hominem, qui in argumentatione de potentiâ ad actum cauſſæ ſuæ firmamenta conlocauerat, quam ea de re confecimus, Interrogatione demonſtrauimus. Anim. I. p.14.

VI. *Propoſitio affirmans vniuerſalis vnico in contrarium allato exẽplo eliditur.*

Quæro VI. cur de reuelationibus clam habendis, vulgandiſve cum Nigrono tricari volueris Animaduerſione prima? Audio? Quia is §.cx. vnâ reuelatione de cuſtode Archangelo non apertâ ream propoſitionem à ſe infirmatam fuiſſe gloriatur, quaſi verò vna Hirundo faciat ver. Hæc tu verè dicis, ſed ille petitionem tuam validiſſimè repulit. Quid? Nonne ad falſitatem propoſitionis vniuerſalis aientis conuincendam, vel vnum aduerſum exemplum virium ſatis habere Dialecticorum tyrocinium eſt? Quum igitur opere maximo pertenderes reuelationes omnes ab Ignatio fuiſſe patefactas, vnico illo exemplo te de ſtatione deiicere ſatis habuit Nigronus. At verò ad veritatem eiuſdem propoſitionis affirmantis ſanciendam, neque vnus flos, neque vna hirundo, neque dies, neque actus vnus ſufficit. Quod ſi tu nihil diuidi inter vtrumque contubernij habes, quid de te ſentiendum ſit viderint Dialectici. Nigronus certè iure non accuſatur.

VII. Quæro VII. ex te Caſtalde, quod tibi nouum humilitatis

Anim. VII p. 63.& 64.

Reuelationes aperiendum ſuperioribus eſſe humilitas docet.

litatis genus domi repentè prodierit,quæ charitati ancillari non didicerit, atque , vt illius iubar aduerſum fulſerit,iuri ſuo cedere ? Quid enim cauſſæ tibi fuit, vt ex cauſſis omnibus , quas plurimas Caietano fuiſſe ais clam Carafam habendi reuelationes , vnicam vrgeas modeſtiam ? Eáne docet Præſidibus ſuis Dei dona non manifeſtare?Quo id auctore doces?Etiamne cùm de alterius damno,bonôque agitur?Quæ eſt iſta Chriſtianæ Philoſophiæ ignorata huc vſque modeſtia?Sed hoc ipſum,inquis,docet Nigronus.Hoc ille?At,inquis,

Differ. num. 110.

ille ait:*Solemne eſt Sanctis viris viſiones, reuelationes, miracula,& alia Dei dona occultare.*Planiſſimè.Sed non animarum,& conſcientiæ arbitris, quibus aperienda hæc eſſe luculentiſſimè docuerat ; vt inepta , ne quid grauius dicam , tua illa ſit admiratio , quam ſic effundis. *Quare non parum miror hominem ſic facile ac libenter à te diuerſificari.* O latinitatis medullam ! Sed quid ille à te diuerſus ſit,qui ſacra vaſa non eſſe diſtrahenda docet, quamuis ea redimendis captiuis paulò ante diſtrahenda eſſe dixerit?Quis tam ſtipes eſt,vt hæc non intelligat ? Rurſum quo modo ille de Carafæ cum Ignatio

VIII. *Caſtaldus ex Indice Orlandini minus ſolidè diſſerit.*

ſimultatibus agens ſe *diuerſificauit* ? At modò fuiſſe ait, p 65. modò negat. Vbi? Vbinam ? niſi doces,& de tempore quidem , per calumniam accuſas. At Orlandino con-

lib. 1. num. 122.

tradicit. Quî ? Nam Paulus I V. ante Pontificatum familiariter B.Ignatio vtitur ; teſte Orlandino. Ergo ſimultates nunquam exortæ fuerũt?Cur ex Orlandino, quæ in rem Nigroni erant,non attuliſti ? Scilicet Indicis , verbo *Pauli I V.* expilatione contento, Hiſtoriam ipſam legere tibi tanti non fuit,aut ſi legiſti,malâ fide, quæ in illâ lib.15. num.4. leguntur, diſſimulaſti. Sic enim loquitur Orlandinus:*Curam à principio nonnullam Societati iniecit hic nuntius.* (Carafam ſcilicet Pontificem factum.) *Erat enim opinio,Carafam & olim offenſum, quod cùm is peroptaret vnum eundémque ex hoc noſtro , ac Theatinorum conflari Ordinem, noluiſſet Ignatius , ac nuper quòd Ignatio eodem monente , in cauſsâ Neapolitani Adoleſ-*

centis de quo ſupra narrauimus, acta eius Pontifex Iulius reſcidiſſet. Verùm B. Pater cùm in ſacellum ſe tacitus recepiſſet, totámque rem commendaſſet ſapientiæ bonitatique Numinis ſempiternæ; mox placido vultu, & animo perquàm ſedato egreſſus, ſperare ſe dixit fore, vt qui metuebatur infenſus, eum Societas experiretur propitium, nec diuina deſideraret præſidia, ſi deſtitueretur humanis. Hæc Orlandinus libro decimoquinto, & libro primo, numero centeſimo vigeſimoſecundo: *Cæterùm Ioannes Petrus, priuſquam vſu aliquo conſuetudinéque mores calleret Ignatij, falſis criminationibus adductus, vt erat in his, quæ ad Orthodoxam fidem pertinent, ſeuerus, & acer in primis cenſor, minùs eius fauere cauſſæ in eâ, quam diximus ſuſpicionis procellâ viſus eſt.* Hæc ibi Orlandinus, ex quibus diſcere potes Caſtalde, neque illi Nigronum contraria ſcribere, neque hiſtoriarum cognitionem ex Indicum breuiariis comparari, ac illa deleri ex tuo libello poſſe. *Non ergo mirum quod ab Orlandino diſcrepet, qui ſibi non conſtat, ſibique perſuadeat, vel potius alijs perſuadere intentet* (homo nimirum profligatæ fidei, qui per ſycophantiam Lectoribus imponere velit, quæ tua in illum humanitas eſt) *nullum eius odorem ad poſteros perueniſſe, quod omnibus notum fuit, vt probatum eſt.* Non arbitror te iam ſic loquuturum. Itaque p.65.

IX. *Opera quæ Dei ope à nobis fiunt, ſine eiuſdem Dei iniuria amantur à nobis.*

Quæro VIII. Quâ lege tibi contraria ſint (quod Animaduerſione IX. doces,) Ideam condendæ olim familiæ diuinitus accepiſſe, illámque vt proprij ingenij partum amanter amplecti; quorum dictorum gratiâ Nigronum, vt ſibi pugnantem traducis? quàm malâ ſcæuâ hæc læuorſum interpretaris? quàm extra cauſſam Gregorij verba in medium affers? *Qui enim accepta bona ſibi arrogat, ſuis contra Deum bonis pugnat?* quàm nullâ cauſsâ ibi pluribus paratragœdias? an adhuc poſt tantum litterarum ignoratum tibi eſt, non magis illa inter ſe pugnare, quàm ſi opera noſtra præclara, *Quæ Deus operatur* Mor. lib. 9. cap. 1.

ratur

ratur in nobis diligamus ? An ea noſtra non ſunt, quàmuis dona Dei ſint ? Vix arbitror hæc à mulierculis ignorari, & tibi notiſſima eſſe ſcio ; ſed vellendus nimirum fuerat Nigronus , vt mortuo leoni ne pilus quidem ſupereſſet , cui volſellam non admoueres , depilator egregius. Sed viuunt, qui fieri non patiantur , aut certè doleant. Verùm hîc tibi aurem vello , & memorem eſſe iubeo , ſcribere te in vitâ Pauli I V. (locum non adnoto , quòd liber ad manum non eſt , ſed nulla hîc memoriæ mihi labes) eum Ordinem à ſe conditum (nondum enim exciderat loco) vt partum ſuum amaſſe , & promouere deſideraſſe , quod per temporum iniquitatem præſtare non potuit ; An ille ſine diuina ope fundauerat ? Vide Caſtalde , ne iura fingas , atque refingas , & verſatilis mihi Mercurius ſis.

Anim. XXV. p. 220. Quæro IX. quodnam peccatum ſit , cuius tibi reus eſt Nigronus , Animaduerſione vigeſimaquinta , dum Diſſertationis ſuæ §. c v i. ſcribit ; Si Franciſciſcus Ribera ſuperſtes fuiſſet , reuelationes alias , & hanc præcipuè controuerſam referre potuiſſet ? Quæris ? In eodem luto , quo me oblitum voluit , hæret imprudens. Quî ? A potentiâ, inquis , ad actum argumentationem conficit ſuam. Falleris , Caſtalde , & fallaciam tuam plus quàm decumanam Nigroni integra euincit ſententia, quam detruncatam protuliſti : ſic enim Nigronus ſcribit : *Si Franciſcus Ribera ſuperſtes fuiſſet editioni hiſtoriarum Orlandini , ſcriptioni breuioris vitæ Ribadeneiræ , & proceſſui ſaltem inchoato Sancti Ignatij , reuelationes alias , & hanc præcipuè controuerſam referre potuiſſet : ſed ante hæc omnia deceſſerat.* Quâ in re hîc tibi peccauit Nigronus ? Tu à Riberæ ſilentio veritatem reuelationis conuellere niteris : ille Riberæ , aut ignotam , aut non

X. *Nigronus iniuria velicatur a Caſtaldo ſemel.*

nō ſatis exploratam fuiſſe dicit, cauſáſque dicti affert; Quod ſi eius firmamenta Riberæ, viro veritatis religioſiſſimo, cognita fuiſſent, non vtique omiſſurum veroſimile eſſe tradit, quod & illuſtre ſit vaticinium; & iam ſatis exploratæ, compertæque veritatis. Quare nihil hìc erat, in quo Nigronum vellicares.

XI *Iterumque.* Quæro X. ex te Caſtalde, An qui ſemel in publicâ porticu, (ſic nos miſeri Grammatici ſcribimus; tibi, qui vt Magnus Latinitatis Prætor de minimis non curas, ſolutum eſt, *Publico* conſtanter ſcribere) aliquando cubauit Ignatius, is id facere conſueuiſſe dicendus ſit? Sic enim ais: *Domos habitationis inquirere, qui noctu in publico S. Marci porticu iacere conſueuerat.* Conſueuerat? quia nimirum hoc aliquando in ſummâ rerum omnium ſolitudine fecit. Hæccine tua ratiocinandi ratio? Video illam non ſemel placuiſſe; nam quia Caietani precibus venti aliquando poſuêre, illi curandas maris tempeſtates non fuiſſe colligis, quia ventis & & mari imperabat. Eiuſdē notæ eſt, quod in Nigrono eâdem Animaduerſione carpis; Ignatium nimirū *nimis ſollicitum* induci in conquirendis hominum patrociniis diſſert. n. 48. qui ſequenti, eidē Nigrono *Solius Dei protectioni fidebat.* Adhucne Caſtalde ignoras, quid rectæ, ac Deo ſubnixæ fiduciæ temeritas dictet? Neque enim finitimæ ſunt; quum vna humanam omnem ſollicitudinem, non ſine tentati Dei accuſatione, cæco ableget impetu: altera rectè ac ratione progrediens *omnem* vt Petrus loquitur, *ſubinferat ſollicitudinem.*

Anim. 1. p. 14. — Ibid. p. 15. — 2. Petr. 1.

XII. *Caſtaldi dictum errori VViclefi & Anabaptiſtarum Trinitariorum ſimillimum.* Quæro XI. ex te, Ioannes Baptiſta Caſtalde, quonam loco habeas VViclefum illum, qui ſuperioris ſeculi hæreticis omnibus olim labefactandam fidei veritatem, & ſacrorum hominum Ordinem conuellendum ſignum quoddam videtur ſuſtuliſſe? Non dubito, quin vt anteambulonem Antichriſti hominémque corruptiſſimæ Doctrinæ atque proiectiſſimæ audaciæ deteſteris: quod quum ita ſit, quæro an memineris illius,

Gualterius in Tabula ſeculi XIV. illius articulum X. ex his, quibus Eccleſia Nigrum præfixit Theta, in hæc verba conceptum legi, *Viros Eccleſiaſticos* (hos ego Clericos eſſe puto) *poſſeſſiones habere contra ſcripturas eſſe?* Memini, inquis. Rurſum Interrogo, vtrùm Anabaptiſtarum Trinitariorum libellum Antitheſeon veri ac falſi Chriſti vnquam vel ipſe legeris, aut certè apud alios inueneris, illóſque Antitheſi III. ſic loqui: *Falſus Chriſtus, ſicut ipſe eſt verus Deus, æternus, ditiſſimus; ſic dedit ſuis ſacerdotibus decimas, & multa bòna temporalia. Chriſtus autem verus, qui homo temporalis, & pauper fuit, pauperes eſſe voluit miniſtros ſuos.* Hæc illi, quos homines impios fuiſſe iam te audio clamantem. Sed adeſto parumper, Caſtalde, & quæ Animaduerſione tuâ XIV. ſcribis, mecum recognoſce; ſic enim poſt allatam Hieronymi ſententiam p. 143. ſcribis, opinor. *Hæc*, aurum ſcilicet, argentúmque, *copioſè qui poſſident, parum Clericorum munia adaptare ſibi poſſe ex ipſo nomine declarant.* Quæ ſi tua ſunt, vt profectò ſunt, vigila, Caſtalde, ne eadem VVicleſo, & Anabaptiſtis dicas. Quid? Argumentationem totam ſic euoluamus. *Qui parum ex ipſo nomine Clericorum ſibi munia adaptare poſſunt*, hi parum Clerici ſunt; verùm qui *aurum & argentum copioſe poſſident, hi Clericorum munia ex ipſo nomine parum adaptare ſibi poſſe declarant.* Qui aurum igitur, & argentum copioſè poſſident, parum Clerici ſunt. Porrò hanc conſequutionem, ne vt illegitimam reſpuas, Logicorum; ne vt veram admittas, Eccleſiæ legibus cautum eſt. Quod verò tua ſit, Aſſumptio, in quâ tota vis, quæque tua ipſiſſima eſt, profectò euincit; nam de Propoſitione niſi omnem cieres Philoſophiã, nulla mecum tibi eſſe diſcordia poteſt. Quo igitur loco Ambroſium, quo Carolum habes, quos aurum & argentum copioſè poſſediſſe legimus? An hi tibi parum Clerici fuiſſe videntur? An non ſatiùs fuerat cum claris auctoribus, quæ ab Heronymo aliquorum auaritiam, cupiditatémque validè, ſuo ſcilicet more, arietante paulò duriùs dicta ſunt, emollire;

clariſſimum Bonauenturam Daualum Auguſtiniani Ordinis ornamentum, & ſuæ Congregationis Vicarium Generalem in Palponem, an Peponem auſus fuerit tranſmutare? Parumne fuerat Ximenio illuſiſſe, niſi etiam clariſſimo Daualorum nomine abuteretur! Sed qui ſemel fidei fines tranſilierat, hunc nauitèr oportuit eſſe fallacem, ne exiguâ mercede depuduiſſe videretur. XIII. laudatorum tuorum tuo in libello eſt Bonauentura Daualos, cui hoc affictum eſt teſtimonium ampullarum pleniſſimum. *Sycophantiá luculentá Bonauẽtura Daualos affictum eſt falſum teſtimoniũ.*

Magiſter frater Bonauentura Daualos Ordinis S. Auguſtini.

En alter Dauid inuictus Caſtaldus Gigantem deiecit Goliam: ſuos ideò omnes Religioſi cœtus debent decantare triumphos, laudare virtutem, magnificare modeſtiam. Modeſtiam, quâ certauit; virtutem, quâ vicit; triumphos, quos meruit. Meritum profectò excedit Triumphos; nulla prorſus laus ſuppar eſt illi, qui nunquam ſatis laudatur, quouſque ad cæleſte Capitolium prouehatur. Hæc ibi Bonauenturæ nomine. Verùm ego ſycophantiam Ximenianâ nihilo minorem iam tibi aperio, Caſtalde. Aio enim nihil huiuſmodo à Bonauenturâ aliquando ſcriptum: & ſi hoc parum eſt, aio ſecundò, te Bonauẽturæ hominẽ ignotum eſſe: quòd ſi hoc adhuc ſatis non eſt, aio tertiò, tuum ab illo libellum viſum nunquam. Quid hæres Caſtalde? Veritati litamus; obfirmandus contra deliquium animus eſt, vera enim narro, Quid narro? Ipſe veritatem tuetur Bonauentura litteris ad Deſiderium Pallottum Cardinalem Eminentiſſimum Neapoli hoc ipſo animo datis. Recitentur.

Eminentiſſime Domine, ac Here mi colendiſſime. Non ante diem hanc redditæ mihi per tabellarium, & quidem caſu ab Eminentia V. litteræ ſunt ſcriptæ 25. Maij, quibus dignatur me certiorem facere de quodam libro edito in lucem à Patre Caſtaldo Theatino: Hunc ego hominem ne noui qui- XV. *Quod eius Epiſtola confutatur.*

 dem,

INTERROGATIO VIGESIMASECVNDA.

DE CHARITATE.

In fine Pacifici certaminis pag. 236.

PAucis hîc te interrogabo Caſtalde, nam Charitatem,quam das,lubens accipio;ſed moneo ſeparandam eſse tui, atque Ordinis cauſsam;illum enim magnorum virorũ qui in illo degunt reputatione venerari,debeo; tibi nullâ reuerentiâ obſtringor;ignouiſse,& pro te preces fundere,quod dum hæc ſcriberem, penè quotidie feci;ac ſi ſe dabit occaſio,beneficia conferre, quacũque à mea tenuitate proficiſci poterunt, paratum eſse ſat habeo,vt Euangelio faciam ſatis: non enim ex animo excidit oraculum illud, mandatumque nouum, *Orate pro perſequentibus,& calumniantibus vos,benefacite his,qui oderunt vos:* quæ poſtrema oraculi verba tibi ego nolim conuenire;prima ne quadrare quis vnquam dubitaret,toto tuo in Certamine diligentiſſimè laboraſti: Quod enim Societatis noſtræ ornamentum non diripere,& proculcare tentaſti? Ignatio præſcitum fuit, Societatis ſe parentem olim futurum? Nugæ ſunt, & Ribadeneiræ atqueOrlandini figmentum.Academias habemus? Hoc Apoſtolicum non eſt. Proximorum cauſsâ laboramus in Noſocomiis,in carceribus,in triremibus,in foris, in triuiis? Ad ſecularia hoc eſt diſtrahi.Quos è Repub.fuerit è Societate dimittimus? Infra Equites Ieroſolymitanos eſtis.Longiſſimâ plurium annorum in probatione dominium rerum ſuarum nondum probatis permittimus? Exile habetis paupertatis votum. Miniſteriis pro ſalute animarum longè laborioſiſſimis

Matth. V.

I. *Alia Clariſſimi Clericorum Regularium Ordinis, alia Caſtaldi cauſſa.*

II. *qui acerbiſſimè n Societatem ſcripſit*

rioſiſſimis addicti ad Pſalmodiam in Odæum nõ conuenimus? Clerici de ſorte Domini non eſtis. Mendicamus? hoc Clericorũ nõ eſt. Bona in Collegiis poſſidemus? neque hoc eſt. Quid ego ſingula perſequor?

III. Totum tuum libellum huc nolo congerere.

quaſi caritatem contumeliis cõciliaturus

Quæro potiùs, an caritatem contumeliis ac maledictis accendi putes? Rectè tu quidem putas, ſed malè facis. Eam enim qui fouere velit, beneficiis eum id facere oportet: quod ſi non fecerit, nihilominus caritas

IV. creſcet; nam ea eſt illi ingenita vis, vt colubris, diriſque ſerpentibus paſta melior atque habitior euadat.

in ipſa ad caritatem adhortatione contumelioſus

Sed quis tibi animus, quùm ad caritatem hortaris tam inclementer agere, vt nos tunc maximè *fœdus cum morte* iniiſſe diceres, vt *vobis cedere debere*, quippe *fratribus maioribus*, affirmares? vt parœmiã veterẽ in nos torqueres. *Cede maiori; Parce minori* addens: *non feciſtis quod veſtrum erat; facimus, quod & noſtrum, & veſtrum eſt?* Minores nos eſſe dicis, non repugno, ſit vt lubet: nouimus, ſi iubes, recumbere in nouiſſimo loco; ſed quia minores ſumus, prodere veritatem, quis vnquam coget? Quandiu Spiritus hos reget artus, pro eâ ſtabo. An p. 136.

V. ideo reprehendis? Quid à nobis peccatum eſt, ſi eam defendimus? ſi iuſta induimus arma? ſi quæ tibi non placuerunt, diximus? An diſſimulare debuimus? Non ea erant à te obiicienda, quæ refutare nobis eſſet neceſſe, ſi tam delicatus eras vt vera nolles audire. Nam

in eos, qui prouocati arma induerunt.

VI. quod tibi ſcripſiſſe diſpliceat, bonâ tuâ veniâ, vix credo; niſi fortè flere didiciſti poſt damna. Iurare te audi-tem tam ſolemni conteſtatione de auditionè publicâ & traditione antiquiſſimâ Ignatianæ petitionis, eius hominis non erat, qui eam ſe obrutam temporum ruinâ in lucem protuliſſe teſtatur; quæ tua gloriatio eſt Epiſtolæ ad Thianæum cap. XVII.

Eiuſdem Iuramentũ.

VII. Poſtremo Deum pacis & *dilectionis* propitium nobis precaris, pro quâ beneuolentiâ gratias ago, habeóque maximas, meôque, & totius Societatis nomine ſpondeo caritatem nos tuo cũ Ordine, ſingulíſque, teque ipſo,

Pax non ſeiungenda à veritate.

ipſo, quamuis hoc nolle videaris, inuicem habituros, quod eſt vinculum perfectionis; ſed memento Deum pacis, ac *dilectionis*, Deum pariter, ac primò quidem eſſe

VERITATIS.

Porrò quàm magno veritatis Deo huius falſitatis ac Fabulæ obfirmata placeat defenſio, ex infelici Hieronymi Dentici, qui picturæ fucum, & quidem audacioris, illi publicè circumponere non dubitauit, abruptæ vitæ exitu, nec tibi, opinor, ignoto diſcere potuiſti; cuius ego longè tibi diſſimilem precor, vt citò nimirum agnitâ veritate, exin quàm tardiſſimè placidâ in quiete compoſtus quieſcas. Imò, niſi aſpernaris, tecum ita conuenio, vt qui noſtrûm, altero hinc abeunte, ſuperfuerit, is tribus, ob ſummæ Triadis reuerentiam, Sacris piacularibus ſocij animæ leues flammas, expeditúmque iter ad Deum precetur. Quam conditionem te accipere non dubito pro tuâ caritate, atque ſapientiâ; vt potè longè ſeniorem: ſed omnes ſicut aqua dilabimur, atque vt incertæ, ac timidæ ſunt prouidentiæ noſtræ; ita timidiſſimus, maximéque incertus vitæ curſus, qui ſæpe abrumpitur, antequam te abiuncturum putes. Quæ ob eam gratiam tibi proponuntur, vt neminem clam ſit, mihi tecum, vt iuratiſſima ſententiarum in hiſtoriâ ſit diſcordia, nihilo tamen minùs integerrimam ſupereſſe charitatem.

Placétne igitur, ponente in ambobus manus veritate, ſine qua charitas non eſt, vt finiamus? Sic peto.

Igitur:

Quùm actori, quouſque intentionem ſuam validè fundauerit; probandi onus incumbat, & negatâ probatione facti, ſatis probetur *negatiua*. Eáque propter nullum *demonſtratiuè* probandi onus Nigrono, non fundatam aduerſarij intentionem neganti ſit imponendum: Quùm Caſtaldus traditionem, nec ſatis pro- VIII. *Totius Operis concluſio.*

bauerit ſuo ipſius improbatam teſtimonio,nec ea qualicumque, res vllo modo ſit probata : cùm temporum diligenti ratione ſubductâ probabiliſſimum ſit, Caietanum, quo tempore Venetiis Ignatius fuit, ibi non fuiſſe; Nec illius profectionis mentio vlla apud veteres ſit,nec ratio vlla vel oacaſio probabilis fingi poſſit. Contrà verò Ignatius ſuam Societatem Pariſiis iam inchoatam,& de condendo Religioſo Ordine diuinam haberet prænotionem;neque à Deo aliud facere fuerit iuſſus:& à Caietano,qui tunc Ordini non præerat, in eum admitti poſtulare hominis minùs prudentis futurum eſſet:Neque quidquam admodum, aut noui moris, aut paupertatis exactioris, aut perfectionis ſublimioris eo in Ordine eſset, quod Ignatium ſuorum obliuiſci cogeret;contrà verò plurimum ſolitudinis, à quâ ille animarum quæſtui addictiſſimus, abhorrebat; quúmque hæc omnia Nigronus candidiſſimâ, & ſolidiſſimâ agendi ratione, nulliſque fallaciis vſus, & ſibi perpetuò conſtans probauerit olim,& nos hiſce Interrogationibus aduersùs ea,quæ Pacifico in Certamine hoſtiliter obiecit Caſtaldus,defenderimus:

Reliquum eſt,

vt Ignatiana illa Ordinis Theatinorum Petitio, quam Caſtaldus, fallaciſſimum rumorem, ſi tamen fuit, ſequutus,iam tertiò euulgauit,vaniſſimum hominis minimè quidem mali, ſed in hiſtoriâ parum accurati commentum ſit,atque, vt verbo dicam,

FABVLA.

L. D. B. V. S. I. A C.

INDEX
ANIMADVERSIONVM,
Caſtaldianarum in his Interroga-tionibus confutatarum.

Amicus Lectori.

FIDEM, quam in ipſo operis veſtibulo auctor oppignerauit in præſentiâ cumulatè præſto. Vide, humaniſſime lector, quidquid impreſſionis in cauſſam, de qua contentio eſt, à Caſtaldo ſuo. in Pacifico certamine tentatum eſt, quanto animi candore, rationúmque vi ab Auctore hîc exceptum, ac refutatum ſit. Quod vt faciliùs præſtare poſſis, quum alium in ſuis Interrogationibus Auctor, ac in ſuis Animaduerſionibus Caſtaldus Ordinem diſputandi fuerit ſequutus, recenſitis hîc Animaduerſionibus earumque particulis, Refutationum indicem adnecto. Vale.

AD teſtimonia virorum illuſtrium, quæ agmen Animaduerſionum ſpræcedunt detectis ſycophantiis reſpondetur. Interrogatione prima totâ.
Præfatio inanium falſarúmque querelarum pleniſſima plenè diluitur. In Præfatione ad Lectorem.

Animaduerſionis I.

§. Vt autem. Interrog.II. n.1.& Interrog.1.n. 12.&13.
§.Sine hæſitatione — Interrog.XX.n.4.

§ Me pungit. Ibid.num.5.
§.A parta. Ibid.num.6.
§.A diſparato. Ibid.
§.A Spiritu ſancto. Interrog.xI.totâ,& xx.n.8.
§.Facta non præſumi. Interrog.xx.num.9.
§.Legem de damno. Ibid.num.10.
§.Vt ſolitudinem. Interrog adaucta,n.1.
§.Eodem modo. Interrog.xx num.12.
§.Rationem. Eadem,num.13.
§.Mendacem. Eadem,num.14.
§.Mihi obiectat. Eadem,n.15.
§.A me probationes. Ibid.
§.Caietanum. Eadem, n.16.
§.S.Ignatium. Eadem,n.16.
§.Nimis ſollicitum. Interrog.adaucta.
§.Domos habitationis. Ibid.
§.Vt numerum. Interrog.vI.n.16.& Adauct.n.8.

Animaduerſionis II.

Titulus. Interrog.III.n.20.
§.Accedunt teſtimonia. Interrog.Iv.n.1.
§.Modo verò. Ibid.num.53.
§.Sed in primis. Ibid.num.14.& 50.
Tota demum quanta eſt,euertitur. Interrog.Iv.totâ.

Animaduerſionis III.

Titulus,& vanæ probationes. Interrog.III.& IV.n.53.
§.Quæ igitur multa. Interrog.vII.
§.Quid ergo. Interrog.vI.n.23. & 24.
§.Quid quæſo. Interrog.x. n.6.& 23.
§.Adhuc ridiculum. Interrog.vII.n.1.
§.Quaſi nos. Interrog.vII.n.10.
§.Scias igitur. Interrog.vII.n.11.& 4.
§.Excurſis aliquot. Eâdem num.8.
§.Sed Ariſtocraliter. Eâdem num.9.& xII n.8.

Animaduerſionis IV.

Titulus & probationes.	Interrog VI.
§.Si quo menſe.	Interrog.VIII.
§.Et Iacobum.	Interrog.VI.num.7.
§.Idem dici.	Ibidem.
§.Hæc quidem. Interrog.I.n.12.& IV.n.50.& VI.n.5. & IX.num.XXV.	

Animaduerſionis V.

Titulus,& probationes infirmantur.	Interrog.V.

Animaduerſionis VI.

§.Primus ad	Interrog.V.
§.Quartus.	Interrog.III.
§.Non produxi.	Interrog.IV.num.3.
§.Nam nec aliquorum.	Interrog.IV num.40.
§.Sextus.	Interrog.III.num.33.
§.Septimus.	In Præfat.n.12.& Interrog.IV.
§.Eſt namque.	Interrog.III.num.8.
§.Si præſumptio.	Eâdem,num 12.
§.Afferre mihi.	Eâdem num.9.
§.Quin imo.	Eâdem num.7.
§.Octauus.	Eâdem num.17.
§.Nonus.	Interrog.III.& V.& XX.§.4.
§.Decimus.	Interrog.V.& Adauctâ num.5.
§.Vndecimus.	Interrog.XX.num.3.
§.Duodecimus.	Interrog.V.
§.Tertius decimus.	Interrog.XX.num.21.

Animaduerſionis VII.

§.De ſpinis.	Interrog.I.num.12.
§.Dicit primo.	Interrog.IV.& VI.
§.Secundo.	Interrog.XII.n.13.
§.Tertio. Interrog.III.n.20.& VI.à n.17.ad 24.alibi.	

§.Quarto	Interrog.vi.à n.17. & Adauct.n. 8.
§.Quinto	Interrog. viii.
§.Sexto	Interrog.x.& xi.
§.Septimo	Interrog.ix.
§.Octauo	Interrog.xv.
§.Nono	Interrog.III & xv.
§.Decimo	Interrog.xv.
§.Vndecimo	Interrog.viii.& x.
§.Duodecimo	Interrog.xv.& xviii.
§. Tertiodecimo	Interrog.x.
§.Quartodecimo.	Interrog.xv.n.37.
§.Decimo quinto	Interrog. vi.à n.17.
§.Decimoſexto	Interrog.Adauctâ
§.Cæterùm	Totis Interrogationibus.
§.Textum	Interrog.xx.num.28.

Animaduerſio VIII.

Tota expungitur	Interrog.xi.

Animaduerſionis IX.

§.Nigronus	Interrog. iii.iv.& vi.
Et quod ibi de Petro loqueris	Interrog. Adauctâ.
§.Cæterùm	Interrog.x. à n.12.
§.Præterea	Interrog.adauctâ.
§.Denique	Interrog.viii.& x.
§.Argumentetur	Interrog. xv.& xvi.
§.Ampliùs	Interrog.xv.
§.Tandem	Interrog. xv.n.37.

Animaduerſio X.

Tota paſſim	Interrog.iv.viii.& x.
Et §,ſatis quidem	Interrog.viii.n.3.11.12.
§.Fuitne firmius	Interrog.viii.n.11. Inter.ix.n.3.
§.Addam poſtremò	Interrog.viii.n.13.

§.Attollat

§.Attollat Interrog.vIII.n.II.
§.Vt quid ergo Interrog.vIII.n.14.&c.
§.Ex his diſce Interrog.vIII.n.17.
§.Non ergo Inanis conſequutio ex inanibus antecedentibus.
§.Adde Interrog.vIII.n. 7.8.& 9.
§.Adhùc Interrog.vIII.n.15. & 17. Interrog.xvII. num.19.&c Interrog.IX num.9.
§.Expulſioni obnoxia Interrog.vIII.n.9.
§.Nouiſſimum Interrog. vIII.à n.1.
§.Leſſius Interrog..xvII.n.5.
§.Item Interrog.xvII.n.5.&c.
§.Sicut exaltantur Interrog.Iv.n.51.
§.Item quia Interrog. II.n.8.
§.Adde quod dum Interrog.II.n.4.
§.Quamobrem Interrog.IX.
§.Verùm his Interrog. vIII.n I.
§.Hîc igitur Interrog.x. totâ ſed præcipuè n. 12.15.17.
§.Quod ſi leuis Interrog.vIII n.7.

Animaduerſio XI.

Tota Interrog.xII.
§.Cogitauit Nigronus Interrog.xII.n.7.
§.Non ſine temeritatis. Ibid n.6.
§.quod etiam Ibid.n.x.
§.Ex tot Interrog. vII.n.6.Interrog. xII.n.2.4.&c. 8.Interrog.v.n.2.
§.In capitulo Interrog. xII.n.9.&c.
§.Epiſtolam à Caietano Ibid.
§.Velim Interrog. xII.n.7.
§.Nec valet Ibid.n.13.

Animaduerſioni XII.

Opponitur Interrog.xv.
§.Quod munus Ibid.n.34. & 29.

§.Ex conceſſionibus. Interrog.xv.num.35.
§.Addam. Ibid.num.5.
§.Quare ab omnibus. Interrog.xvii.n.20. & Int.xv.
§.In toto orbe. Int.xv.num.10.
§.Enimuero Lutherum. Interr.xv.num.27.& 22.
§.Et ſciat. Interrog.xi.num.1.

Animaduerſio XIII.

Refutatur. Interrog.xvi.& xvii.
§.Etſi neque. Interrog.xvi.num.5.
§.Verùm primò. Ibid.
§.Reſpondeo. Ibid.à num.22.
§.Cæterum Caritas. Ibid.à num.19.ad 24.
§.S.Ignatius. Interrog.II.num.8.
§.Omnes propemodum. Ibid.
§.His addam. Interr xvii.n.19.& Interr.II.n.7.
§.Hoc teneas. Interrog.i.n.12.
§.Votum Caſtitatis. Interrog.xvii,num.9.
§.Votum Paupertatis. Interrog.xvii.num.11.
§.Tenuitas voti. Interrog.xvii.num.15.
§.Etenim quo. Interrog.II.n.3.& Interrog.xvii.n.11.
§.Et ideo. Interrog.xviii.num.18.
§.Choro quoque. Interrog xiv.n.14.& 18.
§.Tertiò. Interrog. xvi.n.23.
§.Quartò. Interrog.xvi.n.13.&c.
§.Quintò Interrog. xvi.n.23.
§.Sextò. Interrog.xvi. n.13. 14.18.25.
§.Septimò. Ibid. à n.5.ad 15.
§.Hæc autem. Ibid. à n.19.ad finem.

Animaduerſioni XIV.

Reſpondetur. Interrog. xiv. & xvi.& xxv.
§.Nihil noui.Interrog.xiv.n.4.5. & in fine Interr. xiii.
§.Illa in primis. Interrog.xvi.n.22.
§.Mendicatum reſpuentes. Ibid. n.16.

§.Cui

§.Cui reſpondendum. Interrog. XIV. n. 2.
§.Quartò. Interrog. XVI. n. 15.
§.Qui & publica. Interrog. XIV. à n. 5.
§.Clericus qui Chriſti. Interrog. XV. n. 37.
§.Vos ad ſæcularia. Interrog. II. n. 2. Inter. XIV. n. 15. Interrog. XV. n. 37.
§.Copioſè qui poſſident. Interrog. XIV. n. 11.
§.Veſtra veneranda. Interrog. XIV. n. 13.
§.Qui verè. Ibid. n. 12.
§.Clerici. Ibid. à n. 13. ad 20.
§.Diuinum. Interrog. XIV. n. 19.

Animaduerſio XV.

Euertitur. Interrog. XIV.
§.De ea Religione. Interrog. X.
§.Ribadeneira. Ibid à n. 13.
§.At eſto. Ibid. à num. 20.
§.Quod nullius. Interrog. XVI. n. 9.

Animaduerſio XVI.

Diluitur. Interrog. XIII. n. 30.

Animaduerſioni XVII.

Satisfit. Interrog. XIII.

Animaduerſioni XVIII.

Opponitur Interrog. VIII. & X.
§.Quod Apoſtolica. Ibid. n. 18. 21. 28.
§.Hoc autem omnino. Ibid. n. 12.
§.Quare nec inchoata. Ibid. n. 21. 22.
§.Cum nunquam. Ibid. n. 18 &c.
§.Ex his. Interrog. XII. à n. 10.

Animaduerſio XIX.

Repelſitur — Interrog.xi.à n.10.ad 14.
§.Item. — Int.xv.num.27.
§.Adhuc quartum. — Int.viii.n.18.&c.Int.x.n.3.12.13.

Animaduerſio XX.

Quid veritatis habeat omnibus his Interrogationibus luculenter docetur:quod idem dixerim ad

Animaduerſionem XXI.

§.Auctori vtique. — Interrog.I.num.12.

Animaduerſio XXII.

§.Principio. — Interrog.xix.num.43.
§.Mea dicta. — Interrog.I.n.12.
§.Dicam tamen. — Interrog.xix.n.2.Interrog.I.n.12.
§.Inſuper Societatis. — Ibid.num.12.
§.Nec argumentationis. — Interrog.v.totâ.
§.Nihilominus à potentiâ. — Interrog.xix.num.4.
§.Etiam Veronam vſque. — Interrog.viii.n.10.
§.Quis ei dixit. — Interrog.xix.n.5.
§.Hæc eadem. — Interrog.vii.num.5.
§.Quid tempus. — Interrog.xiv.num.6.
§.Sed quid Theologus. — Interrog.vii.n.11.
§.Tufum,& Caracciolum. — Interrog.xix.num.8.
§.Incaſſum. — Ibid.num.11.
§.Cur certum. — Ibid.
§.Ad quid partitio. — Ibid.num.10.
§.In nullo Neapoli. — Ibid.num.11.
§.Paruæ naſcentis. Interrogat.vii. n.12.& Inter.xix. num.11.
§.Venetiis. — Interrog.xix.num.12.
§.Quid pugnabat. — Ibid.num.13.

§.Nullo

§.Nullo modò. Ibid.num.14.
§.Oppoſitio. Ibid.num.10.& Interrog.xix.n.11.
§.Nec tamen. Interrog.xix.n.14.& 15.
§.Quid me allegat Ibid.num.16.
§.Quid ei. Ibid num.17.
§.Si viginti. Interrog.xii.& xix.num.18.

Animaduerſionis XXIII.

§.Telis. Interrog.xix.num.20.
§.Lacte. Ibid.num.21.
§.Tutus eſt. Ibid.
§.Quid magni. Ibid.num.22.
§.Quia. Interrog.xi.n.4.
§.Si probabilia. Interrog.xix.num.23.
§.Conſenſio. Ibid.num.24.
§.Si in hac controuerſia. Omnia ſæpiùs in ſuperioribus animaduerſionibus ingeſta, ac proinde etiam regeſta.
§.Æquiuoce. Interrog.xix.num.25.
§.Cardo. Ibid.num.26.
§.Inutiliter. Omnia antea inculcata, ac propterea exculcata.
§.Student. Interrog.viii.num.12.& 13.
§.Si Bonifacius. Interrog xix num.27.
§.Quid prodeſſe. Interrog.vii.& xix.num.30.

Animaduerſionis XXIV.

§.Quis vel leuibus. Interrog.iv.& xix num 31.
§.Illud inſuper. Interrog vii.& alibi.
§.Ad effugium. Interrog.xix.num.32.
§.Miratur. Ibid.num.33.
§.Cur errorem. Ibid.
§.Quomodo. Ibid.num.34.
§.Quid me prudentem. Ibid.num.35.
§.Patrem. Ibid.num.36.

§.Quæ duobus. Ibid.num.37.
§.Ignatium. ſæpius obiecta & reiecta.
§.Quia clericorum. Interrog.xix.n.38.
§.De me. Ibid.num.39.
§.Inſignium. ſupra frequenter de hoc.
§.Quid ſibi. Interrog.xv.
§.Quæ de. Interrog.xvi.
§.Quod autem. Ibid.
§.Vno non. Interrog.xix.num.40.
§.Quoniam. Ibid.num.41.
§.Sanctus. Ibid.num.42.

Animaduerſionis XXV.

§.Non eſt. Interrog.xix.n.43.&c.Interrog.ix.
§.Quis certè. Interrog.xix.num.45.
§.Si aliqualem. Ibid.
§.Sed neque. Ibid.num.46.
§.Sicuti. Ibid.num.47.
§.Multa. Ibid.num.48.& ſuprà ſæpius euentilata.
§.In me. Ibid.num.49.
§.Omnimodam. Ibid.num.50.
§.Iterum. Interrog.x.num.13.
§.Neque doleo. Interrog.xix.num.41.
§.Hæc proculdubio. Interrog.x.à n.12.

Animaduerſionis XXVI.

§.Tempus.Interrog.xix.num.43.Interrog.x.num.22.
Interrog.xix.num.44.
§. Vltra. Interrog.x.num.3.
§.Voluntaria. Interrog.xix.n.55.
§.Et quidem. Ibid.num.56.
§.Non ambigo. Interrog.x. num.22.&.Interrog.xix.
num.57.
§.Si quæ. Interrog.xix.num.8.
§.Nemo.

§.Nemo. Ibid.num.59.
§.Ad ea. Ibid.num.60.

Animaduerſio XXVII.

Satis refutata eſt. Interrog.xv. num.36.& alibi.

Hortationi ad Caritatem.

Reſpondetur Interrog.xxi.

Typogra

Typographus Lectori.

SI quæ per Auctoris abſentiam operarum errata, quæ tamen pauciſſima eſſe arbitramur, operi adhæſerunt, candide Lector, beneuolè aut corrige, aut diſſimula. Neſcio quid etiam monuit auctor de ritu Miſſæ, quod quia loco reponi non potuit, alteri editioni ſeruandum duximus. Quamuis enim in contentioſo hoc ſcribendi genere, nihil diſſimulari ab aduerſario ſolet, quod non reprehendatur ſi minùs accuratum ſit; id tamen per Admodum Reuerend. Patris Joannis Baptiſtæ Caſtaldi humanitatemque æquitatemque nobis licere arbitramur.

Interim:

Præfationis pag. 6. linea 6.	lege obiecerunt.
pag. 3. lin. 17.	lege quærendum.
pag. 33. in magine num. 10.	lege ſuiſmet dictis.
pag. 37. lin. 28.	lège nixi.
pag. 317. lin. 11.	lege eas.

Errata

Errata Typographica.

IN Præfatione ad Lectorem,pagina 2. linea 8. lege virtutis.
Pagina 10.linea 7. lege doles.
Pag.94 lin.27. leg.peritia.
pag.98. lin.32. leg.profectus.
eadem lin. 37. leg.:erreſtre.
pag.103. lin.11. leg. pertimeſcendum.
pag.129.lin.12.leg. Vincentium.
eadem lin.31. leg.antiquiſſimis.
pag. 130.lin. 34. le. conuentus.
pag.132. lin.35. leg.præſtiti.
pag.133. lin.9. leg.dicto.
pag.141. lin.23. leg.magnis.
pag.142. lin.13. leg.adimas.
pag.151. lin.6.leg.exire.
pag.153. lin.24. leg.aurem.
pag.154.lin.11.leg dubitare?
eadem lin.32. leg.ſententias.
eadem lin. 34. leg.vbi.
pag.157.lin.5. pro Iethrone,lege Hobabum cognatum ſuum.
eadem lin.16. leg.inuenire.
pag.162. lin.23.leg.Paulo.
pag.168. lin.22.leg.Magius.
pag.169. lin.6. leg.Prouincia.
pag.196. lin.2. leg.magiſtratum.
pag.211. lin.25. leg.iactatum.
pag.214.lin.4. leg.veterum.
pag.217. col.1.leg.Venetos.
pag.221. lin.vlt. leg.excolitur.
eadem columna 5. leg. prædicat.
pag.223.columna 2.leg.Collegium.
pag.225.col.5. leg. Angerum.
pag.231.col.3.leg.Genuæ.
pag.233. col.4. leg.Pelererio.
pag.256. lin.29. leg.Apoſtolici.
pag.268. lin.7. leg.ſociis.
pag. 280. lin.30. leg.excedere.
ead. lin.31. leg.videri.
pag.290. lin.17. leg.inrogatas.
pag.291. lin.18. le.appellemus.
pag.193. lin.3. leg.didiceris.
pag.306.lin.34. leg.volueris.
pag.310.lin.1. leg.illi.
pag.313,lin.27. leg.exire.
pag.317. ling.4. leg.eas.
pag.319. lin.10. leg.profectionis.
eadem lin.21. leg.nouum.
pag.326. lin.18. leg.nullo.
pag.334. lin.5. leg.vnum.
eadem lin.6. leg.reliquos.
eadem lin.12. leg.ſpirita.
eadem lin.14. leg.fallaciarum.
pag.347. lin.13. leg.deſignatus.
pag.348. lin.21. leg.eam.
pag.352. lin.10. leg ſolitum eſt.
eadem lin.24. leg. ſiſtet?
pag.357. lin.37. leg.immerenti.

F 70.